

vincere, victi sunt divinæ potentiaë manu. Nam nocte quadam quiescentibus eunctis, subitus ignis ex una cellarum earumdem exorians, vicina paulatim ædificia petere cœpit, ita ut magis magisque suis incrementis adauctus, et prope et longe posita habitacula euncta consumpturus esse videretur. Tunc tantis excitati fragoribus et globis ignium, cives accurrerunt, ut vel incendium, si possent, omne aquas fundendo restinguerent: vel de suis singull domibus quæcunque possent igni præripientes auferrent. Cumque se nil valere posse conspicerent, cœperunt querere divinum, ubi humanum cessabat, auxilium. Advolant ergo duce episcopo ad ecclesiam sancti Felicis, flectunt genua, superuæ auxilia protectionis implorant: divertunt inde ad ecclesiam beatorum apostolorum, quæ contigua erat ecclesiæ beati Felicis, et inde per intercessionem apostolicam cœlestis præsidii dona flagitantes. Ubi postquam oratum est, rediit domum episcopus, sumptamque de ligno dominicæ crucis non grandem assulam, misit in medium incendii furentis, statimque immensa illa volumina flammaram, quæ tanta virorum manus aquas spargendo extinguere nequiverat, ipse lignum addendo restinxit. Tanta etenim sanctæ crucis erat virtus, ut sese natura relinqueret: et ignis qui omnia solet ligna devorare, ipso ligno dominicæ passionis velut

exustus, absumeretur. Ubi vero tempestas tanta sopita est, et mane redeunte cives dira noctis opera considerare venerunt, credentes se non parva tantis incendiis damna esse perpassos, inventum est nihil prorsus exustum, nisi quod debebat aduri. Ex illis etenim domibus duabus, de quibus prædiximus, quas et homines consumere atque auferre disposuerant, unam flammis absumptam videbant. Quo facto multum erubuit rusticus ille, qui sua tecta contra decorem sanctorum ædificiorum stolidam obstinatione defenderat, cernens se invitum nulla mercede perdidisse, quæ in gratiam sanctorum sponte nolebat amittere: et mox ipse, quod igni superfuerat de ædibus, propria cœpit manu abolere, quatenus occisime omnis circa ecclesiam beati confessoris locus congrua sanctis claritate ac luce redderetur insignis. Ablata autem omni fœditate ruderum ac sordium earumdem, perstabat beatus antistes ^a Paulinus ecclesiam quam cœperat ad perfectum deducere: cuius ædificium omne tribus annis perfecit, et in picturis atque omni ornatu suo debito sine conclusit: in qua felicissima beati Felicis vita et passio in æternum memorabilis celebratur; qui die quarta decima mensis Januarii, consummato cursu certaminis gloriosi, percipit coronam vitæ, quam repromisit Deus diligentibus se.

^a Paulinus. Hic quotannis S. Felicis natalem natalitio carmine celebrat. Horum carminum exstant decem integra. Dungalus etiam vetustus scriptor qui ante annos 800 vixit, sanctæ crucis reliquiarumque et imaginum cultum adversus Claudii Taurinensis

episcopi sententias propugnans, quindecim enumerat natales a Paulino cantatos, et fragmenta ex iis qui hæcenus ignoti, producit. Paulinus colitur x Kal. Julii.

BEDÆ VENERABILIS PRESBYTERI OPERA HISTORICA.

SECTIO SECUNDA. -- MARTYROLOGIA,
JUXTA EXEMPLARIA COLONIENSE ET BOLLANDIANUM.

PATROLOGIÆ EDITOR LECTORI.

Nullum ex Bedæ Venerabilis operibus toties prælum obtinuit, quoties Martyrologium ipsius nomine insignitum: quippe quod non minus quinquies in lucem prodit. Primum quidem vulgatum est in Editione Operum omnium Bedæ, Coloniaë Agrippinæ, anno Domini 1616 absoluta; secunda autem vice, inter Monumenta Bollandiana, ex quibus in editionem Londinensem, a doctissimo viro Smith anno 1722 adornatam, transiit. Cum vero duæ illæ editiones, quæ cæteris anteponuntur, mutuo se perficiant, notisque Smith eruditissimis simul et amplissimis posterior illustretur, ambas, uno intuitu conspiciendas, in paginis nostris conjungere statuimus, illis postea, quasi complementum, triplicem ejusdem Martyrologii epitomen subnexuri. In sequenti vero Editionis Bollandianæ descriptione, contractis linearum intervallis illa ADDITAMENTA distinximus quæ apud Smith medio, ut ipse ait, id est minori, characterè expressa sunt, exceptis tamen Auctarii locis quæ ipsius Flori nomen præferunt, et ideo nulla distinctione indigent.

SMITH PRÆFATIO.

Martyrologium, quod jam exhibuimus, ex Actorum sanctorum Martii, tomo II dedimus. Henschenio enim cum olim constaret Martyrologium sub Bædæ nomine excusum genuinum istius opusculum non fuisse, ex eo quod Ado et Usuardus testantur eum quamplures dies intactos reliquisse : hoc indicio tam certo excitatus, dum reginæ Sueciæ Christianæ codices Mss. Romæ scrutatur, hujus Martyrologii fragmentum olim ad usum Ecclesiæ Bituricensis descripti invenit, et quo certius crederet Bædæ esse quod invenerat, obsignabatur Codex consueta illa antiquis formula : Explicit Martyrologium Bædæ presbyteri. Hoc postea integrum vidit Divions in Bibliotheca amplissimi senatoris Bonherii; cujus codice cum fragmento Regio collato, hæc duo exemplaria iisdem prorsus verbis, et apice vix ulla mutato convenire per omnia reperit, excepto quod in integro Ms. additamenta quædam essent, minusculis litterulis scripta, quæ priori imperfecto deerant. Hæc additamenta Flori fuisse primum suspicatus est; postea tamen hunc nullam in isto supplemento partem habuisse decernebat; quippe breve admodum atque jejunum, cuique proinde non conveniat quod tradit in prologo Usuardus, eum scilicet Bædæ stylum in elogiis texendis tenuisse. Cum Divionensi codice sex alios, primum sancti Petri in Vaticano, alterum Monasterii sancti Cyriaci in Thermis, tertium ex eminentissimi Francisci cardinalis Barbarini bibliotheca, denique tria Belgica Henschenius contulit, et ex iis omnibus additiones et supplementa collegit. Auctarium istud quod sub Flori nomine edidit, caractere medio distinxit. Litterarum autem quibus in additionum collectione utebatur compendii causa, explicationem hic habe. A. Atrebatense, B. Barbarinianum, C. Sancti Cyriaci, D. Divionense, L. Lætiense, R. Reginæ Sueciæ, T. Tornacense, V. Vaticanum. Denique certum lectorem vult in omnibus hisce Mss. verbotenus haberi omnia quæ sub Bædæ nomine majori notantur caractere, nisi de aliquibus contrarium in margine notetur : excusumque in Bædæ operibus Martyrologium ex Adone sumi.

EDITIO COLONIENSIS.

MENSIS JANUARIUS

habet dies xxxi, Lunam xxx.

A. KALEND. JANUARI. — Circumcisio Domini nostri Jesu Christi secundum carnem, et octava Dominici natalis. Romæ natale sancti Almachii martyris, qui jubente Alypio urbis præfecto, cum diceret : Hodie octavæ Dominici diei sunt; cessate a superstitionibus idolorum et sacrificiis pollutis : hac de causa captus, et a gladiatoribus occisus est. Item Romæ sanctæ Martinæ virginis, quæ sub Alexandro imperatore,

A post multa tormenta gladio est occisa. Eodem die apud Spoletum civitatem Thuscæ, sancti Concordii martyris, qui post plurima tormenta decollatus est. Item Romæ via Appia coronæ militum triginta. Apud Africam natale sancti Fulgentii, episcopi Ruspensis Ecclesiæ, cujus vita virtutibus plena habetur. Apud Alexandriam sanctæ Eufrosinæ virginis. Ipso die sancti Paragodæ, septimi Viennensis episcopi. Item sancti Basilii episcopi et sancti Eugendi abbatis.

B. IV NON. JANUARI. — Natale beati Macharii ab-

EDITIO BOLLANDIANA.

JANUARIUS.

1. — KALENDIS. Octavæ Domini, et secundum carnem Circumcisio ejus. Et natalis Almachii; qui jubente Alypio Urbis præfecto, cum diceret : Hodie octavæ Dominicæ diei sunt, cessate a superstitionibus idolorum et sacrificiis pollutis, a gladiatoribus hæc de causa occisus est.

A. T. L. C. Eodem die natalis S. Basilii ^a episcopi. Et [Romæ passio. T.] passio S. ^b Martinæ virginis. A. Et ^c S. Eufrosinæ. L. Eodem die in Æthiopia Ru-

tuli. Hiero-olyma natale S. Stephani.

2. — IV NONAS. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L. : Romæ natale ^d S. Telesphori papæ et martyris. Is ex anachoreta cum per xii annos Ecclesiæ Romanæ præesset, jejuniū septem hebdomadarum ante Pascha, et missam in nocte Natalis Domini; sed et ante sacrificium hymnum Anglicum; videlicet *Gloria in excelsis Deo*, decantandum instituit; passusque est temporibus Atonini et Marci martyrium.

SMITH NOTÆ.

^a Basilii Cappadocensis episcopi C. Archiepiscopi A. In Cæsarea Cappadociæ depositio S. Basilii, cujus celebritas xviii Kalendas Julii potissimum recolitur. USUARD.

^b Martinæ. Quæ patre ter consule nata, sub imperatore Alexandro diversis generibus tormentorum cruciata, martyrio tandem Romæ coronata est: pro ejus vindicta imperator impiam vitam seipsum lacerando finivit. BOLLAND. Hraban. Notker.

^c Eufrosynæ. Apud Alexandriam : quæ orationibus patris sui Paphuutii de sterili matre progenita, in puerill ætate constituta clam monasticam vitam petiit, Smaragdi sibi nomen imponens. Post etiam

viginti octo annos, morbo tacta et mortem sibi adesse cognoscens, manifestavit se patri ipsam quærenti. Hujus depositio celebratur tertio Idus Februarii. AD.

^d Telesphori. Vide Eusebii Eccl. Hist. iv, 10, et S. Irenæum contra Hæres. iii, 3. Colitur hic vero ab Adone et Usuardo Nonis Januarii; et Zegerus Paulus scriptor ejus Vitæ, quæ exstat apud Bolland., eum eodem die passum tradit. Vide etiam infra apud Nonas Jan. in Additamentis. Sepultus est juxta corpus B. Petri in Vaticano. Græci cum colunt xvii Febr. ut patet ex Menæis.

batis; et in Ponto civitate Thomis trium fratrum: A Argei, Narcissi, et Marcellini pueri, qui sub Licinio inter tyrones comprehensus, cum nollet militare, cæsus ad mortem, et diu in carcere maceratus, in mare mersus martyrium consummavit. Corpus ejus ad litus delatum, et a religiosis viris depositum, magnis cornescat virtutibus. Et sancti Isidori episcopi et martyris.

C. III NON. JANUARIU. — Romæ natale sancti Antherii papæ et martyris, qui vicesimus post beatum Petrum, cum duodecim annis, mense uno, diebus duodecim rexisset Ecclesiam, passus est sub Maxi-

EDITIO BOLLANDIANA.

D. Apud Antiochiam passio B. ^a Isidori Episcopi. Et in Ponto civitate ^b Tomis trium fratrum, Argei, Narcissi et Marcellini, pueri: qui sub Licinio principe inter tyrones comprehensus, mersione maris martyrizatus est. C. V. Hierosolyma Stephani, Macarii Abbatis, Isidori Episcopi. T. Eodem die depositio B. abbatis ^c Macarii.

3. — III NON. Romæ nat. ^d Anteros papæ et mart. qui duodecim annos rexit Ecclesiam, et in cœmeterio Calixti sepultus est via Appia. Eodem die Parisius ^e Genovefæ virginis.

Florus in A. T. L. addit: Quæ in corpore posita tantum in virtute prævaluit, ut mortuum suscitaret.

Florus in A. T. L. In civitate Auclara [*Potius in civitate Aulona*] passio S. Petri ^f qui crucifixus est sub Maximiano imperatore. Ipso die passio ^g S. Theogenis qui præcipitatus est in mari tempore Licini. Et natalis ^h Potiti qui sub Antonino imperatore primo fustibus cæsus est; deinde carcere inclusus, magno pendere ferri damnatus; unde eductus in eculeum

SMITH NOTÆ.

^a *Isidori*. Martyrologium Hieronymi a Dacherio editum: Antiochiæ, Siridoni episcopi ejusdem loci. Baronius tamen in notis ad Martyrologium, ait Isidorum, qui cum Siridone Hieronymi videtur esse idem, nequaquam Antiochenum episcopum fuisse, licet Antiochiæ passus prodatur. Eusebius enim, qui recenset omnes Antiochenos episcopos, nullum ejus nominis ponit, sicut nec Nicephorus Callistus. Galesinius affirmat hunc ab impiis Arianis occisum. Hoc etiam die celebratur alius Isidorus Nitriæ episcopus.

^b *Tomis*. Nonnulla martyrol. narrant fratres hos easdem pœnas dedisse. Pleraque vero produnt omnes quidem passos esse, sed Marcellinum tantum in mare mersum; et sane, secundum Martyrol. Romanum Baronii, fratres Marcellini gladio perempti sunt. Hieronymi Martyrol. proximo die hos memorat passos.

^c *Macharii*. Alexandrini. Fuit etiam alius Macharius Ægyptius, qui simpliciter Ægyptius nominatus est. De Machariis vide Rufini Eccl. Hist. II, 4. Socrat. IV, 18, et Sozomen. III, 13.

^d *Anteros*. Hic gesta martyrum diligenter a notariis exquisivi, et in ecclesia recondidit, propter quod a Maximo præfecto martyrio coronatus est, imperante Maximino. Vide Bædæ Chronicon, et martyrologia omnia. Eusebius tamen in Hist. IV, 2), ait Anterota pontificatum suscepisse, cum Gordianus in Maximiani locum successisset; nec duodecim annis Ecclesiam rexisset, sed intra mensis spatium sacerdotio perfunctum.

A miano, et in cœmeterio Callisti sepultus est via Appia. In civitate Parisiensi sanctæ Genovefæ virginis, quæ a beato Germano Altissidorensi episcopo Christo dicata, admirandis virtutibus late claruit, et usque ad octoginta annos in Christi servitute consenuit. Eodem die sancti Florentii Viennensis episcopi, et martyris octavi ejusdem urbis. Natale sancti Theogenis, martyris, et sancti Petri martyris. In Thomis civitate natale sancti Filii episcopi, qui post alia tormenta in mare est mersus.

D. PRID. NON. JANUARIU. — Natale beati Titi, apostolorum discipuli, qui ordinatus est ab apostolo Paulo Cretensium episcopus; cui scripsit epistolam

B est suspensus, et cum jussu imperatoris secare et canibus projicere vellent eum milites, tangere non poterant. Inde jussus est frigi in sartagine, frigusque plumbo superfundi; postea vero palo ferreo fixus est a capite usque deorsum. Quo ab angelo ereptus, jusit illi imperator linguam abscindi et oculos compungi. Et cum nec sic vinci posset, jussus est capite plecti, cum esset tredecim annorum puer.

A. In pago autem Viromandensi inventio corporis. B. Quirini ¹ Mart. ab Eligio episcopo, et translatio ipsius. Etenim corpus ejusdem martyris pro tempore in secretis locis repositum, illic a populis diu venerabatur ubi non erat. Itaque S. Elgius divino nutu inatigatus, quæsitum nocte reperit: perforatoque tumulo tantum lumen, comitante permaxima odoris fragrantia, ex eo manavit, ut obscuritatem noctis in magnam diem claritatem mutaret. Sicque de tellure elevatum exosculans, cum ex maxilla ejus dentes pro reliquiis auferret, de radice eorum gutta sanguinis exivit. Scriptum in gestis ejus.

4. — II NON. Vacat Bæda.

D. Natalis B. Titi, qui ordinatus est ab apostolo

^e *Genovefæ*. Quæ a beato Germano Christo dicata admirandis virtutibus late claruit et usque ad octoginta annos in Christi servitute consenuit. ABO, USUARD. NOTKER. Vide Vitam ejus apud Bolland. et in Appendice ad Bædam Chiffletianum.

^f *Petri*. Apselami, sive Balsami, orti ex vico Anea in agro Eleutheropolitano; qui Severo præside jubente suspensus, unguis laceratus, denique crucifixus est, vel gladio interfectus, ut Hrabanus, vel rogo, consumptus, ut Eusebius narrat in libello de Martyribus Palestinæ, cap. 10. Hrabanus hunc refert ad d. eum proximum.

^g *Theogenis*. Qui fuit filius episcopi, perductusque ad tribunal Zihcentium et præpositum Posidonium, primo inter quatuor palos tensus, fustibus cæsus est, deinde in carcerem missus, ut ibi pœnis et fame moreretur; ibi autem a sancto Spiritu pascebatur; ad ultimum in mari demersus est, quem Eutyches, Eustathius, Zoticus, et alii ex fratribus de mari tollentes sepelierunt juxta muros in villa Adamanti vel Amandi religiosissimi viri in hypogæo. Vide ejus Acta apud Boiland. Hrabanus et Notkerus ad II Nonas Jan. eum referunt.

^h *Potiti*. Vide ejus Acta apud Bolland. XII Jan., quo die colitur juxta Martyrologium Baronii.

ⁱ *Quirini*. Rectius Quintini. Hæc est secunda inventio corporis hujus sancti. Nam sub Maximino Martyrium passus, et in Somona fl. plumbo immer-sus diu latuit. Tandem corpus ejus inventum collocatum est ab Eusebia matrona in superiori loco præminentis oppidi, quod antiquitus Augusta Ve-

EDITIO COLONIENSIS.

omni Ecclesie Dei utilissimam idem apostolus. Demum post prædicationis officium fidelissime consummatum, beatum finem adeptus, sepultus est in ecclesia ubi a beato apostolo fuerat dignus minister constitutus. Apud Africam natale sanctorum, Aquilini, Gemini, Eugenii, Marciani, Quinti, Theodoti et Triphonis, præclarissimorum martyrum, quorum gesta habentur. Eodem die Romæ sanctorum martyrum Prisci presbyteri, et Priscilliani clerici, atque benedictæ religiosissimæ femine, tempore Juliani impiissimi Augusti, qui gladio martyrium compleverunt. Item Romæ beatæ Dafrosæ, uxoris B. Fabiani martyris, quæ post damnationem viri sui primum relegata est exilio, deinde ab impio Juliano capite jussa est puniri. Et sancti Ferrutii martyris.

E. NON. JANUARI. — Romæ natale sancti Telesphori papæ, qui septimus post Petrum apostolum

EDITIO BOLLANDIANA.

Paulo Cretensium episcopus. A. T. L. In Africa nat. Aquilini, Gemini, Eugenti, Vineti, [Triphonis deest L.] Triphonis. In Oriente Bononia civitate, Hermetis, Aggæi, Gagii. C. V. In Africa Aquilini. In Bononia civitate a Hermetis, Aggæi. Deficit nomen utrumque in C.

5. — Nonis. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L. Hierosolyma depositio Simeonis prophetæ, qui a Spiritu sancto responsum accepit, non visurum se mortem, nisi videret Christum Domini. In Antiochiæ ecclesia, quæ vocatur Pœnitentia, depositio S. Simeonis b confessoris, qui in columna stans arctissime vixit, et incolis loci illius multas tribuit sanitates. Hic post conversionem nullam unquam mulierem oculis attentis aspexit. Postquam vero columnæ editiori se sanctitate fervens invehit, non modo extraneæ mulieri, verum etiam

romanduorum vocabatur: et rursus ab Eligio episcopo Noviomensi detectum. SIGEBERT. Histor. ad An. 904.

a *Hermetis*. Meminit horum trium martyrum Cherubini Ghirardacchius lib. II Hist. Bononien. ubi tradit eorum reliquias ab Eusebio episcopo in æde Sanctæ Crucis collocatas.

b *Simeonis*. Qui dictus est Stylita, ejus gesta vide apud Bollandum.

c *Telesphori*. Vide supra in IV Non. Januarii.

d *Eligii*. Audoenus episcopus Rothomagensis in sua S. Eligii Vita tradit corpus ejus translatum fuisse ipso die anniversario ejus migrationis, qui incidit in Kal. Decembris. Ergo Nonæ Januar. non erant dies translationis. Vide infra Kal. Decemb.

e *Sanctorum*. Hi passi sunt in Africa. Hieronym., Notker.

f *Juliani*. Julianus et Basilissa specie tenus in conjugio copulati, monasteria de rebus suis instituerunt ita frequentia, ut Julianus ad decem millia monachorum pater, Basilissa multarum virginum mater existeret, quas ante se ad regnum cœlorum præmittens in pace, et ipsa subsequitur: Julianus vero a præside postmodum cruciatur. Martyrologia pleraque hunc Antiochiæ passum scribunt, sed ubi illa sit sita, non expriment; quamobrem Antiochiam Syriæ passum interpretantur recentiores. Addit in Notis ad Martyrol. Roman. Baronius fuisse apud An-

A pontifex ordinatus, sedit annos undecim, menses tres, dies viginti unum. Hic constituit, ut septem hebdomatibus ante Pascha jejunium celebraretur, et in nativitate Domini nostri Jesu Christi missæ nocte celebrarentur, ac hymnus angelicus, id est, Gloria in excelsis Deo, hora sacrificii missæ celebraretur, illustreque ad extremum sub Hadriano principe martyrium duxit. Item apud Antiochiam beati Symeonis monachi depositio, qui tertio decimo ætatis suæ anno, huic sæculo abrenuntians, monasterium expetiit: ubi vix septimo die cibum sibi indulgens, psalterium infra quatuor menses didicit: postremo in columna, usque ad finem vitæ suæ stetit. Hierosolymæ depositio Symeonis prophetæ, qui Dominum Jesum in ulnis portavit.

B F. VIII IDUS JAN. — Epiphania Domini. Eodem die passio sanctæ Marce virginis. Quam cum Riciovarus

nec propriæ matri se videndum permisit. Scriptum in gestis ejus.

D. Romæ Natalis a Telesphori papæ et martyris, qui septimus post Petrum pontifex ordinatus est. V. C. Hierosolyma Simeonis prophetæ: et Simeonis confessoris, qui in columna stetit. A. Eodem die in Noviom translatio corporis B. Eligii d confessoris atque pontificis: qui multum miraculorum signis enituit. T. Eodem die natale e sanctorum Honorii, Luciani, Jocundi.

6. — VIII Idus. Epiphania Domini.

Florus addit in A. T. L.: Quando stella duce magi ab Oriente ad Dominum venerunt et mysticis muneribus ut Deum, hominem, regemque venerati sunt. Idem Florus ibidem: In Antiochia passio sanctorum f Juliani et Basilissæ sponsæ ejus, quam Deus in pace orantem suscepit, et Celsi pueri sub Martino

SMITH NOTÆ.

tiochiam celeberrimam ecclesiam nomine Juliani. Verum convincitur ex homilia Chrysostomi hanc locum fuisse consecratum alteri Juliano, nempe S. Juliano Cilici, qui dicitur in Cilicia post diutissimos cruciatus, in sacco cum serpentibus inclusus, in mare demersus esse; quæ eadem in homilia referuntur, in qua etiam mentio fit templi huic sancto extra Antiochiam dicati. Præterea hæc sunt verba Græcorum Menologii: Certamen Juliani in Ægypto. Illic passus fuit sub Diocletiano et Marciano præside in urbe Ægypti Antinopoli. Eundem Græci in Menæis tradunt in Ægypti urbe Antinoo vixisse. Martyrol. ms. monasterii S. Maximini prope Treviros pervetustum, et Hrabanus Maurus in suo Martyrol. nominant Antiochiam Ægyptii: et a Græcis nominatur Antinopolis, Ἀντινόου πόλις in Ægypto, quæ a Stephano Ἀντινόουα scribitur, a qua etiam unico tantum caractere differet Ἀντιόχεια; et apud locorum imperitos pronum fuit Ἀντιόχεια minus notam rejicere et substituere Ἀντιόχεια. Eorum memoriam celebrant Græci in Menæis VIII Januarii. Baronii Martyrol., et id quod nomine Bædæ Colonix Agrip. editum est; Usuardus etiam, Notkerus et Adu, et ipsa Flori Additamenta infra colunt eos IX Jan. De iis agit Hrabanus et Martyrol. S. Maximini XII Jan., et Idibus Februarii Wandalbertus. XX Junii festivitatem horum agi scribit Paulus Morigia. XXI Junii Græci eos celebrant in Menologio. De his vide plura apud Bollandum IX Januarii. Julianus etiam colitur infra in Flori Additamentis XI Jan.

EDITIO COLONIENSIS.

præsens torqueri et in ignem præcipitari jussisset, illæsa permansit. Deinde mamillis abscissis, et squalore carceris afflicta, super testas acutissimas et prunas volutata, orans migravit ad Dominum.

G. VII Idus JAN. — Relatio pueri Jesu ex Ægypto. Et natale sancti Luciani Antiochenæ Ecclesiæ presbyteri et martyris, viri doctissimi atque eloquentissimi, qui passus est Nicomediæ, sub persecutione Maximini, sepultusque Helenopoli Bithyniæ. In An-

EDITIO BOLLANDIANA

præsede tempore Diocletiani et Maximiani. Hucusque L. Qui Julianus, post flagella et catenarum nexus variasque torsiones, præfatum puerum, nomine Celsum, filium præsidis, convertit, eorumque postmodum custodes et matrem pueri, uxorem ipsius præsidis. Postea vero missi in carcerem, cæteris trucidatis, videlicet viginti militibus et septem germanis, Julianus ad audientiam et cum filio mater, et Antonius presbyter, et ille quem S. Julianus de morte suscitaverat, reservati sunt. Postea jussit præses S. Juliano et Celso puero cutem capitis auferri, sancto vero Antonio presbytero et Anastasio, qui suscitatus fuerat, oculos; sanctam vero Marcianillam matrem pueri Dominus defendit ne tangi posset. Sed post talia tormenta, cum sani essent inventi, gladio sunt addicti.

L. Et depositio Alberti episcopi et confessoris. D. In territorio Remensi passio S. Macræ * virginis:

SMITH NOTÆ.

* *Macræ*. Passa est in persecutione Diocletiani. Cum autem evasisset et flammis illæsa, mamillis abscissis et squalore carceris afflicta, super testas etiam acutissimas ac prunas volutata, orans migravit ad Dominum. Tumulata est hæud procul a loco, ubi passa est. Celebratur a Wandalberto III Martii. Ejus corpus translatum est a quodam Lendulpho bubulco in ecclesiam quamdam S. Martini. Postea vir venerabilis Danguifus domum splendidam fundavit, in quam S. Macræ corpus translatus III Kal. Junii, regnante imperatore summo Carolo.

^b *Melanii*. Hic fuit de parochia Venetensi, et in fundo qui Placio vocatur nutritus. Successit Amando in episcopatu Rhodonensi, et factus est regi Francorum Clodovæo consiliarius; congregata quoque in Aurelianensi civitate synodo, supra cæteros episcopos maxime emicuit. Miranda mortui resurrectione Venetenses ad hunc convertit. Obiit circa an. 530. Et si quidem VI Jan. mortuus feratur, tamen non eod. die, sed VI Nov. in Rhodonensi diœcesi colitur; et sane appendix Adonis VIII Id. Novemb. ista habet: *In civitate Regidonas depositio S. Melanii episcopi et confessoris*. Ado ipse vero, et Bæda vulgatus eum refert ad XII Novemb. Sed Martyrologium Carthusiæ Ultrajectinæ eum exhibet XI Octobris. Paschalis Robinus qui Vitam hujus edidit, tradit inter alia, anno DCCCLII cum Namnetas populati essent Normanni, S. Melanii corpus Bituricam fuisse deportatum: et Argentæus Hist. Britan. IV, 16, tradit anno MCCXXXI ad Prulliacum castrum, vulgo Prcull, diœcesis Turonensis, S. Melanii corpus ab archiepiscopo Turonensi esse translatum. BOLLAND.

* *Luciani*. Hic fuit Antiochenæ Ecclesiæ presbyter, vir propter continentiam vitæ et doctrinam sacrarum Scripturarum laudatus; Nicomediam abductus, in qua civitate Imperator tum morabatur, sub

Antiochia beati Cleri diaconi et martyris, qui post plurima tormenta decollatus est.

A. VI Idus JAN. — Neapoli Campaniæ sancti Severini episcopi et confessoris, fratris beatissimi Victorini, clarissimi viri in miraculis; qui et ipse fratris imitator, post multarum virtutum perpetrationem, sanctitate plenus quievit: sepultus in loco, ubi priusquam ad episcopatum vocaretur, conversatus fuerat. Bellovaco sanctorum martyrum, Luciani et Messiani, et Timothei in Græcia.

quæ jubente Rictiovaro præside, cum in igne præcipitata esset, permansit illæsa. Rhedonis S. Melanii ^b episcopi et confessoris. V. C. Et passio SS. Juliani, et Basilissæ, et Celsi.

B 7. — VII Idus. Vacat Bæda.

Florus in Mss. A. T. L. In Nicomedia S. Luciani ^c presbyteri: qui in quatuor partes divisus; singule autem partes singulis lapidibus alligatæ in mari sunt mersæ: quas Deo redintegrante, Elenopoli altera die consolidatum corpus cum ipsis lapidibus inventum est. Item ^d clerici et diaconi Antiocheni, qui septies torti et de carcere producti, decollati sunt.

D. Relatio pueri Jesu ex Ægypto. D. V. C. In Nicomedia S. Luciani presbyteri. V. C. In Militana civitate nat. Poliocti, januarii.

8. — VI Idus. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L. Belvacus civitate natale SS. ^e Luciani presbyteri, Maximiani, Juliani martyrum: qui [Lucianus] ab urbe Roma egressus, Galliarum

persecutione Maximini in carcerem conjectus est et occisus. Euseb., Hist. IX, 6. Suidas et Simeon Metaphrastes eum passum scribunt sub Maximiano, sed contra auctoritatem Eusebii et Hieronymi in Catalogo scriptorum Ecclesiasticorum cap. 77, et Martyrol. Usuardi et Antonis. Genus hujus mortis diversæ traditur: fame et tormentis mortuum habet Metaphrastes, aut adhuc spirantem in mare abjectum, et a delphino ad terram delatum; Rufinus eum decollatum narrat. Florus, Notkerus, et alii in quatuor dissectum partes scribunt. In Martyrologio Gallicano, Andreas Saussayus dicit S. Luciani reliquias a Carolo Magno Arelatum delatas, ædificataque in ejus honorem ecclesia, illie reconditas per Turpinum archiepiscopum Rhemensem. Græci eum colunt XV Octob.

^d *Clerici*. Hic menda est manifesta. Nam omnia martyrologia habent hoc modo: *Antiochiæ S. Cleri diaconi, qui pro confessionis gloria septies tortus, ac in carcere diu maceratus, ad ultimum decollatus martyrium consummavit*. Sententia igitur sic corrigatur: *Item S. Cleri diaconi Antiochemi, qui septies tortus, et de carcere productus decollatus est*.

^e *Luciani*. S. Petri discipulus, a Clemente Papa postea adjunctus socius Dionysio apostolo Parisiorum. Quibus simul pergentibus, cum juxta Parmiam Lucianus evangelizaret, incarcerationatus est, eductus tamen a Christianis Ticini prædicavit, deinde apud Arelatenses. Tandemque veniens Bellovacum cum sociis Maximiano, qui et dictus Massianus et Messianus et Maxianus, et Juliano, ibi evangelizavit. Quorum fama ad ethnicos persecutores perveniente, Maximianus et Julianus prehensi primo decollati sunt, deinde ipse S. Lucianus. Hæc acciderunt Domitiano imperante, cum Julianus præfectus, non imperator, Christianos vexavit.

EDITIO COLONIENSIS.

B. V IDUS JAN. — In Mauritania Cæsariensi sanctæ Marcianæ virginis et martyris. Eodem die apud Antiochiam sancti Juliani martyris, et Basilissæ conjugis ejus. Hi itaque sanctissimo voto casti conjuges, aliquot annos pariter vixerunt, carnem suam virginem Christo servantes, et monasteria de rebus suis instituerunt, ut ad decem millia monachorum pater beatus Julianus fieret. Basilissa vero multarum virginum mater, quarum multitudinem cum jam vitricem præmississet ad Dominum, ipsa conversatione vitæ probatissima, inter verba orationis migravit ad Dominum. Julianus vero postmodum a Marciano præside, per innumerabilia tormenta et cruciatus ad ultimum feriri jussus est, cum Antonio presbytero et Marcionella, et Celso puero, filio ejus.

C. IV IDUS JAN. — Apud Thebaidem natale beati

civitatem Belvacensium perveniens, verbo prædicationis et miraculorum signis coruscans, multum populum ibidem Domino acquisivit. Quem apparitores Juliani Imperatoris perquirentes, vincitis manibus cæsum decollaverunt. Cujus corpus exanime, ut fertur, se erigens, et propria manu caput sanctum abscissum apprehendens, stabili gressu ad locum, quem vir sanctus funeri tradendum elegerat, deportavit. Scriptum in gestis ejus.

D. Neapoli Campaniæ, natale S. Severini a Episcopi et confessoris, fratris **B. Victorini** martyris. **V. C.** In Græcia Rustici episcopi, Timothei, Telesphori, Anastasiæ.

9. — **V. IDUS.** Vacat Bæda.

D. Apud Antiochiam sanctorum martyrum, qui sub Diocletiano et Maximiano cum aliis multis gloriam martyrii adepti sunt. Deerant vel erasa erant nomina. **A.** Natale Juliani b et Basilissæ martyrum: perperam præponitur, In Africa. **A. T. L.** In Africa natalis Epicteti, Jucundi, Quinti, In Smyrna, Revocati, Firmini, Saturnini. Deest in **L.** Epictetus, et hujus sociis omissis intermediis cum ipso loco, conjungitur Saturninus: In **V.** et **C.** sic habebatur. In Africa Epicteti, Jucundi, Secundi, Vitalis, Felicis. **C.** addit et septem aliorum.

10. — **IV ID.** Natale c Pauli primi eremitæ, qui a sexto decimo anno usque ad centesimum tertium decimum solus in eremo permansit: cujus animam

A Pauli, primi eremitæ, qui a sexto decimo ætatis suæ anno, usque ad centesimum tertium decimum solus in eremo permansit: cujus animam inter apostolorum et prophetarum choros ad cælum ferri ab angelis Antonius vidit. Sancti Iginii papæ, qui sedit Romæ annos quatuor. Hic constituit clerum, et distribuit gradus. Sepultus est in Vaticano, tertia Idus Jan. Apud Cyprum beati Nicanoris, qui unus fuit de septem primis diaconibus.

D. III IDUS JAN. — Apud Alexandriam natale sanctorum confessorum, Petri, Severi, Leucii, quorum gesta habentur. In Africa natale sancti Salvii. In hujus natali sanctus Augustinus verbum fecit ad populum Carthagine. Eductio Domini de Ægypto.

E. PRID. IDUS JAN. — Apud Achaïam natale sancti **B** Satyri martyris, civis Arabiæ, qui transiens ante

EDITIO BOLLANDIANA.

inter apostolorum et prophetarum choros ad cælum ferri ab angelis Antonius vidit. Eodem die Romæ d Melchiadis episcopi et confessoris.

Florus addit in **A. T. L.** Qui post **B. Petrum** trigesimus secundus per quadriennium rexit Ecclesiam.

Addit **C.** et aliorum XII.

11. — **III. ID.** In Africa **S. Salvii** e: in cujus natali **S. Augustinus** verbum fecit ad populum Carthagine.

Florus in **A. T.** Passio sanctorum Poliucti, Candidiani, et Filotomi, qui pariter in confessione Christi perseverantes, igni traditi sunt. **A. T. L.** In Achaia passio f S. Juliani martyris: qui sub Marciano Præsidi in carcere gladio peremptus est.

12. — **II ID.** Apud Achaïam nat. **B. Saturi** g martyris. Ita **D. Ast V.** In Achaia Cyriaci. Plene et integre **C.** et **R.** In Achaia Cyriaci, Mosani, Saturi civis Arabiæ, qui transiens ante templum ejusdam idoli, insufflans, cum signasset frontem, corruit. Tenentes eum ibidem observantes, duxerunt ad duce[m]; et indicantes factum, decollatus est. Hæc ut arbitramur ex ipsa origine verbotenus Bæda.

Florus in **A. T. L.** phraseos barbariem sic emollivit: In Achaia natale Saturi Arabiæ civis, de quo

SMITH NOTÆ.

a *Severini.* Perperam hic in martyrologiis Neapolis pro Septempeda ponitur; neque enim Severinus qui Neapoli colitur, cuique basilica, in qua corpus ejus aservatur, dicata est, episcopus, sed abbas fuit, et Noricorum apostolus, cujus corpus a Noricis Neapolim translatum. Severinus etiam qui hic dicitur episcopus et Victorini frater, fuit episcopus Septempedæ in Piceno. Bolland. Hic celebratur in Martyrologio Baronii VIII Junii.

b *Juliani.* De his vide VIII Idus Jan.

c *Pauli.* Hic primus fuit qui eremum habitavit; patria Thebæus, et sexdecim circiter annos natus eremum petiit sub Decio et Valeriano persecutoribus, ut declinare persecutionem in Christianos sævientem. Vixit in eremo annis xcviii; et a magno Antonio visitatus diem ultimum optulit. Vide ejus vitam apud S. Hieronymum. In Martyrologio Baronii hæc adduntur: *Ejus autem dies festus xviii Kalend. Feb. celebratur.* S. Pauli Reliquiæ Emanuele imperatore transferuntur Constantinopolim; deinde, An.

D 1240, Venetias; denique in Hungariam, regnante Lodawico. Hist. translationis ejus apud Bolland.

d *Melchiadis.* Alias Melitiadis; qui in persecutione Maximiniani multa passus est. Hieronymi Martyrologium habet: *Romæ in cæmeterio Callisti via Appia, depositio Melchiadis Episcopi.* Colitur x Decemb.

e *Salvii.* Hujus corpus, ut scribit in notis Galesinius, in basilica Carthaginensi honorifice religioseque reconditum fuit. Hieronymus eum confessorem vocat, sed male: nam cæteri ex Posidio martyrem fuisse tradunt. Alius est a Salvio donatista, Membresitano in Africa pseudoepiscopo, cujus meminit S. Augustinus lib. iv contra Cresconium grammaticum, cap. 48 et 49.

f *Juliani.* Vide VIII et v Id. Jan.

g *Saturi.* In auctore ms. Florarii: *Apud Achaïam natale S. Saturi martyris, civis Arabiæ, decollati anno salutis 267, sub Octava persecutione, anno ejusdem nono.* Noikerus hunc passum in Arabia scribit, alii apud Antiochiam.

EDITIO COLONIENSIS.

quoddam idolum, cum exuisset in illud, signans sibi frontem, statim corruit; ob quam causam decollatus est. Eodem die, sancti Archadii martyris, genere et miraculis clari.

F. IDUS JAN. — Romæ via Lavicana coronæ militum quadraginta, sub Gallieno imperatore. Pictavis sancti Hilarii episcopi et confessoris, qui ob catholicam fidem quadriennio apud Phrygiam relegatus, inter alias virtutes fertur quod mortuum suscitave-

EDITIO BOLLANDIANA.

fertur, quia dum ante ejusdam idoli templum transiret, et idem idolum in fronte insufflaret ac consignaret, statim corruerit; ejus cultores hoc videntes duci dicunt, narrantes quod fecerat; qua de causa decollationis ictum accepit.

V., In Achaia Cyriaci. V. C., In Africa Zotici, Rogati, Modesti. C., Castuli, Coronæ et militum XI.

13. — IDUS. In Pictavis depositio ^a Hilarii Pictavensis episcopi et confessoris, de quo inter alias virtutes fertur quod mortuum suscitaverit.

Florus in A. T. L., Qui ob fidelitatem in Phrygia a Constantio imperatore relegatus est exsilio. Illic doctrinis et miraculis valde coruscavit. Idem

SMITH NOTÆ.

^a *Hilarii*. Illic fuit validum Ecclesiæ contra Arianos propugnaculum, a quibus propter fidem catholicam in synodo Biterrensi damnatus, in Phrygiam ab imperatore relegatus est. Plerique sentiunt obitum illius in diem xii Jan. anni 367 incidisse. Et eo quidem die in Hieron., Bæda, Floro, codice Gellonensi monasterio a Carolo Magno dato, plurimis libris sacramentorum, missarum atque collectarum ejus depositionem legere est. Eidem opinioni favet Sulpicius, dum Hilarium sexto anno postquam redierat in patria obiisse scribit. Sed nec Hilarii memoria in omnibus veteribus libris ecclesiasticis ita consignatur Idibus Januariis, ut non etiam aliter, puta aut alia Januarii die, aut xxvi Junii, aut Kalendis Novembribus in iis recolatur. Kal. Novemb. in vetusto exemplari ecclesiæ S. Gatiiani Turonensis habentur quinque missæ, quarum quinta est de S. Hilario cum hac inscriptione: *Eadem quippe die solemnitas S. Hilarii episcopi et confessoris*. Solemnem atiquam translationem hic in-litari ultro concederetur, nisi in codice regis Gallie ab annis circiter 900 scripto, et in perantiquo Ebouicensis ecclesiæ pontificali non simplex solemnitas, sed natale sancti Hilarii Kalendis eisdem prænotaretur. Et cum postrema hac epocha, si forte Sulpicius excipias, longe melius quam cum superiore convenit, quidquid veterum monumentis de morte Hilarii mandatum est. Ac primo quidem Gregorii Turon. testimonium est, quod quarto Valentiniiani et Valentis anno S. Hilarius migravit ad cælos. At vero tertio Kalendas Martii anni 367 initium sumpsit quartus Valentiniiani et Valentis annus. Ut igitur in hunc non incidunt anni 367 Idus Januarii, ita nec in Hilarii exitum. Idipsum prorsus ex Hieronymi chronico conficere est, in quo ad annum 367 ita recensetur Hilarii mors, ut Gratianus ad imperii culmen evehctus prius memoretur, qui nono Kalendas Septembris anni 367 imperium adeptus est. Apud Hieronymum igitur apte dispositus est ordo rerum si Hilarius Kalendis Novemb. anni 367 decessit; secus si Idibus Januarii. Has ob causas qui omnium prope Mass. fide permoti Idus Januarii malunt, illum ad annum 368 vixisse existimant. Cum hac opinione conveniunt Gregorii Turon. verba, neque Hieronymi Chronicon repugnat, si hæc nota numeralis 368 uno

rit. Apud Viennam sancti Veri episcopi, qui præsedit Ecclesiæ post sanctum Evantium. Treveris sancti Agritii episcopi, et octava Epiphaniæ.

G. XIX KALEND. FEBR. — Apud Nolam Campaniæ beati Felicis presbyteri. Illic a Maximiano Nolaniæ urbis episcopo, presbyterii honore prælatus est. Qui cum multa a perfidis pro nomine Christi pateretur, volentibusque omnibus ejusdem urbis, ut episcopus levaretur, non consensit; sed alterum eligens ad

Florus ibidem: Remis depositio S. ^b Remigii episcopi et confessoris. Illic primus Francorum gentem, cum Clodoveo principe eorum, baptizavit. Qui plurimorum miraculorum signis coruscans, puellam, quam prius dæmonio vexatam sanaverat, postea mortuam suscitavit. Scriptum in gestis ejus. Ibidem ante omnia ponuntur, octavæ Epiphaniæ, vel Theophaniæ.

14. — XIX KAL. FEBR. In Campania nat. ^c Felicis presbyteri et confes. de quo inter alia scribit Paulinus episcopus, quia cum a persecutoribus in carcere mitteretur, et cochleis ac testulis vinctus superpositus jaceret, per noctem ab angelo solutus atque eductus sit.

tantum versu attollatur. Vide Vitam novam hujus confessoris editam ante editionem ejus Opp. Benedictinam.

^b *Remigii*. Alias Remedius dictus; defuncto Benna-dio, rapitur ad episcopatum Rhemensis annos natus viginti duos. Rex Chlodoveus, inter baptizandum Ludovicus dictus, per consilium Remigii in Aureliano civitate synodum convocavit. Aduit etiam Remigius synodo Galliarum et Belgiæ episcoporum, ubi eo ingrediente Arianus quidam hæreticus obmutuit. Postquam annis 74 episcopatum administrasset, annos natus 96 obiit, sepultusque est in ecclesiola B. martyris Christophori. Sigebert in Chron. scribit natum an. 449, creatum episcopum an. 471, obiisse diem an. 545. Colitur præcipue in martyrologiis Kal. Octob., quia eo die ejus corpus manibus angelicis translatum est in cryptam retro altare factam. Secundo etiam translatum est in cryptam majorem et pulchriorem an. 852. Vita ejus exstat in Suriî Januario.

^c *Felicis*. Hujus Vitam Bæda scripsit, ut constat ex indiculo operum suorum ad finem Hist. Eccl., ubi hæc legere est: *Librum Vitæ et Passionis S. Felicis confessoris de metrico Paulini opere in prosam transluli*. Felix natus Nolæ, filius Hermiæ Syri, ordinatus est presbyter a Maximo Nolæ episcopo; quo Maximo senio debili persecutionem fugiente, Felix capitur, et tormentis variis cruciatur in carcere. Angeli tamen subsidio carcere eductus, episcopum quaerit, invenitque pene exanimem, et refouet, domumque reportat. Rursum mota persecutione, quaesitus ipse ab hostibus, in ruinis senituti domicilii latet aranæ tela subito præseptus; deinde autem alibi secedens, ab ignara pia muliere pascitur sex menses. Postea mortuo Maximo electus licet episcopatum renuit; et tandem in pace quievit. Illic ab Adone et Notkero et aliis confunditur cum Felice presbytero Romano. A iqui eum martyrem vocant, sed licet multos cruciatu perpassus est, non is tamen immortalus est. Ab Elpidio presbytero sepultum Bæda vulgatus, Ado, alique asserunt. Non meminere Turonensis, Marcellus, Bæda in Historia vitæ, Paulinus: imo hic ab universo populo latus curatum scribit natali G.

EDITIO COLONIENSIS.

pontificatus honorem, ipse duodecim post annos, A post etiam coma deposita monachorum pater exstitit, cessante persecutione, Dominica die mysteriis confectis, data pace omnibus se in pavementum oraturus projecit: moxque beati viri anima de carnis ergastulo egressa, felicia regna ipse vere felix conscendit: sepultusque est juxta urbem ab Helypido sancto presbytero, in loco qui dicitur Pincis, ubi claris fulget virtutibus. Apud Viennem sancti Cadeoldi episcopi.

A. XVIII KALEND. FEBR. — Abacuc et Michæ prophetarum, quorum corpora sub Arcadio imperatore divina revelatione reperta sunt. Item beati Macharii abbatis, discipuli beati Antonii, vita et miraculis celeberrimi. Ipso die beati Isidori, in sanctitate vitæ, fide, ac miraculis præclari. Apud Bituricas civitatem, translatio sancti Sulpitii episcopi et confessoris, qui a pueritis sacris litteris eruditus, et sanctæ conversacionis luce conspicuus, etiam laicus virtutibus claruit: B doctrina et miraculis illustris refulsit. Et sancti Far-sei confessoris.

EDITIO BOLLANDIANA.

Florus in A. T. L., Eodem die in Antiochia natalis Clerici diaconi, multis tormentis passi, et in mare mersi.

45. — XVIII KAL. Vacat Bæda.

D. Abacuch et Michæ^a prophetarum, et B. Macharii abbatis discipuli B. Joannis. V., In Ægypto Crisconii. C., Tyrsi. V. C., Et depositio Abacuch prophete. C., Et S. Remedii episcopi. A. T., In Ægypto passio sanctorum martyrum Crisconi et Tyrsi. Et depositio Abacuch et Michæ prophetarum. Et depositio S. Mauri abbatis. Et S. Macharii. Et S. Isidori episcopi. T. S., Mauri abbatis. Eodem die in Ægypto SS. martyrum Crisconi et Tyrsi, et depositio Abacuch prophete. L., Depositio Abacuch prophete. Et in Ægypto SS. Crisconi et Tyrsi. Et eodem die S. Mauri discipuli S. Benedicti. C

46. — XVII KAL. FEBR. Nat. S. Marcelli papæ, qui, jubente Maximiano imperatore primo, fustibus cæsus, et a facie ejus quem corripiebat expulsus est. Deinde audiens, quod domum S. Lucinæ, quam ipse

SMITH NOTÆ.

^a *Prophetarum.* Bæda Vulg., Ado, Usuardus, Hrabanus, Notkerus et alii, sub Arcadio et Honorio repertas horum reliquias tradunt: Martyrologium vero Baron. sub Theodosio seniore. Sozomenus vii, 23, scribit horum corpora per divinam in somnis visionem indicata Sabenno, tum temporis Eleutheropolis episcopo. Abacuc inventus est in civitate Cela, Michæa in Barathsatia. Græci agunt de iisdem seorsum ab invicem, de Abacuc ii Decemb., de Michæa xiv Augusti.

^b *Macharii.* Qui dicitur Ægyptius, diversus ab illo Alexandrino, qui ii Jan. cultur. Discipulus fuit S. Antonii, non B. Joannis. Ille præcipue Scithium, sive Scetin, aut Scithicam in Libya solitudinem inhabitavit.

^c *Remedii.* Vide Remigium in Idibus Jan.

^d *Mauri.* Abbatiss Glannafoliensis in Gallia. Maurus, patre Eutychio et matre Julia exortus duodennis S. Benedicto a parentibus traditus est nutriendus sub regulari institutione. Bertigranno, Cenomanicæ civitatis episcopo, petente Benedictum ut mittat fratres qui illi monasterium secundum regularem observationis ordinem instituunt, Maurus cum quatuor aliis in Gallias mittitur: interea episcopo illo moriente, Dominolus ejus successor eos noluit recipere; vocati tamen in ditionem Andegavensem honorifice excipiuntur, et Floro viro potente donante locum, Glannafoliense cœnobium fundant, et octo annis

proscriptione damnaverant, eo quod de facultatibus suis Christianis donaverit, Ecclesiam faceret, atque in ea missas celebraret in media civitate: jussit in eadem ecclesia plancas sterni [D. paleas sterni] ad animalia catabuli publici, et eidem stabulo episcopum ad servitium animalium deputavit cum custodia publica. Ubi etiam post multos annos serviendo, indutus amictu cilicino, defunctus est, et conditus aromatibus a Joanne presbytero et B. Lucina, sepultus est in cœmeterio Priscillæ.

Florus in A. T. L., Ipso die in Galliis Peronæ monasterio natalis Fursei abbatis, qui corpore sublatu multa de supernis audivit et vidit: quæ et postea reanimato corpore per duodecim annos [L. sedecim annos] multis annuntiavit. Scriptum in gestis ejus.

V. C., Arelate [Arelate deest V.] depositio S. Honorati episcopi. Passio S. Martiæ.

perficiunt; quod cum Maurus triginta annis rexisset, obiit ante altare B. Martini. Vide de hoc plura apud Mabillon., Act. Ben., sæc. i.

^e *Isidori.* A Rufino hic inter S. Antonii discipulos memoratur. Erat et presbyter et xenodochus Alexandrinæ Ecclesiæ. Bis Romam profectus est, primo cum S. Athanasio, dein cum S. Demetrio episcopo. Pallad. in Hist. Lausiaca, cap. 4, 2. Constantinopolitanis episcopus a Theophilo destinatus est, hanc ob causam a Theophilo amatus, quis cum Theodosius adversus Maximum prælio decertaret, Theophilus per hunc munera quædam imperatori mittens, duplices illi litteras in manus tradidit, præcipiens ut et dona et litteras ei daret, qui victoria esset potius. Georgius Alexandr. in Vita Chrysostomi. Isidorus vero postea incurrit odium Theophili et ejectus est ex Ecclesia Alexandrina, et cum Dioscuro Constantinopolim accedens, a Chrysostomo honorifice est exceptus. SOCRATES, vi, 19.

^f *Marcelli.* Jubente Maximiano vel potius Maxentio, non vero Maximiano.

^g *Furseti.* De hoc vide Bædæ Eccl. Hist., iii, 19.

^h *Honorati.* Qui natus fuit ex familia consulari; post mortem fratris Venantii, cum quo peregrinatus est, recessit in insulam Lerinensem, ibique vitam solitariam degit. Initiatus postea sacerdotio, construit monasterium et monachos præclare instituit. Hilarius in ejus Vita apud Bolland.

EDITIO COLONIENSIS.

C. XVI KALEND. FEBR. — In Ægypto apud Thebaidem beati Antonii monachi, qui sine ulla scientia litterarum Scripturas divinas et memoriter audiendo intellexisse, et prudenter cogitando tenuisse prædicatur, multorumque monachorum pater vita præclarissimus vixit : cujus corpus sub Justiniano imperatore divina revelatione repertum, Alexandriam delatum est, et in ecclesia B. Joannis Baptistæ humatum. Apud Lingonas natale sanctorum geminorum Speusippi, Eleosippi, Meleosippi. Qui cum essent

A viginti quinque annorum, cum avia sua Leonilla, et Lonella et Neone, martyrio coronati sunt, tempore Aureliani imperatoris ; gemini quidem in una arbore suspensi, ligatis manibus sursum, pedibus vero deorsum ita exstanti, ut pene putarentur ab ipsa membrorum compage separari ; et post hæc in ignem præcipitati, nec tamen læsi, inter verba orationum simul migrabant ad Dominum.

D. XV KALEND. FEBR. — Cathedra sancti Petri apostoli, qua primum Romæ sedit. Eodem die natale

EDITIO BOLLANDIANA.

17. — XVI KAL. In Ægypto depositio ^a Antonii monachi.

Florus addit in Mss. qui cum esset abstinentissimæ vitæ multis miraculis effloruit ; cujus Vitam B. Athanasius conscripsit.

Et apud Lingones natale ^b geminorum Pseusippi, Elasippi et Melasippi : qui cum essent viginti quinque annorum, cum avia sua Leonilla, et Ionilla et Neone martyrio coronati sunt, tempore Aureliani imperatoris. Gemini quidem in una arbore suspensi, ligatis manibus sursum, pedibus deorsum, ita exstanti, ut putarentur ab ipsa membrorum compage separari : et post hæc in ignem præcipitati, nec tamen flammis læsi inter verba orationum simul migraverunt ad Dominum. *Hic finit* A. [Ionilla hæc videns confessa est se etiam Christianam, et post comprehensa a turbis, a capillis suspensa ac multis afflictis supplicis,

cum Christum negare nolisset, cum Leonilla est simul gladio perempta. Neon exceptor gestorum et ipse Christi nomen confessus, martyrio coronatus est. Decuit autem et baptizavit geminos hos Benignus presbyter, quem misit ab Oriente B. Polycarpus, B. Joannis apostoli auditor in Galliam, cum Andochio presbytero et Thyro diacono] sepulti sunt autem iidem gemini in secundo milliario ab urbe Lingonum.

Tornacensi et Letiensi mss. desunt quæ [] et cetera inclusa vides : Tornacensis autem etiam extremo loco ponitur S. Antonius.

Florus in A. T. I., Bituricæ S. ^c Sulpicii episcopi et confessoris, per quem Dominus miracula operari dignatus est præclara.

18. — XV KAL. Natalis S. ^d Priscæ virginis et martyris.

Florus in A. T. L., Eodem die in Ægypto triginta

SMITU NOTÆ.

^a Antonii. Sozomenus, 1, 13, hunc ortum ait ex genere patriciorum, qui Comam, est is quidem pagus prope Heracleam apud Arcades Ægyptiis finitimos, incolabant. Natus est, teste Eusebio in Chronico, Decio imperante, an. Ch. 250. Cum annorum esset circiter viginti, sæculo renuntiat, paululum sese a patria removens ; et cum ea exercitatio illius animum corroborasset, in mortuorum sepulchris aliquando etiam remotius sibi domicilium legit, ibique ad annum ætatis 35 durat, Christi 285. Anno eodem in eremum secedit juxta Aphroditon, ibique in castello deserto solitarie annos viginti, ab hominum segregatus conspectibus tempore persecutionis permanet ad annum Christi 305, extruitque in monte deserto monasteria. Sæviente in Christianos tyranno abijt in Alexandriam, martyresque confirmat. Claruit etiam Antonius miraculis, quare ob multitudinem venientium lædio affectus fugit ad sibi divinitus ostensum montem in interioribus desertum, et degit solus : invisitur ab hospitibus, imo priora ipse monasteria invisit, moxque in montem redit. Circiter an. 350, adductus ab Athanasio Alexandriam, fidem suam ad hæreticos et schismaticos redarguendos proficitur. An. 359, de imminente nova procella Ecclesiæ pacem ruptura monetur divino oraculo Antonius. Quindecim ante obitum, annis nonagenarius, admisit ministerium duorum fratrum, quos secum in interiore monte habitare permisit ab anno scilicet 340, quo invisit S. Paulum. Tandem anno Constantii 19, teste S. Hieronymo in Chronico, Antonius anno 105 ætatis, Christi 356, in eremo obiit. Si aliquid de hujus miraculis cupias legere, consulte Vitam ejus ab Athanasio scriptam. Ejus corpus sub Justiniano imperatore divina revelatione repertum, Alexandriam delatum est, et in ecclesia beati Joannis Baptistæ humatum. Adv. USUABUS.

^b Geminorum. Si Benignus, S. Polycarpi discipulus,

^c hos baptizavit, non recte dicuntur passi esse sub Aureliano. Nulla enim cohærentia S. Polycarpi temporum cum Aureliano imperatore ; nam S. Polycarpus an. 168 martyrium, et Anrelianus imperio impotitus est an. 270. Restituit ergo Baronius pro Aureliano Aurelium, cujus septimo anno S. Polycarpus martyrium subiit.

^e Sulpicii. Cognomento Pii, qui Clotario II et Dagoberto floruit. Fuit et alius Sulpitius cognomento Severus sub Guntharano rege ; uterque inter sanctos relatus, hic xxix Jan., ille hoc die. Pius sub Theodorico clericatus suscepit onus ; in castris Chlotarii abbatis officio potius est, eoque jubente, episcopalis apicis meruit sedem. Obiit circa an. 647. Secundum Adonem translatio ejus facta est xv Jan.

^d Priscæ. Baronius hæret ambiguus, utrum S. Prisca passa est sub Claudio primo an secundo. Acta ejus testantur coronatam esse martyrio anno tertio Claudii imp., quo item anno ipsam defunctam esse confirmant ; quæ nequaquam priori Claudio, secundo vero satis conveniunt. Claudius enim senior annos 14 imperavit : non igitur eo ipso anno, quo Prisca, diem obiit. Secundus vero, etsi ut Eutropius lih. ix et Beda ipse in Chronico scribunt, intra biennium imperii interierit, trium tamen annorum, si e ^g a Kalendis Januar. auspiciere, spatia attingit : factus enim est imperator an. 268, et obiit an. 270. At complura Ecclesiæ S. Priscæ monumenta, ut pergit Baronius, memorant eam, vivente apostolo Petro, sub Claudio seniore, passam esse ; affirmare igitur necesse est in aliis actis errorem irrepsisse in numerum annorum Claudii, ac restituendum passam esse anno ejus imperii decimo tertio, non autem tertio. Etatis ei annos alii decem, alii u. decem, plerique tredecim tribuunt. Propter fidem primo colaphis cæsa in carcerem conjicitur, deinde verberibus ex-

EDITIO COLONIENSIS.

sancti Publii Athenarum episcopi, qui princeps insulæ A Mileti, cum navigantem beatum apostolum Paulum Romam sub custodia detentum, per triduum hospitio receptum, humane tractasset (ut beatus Lucas refert) patrem ipsius Publii contigit febris et dysenteria vexatum jacere; ad quem cum intrasset B. Paulus, et imposuisset illi manus, et orasset, sanavit eum. Quem Publium adhærentem sibi beatus apostolus postea ordinatum episcopum, ad prædicandum direxit: et præclarus virtutibus, et doctrina præfulgens, ob Christum martyrio gloriose coronatur. Nam prius Dionysius, inde Publius iste Athenis præfuit. Ipso die natale sanctæ Priscæ virginis et martyris. Et in Ponto natale sanctorum martyrum, Mosei et Ammonii, qui cum essent milites, primo ad metalla deputati, novissime igni sunt traditi.

septem a militum, qui in quatuor partes divisi, jussi sunt interfici; ita ut qui in parte Orientali segregati erant, igni traderentur, Septentrionales vero capite plecterentur, Meridiani autem igne cremarentur: illos quippe qui de Occidentali constiterant, passioni Dominicæ tradiderunt.

C., Et b depositio S. Mariæ Virginis, matris D. N. Jesu Christi. L., Et passio S. Tyrsæ cum sociis suis. A., Et depositio Alta abbatis. T., ante omnia hæc habet: Romæ c cathedra S. Petri apostoli

49. — XIV KAL. Vacat Bedæ.

EDITIO BOLLANDIANA.

E. XIV KALEND. FEBR. — In Smyrna natale sancti Germanici martyris. Qui cum primævæ ætatis venustate floret, per gratiam virtutis Dei metum corporeæ fragilitatis excludens, sponte præparatam sibi bestiam damnatus a judice provocabat; ejus dentibus comminutus, vero panis, id est, Domino Jesu Christo moriens, pro ipso meruit incorporari. Eodem die sancti Pontiani martyris. Ipso die natale sanctorum Marii et Marthæ, cum filiis suis, Audiface et Abacuc, nobilium de Persida, qui ad orationem venerunt Romam tempore Claudii principis; e quibus post toleratos fustes, equuleum, ignes, ungues, manuum præcisionem, Martha in puteum projecta necata est, cæteri sunt decollati, et aliorum plurimorum.

B. F. XIII KALEND. FEBR. — Romæ Fabiani epi-

D., In Smyrna B. d Germanici martyris, qui sub Marco Antonino et Lucio Aurelio per gratiam virtutis Dei, metum corporeæ fragilitatis excludens, sponte præparatam bestiam provocavit. Apud Spoletum S. e Pontiani martyris. V., In Africa Pauli, Quinti, Germani, et aliorum triginta novem. A. T. L., In Africa SS. Pauli, Hermetis, Quinti, Januarii, Successi, Valentis, Publii, Gagi cum aliis sexcentis. A., Et depositio Marthæ et f Mariæ. Et translatio S. t Hugonis Rothomagensis archiepiscopi. T., Eodem die depositio S. h Launomari abbatis et confessoris. L., Et Hierosolymis SS. Mariæ et Marthæ, sororum Lazari.

20. — XIII KAL. Romæ i Fabiani episcopi: qui cum

SMITH NOTÆ.

cruciata, et ferventi adipe fœde delibuta, postea leoni exposita evasit illæsa, tunc inedia tridui fere spatio confecta in equuleo suspenditur, tum unguibus ferreis excarnificata, post in ignem missa servatur incolumis, denique extra urbem decollatur. Galesinius in Martyrologio.

a Militum. In Orientali parte Ægypti prædicabant Paulus, Pansius, Dionysius, Thonius, Herpresius, Horus, Dionysius, Ammon, alius Ammon, Agatho; in Septentrionali Recumbus, Bastamus, Sarmatas, Proteas, Orion, Collotus, Didymus, Plesius, Aratus; in Meridiana Theonas, Hippis, Romanus, Saturninus, Pinutius, Serapio, Bastamno, Papa, Pantherus; denique in Occidentali Papias, Dioscorus, Hero, Potamo, Pethicus, Oeconomus, Zoticus, Cyriacus, Ammonius. Vide Bolland.

b Depositio. Electio B. Mariæ ad hunc diem in quibusdam Kalendaris refertur.

c Cathedra. Id est, celebratio anniversaria diei quo Petrus suscepit episcopatum Romæ. Expleverat Romæ ea solemnitas; sed restituta est a Paulo IV pontifice, ut ex ejus bulla constat.

d Germanici. De hujus patientia et animi magnitudine vide Eusebii Eccl. Hist., iv, 45.

e Pontiani. Hrabanus, Noikerus, hunc celebrant xiv Jan.; Bedæ vulgatus, et Barouli Martyrologium eum colunt hoc die; utroque autem die Molanus in suo Usuardo de eo agit, et Jan. 19 recitato ejus elogio isthæc addit: Consummavit autem martyrium suum decimo nouo Kalendarum Februariarum, decimo quarto vero Kalendarum Fe. r. sacrum corpus ejus mutatum est, hoc est in aliam thecam transpositum. Martyrologia tradunt eum passum temporibus Antonini, quem Fabianus judex virgis prius cæsum jussit super carbones nudis pedibus ambulare; a quibus nil læsus, equuleo et uncinis ferreis jussus est suspendi, et sic in carcerem trahi, post quæ leonibus expositus et plumbo fervente perfusus, tandem gladio peremptus est.

f Mariæ. Falso scribitur pro Marii. De his vide diem sequentem.

g Hugonis. S. Hugo fuit Drogonis Burgundiæ ducis ex Adaltrude filius primus Metensis Ecclesiæ primitivus, Parisiensem et Baiocensem ecclesiam una cum Rothomagensi, decedente episcopo Ranilando, rexit, simul abbas Fontiellensis et Gemmeticensis. Obiit Gemmetici circa annum 730, v Idus Aprilis. Sepultus ibidem in basilica S. Mariæ, inde cum S. Aicrado abbate Haspras postea translatus est. Dies translationis in Gemmeticensi Martyrologio assignatur xix Marii. Quam ob causam S. Hugo xix Jan. celebratur, nulla ex historia compertum est. De hoc sancto vide Molani indiculum SS. Belgii.

h Launomari. Ille Chlotaro I apud Francos regnante natus est, a B. Remigio Rhenorum episcopo baptisma consecutus est. Elapsis autem aliquot annis a tempore quo ordinatus est sacerdos, mundi impatiens convolvit ad cremum. Exhinc ad eum multi confluxere socii, cœnobiliumque struxerunt; relicta tamen hac cellula, occultior esse desiderans in locum alium cum suis secessit; ubi Ragnos antho viro satis locuplete locum donante, Carboneuse monasterium ædificavit secundo anno Chilperici, hoc est, anno 564, si a morte patris numeres, aut 572, si a morte fratris Cheriberti. Dum autem Malardum Carnotensem episcopum visitat, ægrotus obiit, sepulchroque est in basilica S. Martini. Vide Surium in Januario.

i Fabiani. Post Anterotha S. Fabianus Maximini temporibus designatione columbæ desuper volantis capique ejus insidentis eligitur pontifex. Euseb. Eccl. Hist., vi, 49. Duo Philippi imperatores a S. Pontio Christianæ religionis mysteria didicisse et a Fabiano papa baptizati esse dicuntur in actis ejusdem sancti, quæ xiv Maii apud Bollandum exstant. De Philippo seniore traditum est, in postrema Paschæ vigilia cum interesse voluisset et communicare my-

EDITIO COLONIENSIS.

scopi, qui cum quatuordecim annos, menses undecim, dies duodecim Ecclesiae praesesset, passus est martyrium, tempore Decii, et in coemeterio Callisti sepultus. Illic regiones divisit diaconibus, et seclit septem diaconos, qui septem notariis praeminerent, ut gesta martyrum in integrum colligerent. Eodem die sancti Sebastiani martyr, qui in tantum carus erat Diocletiano et Maximiano imperatoribus, ut principatum ei primae cohortis traderent. Quem Diocletianus ubi Christianum cognovit, jussit ligari in medio campo, quasi signum ad sagittam, et sagittari a militibus. Qui cum sagittis plenus, quasi hericius staret, putantes eum mortuum, abierunt. Nocte autem veniens quaedam mulier, nomine Hirenè, tollere corpus, invenit eum vivum, et adduxit in domum suam, et curam ejus egit; qui ubi convaluit, multos in fide confortavit, nec mora, ipsis imperatoribus apparens, hos prout digni erant, corripuit. Tunc jussit

A eum Diocletianus in hippodromum palatii duci, et fustigari donec deficeret; quem mortuum, in cloacam maximam miserunt. Sed ille apparuit in somnis sanctae matronae Lucinae, dicens, juxta Circum invenies corpus meum pendens in unco, hoc sordes non tetigerunt; et dum levaveris, perduces ad Catacumbas, et sepelies me in crypta, juxta vestigia apostolorum; quae ipsa nocte veniens cum servis, totum ita complevit.

G. XII KALEND. FEBR. — Natale beatissimae Agnetis virginis et martyris, quae tertio decimo aetatis suae anno, in urbe Roma passa est. Haec dum ab s-holis revertitur, a praefecti filio adamatur: quam cum nullo modo sibi associare voluisset, post multa tormenta in gutture ejus gladio percussa est. Passa est autem beata Agnes sub praefecto urbis Simphoriano, vicario ejusdem urbis Aspasio. In Hispania civitate Tarracona natale sanctorum Fructuosi epi-

EDITIO BOLLANDIANA.

viginti quinque annis Ecclesiae praesesset, passus est martyrium tempore Decii, et coemeterio Callixti sepultus. Eodem die S. ^a Sebastianus de Mediolano, qui in tantum charus erat imperatoribus Diocletiano et Maximiano, ut principatum ei primae cohortis traderent. Quem Diocletianus ubi Christianum agnovit, nec a fide posse revocari, jussit ligari in medio campo quasi signum ad sagittas, et sagittari a militibus. Qui cum sagittis plenus quasi ericius staret, putantes eum mortuum abierunt. Nocte autem veniens quaedam mulier, nomine Herene, tollere corpus, invenit eum viventem, et adduxit ad domum suam, et curam ejus egit. Qui ubi convaluit multos in fide confortavit: [nec ^b mora ipsis imperatoribus apparens, hos, ut digni erant, corripuit. Tunc jussit eum Diocletianus in hippodromum duci, et fustigari donec deficeret. Quem mortuum in cloacam maximam miserunt; sed ille apparuit in somnis sanctae matronae Lucinae, dicens:

Juxta Circum invenies corpus meum pendens in unco: hoc sordes non tetigerunt: et dum laveris perduces ad Catacumbas, et sepelies me in crypta, juxta vestigia apostolorum. Quae ipsa nocte cum servis veniens totum ita complevit.] Eodem die nat. sanctorum ^c Marii et Marthae cum filiis suis Audifax et Abacuc nobilium de Persida, qui ad orationem venerant Romam tempore Claudii principis: e quibus post toleratos fustes, equuleum, ignes, ungues, manuum praecisiones, Martha in Nympha necata, caeteri decollati, et caetera sunt omnia incensa.

L., Et membra eorum caesa atque incensa.

21. — XII KAL. ROMAE S. ^d Agnetis quae sub praefecto urbis Sempronio ignibus injecta, sed his per orationem ejus extinctis, gladio percussa est.

Florus in A. T. L., Ipso die in Hispania Tarracona civitate, passio sanctorum ^e Fructuosi episcopi, Augurii et Eulogii diaconorum, qui per ignem confes-

SMITH NOTÆ.

steriis, ab episcopo Fabiano non prius esse permisum, quam peccata sua confiteretur, et inter poenitentes staret. Euseb., vi, 34. Circa tempus hujus pontificatus magna est inter auctores discrepantia. Hic tradit eum sedisse annos 14, menses 10, dies 11. Ille annos 15, dies 4. Alius annos 14, menses 11, dies 12. Auctor noster annos 25. Alius annos 13. Ut tamen in tanta numerorum perturbatione veritatem investigemus, inveniamus quantum temporis a caede S. Anteri ad ipsius S. Fabiani necem intercessit; pronuntiarum igitur possumus annos 14, dies 17, revera intervenisse. Pagi ergo in sua Chronologia tempus rectissime notasse visus est. Statuit enim cum Cl. Pearsonio sedem vacasse dies octo, et S. Fabianum sedisse annos 14, dies 10. Hic defunctus est an. 250, martyrio coronatus sub Decio, qui praeter odium adversus Philippum persecutionem intulit Ecclesiae. Graeci eum edunt v Aug., ut patet ex Menæis.

^a Sebastianus. Qui legere vult de hujus sancti reliquiis et translationibus, consulant hoc ipso die Bollandum; colitur a Graecis xviii Decemb.

^b Omnia inter nec mora et complevit desunt in A et L.

^c Marii. Horum corpora sunt incensa ne sepulturam haberent. Matrona vero quaedam nomine Felicitas rapuit corpora eorum semiusta, et in praedio

suo sepelivit; Martham etiam levavit de puteo et junxit corporibus sanctis, sub die xiii Kal. Febr. Vide eorum acta apud Bolland. Pridie horum meminere Martyrol. Bædæ vulgati et Baronii, et additamenta Flori. Item S. Marthae supra in Additamentis Flori xvi Januarii collocatur.

^d Agnetis. Quae sub praefecto urbis Symphronio pro eo quod Christi et virginitalis a nore filium ejus maritum accipere noluerit, ad lupanar illusionis gratia perducia ac denudata, primum capillis suis contacta, deinde caelesti veste donata, ipsum praefecti filium se impudentius appetentem et ob hoc a diabolo praefocatum orationis virtute suscitavit. Post haec ignibus injecta, etc. Notker. Passa est sub Gallieno imperatore. Molanus in Indiculo sanctorum Belgii scribit S. Agnetis reliquias in tumba honorifice quiescere Ultrajecti in cathedrali ecclesia, easque transtulisse Baldricum episcopum anno 966, sub Othone. Dies translationis est iv Nonas Septembris.

^e Fructuosi. Hi primo in carcerem trusi, deinde flammis injecti, exustus vinculis, manibus in modum crucis expansis, orantes ut vrentur obtinuerunt. Et mox unus e fratribus, et filia praesidis quae adibat, viderunt animas sanctorum, caelum conscendere coronatas. Ado, Bæda. Vulg.

EDITIO COLONIENSIS

scopi, Auguli et Eulogii diaconorum, qui tempore Gallieni sub Æmyliano præside, primo in carcerem trusi, deinde flammis injecti, exustis vinculis, manibus in modum crucis expansis, orantes ut urerentur, obtinuerunt, et mox unus e fratribus et filia præsidis, quæ assistebat, viderunt sanctorum animas cælum conscendere coronatas, Apud Treacas sancti Patrocli martyris.

A. XI KALEND. FEBR. — In Hispaniis natale sancti Vincentii diaconi et martyris, qui cum Valerio episcopo suo a Cæsaraugusta civitate Valentiam usque gravibus nexu calenis, jubente Daciano, perductus est, ibique fame et squalore carceris diu maceratus, tormentis equulei, et unguarum horrenda laceratione vexatus, etiam grabato ferreo diutissime ustulatus, arvinæ guttis, et crepitante sale perfrusus est; post hæc in teterrimum carcerem trusus, divarcatis in nervo cruribus, super acutissima testarum fragmenta projectus est; ubi nocte lux ingens apparuit, et virtute Dei solutus martyr inter angelos, a quibus visitari meruit, hymnum canebat, ita ut ipse custos crederet. Mane autem facto, cum jussisset eum Dacianus in lecto mollissimo reclinari, ut aliquantulum recreatus acrius denuo torqueretur, infatigabilem spiritum Christo reddidit. Tunc Dacianus

sionis suæ gloriam acceperunt sub Æmiliano præfecto, tempore Valeriani et Galieni imperatorum.

L., Et in Valeria civitate S. a Valerii episcopi et martyris. C., Alibi Felicia, Fructuosi, Ceciliani, Martialis.

22. — XI KAL. In Hispania b Vincentii diaconi et martyris. Ad Aquas Salvias S. c Anastasii monachi et martyris de Persida : qui post plurima tormenta carceris, verberum et vinculorum, quæ in Cæsarea Palestinæ perpressus fuerat a Persis; postremum in Perside multa pœna affectus, atque ad ultimum decollatus est a rege eorum Chosroe.

Florus in A. T. L., In Valentia civitate Hispaniæ, passio S. Vincentii diaconi sub Daciano præside. Hunc enim præses primo equuleo suspendi jussit et vehementer torqueri. Unde depositus torquetur, tunditur, flagellatur, exuritur, et distentis membris cre-

scopus eius in campum feris et avibus jussit exponi; sed mox corvus divinitus ad custodiam ejus datus, non solum alias aves arcebat, sed et immanem lupum a sancto corpore repulit. Quod cum nuntiatum Daciano esset, jussit eum insutum culeo, in profundum maris cum gravissimo saxi pondere immergi; sed prius virtute Dei super undas natans ad litus delatus, et arenis conditus est, quam remiges portum tangere potuissent. Inde cum se sanctus martyr cuidam fideli anui Jonicæ revelasset, cessante persecutionis rabie, a Christianis reverenter sublatus, et in basilica conditus est. In Galliis civitate Ebreduno, sanctorum martyrum, Vincentii, Orontii et Victoris. Romæ ad Aquas Salinas natale sancti Anastasii monachi, et martyris de Persida, qui post plurima tormenta carceris, verberum et vinculorum, quæ in Cæsarea Palæstinæ perpressus fuerat, a Persis postremo in Perside multa pœna affectus, atque ad ultimum decollatus est a rege eorum Chosroe, cum aliis septuaginta. Reliquiæ corporis ejus prius Hierosolymis ad monasterium suum, deinde Romam delatæ, venerantur in monasterio beati Pauli apostoli, quod dicitur ad Aquas Salinas; et sancti Vincentii presbyteri et martyris.

B. X KALEND. FEBR. — Romæ sanctæ Emerentianæ

scebat corpus ad pœnam: sed spiritus, qui Christum Dominum fatebatur, in victoria permanebat. Ilactenus Atrebatense et hinc ad Anastasium transit: alia duo Mss. elogium prosequuntur his verbis: « Imprimuntur ardentes pectori laminæ, et liquefactus inter ipsas candentis ferri acies liquor guttis flamma stridente respergitur. Vulnere vulneribus imprimuntur, et supra tormenta deserviunt. Sales ignibus sparsi crepitantibus minutis per membra dissiliunt: et jam non ad artus tantum, sed ad ipsa viscera suppliciorum tela jaciuntur, nulla jam corporis parte integra remanente. Sed postmodum clausus carcere et super congeriem testarum fragminum missus jacere, non multo post tantis affectus pœnis, invictus fide, defecit corpore.»

T, Eodem die natale d Victoris et Orontii.

23. — X KAL. Romæ natalis S. Emerentianæ SMITH NOTÆ.

a Valerii. Hic fuit episcopus Cæsaraugustæ civitatis, qui una cum S. Vincentio diacono Valentiam usque, jubente Daciano præside, perductus est, et inde in exilium missus est. Hic non Valeriæ, sed Valentis passus est. Hieronymus, Ado, Hrabanus, Notkerus, et Bæda Vulgatus postredie eum passum scribunt.

b Vincentii. Hic cum S. Valerio passus est sub imperio Diocletiani. Qui de eo vult plura legere, Bollandum petat.

c Anastasii. Hic cum exercitu Sais principis Persarum ad obsidionem Chalcedonis venit; inde in Orientem rediit; ab exercitu recessit; Hierapoli primum, mox Hierosolymæ aurifabro cohabitavit; Christi fidem complexus, imo et monasticam vitam Indictione viii, Heraclii anno x, Christi 620, perseveravit in monasterio annis septem, dein ad martyrium accensus discessit e monasterio Diospolim, Ga-

rizim, et Cæsaream Palestinæ, ubi in carcerem datus anno Chr. 627, et Heraclii 17, celebravit Septembri mense festivitatem exaltatæ sub Constantino Magno Dominicæ crucis; abductus denique in Persidem martyrio coronatus est an. Chr. 728, Heraclii decimo octavo. Bolland. Cum 70 aliis funiculo suffocatus est, postea caput ei soli præcisum est. Reliquiæ corporis ejus primo Hierosolymis ad monasterium suum, deinde Romam delatæ venerantur in monasterio B. Pauli apostoli, quod dicitur ad Aquas Salivas. Ado, Notker, Bæda Vulgat. In Menologio a Canisio edito xv Jan. S. Anastasius celebratur.

d Victoris. Usuardus, Notkerus, Bæda Vulgatus, et Romanum Martyrol. Baronii hoc modo de his sanctis scribunt: *Ebreduni in Gallia SS. martyrum Vincentii, Orontii et Victoris, qui in persecutione Diocletiani martyrio coronati sunt. Revera tamen Ebreduni non passi sunt, sed Gerundæ in Hispania, sub*

tianæ virginis et martyris, quæ erat collectanea sanctæ Agnetis, et dum oraret ad sepulcrum ejus, ut eam a gentilium læsione defenderet, lapidata est ab eis. Et in Mauritania, civitate Neocæsareæ, natale sancti Severiani, et Aquilæ uxoris ejus, ignibus combustorum; in Philippis beati Parmenæ diaconi, qui unus fuit de septem diaconibus. Qui traditus gratiæ

Dei a fratribus, injunctum officium prædicationis plena fide consummavit, martyrii gloriam adeptus, Philippis quievit.

C. IX KALEND. FEBR. — Apud Ephesum natale sancti Timothei discipuli beati Pauli, qui apud Ephesum a beato apostolo episcopus ordinatus, post multos pro Christo agones dormivit; cujus corpus

EDITIO BOLLANDIANA.

virginis Christi et martyris quæ erat collectanea S. Agnetis, et dum oraret ad sepulcrum S. Agnetis, ac simul orantes a gentilium læsione defenderet, lapidata est ab eis.

A., Et Passio ^a Parmenæ diaconi, et ^b Macarii. C., Eodem die S. Savinæ virginis. T. L., Eodem die natalis S. Macarii martyris.

24. — IX KAL. Natale S. ^c Timothei apostoli. Et in Antiochia S. ^d Babylæ et trium parvulorum, Urbani, Prilidiani et Epolonii. Eadem die S. ^e Sabinæ virginis.

Florus in A. T. L., In Antiochia passio S. Babilæ episcopi, et trium parvulorum, Urbani, Prilidiani [A., Prilidani] et Epolonii sub Numeriano impera-

tore: quem imperator per manum Victorini ducis validis catenis ligari jussit, et per civitatem trahi. Post hæc B. bilam in equuleo suspendi, et pueros præcepit verberari: quorum primus duodecim annorum, secundus novem, tertius septem fuerat. Deinde pariter in fide et virtute perseverantes, Imperator eos gladio ferire jussit. Eodem die Treceas passio S. ^f Sabiniani martyris. Et depositio S. Sabinæ [T., Sabinæ. L., Savinæ] virginis, sororis ejus.

A., Apud Ephesum natale S. Timothei episcopi et martyris, discipuli beati Pauli apostoli. Eodem die elevatio corporis S. ^g Autberti Cameracensis episcopi.

SMITH NOTÆ.

Ruffino præside, et postea ab Hactore quodam Ebradunum plaustro aucti. Hi omnes decollati sunt.

^a *Parmenæ. Philippis in Macedonia, qui fuit unus de septem primis diaconis. Hic traditus gratiæ Dei, injunctum sibi a fratribus officium prædicationis plena fide consummans, sub Trajano martyrii gloriam est adeptus.* Baronii Martyrol. Baronius in Nota. ad Martyrol. ait xi Martii ac iterum iii Maii a Græcis hunc celebrari, ut apparet ex eorum Menologio. Neutro die ejus mentio habetur in Menologio quod Canisius edidit aut Menæis. Sed in utrisque ii Maii, iterumque in Menæis xii Maii, in Menologio vi Maii; etiam rursus xviii Julii in eodem Menologio ejus Natalis invenitur.

^b *Macarii.* Hrabanus habet: *In eodem die Passio celebratur SS. martyrum, Macharii et Eugenii, qui sub Juliano judice multa tormenta passi sunt, hoc est, craticulam incendii, in qua pix atque oleum superfusa sunt, sed non eos ignis læsit; deinde viperis serpentibus traditi sunt, sed nullo modo ab illis sunt læsi; postea draconem ingentem orationibus exstinxerunt, ad extremum vero martyrio coronati sunt.* Celebratur horum memoria in Baron. Martyrol. xx Decemb.

^c *Timothei.* Cum idololatriæ diem quemdam festum, quod *καταγωγόν* appellabant, Ephesi patrio ritu agerent fidei hostes, idola manu gestantes, et larvis quibusdam induti, et in his decantantes, atque in viros feminasque latronum more irruentes, B. Timotheus tale facinus intueri non sustinens, stultitiam eorum arguebat. Quem ideo Impii fustibus contusum e medio sustulerunt, imperium administrante Nerva, ut ait Polycrates, ejus Vitæ scriptor antiquissimus. Græci et nonnulli Latinorum de eo agunt xxi Januarii, quo interemptus est. Cujus corpus cum reliquits B. Andreæ et Lucæ vicesimo Constantii anno Constantinopolim translatum est. Noikerus, Bæda Vulg.

^d *Babillæ.* Eusebius et in Ecclesiastica Historia et in Chronico, Hieronymus quoque in lib. de Scriptor. Eccles., cap. 54, scribunt S. Babylam sub Decio post confessionem in carcere vitam hanc cum immortalitate commutasse. Scriptores tamen ejus Actuum aliique eum sub Numeriano passum affirmant, nec eum in carcere defunctum, sed post varia tormenta cum tribus pueris decollatum. His ita constitutis, non immerito quidam cogitaverunt duos fuisse Babylas episcopos. Sozomenus in Hist. Eccl., v, 18, prodit Gallum fratrem Juliani transtulisse in Daphnen suburbium Antiochiæ, ubi delubrum erat Apol-

linis, loculum Babylæ martyris; ex quo quidem tempore dicitur dæmonium nullum oraculum, ubi consueverat, edidisse. Quo audito, Julianus jussit sacrum corpus inde efferrî; itaque Christiani cum psalmodia id in urbem Antiochiam iterum transferunt.

^e *Sabinæ.* Soror hæc fuit S. Sabiniani, parontibus nata infidelibus: cum autem frater ejus ab angelo instructus a domo paterna profugerit, præ desiderio ejus afflictâ frustra idolis suis immolavit; angelica vero visione admonita et ipsa patriam fugit cum unica ancilla Maximiniola fratrem quærens; cumque diu esset peregrinata Romanam tandem venit, ubi baptizata est a papa Eusebio: deinde iterum ab angelo monita ut ad fratrem proficiscatur Ravennam petit; cumque Trecentis civitatis in conspectum venisset, ex Lucerio quodam intelligit mortem et sepulcrum fratris. Quo cognito, mortem et ipsa a Domino precatâ, pium spiritum emisit annos nata 48, die iv Kal. Februarii. Acta ejus apud Bolland. xx Jan. Quo die in quibusdam martyrologiis et hæc et frater ejus colitur. Noster tamen auctor, et alii eos hodie colunt. Colitur etiam apud quosdam xx Aug. et v Sept.

^f *Sabiniani.* Qui et Sabinianus et Sabianus et Fabianus et Savinus dictus, e patria discessit, veniensque in ditionem Treccassenam multos convertit miraculo virgæ florentis. Quamobrem ab Aureliano imperatore in carcerem mittitur, ubi 48 milites, qui jussi sunt eum custodire, ab eo conversi sunt, et ob fidem decollati. S. Sabinianus ipse cæditur, casside igitur torquetur, in ignito scamno collocatur, vi divina e carcere eripitur, repertus denique capite plectitur ix Kal. Febr. Non tantum xix Febr., sed etiam viii Jun. colitur, ut vult Saussaius.

^g *Autberti.* Hic refulsit temporibus Dagoberti inclyti Francorum regis, sub quo Hannonia in fide Christi coepit florere. Habuit enim in ea discipulos, Landelinum abbatem Crispinii, Vincentium Madelgarium comitem, et conjugem ejus Waldetradem. His adjunxerunt se multi prædicatores ex Scotia et Gallia, et ex ipsa Græcia sanctissimus Gisleus. Per quos Hannonia fidei initiis est imbuta. Sepultus est Cameraci extra muros in S. Petri ecclesia, quæ ampliatas mœnibus nunc est intra muros. Sancti Autberti abbatia. Natalem habet Idibus Decembris. Molanus in Indiculo SS. Belgii.

EDITIO COLONIENSIS.

cum reliquiis beati Andreae et Lucae vicesimo Constantiano anno Constantinopolim translatus est. Apud Antiochiam sancti Babylae episcopi, qui persecutione Decii, posteaquam frequenter passionibus suis et cruciatibus glorificaverat Dominum, gloriosae vitae finem sortitus est in vinculis, de quo in decimo Ecclesiasticae historiae libro grande narratur miraculum. Nam cum Julianus imperator ad idolorum cultum conversus, quodam tempore Daphnis in suburbio Antiochiae juxta fontem Castalium litaret Apollini, et nulla ex his quae quaerebat, responsa susciperet, causasque silentii percontaretur a sacerdotibus, responderunt daemones, Babylae martyris sepulcrum prope assistere, et ideo responsa non reddi. Tunc ille venire Galilaeos (hoc enim nomine nostros appellare solitus erat) et auferre sepulcrum martyris jubet. Mox igitur Christiani convenientes magna exultatione succincti, sustulere arcam martyris, et psallentes in auribus profani principis, per sex milia passuum summis vocibus et cum exultatione dicebant: Confundantur omnes qui adorant sculptilia, et qui gloriantur in simulacris suis. Et Neocæsarea

A civitate natale sanctorum martyrum, Martioni, Musonii, Eugenii, Mitelli, qui igni traditi sunt, et reliquiae eorum in Axium fluvium dispersae. Et natale trium parvulorum, Urbani, Prilidani et Eupoloni.

D. VIII KALEND. FEBR. — Conversio sancti Pauli. Eodem die sancti Ananias apud Damascum, qui beatum Paulum baptizavit. Apud Gabilonem civitatem sancti Severiani episcopi, mirandae sanctitatis et doctrinae viri: item natale Praejecti Arvernensis episcopi, et natale sancti Gregorii theologi.

E. VII KALEND. FEBR. — Natale sancti Polycarpi beati Joannis apostoli discipuli, qui ab eo Smyrnae episcopus ordinatus, totius Asiae princeps fuit; et post dira tormenta ad ultimum positus in medio rogo, mucrone perfossus, tam largus profusus est sanguis, ut ignem exstingeret. Passi sunt cum eo et alii duodecim ex Philadelphia venientes. Tunc etiam Germanicus, athleta Christi insignis, glorioso martyrii agone translatus est; nam cum a iudice damnatus fuisset ad bestias, ultro sibi praeparatam bestiam provocavit, despiciens temporalem mortem, et coronam vitae aeternae veloci fine adipisci desiderans.

EDITIO BOLLANDIANA.

25. — VIII KAL. S. a Gregorii theologi et natale S. b Projecti.

Florus in A. et T., In civitate Mileto passio S. a Tyrsi, qui passus est sub Cumbricio, Sylvano, et Plaudo, proconsulibus in civitate Caesarea. Hic enim primum jussus est catenis ad poenam extendi, ut dissiparentur membra ejus. Sed catenis disruptis, vas quoddam jussus est impleri aqua, in quod martyr deorsum suspensus capiteque mersus flagellaretur. Vase autem virtute Domini dissipato, bis in carcere recluditur et ad audientiam reservatur: postmodum vero resticulis flagellatus, bestiis traditur. Unde illæsus exiens, jussus est fieri locellus, in quo mis-us medius secaretur. Sed illis deficientibus, qui eum secare debuerat, cum B. Tyrsus de locello exiret, divino nutu calcaneus ejus locello

adhæsit: quod ille cognoscens, iterum se in locello collocavit, taliterque passionis suae terminum fecit. In iisdem Mss. et simul in L., Eodem die in pago Arvernico natalis Projecti episcopi et martyris: qui more prophetico electus ab utero, purpurantem stolam servavit in triumpho.

C. A. T. L., Conversio S. Pauli apostoli.

26. — VII KAL. Natale S. d Polycarpi, episcopi C Smyrnae: qui sub Marco Antonino et Lucio Aurelio Commodo, sedente Smyrnae proconsule, conjurante [conjurante] in cum omni populo, igni traditus est.

Florus addit in Mss. A. T. L., Cum esset octoginta sex annorum. L., Scriptum in Historia Ecclesiastica. T., Cum ergo eum catenis ligare vellent, consuetudinem legemque servantes: Permittite me sic, in-

SMITHI NOTÆ.

a Gregorii. Arianzi S. Gregorius natus est, summus amicus fuit Basilii Magni, Sasimorum primum, deinde Nazianzi, denique Constantinopoleos episcopus factus est. Constantinopolitana synodo constituente Nectarium Augustae urbis episcopum, Ecclesiae regimen ultro deposuit. Cum autem precibus obnixè rogaretur, ut patriæ antistes esse vellet, adduci non potuit ut episcopatum acciperet, verum Eulalium quemdam sibi amicum, Nazianzi episcopum constituit. Ipse vero Arianzi vitam monachi exercuit, donec ad nonaginta annos, et ultra ætate pervectus, Theodosio decimum tertium imperii annum agente, vitam cum morte commutavit. Vide Vitam ejus a Gregorio presbytero scriptam, et Hieronymum de Script. Eccl. et Suidam. De hoc 1x Maii Bæda, Usuardus, Ado ac denique cæteri Latinorum, Græci autem in Menologio 14 Kal. Febr., qua die exaltationem corporis Gregorii Theologi celebrant; rursus autem hoc die, scilicet viii Kal. Febr., de eodem solemniores agunt diem.

b Projecti. Ms. Martyrologium S. Gudilæ Bruxellis: Civitate Arvernensis S. Projecti episcopi et martyris, qui a proceribus suæ urbis in ultionem Hectoris Mussilien-

sium patricii, quem ob injustitias Arvernensis Ecclesiae illatas Hildricus Francorum rex peremerat, martyria coronatus est. Et Anarini viri Dei, qui cum præfato D Projecto episcopo a proceribus dictæ urbis Arvernensis trucidatus est.

c Tyrsi. S. Thyrsus passus est tempore Decii imperatoris. Ado, Bæda Vuig., Notker. Colitur una cum SS. Leucio et Callinico xviii et xxvii Jan. a Latinis, et a Græcis 14 Decemb. S. Thyrsus vero seorsim memoratur Jan. xxv.

d Polycarpi. e Fuit hic Joannis apostoli discipulus et ab eo Smyrnae episcopus ordinatus; totius Asiae princeps fuit. Ille propter quasdam super die Paschæ questionem sub imperatore Antonino Pio, Ecclesiam in urbe regente Aniceto Romano venit, ubi plurimos credentium Marcionis et Valentinii persuasionem deceptos reduxit ad fidem. Postea vero, regnante M. Antonino et L. Aurelio Commodo, sedente Smyrnae proconsule, et universo populo in amphitheatro adversus eum peronante, igni traditus est. Hieronymus. Proconsul fuit Tattus Quadratus.

EDITIO COLONIENSIS.

Eodem die natale sancti Theogenis martyris, et aliorum sex. Apud Bituricas civitatem, sancti Sulpitii episcopi et confessoris.

F. VI KALEND. FEBR. — Natale sancti Joannis episcopi Constantinopolitani, cognomento Chrysostomi, qui verbo atque exemplo plurimum profuit Christianæ religioni. Item beati Mauri abbatis monasterii Bobacensis. Et apud Bethleem dormitio beatæ Paulæ matris Eustachii virginis Christi. Quæ cum esset e nobilissimo senatorum genere, abrenuntians sæculo, et opibus suis in pauperes erogatis, Christi consecuta est paupertatem, et apud præfatam oppi-

EDITIO BOLLANDIANA.

quit: qui enim mihi dedit velle, largietur et posse, et atque ipsum tolerabilem faciet violenti ignis ardorem. Itaque ferro eum nemo vinxit: sed post tergum ligatis manibus, ut devotus aries, passionis limen ingressus est: illicque oratione completa subjiciunt ignem: sed flamma martyris corpusculum nullo violabat amplexu. Totus ergo in igne splendidus factus, pro fetore mirabilem ex se dedit odorem. Jussum deinde est gladiunculum sancto pectori injicere: quo facto, ecce subito fluente sanguinis copia, de corpore columba processit, ac statim cruore sopitum cessit incendium.

T., Eodem die Bethleem civitate transitus S. ^a Paulæ, Deo dicatæ.

27. — VI KAL. Vacat Bæda.

SMITII NOTÆ.

^a Paulæ. Quæ nobilissima Romana, Rogati et Blaesillæ filia, Toxotii uxor, quatuor cum edidisset filias, Blaesillam, Paulinam, Eustochium sive Juliam, et Ruffinam, et filium Toxotium, vidua Romæ vixit annos quinque; inde peragrata Judæa et Ægypto in Bethleem condescit; ubi quatuor instituit monasteria, unum virorum, tria virginum, et viginti annos cum vixisset, ibidem sepulta est, divi Hieronymi qui Vitam ejus scripsit testimonio clara. Omne vitæ tempus implevit annis quinquaginta sex, mensibus octo, diebus viginti et uno. Obiit S. Paula Honorio Augusto VI et Aristæneto cons., tertia Sabbati; annus hic Christ. fuit 404, littera Dominicali in Januario C. Nata ergo est quinto Maii an. 347, imperantibus in Italia Constante, in Oriente Constantio. Bæda Vulg., Usuard. et Ado, et alii, eam in diem sequentem referunt.

^b Joannis. Hic plures dies habet variis de causis sui nominis veneratione celebres. Primus est electionis ad episcopatum xv Decemb. ita Menzæ Græcorum. Secundus est consecrationis xxvi Febr., ut tradit Gregorius Alexandrinus in ejus Vita. In Florario Ms. v Maii: Constantinopoli depositio ab episcopatu B. Joannis episcopi. Deinde xix Martii exsilium primum ejus notatur. Metaphrastes ipsius revocationi assignat xiiii Novembris. Juxta Florarium Ms. ejus exsilium secundum incidit in xx Jan. Obiit secundum Menzæ xiv Septembris. Celeberrimus omnium dies est xxvii Januarii, quo sacrum ejus corpus Constantinopoli relatum est in templum SS. Apostolorum, tempore Procli patriarchæ et Theodosii minoris; Græci in Menologio. Postridie sive xxviii Januarii sacræ hæ reliquiæ narrantur a Theodoro Lectore, lib. II Collect., in fine, depositæ ad SS. apostolos: peracta scilicet pridie solemnii revectione. Denique a Græcis in Menzæ colitur iterum cum SS. Basilio et Gregorio Nazianzeno xxx Jan.

^c Agnetis. De hac vide etiam xxj Januarii: Est hæc

A dum Dominica natiuitate gloriosum monasterii virginis exstitit mater. Hujus vitam virtutibus admirandam sanctus Hieronymus scribens, testatur eam longo coronatam esse martyrio. Et sanctorum Doti, Juliani, Vincentii et aliorum xviii.

G. V KALEND. FEBR. — Natale sanctæ Agnetis secundo. Et in civitate Apollonia, Leucii, Tyrsi, Calenici martyrum, qui tempore Decii imperatoris sub præsidibus Cumbratio, Silvano et Baudo, diversis tormentorum generibus excruciat. Primus et ultimus abscissione capitis, medius cælesti voce evocatus, spiritum reddens martyrium consummaverunt,

D., Natale B. ^b Joannis cognomento Chysostomi: qui verbis atque exemplo plurimum Christianæ profuit religioni. V. C., In Africa Davivi [V., Daviti] et Juliani, Vincentiæ, Secundi, Æmiliani et aliorum tringinta quinque. A. T. L., In Africa passio SS. Secundi et Fortunati. Et natale S. Processi. Et S. Joannis Chrysostomi. In L. deest Processus. In T. primo loco ponitur Chrysostomus: sed perperam in Burgundia.

28. — V KAL. Natale S. ^a Agnetis virginis de natiuitate.

Aliter T., Romæ natiuitas S. Agnetis virginis. V. C., ^d Perpetuæ, Juliani et aliorum quadragesima quatuor. A., In Africa natalis Davivi et Juliani. Eodem habet L., sed absque loco agonis. T., Eodem die natalis Publani, Quintilli, Festi, et aliorum. Davivi et Juliani. Et in Burgundia S. ^a Joannis abbatis.

C *vetus hujus diei inscriptio; idque ob eam causam, quoniam non de octava primæ die agitur, ut Octava dicitur: sed quæ die octava natalis est cælestis visio, celebrat. r. Recolitur enim hac die memoria, quando parentibus ad sepulcrum ejus vigilantibus, choro sanctarum virginum apparuit; et gloriam sempiternam sibi a Deo largitam testata, consolata est eos: prout continet ejus res gestæ quæ habentur apud S. Ambrosium. Baronius in Martyrol.*

^d Perpetuæ. Hæc una cum Davivo, Juliano, Publano, Quintillo, Festo pridie etiam colitur.

^e Joannis. Qui abbas fuit monasterii Reomaensis in Lingonensi diœcesi, intra jurisdictionem Tornodori, quod oppidum est Galliæ Celticæ in Burgundiæ et Briæ confinio. Ortus est sub territorio Lingonicæ urbis; nobilibus parentibus procreatus, patre Hilario, matre Quieta. Annos circiter viginti natus in remota parte villæ cellam condidit et Deo vacavit; remotiorem tamen recessum quaerens in loco deserto Reomai monasterium construxit. In monachos dominium deponens humilitatis causa in insulam Lerinensem latendi studio recessit: istic tamen agnitus ad suos revocatur. Obiit tandem circiter 120 annorum. Ætatem S. Joannis ita expressit auctor ejus vitæ: *A tempore Valentiniani Cæsaris atque Murciani imperatoris, qui post Theodosium juniorem monarchiæ dignitatem obtinuit, usque ad tempora Justiniani Augusti permansit. Quo etiam tempore Franci cum Chlodevo rege, postposita republica, militari manu terminos Romanorum irrumpentes, Galliam invaserunt. Sicque usque in tempora Theodorici regis, qui filius exstitit præfati Clodovei, et filii ejus Theodeberti perduravit. Ex his conficitur non ante annum 425, quo Valentinianus III suscepit imperium, natum esse S. Joannem, nec post 548, quo vita functus Theodebertus, mortuum. Et forsitan mortuus est an. 545, adjectis scilicet 120 an. ad an. 425.*

EDITIO COLONIENSIS.

et in Christo quieverunt. Apud Alexandriam B. Cyrilus i episcopi, qui catholicæ fidei præclarissimus extitit propugnator. Et in monasterio Leomanensi Joannis presbyteri, viri Dei.

A. IV KALEND. FEBR. — Romæ natale Papæ et Mauri, militum, tempore Diocletiani, qui videntes constantiam Saturnini et Sisinii martyrum, conversi sunt ad fidem, statimque jussum est a Laodicio urbis præfecto, ut os eorum, qui Christum confitebantur, cum lapidibus contunderentur, et retruderentur in carcerem, ubi baptizati sunt a beato papa Marcello, quos post dies duodecim eductos jussit sterni in terram, et fustibus cædi; deinde levatos de terra plumbatis cædi, donec expirarent. Quorum corpora colligens nocte Joannes presbyter, sepelivit via Numentana ad nymphas beati Petri, ubi baptizabat. Scriptum est in gestis beati papæ Marcelli: Treveris depositio beati Valerii episcopi, discipuli sancti Petri apostoli.

B. III KALEND. FEBR. — Apud Antiochiam passio sancti Hippolyti, qui Novati schismate aliquantulum deceptus, operante gratia Christi correctus, ad

EDITIO BOLLANDIANA.

29. — IV KAL. Romæ natale SS. Papæ et Mauri militum, tempore Diocletiani: qui videntes constantiam Saturnini et Sisinnii martyrum, conversi sunt ad fidem, statimque jussum est a Laodicio præfecto, ut os sanctorum, quo Christum confitebantur, cum lapidibus contunderetur, et retruderentur in carcere: ubi baptizati sunt a B. Marcello. Quos post dies duodecim eductos jussit sterni in terram et fustibus cædi; deinde levatos de terra plumbatis cædi, donec expirarent. Quorum corpora colligens noctu Joannes presbyter, sepelivit via Numentana, ad Nymphas B. Petri, ubi baptizabat. Scriptum in gestis beati papæ Marcelli.

30. — III KAL. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L., in Malbodio monasterio depo-

SMITH NOTÆ.

^a *Aldegundis*. Quæ fuit ex regio genere orta, patre Walberto, matre Bertilia; soror etiam fuit beatissimæ Waldegridis; et fundavit Malbodium monasterium, quod hodie est oppidum Hannoniæ, et in eo celebre canonicarum nobilium sive Dominarum Collegium. Hæc Molanus in indiculo SS. Belgii. Sepulta est in Curtissolra, ubi obiit: post hæc, a rege inclityo Sigeberto, vel potius Theodorico Clodovei II filio, atque B. virgine A'detrude abbatissa, translatus est corpus ejus in municipium Malbodium, ut videre est in ejus Vita apud Bolland. Floruit tempore Dagoberti regis Francorum.

^b *Hippolyti*. Apud Antiochiam passio B. Hippolyti martyris, qui Novati schismate aliquantulum deceptus, operante gratia Christi correctus, ad charitatem Ecclesiæ rediit, pro qua et in qua postea illustre martyrium consummavit. Bæda Vulg., Ado, Usuard., Notker.

^c *Matthiæ*. Hierosolymis sanctissimi Matthiæ episcopi, de quo mira et plena fide gesta narrantur, qui multa pro Christo perpassus, ultimo in pace vitam finivit. Hic octavus post Jacobum rexit Ecclesiam. Bæda Vulg., Ado, etc.

^d *Mitrani*. Dicitur etiam Metras, quem belluæ in Decianæ crudelissime raptum ca dicere cogebant,

charitatem Ecclesiæ rediit, pro qua, et in qua, postea illustre martyrium consummavit. Hierosolymis beatissimi Matthiæ episcopi, de quo mira et fide plena gesta narrantur, qui multa pro Christo perpassus, ultimo in pace vitam finivit, qui octavus post Jacobum rexit Ecclesiam. Item beati Alexandri. Hic Deciana persecutione pro confessione fidei judiciis sistitur, et vinculis carceris traditur. Qui cum longævæ ætatis veneranda canitie præfulgeret, postquam frequenter passionibus suis glorificaverat Dominum, cum de vinculis ad tribunal, et a tribunalibus revocaretur ad vincula, inter ipsa vicissim sibi succedentia tormenta bono fine quievit. In Albodio monasterio natale Aldegundæ virginis, quæ temporibus Dagoberti regis Francorum ex nobili genere progenita, virginitatis propositum eligit, in quo et permansit, sæpiusque, illi angelica visio revelata fuit, exhortans eam, ut in proposito permaneret, novissime vero cum magna claritate celestis luminis ad vitam migravit.

C. FRID. KALEND. FEBR. — Apud Alexandriam natale sancti Methrani martyris, quem pagani cor-

sio S. ^a Aldegundis virginis, quæ ex prosapia regali edita, suasionem matris super conjunctionem mariti spernens, Christum sponsum elegit; unde et ejus allocutione, et sæpe angelica meruit perfrui.

D. Antiochia passio S. ^b Hippolyti, Hierosolymis S. ^c Matthiæ, episcopi. V. C., in Africa Feliciani, Philippi et aliorum. C. Centum viginti trium. A. T. L., in Antiochia passio S. Ypoliti. In Africa natale SS. Cleri [L. Celeris], Pelliani, Philippiani, et aliorum centum viginti trium.

31. — II KAL. Vacat Bæda.

D. Alexandria ^d Mytrani martyris. Tridentinæ S. ^e Vigili episcopi et martyris. V., in Alexandria natale SS. Abbaciri et Joannis, Cyriaci, Tarsi, Galerici et aliorum quindecim sacerdotum. A. T. L., in Alexandria SS. Tyrsici, Zotici, Ammonis. In Africa SS. Victori, Publii, L., et Polycarpi. Et ^f depositio

quæ ad summam injuriam, contumeliam et blasphemiam in Christum nihil facerent reliqui. Ut autem illi minus eis est obsecutus, totum corpus sævissime fustibus diverberarunt, faciem arundine acuta consciderunt, oculos confoderunt, interiora quoque et latentia corporis loca laniarunt, atque ad ultimum immanitati suæ quasi renuntiantes, in eum vi lapidum eum obruerunt. Niceph., Callist., Hist. Eccl., v, 30.

^e *Vigili*. Hic episcopus Tridentinus claruit anno 390, qui dum reliquias idololatriæ penitus extirpare conaretur, teste Martyrologio Romano Jun. xxvi, a feris et barbaris hominibus lapidum imbri percussus pro Christi nomine martyrium implevit sub consulatu Stiliconis, scilicet anno 400, vel saltem 405. Exstat quidem hodie ex ejus operibus libellus de Martyrio Sisinnii et sociorum apud Surium ad xxix Maii. Interim notandum est plures hujus et sequentis sæculi Vigilios fuisse, ac nostrum cum Vigilio præsertim Tapsensi, qui adversus Eutychem scripsit, confundi solere, Cavei Hist. litter. Usuardus autem et Baronii Martyrol. eum celebrant xxvi Junii.

^f *Depositio*. Potius translatus, dies enim transitus recolitur trigesimo Martii. Veronæ fuit frater S. Veronæ; sepultus est in Lembeca, quondam oppido in confinio Hannoniæ et Brabantæ. Sed corpus inde ad

EDITIO COLONIENSIS.

reptum jubent impia verba proferre. Quod illo recusante, omne corpus ejus fustibus colliserunt, vultumque et oculos acutis calamis terebrantes, extra urbem cum cruciatibus expulerunt, ibique quod in eo

A supererat spiritus lapidibus ejecerunt. Item Saturnini, Thyrsi et Victoris, et apud Tridentinam urbem, beati Vigillii episcopi et martyris; et natale sanctorum, Rarsi, Zotici, Ammonini, et Publii.

EDITIO BOLLANDIANA.

S. Veroni confessoris. A. T., Et Passio SS. Callinici et aliorum quindecim sacerdotum. C., In Alexandria

Tarsacii, Zodici, Cyriaci, Tyrsi, Galeni, et aliorum Et * Cyri et Joannis.

SMITH NOTÆ.

tutiorem locum est translatum, ad montes videlicet Hannoniæ. Molanus in indiculo SS. Belgii. Item in ejus addit. ad Usuardum xxxi Jan. In Gastriloco, translatio S. Veroni confessoris.

* Ciri. Hic natione Alexandrinus medicam artem excoluit, Joannes autem Elestenus militiæ operam dedit. Cyrus, cum Ecclesia Diocletiani persecutione vexata est, in Arabiam fugit, et vitam egit monachicam. Cum hujus fama undique vulgata Joannis ad aures pervenisset, relicta re militari, desiderio Cyri,

Arabiam venit. Persecutione autem ingravescente, hi socii individui Athanasiam et tres filias, scilicet Theodosiam, Theoctisten, et Eudoxiam captivas pro veritate ut conflrent, Cænopum, ubi custodiæ sunt, petunt; et ad præsidem Syrianum delati, dire torquentur, spectantibus virginibus, quæ et ipsæ cum matre, prius cruciatæ, obruncantur: deinde Cyrus et Joannes. Omnes in B. Marci apostoli templo honorifice sunt sepulti. Vide Acta apud Bollandum. B Romanam postea eorum corpora translata sunt.

FEBRUARIUS.

EDITIO COLONIENSIS.

FEBRUARIUS,

Habet dies xxviii, lunam xxix; in bissextili anno dies xxix.

D. KALEND. FEBR. — Apud Antiochiam passio sancti Ignatii episcopi et martyris. Apud Smyrnam sancti Pionii martyris, qui persecutione Antonini Veri, post insuperabilem responsum constantiam, et squalorem carceris, ubi multos fratrum ad martyrii tolerantiam suis exhortationibus roboravit, ad ultimum cruciatibus multis vexatus, clavis confixus,

et ardenti rogo superpositus, beatum pro Christo vitæ finem sortitus est. Passi sunt cum eo et alii xv. Eodem die B. Effrem Edessenæ ecclesiæ diaconi. Apud Scotiam sanctæ Brigidæ virginis, cujus vita miraculis claruit. Quæ cum lignum altaris in testimonium virginitalis tetigisset, viride factum est. Et natale sancti Pauli episcopi civitatis Treccassinæ, cujus et vita virtutibus claruit, et mors pretiosa miraculis commendatur. In Græcia sancti Polycarpi episcopi, et in Ravenna sancti Severi episcopi.

EDITIO BOLLANDIANA.

1. — KALENDIS. Natale S. * Brigidæ virginis.

Præponit Florus in A. T. L. in Scotia: deinde subjungit: quæ ab ineunte ætate Christo juncta est amore. Hæc casto proposito sanctissime vivens multis coruscavit miraculis.

V. C., In Græcia SS. b Polycarpi, c Dionysii martyrum. C., Eodem die natalis SS. Aproniani, Fortunati, Feliciani. A. T. L., Eodem die passio SS. d Vindemialis et Eugenii. In Augusta civitate S. e Ursi episcopi et confessoris. L., Et natale S. f Præcordii.

SMITH NOTÆ.

* Brigidæ. Natæ in Scotia, id est in Hibernia, quæ est vetus Scotia, in villa scilicet Fochart Muirthemne, quæ est in provincia Ulteriorum, viz. in regione quæ dicitur *Conaille Muirthemne*. Ubi adolevit, acceptis secum tribus puellis, profecta est ad duos episcopos Mel et Melchea, qui discipuli S. Patricii fuerunt, et in oppidis Mediæ habitaverunt, et accepit velum a S. Maccalle eorum discipulo. Præcipuum, quod S. Brigida construxit, monasterium Kildaria fuit, quæ deinde in urbem amplam excrevit. Alia etiam erexit monasteria in regionibus Mediæ, Conaciæ et Mornoniæ. Post plurima ab eo peracta stupenda miracula obiit anno 525. Kalend. Febr. feria quarta, 50 post S. Patricii obitum annis, ætatis suæ anno 80: et sepulta est Kildariæ. Si vis de hac S. virgine plura scire, legas quæ de ea scribuntur in ejus actis apud Bollandum.

b Polycarpi. De S. Polycarpo vide xxvi Januarii.

c Dionysii. Hic fuit socius S. Pionii, qui Smyrna passus est vel sub Antonino Vero, ut Ado, Notkerus, Bæda vulgatus et alii Eusebii Chronicon secuti, in quo ad an. M. Aurelii VII qui erat Christi 167, ista in Latinis exemplaribus habentur: Persecutione orta in Asia, Polycarpus et Pionius fecere martyrium: vel sub Decio, ut Acta declarant. Vide Hieronymi Martyrol., ubi S. Dionysius cum Pæni, qui idem est cum Peonio vel Pionio.

d Vindemialis. Episcopi Tapsensis et martyris in Africa, qui una cum S. episcopo Eugenio Carthaginiensi doctrina et miraculis contra Arianos decertans, ab Hunerico rege capite obruncari jussus est. Ita Baronius in ii Maii. Sed Galesinius et S. Hieronymi martyrol. cum nostro auctore hodie. De hac Ariana persecutione vide Victoris Vitensis episcopi Historiam.

e Ursi. Hic ut videtur non episcopus fuit, sed tantum presbyter et discipulus Theonesti episcopi, qui, dum ab Arianis sede pulsus cum Albano, Urso, Tabra et Tabrata discipulis suis, Romam tendit, et cum per Etruriam in Liguriam profectus ad Augustam, prætorium Salassorum, ad Duriam amnem, inter Alpium juga, urbem venisset. Hic Ursus ab Arianis quod catholicam doctrinam magno studio tueretur, interfectus circa an. 560. De hoc plura vide apud Bollandum.

f Præcordii. Presbyteri ex Scottorum genere, qui Valliacum in pago Suessionico veniens, ibi usque ad mortem habitavit. Tanta autem perfectione claruit, ut efflceretur familiaris B. Remigio episcopo Rhemensi. Valliaci postquam per 90 annos tumulo conditus jacuisset, presbyter qui ejus loculum custodivit, eum clam in Angliam detulit. Tibardus tamen presbyter furem insecutus, reliquias clam recuperavit, feliciterque in Galliam revexit, usque dum ve-

EDITIO COLONIENSIS.

E. IV NON. FEBR. — Purificatio sanctæ Mariæ, A quando cum infante representata est in templo. Apud Cæsaream beatissimi Cornelii centurionis, quem beatus Petrus baptizavit: quique apud præfata urbem episcopali honore sublimatus, quievit. Romæ sancti Aproniani martyris, qui sub persecutione Maximiani imperatoris, cum præsentasset aspectibus Laodicii præfecti beatum Sisinium diaconum eductum de carcere (erat enim commentariensis) et subito factam lucem vidisset, vocemque pariter audisset, tremefactus cecidit ad pedes Sisinii diaconi, dicens: Adjuro te per Christum quem confiteris, ne

EDITIO BOLLANDIANA.

L. A., Et passio S.^a Ignatii martyris. T., Et in Ravenna natalis S. ^b Severini episcopi.

2. — IV NONAS. Hyppapante Domini. Eodem die natalis S. ^c Aproniani.

Ad lit. V., Et Feliciani. C. ad diem præcedentem revertit. L., Et in Hierosolyma depositio B.^d Simeonis propheta: qui a Spiritu sancto responsum accepit,

SMITII NOTÆ.

nisset Folliacum prædium Corbeiensis ecclesiæ, ubi cum lumen cœlestē eas indicaverit, re Berengario abbati non iata, Corbeciam reliquiæ delatæ sunt. Natalis ejus in Valliaco celebratur 1 Febr., translatio vero in Corbeiam facta est v Jun. Vixisse eum sexto sæculo inde constat, quod S. Remigio, qui anno 532 decessit, familiaris fuit.

^a Ignatii. Qui Antiochenæ Ecclesiæ tertius post Petrum apostolum episcopus Evodio successit. Hic ob fidem Christi e Syria ad urbem Romanam perductus, et bestiis objectus, palmam martyrii assecutus est anno undecimo Trajani. Hieronym. in catalogo Script. Eccl. In natalitia S. Ignatii celebritate agenda magna est varietas. Antiocheni, teste Joanne Chrysostomo, homilia 42, de S. Ignatio, colunt eum postridie S. Pelagiæ virginis, cujus memoria celebratur ix et x Junii. Aliqui diem illi sacrum statuunt xiv Novemb., aut xiv Decembris, plures xvii Decemb. Sed præcipua nihilominus sancti hujus solemnitas in Eccl. Romana agitur Kalendis Februarii, ut testantur Ado, Notkerus, Usuardus, Baronius et alii recentiores.

^b Severini. Melius Severi. Hic lanificio sibi familiarique suæ victum quæritans, quo tempore in urbe Ravenna Marcellino mortuo de episcopo eligendo agebatur, episcopus divinitus declaratus est, columna in ejus capite consistente. E lanario mirabiliter summus factus theologus, in concilio Sardicensi contra Arianos pro S. Athanasio fortiter pugnavit. Senio tandem confectus, cum de certo die quo esset decessurus divinitus certior factus esset, missa celebrata, universo populo præsentē, sacris adhuc vestibus indutus, ad sepulcrum proficiscitur: ubi flexis genibus et manibus oculisque in cœlum subductis, tamquam preces suppliciter fundens, obdormivit in Domino. Galesinius. Habuit S. Vincentiam conjugem, et S. Innocentiam virg. filiam. Obiit circiter annum Christi 300.

^c Aproniani. Commentariensis, qui adhuc gentilis, cum sub persecutione Maximiani sanctum Sisinium e carcere educeret, ut Laodicio præfecto præsentaret, cœlesti luce et voce convertitur. Quo præses comperto jussit eum capitalem subire sententiam. Perductus itaque via Salaria milliario secundo, et capite truncatus, martyr victorque decessit, et a Joanne presbytero in ipso loco sepultus. Ado, Usuardus, Bæda Vulgatus, Hrabanus, Notkerus, Petrus de Natal., Baronius. Celebratur etiam supra Ka-

lendas me baptizare, faciasque me pertingere coronam. Quem beatus Sisinius baptizatum, ad consignandum sacro chrismate Marcello papæ obtulit. Quo præfectus comperto, jussit eum capitalem subire sententiam. Perductus est itaque via Salaria milliario secundo, et truncatus capite, martyr victorque decessit. Aurelianus depositio Siccarie virginis Deo sacratæ. In foro Sempronii sanctorum Laurentii, Hippolyti, et natalē sancti Fortunati.

F. III NON. FEBR. — Apud Sebasten civitatem Cappadociæ, passio sancti martyris Christi Blasii episcopi, qui sub Agricola præside capite truncatus

B non visurum se mortem, nisi prius videret Christum Domini.

3. — III NONAS. Vacat Bæda.

D., Beati ^e Celerini diaconi et Celerinæ aviæ ejus. V. C. S., ^f Blasii episcopi. In Africa Felicis, Simpronii, Laurentii, Ypoliti, Felicitatis. A. T., In Africa Felicis et Felicitatis. In Sebastia Cappadociæ [In Sebastia Cappadociæ *abest. a T.*] passio S. ^g Blasii episcopi et martyris. Lugduno depositio Lopicinii

lendis Februarii una cum Fortunato et Feliciano, qui hodie etiam colitur.

^d Simeonis. III Nonas Menæa, quo etiam die scribit Ferrarius eum Jaderæ in Illyrico coli. Et Petrus de Natal. eum sepultum ait Hierosolymis 11 Nonas Febr. Ecclesia Romana vero secundum Baronium eum memorat viii Octob.

^e Celerini. Qui a S. Cypriano in secessu suo lector, vel ut volunt Martyrologia, diaconus ordinatus est. Inter initia persecutionis Decianæ secundum epistolam Cypriani 34, « per decem et novem dies custodia carceris septus, in nervo ac ferro fuit. » Et postea: « Avia ejus Celerina jam pridem martyrio coronata est, item patruus ejus et avunculus Laurentinus et Ignatius; » qui ut videtur ante eladem Decianam martyrizati sunt; Cyprianus enim vocat « Celerinum, ad temporis nostri prælium primum. » Si autem fuit ille primus qui tormenta hujus cladis pertulit, illi per quorum vestigia hic graditur, in priore aliqua persecutione passi sunt.

^f Blasii. An hic sit Blasius Oretanus an Sebastenus episcopus, incertum est. S. Blasius autem Oretanus episcopus a S. Anastasio S. Jacobi apostoli Zebedæi filii discipulo in Hispania creatus, apud oppidum vocatum Centumfontes in Celtiberia in Nerone persecutione martyrium passus est.

^g Blasii. Passi in Sebastia, urbe Cappadociæ, vel, ut alii, Armeniæ. Græci eum colunt xi Febr.; xv Februarii Ado et Notkerus, qui etiam ejus memoriam hodie celebrat. Persecutione Sebasteæ sævientē, S. Blasius in monte Argeo latuit, ubi ægrotantes bestias ad se accedentes sanavit. Quodam autem die persecutores multitudinem bestiarum ante eum adstantium videntes nuntiant præsidi Agricola, qui jussit eum sibi præsentari. Ingresso autem urbem B. Blasio, Agricolaus illum in carcerem misit, et fustibus graviter cædi imperavit; postea suspensus vir pius ferreis pectinibus raditur. Cum etiam sanctus ad carcerem reduceretur, septem sanctæ feminæ eum insequentes guttas sanguinis ejus in linteis colligebant, propter quod sunt præsentatæ præsidi, qui jussit eas in ignea subsellia sedere: intactæ tamen conservatæ in equuleo sunt levatæ, et pectinibus ferreis carnes diruptæ. Tunc duo pueri filii unius ex illis ad matrem accedentes, postulabant se fieri Christianos; quos præses una cum S. Blasio incarcerationavit. Sanctas vero mulieres die sequenti mandavit in caminum ignis immitti; illas tamen cum fuerint in mediis flammis-

EDITIO COLONIENSIS.

est cum duobus puerulis, filiis unius mulieris de illis septem, quæ per prædicationem ejus confortatæ, et sub eodem præside sunt martyrizatæ. Lugduni depositio beati Lupicini episcopi. Viennæ sancti Even-
 gi gloriosi episcopi. In Africa beati Celerini diaconi et confessoris; et sanctorum martyrum Celerinæ aviæ ejus, et Laurentini et Ignatii; quorum prior patrius, sequens avunculus ipsius fuit, de quorum omnium gloriosis laudibus exstat B. Cypriani episto-
 la.

EDITIO BOLLANDIANA.

episcopi et confessoris. L., Monte Castriloco translatio S. Waldetrudis. Et in Africa natale Felicis et Felicitatis, et S. Blasii episcopi et martyris.

4. — II NONAS. Vacat Bæda.

D., In civitate Ægypti Tmuim B. Phileæ, ejusdem urbis episcopi, et Philoromi Tribuni, et innumera-
 bilium martyrum. V. C., Natale Gemini, Gelasii, Manniæ, Donati, Aquilinæ. A. T. L., Natale Gemini, Gelsi et Magni.

A., fortassis ex Floro, Ipso die depositio S. Waldetrudis; quæ in magno honore posita mundum dereliquit, cum sacrum velamen ex manibus B. Aut-

SMITH NOTÆ.

rum, tandem decollatæ sunt. S. Blasius autem e carcere eductus, in lacum projectus est; eductus vero ab angelo, capite denique plectebatur. Petrus de Natalibus. In tempore martyrii S. Blasii assignando non omnes consentiunt. Constantius Felicius sub Diocletiano, an. Chr. 287, coronatum, licet alii ad Juliani Apostatæ tempora referant, inquit. Eundem annum statuit Florarii auctor: Canisius 288. Galesinius et Petrus de Natalibus sub Diocletiano occisum asserunt. Menologium Græcorum sub Maximiano. Menæa vero, Acta secunda ac tertia quæ Bollandus edidit, Baronius in Annal. tom. III, ad an. 316, num. 45, sub Licinio. Fuit et alius S. Blasius præter hunc et Oretanum, qui Armentarius sive bubulcus fuit et martyr Casareæ Cappadociæ.

^a Waldetrudis. De hac Molanus hæc habet: Sancta Waldetrudes parentes habuit Walbertum et Bertilium; sororem Aldegundem, maritum S. Vincentium comitem Hannoniæ; proles, S. Landricum et S. Aldetrudem et Madelbertam, quæ Mulbodii monasterio præfuerunt, et Dentelinum puerum, qui in altis obiit: qui omnes in litanis Ecclesiæ Montensis invocantur. Cum Vincentius totus inhians cælestibus in Alto-monte monasticum habitum suscepisset, jugalis ejus Waldetrudis admonitione S. Cislenti a B. Auberto episcopo velamen sacrum impetravit, et cellulam construxit in monte qui Castrilocus dictus est. Quæ cellula hodie est in primaria Hannoniæ urbe, montibus videlicet. Ecclesia S. Waldetrudis, conversa in canonicarum nobilium collegium, cujus perpetuus abbas est comes Hannoniæ. Transitus celebratur quinto Idus Aprilis. Translatio vero hodie. Præterea separatio capitis ejus a reliquo corpore celebratur XII Augusti, canonisatio II Novembris. Hæc sancta etiam memoratur ad diem XXVII Martii a Molano, Canisio et Ferrario. II Non. Febr. etiam colitur in addita-
 mentis Florariis.

^b Phileæ. De Phileæ et Philoromo sic scribit Eusebius in Hist. Eccl., viii, 9: Philoromus non vulgarem magistratum, procuratoris, scilicet summæ rei apud Alexandriam gerebat; et pro dignitate ac prærogativa honoris Romanæ, stipatus multibus quotidie jus dicebat. Etiam fuit Phileas Ecclesiæ Thmuitarum episcopus; vir cunctis in patria honoribus ac muneribus summa cum laude perfunctus, et in philopie studiis admodum clarus. Qui cum innumeri cognati atque amici quidam etiam ex magistratibus atque honoratis eos rogarent; cum judex ipse eos cohortaretur ut sui ipsorum misere-

A G. PRÆ. NON. FEBR. — In civitate Ægypti, quæ appellatur Thmuis, passio B. Phileæ, ejusdem urbis episcopi; et Philoromi tribuni militum Romanorum, cum quibus etiam innumera multitudo fidelium, ex eadem urbe pastoris sui vestigia sequens persecutione Diocletiani martyrio coronata est. In foro Symfronii natale Gemini, Gelasii, Manni, Aquilini et Donati. Item Themoi, Gelasii.

A. NON. FEBR. — In Patras civitate ordinatio episcopatus sancti Andreæ apostoli. Apud Sicilliam

berti pontificis suscepti, sponsumque suum cœlestem sæpissime videre promeruit. Ipso die passio S. Liphardi martyris, Cantorbeie archiepiscopi.

5. — NONIS. S. e Agathæ virginis in Sicilia, sub Quintiano consule tempore Diocletiani; quæ post alapas et carcerem, post equuleum et tortionem, post mamillarum abscissionem, sed a Domino sanationem, post volutionem in testulis et carbonibus, tandem in carcere consummata est.

L., in Gandavo depositio S. Bertulfi confessoris.

NOTÆ.

veri et uxoribus ac liberis suis consilere vellent; nunquam his omnibus adduci potuerunt, ut vitæ suæ conservandæ causa, divinas leges de confessione et negatione nominis Christi latas contemnerent: sed virili ac philosophico animo, seu potius religiosa ac Deo dicata mente adversus omnes judicis minus et contumelias ambo perstantes, securi percussi sunt. Passi sunt sub imperatore Diocletiano, et Culciano præside.

^c Gemini. Hi passi sunt in Foro-sempronio, ut volunt Bæda Vulgatus, Usurvus, Notkerus et alii. Aliqui quidem scripsere passos Romæ in foro Sempronii; cum tamen ex Foris Romæ positus, quæ 19 numerantur, nullum ex illis Sempronii dicebatur; verisimilius est eos passos Foro-sempronii optimæ notæ civitatis in Umbria. Ferrarius in Catalogo SS. Italiæ hos capitibus abscissione martyrium complevisse scribit.

^d Liphardi. Hic dicti Cantorbeie, id est Cantuariensis episcopi; sed hoc fieri, ut videtur, vix potuit. Nam in Bædæ Historia sæculo vii, tempore Dagoberti regis, non invenitur Cantuariensis episcopus hujus nominis. Sed forsitan fuit episcopus apud Britones, qui in Cambria præfuit Britonibus Dorovernis qui a Saxonibus patria pulsati sunt, ut vult Bollandus. S. Lietphardus Romani una cum Cadruelo filio regis Britannicæ profectus est; qui dum revertitur, occisus est ad nemora Aridæ Gamantiæ, et corpus ejus apud Treccaltium in horto sub arbore sepultum; postea vero translatum est in pagum Honnecourt, sive Hunonis curiam quarto milliari a Cameraco, deflectendo a via Peronensi. Molanus in Catal. SS. Belgii.

^e Agathæ. Magna est controversia inter Panormitanos et Catanenses de S. Agathæ cunabulis, et utriusque illam civem suam esse confirmant. Sed adhuc sub judice lis est. Hoc tamen pro certo asseri potest, eam scilicet passam esse in provincia Sicilia, in urbe Catanensium sub Decio imperatore, ipso Decio ter consule, an. scilicet Chr. 252, sub Quintiano proconsule. Male sub Diocletiano Bæda hanc martyrium implevisse scribit: Acta enim ejus ab illis descripta, qui tunc Catanæ agonem virginis spectant, et plurima Martyrologia sub Decio passam summa auctoritate testantur.

^f Bertulfi. Patria Alemanni, qui temporibus Sigeberti junioris regis relictis parentibus gentilibus, venit Renticam, qui locus est in Arlesia, M rinensis sive Boloniensis diocesis, ubi et baptisma et clericatum consecutus est. Tum temporis Wambertus

EDITIO COLONIENSIS.

civitatem Cathanensium passio sanctæ Agathæ virginis sub Quintiano consule, tempore Diocletiani; quæ post alapas et carcerem, post equuleum et torsiones, post manmillarum abscissionem, sed a Domino sanationem; post volutationem in testulis et carbonibus, tandem in carcere consummata est. Viennæ beati Aviti episcopi, cujus fide et industria atque mirabili doctrina, tempore Godobardi regis, ab infestatione Arianæ hæreseos Galliæ defensæ sunt, et sanctorum Felicis, Fortunati et Saturnini.

B. VIII Idus FEBR. — Romæ via Appia in cœmiterio ejusdem passio sanctæ Sotheris virginis. In Cæsarea Cappadociæ natale sanctæ Dorotheæ virginis, et Theophili sub Apricio præfecto. Quæ cum commendata esset duabus sororibus, id est, Christæ et Calistæ, quæ a fide nuper apostatarant, victæ

A doloribus, ut eam averterent a Christo, eas iterum convertit ad Christum, ita ut in cupam missæ per præfectum, incensæ ad martyrii palmam pervenerint. Postea vero Dorothea ducta ad locum pœnarum, ubi et passa est, cum a Theophilo quodam scholastico irrideretur, quod ad paradisum vadens, a sponso suo Christo rosas et mala ei mitteret; quæ statim promisit se esse missuram. Ubi ergo ventum est ad locum, in quo jugulanda erat, paulisper oratione facta, protulit orarium suum, et vocato ad se quodam puerulo annorum sex, misit Theophilo, dicens: Dic ei, Dorothea ancilla Dei, mittit tibi mala de paradiso sponsi sui Christi. Is accipiens, et gratias agens, quod petitionem ejus implisset; cœpit sibi faciem tergere, tantaque repente suavitate perfusus est, ut tota mente mutaretur; et cum grandi

EDITIO BOLLANDIANA.

6. — VIII Idus. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L., sed ordine ob S. Vedastum in A. mutato. Elnone monasterio depositio S. ^a Amandi episcopi: qui multorum miraculorum virtutibus pollens, inter alia fertur, quod reum cui ante mortem a sævo iudice vitam non potuit impetrare, post mortem a pio iudice Christo vitam impetravit et salutem. Eodem die Atrebata civitate depositio S. ^b Ve-

SMITHI NOTÆ.
dasti episc. et confessoris: hic dum plurimorum miraculorum signis rutilaret, diversis diversas impertiens sanitates, gentem Francorum barbaricam ad fidem paulatim convertit catholicam.

D., Cæsarea Cappadociæ S. ^c Dorotheæ virginis et Theophili scholastici. V. C. A. T., Romæ via Appia passio ^d Soteris virginis. Et S. ^e Dorotheæ virginis.

comes et conjux ejus Hamburga cœnobium in honorem S. Dionysii et tres ecclesias construxerant; in horum igitur famulitium intravit Bertulphus; ipsique eum, ejus probitate cognita, universæ domui præposuerunt: et cum Romam postea iverunt, Rentiaci prædicti una cum ecclesiis hæredem fecerunt, ubi obiit in pace. Cum piratæ maritimam Galliam infestarent, Erkengarius comes corpus sanctum de Rentica Bononiam transtulit. Cum etiam postea Brito quidam corpus furtim abstulisset, intercepti Arnulphus Flandriæ comes: qui Harlebecam id transferri jussit, translatus mox Blandinium, quod est Gandavi S. Petri monasterium. Acta ejus apud Bolland. Molanus de SS. Belgii, Ferrarius, Ghinius Senensis.

^a Amandi. Qui circa an. 594, die vi Maii Sereno Aquitanorum duce et Amantia natus est; postquam autem vixisset aliquantum temporis in Ogia insula, Bituricus venit ab Austregisilo benigne susceptus circa an. 612, ibi cellæ inclusus ad 15 annos, tandem Romam profectus est an. 927, dein visione admonitus in Galliam reversus episcopus ordinatus est circa an. 628. It secundo Romam an. 630, reversusque Gandavi prædicat an. 631, ubi plures perpressus est injurias. Furnaci etiam mortuum suscitans an. 632, monasteria circumquaque exstruere cœpit. Interea incontinentia Dagoberti regis culpata, in exsiliū relegatus est an. 634. Tamen ab exsilio a rege eodem revocatus, Siebertum ejus filium baptizavit an. 635. Gandavi cœpta monasteria octo annos rexit ab anno 636. Locum Elnonensi monasterio exstruendo aptum impetravit a rege anno 638 et an. 646, monasterium Marchianense exstruxit. Mortuo Joanne Agno episcopo Trajectense an. 646, S. Amandus substitutus eam rexit ecclesiam per tres annos, et consecravit monasterium Nivellense. An. 649, ob cleri inobedientiam reliquit Trajectum, præfixitque Elnonensibus Jonatus; et an. 650, Romam tercio profectus est. Reversus tamen Roma an. 651. Circa an. 655, oratorium S. Giffeni consecravit. Dedicavit Ecclesiam Antuerpiensem circa an. 660. Ab anno 665, Vascones instruxit, monasterium ædificavit in agro Borbonio, aliud Nanto, apud Rustenos; aliud

quoque Barisiaci an. 666, et an. 667 translationi S. Vedasti adfuit. In Elnonensi denique monasterio obiit an. 684. Quod prolixè probatur apud Bollandum contra Molanum, Ghinum Senensem, et omnes qui eum an. 681 obiisse volunt.

^b Vedasti. Hic Chlodoveum regem ad fidem suscipiendam animavit, cum cæci oculos virtute Christi aperuisset. Cum autem S. Remigius eundem regem baptizasset, S. Vedastum Atrebatensem episcopum consecravit, qui ibi bonis avibus Evangelium prædicavit, Ecclesiamque in honorem Dei et B. Mariæ virginis construxit; et cum episcopatum administrasset an. 40, obiit circa an. 570, ut volunt Molanus et Ghinius Senensis; an. 540, ut mavult Bollandus.

^c Dorotheæ. Quæ cum duabus sororibus Christæ et Callistæ, quæ a fide apostatarant, commendata esset, ut eam averterent a Christo, eas iterum convertit ad Christum, ita ut in cupam missæ per præfectum Apricum incensæ sunt. Postea vero Dorothea ducta ad locum pœnarum, ubi et passa est, cum a Theophilo quodam scholastico derideretur, quod a Christo et poma et rosas florentes sibi mitteret, hoc citius impetravit. Quod cum vidisset Theophilus, mox Christum confessus est verum Deum, et martyrizavit sub eodem præfecto, capite plexus. Rabanus. Dorothea extensa in catasta, lampadibus ustulata, capite plexa. Omnes passi sunt sub Diocletiano.

^d Soteris. Graviter et diutissime alapis cæsa, cum cætera quoque pœnarum genera vicisset, novissime gladio martyrium consummavit. Aliqui recentiores eam in Oriente passam tradunt; sed quia vetustiores Romæ coronatam martyrio dicunt, et S. Ambrosius in libro iii de Virginitibus, ubi acta ejus explicat, eam parentem martyrem appellat, id est cognatam, constat eam Italiam fuisse. Colitur etiam x Februarii. Passa est sub Diocletiano anno 304.

^e Dorotheæ. Nobili ortæ familia in Alexandria, quæ a Maximino Galerio pro adulterio impetitur, accepta autem dilatione, timensque virginitatem amittere, clam nocte aufugit, et eremum petens, multo tempore Deo vacans in pace quievit. Euseb. Hist., viii, 14.

EDITIO COLONIENSIS.

exultatione et clara voce sæpius replicaret: Bene- A dictum nomen Domini mei Jesu Christi, ob hanc confessionem mox et ipse tentus, ac suspensus in equileo tanta crudelitate tortus est, ut omnes circumstantes horrescerent, novissime cæso capite martyrium consummavit. Apud Arvernæ urbem natale sancti Anatholii martyris. In Gallia civitate Aderato, depositio sancti Vedasti episcopi et confessoris. Et in Ellone monasterio depositio sancti Amandi episcopi et confessoris. Romæ Zotici, Irenæi, Jacincti et Amantii. In Oriente sanctæ Sotheris virginis, quæ graviter et diutissime alapis cæsa, cum centum quoque, pœnarum genera vicisset, gladio martyrium consummavit.

C. VII Idus FEBR. — In Britannii civitate Augusta natale sancti Auguli episcopi et martyris; et sancti Moyetis venerabilis episcopi, qui primo quidem in eremo solitariam vitam ducens, meritis et virtutibus ac signis quæ faciebat per illum Deus, magnifice innouit, qui postmodum petente Manvia Saracenorum regina, episcopus gentis illius factus, fidei catholicæ custodivit intemerata consortia, et gentem cui datus fuerat episcopus, ex grandi parte ad fidem Christi convertit, sicque in pace quievit.

D. VI Idus FEBR. — Romæ natale sancti Pauli

EDITIO BOLLANDIANA.

7.—VII Idus. Britannii in Augusta natale Augusti episcopi et martyris.

Addunt V. et C., interposito commate, Et martyris Anatolii. A. T. L., Et sanctorum Statiani et Saturnini.

8. — VI Idus. Vacat Bæda.

D., ^b Dionysii, Æmiliani, et Sebastiani. Alexandria S. ^c Coyntæ martyris. V. C., Natale S. ^d Inventii [C., Venantii] episcopi et confessoris. V. C. A. T. L., Romæ depositio S. Pauli episcopi. Lucii, C., Et alibi, Luci et depositio Thomæ. A. T. L.,

SMITH NOTÆ.

^a Augusti. Passi non sub Decio, ut vult Ghinius Senensis, sed potius sub Diocletiano; nam si ad Decianam eadem referatur hujus martyrium, a communi scriptorum Britannicorum consensu discedi necesse est, qui primum omnium Albanum in Britannia pro Christo sanguinem fudisse statuit.

^b Dionysii. In Armenia minore passi sunt SS. Dionysius, Sebastianus, Æmilianus.

^c Coyntæ. De Coynta vel Quinta hæc habet Euseb. Hist. Eccl., vi, 41: *Post hæc fidelem quamdam mulierem Quintam nomine, ad idoli templum perductam adorare illud coegerunt. Quod cum illa aversaretur atque execraretur, constrictis pedibus eam per totius civitatis vicis aspero silice constratos rapientes, saxis illis molariibus, flagris insuper verberantes ad suburbium illam abducent, ibique lapidibus interficiunt.*

^d Inventii. Potius Juventii, apud Ticinum in Italia episcopi. Is ab Hermogora, discipulo S. Marci evangelistæ, ad eam urbem una cum S. Syro directus est, et ambo illic Christi Evangelium prædicantes et magnis virtutibus coruscantes etiam vicinas urbes divinis operibus illustrarunt, et glorioso fine quieverunt in pace. D: hoc Ursardus XII Septembris.

^e Apolloniæ. De hac Dionysius in Euseb. Eccl. Hist. vi, 41, sic scribit: *Sed et admirandam illam protractæ ætatis virginem Apolloniam tunc comprehen-*

derunt. Et maxillas quidem ejus verberantes, cunctos ei dentes excusserunt. Accenso autem extra urbem rogo, minabantur vivam se illam combusturos, nisi cum ipsis impia verba pronuntiaret. At illa veniam deprecari paulisper visa, atque interim dimissa, celeriter in ignem insiliit et conflagravit, imperante Decio.

^f Thomæ. Depositio Thomæ etiam pridie celebratur. ^g Ansberti. Procreati a patre Siwino in pago Veliocastino. Ex Fontanellæ monasterio quod situm est in territorio Rothomagensi ad Sequanam, assumptus est post S. Audoenum in episcopum Rothomagensem. Delatus apud principem Pipinum, lamilliter subiit exilii ærumnam in Altononte Hannoniæ monasterio. Ubi etiam mortis quiete dormivit. Post mortem vero petit referri Fontanellam. Unde Hildulphus abbas Altonontis summo honore corpus eo detulit. Quod factum est: anno 691.

^h Benedicti. Nihil de hoc in aliis Martyrologiis. De eo dicitur XXI Martii.

ⁱ Senæ. Bollaudus dubitat, an hæc sit S. Xena sive Eusebia, virgo Romana, Mylasæ in Caria mortua; an Serena, cujus ad Metas altatæ reliquie.

^j Zotici. Tempus martyrii indicat Galesinius, scribens hos in Deciana persecutione pro Christo necatos obiisse.

9. — V Idus. Vacat Bæda. D., Alexandria S. ^e Apolloniæ virginis. V. C., Natale Alexandria [C., Alexandri] et aliorum triginta octo. V., Depositio Thomæ. A. T. L., Sueno apud Cyprum natale Alexandri, Aminonis et Didymi. L., In Fontanellæ monasterio depositio S. ^g Ansberti archiepiscopi Rothomagensis. C., Eodem die ædificatio B. ^h Benedicti abbatis, et S. ⁱ Senæ virginis.

10. — IV Idus. Romæ SS. J. Zotici, Irenæi, Hyacinthi et Amantii.

EDITIO COLONIENSIS.

scopi et confessoris, et Baldegundis abbatissæ. Romæ A via Lavicana militum decem, et depositio sanctæ Scholasticæ virginis.

G. III IDUS FEBR. — Romæ Calocerii et Parthenii. Lugduni sancti Desiderii episcopi et martyris. Apud Viennam sancti Simplidis episcopi et confessoris. Item Alexandria depositio Eufrosinæ virginis, quæ in monasterio mira virtute abstinentiæ et miraculis claruit.

A. PRID. IDUS FEBR. — In Hispaniis civitate Barcinomæ natale sanctæ Eulaliæ virginis, quæ passa est tempore Diocletiani imperatoris, sub præfecto Hispaniarum Datiano; quando sub eodem apud Barcinomam, sanctum Cuxupatem, et apud Gerundam, sanctum Felicem gloriosus constat martyrii accepisse coronas. In Africa passio sancti Damiani militis. In Alexandria Modesti et Ammonii infantum: et depositio Simplicii episcopi et confessoris.

B. IDUS FEBR. — Apud Antiochiam natale Agabi prophætæ, de quo beatus Lucas scribit in Actibus

apostolorum. In Militana civitate Armeniæ natale sancti Polyocti martyris, qui Latine interpretatur multum orans. Et natale sancti Gregorii papæ, qui rexit Ecclesiam annos sedecim, Leonis et Constantini imperatorum tempore. Hic vir castus, et in divinis Scripturis eruditus; hic in Germania per Bonifacium episcopum verbum salutis prædicavit: ille (Quadragesimali tempore, ut quinta feria Jejunium atque massarum celebritas fieret, quod non agebatur, instituit. Lugduni depositio B. Stephani episcopi.

C. XVI. KAL. MARTII. — Romæ natale sancti Valentini presbyteri, qui post multa sanitarum et doctrinæ insignia sustibus cæsus est, et sic decollatus est sub Claudio Cæsare. Eodem die natale sancti Valentini Interamnensis episcopi, qui tentus a paganis ac virgis cæsus, post diuturnam cædem custodie mancipatus, cum superari non posset, medio noctis silentio eiectione de carcere, decollatus est jussu furiosi Placidi, Urbis præfecti. Tunc Proculus, Ephibus et Apollonius, discipuli ejus transferentes corpus

EDITIO BOLLANDIANA.

Addit C., Et aliorum nonaginta. A. T. L., Eodem die in Campania natale S. ^a Sylvani episcopi et confessoris. V. C. A. T. L., Et S. ^b Scholasticæ virginis. A. T., Ipso die in Bethleem Judæ, sub Herode rege, passio SS. ^c Andree et Apori. A. L. Et S. ^d Soteris. L., Et elevatio S. ^e Gertrudis virginis.

11. — III Idus. Romæ ^f Calocerii et Parthenii. Eodem die Lugduno ^g Desiderii episcopi.

A. T. L., In Campania natale Basiliani et Amantii.

12. — II Idus. Vacat Bæda.

D., Barcinona ^h Eulaliæ virginis et martyris. Alexandria Modesti et Ammonii. V. C., in Africa passio Damiani militis. Carthagine Modesti, Juliani.

A. T. L., In Africa passio S. Damiani martyris. In Italia depositio Simplicii episcopi. In insula Ratensi natale S. Basilii monachi. T., In civitate Carthagine natalis SS. ⁱ Saturnini presbyteri, Dativi et Felicis.

13. — Idus. Vacat Bæda.

D., Agabi prophætæ in Novo Testamento apud Antiochiam. S. ^j Polyocti martyris Melitena Armeniæ. V. C., In Nicomedia passio S. ^k Juliani. Et alibi S. Dientii. Et depositio ^l Stephani episcopi. A. T. L., In Nicomedia passio S. Juliani martyris. In Alexandria natale SS. Tulliani [L. Tullii] et Ammonii. Lugduno depositio B. Stephani episcopi.

14. — XVI KAL. MARTII. Natale S. Valentini

SMITHI NOTÆ.

^a *Sylvani*. In Terracina urbe in paludibus Pomptinis hic fuit episcopus.

^b *Scholasticæ*. Virginis et sanctimonialis femine, cujus animam frater ejus Benedictus vidit in columbæ specie cælos petere, Rabanus. Corpus ejus sepultum est in sepulcro ipsius S. Benedicti.

^c *Andree*. Persecutio, in qua hi martyres interfecti sunt, videtur illa esse in qua S. Jacobus apostolus occisus est, et S. Petrus in carcerem conjectus, quando Herodes Agrippa anno Christi 41, totius Judææ rex constitutus ad demerendos sibi Judæos grassari in Ecclesiam cœpit. Bolland.

^d *Soteris*. De hac vide viii Idus Februarii.

^e *Gertrudis*. Virgo hæc fuit maxime celebris per totum Belgium, nata in Landis Brabantæ oppido. Filia fuit Pipini primi ducis Brabantæ qui etiam erat major domus in Austrasiæ regno. Domina fuisse asserit Bergis supra Zomam, Bergis S. Gertrudis, Nivelles et Vorsti, sive Foresti in Kempinia. Patre mortuo, cum matre Iduberga Nivelles propriam domum commutavit in monasterium exhortatione S. Amandi episcopi, qui matrem et filiam velavit. Foillanum, Ultanum et alios ex Hibernia verbi Dei prædicatores in summo honore habuit. Obiit prima Nivelensis abbatissa in die Patricii Hibernorum apostoli anno 664. Natalis S. Gertrudis recolitur xvii Martii, translatio x Februarii, consecratio et velatio ii Decembris. Molanus in Indiculo SS. Belgii.

^f *Calocerii*. Passi sunt hi sub Decio Cæsare; qui cum essent eunuchi Thiphoniæ uxoris Decii, prior

C quidem præpositus cubiculi, alter vero primicerius, deprehensi ab imperatore, quod essent Christiani, nolentesque sacrificare idolis, ab eodem gladio occisi sunt. Petrus de Natalibus. Celebratur etiam horum natalis xiv Kal. Junii. Vide infra x Maii.

^g *Desiderii*. De hoc vide infra, xxiii Maii.

^h *Eulaliæ*. Hæc tempore Diocletiani sub Daciano præside post flagella et equuleum, postquam latera ejus facibus adusta essent, emisit spiritum specie columbæ evolentem. Acta ejus apud Bolland.

ⁱ *Saturnini*. Dum hi cum aliis Christianis, in civitate Abitinensi celebrant Dominicum, comprehensi Carthaginem abducuntur, et in persecutione Diocletiani sub Anolino proconsule passi sunt. Hodie de illis agi in Ecclesia Africana tradit Baronius ad Martyrol. Romanum, sed Martyrol. Rom. eos pridie refert.

^j *Polyocti*. Decio imperante, cum ipse paganus fuit amicus Nearchi Christiani, intellexitque edictum contra Christianos promulgatum, viso per somnium Christo animatus sit Christianus, et captus virgisque cæsus, uxoris lacrymis non movetur, sed gloriosa morte martyrium consummavit. Hic etiam colitur vii Januarii supra in addit. Florians: et a Græcis ix Januarii a nonnullis quoque Latinorum x Jan., sed celeberrima veneratio incidit in ipsas Idus Febr.

^k *Juliani*. Forsan idem est cum Juliana, quam vide infra xvi Februarii.

^l *Stephani*. Galesinius et Ganesius ejus memoriam celebrant xii Februarii.

EDITIO COLONIENSIS.

ad suam ecclesiam Interamnæ urbis, noctu sepeliebant. Ubi cum quotidianis vigiliis incubarent, tenti a gentilibus custodiae sunt traditi consulari Leontio; quos ille jussit noctis medio suis tribunalibus praesentari, et cum a fide revocari, nec blandimentis nec minis possent, jussit capite caedi, qui non longe sunt a corpore sancti Valentini sepulti. Eodem die sanctorum martyrum Vitalis, Feliculae et Zenonis. Apud Alexandriam sanctorum Bassi, Antonii, Protolici, qui immersi sunt mari. Item Cirionis presbyteri, Moseos, Bassiani lectoris, Agathonis exorcistae, qui omnes igni combusti sunt. Item Dionysii, Ammonii decollatorum.

D. XV KAL. MARTII. — Romæ sancti Cratonis mar-

EDITIO BOLLANDIANA.

^a presbyteri Romæ : qui post multa sanitarum et doctrinae insignia fustibus caesus, et sic decollatus est sub Claudio Cæsare. Eodem die natale S. Valentini Interamnensis ^b episcopi : qui tentus a paganis ac virgis caesus, et post diurnam caedem custodiae mancipatus, cum superari non posset, mediae noctis silentio ejectus de carcere decollatus est, jussu furiosi Placidii urbis praefecti. Iluc usque A. Tunc Proculus, Etybus [D. T. L., Esibus] et Apollonius discipuli ejus, transferentes corpus ad suam ecclesiam Interamnanam urbem, noctu sepelierunt : ubi cum quotidianis vigiliis incubarent, tenti a gentilibus, custodiae sunt traditi Consulari Leontio. Quos ille jussit medio noctis suis tribunalibus praesentari : et eum a fide revocari nec blandimentis nec minis

A tyris. Qui cum haberet filium Cerimonem nomine scholasticum, qui inciderat in ægritudinem gravissimam, eumque beato Valentino episcopo ad sanandum obtulisset, sub tali conditione, ut si puer sanaretur, ipse cum omni domo sua fieret christianus, sanato puero, quod promiserat, implevit; atque cum uxore et universa domo baptizatus, non multis post diebus martyrio est consummatus. In Galliis civitate Vasio-nense, depositio Quindii episcopi, cujus mortem in conspectu Domini pretiosam miracula crebra testantur. In Antiochia natale sancti Joseph diaconi, Zenonis. Interamnæ, natale sanctæ Agapæ virginis, Saturnini et Castulæ. In civitate Prexia sanctorum Faustini et Ionitæ martyrum.

B possent, jussit capite caedi : qui non longe sunt a corpore S. Valentini sepulti.

A. T. L., Eodem die natale SS. ^c Vitalis, Feliculae et Zenonis. L., In Alexandria ^d Bassiani, Oriouis, Agathonis, qui igne combusti sunt.

15. — XV KAL. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L., Bituricas depositio S. ^e Austregisili episcopi et confessoris : qui in Dei rebus magnificus atque insignis fuit.

D., Romæ S. ^f Cratonis martyris. Apud Sebastiam passio S. ^g Blavii episcopi. V. C., Interamnæ natale S. ^h Agapæ virginis, Saturnini, Castulii, Magni. V., In Antiochia Joseph diaconi et Romani, Lucii, Rogati. C. Lucium Interamnensibus jungit. A. T., addunt S. Agapæ socios martyres XXX. T., Et depositio S. Salvini episcopi et confessoris. Ipso die passio S. ⁱ Desiderii episcopi et martyris. Eodem

SMITH NOTÆ.

^a Presbyteri. Quem Claudio secundo imperatore in amphitheatro sibi praesentatum rogante, cur Deos non adoraret; ille Christi fidem multis rationibus probavit in tantum, ut imperator ipsum de sapientia commendaret. Verum dum Calphurnius praefectus diceret imperatore seductum, tradidit eum Asterio principi ut in domum suam adductum ad Deorum sacrificia suaderet. Cum autem sanctus domum principis intrasset, filiam ejus adoptivam caecam illuminavit, et mox eum cum suis convertit et baptizavit. Quo cognito, Claudius ad civitatem Ostiam Asterium et omnem familiam occidi jussit; S. autem Valentinum fustibus caedi, et via Flaminia decollari. Cujus corpus a quadam matrona Savinella in eodem loco sepultum est. Petrus de Natal. — Claudius regnare coepit an. 268, circiter diem ix Kal. Apr., et regnavit ad initium an. 270; obitus igitur S. Valentini necessario conferendus est in an. 269; neque enim mense Februario anni sequentis in vivis fuit Claudius.

^b Episcopi. Ordinati episcopi a S. Feliciano episcopo Faginate permissu Victoris papæ; vel sub Aureliano vel Claudio passi. Bolland.

^c Vitalis. Usuardus et Ado Romæ hos passos scribunt. Notkerus etiam viam Ardeatinam adjungit. Ghinius in Catalogo sanctorum Vitalem vocat presbyterum, et Wandelbertus S. Feliculam virginem celebrat.

^d Bassiani. Bassianus lector fuit; Orion, vel Cyriac, presbyter; Agatho exorcista.

^e Austregisili. Apud urbem Bituricensem patre Gundino hic natus est, adolescens vixit in aula Guntramni regis, postea a B. Anario Antissiodorensi episcopo ordinatus est subdiaconus; ab Æthereo Lugdunensi episcopo presbyter et abbas B.

C Nicetii. Deinde, mortuo Apollinari Bituricensi episcopo, in ejus locum successit, et eam Ecclesiam duodecim annis administravit. Obiit tandem an. 627. Acta apud Surinm tom. III. Ghinius Senensis. — Usuardus, Notkerus, Baronius, Petrus de Natalibus et pleraque Martyrologia hujus depositionem memorant xiii Kal. Junii. Sausanus in Martyrologio non depositionem, sed ordinationem hodie celebrat.

^f Cratonis. Vir Atheniensis, orator Romæ, lingua Latina et Græca clarus. Qui cum haberet filium Cerimonem nomine, qui inciderat in ægritudinem, ad eumque sanandum B. Valentinum Interamnensem evocasset, eidemque ipsum sub tali conditione obtulisset, ut si puer sanaretur, i. se cum omni domo sua fieret Christianus, sanato puero, quod promiserat implevit; atque cum uxore et universa domo baptizatus, non post multos dies martyrio consummatus est. Bæda Vulg., Ado, Noiker.

^g Blavii. Forsan hic idem est cum S. Blasio qui colitur iii Febr.

^h Agapæ. Acta ejus sic exponit Ferrarius in Catalogo SS. Italiae: *Agapæ virgo nobilis Interamnæ nata sub Valentino episcopo Interamn. floruit; una ex numero earum, quæ ex ipsa S. Valentini institutione uti moniales debebant. Cum autem Idololorum cultores in Christianos furerent, Interamnæque eos maxime persequerentur post magistri mortem et ipsa Interamnæ comprehensa, cum in Christi confessione immobilis persisteret, gladio animadversa, virginitati martyrii palmam adjunxit xv Kal. Martii. Cujus corpus in eo loco qui Interturres dicitur conditum est.*

ⁱ Desiderii. Videtur hic episcopus Viennensis indicari, qui supra colitur xi Febr. Cujus Natalis etiam intra celebratur xxiii Maii.

EDITIO COLONIENSIS.

E. XIV KAL. MARTII. — Natale sancti Onesimi apostoli, de quo B. apostolus Paulus Philemoni familiares litteras mittit. Quem beatus idem apostolus episcopum ordinans, prædicationisque verbum ei committens, apud Ephesiorum civitatem reliquit, cui episcopus post beatum Timotheum et ipse resedit. Hic Romam perductus, atque ibi per fidem Christi lapidatus, sepultus est Christi martyr primum ibi, inde ad loca, ubi fuerat ordinatus episcopus, corpus ejus delatum est. Et in Cumis natale sanctæ Julianæ virginis, quæ tempore Maximiani imperatoris primo a suo patre Africano cæsa, et graviter cruciata, deinde et a præfecto Eleusio, quem sponsum habuerat, nuda virgine cæsa, et a capillis suspensa est, et plumbo soluto capite perfusa, et rursus in carcerem recepta, ubi palam cum diabolo conflixit, et rursus

evocata rotarum tormenta, flammam ignium, ollam ferventem superavit, ac decollatione capitis martyrium consummavit. Quæ passa est quidem in Nicomedia, sed post paucum tempus Deo disponente in Campaniam translata. Apud Ægyptum Juliani, cum aliis numero quinque millibus.

F. XIII KAL. MARTII. — In Babylonia natale Polichronii episcopi ejusdem civitatis, qui præsentem Decio persecutore, ore lapidibus cæso, manibus extensis, oculos ad cælum elevans, emisit spiritum. Scriptum est in passione sancti Laurentii.

G. XII KAL. MARTII. — Hierosolymis beati Symonis episcopi et martyris, qui traditur propinquus Salvatoris secundum carnem fuisse; constat tamen quia Cleophas, cujus filius iste fuit, frater erat Joseph. Eodem die sanctorum martyrum Claudii, et

EDITIO BOLLANDIANA.

die in Antiochia natalis SS. Josippi et Rufini. L., Ipso die SS. a Joannis, Magni et Josephi diaconi.

A. Ipso die Tervennæ civitatis depositio B. b Silvini ejusdem civitatis episcopi. Hic dum in corpore vixit multis miraculorum effulsit signis: et, ut liber Vitæ ejus elucidat, magnæ abstinentiæ fuit; volens talenta sibi commissa cum usuris sine fraude suo reddere Creatori. Postea de Ægypto ad terram promissionis vocatus, cum Deo vivit, possidens gaudia perpetuæ felicitatis. Quæ Flori stylum sapiunt.

16. — XIV KAL. S. c Onesimi apostoli. Et in Cumis natalis S. d Julianæ virginis: quæ tempore Maximiani imperatoris primo a suo patre Africano cæsa et graviter cruciata a præfecto Eleusio [L., Eleusio, Rab., Eulesio], quem sponsum habuerat, nuda virgine cæsa et a capillis suspensa, et plumbo soluto a capite perfusa (Hucusque A.), et rursus in carcere recepta, ubi palam cum diabolo conflixit, et rursus

evocata, rotarum tormenta, flammam ignium, ollam ferventem superavit, ac decollatione capitis martyrium consummavit. Quæ passa est quidem in Nicomedia; sed post paucum tempus Deo disponente in Campaniam translata.

V. C., Alibi e Maxima Junellæ, et quinquaginta quatuor. L., Et depositio f Tetrardi episcopi.

17. — XIII KAL. In Babylonia natale s Polocronii episcopi ejusdem civitatis: qui præsentem Decio persecutore os lapidibus cæsus, manibus extensis oculos ad cælum elevans, emisit spiritum. Scriptum in Passione [T. add. ejus]. S. Laurentii.

L., Ipso die SS. b Donatii Secundiani, Casti, et Marcelli. V. C., Endem die S. i Faustini martyris et aliorum quadraginta quatuor, quorum nomina Deus scit.

18. — XII KAL. Vacat Bæda.

SMITH NOTÆ.

a Joannis. SS. Joannes et Magnus una cum SS. Lucio et Rogato, qui hoc ipso commate supra notantur, cum S. Agape virgine Interamnæ occisi sunt. Coluntur etiam xvii Februarii. Ferrarius in Catalogo SS. Italiæ.

b Silvini. Ab aliis Tolosanus, ab aliis Tervanensis dictus episcopus. In Morinis miranda enituit religione. Prosapia nobili claruit. Floruit quoque tempore prioris Caroli regis et Childerici ejus principis perseverans usque ad Viniacum bellum, quod gestum est inter Carolum et Ragenfridum Francorum regem. Acta apud Bollandum. Quidam eum referunt xvii Febr. Quod perseverasse ad Viniacum bellum dicatur, alii anno 715, quo id bellum cæpit, alii anno 717, quo Viniaci commissum prælium est, vita functum existimant. Sed neque hoc neque illo anno functus est, si ut acta ejus notant, obiit hora vespertina diei sancti Sabbati. Nam si hodie, scilicet xv Febr., decessit, dicendum est eum anno 716, quo xv Febr. Sabbatum erat; si xvii Februarii, ut aliqui scribunt, dicendum est an. 720, quo obiit Childericus, et xvii Febr. Sabbatum erat, mortuum esse. Obiit in Alciaco fuitque ibi sepultus.

c Onesimi. Pro quo B. Paulus Philemoni familiares litteras mittit. Quem idem B. apostolus episcopum ordinans eique prædicationis verbum committens, apud Ephesiorum civitatem reliquit; cui episcopus post B. Timotheum, et ipse præsedet. Qui Romam perductus, atque ibi pro fide Christi lapidatus, sepultus est Christi martyr primum ibi: inde

ad loca ubi fuerat ordinatus episcopus corpus ejus delatum. Bæda Vulg., Usuard, Notker.—S. Onesimi Ephesini episcopi mentionem facit S. Ignatius in sua ad Ephesios epistola.

d Juliana. Post paucum autem tempus quam S. Juliana decollata est, quædam mulier Sephonia senatrix transiens per civitatem Nicomediensem, et veniens ad urbem Romam, tulit corpus B. Julianæ; sed exsurgente tempestate valida, abiit navis usque ad fines Campaniæ. Posita est autem B. Juliana prope territorium Puteolanum. Translata est etiam postea Cumas, et in B. Maximi ecclesia collocata. Acta apud Bolland.

e Maxima. Hæ passæ sunt in Africa cum multis aliis, quorum nomina lege in Martyrologio S. Hieronymi.

f Tetrardi. Ab Hieronymo Tetradii dicti. Bollandus conjicit hic intelligi Tetradium Bituricensem. Fuit in Gallia illustris Tetradorum familia.

g Polocronii. Secundum Adonem et Notkerum et Balyoniæ et Ctesiphontis episcopi. Corpus ejus sepultum est ante muros portæ Babyloniæ; passus est circa annum 251.

h Donati. Hic et Secundianus non iidem cum Donato et Secundiano Concordiensibus, qui etiam hodie coluntur. Quæ enim ad tempus, locum et genus martyrii quo hi passi sunt spectant, penitus latent.

i Faustini. Baronius in Martyrologio hunc cum sociis Romæ passos scribit.

EDITIO COLONIENSIS.

uxoris ejus Præpedignæ, et filiorum Alexandri, et A
Cutizæ, fratris Claudii beati Maximi. Qui cum essent
præclarissimi generis, agente fratre eorum Gabinio
presbytero, baptizati sunt a beato Gaio, pontifice
Romano, et postmodum tenti sunt, jubente Diocle-
tiano a judice impio Julio; et Claudius quidem cum
uxore sua et filiis deportatus in exilium, deinde in-
cendio concremati odoriferum sacrificium martyrii
Deo reddiderunt, ac sic postmodum apud Hostiam in
mare jactati sunt, quorum reliquias Christiani perqui-
sitas juxta civitatem sepelierunt.

A. XI KAL. MARTII. — Romæ sancti Gabinii pres-
byteri, patris beatissimæ Susannæ: qui a Diocle-
tiano diu in custodia vinculis afflictus, pretiosa
morte cœli gaudia comparavit. In Africa natale san-
ctorum Publii, Juliani, Marubii. Item Juliani, Mar-
celli, Tuli, Lampasi, Inauli.

B. X KAL. MARTII. — Romæ natale Gail, papæ. Et in
Cypro natale Potamiæ, Nemersi et Didymi, et alibi

EDITIO BOLLANDIANA.

D., Hierosolymis ^a Simeonis episcopi et martyris.
V., In ^b Africa SS. Rutuli [V., Retuli], Silvani, Cla-
sici [C., Castici], Secundini, Fructuli. A. T., In Africa
Rutuli, Damasi, Silvani, Casici. Et depositio ^c S. Mar-
tialis episcopi. L., In Africa natale SS. Rutuli, Da-
masi. Ipso die Salvini et Paulini.

19. — XI KAL. Vacat Bæda.

D., Romæ ^d Gabinii presbyteri et martyris. V., In
Africa Publii, Juliani, Marcelli, Lampasii, Maiuli.
Iidem præter Lampasium sunt in A. T. L., sed ultimo
loco refertur Marcellus: qui in L. Marcellinus. C., in
Africa Marubii, Publii, Juliani, Marcelli, Tullii, Jam-
nasii, Juli, Victoris, Coronæ.

SMITH NOTÆ.

^a *Simeonis*. Latini omnes eum hodie colunt, Græci C
xxvii Aprilis. Post S. Jacobi martyrium creatus est
Hierosolymorum episcopus filius Cleophæ fratris Jose-
phi, et secundum carnem Christi patruelis. Accusa-
tus denique ab hæreticis quod Christianus esset et
ex stirpe Davidis, 120 annos natus, principatu Tra-
jani, Attico consulari legato Syriam administrante,
crucifixus est. Euseb. Hist. Eccl. III, xi, 52. Passus
est anno 107.

^b *Africa*. Hos in persecutione Vandalica pro fide
Catholica necem subiisse produnt Galesinus et Ghi-
nius Senensis.

^c *Martialis*. Incertum est, an hic sit unus ex Afris
martyribus. Potius videtur esse S. Martialis Lemo-
vicensis, qui colitur xxx Jun.

^d *Gabinii*. Fratris B. Caii papæ, ex genere Dio-
cletiani imperatoris. Cum autem Diocletianus vellet
Susannam Gabinii filiam in matrimonium Maximiano
tradere, ac illa renuisset, nec Gabinius illi persua-
dere id vellet, vinculis afflictus S. Gabinus obiit.
Acta Susannæ apud Surium, tom. IV.

^e *Tyrum*. Martyres hos, jubente Diocletiano, Vetur-
ius magister militiæ diversis tormentorum generi-
bus sibi invicem succedentibus occidit. Primo flagris
carpebantur; postea tradebantur ad bestias: et cum
nulla ferarum eos læderet, furor belluarum transit
in homines, et id quod bestis nequiverunt, peregre-
runt gladiis. Ado, Usuardus, Notkerus. — Jam vero
onim in Phœnicie martyrum nobilissimi fuere,
Tyrannio Ecclesiæ Tyriorum episcopus, et Zenobius
presbyter apud Sidonem, Silvanus quoque Emisenæ
antistes Ecclesiæ. Sed hic quidem in ipsa urbe
Emesa feris objectus, una cum aliis quibusdam
occisus est. Illi vero Antiochiæ passi sunt, Tyrannio

A Victoris, martyrum, et Coronæ, et aliorum viginti.
Apud Tyrum, quæ est urbs maxima Phœnicis, natale
beatorum martyrum, quorum numerum Dei scientia
sola colligit, quos jubente Diocletiano Veturius magis-
ter militiæ diversis tormentorum generibus sibi invi-
cem succedentibus, occidit. Primo flagris per omne
corpus martyres Dei dilaniabantur, post hæc tradeban-
tur ad bestias; adhibebantur leones, ursi, pardi, apri
quoque et tauri; sed a nullo horum læsi, ad ultimum
gladiis peragunt, quod bestiis nequiverunt. Hos du-
cebant Tyrannio et Sylvanus episcopi, qui postea
bestiarum morsibus martyrium compleverunt. Pole-
nus atque Linus episcopi cum plurimis clericis igno
consumpti, Zenobius presbyter capite cæsus. ♡

B. IX KAL. MARTII. — In Africa natale sanctorum
Veroli, Servoli, Secundini, Siricii, Felicis, Satur-
nini, Fortunati, et aliorum sedecim. Et depositio
Eucherii episcopi. Apud Siciliam sanctorum marty-
rum 79, sub Diocletiano per diversa tormenta cou-

20. — X KAL. Vacat Bæda.

D., Apud ^a Tyrum martyrum quorum numerum
Dei scientia sola colligit. V. C., Apud Cyprum na-
tale Potamiæ. Romæ via Appia depo- sitio ^f Gagi epi-
scopi. A. T. L., Romæ via Appia in cœmeterio Cal-
ixti depositio Gagai episcopi. Apud Cyprum natale
sanctorum Potamiæ et Didymi. A. T., Et alibi Vi-
ctoris martyris. T., primo loco, in civitate Tornaco
depositio S. ^g Eleutherii, ejusdem urbis episcopi et
confessoris.

21. — IX KAL. Vacat Bæda.

D., Sicilia martyrum ^h septuaginta novem qui sub
Diocletiano passi sunt. V. C., in ⁱ Africa natale SS.

C in profundum mare demersus; Zenobius vero dum
unguis latera ipsi sulcarentur, in mediis cruciatibus
immortuus. Silvanus etiam Gazæ urbis episcopus
apud æris metalla quæ sunt in Phæno, cum aliis un-
dequadragesima capite truncatus est. Sed et quidam
Ægyptii sacerdotes Peleus ac Nilus flammis absum-
pti sunt. Confer Euseb. Hist. Eccl. viii, 13, cum
Adone et Usuardo. Vide etiam eundem viii, 7, et de
martyribus Palæstinæ cap. ultimi. num.

^f *Gagi*. Frater Gabinii, de quo supra actum est 11
Kal. Martii, Eutychiano papæ in episcopatu Romano
successit. Qui fugiens persecutionem Diocletiani in
cryptis habitando martyrio coronatur.

^g *Eleutherii*. Primum erat Tornaci eximius præ-
dicator; deinde Christiani, videntes ejus eximiam
sanctitatem, Romam eum miserunt, et cum auctori-
tate regredientem episcopum consecrari fecerunt. A
paganis et hæreticis Arianis, multis pressuris est
affectus, sed in carcere ab Angelo visitatus. Conse-
cratus vero episcopus anno 484, vel secundum Bol-
landum 487, paulo post cum Christianis Tornaco
ejicitur, tuncque Blandinii in suburbio resedit circi-
ter annos 8, post quos annos in patrio loco Tornaci
resedit annos 37. Quievit tandem Blandinii. Ubi eum
Heidilo episcopus elevavit anno 881, sed inde trans-
latus est ad cathedralem ecclesiam Tornacensem;
quæ natalem ejus celebrat decimo Kalendas Martii,
translationem octavo Kalendas Septembris, eleva-
tionem septimo Idus Julii. Molanus in iudiculo san-
ctorum Belgii.

^h *Septuaginta*. Per diversa tormenta confessionis
sue coronam perciperunt. Ado, Usuard., Notker.

ⁱ *Africa*. In civitate sc. Adrumeto (Usuard., Baron.),
sub Vandalica persecutione (Baron.)

EDITIO COLONIENSIS.

sessionis suæ coronam a Christo sibi paratam percipere meruerunt.

D. VIII KAL. MARTII. — Cathedra sancti Petri, qui sedit apud Antiochiam, ubi et primum cognominati sunt discipuli Christiani. Apud Alexandriam Abilii episcopi, qui post B. Marcum secundus episcopus, tredecim annos sacerdotium ministravit. In Ierapoli sancti Papix episcopi, auditoris Joannis apostoli. Viennæ sancti Pascasii episcopi et confessoris. Item beati Aristionis, qui fuit unus de 72 discipulis Christi. In Nicomedia natale sanctæ Teclæ virginis, discipulæ sancti Pauli apostoli, quæ sub Nerone imp. pro Christi nomine igni est tradita, sed non exusta: postea serpentibus atque bestiis deputata, sed a nullo eorum est læsa; ad extremum vero in Seleucia cum virginitatis martyrio atque virtutum honore per somnum pacis migravit ad Dominum. Romæ via Tiburtina ad sanctum Laurentium natale sanctæ Concordiæ, quam Deciana persecutio trucidavit.

E. VII KAL. MARTII. — In Pannoniis natale sanc-

EDITIO BOLLANDIANA.

Veroli, Secundini, Servuli, Siricii, Felicis. C., Saturnini. A. T. L., In Africa natale SS. Secundi, Servuli, Juliani, Saturnini, Felicis et aliorum septemdecim. Primus deest in L.

A., primo loco. Nobiliaco monasterio dedicatio ecclesiæ S. Vedasti episcopi et confessoris: quæ per revelationem angelicam B. Auberto episcopo manifestata est.

22. — VIII KAL. Apud Antiochiam Cathedra S. Petri.

Addit V. et C., Et S. Theclæ. A. T., Nicomedia natale S. Theclæ virginis, discipulæ S. Pauli apostoli. Romæ via Tiburtina ad S. Laurentium natale S. Concordiæ. In Sirmio natale S. Serenæ, quæ tempore Maximini plexione capitis suscepit martyrium. Eadem habentur in L., sed abest Concordia.

23. — VII KAL. Vacat Bæda.

SMITH NOTÆ.

^a Vedasti. S. Aubertus visione angelica admonitus transtulit S. Vedasti reliquias in Nobiliacum civitatem, quam ob causam in honorem S. Vedasti ibi dedicata est Ecclesia. Vide Bollandum in Vita S. Vedasti.

^b Antiochiæ. Ubi sedit 7 annos. Cathedra ejus Romæ celebratur xv Kal. Febr. Vide supra.

^c Theclæ. Hæc colitur infra 23 Septembris; Hodie tamen Nicomediæ passa dicitur: illo vero die Iconii in Lycæonia.

^d Concordiæ. Quam Deciana persecutio trucidavit. Bæda Vulg., Rabanus, Notkerus; de hac vide infra 15 Aug.

^e Serenæ. Hæc, ut videtur, eadem est cum Sinerio vel Sireno, qui infra die sequenti colitur.

^f Sinerii. Cum ipse sibi hortum excoleret, et unus ex domesticis imperatoris Maximiani amicus intimus esset; quædam die uxorem illius in horto suo hora incongrua deambulantem reperit: eamque acriter de immodestia increpavit, et cum indignatione ejecit. Quæ viro suo de Sereno conqueritur: qui verbis conjugis ad iracundiam motus, S. Serenum imperatori uti Christianum accusat. Sicque Serenus jubente imperatore tentus et se Christianum confessus capite cæsus est. Petr. de Natalibus.

^g Polycarpi episcopi. Qui hoc die martyrio coronatus dicitur, coliturque a Græcis, ut patet ex Menæis et Menologio. Inscribitur etiam Martyrologiis S. Hiero-

onymi, Rabani, Galesinii et aliis, sed de hoc vide supra xxvi Januarii.

^h Joannis. De hujus natali agendum erit xxvii Decembris.

ⁱ Polycarpi. Notkerus habet: Romæ S. Polycarpi presbyteri. Bæda Vulg., Ado, Usuardus, nosterque auctor confessorem vocant; probabile est igitur eum sicca morte defunctum. Hoc certum est, cum jussu Diocletiani Chromatius præfectus in exilium apud Campaniam cum multis Christianis mitteretur, Polycarpum sponte secum exilium subiisse; quod tamen ei postea accidit penitus ignotum. Martyrologia in hoc consentiunt, eum scilicet cum Sebastiano plurimos ad fidem Christi convertisse, atque ad martyrii gloriam perduxisse.

^j Pannoniis. Sirmii scilicet hos passos indicat vetustissimum Martyrologium Romanum sive S. Hieronymi. Bollandus.

^k Inventio. Hodie secundum Baronium prima capitis S. Joannis inventio facta traditur. Bæda in Chronico sub principe Martino hæc habet: Joannes Baptista caput suum duobus monachis orientibus qui ob orationem venerant Hierosolymam, juxta Herodis quondam regis habitaculum revelat, quod deinceps Emisam Phœnicæ urbem perlatum, et digno honore cultum est. De inventione iterum dicendum xxix Augusti.

^l Inventio capitis Joannis præcursoris, et natale S. Matthiæ apostoli.

Addit Florus in A. T. L., Qui ex discipulis septuaginta sorte electus pro Juda Scarioth duodecimusque inter apostolos subrogatus est.

Similia habet V. et subjungit: solus sine cogno-

mento, cui datur Evangelii prædicatio in Judæa. A. T., In Nicomedia natalis Luciani presbyteri. L., Et

notum est, quod deinceps Emisam Phœnicæ urbem perlatum, et digno honore cultum est. De inventione iterum dicendum xxix Augusti.

notum est, quod deinceps Emisam Phœnicæ urbem perlatum, et digno honore cultum est. De inventione iterum dicendum xxix Augusti.

notum est, quod deinceps Emisam Phœnicæ urbem perlatum, et digno honore cultum est. De inventione iterum dicendum xxix Augusti.

notum est, quod deinceps Emisam Phœnicæ urbem perlatum, et digno honore cultum est. De inventione iterum dicendum xxix Augusti.

notum est, quod deinceps Emisam Phœnicæ urbem perlatum, et digno honore cultum est. De inventione iterum dicendum xxix Augusti.

notum est, quod deinceps Emisam Phœnicæ urbem perlatum, et digno honore cultum est. De inventione iterum dicendum xxix Augusti.

EDITIO COLONIENSIS.

et inventum digno honore recondent; quod ab eis inventum et assumptum, sed non multo post culpa incuria perditum, perlatum est Emessam ab aliis, et in quodam specu in urna sub terra non paucis tempore ignobiliter reconditum est; donec denuo sese summque caput ostendit Marcello cuidam religioso pre-bytero, dum in eo specu habitaret. Ex quo tempore cœpit in eadem civitate B. Præcursoris decollatio ipso die quo caput inventum sive elevatum est celebrari. Apud Cæsaream Cappadociæ natale B. Sergii martyris, cuius gesta præclara habentur.

G. V KAL. MARTII. — Apud Ægyptum natale sanctorum Victorini, Victoris, Nicofori, Claudiani, Dioscori, Serapionis, et Papiæ sub Numeriano, agente Sabino duce. Quorum primus in pilam ex robore cavam, et undique circumforatam missus, ac per singula foramina diutissime transpunctus, et cum nimius sanguis efflueret, eductus e pile, capite cæsus est. Secundus manibus ac pedibus amputatis, in eadem pilam missus, prioris tormenta sustinuit, et novissime gladio cæsus est. Tertius cum ultro in pilam fuisset ingressus, indignatus iudex jussit eum inde produci, et super craticulam prunis substratam aliquantisper assari et inverti. Cumque in confessione persisteret, sublatus inde minutatim gladio concisus spiritum reddidit. Reliquorum quatuor Claudianus et Dioscorus, flammis incensi, Serapion et Papias gladio consummati sunt. In Africa natale sanctorum

A Donati, Justi, Rotuli, Herenæ, Pisonis, Pamphili, Nestoris et Castæ, et sanctæ Walpurgæ virginis.

A. IV KAL. MARTII. — In civitate Pergen Pamphiliæ, natale sancti Nestoris episcopi, qui sub persecutione Decii cum die noctuque orationi insisteret, postulans ut grex Christi custodiretur; comprehensus a quodam Irenarcho principe civitatis, oblatu est præsidi Pallioni. Et cum nomen Christi confiteretur, deos gentium dæmonia memoraret, jussus est a præside crudelissime torqueri; præses vero stupens super tolerantiam ejus dixit ei: Vis nobiscum esse, aut cum Christo tuo? Cui sanctus Nestor cum gaudio magno respondit dicens: Cum Christo meo et eram, et sum, et ero. Tunc præses dictavit sententiam, ut qui Christum crucifixum fateretur, tanquam devotus Deo suo, crucifixus solveretur a vita. Ille gratias agens Deo, cum jam affixus esset patibulo, docebat populum christianum ut in fide persistenter. Post hæc petens omnes ut genua flectentes cum eo orarent, expleta oratione, cum dixissent omnes Amen, reddidit spiritum. Eodem die B. Alexandri, Alexandrinæ civitatis episcopi, gloriosi senis, qui post beatum Petrum, Arrium presbyterum suum, hæretica impietate depravatum, et divina veritate conjunctum, de Ecclesia eiecit. Item sanctorum Theonis, Opion, Justi, Donati, Ampliati, Ingenii.

B. III KALEND. MARTII. — Apud Hispaniam, in civitate Hispali, natale sancti Leandri episcopi, ad

EDITIO BOLLANDIANA

Romæ S. Primitivi. V., Primitivæ. C., Romæ natale C. S. Primitivæ.

25. — V KAL. Vacat Bæda.

D. Apud Ægyptum a Victorini, Victoris, Nicephori et aliorum martyrum. V. C., in Africa Donati, Justi, Herenei, Ingenii [C., Ingeneræ], et aliorum quadraginta quinque. A. T. L., in Africa natalis SS. Donati et Justi. In Pamphilia natalis Nestoris et b Castæ. Et depositio S. Eugenie. Abest hæc a L., et pro Casta Castus legitur.

26. — IV KAL. Vacat Bæda.

D., Pergen Pamphiliæ B. c Nestoris episcopi. V. C., natale SS. d Alexandri, Nestoris. V., Fortunati. V. C. Et aliorum viginti sex. A. T. L., in Alexandria natalis SS. Felicis et Alexandri, Nestoris. Ultimus abest a L.

27. — III KAL. Vacat Bæda.

D., Apud Alexandriam e Julianæ martyris. V. C., f Alexandri, Abundantii, Januarii, Dionysii et aliorum viginti quatuor. A. T. L., Romæ via Aurelia na-

SMITH NOTÆ.

a Victorini. Hi omnes secundum Menæa et Galesinium Græci vel Corinthii cives fuere, et ad Tertium proconsulem Corinthi consulari imperio Græciam sub Decio administrantem adducti, et emissi ex Corintho; quod forsitan sub Decio contigit; cum vero fuere exules in Ægypto, ad tempora usque Numeriani illic superstites, agente Sabino duce, unus ex his Victor in pilam undique circumforatam missus, ac per singula foramina diutissime transpunctus, eductus de pile, capite cæsus est. Alter eorum Victorinus manibus et pedibus amputatis in eadem pilam missus prioris tormenta sustinuit, et novissime gladio cæsus est. Nicephorus etiam cum ultro in pilam fuisset ingressus, indignatus iudex jussit eum inde produci, et supra craticulam prunis substratam perassari et inverti, tandem minutatim gladio concidi. Quatuor autem alii Claudianus et Dioscorus flammis incensi, Serapion et Papias gladio perempti sunt. Bæda vulg., Usuard., Notker. Græci in Menæis xxxi Januarii eos colunt.

b Castæ. SS. Casta et Nestor in Martyrologio Bædæ vulgato martyribus Afris, qui hoc die coluntur, sunt additi. Sed de Nestore etiam seorsim agitur die sequenti.

c Nestoris. Episcopi apud Mandis, vel potius se-

cundum correctionem Bollandi, episcopi Magydensis, qui sub persecutione Decii cum die noctuque orationi insisteret, postulans ut grex Christi custodiretur, comprehensus ab Irenarcho, et præsidi Pollioni transmissus, equuleo crudelissime tortus est. Exin crucis suspendio victor migravit. Bæda vulg., Usuard., Notker. Prædie etiam colitur a Latinis, et apud Græcos in Menæis xxviii Februarii.

d Alexandri. Reliqui hi in quibusdam Martyrologiis Alexandria passi dicuntur.

e Julianæ. Potius Juliani, viri podagræ doloribus constricti, qui una cum duobus aliis qui ipsam portabant adductus est. Horum alter statim negavit. Alter nomine Cronion, qui Eunus cognominabatur, et ipse Julianus Christum confessi, per universam urbem camelis insidentes, flagris sublimes verberati, tandem ardentissimo igne, circumfusa multitudine, consumpti sunt. Dionysii epist. apud Euseb., Hist. Eccl., vi, 41.

f Alexandri. Galesinius, Baronius, et Ferrarius, in Catalogo sanctorum Italiæ, locum horum certaminis Romam ascripsere. Sed melius S. Hieronymi Martyrol., Bæda vulg., Hrabanus Maurus eos Thessalonica passos tradunt.

EDITIO COLONIENSIS.

quem beatus Gregorius libros *Moralium* scripsit, a cujus prædicatione et industria tota Visigothorum gens ab *Arriana* impietate conversa est. Eodem die in *Alexandria* natale sancti *Juliani* martyris. Qui cum ita podagra esset constrictus, ut neque incedere neque stare posset, in sellula judici offertur, cum his qui eum portabant, quorum unus negavit, alter nomine *Eunus*, cum *Juliano* sene in confessione *Christi* perdurat. Quique jubente iudice camelis impositi, et per totam circumducti urbem, et flagris hinc inde inspectante populo laniati sunt, usquequo finem ipsis verberibus sortirentur. Apud

EDITIO BOLLANDIANA.

talis S. ^a *Felicis* episcopi et martyris. *Smyrna* Asiae natalis SS. *Serviliani*, *Daciani* et *Leandri*. T., Et translatio S. ^b *Ragnulfi* martyris.

28. — II KAL. Vacat Bæda.

D., *Alexandria* ^c *Metrani* martyris et aliorum. V.

Lugdunum sancti *Baldimeris* viri Dei. In *Thessalonica* natale *Alexandri*, *Androgoni*, *Abundantii*. In *Africa* *Dionysii*, et aliorum viginti quatuor.

C. PRID. KAL. MARTII. — In territorio *Lugdunensi* locis virentibus beati *Romani* abbatis, qui primus illic vitam eremiticam duxit, et multis virtutibus ac miraculis clarus, plurimorum postea pater exstitit monachorum. Venerabile corpus ejus positum est in finibus *Vesuntionum*. In *Alexandria* sanctorum martyrum *Cerealis*, *Pupuli*, *Gaii*, *Serapionis*.

C., natalis SS. *Celeris*, *Pupilli*, *Serapionis*, *Justi*. V., *Candidi*. C., *Claudiani*. A., In *Alexandria* natalis SS. *Dionysii*, *Claudiani*, et *Theophili*. T. L., In *Alexandria* natalis SS. *Serapionis*, *Celeris*, *Claudii*. Addit T., *Victorini*, *Saturnini*, *Alexandri* et *Victoris*.

SMITH NOTÆ.

^a *Felicis*. Papæ, sc. Si autem sit *Felix* Primus, B colitur infra xxx Maii; si secundus, xxix Julii.

^b *Ragnulfi*. Sive *Ranulphi*, patris S. *Hadulphi*, episcopi *Atrebatensis*. Hic ab *Usuardo* annotatur

sexto Kal. Junii, sed in *Atrebatensi* Breviario ponitur quinto Iduum Novembris. *Molanus*, in iudiculo sanctorum *Belgii*.

^c *Metrani*. De hoc vide supra, xxxi Januarii.

MARTIUS.

EDITIO COLONIENSIS.

MARTIUS.

Hubet dies xxxi, Lunam xxx.

D. KAL. MARTII. — *Andegavis* depositio sancti *Albani* episcopi. *Romæ* sanctorum martyrum ducentorum sexaginta, temporibus *Claudii*, qui via *Salaria* arenas fodientes damnati sunt pro *Christi* nomine: quos jussit *Claudius*, ut in figlina foris muros *Salarie* mitterentur, et eo loco inclusi in civitatis amphitheatro, militum sagittis interficerentur. Eodem die depositio sancti *Suitberti* episcopi et confessoris.

E. VI NON. MARTII. — *Romæ* via *Latina* sancto-

EDITIO BOLLANDIANA.

1. — KALENDIS. Vacat Bæda.

D., ^a *Sanctorum* ducentorum sexaginta, qui temporibus *Claudii* passi sunt. V. C., Natale SS. ^b *Leonis*, *Donati*, *Habundantii*, *Nicefori* et aliorum novem. A. T. L., In *Africa* passio S. *Leonis* et *Donati*. Et in *Andegavis* civitate depositio S. ^c *Albini* episcopi, cujus vitam *Fortunatus* presbyter conscripsit comptam miraculis. Abest hoc ultimum a L., et primo loco ponitur: Depositio ^d *Moysi* hominis Dei.

2. — VI NONAS. Vacat Bæda.

um *Jovini* et *Basilei*, qui passi sunt sub *Gallieno* et *Valeriano* imperatoribus, et *Simplicii* papæ, qui sedit annos quindecim. Hic *Acacium* *Constantinopolitanum* episcopum, et *Petrum* *Alexandrinum* episcopum, *Eutychanos*, damnavit. Eodem die martyrum plurimorum sub *Alexandro* imperatore passorum, quos diu cruciatos impius *Alexander* capitali sententia in extremo damnavit. In *Cæsarea* *Cappadociae* *Lucæ* episcopi: in *Portu Romano*, *Pauli*, *Secundolæ*, *Januarie*, et sanctorum *Lorgi*, *Hergli* et *Absaloni*.

F. V NON. MARTII. — Natale sanctorum martyrum *Emitherii* et *Celidonii*, qui primum apud *Legio-*

D *Romæ* ^a *Joviniani* et *Basilei* et plurimorum martyrum. V. C., In *Cæsarea* *Cappadociae* *Lucæ* episcopi, *Primitivi*. *Romæ* *Pauli*, *Januarii*. V., *Marii*. C., *Antigoni*, *Januarii*. A. T. L., In *Cæsarea* *Cappadociae* natalis *Lucæ* [A., *Lucii*] episcopi, *Januarii* et *Primitivi*. T., eodem die, in *portu Romano*, in cœmeterio *Pauli*, natalis *Secundolæ* et *Januarie* virginum.

3. — V NONAS. Vacat Bæda.

SMITH NOTÆ.

^a *Sanctorum*. Qui arenas fodientes damnati fuerant pro nomine *Christi*, quos *Claudius* in figlina foras muros portæ *Salarie* fecit includi et in civitatis amphitheatro sagittis jussit interfici. Sepulti sunt a *Mario* et *Martha* et S. *Joanne* presbytero in crypta via *Salaria* juxta clivum *Cucumeris*. Ado, *Usuard.*, *Notker*. Acta apud *Bolland.*

^b *Leonis*. Quædam mss. *Martyrologia* a *Bollando* citata eos in *Africa* *Carthagine* passos notant.

^c *Albini*. Hic in *Venetica* regione *Oceano Britannici* confini nobiliter natus, in *Ciucilacensi* cœnobio

canonicus, postea abbas factus, deinde *Andegavensis* episcopus creatus est, ac tandem cum episcopalem dignitatem plus viginti annis sancte administrasset, *Aurelianensisque* concilio tertio interfuisset, octuagenario major migravit in cœlum circa annum 550. *Ghinius Senensis*.

^d *Moysi*. Hic iterum colitur iv Septemb.

^e *Joviniani*. Ili passi sunt via *Latina* sub *Gallieno* et *Valeriano* imperatoribus. Bæda vulg., Ado, *Usuardus*. — *Galesinius* addit securi percussos, *Petrus de Natal. gladio*.

EDITIO COLONIENSIS.

nensem Galatiæ civitatem milites, exsurgente persecutionis procella, pro confessione nominis Christi plurimis afflicti tormentis, Callacurrim usque perducti, atque ibi martyrio coronati sunt; cumque capta lictores inciderent, miraculum populis magnum apparuit. Nam unius anulus, orariumque alterius nube susceptum, et in caelos evectum est. Viderunt hæc omnes qui aderant, et usquequo acies oculorum intendere potuit, fulgorem auri, candoremque lintei attonito sequebantur intuitu. Scribit hæc Aurelianus Clemens, in libro Coronatorum. Apud Cæsaream Palæstinæ sanctorum martyrum, millis Marini et Asterii senatoris, sub persecutione Valeriani. Scriptum est in Historia ecclesiastica. Et natale sanctorum Felicis, Lucioli, Fortunati, Marciae, Herodis, Antigonii, Januarii, Tutellæ, Gabiani, Quiriuli; item Felicis, Floriani, Donati.

G. IV NON. MARTII. — Natale sancti Lucii papæ et martyris, qui persecutione Valeriani et Gallieni, ob fidem Christi exsilio relegatus, et postmodum divino nutu ad Ecclesiam suam redire permissus, martyrium capitis obtruncatione complevit; positus est via Appia ad sanctum Sixtum. Sedit autem in episcopatu annos tres, menses tres, dies tres. Hic præ-

EDITIO BOLLANDIANA.

D., SS. ^a Emytherii et Celedonii et Calagurri martyrum. V. C. A. T. L., Felicis, Justi, Fortunati. V., Marciae, Antigonii, Januarii. T. præponit locum agonis: in Africa natale SS., etc.

4. — IV NONAS. Vacat Bæda.

D., ^b Lucii papæ et martyris et aliorum ^c octingentorum martyrum. V. C., Natalis martyrum octingenta decem [C., dccc]. Romæ depositio Julii [C., Juliani] episcopi, et aliorum viginti septem. A. T. L., Romæ depositio Julii episcopi, Sisinnii et Gagi. Et via Appia natale sanctorum martyrum octingentorum. L. tamen hos conjungit prioribus et pariter omnes in cœmeterio via Appia collecat. A. T., Nicomediæ passio S. ^d Adriani cum aliis viginti tribus et Nataliæ uxoris ejus.

5. — III NON. Vacat Bæda.

D., Antiochia S. ^e Phocæ martyris, et S. ^f Eusebii Palatini, et aliorum octo martyrum. V. C., In Africa Adriani. In Antiochia passio S. Focæ. C., Et aliorum

SMITH NOTÆ.

^a Emytherii. Hæc sententia hoc modo emendanda est: Calagurri, civitate, sc., Vasconum antiqua, SS. Emytherii et Celedonii martyrum. Qui primum apud Legionensem Galatiæ civitatem milites, flagrante persecutione, pro confessione nominis Christi flammis unguisque vexati, et Calagurrim usque perducti, martyrio coronati sunt. Bæda vulg., et alii.

^b Lucii. Qui hodie ab Adone, Bæda vulg., Usuardo et Notkero, celebratur. Colitur etiam infra xxv Augusti.

^c Octingentorum. Ab aliis octingenti decem, vel nongenti, vel nongenti decem numerantur. Qui passi sunt Romæ via Appia, et positi sunt in cœmeterio ad S. Cæciliam. Ado, Notker., Baronius, et plurimi alii.

^d Adriani. Solemnitas ejus etiam celebratur infra viii Septembris.

^e Phocæ. Verba Usuardi sunt: Qui post multas quas pro nomine Redemptoris est passus injurias, qualiter de antiquo illo serpente triumphaverit, hodie quoque populis declaratur.

cepit, ut duo presbyteri et tres diaconi, in omni loco episcopum non desererent, propter testimonium ecclesiasticum. Item Romæ via Appia sanctorum martyrum nongentorum, qui sunt positi in cœmeterio ad sanctam Cæciliam. Eodem die sancti Gaii Palatini, in mare mersi. Romæ depositio Julii episcopi et Nicomedis, et passio sanctorum Adriani cum aliis numero triginta tribus.

A. III NON. MARTII. — Apud Antiochiam passio sancti Phocæ martyris, qui post multas, quas pro nomine Redemptoris est passus, injurias, qualiter de antiquo illo serpente triumphaverit, hodie quoque populis declaratur. Denique si in quempiam locum coluber morsum stringens, venena diffuderit, exemplo qui percussus est, ut januam Basilicæ martyris credens atigerit, evacuata virtute veneni salvatur. Item ipso die sancti Eusebii Palatini, et aliorum novem martyrum.

B. PRID. NON. MARTII. — Nicomediæ natale sanctorum Victoris et Victorini, qui per triennium cum Claudiano et Bassa uxore sua tormentis afflicti, et retrusi in carcerem, ibidem vitæ suæ cursum impleverunt. Et depositio sancti Quiriaci presbyteri.

C. NON. MARTII. — In Mauritania, civitate Tubur-

xii. A. T. L., Natale SS. Adriani, Rustici, Victoris, et Eusebii. L. præmittit locum: In Antiochia. A. deest Victor. A. T., Antiochiæ passio S. Focæ & virginis. T., Eodem die, in Gallia civitate Suesionensi, depositio S. ^h Drautionis episcopi.

6. — II NON. Vacat Bæda.

D. A. T. L., Nicomedia Victoris et Victorini. Ad dit D.: qui in carcere mortui sunt. A. T., Et depositio S. Claudiani. T., Et ⁱ Diodori et Mercurii. L. Claudianum et Mercurium jungit duobus primis. V. C. plenius et distinctius de his: In Nicomedia Victoris, Victorini, qui per triennium in persecutione apud Apamiam civitatem Bitiniæ exhibiti cum Claudiano et Bassa uxore ejus, qui ex laicis tenti atque tormentis multis afflicti et retrusi in carcerem ibidem vitæ suæ cursum impleverunt. Quid si forte hæc sint Bædæ in aliis Mss. temere omisa? Sic videtur Ado reperisse et transcripsisse Notkerus.

7. — NONIS. Apud Carthaginem i Perpetuæ et Fe-

SMITH NOTÆ.

^f Eusebii. In Africa hi martyres passi sunt.

^g Virginis. Errore ex terminatione vocis in casu genitivo exorto.

^h Drautionis. Vel Drausii. Qui nobilibus parentibus natus est, patre, sc., Leudomaro et Rachilde matre: S. Anterico episcopo Suesionensi instruendus traditur, sub cujus successore Bettoleno sit archidiaconus, quo ultra relinquente episcopatum eligitur ipse in episcopum, loco cui vocabulum Rotundas inditum est, pro viris extruit monasterium, postea aliud pro virginibus curat ab Ebrioino nobili ædificari, juvante Leutrude ejus uxore, denique mortuus est circa annum 680, et sepultus in basilica sanctimonialium.

ⁱ Diodori. Notkerus hos Nicopoli martyres fuisse scribit.

^j Perpetuæ. Hæc cum sociis passa est secundum Bollandum anno 203, Geta Cæsare et Septimo Plautiano coss. Bæda vulg., Ado, Usuardus, Notkerus et alii eos martyrium fecisse scribunt in Mauritania civitate Tuburbitanorum. Sed hoc ipsum probat

EDITIO COLONIENSIS.

binatorum passio sanctorum martyrum Perpetuæ et Felicitatis, et cum eis Revocati, Saturnini et Secundoli, quorum ultimus in carcere quievit, reliqui omnes ad bestias traditi sunt, sub Severo principe, die natalis ejus. Quæque dum adhuc servarentur in carcere, et Felicitas parturiret, omnium sanctorum commilitonum precibus impetratum est, ut octavo mense pareret. Jam vero Perpetuæ inter alia concessum est, ut ejus mens quodammodo averteretur a corpore, in quo vaccæ impetum pertulit, ita ut adhuc futurum expectaret, quod in se jam gestum esse nesciret.

D. VIII IDUS MARTII. — Apud Carthaginem sancti Pontiani diaconi, beati Cypriani episcopi, qui usque ad diem passionis ejus cum ipso exilium sustinuit, et egregium volumen Vitæ ipsius et Passionis reliquit, atque Dominum in passionibus suis glorificans coronam vitæ promeruit. In Nicomedia Quintuli episcopi et Capitulini. In Africa Rogati, Beræ, Hermæ, Felicitatis, Orbani, Cyrilli episcopi, Sylvani et Mamilli.

E. VII IDUS MARTII. — In Sebaste Armeniæ minoris quadraginta militum tempore Licinii regis, sub præside Agricola, qui post vincula et carceres creberrimos, post cæsas lapidibus facies, missi sunt in

EDITIO BOLLANDIANA.

licitatis, quæ bestiis sunt deputatæ sub Severo principe, et cum Felicitas parturiret in carcere, omnium militum qui simul patiebantur precibus impetratum est, ut octavo mense pareret. Jam vero Perpetuæ inter alia concessum est, ut ejus mens quodammodo averteretur a corpore, in quo vaccæ impetum pertulit, ita ut adhuc futurum expectaret, quod in se jam gestum esse nesciret.

L., et S. Cassiani episcopi.

8. — VIII IDUS. Vacat Bæda.

D., Carthagine ^a Pontiani diaconi et beati ^b Cypriani martyris. V. C., Nicomedia Quintilli episcopi. In Africa Rogati, Felicitis, Felicitatis. A. T. L., In Africa natalis sanctorum Rogati, Felicitis, Urbani et Cyrilli episcopi. T. L., In Nicomedia Quintilli episcopi et Capitulini.

9. — VII ID. In Sebaste in Armenia minore, ^c quadraginta militum, tempore Licinii regis, sub præside Agricola, qui post vincula et carceres creberrimos,

ubi gelu constricta corpora eorum nocte disrumpebantur, et mane crurium fractione martyrium consummaverunt. Deinde corpora eorum combusta, et in fluvium projecta sunt: sed divina dispensatione reliquiæ eorum sunt integræ repertæ, et honore digno conditæ. Erant autem nobiliores inter eos Quirion et Candidus: nomina aliorum, Domitianus, Eunoicus, Sisinius, Eraclius, Alexander, Johannes, Claudius, Athanasius, Valens, Helianus, Melion, Beditas, Achacius, Jubianus, Helion, Theodolus, Cyrillus, Flavius, Severianus, Cirion, Valerius, Claudion, Sacerdon, Friscus, Euthicis, Smaragdus, Philocimon, Ætius, Micallius, Lissymachus, Dominus, Theophilus, Xantius, Aggus, Leontius, Isitius, Gaius, Gorgonius.

F. VI IDUS MARTII. — Natale sanctorum martyrum Alexandri et Gaii de Eumenia, qui apud Apamiam persecutione Antonini Veri, martyrio coronati sunt, ut scribit Apollinaris Hierosolymitanus, in libro adversum Cataphrygas. In Persida natale sanctorum martyrum numero 42. In Bobio natale Attalæ abbatis et confess. In Antiochia Agapæ virginis, et Marianæ: Smyrnæ, Phronis. In Nicomedia Palatini, Firmiani et Rustici.

G. V IDUS MARTII. — Apud Nisenam civitatem

mos, post cæsas lapidibus facies, missi sunt in stagnum; ubi gelu constricta corpora eorum nocte disrumpebantur, et mane crurifragio martyrium consummarunt. Deinde corpora eorum combusta et in flumen projecta, sed dispensatione divina reliquiæ eorum sunt integræ repertæ, et digno honore conditæ. Erant autem nobiliores inter eos Quirion et Candidus.

10. — VI IDUS. Vacat Bæda.

D., Apamia Alexandri et ^d Gaii de Eumenia. Perside quadraginta duorum martyrum. V. C., In Nicæa Gorgonii [V., Golgoni], Palatini, Firmi. V. C. A. T. L., In Antiochia Agapæ virginis. T. L., Et Marianæ. A. T., In ^e Antiochia natalis SS. Firmiani et Palatini. T. L., Et in Alexandria natalis SS. ^f Candidi et Valerii.

11. — V IDUS. Vacat Bæda.

D., ^g Sebasten Armeniæ minoris quadraginta mar-

SMITH NOTÆ.

Martyrologium Bædæ nomine vulgo insignitum non esse genuinum Bædæ lectum, quia ipse in Chronico sub Severo eos apud Carthaginem passos scribit. Quæ plurima quoque antiqua Martyrologia ms. et excusum Martyrol. Rabani Mauri, Carthagini suffragantur; et Victor Vitensis, lib. 1 Persecutionis Vandalicæ, loquitur de basilica majore, ubi corpora SS. martyrum Perpetuæ et Felicitatis sunt. Passi sunt cum eis Satorus, Saturninus, Revocatus, Secundolus. Quorum ultimus in carcere quievit; reliqui omnes sunt bestiis traditi. Acta apud Bollandum.

^a Pontiani. Sive Pontii, diaconi B. Cypriani episcopi. Qui usque ad passionis suæ diem cum ipso exilium sustinens, egregium volumen Vitæ et Passionis ejus reliquit. Atque Dominum semper in passionibus suis glorificans, coronam vitæ promeruit Bæda vulg., Usuard., Ado.

^b Cypriani. Qui occasione forsitan S. Pontii ejus diaconi qui hodie colitur, inscribitur nonnullis Martyrologiis. De illo tamen agendum infra xiv Septembris.

^c Quadraginta. Secundum additamenta Flori infra posita Adonem, Rabanum et Notkerum, coluntur xi Martii. Bollandus etiam, x Martii, habet: *Nunc ex ix Martii, ob festum duplex S. Franciscæ Romanæ, solemnitas horum martyrum est in sequentem diem translata.*

^d Gaii. De his martyribus Eusebius loquitur in Hist. Eccl., v, 16. Secundum Latina Martyrol., apud Apamiam persecutione Antonini Veri martyrio coronati sunt.

^e Antiochia natalis. Rectius Nicæa.

^f Candidi. De his postridie.

^g Sebasten. De his militibus vide supra, ix Martii.

EDITIO COLONIENSIS.

saucti Gregorii episcopi, fratris beati Basilii Cæsariensis, viri doctissimi, et eloquentia clarissimi. Apud Barcinonam Patiani episcopi, tam vita, quam sermone clari; qui optima senectute mortuus est, Theodosii principis tempore. In Alexandria, Eracli, Zosimi, Alexandri.

A. IV Idus MARTII. — Romæ sancti Gregorii papæ, qui in lege Dei luculentissimus doctor exstitit, et gentem Anglorum per Augustinum et Mellitum atque Joannem, servos Dei, ad fidem Christi convertit, qui sedit ibi annos tredecim, menses sex, dies decem. Hic augmentavit in precatione Canonis: « Diesque nostros in tua pace dispone. » Eodem die beati Innocentii papæ, qui rexit Ecclesiam annos quindecim, menses duos, dies viginti unum. Hic constitutum fecit de Ecclesia, et Pelagium atque Celesti-

num hæreticos damnavit: et constituit, ut qui natus fuisset de Christiana, per baptismum renascetur, quod Pelagius damnabat. Apud Nicomediam beati Petri martyris sub Diocletiano, eo quod de immensis martyris sancti Nomæ suppliciiis causaretur, appendi jussus est, et flagris totum corpus laniari, et visceribus jam pelle nudatis, perfunditur aceto et sale: novissime in craticula prunis subterstrata vitam finivit. Item Nicomediæ natale sanctorum Egdoni presbyteri, et aliorum septem, qui diebus singulis suffocati sunt, ut cæteris metus incuteretur, et passio sancti Maximiliani martyris.

B. III Idus MARTII. — Apud Nicomediam natale sanctorum Macedonii presbyteri, et Patriciæ uxoris ejus, et filiæ Modestæ. In Nicæa civitate natale sanctorum martyrum Teusetæ, et Horris filii ejus:

EDITIO BOLLANDIANA.

tyrum sub Licinio. V. C., Carthagine Eraclii, Zosimi. In ^a Alexandria Gagi, Candidi. C., Et alii xv. A. T. L., In Nicomedia SS. ^b Gorgonii, Eraclii, Alexandri; sed deest in L. locus agonis. T., In Carthagine Zosimi. In Alexandria natale SS. Candidi, Marciani, Quirilli. L., In Carthagine Zosimi, Candidi, Martiani, Quirilli. A., In pago Atrebatii depositio S. ^c Vindiciani.

12. — IV Id. Depositio S. ^d Gregorii papæ beatæ memoriæ.

Florus, in A. T. L.: Et in Nicomedia passio ^e Pioni presbyteri, qui passus est sub Proconsule

Asiæ Julio Proclo et Quintiliano, qui post carceres et corporis dilacerationem confixus ligno, cum Metrodoro presbytero igni traditus est.

V. C., Nicomediæ Egdoni [C., Agdoni] presbyteri et aliorum septem suffocatorum diebus singulis. C., ut aliis videntibus timor incuteretur. Romæ depositio ^f Innocentii episcopi, qui etiam nominatur in A. T. L.

15. — III Id. In Nicomedia natalis Macedonii presbyteri, Et Patriciæ uxoris ejus, et filiæ Modestæ.

A. T. L., et S. ^g Eufrosiæ virginis.

SMITH NOTÆ.

^a Alexandria. Hi omnes usque ad ultimum Quirillum, excepto Gorgonio, juxta Martyrologium excusum Hieronymi, et antiqua mss. Martyrologia quamplurima Carthagine passi dicuntur.

^b Gorgonii. S. Gorgonius martyr Nicomediensis sub Diocletiano, solabat solemnè officio in Ecclesia Minden: hoc die coli ob adventum reliquiarum ejus ad illam Ecclesiam. De eo agitur etiam 1x Septembris.

^c Vindiciani. Nati Bellecurii circa an. 620, et instructi a SS. Eligio et Autherto, quo defuncto in sedem episcopalem, scilicet, Atrebatensem suffectus est. Ecclesiam Dei genitricis Atrebatensem ex rebus propriis, una cum rege Theodorico, augmentavit villis, ecclesiis, terris, molendinis, aliisque subsidiis. In villa Hunolcort sedis Cameracensis, cum pretiosissimo martyre Lomberto, monasterium construxit ad laudem Dei et venerationem S. Petri, ibique clericos et sanctimoniales constituit. Migravit ad Christum in Bruxellis suæ diocesis territorio; et sepeliri elegit in monte S. Eligii, eo quod B. Eligius, cui familiaris usu dilectionis inhæserat, ibi habitationis suæ fecerat diversorium. Est abbatia, distans horæ spatio ab Atrebatu, in qua elevatus est per Fulbertum decimum quintum in episcopio successorem. Molanus, de sanctis Belgii. Sedisse eum annis sex et triginta, atque e vita discessisse anno 712, tradit Colvenerius, in notis ad caput 26 lib. 1 Chronici Balderici de episcopis Cameracensibus et Atrebatensibus.

^d Gregorii. De hoc sermonem latiore Bæda facit in Hist. Eccl., II, 1, ubi etiam videas qua ex causa admonitus tam sedulam erga salutem Anglo-Saxonicæ gentis curam gesserit. Et a capite 25 libri primi Eccl. Hist. usque ad caput ultimum legere est quanta industria et quibus methodis Augustinus ad nos a S. Gregorio missus apostolus, nostram hanc gentem convertit ad fidem. Ordinatio hujus celebratur infra, 25ix Martii.

^e Pioni. Non Nicomediæ, sed Smyrnæ passi. Om-

C. nia fere Martyrologia hujus natalem celebrant Febr. 1, cum S. Dionysio, qui eo ipso die supra memoratur. Græci vero 11 Martii eum colunt. Persecutione Antonini Veri, vel saltem Decii, post insuperabilem responsum constantiam et squalorem carceris, ubi multos fratrum ad martyrium suis exhortationibus roboravit: ad ultimum cruciatibus multis vexatus, clavis confixus, et ardenti rogo superpositus, beatum pro Christo sortitus est finem. Passi sunt cum eo et alii quindecim. Bæda vulg., Ado, Notker.

^f Innocentii. Qui habuit comites secundum Hieronymi Martyrologium Rasum episcopum et Julianum. De his Bollandus sic scribit: *Hic jam movetur difficultas de hisce sanctis, ubi fuerint episcopi, ac quo genere mortis sublati. Scimus S. Innocentium a posterioribus creditum fuisse pontificem Romanum, et rasum S. Rasum. Mortuus est Innocentius primus anno 417, die xxviii Julii. Ejus corpus translatum est a Sergio II pontifice, qui creatus est anno 844. — Nihil certi possumus concludere, inducimur tamen in hanc opinionem, quod hi duo episcopi Innocentius et Rasus vixerint tempore persecutionis, et aliunde Romam advenierint, ibique aut sancte in pace quieverint, aut martyrio etiam sint coronati, aut saltem corpora eorum, si alibi sint passi, Romam delata tunc et deposita fuerint.*

^g Eufrosiæ. Filix Antigonii viri Senatorii et Eupraxiæ, sub Theodosio imp., cujus erat consanguinea; mortuo autem Antigono, mater Eupraxia Theodosio illam commendavit, qui senatorio cuidam viro respondit. Illa vero discens cum matre, et in Thebaidem Aegypti profecta, in monasterium ingressa est in quo erant virginæ; erat autem tunc virgo sexdecim annorum. Propter excellentem virtutem beata Eufrosia miraculorum gratiam accepit, qua multos a variis languoribus liberavit, et ipsa beatum finem assecuta est, triginta annos nata. Acta apud Bolland. A Græcis colitur 25v Julii.

EDITIO COLONIENSIS.

Theodoræ, Nymphodoræ, Marcæ, Arabiæ, qui omnes A igni traditi sunt. Julii episcopi Alexandriæ.

C. PAID. IDUS MARTII. — Romæ natale quadraginta septem martyrum, qui baptizati sunt a Petro apostolo, cum teneretur idem apostolus in custodia Mamerti, cum coapostolo suo Paulo, ubi novem menses detenti sunt; qui omnes sub devotissima fidei confessione Neroniano gladio consumpti sunt. In Carthagine sanctorum Donati, Effrosi, Frumini. In Nicomedia natale Felicissimi et Frontinæ.

D. IDUS MARTII. — In Cappadocia passio sancti Longini martyris, de quo in libello martyrii ejus narratur, quod aliquando militans sub centurione Romano, in passione Domini latus ejus cum lancea in cruce aperuerit, et viso terræ motu et signis quæ fiebant, crediderit in Christum, poenitentiam agens de operibus pristinis; postea monachus factus, per triginta et octo annos Christo militaverit, multos convertens ad fidem Dei: ad extremum vero martyrium complevit in Cappadocia sub Octavio præside, quem propter infidelitatem suam divino judicio

percussum corpore cæcitate, post martyrium summo illuminavit. Apud Thessalonicam civitatem natale sanctæ Matronæ: quæ cum esset ancilla cujusdam Judææ, et occulte Christum colens, deprehensa a domina sua, et usque ad mortem cæsa, incorruptam spiritum reddidit.

E. XVII. KAL. APRIL. — Romæ natale sancti Cyriaci, qui post longam carceris macerationem, quam sub Maximiano pertulit, cum Sisinio condiacono suo et Smaragdo et Largo, post multa facta miracula, in quibus etiam filiam Diocletiani Artemiam ipsius rogatu a dæmonio curavit ac baptizavit: filiam quoque Saporis regis Persarum Jobiam, missus illo a Diocletiano pro hoc æque a dæmonio liberavit ac baptizavit cum ipso rege et aliis quadringentis triginta: et rediens Romam post mortem Diocletiani, tentus est inter alios Christianos a filio ejus Maximiano, et in custodiam missus, eo quod sororem suam Christianam fecisset. Deinde præcepit, ut inde die processionis suæ nudus catenis obligatus, ante rhedam ejus traheretur. Et post hoc eductus de carcere, cum sociis

EDITIO BOLLANDIANA.

14. — II Id. Vacat Bæda.

D., Romæ martyrum quadraginta septem militum a B. Petro apostolo a baptizatorum. V. C., In Nicomedia Felicissimi, Davi, Frontinæ [B., Frontianæ] Pionis. Sed postremos duos C. connectit Modestæ die præcedenti. A. T., In Alexandria passio S. Petri martyris. A., b Eufrosii et Frumimii. Et S. c Leonis papæ. T., In Thessalonica natalis SS. Alexandri et Eufrosii, et S. Frumimii. L., In Alexandria SS. Alexandri et Eufrosii. B., quod hucusque habemus acephalum: In Africa Alexandri, Petri. Antiochia d Nimedie Pionis.

15. — Idibus. Vacat Bæda.

D., Thessalonica a Matronæ ancillæ et martyris. B. C., In Cappadocia S. f Longini. B. C. V., In Nicomedia Luci episcopi. V. C., Carthagine S. Jacobi fratris Domini. B., Carthagine Pauli, Salvatoris, Alexandri, Theophili, Octavi, Theodoli. A. T. L., Jerosolyma natale SS. s Jacobi apostoli et h Lucæ evangelistæ. In Nicomedia natalis S. Luci episcopi et martyris. In A. recentiori manu correctum erat: Luciani. C., Et vigilia S. i Cyriaci.

16. — XVII KAL. APR. Romæ natalis S. Cyriaci, qui post longam carceris macerationem, quam sub Maximiano pertulit, cum Sisinnio diacono suo et

SMITH NOTÆ.

a *Baptizatorum.* Cum, sc., teneretur S. Petrus in custodia Mamertini cum coapostolo suo Paulo, ubi novem menses in vinculis detenti sunt. Qui omnes sub devotissima fidei confessione Neroniano gladio consumpti sunt. Bæda vulg., Ado, etc.

b *Eufrosii.* Thessalonica, non vero in Alexandria, ubi postea in hoc commate passi memorantur, coronati sunt martyrio.

c *Leonis.* De Leone papa vide infra, xi Aprilis.

d *Nimedie.* In S. Hieronymi Martyrologio, *Nicomedia.* In hac adjuncta voce hæremus dubii, num nomen sive viri sive femine, martyris Antiochiæ assumendum sit, quod satis apparet probabile; an vero illud rejiciendum, tanquam aliunde per errorem insertum; Martii enim die duodecimo Pionius quidam Nicomedie passus fertur.

e *Matronæ.* Quæ fuit ancilla Plautillæ cujusdam Judææ, quæ cum occulte Christum coleret, et furtivis

Smaragdo et Largo, post multa facta miracula, in quibus filiam Diocletiani Artemiam ipsius rogatu a dæmonio curavit et baptizavit (*Hucusque A.*), filiam quoque Saporis regis Persarum Jobiam, missus illic a Diocletiano pro hoc, æque a dæmonio liberavit ac baptizavit, cum ipso rege et aliis quadringentis triginta (*Hucusque S. Cyriaci, et deficiit usque xviii Julii*) rediens Romam post mortem Diocletiani, tentus est inter alios Christianos a filio ejus Maximiano, et in custodiam missus, eo quod sororem suam Christianam fecisset. Deinde præcepit ut die processionis suæ nudus, catenis obligatus, ante rhedam ejus traheretur; et post hæc eductus est e carcere, cum sociis Largo et Smaragdo et Crescentiano, per Carpasium vicarium, et pice eliquata caput ejus perfusum est. Denuo de carcere in catasias extensus, attractus nervis, et sustibus cæsus, post hoc jubente Maximiano capite truncatus est, cum Largo et Smaragdo et aliis viginti. Scriptum in gestis Marcelli papæ. Ipso tempore Maximianus interfecit sororem suam Artheimiam.

D *orationibus quotidie ecclesiam frequentaret, a Domina sua deprehensa et multipliciter afflicta, novissime robustis sustibus usque ad mortem cæsa.* Romanum Baronii Martyrol., Ado, etc.

f *Longini.* Qui cum in passione Domini lancea latus ejus aperuit, viso terræ motu et signis quæ fiebant, credidit in Christum, et per xxxviii annos Christo militans, multosque ad fidem Christi convertens, ad extremum in Cappadocia sub Octavio præside martyrium consummavit. Bæda vulg., Noiker.

g *Jacobi.* Illic infra colitur, i Maii.

h *Lucæ.* Hujus natale celebratur xviii Octob. Hodie vero ejus ordinatio secundum Ms. Tamlactense a Bollando citatum.

i *Cyriaci.* Cujus memoria iterum celebratur viii Augu-ii.

EDITIO COLONIENSIS.

Largo et Smaragdo et Crescentiano, per Carpasium vicarium pice reliquata caput ejus perfusum est; et rursus post dies quatuor eductus denuo de carcere, in catasta extensus ac tractus, nervis et fustibus cæsus, post dies aliquot, jubente Maximiano, capite truncatus est, cum Largo et Smaragdo, et aliis viginti. Scriptum est in gestis Marcelli papæ. Viennæ sancti Isicii episcopi.

F. XVI KAL. APRIL. — In Scotia natale sancti Patricii episcopi et confessoris, qui primus ibidem Christum Evangelizavit. Eodem die sanctæ Gertrudis virginis, et natale Mariæ martyris. Hæc quoque cum esset ancilla cujusdam Tertulii præclari viri, et nollet in natali filii ejus prandiis domini sui interesse, sed magis Christianorum more jejuniis operam dare, flagellis atrocibus ab eodem domino suo lacerata est. Sed cum non posset per hoc ab instantia servitii Christi, ad idolorum cultum revocari, judici publico ad puniendum tradita est. Ubi dum carnifices eam incendio tradere voluissent, propter preces populi datae sunt ei induciæ trium dierum. Triduo ergo completo, cum iterum puniri deberet, mirabiliter Domini misericordia erepta est. Nam cum orationem fudisset ad Dominum, petra ingens, quæ ante eam fuerat, per medium scissa illam in se recipiebat, et

A undique concludens ostium furori restitit, ad quam populus concurrens, cum vellet secundum jussum principis ipsum lapidem destruere, fulmine ac tonitru cœlitus emisso, plurimi eorum interierunt, ita ut duo millia et septingenti ex ipsis divino judicio extincti fuerint; pauci vero qui remanserant, conversi ad Dominum, in Christiana religione permanserunt.

G. XV KAL. APRIL. — Natale sancti Alexandri episcopi, qui de Cappadocia civitate sua veniens, cum desiderio sanctorum locorum Jerosolymam pergeret, et Narcissus episcopus ejusdem urbis, jam senex regeret Ecclesiam, ipsi Narcisso et multis clericis ejus revelatum est: altera die mane intrare ad episcopum, qui adiutor sacerdotalis cathedræ esse deberet. Itaque re ita completa, ut prædicta fuerat, cunctis in Palæstina in unum congregatis, aditente vel maxime Narcisso, Hierosolymitanæ Ecclesiæ cum eo gubernaculum suscepit: quique persecutione Decii cum jam longævæ ætatis veneranda canitie præfulgeret, ductus Cæsaream, et clausus carcere, ob confessionem Christi martyrio coronatus est. In Alexandria natale Colestici, et in Nicomedia Aprilis et Cervoli.

A. XIV KAL. APRIL. — In Spolitana civitate natale

EDITIO BOLLANDIANA.

B., In Nicomedia Castoris, Dionysii, Nonni, Sereni, Quiriacæ.

17. — XVI KAL. In Scotia S. Patricii confessoris. Eodem die obitus S. Gertrudis virginis.

In Rabano deest Gertrudis. In B. ponitur in Nivola. Deinde Romæ Alexandri episcopi et Theodoli diaconi. B., Jerosolymæ Quiriaci episcopi.

18. — XV KAL. Vacat Bæda.

D., S. Alexandri episcopi, qui cum Narcisso Je-

rosolymitanæ Ecclesiæ gubernaculum suscepit. V. B. T., In Alexandria Collegi diaconi. V. B., Rogati, Saturi. Romæ Pigmenii presbyteri. A. T. L., In Campania natalis SS. Rogati, Victoris. A. T. et S., Luciani. T. L., Et Mauri. L., Et Saturnini. B., In Nicomedia Aprilis, Servuli. In Campania Quinti, Luciani, Victoris et Mauri. In Mauritania Currenti et Timothei.

19. — XIV KAL. Vacat Bæda.

D., Pararense civitate S. Joannis magnæ sancti-

SMITH NOTÆ.

* *Patricii*. In scotia, id est, Hibernia; qui ex Britannia a piratis captus cum aliis ac venundatus, sed pretio redemptus, aliquando Romam veniens, et canonicè vivens, litteris instructus, a Cœlestino summo pontifice missus, post Palladium Scotis et Hibernis primus Christum prædicavit, totamque Hiberniæ insulam ad fidem reduxit. Postquam vero ibidem episcopatum per annos quadraginta, a missione vero sexaginta, optime administrasset, annum 122 agens, clarus miraculis et virtutibus migravit ad Christum anno 491.

^b *Gertrudis*. Nivigellæ in Brabantia. De hac vide x Februarii.

* *Alexandri*. De his vide III Maii.

^d *Quiriaci*. De hoc Bæda vulg., Usuard, Ado, Notkerus IV Maii. Cognomento Judæ, qui cum Helena crucem dominicam invenit; et postea baptizatus, et Quiriacus vocatus, episcopus Jerosolymorum ordinatus est. Cum autem Julianus imp. ad Persas pergeret, veniens Jerusalem Quiriacum ad deorum sacrificia invitavit. Quod cum renueret, dexteram ejus abscindi fecit. Tunc plumbum liquefactum in os ejus infundi jussit. Deinde super lectum ferreum ventre deorsum extendi, et carbones subterponi, ac salem et adipem aspergi, dorsum quoque ejus virgis cædi, deinde jactari in foveam plenam serpentibus. Sed tamen serpentes omnes subito extincti. Postea Quiriacus in oleum calidum immittitur, tandem gladio

transfoditur. Petr. de Natal. Baronius, in Martyrologio, scribit huic non fuisse episcopum Jerosolymorum, eo enim tempore S. Cyrillus illic sedebat, qui supervixit usque ad Theodosii tempora; huic vero de quo agitur fuisse episcopum Anconitanum.

* *Alexandri*. Qui secundum Eusebii Chronicon anno Severi imperatoris 12, Christi 205, ob confessionem Domini nominis insignis habebatur. Anno Caracallæ 2, Christi 213, ordinatus est adhuc vivente Narcisso ætate confecto Jerosolymorum episcopus. Divino enim admonitus oraculo Alexander, cum ex Cappadocia, in qua primum episcopus fuerat ordinatus, Jerosolymam profectus esset, fratres illius Ecclesiæ humanissime eum suscipientes, reverti posthæc in patriam non siverunt, etc. Euseb., Hist. Eccl., VI, 11. Hic cum Theoctisto Cæsareæ episcopo Origenem presbyterum ordinavit. Hieronym. de Origene agens inter suos Script. Eccl. Dicitur etiam Alexander ab Eusebio, VI, 20, bibliothecam Jerosolymis extruxisse. Apud Cæsaream Palæstinæ sub Decio in carcerem conjectus secunda confessione mirguam gloriam retulit, et tandem in custodia animam exhalavit. Euseb., VI, 39.

^f *Collegi*. Coluntur hi pridie in quibusdam Martyrologiis a Bollandio citatis.

^g *Pigmenii*. De S. Pigmento vide xxv Martii.

^h *Timothei*. Hic colitur postridie in Bæda vulgato.

ⁱ *Joannis*. Magnæ sanctitatis viri, qui de Syria

EDITIO COLONIENSIS.

beati Joannis, magnæ sanctitatis viri et confessoris, qui peregrinus de Sicilia illuc venit, et in suburbano ejus ædificavit monasterium, et habitavit ibi quadraginta quatuor annis, ubi et requievit in pace, ubi præstantur beneficia Dei usque in hodiernum diem. Eodem die apud Surrentum sanctorum Quinti, Quintilli, Quartillæ, Marci, cum aliis novem. Lucanæ, Ingenii, et Rogatæ et Timothei.

B. XIII KAL. APRIL. — In Britannii sancti Cuthberti, qui ex anachorita Ecclesiæ Lindisfarnensis antistes, totam ab infantia sua ad senium vitam miraculorum signis inclutam duxit; cujus dum undecim annis maneret corpus humatum, incorruptum, quasi eadem hora defuncti, simul cum veste, qua tegebatur, est inventum.

C. XII KAL. APRIL. — Apud Cassinum castrum natale sancti Benedicti abbatis, cujus vitam miraculis

A gloriosam in Dialogorum libris beatus papa scribit Gregorius. Eodem die beati Serapionis anachoritæ. Et in territorio Lugdunensi sancti Lupicini abbatis, cujus vita sanctitatis et miraculorum gloria illustris fuit.

D. XI KAL. APRIL. — In Galliis civitate Narbone sancti Pauli episcopi et confessoris, discipuli apostolorum Christi, quem tradunt eundem ipsum fuisse Sergium Paulum proconsulem, virum prudentem, a quo ipse Paulus sortitus est nomen, quia ipse eum fidei Christi subegerat; quique ab eodem sancto apostolo cum ad Hispanias prædicandi gratia pergeret, apud præfatam urbem Narbonem relictus, prædicationis officio non segniter impleto, clarus miraculis coronatus sepelitur. In Africa Saturnini, et aliorum novem. In Sebastia Decroni et Alionis.

EDITIO BOLLANDIANA.

tatis viri. B. V. L., In Cæsarea Cappadociæ S. Theodori pre-byteri. B., In Africa Lucillæ, Basii, Apollonii, Ammonii. A. T., In Africa depositio S. Leonis episcopi et confessoris. Et S. Quinti. Eodem die natalis Theodori episcopi. Et S. Landualdi archiepiscopi et confessoris.

20. — XIII KAL. S. Cuthberti episcopi.

Perperam A. et T., In Africa. V. B., In Antiochia S. Joseph. V. B., In Syria Pauli. B., Cyrilli, Euxuperii. D., Archippi commilitonis Pauli apostoli. A. T., Et depositio Vulfranni episcopi et S. Valentini. T., Romæ via Appia natalis Fabiani episcopi et martyris.

SMITH NOTÆ.

oriundus pervenit ad Italiam, ibique apud Penaresem urbem constructo monasterio, multorum servorum Dei per XL annos Pater existens, multis claris virtutibus in pace quievit. Usuard. — Bernardinus Campellus, in littera ad Bollandum scripta: *Joannes abbas Panacensis idem est cum eo, quem alii Pinnensem dicunt. Panacensis dicitur est a vic. Panaca prope Spoletum, apud quem pater exstitit purium monachorum. Pinnensis, Pennariensis, Pinarensis, Pararensis, appellatus ab exteris martyrologistis ex ignorantia vici præfati.*

^a Leonis. Qui idem esse videtur cum Leontio S. Hieronymi.

^b Landualdi. Gandavi SS. Landoaldi presbyteri Romani, et Amantii diaconi, qui a S. Martino papa ad prædicandum Evangelium missi, multis post obitum sunt illustrati miraculis. Hic S. Landoaldus beatum Lambertum episcopum in pueritia nutrit, et sacris litteris erudit, et dum S. Amandus operam daret in gentibus convertendis, summa cum laude totos novem annos vices ejus gessit in administratione episcopatus Tungrensium. Cui pater S. Lamberti pagum Wintershoven dono dedit, ubi ecclesiam in honorem S. Petri ædificavit. Floruit circa an. 670. Mortuus in dicto pago Christianorum more sepultus est. Ad Gandense S. Bavonis monasterium ejus reliquiæ anno 980 relatæ sunt, Ghinius Senensis et Molanus de Sanctis Belgii.

^c Cuthberti. Sive Cudberti, cujus vitam et plane sermone et heroico carmine descriptam consulas supra editam.

^d Joseph. De hoc Bollandus sic scribit: *Hunc ipsum Donni nutritum esse, quem Martyrologia proximum a vetustis Jeronymianis locum antiquitatis tenentia præcedenti die exhibent, quique ab Eusebio Casariensi huc relatus sit ob specialem Antiochiæ*

21. — XII KAL. S. Benedicti abbatis.

Addit in L. forte Florus: Qui maximis elucens virtutibus regulam monachorum et ordinem descripsit. Hujus vitam beatus papa Gregorius claro stylo dilucidavit.

A. T. L. B., In Alexandria natalis SS. Serapionis monachi [B. add., Polycarpi] et Amatoris. D., Et Serapionis Anachoretæ.

22. — XI KAL. Vacat Bæda.

Florus, in A. T. L., Civitate Narbona natale S. Pauli episcopi, quem ita labor domesticus et tribu-

C cultum, libenter quidem suspicaremur; sed probationibus destituti non audemus asserere, ideoque malumus Antiochenis martyribus seorsim eundem adnumerare.

^e Archippi. S. Ambrosius in epistolam ad Colossenses scribens, episcopum Colossensium Archippum statuit.

^f Vulfranni. Episcopi Senonensis, qui in Fresonum conversione cooperator fuit S. Willibrordi. Anno enim 700 cum licentia regis Childeberti et Pipini principis, animum convertit ad prædicandum Fresonum genti. Quod opus per annos quinque infatigabiliter peregit; multique nobilium baptizati sunt, inter quos Radbodi regis filius. In majori senectute positus, et pedum dolore frequenter vexatus, abdicato episcopatu, ad Fontanellæ monasterium se recepit, ubi obiit anno Domini 720. Ghinius Senensis, Molanus de Sanctis Belgii.

^g Fabiani. Hæc certe intelligenda sunt de S. Fabiano papa via Appia sepulto, de quo vide xx Januarij.

^h Benedicti. Hic Cosini in Italia colitur. Græci eum celebrant xiv Martij. Hujus res gestas complexus est secundo libro Dialogorum S. Gregorius papa. Obdormivit autem in Domino secundum aliquos anno 542, vel secundum Leonem Ostiensem anno 545. Baronii Mart.

ⁱ Serapionis. Qui non, ut videtur, est idem cum Serapione Arsenoita, patre decem millium monachorum. Nam quorsum Arsenoites ascribitur Alexandriæ, cum Regio Arsenoitarum procul ab ea urbe distat?

^j Pauli. Quem B. apostoli ordinarunt primo in Gallia Biterrensium episcopum, dein Narbonensium. Acta apud Bollandum. Quem tradunt eundem ipsum fuisse Sergium Paulum proconsulem, virum pruden-

EDITIO COLONIENSIS.

E. X KAL. APRIL. — In Africa sanctorum martyrum Victoriani, Frumentii et alterius Frumentii, et duorum germanorum, qui omnes persecutione Vandalica sub Hunerico rege Arianorum apud Africam pro constantia catholicæ confessionis inmanissimis suppliciis excruciat, egregie coronati sunt. In Africa natale Felicis, et aliorum viginti.

F. IX KAL. APRIL. — Romæ sancti Pigenii presbyteri. Hic Julianum apostatam et impium a puero nutritiv, et litteris etiam sacris erudit. Sed factus imperator, culturam pietatis postquam reliquit, audito quod corpora sanctorum martyrum, qui ab eo necabantur, idem Pigenius sepeliret, mandavit ei: « Perge quo volueris, hic enim non mercabitur vita tua, tamen servitiis tuis reddo, non tibi. » Tunc sanctus Pigenius in Persidam perrexit; ubi demoratus annos quatuor, factus est cæcus; inde monetur Pigenius in somnis, ut reverteretur Romam. Cumque post menses quatuor reversus, clivum Sacræ viæ cum uno puero stipem petendo conscenderet, factum est ut offenderet Julianum imperatorem in rheda aurea sedentem; qui eminus con-

A spiciens Pigenium, vocari eum præcepit, dixitque ei: « Gloria diis deabusque meis, quia te video. » Cui vir Dei illico respondit: « Gloria Domino meo Jesu Christo Nazaræno crucifixo, quia te non video. » Ad hanc vocem iratus Julianus jussit eum per pontem in Tiberim præcipitari. Cujus corpus inventum et collectum, sepultum est in cœmeterio Pontiani, non longe a sanctis Abdon et Senne. Et natale sanctorum Seleucis et Agabi.

G. VIII KAL. APRIL. — Apud civitatem Galilææ Nazareth annunciatio Dominica; et Jerosolymæ ubi Dominus noster Christus crucifixus est. Et in Nicomedia natale Dulæ ancillæ ejusdam militis pagani, quæ pro castitate occisa est. Romæ Cirini, qui interfectus a Claudio et in Tiberim jactatus, in insula Licaonia inventus, et in cœmeterio Pontiani conditus est. Et apud Smyrnam natale sancti Irenæi episcopi, qui a tempore Maximiani imperatoris, sub præside Probo, primo tormentis acerrimis vexatus, deinde diebus plurimis in carcere cruciatus, novissime abscisso capite consummatus est.

EDITIO BOLLANDIANA.

latio exercuit, ut eum verum Domini famulum approbaret.

D. Narbonæ S. Pauli episcopi discipuli apostolorum. V. B., In Narbona civitate S. Pauli confessoris. **V.,** In Africa Saturnini.

23. — X KAL. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L., In Antiochia * Theoderici presbyteri, qui tempore Juliani imperatoris gladio percussus occubuit.

D., In Africa martyrum ^b Victoriani, Frumentii et duorum germanorum. **V. B.,** In Africa Fidelis. In Antiochia Theodori presbyteri. **V.,** Juliani. **B.,** In provincia Carmiliæ, Pauli, Cæsareæ, Juliani. **L.,** Et SS. Pauli et Juliani.

24. — IX KAL. Vacat Bæda.

D. Romæ Pigenii presbyteri * et martyris. B., In Syria Seleuci. In Africa, Agapiti, Romuli. **V.,**

tem, a quo ipse Paulus apostolus sortitus est nomen, qui illum fidei Christi subegerat. Qui in eadem regione prædicationis officio non sequiter impleto, clarus miraculis, confessione Christi coronatus sepelitur. Bæda vulg., Notkerus.

* **Theoderici.** Hunc, quoniam monumenta Antiochenæ Ecclesiæ, utpote earum custos, indicare poterat, Julianus prævaricatoris avunculus primum comprehendit; deinde verberibus graviter cædit; postremo cum, quæstione de illo omni tormenti genere habita, forti animo respondisset, securi feriri mandavit. Ubi vero vasa sacra abripuerat, cepit petulanter in Christum illudere. At illico post membrum genitale ei contabuit, et carnes illis corporis partibus circumdatæ, in vermes conversæ sunt. Sozomen. Hist. Eccl., v, 7.

^b **Victoriani.** Adrumentine civitatis civis, proconsulis Carthagini, et duorum germanorum Aquis-regiensium, et duorum Frumentorum mercatorum, qui in persecutione Vandalica, sub Hunerico rege Ariano pro fide catholica inmanissimis suppliciis excruciat, egregie coronati sunt. Victoris Uticensis, Hist. Wandalicæ persecutionis in Africa.

* **Pigenii.** Hic sub Juliano apostata pro fide

Rogati. **A. T. L.,** In Syria natalis SS. Seleuci, Agapiti et S. Romuli. **T. L. B.,** Et in Mauritania, Veruli, Felicis et Saturnini. **B.,** Et aliorum xvi. Ibidem, ante alios tres, Secunduli.

25. — VIII KAL. Annuntiatio dominica. Natale Dulæ ancillæ militis, quæ pro castitate occisa est. Et Romæ Cyrini, qui interfectus est a Claudio et in Tiberim jactatus, in insula Lycaonia inventus, et in cœmeterio Pontiani ^d conditus est. Scriptum in Passione S. Valentini [*Al.,* Laurentii].

V., primo loco, In Hierosolyma D. N. Jesus Christus crucifixus est: *ultimo loco,* Et quadraginta martyrum et S. Theodolæ. **A.,** secundo loco, Et crucifixio Christi: *ultimo,* Et depositio confessoris Christi et episcopi * Monas. **T.,** Apud Nazareth civitatem Galilææ, ut fides fidelium adoratur, veneratur et prædicatur, Virginem Dominum parituram angelus Gabriel

SMITH NOTÆ.

Christi præcipitatus in Tiberim, necatus est. Baronius, in Martyrologio.—Displicent ea quæ de Juliano educatione Romæ sub Pigenio una cum Douato narrantur in Martyrologiis Usuardi, Adonis, Notkeri, etc. Ubi enim Julianus puer vixit una cum Gallo fratre in Cappadocia, ubi et adolescentior Athenis eruditus fuerit, ubi demum in Galliis exercitiis præfuerit, satis constat ex Græcorum ac Latinorum antiquis monumentis, ac imprimis ex ejusdem Juliani epistolis. S. Pigenii corpus collectum est a quadam matrona nomine Candida, et sepultum est in crypta in cœmeterio Pontiani ad Ursum pileatum xii Kal. Maiarum, uti in ejusdem Actis legitur. Verum supra, ad diem xviii Martii, Pigenius memoratur.

^d **Conditus est.** A Mario sc. et Martha et filiis suis Audifax et Abacuc.

* **Monas.** Episcopus Mediolani sæculo Christi tertio, hoc 25 Martii mortuus est. Verum quia hic dies sacris Christi Incarnati et Crucifixi mysteriis impeditur, Ecclesia Mediolanensis cultui ejus devotum diem 12 Octobris, quo sacrum ejus corpus Anno 1030 fuit translatum: quo itidem die inscriptus est Martyrologio Romano. Bolland.

EDITIO COLONIENSIS.

A. VII KAL. APRIL. — Romæ via Lavicina, in cœmeterio ejusdem natale sancti Castuli; qui cum esset cætarius palatii, et hospes sanctorum, a persecutoribus arctatus, et tertio appensus, tertio auditus, in confessione Domini perseverans, missus est in foveam, et dimissa est super eum massa arenaria, atque ita cum palma martyrii migravit ad Christum. Apud Pentapolim Libyæ Theodori episcopi, Irenæi diaconi, Serapionis et Ammonii lectorum; et apud Sirmium natale sancti Montani presbyteri, qui cum Maxima uxore tentus, et in fluvium præcipitatus est, corpora eorum non longe ab urbe sub lapide inventa. Et depositio sancti Luitgeri episcopi et confessoris.

B. VI KALEND. APRIL. — Hierosolymæ resurrectio Domini nostri Jesu Christi. Apud Ægyptum beati Joannis eremitæ, admirandæ sanctitatis viri, qui etiam prophetico spiritu plenus, Theodosio impe-

venerando salutatur. Eodem die crucifixio D. N. Jesu Christi secundum carnem. Et victoria Michaelis archangeli. B., in Nicæa Victorini, Alexandri, Eufrazæ, Cassulæ, Nicostati, Lucillæ et quadringentorum martyrum. Alibi S. Theodolæ.

26. — VII KAL. In Sirmio a Montani presbyteri, Maximæ uxoris ejus et aliorum quadraginta.

Florus in A. T. L., Eodem die Romæ S. b Castuli martyris, qui tempore Diocletiani cum fuisset arctatus, et tertio appensus, tertioque auditus, in confessione Domini perseverans, missus est in foveam, et dimissa super eum massa arenaria, talique martyrio migravit ad Christum. Scriptum in Gestis S. Sebastiani.

B., in Antiochia c Timothei, Diogenis. In Africa Victoris, Saturnini, Salvatoris, et aliorum XII.

SMITH NOTÆ.

a Montani. Martyres hi in fluvium præcipitati sunt, et corpora eorum nono ab urbe lapide inventa et sepulta sunt. Ado, Usuard., Notker.

b Castuli. Qui fuit notarius palatii et hospes sanctorum, comprehensus a Fabiano præside, occiso Carino ad Margum et coss. Maximo et Aquilino hoc est anno 285 interfectus, et via Lavicana sepultus. Græci colunt S. Sebastianum cum plerisque martyribus in ejus Actis relatis, et inter hos S. Castulum 18 Decembris.

c Timothei. Baronii Martyrologium et alia celebrant SS. Timotheum et Diogenem die 6 Aprilis, sed dicunt eos in Macedonia passos. Sunt tamen, ut videtur, alii et diversi ejusdem nominis sancti qui infra coluntur 7 Aprilis, qui passi sunt Antiochiæ cum sociis Macaria et Maxima. Unde forsitan ex die VII Idus Aprilis perperam huc ad VII Kal. Aprilis videtur translatus.

d Joannis. Lycopoli qui natus est, et cum fuit annorum circiter 30, recessit in montem Luporum; ubi annos 40 complens, prædixit Theodosii victorias de tyrannis Maximo et Eugenio. Bollandus de die ejus obitus ita scribit: *Quam certum est diem 27 Martii non fuisse diem Depositionis, quamvis ita scribat Usuardus, tam verosimile nobis videtur proprium mortis diem etiamnum apud Coptos in honore esse, scilicet 20 mensis Babæ, qui 17 diei Octobris respondet.*

e Marciani. Primi Dertonensis Ecclesiæ episcopi. Qui a B. Barnaba ad fidem conversus est: et cujus

A ratori Christianissimo victorias de tyrannis prædixit.

C. V KAL. APRIL. — Apud Cæsaream Palæstinæ sanctorum martyrum Prisci, Malchi et Alexandri, qui persecutione Valeriani, cum suburbanum agellum supradictæ urbis inhabitarent, atque in ea cœlestis martyrii proponerentur coronæ, divino fidei calore succensit, ultro judicem adeuntes, cur tantum in sanguinem piorum desæviret, objurgant; quos ille continuo pro Christi nomine beatis tradidit devorandos. Et apud urbem Cabilonensium depositio Guntrammi regis, qui ita se spiritualibus actionibus mancipavit, ut relictis sæculi pompis thesauros suos Ecclesiis et pauperibus erogaret. Romæ Sixti papæ, qui sedit Romæ annos octo. In Africa natale Rogati, Successi, et aliorum sedecim. In Cæsarea sancti Dagalassi.

D. IV KAL. APRIL. — Depositio Eustasii abbatis, 27. — VI KAL. Vacat Bæda.

D., Apud Ægyptum d Joannis eremitæ. V., Natale S. e Marciani, in Africa Romuli, Donati. Et Resurrectio D. N. Jesu Christi. A. T., Resurrectio Domini. A. T. L., in Nicomedia natale SS. f Pastoris et Victorini. A. T., in Africa natalis Romuli. B., in Africa Romuli, Maroli, Successi. In Panonia passio S. g Alexandri mart.

28. — V. KAL. Vacat Bæda.

D., Cæsarea Palæstinæ h martyrum Prisci, Malchi, et Alexandri. V., in Cæsarea Rogati, Alexandri, Dorothei. L. omittit Dorotheum. A. et T., Alexandrum, quo etiam omisso B. habet *Audactiam*. Addit T. et alii *decem*. B., in Tarso Ciliæ Castori. B. T. L., in civitate Cabulon depositio i Guntrammi regis.

29. — IV KAL. Vacat Bæda.

sub Adriano imperatore et Sappicio Mediolanensis provinciæ præside, lamina ignita prius in pectus frustra impressa, anno Chr. 120 caput amputatum est. Sedit in episcopatu circa an. 44. Acta apud Bollandum. Dies natalis aliquando habitus die 27 Martii, at modo celebratur 6 Martii, prout in Martyrologio Romano enuntiatur.

f Pastoris. De his vide infra 29 Martii.

g Alexandri. De hoc Baronius in Martyrologio sic scribit: *Driziparæ in Panonia S. Alexandri militis, qui sub Maximiano imperatore post multos pro Christo agones superatos multaque miracula edita, martyrum capitis abscissione complevit.* Sed hic non idem videtur cum Alexandro ab auctore nostro hic memorato: nam Drizipara est in Thracia procul a Panonia; et qui ibi passus est, non 27 Martii, sed 13 Maii martyrizatus est.

h Martyrum. Quorum hoc modo meminit Eusebius in Hist. Eccl. vii, 12: *Perro in hac Valeriani persecutione tres viri post insignem Christi confessionem apud Cæsaream Palæstinæ ad bestias damnati, divino martyrio coronati sunt.*

i Guntrammi. Qui ita se spiritualibus actionibus mancipavit, ut relictis sæculi pompis, thesauros suos Ecclesiis et pauperibus erogaret Bæda vulg., Usuard. — Chlothario rege mortuo anno 561, Guntramnus cum fratribus divisit imperium, obiit autem anno 593; et sepultus est in ecclesia S. Marcelli in monasterio quod ipse construxerat.

EDITIO COLONIENSIS.

discipuli sancti Columbani abbatis, qui pater ferme sexcentorum existit monachorum, et sanctitate vitæ conspicuus, etiam miraculis claruit. Hic criminatorem suum Bassum nomine, nutu divino mortuum manibus suis cum linteaminibus et aromatibus tractans sepelivit apud beatum Petrum. Apud Africam sanctorum confessorum Armogasti, Archidimi et Satyri. Ili tempore Vandalicæ persecutionis sub Gensericho rege Ariano, cum essent lucidissima membra Ecclesiæ Christi, et pravitate Arianorum libertate catholica frequenter arguerent, pro confessione veritatis multa et gravia perpassi supplicia atque opprobria, cursum gloriosi certaminis impleverunt, et passio sancti Acharitii.

E. III KAL. APRIL. — Apud Paphum Tichici apostolorum discipuli. In Numidia apud Cirenensem B coloniam, natale sanctorum martyrum Agapii et Secundini episcoporum; qui persecutione Valeriani post longum exsilium apud præfatam urbem, in qua tunc maxime gentilium cæco furore, et officiis militaribus, ad tentandam justorum fidem, rabies diaboli infestantis inhiabat, ex illustri sacerdotio effecti sunt martyres gloriosi. Passi sunt in eorum

EDITIO BOLLANDIANA.

D., Apud Africam confessorum ^a Armogasti, Archimini et Satyri. V. B., Nicomedicæ ^b Pastoris, Victorini et Saturnini. B., Et aliorum trium. A. T., in Nicomedia natale SS. Pastoris et Victoris. Et depositio S. Saturnini. A., Et ordinatio ^c S. Gregorii papæ. B. T. L., In Antiochia natale S. Theodori presbyteri et Juliani. L., Et in Nicomedia S. Victoris.

50. — III KAL. Vocat Bæda.

D., Romæ ^d Quirini tribuni. V., In Thessalonica civitate Domini et Palatini. B. interponit Philo-

SMITH NOTÆ.

^a *Armogasti.* Sub Geiserico rege Ariano orthodoxam fidem confessi sunt. S. Armogastes condemnatur ad serbes fodiendas et custodiam vaccarum, S. Archimimus sub gladio minantis occidere, fortis confessor mansit; S. Satorus procurator domus Humerici confessione catholica bona omnia amisit. Victoris Vitensis Lib. 1 Historiæ.

^b *Pastoris.* Ili coluntur supra 27 Martii.

^c *Gregorii.* Cujus depositio celebratur supra 12 Martii.

^d *Quirini.* Qui a S. Alexandro papa, quem habebat in custodia, cum omni domo sua baptizatus est, et sub Adriano imperatore traditus Aureliano judici: cum in confessione fidei perseveret, post linguæ abscissionem, eculei suspensionem, manuum ac pedum detractionem, agonem martyrii gladio consummavit. Baronius in Martyrol. Quidam male sub Trajano passum scribunt.

^e In *Silvanectis* deest in A.

A collegio Æmylianus miles, Tertulla et Antonia sacre virgines, et quædam mulier cum suis geminis. Et natale Domni, Philipponii, et Lacatii, et Nicei episcopi.

F. PRID. KAL. APRIL. — Romæ sanctæ Balbinæ virginis, filiæ Quirini martyris; qui beatus martyr tollens boiam de collo Alexandri papæ, secundum jussionem ejus, cum pergeret ut collo filiæ suæ strumam habentis imponeret, ecce puer subito cum facula apparuit, quem constat angelum Domini fuisse, et venit ad puellam dicens: « Salva esto, et in virginitate permane, et ego te faciam videre sponsum tuum, qui pro amore tuo sanguinem suum fudit. » Perveniens pater, ut perficeret quod de boia ei jussum fuerat, vidit subito filiam suam sanam, quæ postmodum a sancto Alexandro baptizata et instructa, in virginitate plena operibus bonis permansit; quæ tamen post devictum sæculi hujus cursum sepelitur juxta patrem suum Quirinum martyrem. In Africa natale Anesii, et depositio Ambrosii episcopi, et natale septem virginum.

phili. B., Et alibi Victoris, Marcellini, Saturnini, et Eulaliæ virginis. A. T., Natale S. Eulaliæ virginis et Palatini. A. T. L., In ^e Silvanectis depositio S. ^f Reguli episcopi et confessoris.

C 51. — II KAL. Vacat Bæda.

D., Romæ S. ^g Balbinæ virginis. V. B., In Africa Anesii, Felicis, Diodoli, Cornelicæ, Valeriæ. A. T., In Antiochia natale S. Romani monachi. A. T. L., Et S. Corniliæ virg. T. L., In Africa natale SS. Felicis, Anesii [L., Onesi], Diodoli.

^f *Reguli.* Quem ferunt fuisse S. Joannis apostoli discipulum. Illic Roma a Clemente papa missus, Arelatensis ordinatus episcopus S. Trophimo successit; ibique idola destruxit, dæmones repulit, multos convertit ad fidem, et templa in Dei et sanctorum honorem construxit: inde Silvanectense oppidum adiens, pariter fidem introduxit; quare primus etiam episcopus Silvanectensis dictus est; ubi ætatis suæ anno 60 obdormivit in Domino. Guinius Senensis.

^g *Balbinæ.* Filiæ S. Quirini qui pridie colitur. Hæc fuit e struma deformis; S. tamen Alexandri papæ vinculis cineta, et invitata ab angelo ad virginitatem, sanata est. Bæda vulg., Notker.—Comprehensa ab Aureliano judice, cum rationem suæ conversionis explicuisset, variis tormentis vexata est, dein mortis sententiam subit. Sepulta est a fidelibus juxta patrem via Appia in cœmeterio Prætextati. Ado. Acta apud Bolland.

APRILIS.

EDITIO COLONIENSIS.

APRILIS.

Habet Dies xxxi, Lunam xxix.

G. KAL. APRIL. — Romæ beatissimæ Theodoræ, sororis illustrissimi martyris Hermetis, quem beatus Alexander papa instruxit ac baptizavit, atque fidem Christi docuit. Quæ sub Aureliano imperatore martyrium complevit, sepulta juxta fratrem martyrem via Salaria, non longe ab urbe Roma. Eodem die sancti Venantii episcopi et martyris. Et in pago Viunnoense sancti Vualarici confessoris, cujus sepulcrum crebris miraculis illustratur.

A. IV NON. APRIL. — Natale sancti Nicetii episcopi Lugdunensis, cujus et vita miraculis claruit, et pretiosa mors nihilominus miraculis commendatur. Et apud Cæsaream Cappadociæ passio sanctæ Theodosiæ virginis, quæ tempore Diocletiani cum esset annorum decem et octo, ultro se sanctis confesso-

ribus in custodia socians, tenta est ab Urbano prefecto, et in equuleo cruciata, deinde ferro onusta, et in carcerem trusa, ubi virtute Dei omnia vincula ejus disrupta sunt. Post hæc saxo alligata, in mare mersa est; sed mox incolumis littoribus reddita, bestiis in amphitheatro est projecta, sed ab his intacta, martyrium capitis abscissione promeruit. In Africa, Amphiani, Victoris, et aliorum quatuordecim, et alibi Marcelli, Saturnini, Satulli, Quiriaci, reginæ Proculæ.

B. III NON. APRIL. — Thessaloniciæ natale sanctarum virginum, Agapis et Chionix, sub Diocletiano, quæ primo in carcere macerata, postea in ignem missæ sunt, sed intactæ a flammis post orationem ad Deum fusam, animas reddiderunt. Apud Scythiam civitatem Thomis, natale sanctorum Evagrii et Benigni. Apud Tauromenium Siciliæ sancti Pancratii.

EDITIO BOLLANDIANA.

1. — KALENDIS. In Thessalonica natale ^a Agapes et Chionix, sub Diocletiano: quæ primo in carcere macerata, postea in ignem missæ sunt; sed intactæ a flammis post orationem ad Deum fusam animas reddiderunt.

V., Natale Paterni, Quintiani, Victoris. B., In Ægypto passio SS. Victoris et Stephani. In Armenia natale SS. Partini, Quintiani, Secundi.

2. — IV NONAS. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L., Lugduno natale S. ^b Nicetii episcopi et confessoris: qui vir totius sanctitatis, conversationis castissimæ, charitatis eximix vita perfunctus est.

D., Cæsarea Cappadociæ ^c Theodosiæ virginis. V., In Africa Amsani, Victoris et aliorum decem. Et Marcelli. B., In Africa natale SS. Amphiani, Victoris et aliorum xiv. Et alibi Marcellini, Quiriaci

cum aliis sex. Lugduno Galliæ depositio S. Nicetii episcopi. T., Eodem die Luxovio depositio Eusebii abbatis. A., Eodem die natalis S. ^d Mariæ Ægyptiacæ.

3. — III NONAS. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L., Romæ S. ^e Sixti pape et martyris qui ^f [dum cathedræ B. Petri Romæ decem annis præsideret, constituit ut intra actionem sacerdos incipiens populo hymnum decantaret, videlicet: Sanctus, sanctus, sanctus Dominus Deus Sabaoth, etc.] martyrioque coronatur tempore Veri et Aniculi.

D., Thessaloniciæ virginum ^g Agapes et Chionix. V. B., In Cæsarea Palæstinæ ^h Theodosiæ virginis: in Nicomedia Donati. T. A. L., In Cæsarea Palæstinæ natale S. Theodosiæ virginis. Et in Sicilia natale SS. Evagrii et Benigni. B. C., In ⁱ Cilicia [C, Sicilia] natale SS. Thomæ, Evagrii. B., Benignæ, Rufi, Patricii. Et passio S. i Ampriani martyris.

SMITH NOTÆ.

^a Agapes. Hæc martyres in Hieronymi Martyrologio Heracleæ dicuntur passæ. De martyribus ejusdem nominis Thessalonicensibus vide infra 3 Martii.

^b Nicetii. Nobili genere qui natus, clericus litteris eruditus, presbyterque factus. S. Sacerdos Lugdunensis episcopus cum morti proximus fuit, a Childeberto petivit rege, ut Nicetius in suum locum constitueretur; et ita post S. Sacerdotem, Nicetius creatus fuit xxv episcopus Lugdunensis. Miraculis autem et vivus et mortuus coruscavit. Obiit circa an. 570. Ghinius Senensis.

^c Theodosiæ. Cum quintus jam annus Diocletianæ persecutionis volveretur, Theodosia virgo ex urbe Tyro oriunda, nondum octodecim annos nata, ad victos quosdam accessit, qui ante prætorium sedebant. Quo facto, correpta a militibus deducitur ad præsidem. Ille confestim eam acerbis tormentis excruciasset, et latera ipsius ac papillas ad ipsa usque ossa ferreis unguis exarasset, spirantem adhuc et læto vultu cuncta tolerantem, marinis fluctibus mergi jussit. Euseb. de Martyribus Palæstinæ cap. 7.

^d Mariæ. Duodennis hæc deseruit parentes, et Alexandriæ per annos 17 publica meretrix vixit. Cum

juvenibus aliquot Hierosolymam navigat, turpiterque in itinere et in urbe sancta se gessit, adeo ut hora exaltandæ crucis templum ingressura Maria, sæpius repulsa est; denique fatigata indignitatem suam agnoscit, et coram imagine B. Virginis emendationem pollicita ingressum obtinet. Tum gratis Deiparæ actis, monita Jordanem transire, tres panes assumit in viaticum; et sacramentis munita eremum petit, ibique vivit annis 47: mortuam denique sepelit S. Zosima monachus qui vitam ejus descripsit. Obiit circa an. 321. Acta apud Bolland.

^e Sixti. Vel Xysti, de quo vide infra 6 Aprilis.

^f Interdum *Cathedræ et Sabaoth*, etc. desunt omnia in L.

^g Agapes. De his vide Kalendas Aprilis. Primo hæc sorores Dulcicio præsidi præsentatæ, qui divinitus actus est in insaniam; postea sub Sisinio præside coronatæ sunt.

^h Theodosiæ. Quæ etiam pridie colitur, falso tamen ascribitur Cæsareæ in Cappadocia.

ⁱ Sicilia — Cilicia. Ado, Usuardus, Notkerus, Bæda excusos, in Scythia, civitate Thomis.

^j Ampriani. Forsan hic idem est cum Amphiano martyre Afro, qui pridie celebratur.

EDITIO COLONIENSIS.

C. PRID. NON. APRIL. — Mediolani depositio beati Ambrosii episcopi et confessoris, cujus studio inter cætera doctrinæ et miraculorum insignia, tempore Arrianæ perfidiæ tota Italia ad Catholicam fidem conversa est.

D. NON. APRIL. — Thessaloniciæ natale sanctæ Hyrenis virginis, quæ post tolerantiam carceris, sagitta percussa est a Sisinio comite, sub quo et sorores ejus simul Agapes et Chionia martyrium compleverunt. Item apud Ægyptum natale sanctorum Marciani, Nicanoris, Apollonii. Apud Cæsaream Lyciæ, natale sancti Amphiani.

E. VIII IDUS APRIL. — Romæ sancti Sixti papæ, qui rexit Ecclesiam annos decem, menses duos, diem unum. Passus est autem temporibus Adriani imperatoris. In Sirmio natale Irenæi episcopi ejusdem loci.

EDITIO ROLLANDIANA.

4. — II NONAS. Mediolano depositio S. ^a Ambrosii confessoris.

Addit Florus in A., T., L., Qui ingentibus doctrinis coruscavit et virtutibus.

B. In Thessalonica nat. SS. ^b Agathonis diaconi, Theodoli. Alibi, Pauli, Matutini, Orbani.

5. — NONIS. In Thessalonica natale ^c Irenes: quæ post tolerantiam carceris et interrogationes sagitta percussa est a Sisinnio comite: sub quo et sorores ejus Agape et Chionia martyrizaverunt.

V., In ^d Sicilia Taraci. C., In Nicomedia natalis Clautiani, Taraci. B., In Nicomedia natalis SS. ^e Martiani, Nicandri, Apollonii. In Alexandria natale SS. Didymi presbyteri, Quirici, Pancrati, Successi.

6. — VIII IDUS. Vacat Bæda.

^a Ambrosii. De hoc vide infra 7 Decemb. Colitur in antiquo missali et Breviario Ecclesiæ Mediolanensis die 5 Aprilis: verum passim in Martyrologiis et variarum Ecclesiarum Breviariis colitur hoc 4 Aprilis, quasi hodie mortuus esset pridie Paschatis anno 397, quo Pascha celebratum est 5 Aprilis. Aliquis tamen obitus ejus videtur referendus ad annum sequentem 397, qui a paschatis die incipientibus includebatur adhuc in anno 397. Sed quod Pascha tunc fuerit celebratum die 18 Aprilis, obitus ejus foret statuentus die 17. Festum ejus in Ecclesia Romana et Mediolanensi potissimum celebratur 7 Decembris. BOLLAND.

^b Agathanis. Hi sub Maximiano imperatore et Faustino præside ob Christianæ fidei confessionem, alligato ad collum saxo, in mare demersi sunt. Baron. Martyrol. Tempus martyrii non tantum notatur fuisse sub Maximiano Cæsare, scilicet Galerio, adeoque post annum 295, quando hic cum Constantio Chloro Cæsar dictus est ab imp. Diocletiano et Maximiano: sed etiam intelligitur differri debere ultra annum 302, quando primo edictum est ut sacri Christianorum libri comburerentur. Nam legitur in Actis eorum quod Faustinus sacros libros ab Theodulo impetare conaretur.

^c Irenes. Quæ postquam sagitta percussa, igne cremata est, ut scribit Baronius in Martyrologio. Sorores ejus passæ supra dicuntur vel Kalendis, vel tertio Nonas Aprilis.

^d Sicilia. Potius Cilicia; ubi Taracus cum Probo et Andronico passus 11 Octobris, quo die infra coluntur.

PATROL. XCIV.

F. VII IDUS APRIL. — Egesippi viri sanctissimi, qui vicinus apostolorum temporibus omnes a passione Domini usque ad suam ætatem ecclesiasticorum actuum texens historias, multaque ad utilitatem legentium pertinentia, hinc inde congregans, quinque libros composuit, quibus sermones implicuit eorum, quorum vitam sectabatur. Dicendi quoque exprimebat characterem, asseritque se venisse sub Aniceto Romam, qui decimus post B. Petrum episcopus fuit, et perseverasse usque ad Eleutherium ejusdem urbis episcopum, qui Aniceti quondam diaconus fuerat. Idem quoque Egesippus in libris suis refert de conversatione sua, quam habuit in gentili philosophia; nam et ego ipse, inquit, sectis Platonicis institutus, audiens infamari Christianos, et videns eos impavidos ad suscipiendam mortem atque omne supplicium tolerandum, considerabam

Florus in A. T., In Sirmiensi civitate passio S. ^f Irenæi episcopi: qui gladio est percussus tempore Diocletiani imperatoris.

D. ^g Xysti papæ et martyrii, temporibus Hadriani passi. V., Nicomediæ, ^h Firmi, Irenæi episcopi. Et alibi natalis S. Marinæ. A. T. L., Libya superiori natale SS. ⁱ Theodori episcopi, Erenæi diaconi, et Serapionis.

T. L. B., In Africa natale S. ^j Epiphani episcopi, Donati, Rufini [Rufini addit. in B.], Modesti et aliorum undecim [B. om. undecim]. C., In Africa natale Epiphaniæ, Rufini. B., In Nicomedia Firmi, Benerei episcopi. In Sirmia Rufinæ, Moderatæ, Romanæ, Secundi cum aliis septem. In Macedonia ^k Timothei, Diogenis.

C 7. — VII IDUS. Vacat Bæda.

Florus in A. T., In Chalcedonia passio S. ^l Eu-

SMITH NOTÆ.

^e Martiani. Hi non recte dicuntur passi in Nicomedia; nam apud Ægyptum referuntur in Martyrologiis S. Hieronymi, Adonis, Usuardi, Notkeri, et ad ditamentis Flori die 5 Junii.

^f Irenæi. Qui postquam gladio sub Probo præside transfixus est, projectus est in fluvium qui Savi nuncupatur.

^g Xysti. Hic secundum Irenæum, libro III contra Hereses, cap. 5, successit Alexandro, et sextus episcopus ab apostolis constitutus est. Sedit a consulari Nigri et Aproniani, sc. anno 117, ad annum 127, id est, annos decem, menses tres et dies viginti unum: coronatus igitur est martyrio anno 10 Hadriani imperatoris. Sepultus est juxta corpus B. Petri in Vaticano. Acta S. Sixti in catalogo Pontificum. De hoc etiam vide III Nonas.

^h Firmi. Galesinius habet: Nicææ in Bithynia SS. Firmi, etc., qui Juliano imperatore corona martyrii donati sunt. Hujus Firmi caput asservari Interamnæ in Umbriæ in ecclesia cathedrali scribit Jacobillus de reliquiis hujus urbis.

ⁱ Theodori. Usuardus, Ado et alia Martyrologia, hos colunt 26 Martii, et apud Pentapolim Libyæ passos scribunt.

^j Epiphani. Horum memoriam Usuardus et Baronius postridie celebrant.

^k Timothei. Vide de alio et Timotheo et Diogene VII Kal. et VII Idus Aprilis.

^l Euphemias. De his agitur 15 Aprilis.

EDITIO COLONIENSIS.

quod impossibile esset, in malitia atque in libidine eos conversari. Romæ Celestini Papæ, qui rexit Ecclesiam annos octo. Illic constituit, ut sacra mysteria non tractarentur nisi a sacris ministris; et quicumque episcopus evocatus fuisset ad sedem apostolicam, rediens ad parochiam suam, non reciperetur, nisi salutaris litteras, hoc est formatas a sede apostolica, plebi detulisset. Illic etiam constituit, ut intra actionem missarum, Sanctus, Sanctus, Sanctus decantaretur, et ut Psalmi Davidici centum quinquaginta ante sacrificium antiphonatum canerentur; nam antea tantum epistolæ recitabantur, et sanctum Evangelium. In Alexandria natale Peleusii presbyteri. In Nicomedia natale Cyriaci cum aliis decem.

G. VI IDUS APRIL. — Turonis sancti Perpetui episcopi admirandæ sanctitatis viri, cujus opera templum super reverenda ossa beati Martini episcopi perfectum est, ejusque sacrum corpus de loco ubi primum tumulatum fuerat, ad locum ubi nunc con-

EDITIO BOLLANDIANA.

femæ et Eucapiæ: quæ multa tormenta pro Christi nomine tolerantes, requieverunt in Christo.

D. ^a *Hegesippi*, qui vicinus apertorum exstitit. V. C. B. L. T., In Antiochia Syriæ ^b *Timothei*, *Diogenis*, *Macariæ*. Deest postrema in L. et T.; in B. additur *Maximæ*. Et alibi ^c *Eleusi* presbyteri. Libyæ superioris, *Copricæ* et *Victori*. In Alexandria nat. S. *Peleusii* presbyteri.

S. — VI IDUS. Vacat Bæda.

D., Turonis ^d *Perpetui* episcopi. C., In Africa *Timoris* et *Macarii*. V., In Africa *Macarii*, *Conexi*, *Maximæ*, *Concessi*. B., In Africa *Tinoris*, *Macarii*, *Conexi*, *Maximæ* Et alibi: *Concessi*, *Ammonii* et *Successi*. L., In Africa SS. *Macarii*, *Conexi* et *Maximi*. A. T. L., Et depositio S. *Salvatoris* et S. ^e *Mariæ* Ægyptiacæ. A. T., In Africa natale S. *Macarii* et S. *Frontini* monachi.

SMITH NOTÆ.

^a *Hegesippi*. Vicini apostolicorum temporum, qui omnes a Pasione Domini usque ad suam aetatem ecclesiasticorum actuum tenuit historias, multaque ad utilitatem legentium pertinentia hinc inde colligens, quinque libros composuit. Asserit se venisse sub Aniceto episcopo Romani, et perseverasse usque ad Eleutherium ejusdem urbis episcopum. S. Hieronymi Catalog. de Script. Eccl. et Eusebii Hist. Eccl. IV, 22.

^b *Timothei*. De his vide VII Kal. Aprilis.

^c *Eleusi*. Forsan hic idem est cum *Peleusio*, qui dicitur Alexandriae passus a Baronio, Bæda excuso, Usuardo et nostro auctore.

^d *Perpetui*. Admirandæ sanctitatis viri, qui et senatorio genere natus, litteris optimisque moribus eruditus, post S. Eustochium Turonensis sedis episcopus sextus consecratus est et præfuit annis 30. Ecclesiam S. Martino dicavit, ubi et sacrum ejus corpus honorificentius collocavit; concilio primo, Turonensi et Venetico interfuit, et tandem transiit ad gloriam circa annum 490. GIBNIUS SENENSIS.

^e *Mariæ*. De hac vide 2 Aprilis. Quæ et colitur postridie.

^f *Hugonis*. Qui nobilis fuit genere, nobilior autem virtutibus, divina inspiratione succensus, relictis episcopatus habentibus, a S. Aichadro in Gemetico disciplinam monachorum et habitum accepit. Utriusque corpus, quando Nortmanni ecclesias combusserunt,

A digne veneratur, translatum. In Africa natale *Januarii*, *Maximæ*, *Macarii* et in Carthagine concessæ.

A. V IDUS APRIL. — Apud Sirnium natale septem virginum quæ in unum meruerunt coronari. Apud Antiochiam beati Prochori diaconi, præclarissimi fide et miraculis viri, martyrio consummati; qui unus fuit de septem primis diaconibus ibique quiescentibus.

B. IV IDUS APRIL. — Ezechielis prophætæ. Romæ beatorum martyrum plurimorum, quos beatus Alexander papa et martyr baptizavit, cum teneretur in carcere, et ipsi religati pariter cum illo. Hos omnes Aurelianus imperator navi vetustæ impositos, in altum mare deduci, et illic ligatis collis, lapidibus mergi in profundum fecit.

C. III IDUS APRIL. — Apud Cretam urbem Corinthe beati Philippi episcopi, qui vita et doctrina claruit temporibus Antonini Veri et Lucii Aurelii Commodi imperatoris.

9. — V IDUS. In Sirmio natale septem virginum, quæ in unum meruerunt coronari.

A. T. L. B., Et natale S. *Demetrii*, diaconi. B. *Hilarii*, *Concessi*. Et alibi, *Fortunati*, *Donati*. A., Et depositio S. ^f *Hugonis* Rothomagensis episcopi. T., Eodem die natale S. *Mariæ* Ægyptiacæ. L., Et translatio S. ^g *Waldetrudis*.

10. — IV IDUS. Ezechiel prophætæ.

B., In Alexandria ^h *Apollonii* presbyteri, *Satur-nini*, *Concessi*. In Thracia natale ⁱ *Gaiani*. A. T., Natale S. *Satur-nini*. A. T. L., In Africa natale SS. *Successi* et *Marcelli*. [Deest. locus in L.]

11. — III IDUS. Romæ, ^j *Leonis* papæ et confessoris.

B. In ^k *Salmona* Dalmatiæ *Domnionis* episcopi, et

ad villam *Haspram* est translatum, quæ est inter Cameracum et Valenceas. Molanus in Catalogo SS. Belgii.

^l *Waldetrudis*. Hujus natalis incidit in III Februarii.

^m *Apollonii*. Maurolycus et Petrus de Natalibus scribunt hunc fuisse in mare mersum una cum Philemone custode suo, quem ad fidem convertit. Sed qui hac pœna affectus est, diaconus fuit, non presbyter, ut videre est in Vitis Patrum, par. I, c. 49. Non igitur idem est cum hoc nostro *Apollonio*.

ⁿ *Gaiani*. Qui in aliquibus Martyrologiis in Dacia passus scribitur.

^o *Leonis*. Hic Tuscus erat natione, et Quintiano patre procreatus. Qui secundum Prosperum in Chronico, defuncto Sixto Romano pontifice, his consiliis, scilicet *Valentiniano* v et *Anatolio*, id est anno Chr. 440, Leo pontifex creatus est. Hic detexit hæreses duas, et missa legatione ad Martianum principem, congregata synodus in Chalcedone condemnaverunt *Eutychem* et *Nestorium*. Colitur in Martyrologiis 11 Aprilis, 14 Martii, 15 Martii, 10 Novembris, et 28 Junii: a Græcis 18 Februarii.

^p *Salmonæ*. Rectius *Salonæ*: Dominio Antiochiæ natus, patre *Theodosio* colono, a S. Petro cum parentibus conversus, et Romam usque S. Petrum secutus, episcopus *Salonas* mittitur, ubi plurimos con-

EDITIO COLONIENSIS.

^a D. PRID. IDUS APRIL. — Romæ via Aurelia miliario tertio, in cœmeterio Calepodii, natale sancti Julii episcopi et confessoris, qui sub Constantio Ariano filio Constantini, 10 mensibus tribulationes et exsilia perpessus, post ejus mortem cum magna gloria ad suam sedem reversus est. Hic constituit, ut nullus clericus causam quamlibet in publico ageret nisi in ecclesia; et notitia fidei per notarios colligeretur, et sive cautiones, vel instrumenta, aut donationes, vel commutationes, aut traditiones, vel testamenta, aut allegationes, vel manumissiones a clericis in ecclesia celebrarentur. Apud Veronam civitatem passio sancti Zenonis martyris, de quo beatus Gregorius in libro Dialogorum refert.

EDITIO BOLLANDIANA.

militum octo: et ^a Dalmati. In Africa Fortunati et aliorum ducentorum quadraginta. A. T., Et Domnini episcopi. Et S. Dalmatii. V., ^b Donati et aliorum ducentorum quadraginta et unius. A., Eodem die Noviomni depositio S. Godebertæ eximie virginis, quæ in pago Ambianensi nobili prosapia orta existit. T., Eodem die Lugduno depositio ^d Fiagri et Patricii.

12. — II Idus. Romæ depositio ^a Julii [B., Juliani] episcopi et confessoris: qui sub Constantio Ariano, filio Constantini, decem mensibus tribulationes et exsilia perpessus, post ejus mortem cum magna gloria ad suam sedem reversus est.

SMITHI NOTÆ.

vertit; a perfidis captus fidem profitetur coram præside Maurelio, qui jussit eum iustibus cædi, deinde capite plecti. Passus est Nonas Maii. Acta apud Bolland.

^a Dalmati. Celebramus hoc die plures martyres in Dalmatia passos: ad quorum Acta dubitamus, an Dalmatus seu Dalmata debeat appellative sumi; et in titulo propositum mallems expungi.

^b Donati. In Africa sc. cum Fortunato. NOTKERUS.

^c Godebertæ. Quæ in pago Ambianensi nobili prosapia orta existit: cujus sacram virginitatem B. Eligius, jam in episcopatu sublimatus, annulo suo in conspectu Chlotharii tertii regis, Christo æterne subarrhavit. Eligius ordinatus est episcopus anno 640. Quia autem in primæ juventutis flore Godeberta sanctimonialis lacta est, haud incongruum erit ejus mortem ad sæculi septimi finem atque ultra etiam dilatam existimare. Sepulta est in oratorio B. Georgii apud Noviomum, in ecclesia qua modo dicitur SS. Apostolorum. Acta apud Bolland.

^d Fiagri. Melius Siagrii: Hic in quibusdam Martyrologiis mss. a Bollandando citatis confessor nominatur; et Molanus in suo Usuardo mutavit nomen et scripsit: Lugduno Sicharii episcopi.

^e Julii. Pontifex Romanus qui ordinatus est die 6 Februarii anni 557. Fuit potissimum temporibus Constantis, filii Constantini Magni in Italia regnantis, non autem temporibus Constantii hæretici; neque ab hoc in exsiliis actus, et post hujus Constantii mortem cum gloria reversus, qualia inepte in Libro Pontificali et apud Anastasium leguntur. Sed neque ad illa salvanda, pro nomine Constantii potest nomen Constantis substitui: hujus enim fides catholica perstitit semper laudatissima, et ultimo hujus anno S. Athanasius fuit Romæ apud S. Julium, qui pro eo scripsit ad Alexandrinos. Nihil etiam de exsilio ejus legitur in Catalogis mss. pontificum, sæculo vi aut viii concinnatis, aut in mss. Gestis pontificum

E. IDUS APRIL. — Apud Pergamum Asiæ urbem sanctorum Carpi episcopi, et Papyrii diaconi, et Agathonicæ optimæ feminæ, aliarumque multarum, quæ probatis confessionibus martyrio coronatæ sunt, cum quibus et vir mirabilis Justinus philosophus, qui habitu quoque philosophorum incedens, pro religionis Christi plurimum laboravit, in tantum ut Antonino Pio, et filiis ejus, et senatui librum contra gentes scriptum daret, ignominiamque crucis non erubesceret. Cumque jam secundum librum successoribus præfati imperatoris, id est Antonino Vero et Aurelio Commodo, pro religionis nostræ defensione porrexisset, remunerationem linguæ fidelis martyrii munus accepit. Apud Hispaniam natale Hermingildi, quem

B Addit V. ^f Positus ad S. Mariam in Transtiberim. C., In Capua Cyprianæ. B., In Capua natale SS. Cypriani, Novellæ, Silvani. In Cepingo civitate depositio B. ^g Constantini episcopi. Et alibi Euphemie, Macharii et aliorum novem.

15. — Idibus. Vacat Bæda.

D., Pergamum Asiæ ^h Carpi presbyteri et Papyrii et Agathonicæ et aliarum multarum. B. V. A. T. L., In Chalcedonia natale S. ⁱ Euphemie virginis et martyris. Addunt L. T. B., Et Eucapiæ, B., post multa tormenta requiescentium. V., Secutoris, Caroli, 1 Januarii. A. T., Eodem die natale S. Secutoris. B., Et alibi Januari, Pauli.

ad Martinum V deductis. Obiit anno 552. Bollandus. C Sepultus est via Aurelia, miliario tertio in cœmeterio Calepodii. Ado. Notkerus.

^f Positus. Hoc est, translatus est ab Innocentio secundo in Ecclesiam Beatæ Mariæ trans Tiberim.

^g Constantini. In Vapingo, non Cepingo civitate. Fuit enim primus episcopus Vapingensis, et secundum Saussaium in suo Martyrologio Gallicano floruit sub Symmacho papa et Chlodoveo Francorum proto-Christiani rege. Sed San- Marthani in Gallia Christiana, primum Vapingensium episcopum Constantinum non statuunt; sed ex veteribus Ecclesiæ istius monumentis quemdam S. Demetrium primum collocant. Constantinus subscriptis Epaonensi concilio anno 517, sub Sigismundo Burgundionum rege. Baronius in martyrologio scribit hunc interfuisse concilio Arausicano anno 441; sed quia locus non additur in concilio, plane hoc incertum est.

^h Carpi. Horum martyrum meminit Eusebius in Eccl. Hist. iv, 15. Passi non sunt temporibus Marci Antonini, ut Baronius in Martyrologio scribit, ex eo deceptus, quod eorum Acta in Eusebio subjunguntur epistolæ Smyrnæorum de martyrio Polycarpi qui quidem coronatus est temporibus Marci Antonini; sed potius Decio imperante, ut eorum Acta hodieque testantur. Post multas et illustres confessiones glorioso exitu consummati sunt. Acta eorum exstant apud Bollandum a Græcis celebrantur die xiii Octobris.

ⁱ Euphemie. Euphemia Chalcedonensis etiam refertur ad diem xvi Septembris, item ad diem xvii Augusti; et pridie etiam de quadam Euphemia agitur. His positus quidam nomen Euphemie satis honorificum, fuerit Chalcedone pluribus feminis commune; ex iisque plures fuerint in odium Christianæ fidei interemptæ?

^j Januarii. In Rabani Martyrologio ista traduntur: Romæ in cœmeterio translatio S. Januarii martyris.

EDITIO COLONIENSIS.

pater ejus Leovigildis rex, Arianus, Gothorum ob fidei catholicæ confessionem inexpugnabilem videns, in carcerem et vincula conjecit, ubi nocte sancta Dominicæ resurrectionis jussu perfidi patris securi percussus, regnum cælestis pro terreno rex et martyr intravit. In civitate Chalcedona natale Euphemix virginis et martyris.

F. XVIII KAL. MAII. — Romæ via Appia in cœmeterio Prætextati natale sanctorum martyrum Tiburtii, Valeriani et Maximi, sub Almachio præfecto, quorum primi fustibus cæsi et gladio sunt percussi, ultimus tandiu plumbatis verberatus est, donec spiritum redderet. Interamnus sancti Proculi martyris. Item sanctæ Domnæ virginis, cum sociis virginibus coronatæ. Alexandriæ beati Frontonis abbatis, cujus vita sanctitate et miraculis exstitit gloriosa, et qui septuaginta ferme pater exstitit monachorum.

G. XVII KAL. MAII. — In civitate Corduba natale Olympiadis et Maximi nobilium, qui jubente Decio fustibus cæsi, et deinde plumbatis, ad ultimum capita eorum securibus tusa sunt, donec emitterent spiri-

EDITIO BOLLANDIANA.

44. — XVIII KAL. MAII. Romæ a Tiburtii, Valeriani et Maximi, sub Almachio Urbis præfecto: quorum primi fustibus cæsi et gladio sunt percussi, ultimus tandiu plumbatis verberatus, donec spiritum redderet.

B., Valeriani, Quiriaci, Optati. Interamnæ Proculi, Valentini. In Alexandria e Frontonis monachi.

45. — XVII KAL. In civitate Cordula natale Olympiadis et Maximi nobilium: qui jubente Decio fustibus cæsi et deinde plumbatis, ad ultimum eorum capita securibus tusa sunt, donec emitterent spiritum.

B., In Mesopotamia Archelai, Cypriani, Dioge-

SMITHI NOTÆ.

* Tiburtii. Tiburtius et Valerianus ejus frater sponsusque S. Cæciliæ, ab ipsa Cæcilia ad fidem conversi sunt; cum autem a tortoribus ad domum Maximi in custodiam ducti essent, visione angelica Maximus etiam conversus, omnes sub Alexandro imperatore circa annum 229 martyrium subierunt. Sepulti sunt via Appia in cœmeterio Prætextati. Ado, Bæda vulg., Notkerus.

^b Valentini. For-an hic est Interamnensis episcopus de quo agitur xiv Febr.

^c Frontonis. Rectius Frontoris, monachi qui vixit in eremo Nitriensi, et 70 monachos secum in eremum abduxit. Legas in No-keru et Rabano, quomodo cameli a divite patrefamilias jussu divino ad Frontonem missi sine duce recto itinere venerunt ad sanctorum esurientium cellam. Sub Antonino imperatore vixit, sed quo Antonino incertum est.

^d Olympiadis. Martyres hi postquam defuncti sunt, canibus edendi relinquebantur. Canes vero eorum corpora non contingebant, sed post quintum diem quidam Christiani collegerunt corpora et sepelierunt in domo sua duodecimo Kal. Aprilis. Acta apud Bollandum. Martyrizati sunt hi anno 251.

^e Diogenis. Qui diaconus vocatur in Martyrologio Hieronymiano.

^f Hispaniis. Civitate Cæsaraugusta, Luperci et

tum. Et in Hispaniis civitate Cæsaraugusta natale sanctorum martyrum, Obtati, Luperci, Successi, Martialis, Urbani, Julii, Quintiliani, Publii, Frontonis, Felicis, Cecilianus, Evoti, Primitivi, Apodemi, et reliquorum quatuor, qui omnes Saturnini vocati esse referuntur. Apud Italianam natale sanctorum martyrum, Romani, Eutyphetis et Victorini, quos Aurelianus per varia tormenta occidi fecit.

A. XVI KALEND. MAII. — Apud Corinthum Calisti et Carissi, cum aliis septem, omnium in mare mersorum. Romæ sancti Aniceti papæ, qui sedit in episcopatu annos undecim, et temporibus Severi et Marci martyrio coronatus, sepultus est in cœmeterio Calisti. Hic constituit, ut clerus comam non nutret, secundum Apostoli præceptum.

B. XV KALEND. MAII. — Apud Africam natale sancti Mappalici, qui cum aliis pluribus martyrio coronatus est. Scribit beatus Cyprianus in epistola multa de illo. Apud Antiochiam natale sanctorum Petri diaconi et Hermogenis. Viennæ sancti Pantagati episcopi. In Africa Fortunati et Marciani.

nis cum duobus fratribus. In Hispaniis Cæsaraugustæ passio SS. Luberti, Apomidi cum duobus fratribus.

16. — XVI KAL. Vacat Bæda.

D., Corinthum Calisti et Carissi cum aliis septem in mari mersorum. V., in Achaia Corintho civitate Calixti, Leonidis. Et passio sanctorum omnium in mari martyrum. B., in Achaia Corintho civitate natale SS. Calisti, Carissi, Leonidis, Lotæ, Tertii, Christianæ, Gallæ et Theodoræ: hi omnes in mari sunt mersi. In Mauritania natale Basilicæ. Et alibi natale Mauritanii, Faustini et Luciani. A. T. L., in Achaia passio S. Calixti martyris. L., et Faustini. A. T., eodem die natale SS. Faustini et Leonidis. T. L., in pago Constantiensi depositio S. Paterni episcopi et confessoris.

17. — XV KAL. Vacat Bæda.

D., Apud Africam S. Mappalici. D. V. A. T. L.,

Apodemi, qui sub Daciano præside in clade Diocletiana cum sexdecim aliis interempti sunt. Usuardus et Baronius eos colunt postridie.

^e Mauritanii. Aliter Marciani, qui cum Faustino et Luciano passi sunt cum aliis in Ponto Asiæ regione. S. Hieronymi Martyrol.

^b Paterni. Qui monachus factus est in pueritia, proventus tamen cum S. Scubilionem in pagum Constantiensem profectus est, et Sciaci docuit idololatras fidem Christi. Dehinc a S. Leontiano episcopo Constantiensi, qui floruit circa an. 510, ordinatus est diaconus et presbyter: et per civitates Constantiam, Baiocas, Cenomanum, Abrincas, Rhedones, multa fundavit monasteria. Septuagenarius autem in Abrincensem episcopum est assumptus. Habuit decessorem Ægidium, qui anno 547 concilio Aurelianensi subscripsit, cui videtur successisse circa annum 552, ac dein circa annum 556 concilio Parisiensi tertio interfuisse, tandemque anno 65 diem extremum obiisse in Sesciaco, ubi sepultus est. Acta apud Bollandum.

ⁱ Mappalici. De quo Cyprianus scribit in epist., p. 21 edit. Oxon. Petrus de Natalibus horum martyrum asserit peractum in civitate Tagastensi. Tempus martyrii statuitur a Baronio in persecutione Decii, post ejus cædem continuata.

EDITIO COLONIENSIS.

C. XIV KALEND. MAII. Apud Mesanam Apuliæ nate sanctorum martyris Eleutherii episcopi, et Anthiæ matris ejus. Hic Eleutherius in Aquileia episcopus ordinatus, sub Adriano imperatore Romæ passus est. Ille primum Felicem et Correvum comites ad fidem convertit Christi, pro quo ipse Correvus percussus est gladio. Nam Eleutherius primum vicit lectum ferreum, deinde craticulam, et ignem suppositum, postea sartagine cum pice et adipe ferventem, dehinc bestias mitigavit, novissime una cum matre jugulatur. Romæ sancti Apollonii senatoris, qui sub Commodio principe a servo proditus, quod Christianus esset, et imperatus ut rationem fidei suæ redderet, insigne volumen composuit, quod in senatu

EDITIO BOLLANDIANA.

Antiochiæ Petri diaconi et Hermogenis ministri ejus. B., ^a Fortunati et Marciani. In Africa ^b Juliani presbyteri, Bonici, Theodoræ et Meconi. Et alibi S. ^c Domnini martyris. A. T. L., Romæ natalis S. ^d Eleutherii episcopi et S. ^e Fortunati. L., Et Turonis depositio ^f Cogitosi episcopi.

18. — XIV KAL. Vacat Bæda.

Florus in A. T., In Africa natale SS. Victoris et Donati. Eodem die Romæ passio S. ^g Eleutherii et ejus genitricis Anthiæ (*Hucusque* A.); qui sub Adriano imperatore passi sunt. Quorum Eleutherius in craticula missus prunis suppositus est, postea in cibano ardentem projectus et non consumptus, alligatus est quatuor equis indomitis, nec etiam sic per frusta divisus, sed ab angelo solutus, novissime jussu imperatoris gladio est percussus. Anthia vero mater ejus cum se supra corpus filii projecit.

SMITH NOTÆ.

^a *Fortunati*. Rabanus scribit hos passos esse in Africa.

^b *Juliani*. Ili in Martyrologio Hieronymiano cum Mappalico junguntur.

^c *Domnini*. Seu Domnionis, de quo egimus xi Februarii.

^d *Eleutherii*. De quo postridie.

^e *Fortunati*. Forsan idem est cum eo qui in Africa cum Marciano passus est.

^f *Cogitosi*. Quia nullus apud Turonenses fuit episcopus Cogitosus, vix fieri potest, ut assequamur quis hic notetur.

^g *Eleutherii*. Tot fabulæ de hoc confingi videntur, ut quid veri ex ejus actis elici vix potest. Nam in iis fingitur quod ordinatus fuit episcopus, cum esset tantum annorum viginii; et quod leones et pardi fuerint in silvis Romanis qui ei morem gerebant. Deinde Eleutherii mater Anthia dicitur viventem in corpore B. Paulum vidisse: et Eleutherius anno ætatis 20 episcopus, inducitur sub Adriano passus, idque anno imperii 25: SS. autem Petri et Pauli martyrium ad annum 65 accidit, et Adrianus anno 117 cœpit imperare: demus igitur anno ipsius non dico 25, nec enim tot annis imperavit, sed anno saltem 15 revertentem de partibus Orientis imperatorem de Eleutherio inaudivisse, fuerit is annus 131. Quod si eo anno vigesimum ætatis agebat Eleutherius, quam grandævam oporteret fingere matrem, quæ eum peperisset circa annum 110, et ante annum 65 S. Paulum vidisset. In ms. Divionensi ascribuntur Nesano Apuliæ; et Ado, Usuardus, Notkerus alique Messana, Misana, Messana scribunt pro Heccana Apuliæ, cujus urbis episcopum Acta ejus eum statuunt. Heccana urbs eadem fuit, quæ nunc Troja

legit, et nihilominus sententia senatus pro Christo capite truncatus est.

D. XIII KALEND. MAII. — In Armenia civitate Militana natale sanctorum Hermogenis, Gaii, Expediti, Aristonici, Rufi, Galathæ, una die coronatorum. In Hispania civitate Caucoliberi natale sancti Vincentii martyris. Apud Corinthum beati Timonis, de illis septem diaconibus primis, qui apud Beream primo doctor sedit, deinde verbum Domini disseminans venit Corinthum, ibique a zelantibus Judæis, et nomen Christi persequentibus Græcis traditur, ut primo flammis (ut ferunt) injectus, sed nihil læsus; deinde cruci affixus, martyrium suum implevit, et sepultus est apud Corinthum gloriose.

B set, confessa se Christianam, mox capite plexa est.

D., Nesano Apuliæ Eleutherii episcopi et Anthiæ matris ejus. V. B., Romæ Eleutherii episcopi et Anthiæ matris. V., Proculi, Apollonii. A. T. L., Eodem die Lobis natale S. ^b Ursuarii episcopi. B., In Salona civitate nat. SS. Septimi diaconi et Victorici. In Africa Victoris, Pamphylii, Prisciani. T., Turonis depositio ⁱ Cogitosi episcopi.

19. — XIII KAL. Vacat Bæda.

D., Corinthum ^j Timonis diaconi de septem. Melitina Hermogenis cum aliis quinque. V. T., In Armenia Hermogenis, Gagi, Expediti, Rufi. Ultimus hoc loco omittitur in T.; ast L. Rufum præponit Expedito et interponit Vincentium, addens cum T. qui pariter sunt coronati. A. T. B., In Militana civitate passio S. Ruli martyris. A. T., et ^k Vincentii. B., Antonici. A. T., Romæ natale ^l Adriani episcopi et Anthiæ matris ejus, qui percussi sunt gladio sub Adriano principe. B., In Africa Sericiani,

SMITH NOTÆ.

dicitur. Rabanus, Notkerus et auctor supposititii Bædæ Aquileiæ ordinatum episcopum scribunt.

^b *Ursuarii*. Qui pago Theoracensi, villa Fleon, exstitit oriundus, ubi domus ejus adhuc visitur, in finibus videli et Hannoniæ, prope Avesnas. A Pipino duce accersitus, Laubaricum monasterium regendum suscepit. Et ad barbaricæ gentis conversionem episcopus consecratus, multos ad Christum convertit in partibus Galliæ, in Fonia videlicet et Theoracia, multasque construxit ecclesias. Inde ad prædicandum Flandriæ, contulit se versus Menapum fines. Cujus prædicatione assidua ad fidem conversi, magna ex parte eum prædicatorum hæredem statuunt, et eam quæ est Lobis Ecclesiam Christi. Ipse etiam provinciæ dominus, Aldo donavit, de suo vocabulo dictum Aldenburgh vicum, in quo in honorem B. Petri ecclesiam consecravit. Mortuus est anno 715, et Lobis honorifice sepultus non longe a monasterio in oratorio B. Mariæ super montem. Molanus de SS. Belgii. Ghinius Senensis.

ⁱ *Cogitosi*. Colganus arbitratur Cogitosum scriptorem Vitæ S. Brigidæ hoc die col, et memoratur in Martyrologio Tamlactensi hoc die Cogitosus sapiens. Reliqua ignoramus.

^j *Timonis*. Qui primus apud Beream doctor sedit: ac deinde verbum Domini disseminans venit Corinthum: ibique a Judæis et Græcis primo flammis injectus, sed nihil læsus est, dein cruci affixus martyrium suum implevit. Usuard. Bæda Vulg., Baron.

^k *Vincentii*. Ille non passus est in Militana urbe, sed potius Caucoliberi in Hispania citeriore, ut scribunt Rabanus, Ado, Notker., etc.

^l *Adriani*. Hic intelligitur Eleutherius, qui pridie cum Anthia matre colitur.

EDITIO COLONIENSIS.

E. XII KALEND. MAII. — Romæ sancti Victoris episcopi, qui tertius decimus post beatum Petrum rexit Ecclesiam annis decem, et sub Severo principe martyrio coronatur. Hic constituit ut sanctum Pascha die Dominico celebraretur, et a quintadecima luna primi mensis usque ad vicesimam primam observaretur; et constituit ut necessitate faciente, sive in flumine, sive in mari, sive in fontibus, sub Christiana confessione, quicumque hominum ex gentibus venientes baptizarentur. In Galliis civitate Ebredunnense natale sancti Marcellini, primi ejusdem urbis episcopi et confessoris. Romæ sanctorum Sulpicii et Serviliani.

F. XI KAL. MAII. — Romæ sancti Soteris papæ, qui sedit in episcopatu annos novem, sepultus est in cœmeterio Calisti. Hic constituit, ut nulla monacha pallam sacratam contingeret in ecclesia, neque incensum poneret. Apud Persidem natale sancti Simeonis episcopi Seleuciæ, et Thesifontis regali

EDITIO BOLLANDIANA.

Heladii, Ermogenis. A., I, so die depositio Leonis papæ, requiscentis in ecclesia B. Petri apostolorum principis. L., Et depositio bonæ memoriæ a Leonis papæ, qui Bruno dictus est nomine.

20. — XII KAL. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L., Romæ depositio S. b Aniceti papæ et martyris: qui cum Ecclesiam Romanam annis undecim rexisset, passus est tempore Severi et Marci.

D. Romæ depositio c Victoris episcopi et martyris, d Sulpitii et Serviliani. V. B., Romæ depositio S. Victoris episcopi, Felicis, Alexandri. Et in cœmeterio juxta viam Numentanam Salviani, Aragaci, vel juxta Silviani Ataraci. B., Donati. A. T., Eodem die de

SMITH NOTÆ.

a *Leonis*. Noni, qui natione Alemannus, nomine Bruno, episcopus factus Fullensis anno 1026, Romæ 1049 pontifex creatus, tempore Henrici tertii. Romæ, Ticini, Moguntiæ, Remis et Vercellis concilia habuit, ut Berengarium et alios condemnaret, et Ecclesiæ statum consulere, Græcosque ad unitatem revocaret. Constantinopolitanum imperatorem, ut sepulcrum Domini et inibi ecclesiam a barbaris dirutam restitueret, benigne impulit. Obiit cum sedisset annos 3, menses 2, dies 8, anno salutis 1054, et sepultus est ad S. Petrum.

b *Aniceti*. Qui pontificatum gessit ab anno 150, usque ad annum 151, et passus est tempore Marci Aurelij, et Lucii Veri, non Severi, ut falso scribunt Martyrologia. Colitur a Baronio in Martyrologio 17 Aprilis, et ab auctore Bædæ suppositiis 16 Aprilis.

c *Victoria*. Ab Adone, Notkero et Bada suppositiis hic judicatur fuisse pontifex Romanus: qui sc. reperiō Victore episcopo et Romæ martyre, nihil ulterius cogitarunt. Sed Victoris Romani pontificis cultus hactenus ad 28 Julii perseverat: et collatis Martyrologiis a Bollandio citatis, videtur haud improbabile hunc Victorem episcopum aliunde, ut Romæ pateretur, adductum fuisse.

d *Sulpitii*. Hi non fuere socii Victoris, sed prædicatione et miraculis Flavie Doni illiæ ad fidem Christi conversi sunt, quæ etiam sponsas eorum Theodoram et Euphrosinam ad spem vitæ æternæ lucrata fuerat; et cum nollet idolis immolare, a præfecto Urbis Aniano capite plexi sunt. Quorum corpora Christiani rapientes, posuerunt in prædio eorum, via Latina, milliario secundo. Ado, etc.

e *Martini*. Qui Marcus dicitur in ms. Martyrologio

civitatum, qui persecutione Saporis regis Persarum, jubente eodem tyranno comprehensus, ferroque onustus, cum, iniquis tribunalibus exhibitus, de Domino Jesu Christo voce libera et constantissima testaretur, primum carcerali ergastulo cum aliis centum, e quibus alii episcopi, alii erant presbyteri, alii diversorum ordinum clerici, longo tempore maceratus est; novissime jussus est cum omnibus decollari, ita ut cæteri cum jugularentur, astaret, et ipse ultimus trucidaretur. Passi sunt cum eo etiam Ustazadis eunuchus, nutritius regis, et Abdella atque Ananias, venerabiles senes, et Positius, præpositus artificum regalium; eo quod videns præfatum senem Ananiam sub ictu gladii tremementem, exclamaverit confidenter, dicens: Paulum, o senex, claude oculos securus, mox Christi videbis aspectum. Filia quoque ejusdem Positii, virgo sacra, simul perempta est. Apud Alexandriam natale sanctorum Fortunati, Aratoris presby-

positio S. Victoris episcopi et passio Donati martyris. Autissiodoro civitate depositio S. e Martini episcopi et confessoris. B., In Africa natale Servanii, Silviani, Joannis. In Autissiodoro civitate depositio S. f Marciani presbyteri. C., Depositio Victoris episcopi et Serviani.

21. — XI KAL. Vacat Bæda.

D., Perside S. e Simeonis episcopi cum aliis centum. V. B., Romæ in cœmeterio Calixti via Appia b Valeriani, Tiburtii et Maximi. A. T., Romæ depositio S. Valeriani. In Alexandria natale S. Victoris [L., Amatoris] presbyteri et Vitalis. T. B., In Terracina Campaniæ passio S. i Cæsarii diaconi. B., In Alexandria natale SS. Fortunati, Aratoris presbyterii, Felicis, Silvii, Vitalis, in carcere quiescentium.

SMITH NOTÆ.

monasterii S. Sabini de Levitania in montibus Pyrenæis. Verum quia inter episcopos Autissiodorenses nullus istius nominis annotatur, arbitramur intelligendum aut Mamertinum abbatem, aut potius Marianum monachum qui aliter dicitur Marcianus vel Martianus; hi enim ambo Autissiodori vixerunt et hoc die coluntur. BOLLAND.

f *Marciani*. Monachi, qui a partibus Bituricensium Autissiodorum adveniens, ob religionis amorem, regente monasterium S. Germani S. Mamertino, ascetarum sodalitate se postulavit sociari: ubi summa charitate susceptus, sanctitatis eximie fructus uberimos emisit. Saussaius in Martyrologio Gallicano, die 29 Aprilis. Rogatus, ut diem Paschæ in Fontaneto monasterio celebraret, correptus est dolore febrium, et obiit; Autissiodorum tamen reportatus, et solemniter cultu receptus, sepulcrum est in ecclesia S. Germani. Acta apud Bolland.

g *Simeonis*. Episcopi Seleuciæ et Thesiphontis: qui jubente Sapore Persarum rege comprehensus, ferroque onustus, iniquis tribunalibus exhibitus, cum solem nollet adorare, primum carcere cum aliis centum, ex quibus alii episcopi, alii erant presbyteri, alii diversorum ordinum clerici, diu maceratus est: deinde cum Euthazanes regis nutritius, qui ante jam lapsus est a fide, sed per eum ad poenitentiam fuerat revocatus, martyrium constanter subiisset; postridie, qui erat dies Paschæ, omnibus ante Simeonis oculos gladio jugulatis, novissime et ipse decollatus est. Passus est anno 549.

h *Valerianum*. Ili supra coluntur die 14 Aprilis.

i *Cæsarii*. Hujus memoria præcipue celebratur die 1 Novembris.

teri, Felicis, Silini, Vitalis, qui in carcere quieverunt. In Asia natale Maximini martyris, qui tempore Decii post alia tormenta lapidibus oppressus est.

G. X KAL. MAII. — Romæ via Appia in cœmeterio Calisti Gaii papæ. Hic constituit ut per omnes gradus primum ascenderet, si quis episcopus fieri mereretur, ut esset ostiarius, lector, exorcista, subdiaconus, diaconus, presbyter. Qui cum Ecclesiam undecim annos, menses quatuor, dies duodecim rexisset, martyrio coronatus est sub Diocletiano principe, cum Gabinio fratre et presbytero. Agapiti pontificis, qui sedit Romæ menses undecim. Hic ingressus Constantinopolim ad Justinianum imperatorem, Antemium episcopum Constantinopolitanum, qui duas naturas in Christo negabat, deposuit; et in ejus loco Mennam Catholicum consecravit. Apud Persidem sanctorum martyrum plurimorum, qui jubente Sapore rege annuo die, quo passionis Dominicæ memoria celebratur, per totam Persidis regionem tenti, ac pro Christi nomine gladio jugulati sunt. In quo fidei certamine passus est Milesius episcopus, sanctitate et miraculorum gloria insignis. Accepissimas episcopus cum presbytero suo Jacobo; et Mareas, et Bior episcopi cum clericis fere ducentis, et quinquaginta mo-

EDITIO BOLLANDIANA.

22. — X KAL. Romæ depositio S. ^a Gaii papæ: qui cum Ecclesiam duodecim [A. T. L., undecim] annos, ^b menses quatuor, dies duodecim rexisset, martyrio coronatur sub Diocletiano principe cum Gabinio fratre. Eodem die in Cordula civitate natalis ^c Parmenii, Helymæ et Chrysoteli presbyteri ^d, et Luci et Musæ diaconorum (*Hactenus* A.), de Babylonia, quorum præcisa etiam lingua loquebatur. Omnes in equuleo suspensi et nexibus arctati sunt, dein laminis ardentibus circum latera appositis ustulati, et unguis lacerati: ad ultimum gladio truncati sunt, præsentate persecutore Decio. (*Hactenus* T.) Scriptum in passione S. Laurentii.

L., Et S. ^e Eutropii martyris.

SMITHI NOTÆ.

^a Gaii. Qui etiam supra celebratur xx die Februarii: et qui ab anno 285 ad annum 295 Romæ sedit.

^b Menses quatuor, dies undecim desunt in A., T.

^c Parmenii. Cordulæ juxta Babylonem: fuisse hos martyres Babylone sub Polychronio episcopo presbytero et diacono, acta passionis S. Laurentii indicant. Polychronus celebratur xvii Februarii.

^d A., presbyterorum, omisso Chrysotelo.

^e Eutropii. Quis sit non liquet, nisi sit is qui in Martyrologiis dicitur a B. Clemente apostolorum successore ad episcopatum consecutus, et in Gallias prædicandi gratia directus est, et qui, impleto hujus officii munere, insurgentibus paganis quos auctor invidiæ credere non permisit, ictu securis colliso capite victor occubuit. Dicitur fuisse primus episcopus Santonenensis.

^f Georgii. In Perside civitate Diospoli, sub imperatore Diocletiano. Ejus acta ad hoc plena sunt fabulis, ut nihil certi de hoc sancto narrari possit. Dicendum tamen est, quod sub hujus martyris auspiciis militat per totum terrarum orbem celebratus ordo Anglicanæ Periscelidis, et quod gens Anglica in S. Georgii patrocinium præcipue concessit, nec tantum recentioribus ætatibus, sed ab ipsis Anglo-Sa-

nachis; etiam cum sacratis virginibus plurimis, inter quas etiam et sororem sancti episcopi Simeonis, nomine Tarbud, cum pedisequa sua stipitiibus alligantes, feræque findentes, crudelissime necaverunt. In Corduba civitate natale Parmenii, Helymenæ, et Chrysoteli presbyterorum, et Lucæ et Mutii diaconorum de Babylonia, quorum primus præcisa etiam lingua loquebatur. Omnes primo in equuleo suspensi, et nexibus attractati sunt, dein laminis ardentibus circa latera appositis ustulati, et unguis lacerati, ad ultimum gladio trucidati sunt, præsentate persecutore Decio. Lugduni Galliæ sancti Epipodii martyris, sub Antonino Vero. Viennæ sancti Juliani episcopi et confessoris.

A. IX KALEND. MAII. — Natale sancti Georgii martyris, qui sub Dariano, rege Persarum potentissimo, qui dominabatur super septuaginta reges, multis miraculis claruit, plurimosque convertit ad fidem Christi, simul et Alexandriam uxorem ipsius Dariani usque ad martyrium confortavit: ipse vero novissime decollatus martyrium explevit, quamvis gesta passionis ejus inter apocryphas commenerentur scripturas. In Galliis civitate Valentia natae sanctorum Felicis presbyteri, Fortunati et Achillei diaconorum,

23. — IX KAL. Natale S. ^f Georgii martyris.

Florus in A. T. L., Et in Ægypto passio SS. ^g Victoris et Coronæ sub principe Antonino: quorum Victor post evulsionem nervorum, et lerventis olei in ejus pudilibus membris effusionem, et post eructionem oculorum, suspensus deorsum, decoratus est atque sic decollatus. Corona vero alligata duabus arboribus divisa est.

V. B., Romæ Naboris. V., Vitalis, ^h Felicis. L., Passio SS. Felicis, Fortunati et Achillei. T., Natale SS. Felicis presbyteri, Fortunati et Achillei et S. Naboris martyris. A., Natale S. Naboris. Ipso die S. ⁱ Reguli episcopi et confessoris. B., In Africa SS. Catulini, Felicis, Theodori, Venusti, Vitalis, Faustini.

xonici dominatus principis; quod patamus probari ex hoc ipso loco Bædæ genuini Martyrologii, qui eodem modo quo Christi et apostolorum festa, festum quoque S. Georgii simplicissime indicavit.

^g Victoris. Hi die sequenti etiam coluntur; sed præcipue die 14 Maii.

^h Felicis. Presbyteri, Fortunati et Achillei diaconorum. Qui a beato Irenæo Lugdunensi episcopo ad prædicandum missi Valentiam, cum maximam partem istius urbis ad fidem convertissent, a duce Cornelio in carcerem trusi, deinde durissima nervorum flagellatione diuissime verberati sunt. Post etiam revinctis post terga manibus, renibus curribusque contractis, circa rotarum vertiginem astricti, sumi quoque amari udine supposita die ac nocte continuata, equulei extensione suspensi, ad extremum gladio obtuncati sunt. Usuarj., Ado, Petrus de Natalibus et alii eum sequentes Valentiam civitatem Hispaniæ scripsere, sed falso, nam ab Irenæo non in Hispaniam missi sunt hi apostoli, sed ad Valentiam Galliæ. Bollandus visus est probare hos passos circa annum 212.

ⁱ Reguli. De hoc Silvanectense episcopo vide xxx Martii.

EDITIO COLONIENSIS.

qui a beato Irenæo Lugdunensi episcopo et martyre ad prædicandum verbum Dei missi, cum maximam partem supradictæ urbis ad fidem convertissent, a duce Cornelio in carcerem trusi, dein durissima nervorum flagellatione diutissime verberati, post etiam vincis post tergum manibus, cruribusque contractis, circa rotarum vertiginem astricti, fuliginis quoque amaritudine supposita, die ac nocte continuata equulei extensione suspensi, ad extremum gladio consummati sunt. In Fontenella monasterio sancti Vulframmi episcopi, præclari in miraculis viri; et sancti Adelberti episcopi et martyris.

B. VIII KALEND. MAII. — Lugduni Galliarum natale sancti Alexandri, qui tertio post beatum Epipodium die productus e carcere, primo ita laniatus est crudelitate verberantium, ut crate soluta costarum, patefactis visceribus secreta animæ panderentur, deinde crucis affixus patibulo beatum spiritum exanimatus emisit. Passi sunt cum eo et alii numero triginta quatuor. Eodem die Miletii episcopi depositio in Britannia, qui tertius post Augustinum episcopum, Dorovernensem Ecclesiam suscepit, quam rexit annos quinque, sepultus in ecclesia beati Petri. Hac die Ananias, Azarias, Misahel, liberati sunt de camino.

C. VII. KAL. MAII. Romæ litania major ad sanctum

EDITIO BOLLANDIANA.

24. — VIII KAL. Depositio a Melliti episcopi in Britannia.

Florus in A. T. L., Gallia Lugduno civitate, passio SS. b Alexandri et Ypipodi cum aliis triginta quatuor: quorum Alexander in crucem extensus, ita laniatus crudelitate verberantium exstitit, ut crate soluta costarum, patefactis visceribus secreta animæ panderentur, atque sic spiritum exanimatus emisit. Ypipodus vero toto ore plumbatis confracto, equuleo est suspensus et postmodum gladio est percussus.

V., Et in hoc die Sidrach, Misac et Abdenago, qui et Ananias, Azarias, Misael: qui in Babylonia civitate magna de camino ignis ardentis liberati sunt, in civitate Lugduno Galliarum passio S. Alexandri cum aliis numero triginta quatuor, et dedicatio cryptæ ubi corpora eorum requiescunt. Et alibi commemoratio S. Georgii. B., In Alexandria nat. SS. c Coronæ virginis, Victoris, Zotici. In Africa nat. SS. Faustini, Victorini, Valerii. Et nat. SS. d Hecheracti et e Ulfredi. Idem Alexander cum sociis nominatur in B.

25. — VII KAL. Natale S. Marci evangelistæ in Alexandria: qui constitutus et confirmatus Ecclesiis

A Petrum. Apud Alexandriam natale sancti Marci evangelistæ. Hic discipulus et interpres apostoli Petri Romæ rogatus a fratribus scripsit Evangelium. Quod cum Petrus audisset, probavit, et Ecclesiis legendum sua auctoritate edidit. Quo assumpto idem Marcus perrexit in Ægyptum, et primus Alexandria Christum annuntians, constituit Ecclesiam. At postquam constitutus et confirmatus Ecclesiis per Libyam, Marmaricam, Ammonicam, Pentapolim, Alexandriam, atque Ægyptum universam, ad ultimum tentus a paganis, qui remanserant Alexandria, qui videntes eum die sancto Paschæ missas facientem, miserunt funem in collo ejus, et trabebant eum ad loca Buculi, quæ erant juxta mare; sub rupibus erat ecclesia constructa, et defluebant carnes ejus in terram, et saxa inficiebantur sanguine. Vespere autem facto miserunt eum in carcerem, ubi circa mediam noctem primo angelica visitatione confortatus est, deinde ipso Domino sibi apparente, ad cælestia regna vocatus est. At mane dum traheretur ad loca Buculi, gratias agens et dicens: Domine, in manus tuas commendo spiritum meum: defunctus est, et a viris religiosiis sepultus in loco lapidis excisi cum gloria. Ordinaverat autem pro se Alexandria episcopum Anianum.

per Libyam, Marmaricam, Ammonicam, Pentapolim, Alexandriam atque Ægyptum universam; ad ultimum tentus est a paganis, qui remanserant Alexandria. (Hactenus A.) Qui videntes eum die sancto Paschæ missas facientem, miserunt funem in collo ejus, et trahebant eum ad loca Buculi, quæ erant juxta mare sub rupibus, ubi erat ecclesia exstructa. et defluebant carnes ejus in terram, ac saxa inficiebantur sanguine. Vespere autem facto, miserunt eum in carcerem: ubi circa mediam noctem primo Angelica visitatione confortatus est, deinde ipso Domino sibi apparente ad cælestia regna vocatus. Et mane dum traheretur ad loca Buculi, gratias agens et dicens: Domine, in manus tuas commendo spiritum meum, octavo Neronis anno defunctus est, et a viris religiosiis Alexandria sepultus, in loco lapidis excisi cum gloria. Ordinaverat autem pro se Alexandria episcopum Annianum: aliis quoque longe lateque Ecclesiis, episcopos, presbyteros et diaconos dederat.

V. L., Eodem die Letania major. B., In Syracusa SMITH NOTÆ.

indigena. Acta apud Bollandum.

c Coronæ. De SS. Corona et Victore vide pridie.

d Hecheracti. Qui et Hecheractus et Herberactus dicitur. Hæc incorrecta nominum scriptura rem reddit difficilem inventu, quis revera hic sit. Ex plurimis Martyrologiis tamen constat quod sit sanctus Anglicus: sed an sit Hereberctus eremita, an Huetberctus abbas Wrensis, an Ecgberctus Hiensis presbyter, an Ecgberctus Eboracensis episcopus, non æque constat.

e Ulfredi. Wilfridi sc. episcopi Eboracensis, de quo Hist. Eccl. v, 19.

a Melliti. De hoc, quomodo missus est Britanniam a S. Gregorio, ut S. Augustino in prædicando Dei verbo sit subsidio, vide Eccl. Hist. 1, 29, 30; et quomodo postea factus est episcopus, ejusque acta in episcopatu usque ad ejus obitum vide Hist. Eccl. II, 5, 4, 5, 6, 7.

b Alexandri. Anno septimo decimo imperii Antonini Veri, anno Chr. 177. Eusebius scribit in præmio ad quintum librum Hist. Eccl. *Violenta mota est persecutio; in hac eadem persecutione, sed anno sequente, passi sunt Lugduni SS. Epipodius et Alexander, prior xxii Aprilis, alter hodie.* Alexander natione Græcus fuit, Epipodius vero Lugdunensis civitatis

EDITIO COLONIENSIS.

D. VI. KAL. MAI. Romæ natale sancti Anacleti A papæ, qui quæ us post beatum Petrum cum rexisset Ecclesiam annis novem, persecutione Domitiani martyrio coronatus est. Hic memoria beati Petri construxit et composuit loca, ubi episcopi reconderentur. Hic presbyter a beato Petro est ordinatus, hic ad sacrificandum ductus sacrificavit, deinde pœnitentia ductus, pro confessione veræ fidei capite truncatur. Hic constituit, ut quotiescunque Evangelia sancta recitantur, sacerdotes non sedeant, sed curvati stent. Et natale sancti Marcellini papæ, qui cum Ec-

civitate Siciliae natale SS. ^a Evadii, Ermogenis, Calistæ. Lugduno, S. Rustici episcopi.

26. — VI KAL. Natale S. ^b Clei papæ et martyris.

Florus addit in A. T. L., Qui tertius post Petrum annis duodecim Ecclesiæ præfuit, martyriumque passus est tempore Vespasiani et Titi.

Ipsa die depositio S. ^c Marcelli papæ: qui cum Ecclesiam novem annis, menses quatuor, rexisset,

EDITIO BOLLANDIANA.

clesiam novem annis, et mensibus quatuor rexisset, temporibus Diocletiani et Maximiani, ab eodem Diocletiano pro fide Christi, cum Claudio et Cirino et Antonino capite truncatus est, et post dies triginta quinque sepultus via Salaria, in cubiculo a Marcello presbytero, et diaconibus cum hymnis. Quo tempore fuit magna persecutio, ut intra unum mensem 18 millia hominum promiscui sexus, per diversas provincias martyrio coronarentur. Viennæ sancti Clarentii episcopi et confessoris.

E. V KAL. MAI. — Romæ sancti Anastasii papæ, temporibus Diocletiani et Maximiani, ab eodem Diocletiano capite truncatus est, et post dies triginta

quatuor sepultus via Salaria in cubiculo, a Marcello presbytero et diaconibus cum hymnis.

Addit V. VI Kalendas Maias.

A. T., eodem die depositio S. ^d Richarii confessoris. T., Sacerdotis Christi. B., In Africa, Honorati, Pauli, Maximi, Apollonii.

27. — V KAL. Vacat Bæda.

D., S. ^e Anastasii papæ. Nicomedia S. ^f Anthimi

SMITHI NOTÆ.

^a *Eradi*. Secundum Græcorum mœnæa erant hi S. fratres Germani, qui ad gladium damnati, recisis cervicibus cursum absolverunt. De tempore quo hi martyrium subierint nihil certi constat. Rocchus Pirrus. tom. II Siciliae sacræ in Notitia Syracusanæ Ecclesiæ tradit anno 309 eos passos; et Ferrarius scribit, in inhumani Diocletiani persecutione. Quidni citius passi sint, quos primo loco recenset martyrologium S. Hieronymi? habuit autem urbs Syracusana primitias martyrum sub Nerone. BOLLAND.

^b *Clei*. De eodem hac die Usuardus, Ado et alii; Bæda autem suppositivus de Anacleto de Cleto autem ad III Nonas Maii. Ob nominis similitudinem magnam apud Latinos, tum etiam apud Græcos facta est de Cleto et Anacleto confusio: ut nisi vitium sit in codice, librorum oscitantia non levis quidem, imo gravissimi scriptores in his nominibus errasse noscantur. Id sanctus Irenæus scisse videtur adversus hæres. lib. III, c. 3; Euseb. etiam in Chron. et Hist. lib. III, c. 12; Niceph. item Hist. lib. III, c. 2. Ex Latinis itidem Optatus Milevitanus lib. II, contra Parmenianum, et Augustinus, ep. 165, putantes, credo, Cleto eundem cum Anacleto, illum præterierunt. E contra autem plerique, qui noverunt Cleto, nesciverunt Anacleto, ut inter alios sanctus Epiphanius qui in Panar. hæres. 21, ponens Cleto, prætermittit Anacleto. Sed post librum de Romanis pontificibus S. Hieronymus de Scrip. Eccl. in Clemente, post Linum recenset Cleto. Positum habetur nomen Clei in Canone Missæ antiquius scripto. De eodem præterea indices Vaticani. BARONIUS in Notis ad Martyrol.

^c *Marcelli*. Pontius Marcellini; hi propter nominis similitudinem a Græcis non distinguuntur. Eusebius in Chronico, indicatus cons. Diocletiano VI, et Constantio Cæsare II, anno sc. Christi 296, ita scribit: « Romanæ Ecclesiæ Episcopatum suscepit Marcellinus annis novem. Tum, omissis S. Marcello, ad consulatum Constantii Augusti VI, et Maximiani Cæsaris VI, Christi ænum 296, Marcellino constituit Eusebium successorem. » Alii Græci Eusebium sancti Marcellum similiter omiserunt; una etiam cum illo Eutychemum præterit Georgius Syncellus. Marcellinus non novem annis quatuor mensibus, sed tantum octo annis quatuor mensibus pontificatum gessit; nam secundum antiquum catalogum pontificum anno 296, S. Caio subrogatus est pontifex Marcellinus. qui martyr decessit Diocletiano IX et Maxi-

miano VIII cons., sive anno 304, quo dicti imperatores purpuram deposuerunt. Alius antiquus catalogus pontificum indicat, quod ille ad sacrificium deducens est ut thurificaret, quod et fecit: et post paucos dies pœnitentia ductus, ab eodem Diocletiano propter fidem Christi, cum Claudio et Quirino et Antonino, capite truncatus est: et jacuerunt corpora sancta in platea dies viginti quinque, vel, ut aliter scribitur, triginta quinque aut sex. Quia autem horum corpora hic dicuntur ante sepulturam tam diu jacuisse in platea, merito dubitari potest an S. Marcellinus fuerit solum hoc 26 Aprilis sepultus; antea vero, sub initium hujus mensis, aut potius præcedenti Martio, martyrio coronatus. S. Marcellus pontifex colitur 16 Januarii, qui secundum catalogum pontificum anno uno, mensibus septem, diebus viginti Romanam rexit Ecclesiam. Fuit sc. temporibus Maxentii, a consulatu decies et Maximiano VII, usque post consulatum X et VII. Anni autem hic signantur 308, quo mense Maio fere finito videtur S. Marcellus creatus pontifex, et annus sequens 309, ultra quem pontifex vixit ad 16 Januarii.

^d *Richarii*. Hic natus est in Centula, villa provincie Pontivæ; monitus autem a sacerdotibus duobus Hibernis Caldeco et Frichorio, quos hospitio exceperat, de rustico factus est sacerdos et concionator: nec solum in suis regionibus clarus effulsit, sed et Britones transmarinos adiit et excoluit. Fuit et familiaris S. Rictrudi, ejus filium S. Maurontum baptizavit, quem etiam a præsentissimo mortis periculo servavit. Deinde monasticam vitam petens, Ecclesiæ regimen, quam in Centula fundaverat, alteri tradidit, et successit in silvam Crisciæensem, quam Gislemarus et Maurontus ei donaverunt. Post obitum autem spatio 5 mensium et 12 dierum fratres Centulenses hujus corpus ad suum monasterium tulerunt. Vita ejus ab Alcuino scripta.

^e *Anastasii*. Siricio pontifice Romano defuncto, substitutus est S. Anastasius natione Romanus ex patre Maximo. Annus tunc erat 398, quando indicatione II, Honorio IV et Eutychemo consulibus, ut habet Marcellinus comes in Chronico. S. Hieronymus, in epistola ad Pammachium et Marcellam indicat

^f *Anthimi*. De hoc et innumera multitudine mar-

EDITIO COLONIENSIS.

qui post beatum Petrum quadragesimus primus sedit annos tres, dies decem. Hic Manichæos in urbe Romana inveniens damnavit, et constitutum fecit, ut nullus Transmarinus in clericatum susciperetur, nisi quinque episcoporum designaret chirographum. In Nicomedia natale sancti Anthimi episcopi et martyris, qui persecutione Diocletiani, ob confessionem Christi martyrii gloriam capitis obruncatione promeruit: quem tanquam bonum pastorem universæ pene gregis sui multitudines secuta sunt, quorum alios præfatus tyrannus gladio obruncari, alios ignibus conflagrari, alios naviculis impositos immergi: pelago fecit. Scriptum est in Historia ecclesiastica.

F. IV KAL. MAII. — Apud Ravennam natale sancti Vitalis martyris, qui fuit pater sanctorum Gervasii et Prothasii. Hic ergo fuit militans et consularis, et cum Paulino iudice suo Ravennam ingressus est; et cum videret in conspectu iudicis sui Christianum nomine Ursicinum, arte medicum, natione Ligurum, post nimia tormenta capitale accepisse sententiam, et cum jam videret eum venisse ad palmam et expavisse, exclamavit: Noli, nisi [F. noli] Ursicine medice, qui alios curare consuesti, teipsum æternæ mortis jaculo vulnerare: et qui per passiones nimias venisti ad palmam, coronam a Domino tibi præparatam perdere. Audiens hæc Ursicinus genu posuit, et speculatorem ut feriret, hortabatur: agens pœnitentiam

EDITIO BOLLANDIANA.

episcopi cum innumera multitudine martyrum. V., In civitate Tharso Ciliciæ natale S. Castorii. In Nicomedia Antimi episcopi. Et * Stephani episcopi. A. T. L. B., In Nicomedia S. Anthimi episcopi. B., Stephani episcopi. Antonini presbyteri. A. T. L. B., et in Ægypto depositio Victoris, Maximi, Martiani, ^b Paulini, Germani [et Germani]. L., Castoris et Stephani episcopi. A., Eodem die Noviomio translatio beatorum ^c Mumulini et Hunonis, atque S. ^d Godebertæ virginis. T., eodem die in civitate Tharso Ciliciæ natale S. Castoris. T. L., et in civitate Militana militum Hermetis et Epei. T., Presbyteri. B., in Lidia Gene-1, Sodoclis, Marini.

28. — IV KAL. * Passio S. † Vitalis martyris.

Florus addit in A. T. L., Qui dum fuisset cum Paulino iudice suo Ravennam ingressus, et videret in conspectu suo quemdam Christianum, nomine Ursicinum, post nimia tormenta ob sententiam deca-

B pitationis pavere, exclamavit dicens: Noli, noli, Ursicine medice, qui alios curare consuevisti, teipsum æterno mortis jaculo vulnerare (*Hæcenus A.*); et qui per passiones nimias venisti ad palmam, ne perdas coronam a Domino tibi præparatam. Hæc audiens Ursicinus genu posuit, et speculatorem ut veniret hortatur, agens pœnitentiam quod expavisset in Christi martyrio. Fecitque statim ipse Vitalis corpus martyris rapi, et intra Ravennatum urbem sepeliri cum honore maximo: ob quam causam ipse Paulinus eum teneri mandavit: et quia id-lis sacrificare contempsit, in foveam usque ad aquam supernum fecit demergi, et terra ac lapidibus obrui.

Eodem die natalis S. † Christophori mart.

Florus in A. et L., Eodem die Bituricas civitate depositio S. ^b Euscii episcopi et confessoris (*Hæc-* SMITH NOTÆ.

dicat S. Anastasium Origenistarum hæresin condemnasse. Adhortatus est Afros etiam, ut de hæreticorum et schismaticorum Donatistarum insidiis et improbitatibus nullo modo dissimulent. Via quoque Mamurtina in urbe Roma fecit basilicam, quæ dicitur Crescentiana in regione secunda, ut scribit Anastasius bibliothecarius de Vitæ pontificum. Mortuus est anno 402, et sepultus in cœmeterio suo ad Ursum Pileatum.

tyrum, qui eo tempore persecutione Diocletiani passi sunt, Eusebius in Eccl. Hist., viii, 6, sic scribit: « Tunc etiam Anthimus Ecclesiæ Nicomediensis episcopus ob confessionem Christi in eadem urbe capite truncatus est. Huic adjuncta est ingens martyrum multitudo. Quippe iisdem diebus nescio quo casu in palatio excitatum est incendium. Cujus cum nostros auctores fuisse publicis rumor falsa suspitione jactasset, imperiali jussu quotquot illic erant Dei cultores, acervatim cum suis familiis, alii gladio, flammis alii consumpti periere. Tunc divina quadam alacritate conciti viri simul et feminae in ardentem rogam insiluisse dicuntur. Alios quoque innumerabiles vinctos et scaphis impositos, carnifices in profundum mare projecere. »

^a *Stephani*. Incertum est quo loco hic et Antoninus passi sunt, nam in Martyrologiis nunc cum Anthimo Nicomediensi, nunc cum Castore Tarsensi junguntur. Secundum Ferrarium in catalogo sanctorum S. Antoninus passus est Lucæ in Thuscia.

^b B., *Paulini, Germani, cum aliis sex.*

^c *Mummoleni*. Hujus depositio celebratur die xvi Octobris.

^d *Godebertæ*. De hoc vide 1 Aprilis.

^e *Perperam* in D. et V., *Passio Romæ*.

^f *Vitalis*. Incertum tempus passionis est. Brevarium Warmiense excusum anno 1516 S. Vitalem tempore Neronis passum fuisse memorat: et ad idem tempus ms. Bodecense martyrium S. Ursicini refert. Omnia mss. sub Paulino consulari coronatum aiunt; hic vero si C. Suetonius Paulinus fuit, ut Rubeo placet, qui anno 66 et Neronis 12 consul fuit; atque, ut ex Tacito constat, in bello quod, defuncto Nerone ac Galba, Otho cum Vitellio gessit, multarum copiarum ductor, S. Vitalis martyrium non multum ab imperio Neronis esset removendum. Si vero epistola illa, quæ prima libri septimi Inter epistolas S. Ambrosii refertur, vere S. Ambrosii est, qua scilicet Italiæ episcopis et Christianis divino monitu se invenisse corpora SS. Gervasii et Protasii significat, martyrium ejus ad annum 161, referendum erit. Nam in libello ad caput eorum invento, parentibus decennio superstites fuisse, et bello Marcomannico pro Christo cæsi dicuntur. Hoc vero bellum anno 171, sub Aurelio ac Vero imperatoribus gestum fuit; nullius hoc nomine alterius belli ante hæc tempora uspiam facta mentione. » BOLLAND.

^g *Christophori*. Qui memoratur et a Rabano, et in quibusdam mss. Martyrologiis. In quodam scripto carthusiæ Bruxellensis dicitur translatio S. Christophori. Dies autem ejus natalis censetur xxv Julii, quem diem vide infra.

^h *Euscii*. Hic non fuit episcopus, sed tantum presbyter et confessor, et dicitur in Domino decessisse die xxvii Novemb. Ferrarius in catalogo.

EDITIO COLONIENSIS.

quod expavisset. Utque martyrium consummavit A et idem Ursicinus, Vitalis intra Ravennatum urbem eum sepelivit, ad iudicem ultra venire ipse contemnens. Tentus est itaque a Paulino consulari, ob id maxime factum, quod Ursicinum suis exhortationibus roborasset, et post equulei tormenta jussus est perduci ad Palmam (locus autem ubi decollabantur Christiani, hoc habebat vocabulum, eo quod arbores palmæ illic essent), et facta fovea, quousque inveniretur aqua, ibi supinus depositus, et terra ac lapidibus est oppressus. Alexandriae sanctæ Theodoræ virginis, de qua beatus Ambrosius scribit: quæ sacrificare contemnens, in lupanar tradita, miro Dei favore est erepta. Astante quippe jam ad ostium cellæ multitudine juvenum impudicorum, repente quidam ex fratribus, Didymus nomine, plenus fide, B quidam inspiratus, sumpto militari habitu, primus lupanar irrupit, et sanctæ virgini cur venisset, exponens, illi militares imponit exuvias, ipse virginali veste induitur. Sic virgo egressa, et a nullo agnita, ad civitatem fugiens evasit. Didymus præsidii exhibitus, et omne factum constanter exponens, Christianum se esse confessus, absciso capite igni traditus est. Beata quoque virgo, quæ pro tuenda integritate ex lupanari profugerat, amore coronæ ad stadium regressa, simul cum Didymo percussa, simul coronata est. In Pannoniis sancti Pollionis martyris,

EDITIO BOLLANDIANA.

nus L.), qui totum anrum et divitias hujus mundi C tanquam stercorea exhorruit.

A., Eodem die depositio S. ^a Winwaloei confessoris. L., Et commemoratio translationis reliquiarum S. ^b Lamberti episcopi et martyris. B., in Alexandria natale S. Victorini. In Tarso Ciliciæ Marinæ cum aliis cclxx. In Africa natale SS. Malinii, Maurillii, Lucani, cum aliis cclxx. In Pannonia ^c Eusebii episcopi. Cornubiæ nat. S. Guingualoei confessoris.

29. — III KAL. Vacat Bæda.

SMITH NOTÆ.

^a Winwaloei. Circa annum 455. Natus est in Britannia Armorica, regia stirpe nobilitatem trahens. Traditur edocendus Budoco cuidam. A S. Patricio noctu apparente instructus ad insulam Topepigiam una cum undecim sociis secessit, ibique triennio permansit. Quo expleto, transiens mare Landeveneci monasterium extruxit: ubi excepit Gradlonum regem occiduorum Cornubiensium, et instruxit. Tandem post vitam miraculis plenam obiit v Nonas Martias, sepultusque est in ecclesia lignea, quam ipse jusserat construi: sed postea translatus est ad majorem ecclesiam iv Kal. Maii, quo die celebratur ejus solennitas, ne Quadragesimæ tempus impediatur. Acta apud Bolland.

^b Lamberti. Episcopi Trajectensis, qui primo sepultus est apud Trajectum, in ecclesia S. Petri, unde post duodecim annos translatus est, cum sede cathedrali, a B. Huberto, ad villam Legiam, tunc quidem ignobilem Lotharingiæ vicum, sed martyrio et miraculis Lamberti nobilitatum. Ejus etiam patrocinantibus meritis postmodum commutatur in celeberrimam civitatem quæ modo Leodium dicitur, et caput est totius ditionis Leodiensis. Dies natalis S. Lamberti est xvii Sept., quem vide. Molanus de SS. Belgii.

^c Eusebii. Passi sub Diocletiano in urbe Cibalitana in Pannonia.

A et sanctorum Aphrodisii, Caralippi, Agapii et Eusebii martyrum.

G. III KAL. MAII. — Apud civitatem Sanctonas natale sancti Eutropis martyris, qui a B. Clemente episcopo directus in Gallias, ab eodem etiam pontificalis ordinis gratia consecratus, impleto hujus officii ordine, peracta in incredulis prædicatione, insurgentibus paganis, illiso capite victor occubuit. Denique post multa annorum spatia, cum Palladius ejusdem urbis episcopus, et cum eo alii viri Dei corpus ejus honoris debiti gratia in basilicam novam transferrent, reserato sarcophago contemplati sunt cicatricem capitis, qua in parte defixum fuerat securis acumen. Cumque sequenti nocte stravissent sacerdotes membra quieti, apparuit eis per visum dicens: Cicatricem quam contemplati estis in capite, scitote me per eam martyrium consummasse. Item sanctorum Mariani et Jacobi, quorum prior lector, sequens diaconus fuit. Romæ sancti Cleti papæ, qui tertius post Petrum Romanæ urbis episcopatum annis 12 habuit, et ibidem martyrio coronatus est, sub Domitiano imperatore, et sancti Maximi martyris.

A. PRID. KAL. MAII. — Romæ sancti Quirini tribuni et martyris, sub Trajano imperatore; qui cum ex præcepto ejus beatum Alexandrum papam, et Hermen præfectum in vincula conjecisset, haberetque filiam cujus collum struma circumdederat, auditis

D., Paphum ^d Tychici apostolorum discipuli. V. T. B., In Alexandria natale S. Germani presbyteri. B., et ^e Protoci diaconi. V. L. B., in Nicomedia Prudentii, Martialis [B., Martiani]. B., Et Theodoræ virginis. A. T. L., In Nicomedia natale S. Urbani et Valentini [L., Valentiniani]. T., Et Martialis. Et depositio S. Prudentii. A., Et depositio S. Germani episcopi et confessoris.

30. — II KAL. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L., Romæ depositio S. ^f Quirini

^d Tychici. Ejus frequens sit mentio in SS. Scripturis. In Catalogo Hippolyti martyris statuitur episcopus Colophonis. Græci in Menologio imperatoris Basilii Porphyrogeniti scribunt ii Decembris Sosthenem primum fuisse episcopum Colophonis, et Tychicum ei successisse. In synopsi præferente nomen Dorothei episcopi, dicitur Tychicus primus episcopus Chalcedonis in Bithynia. In ms. græco regis Galliæ narratur Tychicus Neapoleos in Cypro episcopus constitutus. Usuardus tamen, Bellinus, Maurolycus et alii, eum appellant diaconum apud Paphum. BOLLAND.

^e Protoci. In aliquibus Martyrologiis dicitur hic Nicomediæ passus.

^f Quirini. Locus depositionis ita indicatur in ms. Romano ducis Attempisii: Romæ in cæmeterio Prætextati depositio Quirini episcopi: quibus additur Via Appia, in ms. codice Regiæ Sueciæ. Cujus loci fuerit episcopus Quirinus, non indicatur: et nullus inter Romanos episcopos tali nomine signatus comparet. Imo forsan alibi martyrio coronatus est, et corpus Romam delatum, in cæmeterio Prætextati via Appia depositum fuit. Infra scribitur: Romæ Prætextati, Quirini. Quod hoc modo corrigi videtur: Romæ in cæmeterio Prætextati, Quirini.

EDITIO COLONIENSIS.

exhortationibus beati Hermæ de fide Christi, et visis A signis, quæ Dominus in martyribus suis Alexandro et Hermæ operabatur, ipsam eandem filiam suam obtulit eis ad sanandum. Cui dixit beatus Alexander: Tolle boiam de collo meo, et impone ei. Quod cum pater obediens exequeretur, divino nutu sanata est subito. Vocabatur autem ipsa Balbina, atque ita pater ejus cum universis, qui in custodia tenebantur, omnique domo sua baptizatus est. Quod ut nuntiavit commentariensis Aureliano judici, iratus, jussit ad se adduci Quirinum, et dixit ei: Ego te quasi filium dilexi; tu autem irrisisti me, deceptus ab Alexandro.

EDITIO BOLLANDIANA.

[B., Quirici] episcopi et martyris. Eodem die apud B Asiam passio Maximi martyris, qui tempore Decii imperatoris, et Optimi proconsulis, postquam fustibus cæsus est et in equuleum suspensus, inde depositus et lapidibus obrutus est.

SMITHI NOTÆ.

Mariani et Jacobi. Quorum prior lector, posterior diaconus erat: cum autem jam pridem infestationes Decianæ persecutionis evicisset Marianus; iterum cum charissimo collega tentus est apud Cirthensem Coloniæ in Numidia: ubi post dira supplicia, ita ut Marianus per summos apices pollicum suspensus, et gravi pondere pedibus innexus crudelissime torque- retur, diu in carcere macerati sunt. Deinde Lambesi-

Dixit ei Quirinus: Ego christianus sum factus, vis occidere, vis fustigare, vis incendere, aliud non ero. Nam omnes qui erant in carcere, feci fieri christianos, et dimisi eos, et noluerunt usquam ire. Iratus Aurelianus fecit ei linguam abscidi, deinde in equuleo suspendi. Qui dum Aureliani non cederet injuriis, jussit ei manus ac pedes abscindi, et sic eum decollari, et canibus projici. Sed christiani corpus ejus raptum in via Appia, sepelierunt in cæmeterio Prætextati. In Alexandria natale Ephrodisii presbyteri, et aliorum triginta: et vigilia apostolorum Philippi et Jacobi.

D., Sanctorum martyrum ^a Mariani et Jacobi. V. B., In Alexandria natale S. Dorothei presbyteri. V., Et alibi Podoniani diaconi. Romæ Prætextati; Quirini. B., Rodociani diaconi, Clementi, Honorati, Reducti, Secundini episcopi.

tanam urbem directi ad præsidem, ibi rursum longo tempore carcerati ergastulo mancipati, et novissima cum multis aliis gladio consummati sunt. Ado, Usuard. Passi sunt hi martyres post S. Cyprianum, qui S. Mariano, ut ejus acta declarant, in visione apparuit, jam ante martyr effectus anno 258, die 14 Septembris; ut videatur horum martyrium posse referri in annum sequentem 259.

MAIUS.

EDITIO COLONIENSIS.

MAIUS.

Habet dies xxxi, Lunam xxx.

B. KALEND. MAII. — Jeremiæ propheta: Et natale sanctorum apostolorum Philippi et Jacobi, filii Mariæ, quæ fuit soror Matris Domini. Ex quibus Philippus, cum pene Scythiam ad fidem Christi convertisset,

EDITIO BOLLANDIANA.

1. — KALENDIS. Jeremiæ prophetæ. Et in Hieropoli Philippi apostoli et Jacobi apostoli fratris Domini.

Addit Florus in A. T. L., ^a Quorum primus in Asia in civitate Hierapoli provinciæ Phrygiæ passus est, ibique cum filiabus suis requiescit: secundus autem ex utero matris suæ sanctus fuit. Huic post Ascensionem Christi episcopalis in Hierosolymis delata est ab apostolis sedes: sed cum Judæis Christum Dei Filium prædicaret, de pinna templi ab ipsis est præcipitatus et lapidibus obrutus. (*Hactenus A.*)

^a A quorum ad requiescit omnia desunt in A.

^b *Quiriaci.* Hunc Hierosolymitanum episcopum fuisse, usque ad hæc novissima sæcula dubitavit nemo; nec adhuc esset dubitandi causa, nisi tam multa scripta legerentur de cruce ipsius indicio re- perta, de ejus ordinatione in episcopum per Helenam curata, deque martyrio obito coram apostata Juliano. Videbant eundem viri, a S. Macario, sub quo crux est inventa, usque ad Julianum sub quo passus Cyriacus credebatur, nullum esse cuiquam alteri episcopo locum, sive catholico, sive hæretico, quam quos ex

C diaconibus, presbyteris et episcopis ibi constitutis, reversus est ad Asiam, et apud Hierapolim dormivit in pace. Jacobus vero, qui et frater Domini legitur, post passionem Domini statim ab apostolis Hierosolymorum episcopus ordinatus est. Hic de utero matris sanctus fuit, vinum et siceram non bibit, carnem

Cumque lapidibus urgeretur, pro eisdem persecutori- bus exorabat dicens: Rogo, Domine Deus Pater, di- mitte eis hoc peccatum; non enim sciunt quid faciunt. Et ecce unus ex ipsis fullo, arrepto fuste, quo uda vestimenta extorqueri solent, cerebra ejus illisit et tali martyrio consummatus est, ac sepultus in eodem loco prope templum. Scriptum in Historia eccle- siastica, libro II. Idem Florus in A. T. L., Eodem die passio S. Judæ Hierosolymitani episcopi cognomento ^b Quiriaci, qui passus est in Hierosolyma sub Juliano imperatore, et passio Annæ matris ejus: sed et Am-

SMITHI NOTÆ.

episcopalis catalogis apud Eusebium, Epiphanium, Nicephorum, Theophanemque habemus nominatos, et certis cœrorum scriptorum ac publicorum acto- rum monumentis notos. Ergo satis habuere alium ei episcopatum quærere; neque erat in quem vicinior conjectura inclinaret quam Anconitanus, ubi pridem patronus colebatur. Hac ergo usus Baronius et post Baronium Ughellus alique. Quoties vero in Martyro- logiis notatur aliquis episcopus martyr, passus in aliqua episcopali civitate, toties creditur ipse ejusdem civitatis fuisse episcopus, in qua et passus est, nisi

EDITIO COLONIENSIS.

nullam comedit, nunquam attonsus est, nec unctus unguento, nec usus balneo, huic soli licitum erat ingredi sancta sanctorum; siquidem vestibus laneis non utebatur, sed lineis, solusque ingrediebatur templum, et fixis genibus pro populo deprecabatur in tantum, ut camelorum duritiam ejus genua traxisse videren-

EDITIO BOLLANDIANA.

monis incantatoris. (*Uactenus A.*) Nam Julianus profisciscens adversus Persicum bellum cum Hierosolymis venisset, statim ejusdem urbis episcopum sibi adduci præcepit, et cum in fidei confessione constantissimum invenisset, jussit ei manum dexteram abscindi, deinde forcipe ferrea os ejus aperiri, plumbumque remissum infundi, ut interiora viscera ejus efflarentur. Et cum nec ita taceret, jussit grabatum æreum afferri, et in eo extendi sanctum virum, et substerni carbones ignis et spargi super eum sal et adipem, et insuper virgis cædi, ut venter et interiora viscera ejus laxarentur ab igne. Taliterque virtute Domini necdum consumpto, cum postea inclusus servaretur, venit ad eum Anna mater ejus consolans et corroborans eum. Et cum agnita esset

A tur. Hunc scribæ et pharisæi præcipitaverunt de pinna templi, fullonis in cerebro percussus fuste occubuit. Triginta annos Hierosolymæ rexit ecclesiam, juxta templum sepultus. In Galliis sancti Andeoli subdiacni, sub Severo Cæsare, cujus caput in modum crucis scissum cum ligno est. Agauno passio

Christiana, jussit eam imperator per capillos suspensam ob confessionem Christi nominis exungulari, magnasque lampadas lateribus ejus applicari usque dum deficeret. Postea vero Quiriacus vocatus, in fossam serpentibus plenam missus, exivit illæsus. Quod Ammon incantator videns, Christi virtutem confessus, statim jussus est decollari. Sanctus vero Quiriacus in olei ferventis cacabum missus, cum non deficeret, B jussit eum magno cuneo in pectus ferire sicque occidere. L., Scriptum in passione ipsius.

C., Et S. ^a Sigismundi regis. B., In Tolosa natale S. ^b Orientii episcopi. Autissiodoro Galliæ depositio S. ^c Amatoris episcopi. Agauno passio Sigismundi regis. Cornubiæ natale S. ^d Corinti confessoris atque pontificis. Et ^e Bricii episcopi.

SMITII NOTÆ.

id aliunde prohibeatur, maxime quando in vetustis catalogis ejusdem nomen invenitur. Sic porro inter Hierosolymitanos episcopos decimus quintus invenitur Judas: de quo præsumere possumus quod vel ipse Cyriani cognomentum assumpsit, vel accepit a Christianis, propter memoriam proditoris, gentisque execrabilis odium, nomen ejus proprium haud libenter usurpantibus. De hoc ita scribit Theodorus Pauli: « Judas vero sanctus patriarcha, dire tormentatus a Judæis, et sæpius diversis pœnis lacessitus; propter fidem Christi tandem sub imperatore Adriano capitis obruncatione coronam Martyrii meruit accipere. » Quod quidem martyrium satis certum videbitur, si consideret finem judaizantis Hierosolymis Ecclesiæ, prout is describitur apud Eusebium: secundum cujus Chronicon, ultimus ex circumcissione Judæ, præfuit usque ad eversionem quam ab Adriano perpressa est Jerusalem, hoc est usque ad annum circiter 134. Usuardus et Ado transulerunt nomen et elogium Judæ Quiriaci a primo Maii in diem quartam. Quos sequitur usus Romanæ Ecclesiæ.

^a *Sigismundi.* Qui filius fuit Gundebadi Burgundionum regis, et primus ex ejus gente qui Christianam religionem amplexus est. Agauni instituit psallentium choros. Cum autem Franci plurima tere regna Galliarum devastarent, multitudo maxima Burgundionum se Francis sociavit. Tunc Sigismundus videns se hinc inde coangustari, Versallis montem expetiit, et habitum monachi sumpsit. A suis tamen proditus, captus est, et una cum conjugè et filiis, Gystaldo, et Gundebaldo, ad locum cui Belsa vocabulum est, perductus; ibique omnes in puteum sunt projecti. Transacto vero triennio sacra corpora in Agaunense monasterium deferbantur. Ado. Passus est circa annum 524, quo frater ejus Gondemarus rex Burgundionum ordinatus traditur in Marii Chronico.

^b *Orientii.* Episcopi Ausciorum in Novempopulania: qui ideo apud Tolosanos celebris fuit, quia cum Romanus imperator misit duces Aetium et Littorium contra Theodoricum regem Gothorum, rex adventu eorum territus, a S. Orientio poposcit præsidium, et eum legatum ad hostes misit. Quem quidem Aetius benigne, Littorius vero malevole excepit, minans se Tolosanae urbi exitium daturum. Pro civitate tamen

orante S. Orientio, Littorius captus est a Tolosans et occisus, et liberata civitas circa an. 439. In hac urbe ad ejus memoriam erecta est capella, quæ postmodum tradita est monachis Crurigeris: ut autem antiqua ejus veneratio magis stabili retur, aliquæ ejus reliquæ Auscio delatæ sunt Tolosam, et XII Julii anni 1354 oblatae religiosis Sanctæ Crucis, atque in ecclesia S. Orientii depositæ. Acta apud Bollandum

^c *Amatoris.* Episcopi et confessoris, qui a primis annis litteris eruditus, Deoque devotus, invitus, imo coactus, uxorem virginem nobilemque duxit: sed Deo ejus voluntati annuente, eam sibi similem reperiens, non solum non cognovit, sed uterque virginitatem vovit, et Dei angelus coronas duas capitibus eorum imposuit. Quapropter virgo sponsa monasterium puellarum ingressa est: Amator clericus factus, post mortem Eladii Autissiodorensis episcopi, ibidem subrogatur, quam sedem 30 annos tenuit. Cum autem sibi mortem instare cognosceret, ad ecclesiam accedens missam celebravit, et populum benedicens et in throno residens animam efflavit. Quievit autem vir sanctus anno 421. *GENIUS SENEXIS.*

^d *Corinti.* Aliter Corentini, episcopi Corisopitensis in Britannia Armorica. Translatio ejus celebratur hoc die in Ecclesia Corisopitensi; de apostolis vero proxima die non impedita. At per diocesim fit de S. Corentino proxima die non impedita. Memoratur etiam hoc die in ms. Barberiniano, Carmelitano Coloniae assertivo; nec non apud Bellinum Parisiis auctum, Grevenum, Molanum, Canisium, Saussaium et alios. Dies natalis est XII Decembris. *BOLLAND.*

^e *Bricii.* Aliter Brioci, episcopi in Britannia Armorica. Hujus acta edidit Gallice Albertus le Grand, in tractatu de Vita sanctorum Britannicæ Armoricæ, additis hinc inde nonnullis: citat præterea Breviarium Leonensis diocesis in eadem Britannia Armorica, in qua asserit festum ejus celebrari XIII Aprilis. Hinc forsã Saussaium transtulit ejus festum ad diem XXX Aprilis. Allegat idem Albertus Breviarium Corisopitense, in quo tradit festum ejus celebrari die II Maii. At festum translationis reliquiarum ad propriam ecclesiam agitur XVIII Octobris. Juxta Briocense Breviarium tempus vitæ colligi debet ex tempore sedis et

EDITIO COLONIENSIS.

sancti Sigismundi regis, filii Gundebadi regis Burgundionum, qui cum se cerneret non posse Francis resistere, solus fugiens, contra deposita habitum religionis suscepit, et jejuniis, vigiliis, die nocteque vacans, captus est a Francis cum uxore ac filiis, in puteumque demersus œcubuit: postea vero cuidam abbati revelatus est, et ab eo reverenter sepultus, etiam miraculis claruit. Et natale S. Walpurgæ virginis. Et in Hierosolymis passio sanctæ Judæ sive Quiriaci episcopi, cui revelatum est lignum Dominicæ crucis.

C. VI Non. Mai. — Natale sancti patris nostri Athanasii, Alexandrinæ urbis episcopi et confessoris, qui multas Arrianorum perpressus est insidias, quadragesimo et sexto anno sacerdotii sui, post multos agones, multasque patientiæ coronas quievit in pace. Et natale sanctorum Saturnini et Neopolis, qui in

A carcere quieverunt.

D. V Non. Mai. — Hierosolymis inventio sanctæ Crucis, ab Helena regina, sub Constantino principe, cujus et ipsa exstitit mater. Romæ via Numentana, milliario septimo, sancti Alexandri cum Eventio et Theodo'o presbyteris, sub Trajano principe, julice Aureliano, qui Romanæ Ecclesiæ episcopatum quintus post Petrum annos tenuit decem, menses duos, dies decem, sanctitate incomparabilis, fide præclarissimus: maximam partem senatorum urbis convertit ad Dominum, qui post vincula carceris equuleum, ungulas et ignes, punctis creberrimis per tota membra peremptus est. Sequentes vero post longam carceris continentiam ignibus examinati, ad ultimam sunt decollati. Et natale sancti Juvenalis episcopi, et de-

B positio sancti Philippi confessoris.

EDITIO BOLLANDIANA.

2. — VI Nonas. Sancti patris nostri a Athanasii episcopi Alexandrini.

Florus addit in A. T. L., Orthodoxi, qui pro Christi fide multa perpressus est.

Ms. V. addit et ordinatio vi Kalendas Januarii creditur. N. Alexandriæ natale S. b Saturnini in carcere quiescentis cum Neopoli socio suo. B., Et Saturnini cum Neopoli. Et nat. SS. Cælestini, Urbani, Privatæ. Autissiodoro nat. SS. c Optati episcopi, Memori et Santiani presbyterorum.

3. — V Nonas. Romæ SS. d Alexandri papæ, et Eventii et Theodoli presbyterorum. (Hactenus A.) Quorum primus post vincula et carceres, equuleum, ungulas et ignes, punctis creberrimis per tota membra peremptus est: sequentes, et ipsi post longam carceris sustinentiam ignibus examinati et ad ultimum decollati sunt, sub Aureliano iudice tempore Trajani principis. Ipso die inventio sanctæ e crucis.

Florus addit in A. T. L., Ab Helena ducentesimo

SMITH NOTÆ.

mortis S. Germani episcopi Parisiensis, a quo litterarum et virtutum studii eruditus dicitur, eidemque a parentibus oblatum, necdum annum ætatis decimum agens: et postea ab eodem in sacerdotem consecratus, non diu ante ejus obitum, qui contigit anno 57. His admissis posset statui S. Briocum circa annum 550 aut paulo serius natum esse: et quia attingit nonagesimum ætatis annum, mortuum esse circa annum 640, aut etiam paulo serius. Fuit ex gente Coretica in Britannia majore oriundus. Saussaus et alii pro S. Germano Parisiensi substituunt Autissiodorensem. Bollandus autem conjicit eum forsam commendatum fuisse alicui S. Germano Hiberniensi.

a Athanasii. c Qui multas Arrianorum perpressus insidias, ad Constantem Galliarum principem fugit, unde reversus cum litteris, et rursus post mortem ejus fugatus, usque ad Joviniani imperium latuit, a quo recepta ecclesia, sub Valente moritur. b Qui vult S. Athanasii acta omnia perscrutari, illi præsto est Vita ejus ante editionem Parisiensem descripta, et alia apud Bollandianos fratres, et Oratio S. Gregorii Nazianzeni in ejus laudem.

b Saturnini. In antiquioribus Martyrologiis horum duorum martyrum palæstra certaminis aut assignatur Alexandria, aut siletur. Galesinius tamen aliam illis palæstram, Romam sc., indicavit; unde autem sciverit Romæ passos, non scripsit; Baronius etiam, dum Galesinio credit, facile aberravit. Bucelinus in Sacratio benedictino asserit corpora eorum quiescere in monasterio Antecessi in Bavaria.

c Optati. Translatio horum sanctorum Autissiodori hodie memoratur. Ex his celebrior est episcopus Optatus, cujus natalis est xxxi Augusti. Dicuntur alii celebrari vi et vii Septembris.

d Alexandri. Qui in Pontificatu S. Evaristo successit. In Catalogo summorum pontificum constat Alexandrum annis octo, mensibus duobus, die uno regnasse, et fuisse temporibus Trajani a consulatu Palmæ et Tulli, hoc est, ab anno 109, usque ad Ælium et Vetreum, annum 117; et acta S. Alexan-

dri indicant quod eodem anno nutu Dei deunctus Trajanus imperator, elapsis tribus mensibus et septem diebus post martirium S. Alexandri: eaque de causa Ado monet Adrianum nondum imperasse, cum S. Alexander ejusque socii martirium subierunt. Ergo Uuardo et Baronio perperam intrusum nomen Adriani imperatoris. Hic baptizavit Quirinum qui colitur xxx Martii, et Balbinam filiam ejus quæ xxxi Martii celebratur.

e Crucis. Helena mater Constantini Hierosolyman petiit, atque ibi locum in quo sacrosanctum corpus patibulo affixum pependit, ab incolis perquiri. Qui idcirco ad inveniendum difficilis erat, quod ab antiquis persecutoribus simulacrum in eo Veneris fuerat defixum, ut si quis Christianorum in illo loco Christum adorare voluisset, Venerem videretur adorare. Et ob hoc infrequens et pene oblivioni datus fuerat locus. Cum vero religiosa femina properasset ad locum cœlesti sibi indicio designatum, cuncta ex eo profana et polluta deturbans, in altum purgatis ruderibus, tres confuso ordine reperit cruces. Sed obturbabat reperti muneris lætitiã uniuscujusque crucis indiscreta proprietatis. Aderat quidem separatim et titulus ille, qui Græcis et Latinis atque Hebræis litteris a Pilato fuerat conscriptus: sed nec ipse satis evidenter dominici prodebat signa patibuli. Beatus autem Macarius, presul urbis illius, tali ratione dubitationem hanc explicavit. Femiinæ enim primaræ quæ diuturno morbo teneretur, singulatiã quæque cruce cum ardentibus precibus admovit, atque ira arcana vis cognita est. Cum enim priorem hæc crux mulieris corpus contigisset, gravem mox repulit morbum, et illam pristina sanitate restituit. Rufini Eccl. Hist., 1, 7; Theodoriti Eccl. Hist., 1, 18; Sozomen. II, 1. De struendo templo augustissimo in loco quo cruces inventæ sunt, vide epistolam quam Constantinus imperator Macario episcopo scripsit, apud Eusebium in Vita Constantini, III, 3, et apud Theodoritum I, 17. Hæc inventio crucis accidit anno 526.

EDITIO COLONIENSIS.

E. IV NON. MAI.—In Palæstina civitate Gaza tale sancti Sylvani ejusdem urbis episcopi, qui persecutione Diocletiani cum plurimis clericorum suorum martyrio coronatus. Viennæ sancti Justi episcopi. In Metallofanensi sanctorum martyrum quadraginta, quæ simul capite cæsi sunt. Nicomediæ natae sanctæ Antoniæ, quæ nimium torta, et variis afflicta cruciatibus, uno brachio tribus diebus suspensa, et in carcerem biennio trusa, a Priscilliano præside ad ulti-

tricesimo tertio anno post passionem Domini, regnante Constantino imperatore.

L., Ipso die **S.** ^a Juvenalis episcopi. **B.**, ^b Autissiodoro depositio **S.** Eusebii presbyteri et Aviti Diaconi. Alibi **S.** ^c Juvenalis martyris.

4. — **IV NONAS.** Vacat Bæda.

Florus in **A. T. L.**, ex eodem auctore descriptis videtur, unde **V.** sumpsit sequentia: In Nicomedia natale **S.** ^d Antoniæ: quæ nimium torta et variis tormentis afflicta, ab uno brachio tribus diebus suspensa, et in carcere biennio retrusa, a Priscilliano præside flammis exusta obiit.

EDITIO BOLLANDIANA.

A mum flammis exusta est. Eodem die in Norica Ripensi loco Lauriaco natale sancti Floriani, qui præsidis Aquilini jussu, ligato ad collum saxo, in flumen Anisi præcipitatus est, et mox omnibus qui circumstabant videntibus oculi præcipitatoris ejus crepuerunt. Ipso die beati Quiriaci episcopi et martyris gloriosi, sub Juliano imperatore. Et sancti Bothelhardi episcopi et confessoris.

F. III NON. MAI.—Apud Alexandriam sancti Eu-

B., In Africa **SS.** Callisti, Felicis, Urbani. In Cæsarea nat. **S.** ^e Silvani. In Alexandria **XL** martyrum. Autissiodoro depositio **S.** ^f Concordini diaconi. **D.**, Civitate Gaza Silvani episcopi cum pluribus clericorum suorum coronati. **A. T.**, Passio Antonini Martyris. **A.**, In suburbio Virdunensi translatio sanctorum **B** confessorum. pariterque pontificum **S.** Pulchronii, Bossessoris atque Firmini.

5. — **III NONAS.** Vacat Bæda.

D. B., Alexandria ^b Euthymii [**B.**, Petinii] diaconi, in carcere quiescentis. **B. V.**, Arelato depositio **S.** ⁱ Hilarii episcopi. **V. T. L.** Viennæ depositio

SMITHI NOTÆ.

^a **Juvenalis.** Narniæ episcopi et confessoris, qui ex Africa Romam veniens, a summo pontifice ordinatus episcopus, Narniam ad prædicandum missus est. Cum autem quadam vice ab idololatriâ compelleretur ut de immolatis comederet, ille vero resisteret, unus eorum voluit gladio sanctum in pectore ferire; sed divina factum est virtute, ut ictus in guttur percussoris retorqueretur, et ut expiraret: quo viso signo, fere septem millia paganorum fidem perceperunt. **GNINUS SEN.** Hic a Gregorio Magno Lib. iv, cap. 12, martyr nuncupatur. Ex mutatione titulorum confessoris et martyris nata est controversia, utrum duo sint statuendi Juvenales episcopi Narnienses, quorum unus confessor, alter martyr fuerit. Quod inter alios asseruit Baronius in Notis ad III et VII Maii; quo die etiam infra Juvenalis martyr colitur.

^b **Autissiodoro.** In Martyrologio Lucensi et Blumiano sic legitur: « Autissiodoro depositio et translatio corporum sanctorum confessorum Eusebii presbyteri et Aviti diaconi. » **BOLLAND.**

^c **Juvenalis.** Forsan hic idem est cum priore Juvenale episcopo Narniensi. Est tamen et alius Juvenalis qui Fossani colitur: et hinc orta est magna controversia intra Narnienses et Fossanenses, **S.** Juvenalem sibi integrum et indivisum vindicantes.

^d **Antoniæ.** In antiquo codice Epternacensi, hodie **S.** Antonina Nicæa civitate passa legitur: quæ etiam celebratur ipsis Kalendis Martii, diciturque martyrium subisse temporibus Diocletiani et Maximiani imp. et Priscilliani præsidis. Et licet Nicææ in Bithynia dicatur passa, forsan tamen hæc eadem est quæ hic Nicomediæ in Bithynia traditur coronata, quamvis ista Antonina, hæc Antonia appelletur.

^e **Silvani.** De **S.** Silvano sic scribit Eusebius: « Inter martyres Palæstinæ Silvanus Gazæ urbis episcopus, apud æris metalla, quæ sunt in Phæno, cum aliis undequadragesima capite truncatus est. » **Hist. Eccl.**, viii, 13. In subjuncto autem tractatu de martyribus Palæstinæ accuratius singula quæ ad **S.** Silvanum spectant describit, ac cap. 7 ista habet: « Cum quintus jam annus persecutionis volveretur (is est annus Christi 308), die quinto mensis Julii, hoc est ut Romani dicunt, Nonis Novembris, in urbe Cæsarea Silvanus, qui etiam tum presbyter et confessor erat, ... et alii quidam ejus comites, ad opus in metallis apud Phænum faciendum condemnati sunt, de-

cretumque ut pedum juncturæ candente ferro prius ipsis debilitarentur. » Iterum capite 13 ista proponit: « Septimus jam persecutionis annus ad exitum vergebat... cum in metallis apud Palæstinam maxima confessorum multitudo in unum congregata incredibili libertate frueretur, adeo ut ecclesiam etiam extruerent. Præses provinciæ, audita illorum ratione vivendi, rem statim ad imperatorem retulit. Dehinc præpositus metallorum confessores varias in turmas distribuit. Quorum princeps Silvanus Gaza oriundus, cum a primo persecutionis die deinceps variis confessionis certaminibus inclaruisset, ad id tempus servatus est, ut illud in Palæstina certamen postremum clauderet... Undequadragesima autem homines, jussu scelerati Maximini uno eodemque die capite truncati sunt. » Hactenus Eusebius, a quo indicatus annus 7 persecutionis incidit in annum Christi 310. Inter hunc et 40 Martyres Alexandria perperam interponitur. Num quia partim Ægyptii erant, et ibidem aliquem cultum habuerint, an alia de causa, non lubet conjectare.

^f **Concordini.** In ms. Adone Ecclesiæ Morinorum, et Leodiensi monasterii **S.** Laurentii, sancti hujus datur hæc eogium: « Autissiodoro depositio et translatio corporis **S.** Concordini, quod idem sonat quod Concordini, diaconi et confessoris: Qui cum esset sanctæ Romanæ Ecclesiæ archisubdiaconus, a **B.** Sixto papa diaconus ordinatus est, et cum **S.** Peregrino Galliam ad prædicandum verbum Dei missus. Completo itaque fidelissime ministerii sui officio, post martyrium beatissimi Peregrini episcopi in pace sæculo tertio quievit. » **BOLLAND.**

^g **Pulchronii.** De Polochronio sive Polochronio dictum est ad XVII Februarii. Natalis dies cæterorum referatur ad III decemb.

^h **Euthymii.** Galesinius et tempus et alias circumstantias sic describit: « Hic in Diocletiani persecutione pro Christo in carcerem detrusus, ibi situ, inedia et custodiæ gravitate confectus, ad fidei confessionem vehementius confirmatus animam Deo reddidit. In Notis allegat annum Christi 305, Constantio V et Maximiano V consulibus.

ⁱ **Hilarii.** Natus is est circa annum 403; et adolescens magnæ doctrinæ ad insulam Lerinum a **S.** Honorato inductus ibidem perstitit, cum esset **S.** Honoratus factus episcopus Arelatensis anno 426.

EDITIO COLONIENSIS.

thymii diaconi, in carcere quiescentis. Thessaloniceæ A natale sanctorum Irenæi et Peregrini, et Hyrenes ignibus combustorum. In Galliis civitate Arelatensi sancti Hilarii episcopi, præclarissimi viri, qui paupertatis amator, et erga inopum provisionem non solum mentis pietate, sed et corporis sui labore sollicitus erat. Nam pro reficiendis pauperibus etiam rusticationem contra vires suas, homo genere clarus exercuit; sed nec in spiritualibus neglexit. Nam et in docendo gratiam habuit, et absque personarum acceptione omnibus castigationem ingessit, vitamque sancti Honorati prædecessoris sui composuit. Moritur sub Valentiniano et Marciano imperatoribus.

C. PRID. NON. MAII.—Natale sancti Joannis apo-

EDITIO BOLLANDIANA.

* Nectarii. V. Et Nicetæ. T., et Niceti. B. A. T., Ascensio B Domini. In Thessalonica natale SS. c Herenæi: B. peregrinorum; A. T., et Peregrini; qui ignibus sunt adusti. A. T. L., Autissiodoro passio S. d Juviani [A., Viviani] lectoris et martyris. A., Eodem die Duaco depositio S. e Maurontii confessoris et levitæ. T. L., In Gallia ipso die festivitatis S. Maurontii abbatis. 6. — II NONAS. Vacat Bæda.

V. In Persida natale S. f Matthæi apostoli et 'evan-

stoli ante portam Latinam Romæ, qui ab Epheso jussu Domitiani fratris Titu, secunda persecutioe, quam ipse post Neronem exercuit, ad urbem Romam perductus, præsentem senatu ante portam Latinam in ferventis olei dolium missus est: sed beatus apotolus tam liber a pœna inde exiit, quam a corruptionibus carnis fuerat immunis. Tunc in Pathnum insulam relegatus est exsilio, ubi Apocalypsin vidit. Ad commendandam ergo ipsius memoriam dignam, et pro fidei apostolicæ constantia, Christiani ecclesiasticam venerationem ejus gestantem, in supradicto loco ante portam Latinam præclaro et miro opere construxerunt, ubi festivum concursum pridie nonas Maii usque hodie faciunt. Eodem die B. Evodii Antiochiæ episcopi et martyris, qui primus ab apo-

SMITHI NOTÆ.

Theodosio Juniore XII et Valentiniano II consulibus, uti annotavit in Chronico Prosper. Is æmense biennio in suo episcopatu mortuus est anno 429, die XVI Januarii. Huic dicto anno subrogatus S. Hilarius, præfuit concilio Regensi habito anno 439, quando causa C Armentarii episcopi Ebreunden-sis discussa est, quod a duobus contra canones ordinatus esset episcopus. Interfuit dein anno 441 Arausicano primo, ubi 30 canones editi, quibus primus subscripsit. Superfuit deinde usque ad hunc diem quintum Maii anno 449, quo obiit, cum vix 48 anni circulum vivendo implevisset, Asterio et Protegense consulibus. Depositio ejus etiam VII Maii infra celebratur. Ado, Bæda vulg., Petrus de Natal. alique recentiores cum honesto elogio exornarunt. Ejus corpus initio depositum fuit in ecclesia S. Stephani, dein sepultum in ecclesia S. Genesii. Verum postmodum translatum est et sepulturæ traditum in Elysiis campis, in templo quod nunc dicitur S. Honorati.

* Nectarii. Ado, cum ad annum 537 ageret de Constantio ejusque fratribus Constantino et Constante imp., ista subdit: « Florebat et tunc temporis Nectarius, Viennensis episcopus, in doctrina fidei eximius: qui in Vasensi synodo venerabili primus interfuit, et Patris et Filii et Spiritus sancti unam esse naturam, et potestatem et virtutem in Ecclesia prædicavit. » Idem post tempora Valentiniani et Valentis descripta addit: « Nectarius Viennensis et Hilarius Pictavensis episcopi nominantur. » Hilarium autem vel anno 367 vel sequenti obiisse diximus ad diem XIII Januarii.

b Nicetæ. Illic in fastis antiquis ecclesiasticis cum Nectario conjungitur. Ado, in Chronico, Gratiani et fratris Valentiniani imperio subjungit, eodem tempore Viennensem Ecclesiam rexisse Nicetam præarissimum in dogmate fidei episcopum. In ms. Martyrologio Viennensi, studio et labore Joannis le Lièvre renovato, scribitur hunc interfuisse concilio Valentia: Delphinatus anno 375 habito: atque sepultum fuisse in ecclesia S. Martini, quarti Viennensi episcopi, quam ipse construxerat in ejus honorem. Apud Joannem Chenu in Historia chronologica episcoporum Gallie dicitur S. Nicetius olim a SS. Paschasio

B gelistæ, qui publicanus a Christo vocatus, primum in Judæa, postea in Macedonia prædicavit, passus in Persida requievit in Montibus: cuius natalis celebratur XI Kalendas Octobris. Eodem die S. g Joannis apostoli et evangelistæ ante portam Latinam: quod ultimum etiam est in cæteris omnibus mss. et solum quidem in Divionensi, sed varia ubique phrasi, ut vel hinc appareat non esse Bæda: prosequitur autem L., quando coram senatu in ferventis olei dolium

et Claudio Viennensibus episcopis educatus, adeo ut etiam B. Claudii exstiterit diaconus.

* Herenæi. Illic cum Peregrino et Irene passus est, si fides aliqua Galesinio adhibenda est, temporibus Diocletiani circa annum Christi 300.

d Juviani. Qui cum B. Peregrino episcopo et martyre, imperio Sixti secundi papæ Antisiodorum veniens, dum superstitionibus paganorum friteri resisteret tentus est; atque in confessione Christi perdurans, ab eis interemptus est. Molanus in suis Additamentis in Usuardum.

* Maurontii. Clarus hic fuit in aula regis Theodorici primi. Sed hortatu matris suæ sæculum contempsit, et simul sponsam quam uxorem accipere decreverat, a S. Amando tonsus est in clericum, et construxit ecclesiam in prædio suo ad Legiam, quod tunc Broylus dicebatur, nunc autem Meruvilla, quasi Maurontii villa, vocatur. Ubi abbatis curam supra cæteros fratres gessit vigilantissimam. Quam administrationem per duodecim annos complens, in Marcianensi monasterio migravit ad Dominum anno septingentesimo primo, et in eju-dem monasterii crypta sepultus. Molanus de SS. Belgii Joannes Buzelinus in Annalium libro v tradit anno 413 ab Atrebatensi pontifice Alviso sacra D. Maurontii ossa in novam Duaci capsam fuisse translata.

f Matthæi. Non recte dies hic dicitur Natalis Matthæi apostoli, nam is est XXI Septembris. Verum in Baronii Martyrologio celebratur: « Salerni translatio S. Matthæi Apostoli, cujus sacrum corpus olim ex Æthiopia ad diversas regiones, et demum ad eam urbem delatum, ibidem in ecclesia ejus nomine dedicata summo honore conditum est. » Hæc translatio facta est circa annum Domini 1080, quo papa Gregorius septimus epistolam scripsit ad Alfianum episcopum Salernitanum, in qua illi gratulatur de invento sacro apostoli corpore, monetque ut digno honore sacras reliquias prosequatur, atque cum Roberto principe et ejus conjugate ut pia religione colat sacra pignora.

* Joannis. Illius miraculi Tertullianus meminit in libro de Præscriptione adversus hæreticos. Natalis ejus est XVII Decembris.

EDITIO COLONIENSIS.

stolis ibi est ordinatus. Item B. Lucii, qui Cirenensem primus episcopus rexit Ecclesiam ab apostolis institutus.

A. NON. MAII. — Dedicatio ecclesie sancte Mariæ virginis. Et natale sancti Juvenalis martyris, et beate Domitillæ. Quæ cum esset Flavii Clementis consulis ex sorore neptis, et a sancto Clemente sacro velamine ob integritatis perseverantiam consecrata, persecutione Domitiani ob testimonium quod Christo perhibebat, cum aliis plurimis in insulam Pontiam exsilio deportata, longum inibi martyrium duxit; dehinc ad Tarracinam urbem translata, primo Eufrosinam et Theodoram, deinde alios ad fidem Christi convertit,

EDITIO BOLLANDIANA.

missus est jussu Domitiani Cæsaris: unde cum virtute Domini protectus illæsus exisset, in insula quæ dicitur Paphos exsilio deportatus est. B., In Africa S. Secundiani episcopi mart. ^a A. T., Mediolano natale SS. ^b Victoris et Felicis. A. T. L., In Galliis vico Julio depositio S. Geronti confessoris et Edentii. V., Ipso die S. ^c Floriani et S. ^d Valerii episcopi.

7. — NONIS. Vacat Bæda.

D., ^e Juvenalis martyris. Et ^f Flavie Domitillæ. ^g Nicomedis et aliorum. V., In Nicomedia Flavii episcopi, Augustini, Marcellini, Maximi. A. T., Natale

A novissime cursum martyrii sui cum præfatis virginibus consummavit, sub persecutione Trajani, ubi morabantur clausi in carcere: in facies enim suas prostratæ orantes Dominum recesserunt; quarum corpora sanctus Cæsarius diaconus in sarcophago novo simul condens, in profundo terræ sepelivit. In Nicomedia passio sanctorum martyrum Flavii, Augusti, Augustini fratrum. Romæ Benedicti pontificis, qui sedit in episcopatu unum mensem, imperante Constantino, apud beatum Petrum sepultus.

B. VIII IOUS MAII. — Mediolani sancti Victoris martyris, qui natione Maurus, et a primæva ætate

B S. Augustini Nicomediæ pontificis. A. T. L., Arelate depositio ^b Hilarii episcopi et confessoris, Augustino depositio B. ⁱ Placidi episcopi. T., In pago Aquitanie provincie Herbaillico natus S. ^j Aman-di. Eodem die translato S. ^k Nicolai in Barrensem urbem.

8. — VIII IOUS. Vacat Bæda.

D., Mediolani S. ^l Victoris martyris: addunt V. A. T., *capite cæsi*. A. T., In Sanctonico depositio S. ^m Martini episcopi. A. T. L., Eodem die natale S.

SMITHII NOTÆ.

^a Ab. A. T. *Mediolano* lacero folio deficit B. usque ad pridie Idus.

^b *Victoris*, et *Felicis*, qui multos habuerunt socios martyrii, quos videas in Martyrologio Hieronymiano. Tempus martyrii horum athletarum arbitramur, cum Maximianus imperator sedem sui imperii Mediolani haberet. Nam uti in actis S. Mauri indicatur, « regnante impio Maximiano imperatore, in civitate Mediolanensi vigeat ingens persecutio Christianorum. » Et S. Ambrosius in sermone pro festo SS. Nazarii et Celsi martyrum, asseruit urbem Mediolanensem possidere populos martyrum; qui hodie dantur, aut certe aliquis insignis eorum numerus.

^c *Floriani*. Nihil de hoc certi sumus, nisi idem sit cum eo de quo IV Maii Rabanus sic scribit: « Passio S. Floriani martyris tempore Diocletiani et Maximiani imperatorum, sæviante iniquissimo præide Aquilino, apud Noricum Ripensem: qui cum se videret superato a Floriano, jussit eum capitalem subire sententiam, et duci ad fluvium Aenesum, et ibi præcipitari de ponte. »

^d *Valerii*. Philippus Labbe tomo I novæ Bibliothecæ mss. Librorum edidit Historiam episcoporum Autissiodorensium, ubi tale elogium Valerii legitur: « Valerius sedit annos 17. Fuit autem temporibus Diocletiani et Maximiani, Caro et Carino consulibus, administrantibus apud urbem Romam dignitatem sacerdotii Cajo, Marcellino et Marcello præsulibus, qui etiam ab iisdem tyrannis martyrizati sunt: qui migrans ad Christum, sepultus est apud montem Austricum, secus prædecessorem S. Marcellianum episcopum. »

^e *Juvenalis*. Nomen hujus sancti ad hunc VII Maii et nonnullos alios dies relati, notissimum est; sed res ejus gestæ latent, ut ne quidem de loco et tempore quibus floruerit, possit aliquid certi proferri. De Juvenale Narniensi episcopo egimus in Maii, quem Baronius hoc die coli arbitratur: hoc tamen non placet Ferrario, qui in Catalogo SS. hunc nunciat Juvenalem diaconum S. Alexandri pape, de quo Galesinius in suo Martyrologio die III Maii agit. Ferrarius quoque in utroque sanctorum catalogo ad hunc diem refert S. Juvenalem episcopum Interamnensem,

cui S. Proculus episcopus Interamnensis, ejus nominis secundus, ecclesiam in colle, cui a sancto episcopo nomen est, in agro Interamnensi ædificavit.

^f *Flavie Domitillæ*. De hac Bæda in Chronico sub Domitiano sic scribit: « Et Flavia Domitilla Flavii Clementis consulis ex sorore neptis, in insulam Pontianam ob fidei testimonium exsulat. » Hoc modo pergit Ado: « Novissime, cum ab Aureliano sponso suo, quem a S. Clemente sacro ve amine consecrata pro Christo contemperat, translata esset ad Terracinam urbem Campaniæ, et primo Eufrosynam et Theodoram colactaneas suas, deinde et alios ad fidem convertisset; a Luxorio fratre Aureliani in censo cubiculo in quo simul cum præfatis virginibus morabatur, martyrium consummavit sub persecutione Trajani. Quorum corpora S. Cæsarius diaconus in sarcophago novo simul condens, terram infodiens sepelivit. » Baronius in *Martyrol.* tradit hanc celebratam esse una cum SS. martyribus Nereo et Achilleo die duodecima Maii.

^g *Nicomedis*. De hoc vide infra die xxv Septembris.

^h *Hilarii*. De S. Hilario egimus v Maii.

ⁱ *Placidi*. Inter episcopos Augustodunenses an censendus sit S. Placidus merito dubitatur. Nam nullum Placidum episcopum Augustodunensem agnoscunt Antonius Monchiacensis, Demochares, Joannes Chenu, Claudius Robertus et Sammarthani; et videtur antiquioribus mss. Martyrologis credendum, quæ presbyterum appellant. BOLLAND.

^j *Amandi*. Hodie natus traditur. De ejus die natali diximus vi Februarii.

^k *Nicolai*. Dies hujus natalis est vi Decembris.

^l *Victoris*. Qui natione Maurus, et a primæva ætate Christianus, cum esset in castris imperialibus miles, compellente Maximiano ut idolis sacrificaret, in confessione Domini fortissime perseverans, primo graviter fustibus cæsus, sed Deo protegente doloris expers, deinde liquenti plumbo perfusus, sed nihil penitus læsus, novissime capite cæsus. BARONIUS, ADO, UGARBUS, &c.

^m *Martini*. Presbyteri et abbatis Vertanensis monasterii, vel juxta Gregorium Turon. abbatis Santonice urbis, Martini Turonensis episcopi discipuli.

EDITIO COLONIENSIS.

Christianus, cum esset in imperialibus castris miles, etiam canitie decoratus, compellente Maximiano ut sacrificaret idolis, in confessione Domini fortissime perseverans, primo graviter est cæsus, dein liquenti plumbo perfusus, sed nihil penitus læsus, novissime gloriosi martyrii cursum capitis abscissione promeruit. Quod sanctus Martinus audiens factum, collegit corpus ejus, et in prædicta civitate cum honore sepelivit. Viennæ sancti Dionysii sexti urbis episcopi.

C. VII Idus Maii. — Natale sancti Hermæ, cujus apostolus Paulus ad Romanos scribens meminit: «Salutate Phlegontem, Hermen, Patrobam, et qui sunt cum eis fratres.» In Perside sanctorum martyrum quadringentorum. Apud Nazanci oppidum beati Gregorii episcopi, qui Theologus dicitur nobilis, Athenis

A eruditi, collegæ beati Basilii, Cæsareæ Cappadocia postea episcopi; quique cum se totus Dei servitio mancipasset, tantum de collega præsumpserat, ut sedentem Basilium de doctoris dextera deponeret, ac secum ad monasterium manu injecta perduceret, ibique per annos tredecim omnium Græcorum sæcularem libris remotis, solis divinæ Scripturæ voluminibus operam dabant. Constantinopoli natale sancti Timothei, quando ab Epheso ejus sacra ossa delata sunt. In Ariopoli natale Quirilli, Hindei et Genonis. In Tarso Ciliciæ Aphrodisii. Romæ sancti Beati confessoris.

D. VI Idus Maii. — Natale Johel prophete. Romæ via Latina in cœmeterio ejusdem natale sanctorum Gordiani et Epimachi. Julianus imperator apostata

B inter multos Christianos, quos publicis custodiis

EDITIO BOLLANDIANA.

• Elladii episcopi. Ipso die apparitio S. • Michaelis archangeli in monte Gargano.

9. — VII Idus. Vacat Bæda.

V. D. A. T. L., in • Persida natale martyrum trecentorum decem. D. T. L. (sed varia ubique phrasi), Nazianzi oppido B. • Gregorii episcopi qui Theologus dicitur. A. T., in Anziopoli natale S. • Quirilli.

SMITH NOTÆ.

qui apud vicum urbis ipsius in monasterio Saligenensi quod ipse post magistri dogmata ædificavit, in pace quiescit. Perperam ab auctore nostro nuncupatur episcopus. Hodie quidem memoratur a Notkero et quamplurimis miss.; sed Usuardus et Baronius ejus diem natalem celebrant xxiv Octobris, quando anno 589 obiisse traditur.

• Elladii. Elladius sedit annos 25. Fuit autem tempore Constantii et Constantini filiorum Constantini, sub Marco, Julio, atque Liberio Romanis pontificibus. S. Amatorem clericum fecit et S. Martham sanctimoniam, et plenus sanctitate et virtutibus obiit, sepultusque est secus decessores suos in monte Autrico. Philippus Labbe tomo I Bibl. Manuscriptorum. Tempus sedis videtur optime colligi posse ex Actis S. Amatoris successoris, mortui anno 418, cum sedisset annis 30, mense 1, diebus 5; proinde ordinati anno 388, infelici seditione populorum post obitum S. Elladii concordii voce petentium S. Amatoris episcopum, ut saltem Elladius possit censi obiisse anno 387. Assignantur autem illi anni 23, quibus Ecclesiam Autissiodorensis rexit, ut videatur consecratus episcopus circa annum 364.

• Michaelis. De hac apparitione plura die xxix Septembris, quando ipsius nomine in monte Gargano dedicata fuit ecclesia.

• Persida. Quo tempore et mortis genere compleverint agonem nullus prodit: et cum plurimæ apud Persas in Christianos motæ fuerint persecutiones, difficile est discernere. Florentinus conjicit oculos in Saporem regem Persarum, quod plurimi sub eo ob fidem Christi fuerint martyrio coronati.

• Gregorii. De eo egimus xxv Januarii. Quo die apud Græcos præcipuum hujus festum celebratur.

• Quirilli. Galesinius et Ferrarius Galesinium sequens Romæ falso passum scribunt.

• Beati. Rabanus, Bæda suppositivus et Galesinius asserunt hunc Romæ obiisse; sed locus in veterissimo Martyrol. reginæ Sueviæ signato num. 313, rectius hoc modo indicatur: «In territorio Carnotinæ civitatis, Castro Viudocino, natalis S. Beati confessoris.» Sic etiam Usuardus locum describit: «Castro Viudocino depositio S. Beati confessoris.» Eadem ha-

Romæ natalis sanctorum (Beati confessoris et S. • Primoli. L., Romæ via Latina passio S. Primoli. V., Romæ natale confessorum • Gordiani et Primoli. T., Eodem die in Constantinopoli • natale S. Timothei.

10. — VI Idus. Natale sanctorum Gordiani et Epimachi, et Romæ natale (Calepodii senis presbyteri,

• bellinus, Grevenus, Molanus, Maurolycus aliique. Maxime incertum est quo tempore hic floruerit. «Acta ejus habent, inter alios viros apostolicos a S. Petro electum et in Gallias missum fuisse. Interim Pommeratus cum ad Henschenium mitteret Acta, in litteris adjunctis indicat, se arbitrari floruisse quarto aut quinto Christi sæculo. Profecto aliquis scrupulus injicitur ex lectionibus Breviarii Carnotensis, quod in eis nulla mentio fiat aut urbis Romanæ, aut S. Petri, cum ex hac missione S. Beati per S. Petrum facta accedere possit summa dicte diocesi dignitas.» Acta Sanctorum.

• Primoli. Non recte conjunguntur hic et S. Beatus. Supra enim ostendimus Beatum Romæ non obiisse, ubi tamen Primolus passus est, idque via Latina. Hic et Gordianus etiam postmodum coluntur.

• Gordiani. Omnia Martyrologia tradunt hos ambos passos Romæ: Rabanus autem et Ado, et Notkerus et auctor Bædæ suppositivus innuere videntur, quod non simul passi sunt, dicentes sanctos S. Gordianum in ea crypta fuisse positum, ubi jam pridem S. Epimachum sepelierant. In Martyrologio Adonis edito et Rosweido et in variis miss. ista subduntur: «hic Epimachus apud Alexandriam cum collega suo

D Alexandro, multo tempore et in vinculis et in cruciatibus carceris tortus, cum in frequentibus et diversis suppliciis confectus perdurasset in fide, ignibus ad supremum consumitur. Sed hic Alexandrinus Epimachus non idem esse videtur cum Romano Epimacho, de quo hic agitur, qui non ab ignibus consumptus, sed plexus capite dicitur in menologio Basilii imperatoris. Gordianus tempore Juliani Apostatæ diu plumbatis cæsus, et ad ultimum capite truncatus est. Baronius in Mart.

• Natale. Ita quatuor apographa Martyrologii Hieronymiani et alia, quæ persuaderent hunc esse aliquem ex antiquis martyribus Byzantinis, quales plurimi præcedenti die dantur: nisi Ado cum variis miss. adderet ista: «Quando ab Epheso sacra ejus ossa delata sunt;» et Notkerus non Natalem nem, sed translationem appellaret, de qua diximus ad diem ejus natalem, xxiv Januarii.

• Calepodii. Hi passi circa annum 222.

EDITIO COLONIENSIS.

mancipavit, beatum Januarium, senem presbyterum comprehensum cuiquam vicario Gordiano ad audiendum tradidit; qui beatum Januarium patienter audiens, spiritu Dei illuminatus credere cœpit: quem protinus beatus presbyter cum uxore Marina nomine, et familia promiscui sexus, numero quinquaginta tres, et eo amplius baptizavit. Quod audiens Julianus, jussit in scriptionibus damnari sanctum Januarium presbyterum, et beatum Gordianum, uxorem ejus ad aquas salinas manere præcepit, in servitio rusticorum. Clementianus autem tribunali residens, beatum Gordianum vinculum catenis sibi præsentari fecit. Ille in confessione Christi fixus, diu plumbatis cœditur, in ultimo capite truncatur. Cujus corpus jussit iniquus judex ante templum Apollinis jactari, ut a canibus roderetur. Quod nocturno tempore Christiani rapientes, milliario uno plus minus ab urbe Roma posuerunt in crypta, ubi jampridem corpus beati martyris Epimachi sepultum fuerat. Ille Epimachus Alexandriam abiit cum collega suo Alexandro, multo tempore in vinculis et in cruciatibus carceris tortus, ignibus postmodum consumitur, reliquiæ ipsius deinde Romam sunt translatae. Romæ natale Clepodii senis

A presbyteri, sub Alexandro imperatore, qui eum fecit occidi a Laodiceo; et corpus trahi per civitatem, atque in Tyberium jactari, die Kalendarum Maiarum. Quod inventum piscatores levaverunt, et Calisto episcopo narraverunt. Ille acceptum condidit cum aromatibus et linteaminibus, et sepelivit in cœmeterio ejusdem, milliario ab urbe tertio in crypta, sexto Iduum Maiarum. Tunc decollatus est ab Alexandro Palmatus consul, cum uxore et filiis, et aliis promiscui sexus de domo sua quadraginta duobus, cum quibus et Simplicius senator cum uxore, et filiis et familia sua, promiscui sexus sexaginta octo; et similiter cum uxore sua Blanda, qui per doctrinam Calisti papæ, et Calepodii presbyteri nuper fuerant baptizati. Item Romæ natale sanctorum Quarti et Quinti.

B E. V I O S MAII. — Romæ via Salaria, milliario vicesimo secundo, natale sancti Anthuni, et passio sancti Evellii: qui videns passionem sancti Torpetis martyris, et mirabilia quæ fecit, credidit Christo, qui antea consiliarius Neronis imperatoris fuit, qualiter Christiani martyrizarentur. Viennæ sancti Mamerti episcopi, qui ob imminentem cladem solemnes ante ascensionem Domini litanias instituit.

EDITIO BOLLANDIANA.

sub Alexandro imperatore; qui eum fecit occidi a Laodicio, et corpus trahi per civitatem, atque in Tiberim jactari die Kalendarum Maiarum. Quod inventum piscatores levaverunt, et narraverunt Calisto episcopo. At ille acceptum condidit cum aromatibus et linteaminibus, et sepelivit eum in cœmeterio ejusdem via Aurelia, milliario ab Urbe tertio vi Idus Maii. Tunc decollatus est ab Alexandro Palmatus consul cum uxore et filiis et aliis promiscui sexus quadraginta duobus, cum quibus et Simplicius senator, qui per doctrinam Calisti papæ et Calepodii presbyteri nuper fuerant baptizati. Scriptum in Passione S. Calisti papæ.

V., Et depositio ^a Job prophetæ.

II. — V Idus. Vacat Bada.

Florus in A. T. L., Viennæ depositio S. ^b Mamerti episcopi et confessoris, cujus præslatu in Vienna urbe terræmotus permaximus fuit: sed et bestia in homines irruentes devorabant. Unde isti antistes multorum consultu, triduanum jejunium, quod ante Ascensionem Domini Galliarum populus celebrat, instituens, iram Dei in misericordiam convertere promeruit.

V., Romæ Via Salaria milliario duodecimo natale S. ^c Anthimi. D., Romæ S. Anthimi. Viennæ Mamerti episcopi: qui ob imminentem cladem solem-

SMITH NOTÆ.

^a Job. Quo anno aut die obierit non satis constat. Græci cum reliquis Orientalibus celebrant ejus festum die vi Maii: at Latini hodie. Philippus Labbe ad annum mundi 2399 et ante æram Christi vulgarem ad annum 1655 refert obitum patriarchæ Josephi; et addit videri tunc S. Johem fuisse a diabolo tentatum, annos natum 70; quibus si addantur anni 140, conficiuntur anni 210, et sic fuerunt ei in annis vite etiam data duplicia, ut ex capite ultimo Jobi deducitur: proinde obitus ejus refertur a dicto Labbe ad annum mundi 2559, et ante æram Christi vulgarem ad annum 1515. Quibus autem Græci cum LXX Interpretibus asserunt universum vixisse annos 218, secundum hunc calculum esset obitus ejus differendus ad annum mundi 2577, et ante æram Christi vulgarem ad annum 1477.

^b Mamerti. Prima memoria S. Mamerti invenitur in duplici epistola S. Hilarii papæ, cujus prior data est vi Idus Octobris Basilio V. C. consule, id est anno 463. In hac committitur Leontio episcopo Arelatensi examinanda in synodo causa Mamerti episcopi Viennensis, qui extra fines suos indebite densibus episcopum ordinaverat. Altera epistola data est anno sequente vi Kal. Mart., ad viginti episcopos, ut per Veranum episcopum moneatur Mamertus, ut ab ordinationibus indebitis absteat; utque

qui Diensibus a Mamerto consecratus fuerat, Leontii Arelatensis episcopi, a quo consecrari debuit, arbitrio confirmetur. Memoria etiam est ejusdem Mamerti inter triginta episcopos, quibus Lucidus presbyter errorem emendans libellum misit, in quo fidei suæ professionem secundum synodi Arelatensis statuta et Fausti Reiensis episcopi epistolam ad se missam deponit. Exhibet ista Sirmontus tomo I Conciliorum Galliarum et circa annum 475 gesta arbitratur. Habuit autem S. Mamertus successorem S. Ithimium qui vixit ad annum 410. BOLLAND. De ejus sepultura et translatione sic scribit Joannes Chenu: Jacuit corpus ipsius primum in basilica Apostolorum extra muros Viennæ, ad dextram altaris partem... Postea vero ad basilicam Constantinianam S. Crucis translatum.

^c Anthimi. Qui juxta Usuardum post virtutum et prædicationis insignia in Tiberim præcipitatus, et ab angelo inde ereptus, oratorio restitutus est proprio; dehinc capite punitus victor migravit ad cælos. In Baronii Martyrologio additur persecutio Diocletiani. Secundum Adonem et Notkerum passus est Via Salaria milliario vigesimo secundo. Cum autem a Diocletiano imperatore Pinianus Asiæ proconsul declaratus esset, etiam antequam illic proficisceretur in Christianos desæviebat: at inimitate gravi corre-

EDITIO COLONIENSIS.

F. IV IUDS MAII. — Romæ in cœmeterio Prætextati natale sanctorum martyrum Nerei et Achillei fratrum. Qui cum essent eunuchi beatæ Flaviæ, cum ea apud insulam Pontiam longum pro Christo duxerunt exsilium; postmodum vero ab Aureliano sponso

A Domitillæ, quem ipsa ob amorem Christi spreverat, primo verberibus gravissimis arctati, deinde Memmio Rufo consulari sunt traditi, a quo cum equuleo et flammis compellerentur ad immolandum, et dicerent se a B. Petro apostolo baptizatos, nulla ratione posse

EDITIO BOLLANDIANA.

nes ante Ascensionem Domini Letanias instituit. T. L., Eodem die Romæ via Salaria passio SS. Achillis, Serapionis, Januarii. A. L., Et S. a Gengulfi martyris. A. T., Ipso die depositio S. b Maioli abbatis.

12. — IV IUDS. Romæ SS. c Nerei et Achillei. Et

SMITH NOTÆ.

ptus, quæ nulla arte curari potuit. Lucinæ uxoris hortatu Christianos vocavit, inter quos fuit Anthimus; qui Piniano Christum annuntians, ad fidem convertit, et una cum Lucina et tota familia baptizavit, et ab infirmitate liberavit. GUNTUS SEN.

a Gengulfi. Floruit octavo Christi sæculo sub Pipino Francorum rege, Caroli Magni imperatoris parente, eximia vir pietate S. Gengulphus, uxoris suæ machinatione ab huius adultero perfide occisus, et inter martyres habitus: qui mox eodem et sequenti sæculo in cultum et venerationem suam attraxit non solum Burgundiam, sed vicinas ad Mosam, Mosellam et Rhenum regiones: præcipue vero coitit Varenis. Die XII Maii inscriptus est Martyrologio sub nomine Bædæ excuso, sed uti post eum vixit S. Gengulphus, ita et Martyrologium illud postea concinnatum est. Præterea die IX Maii eodem constevisse ab Ecclesia Ultrajectina patet ex veteri eiusdem Ecclesiæ Breviario. Demum XII Octobris aliæ Ecclesiæ illum colunt, ut indicant Bruxellense et Brugense Breviarium ac Tornacense Missale. Molanus in Notis ad Usuardum. BOLLAND.

b Maioli. S. Maiolus Provinciæ regionis fuit indigena; et Maticonam Burgundiæ civitatem adiens, primo ibi clericus, deinde archidiaconus creatus est; oblatum sibi archiepiscopatum Vesontionensem humiliter recusavit; et Cluniacense monasterium ingressus, sub Aymardo abbate monachus vixit. Inter ea Aymardus præ senecta regendi monasterii onus diutius ferre non valens, proposuit Maiolum in successorem, qui abbatis locum suscepit invitus. Adeo etiam floruit religio sub tanti viri imperio, ut ab Ottone imperatore legationem in eam rem mittente invitatus est, et reformationi monasteriorum præfectus. Dum autem ad suos rediit, et transcensis Alpibus, cum Jovini montis declivia sequerentur, a Saracenis captus est, et in villam quæ dicitur Pons Ursariæ violenter abductus; a suis denique redemptus domum profectus est. Sub eodem fere tempore, Romana sede vacante, pontificatum Romanum conatu omni rejecto. Hic etiam vir claruit prophetiæ spiritu, prædixit enim obitum et Ottonis primi et secundi. Villam quæ dicitur Silviniacus adveniens ægrotavit, et cum vitam plenam miraculis egisset, defunctus, sepultus est in ecclesia B. Petri Silviniacensis, retro altare crucis v Iudis Maii, 6 feria, quæ Ascensionem Domini sequebatur, anno Christi 994, ordinationis autem suæ 41. Festum aliquod translationis S. Maioli abbatis celebratur ad diem IV Maii in ms. Leodiensi S. Lambertii. Vide Acta S. Maioli apud Acta sanctorum.

c Nerei et Achillei. Fratrum, qui fuerunt eunuchi B. Flaviæ Domitillæ, de qua supra egimus Nonis Maii, et cum ea apud insulam Pontium longum duxerunt exsilium. Postmodum vero ab Aureliano sponso Domitillæ, quem ipsa ob amorem Christi spreverat, primo verberibus gravissimis arctati, deinde Memmio Rufo consulari sunt traditi. A quo cum equuleo et flammis compellerentur ad immolandum, et dice-

S. P. N. d Epiphaniï episcopi Cypri. Et Romæ S. e Pancratii: qui cum esset annorum quatuordecim, sub Diocletiano martyrium capitis detruncatione complevit.

T., Eodem die natale S. f Rictrudis.

rent se a B. Petro apostolo baptizatos nulla ratione idolis immolare, capite cæsi sunt. Quorum corpora rapuit Auspicius discipulus eorum, nutritor Domitillæ, et naviculo impositus adducens in prædium Domitillæ, in crypta arenaria via Ardeatina sepelivit, a muro Urbis milliario uno et semisse. ADO, NOTKERUS,

d Epiphaniï. Cypri Salaminiæ episcopus. Huius patriam institutionemque adolescentiæ Sozomenus (vi, 32) explicat: Epiphanius philosophatus est juxta Benanducem vicum in territorio Eleutheropolitanositum, ex quo ortus fuerat. Qui cum ab ineunte ætate a præstantissimis monachis institutus fuisset, ejusque rei causa diu moratus esset in Ægypto, in monastica philosophia celeberrimus extitit. Quam inimicus fuit Joanni Constantinopolitano, et quomodo partes Theophili tuebatur, videre est in Sozomeno, viii, 13). Mentionem ejus facit et Socrates vi, 10, 11), Sozomenus (vii, 26), Nicephorus (xiii, 12), Hieronymus, epistola 61 ad Pammachium contra Joannem Hierosolymitanum. Obiit circa finem anni 402, vel saltem ineunte proximo; extrema quidem senectute, ut pote ætatis anno prope centesimo, episcopatus tricesimo sexto. Quin si Polybius credendum sit, ipse Epiphanius Constantinopoli celsus Arcadio imp. dixit se annos 115, menses 3, natum esse. Sed hoc est dubie et incertæ fidei.

e Pancratii. Qui natus est apud Phrygiam in civitate Synnada, et post mortem parentum Cleonii et Cyriadæ commendatus est tutelæ Dionysii patris. Hi autem Romam profecti, habitaverunt in Cælio monte, et quodam tempore accedentes ad Romanum pontificem Caium, in fide ab eo instructi, baptizati sunt. Post Dionysii obitum Pancratius captus ad Diocletianum ducitur, et ad hujus promissa et omnia immobilia, via Aurelia capite plectitur. Tum corpus ejus ab Octabilla sublatum est octuo, et sepultum. Acta apud Bolland.

f Rictrudis. Quæ in Guasconia nobilibus parentibus orta sub sancto præsule Amando pietate multum profect: ibi enim tunc exsulem agebat S. Amandus, quia Dagobertum reprehenderat. Conjugem habuit Adalbardum, virum nobilitate clarum, cui multæ erant possessiones in pagis Flandrensi, Legiensi, Adartenst, Atrabatensi, et Pabulensi. Hic in Vasconiam proficiscens a malignis hominibus est interceptus. Ex ipso habuit S. Rictrudis quatuor sanctas proles, S. Maurontium levitam et abbatem, S. Clotsendem quæ post matrem Marcianis abbatissa resedit, S. Eusebiam quæ Hamatico præfuit, S. Adalsendem quæ præmatura morte rapta est. Cum autem Rictrudis ad secundas urgeretur nuptias, a S. Amando velamen accepit, et sibi et filiabus monasterium apud Marcianos delegit: ubi usque ad annum ætatis 74 clarissime præfuit. Molanus de sanctis Belgii. Juxta Ghinnum Senensem claruit circa annum 710. Henschenius vero in Actis sanctorum asserit natam eam fuisse circa an. 614. Ergo obiit circa an. 688. In Acta a Mabillonio edita intrusus est annus 687, ætatis suæ 74, prælaturæ 40.

EDITIO COLONIENSIS.

idolis immolare, capite cæsi sunt. Quorum corpora rapuit Auspicius, discipulus eorum, nutritor sanctæ virginis Domitillæ, et in crypta arenaria sepelivit. Item via Aurelia, milliario secundo, natale sancti Pancratii martyris; qui cum esset annorum quatuordecim, sub Diocletiano martyrium capitis obtruncatione complevit, cujus reverendum corpus Octavilla illustris femina occulte noctu sublatum aromatibus conditum sepelivit. Eodem die B. Dionysii patris ejusdem B. Pancratii, cujus studio idem Pancratius et baptizatus, et in timore Dei confortatus, ad martyrium animatus est. Apud Cyprum sancti patris nostri Epiphaniï Salaminæ episcopi.

G. III Idus MAII. — Natale sanctæ Mariæ ad Martyres. Phoca imperatore beatus Bonifacius papa in veteri fano, quod Pantheon vocabatur, ablatis idolo-

latriæ sordibus, ecclesiam beatæ semper virginis Mariæ, et omnium martyrum dedicavit, cujus dedicationis sacratissima dies agitur Romæ tertio Idus Maii. Ipso die sancti Servatii episcopi Tungrensium Ecclesiæ, qui tempore quo Hunni Germaniam vastabant, ne civitatis atque Ecclesiæ suæ videret excidium, Domini revelatione communitus, transit ad vicum Trajectensium, ibique defunctus, atque in medio publici aggeris est sepultus. Ob cujus meritum hominibus demonstrandum, cum tempore hiemis omnia in circuito nix repleret, nunquam sepulcrum ejus operuit nix nec pluvia, donec a successore suo sancto Munullo episcopo templum magnum in ejus honore constructum est. Et natale sancti Gargolli martyris, et sancti Onesii confessoris.

B A. PRID. IDUS MAII. — Sancti patris nostri Pacomii;

EDITIO BOLLANDIANA.

13. — III Idus. Dedicatio S. ^a Mariæ ad Martyres. Eodem die S. Servatii.

Florus in A. T. L., Trajecto Portu natale S. ^b Servatii episcopi. Hic dum ad B. Petri apostolorum principis sepulcrum pro ereptione populi Galliarum Domino supplicaret, ne ab Hunnis vastarentur, ab ipso apostolo, ut fertur, accepit responsum in visu et ipsum cito corpore migraturum, et nullam Galliarum urbem præter Metensium, propter pigra B. Stephani Martyris ibi recondita, liberandam.

In Palæstina ^c Taraco, Probi et Andronici (*Hactenus A.*), qui sub Maximo præside post plura tormenta in amphitheatrum projecti, cum a bestiis non læderentur, g'adiis sunt deputati.

Idem, ut videtur, sed in solo T. : Ipso die passio S. ^d Mucii presbyteri : qui passus est in Amphipoli civitate, sub Laodicio et Maximo proconsulibus. Qui jussus est primo suspendi et exungulari pene usque

ad ossa : deinde missus est in caminum ignis ardentis : inde virtute Domini illæsus exiens, sub duas rotas mittitur, ut volventes dividerent membra ejus : quibus solutis, novissime gladio traditus est.

14. — II Idus. Sancti Patris nostri ^e Pachomii, qui cum esset factis apostolicæ gratiæ insignis, fundatorque Ægypti cœnobiolorum, scripsit monasteriorum regulas, quas angelo dictante didicerat : simul et de tempore Paschali. Ipso die in Syria natalis ^f Victoris et Coronæ sub Antonio imperatore, duce Alexandriæ Sebastiani. (*Hactenus A.*) Erat autem Victor miles a Cilicia, cui Sebastianus in confessione fidei confringi digitos et velli jussit a cute. Deinde illum jussit in caminum ignis mitti, ubi triduo permanens non est læsus. Deinde venenum bibere jussus, non est mortuus, sed veneficum potius ad fidem convertit. Deinde jussus est nervos corporis ipsius tolli : deinde oleum bulliens mitti in pudendis ejus. ^g Post hæc jussit ardentes lampades suspenso ad

SMITH NOTÆ.

^a *Mariæ*. Baronius in Martyrologio hoc modo rem explicat : Romæ Dedicatio ecclesiæ Sanctæ Mariæ ad Martyres, quam B. Bonifacius Papa IV, expurgato deorum omnium veteri fano, quod Pantheon vocabatur, in honorem B. semper Virginis Mariæ et omnium Martyrum dedicavit, tempore Phocæ Imperatoris.

^b *Servatii*. Episcopi Tungrensium et confessoris. Qui contra Euphratem pseudoepiscopum sententiam suam protulit in concilio Agrippino anno 546 celebrato. Multum autem inter Galliæ episcopos laudatur a Sulpitio Severo noster Servatius, qui Arimini minis et terculis Arianorum non cessit, sed contra eos fidei professiones edidit. Sed et Athanasius præclare ejus meminit. Magnentius legatus mittebatur a Constantio ad Constantem fratrem. Is tyrannus Constantem occidit, et Occidentis imperium anno 350 Augustoduni occupavit. Accusatus est statim Athanasius quod cum Magnentio egerit de interficiendo Constante. Unde ad Constantinum apologiam scripsit : in qua inter testes innocentiae suæ primum nominat Servatium episcopum, qui ad Constantem aliquando a Maxentio pro legato missus fuerat. Natalis Servatii hodie celebratur ; dies translationis septimo Junii ; festum visionis, quam Romæ habuit de Galliarum excidio, incidit in diem Annuntiationis Domini, sed transpouit in diem Dominicum post octavas Pa-

schæ. Denique triumphus S. Servatii recolitur Dominica prima Julii. MOLANUS de Sanctis Belgii.

^c *Taraco*. De his vide infra 1 Octobris.

^d *Mucii*. Hic presbyter fuit Amphipolitane Ecclesiæ, parentes habuit Euphratium et Eustathiam ex veteri Roma oriundos. Amphipoli autem multis penis afflicto est ; cum autem universus populus clamaret eum dimittendum esse, amandatus est ad Philippos in Perinthon urbem Thraciæ, quæ nunc Heraclea dicitur, atque inde Byzantium, ubi capite plexus est. Postea extracta illi a Constantino magno æde splendidissima, in illum translatus est. Passus est sub Diocletiano. Græci cum colunt 21 Maii. BOLLANDUS, die 21 Maii.

^e *Pachomii*. Sozomenus in Hist. Eccl. (III, 15) scribit Pachomium fuisse Tabennensium in Thebaide monachorum auctorem et institutorem, initio quidem solum in spelunca philosophatum esse, postea vero angelum ei apparentem monuisse ut juniores monachos colligeret ; porro tabulam dedisse ei quæ etiamnum custoditur a monachis. Ejus Acta declarant eum defunctum esse, quando S. Athanasius in Ecclesiam suam reversus est, anno sc. 349.

^f *Victoris*. Martyres hi supra coluntur VIII Kal. Maii.

^g *Verba post hæc usque ad capite suspendi om. L.*

EDITIO COLONIENSIS.

qui cum esset factis apostolicæ gratiæ insignis, fundatorque Ægypti cœnobiorum, scripsit monachorum regulas, quas Angelo dictante didicerat, simul et de tempore Paschali. In Syria natale Victoris et Coronæ, sub Antonino imperatore, duce Alexandriæ Sebastiano. Erat autem Victor miles a Cilicia, cui Sebastianus in confessione fidei confringi digitos, et evelli jussit, deinde illum in caminum ignis mitti, ubi triduo permanens, non est læsus: deinde venenum bibere jussus, non est mortuus, sed veneficum potius ad fidem convertit. Deinde jussum est nervos corporis ejus tolli, deinde oleum bulliens mitti in pudendis ejus, post hoc jussit lampades ardentis suspensio ad latera applicari: post hoc acetum et calcem simul misceri, et dari ei; deinde oculos erui, deinde triduo visum [F. jussum] capite suspendi, et dum adhuc suspirasset, jussit eum excoriari. Tunc Corona, cum esset uxor militis cujusdam, cœpit beatificare sanctum Victorem pro gloria martyrii. Et dum hoc faceret, vidit duas coronas de cœlo lapsas, unam Victori, et alteram sibi missam. Cumque et hoc cunctis audientibus protestaretur, tenta est a duce, jussum est duas arbores palmæ curvari adinvicem, et canabinis funibus ligari Coronam in utraque manibus et pedibus, et sic arbores dimitti. Quod dum fieret, divisa est Corona in duas partes; erat autem annorum sedecim. Tunc quoque Victor decollatur, et ipse

A victoriæ perennis triumphum meruit.

B. Ius MAI. — Natale sanctorum confessorum Torquati et Isefontis, Secundi, Indaletii, Cæcilii, Esitii, Eufrasii, qui Romæ a sanctis apostolis episcopi ordinati, ad prædicandum verbum Dei ad Hispanias, tunc adhuc gentili errore implicatas, directi sunt. Cumque ad civitatem Accitanam venissent, et propter laborem itineris modicum quiescentes, et causa victus emendi discipulos in urbem misissent, mox paganorum multitudo, qui tunc forte diis suis festa celebrabant, eos usque ad fluvium persecuta est; in quo pons miræ magnitudinis et firmitatis exstructus, transeuntibus sanctis, Dei nutu cum omni insequentium multitudine funditus corruit. Ad quod miraculum cæteri territi, et cujusdam magnæ senatrici Iupariæ, quæ divinitus inspirata eos benigne suscipiens credidit, exemplum secuti, relictis idolis Christo Domino crediderunt. Post hæc diversis urbi us evangelizantes, et innumeras multitudines Christi fidei subjugantes Torquatus Accii, et Isefontis Vergii, Secundus Abulæ, Indalecius Urçi, Cæcilius Heliberri, Esicius Carcesæ, Eufrasius Eliturgi, quieverunt. Apud insulam Chium, natale sancti Isidori martyris. Apud Damosacum passio sanctorum Petri et Andreæ, Pauli et Dionysiæ.

C. XVII KAL. MAI. — Apud Isauriam natale sanctorum Aquilini et Victoriani, quorum gesta habentur

EDITIO BOLLANDIANA.

latera applicari. Post hoc acetum et calcem simul misceri et dari ei in ore: deinde oculos erui: deinde triduo jussum capite suspendi, et dum adhuc spiraret, jussit eum excoriari. Tunc Corona, cum esset uxor cujusdam militis, cœpit beatificare S. Victorem pro gloria martyrii. Id dum faceret vidit duas coronas de cœlo lapsas, unam Victori et alteram sibi missam. Cumque et hoc cunctis audientibus protestaretur, tenta est a iudice, et jussum est duas arbores palmæ curvari ad invicem, et canabinis funibus ligari Coronam in utraque manu et pede utroque, et sic arbores dimitti. Quod dum fieret, divisa est Corona in duas partes: erat autem annorum sedecim. Tunc quoque Victor decollatus, et ipse victoriæ perennis triumphum promeruit.

C Mediolano Victoris, Felicis, Rustici. Et natale sanctorum quodringentorum quatuor martyrum qui cum S. Cyrico passi sunt.

15. — IBIUS. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L., Apud ^c Lampsacum passio SS. Petri, Pauli, Andreæ, et Dionysiæ virginis: quorum Petrus post diversa tormenta gladio est percussus, Andreas et Paulus lapidibus obruti, Dionysia gladio deputata. B. solum locum et nomina habet.

D., Natale sanctorum confessorum, Torquati, Ctesiphonis, Secundi, Indaletii, Cæcilii, Esicii, ^d Eufrasii. B. In ^e Sirmio Timothei, et alibi septem virginum. In Sardinia ^f Simplicii. B. V. A. T. L., In Porta Romano natale SS. Præstabilis, Felicis, Victoris, Cirici, Januarii, Geruli. Ex his Victor est in solo V. Gerulus in solo B. Ciricus in V. et L. Sed in hoc ultimis: qui in B. Cynirus dicitur.

D 16. — XVII KAL. Junii. Vacat Bæda.

V., Eodem die S. ^a Bonifacii in Apennino. B., In

SMITHI NOTÆ.

^a Bonifacii. Episcopi Ferenti in Tuscia, qui, ut refert B. Gregorius in libro primo Dialogorum, a pueritia sanctitate et miraculis claruit. Claruisse S. Bonifacium circa tempora Justini imperatoris docet Baronius: et Ferrarius ait, iere S. Gregorii papæ tempestate vixisse.

^b Rustici. Adjunguntur in hoc et in plerisque mss. recentii seu quadringenti quatuor, qui cum S. Cyrico passi sunt, tanquam dictorum martyrum socii fuerunt. Verum in antiquissimo ms. Epternacensi, post relatos martyres Mediolanenses, dicuntur alibi trecentii quatuor martyres, qui cum Cyrico passi sunt. Sed hi sunt qui Tarsi in Cilicia, aut ut alii habent, Antiochiæ passi sunt cum S. Cyrico, seu Quirico et Iulitta matre ejus, xvi Junii. Ad hunc enim diem infra S. Cyricus colitur.

^c Lampsacum. Hæc acta sunt Decio imperatore.

^d Eufrasii. Qui Romæ a sanctis apostolis episcopi ordinati, et ad prædicandum verbum Dei ad Hispanias, tunc gentili errore implicatas, directi sunt. Cumque diversis urbibus evangelizassent, et innumeras multitudines Christi fidei subjugassent, Torquatus Accii, Ctesiphon Vergii, Secundus Abulæ, Indalecius Urçi, Cæcilus Eliberi, Esicius Corcesi, Eufrasius Eliturgi quieverunt. Usuard. — Adventus horum episcoporum in Hispaniam celebratur et i et v Maii.

^e Sirmio. Auctor Bædæ: supposititii eos celebrat xvi Maii

^f Simplicii. Sequenti die xvi Maii apud Bædam supposititium hic vocatur presbyter. Ferrarius vero in Catalogo SS. Italiæ hoc actorum compendium proponit: ^c Simplicius episcopus Phausaniæ, quæ civi-

EDITIO COLONIENSIS.

aur. Autisiodoro passio sancti Peregrini episcopi primi civitatis ipsius : et sanctæ Maximæ virginis, cux multas clara virtutibus in pace quievit. In Sirmio natale Timothei, et septem virginum. In Sardinia natale Simplici presbyteri, et sanctæ Rosulæ, et sanctorum Diocletiani et Florentii. Intra Casinæ depositio Fidoli presbyteri et confessoris.

D. XVI KAL. JUNII. — In Tuscia sancti Torpetis martyris, sub Nerone principe. Hic magnus in officio Neronis fuit, et a beato Antonio presbytero baptizatus, et in fide Christi est eruditus. Hunc Nero cum cognovisset esse christianum, tradidit eum cuidam propinquo suo Satellico, ut impelleret eum sacrificare. Sed cum spiritu Dei confortatus beatus vir immobilis permaneret, fecit eum Satellicus alapis cædi, et ligatum ad columnam tandiu verberibus affici, quousque sanguis guttatim de corpore ipsius deflueret. Sed subito dum cæderetur, columna cadens op-

pressit iudicem, et quinquaginta cum eo. Inde tentus a ministris, positus est in rota, inde feris obicitur a filio Satellici, nomine Sylvio; sed minime ab his est læsus. Post hæc iubente Sylvio foras civitatem Pissinam ductus, decollatione capitis martyrium suum complevit, tertio Kalendas Maii. Hujus corpus ministri sceleris imposuerunt pene fractæ et cariosæ navi, cum quo simul canem et gallum projecerunt in decursum fluminis. Apparens autem angelus Domini cuidam venerabili feminae, cujus nomen Celerina, monuit, ut perquireret sancti martyris corpus, et sepeliret. Quod inventum cum omni reverentia sepelivit, et de facultatibus suis cessante persecutione ecclesiam supra construxit. Agitur festivitas martyris, et conventus civium sexta decima Kalendas Junii. In Alexandria natale Adrionis, Victoris et Basilæ.

EDITIO BOLLANDIANA.

D., Apud Isauriam Aquilini et Victoriani : addunt T. et L., quorum ^a gesta in præfato loco habentur : quæ alio fortasse spectabant. V., In civitate Piceni Auximo ^b Florentii, Diocletiani. Et S. ^c Peregrini episcopi. A. T. L., In civitate Piceno natale S. Florentii. In Autissiodorensi passio S. Peregrini, primi ipsius civitatis episcopi. B., In ^d Cæsarea natale SS. Aquilini, Victorini, Paulini. In civitate Epheso Mangenis, Gaianis, Jovini. In Autissiodoro passio Peregrini episcopi. Et depositio ^e Fidoli presbyteri.

17. — XVI KAL. Vacat Bæda.

D., In Tuscia ^f Torpetis martyris sub Nerone principe. V., Natale S. ^g Syri confessoris. Et depositio Liberii episcopi. B. A. T. L., Romæ ^h Via Salaria veteri sancti Paterni ac Primi et Liberii episcopi. B., Gallicorū episcopi. In Alexandria Victoris, Basilii. B. A. T. L., Nividuno natale Eracli et Paulini [B., Pauli]. B., Minerii, Aquilini, Arthemii.

SMITH NOTÆ.

tas hodie Terranova in provincia Galluensi in Sardinia nominatur, post SS. Gaviui, Propti et Januarii passionem, ob fidem Christianam jussu Barbari præsidis comprehensus, frustra ab ipso minis deterretur. Cumque deos dæmones esse et muta simulacra diceret, ab ipso præside lancea transfixus, seminecis cecidit : ac triduo animam Deo reddidit circa annum 504. Cujus corpus ibidem conditum est : ubi postea templum suo nomini excitatum est : illum Civitaten-ses patronum suum maxime venerantur.

^a Gesta. Gesta autem ab Usuardo et hic citata nusquam hactenus comparuerunt. BOLLAND.

^b Florentii. Baronius in Martyrologio a 1 diem x1 Maii scribit hos fuisse S. Anthimi discipulos, et sub Diocletiano lapidibus obrutos martyrium complevisse. Referunt eosdem illo etiam die Felicius, Glinius, Ferrarius.

^c Peregrini. Vincentius Bellovacensis, Antoninus in Chronico, et Baronius utrumque sequens, asserunt S. Peregrinum a Sixto I Galliam missum. Sed antiquissima ejus Acta eum missum tradunt temporibus Valeriani et Gallieni, sub quibus præfuit Ecclesiæ S. Sixtus II papa ab an. 256 ad an. 258. Eodem modo Historia episcoporum Autissiodorensium sub finem elogii adjungit ista esse gesta imperatoribus Galieno et Valeriano, Emiliano et Basso consulibus, id est, anno 259. Arbitramur autem S. Peregrinum dicto anno non occubuisse martyrem, sed Autissiodori cœpisse Christum annuntiare, et superfuisse ad tempora Aureliani, et post varia tormenta capite plexum sub Alexandro protectore lateris Aureliani; non sub Alexandro imperatore, ut Joannes Chenu conjicit in catalogo episcoporum Autissiodorensium.

^d Cæsarea. Rectius Isauria; vide primam hujus communitatis partem.

^e Fidoli. Abbatiss Trevis in Campania Gallicana. Hic captivus sub Theodorico rege abductus; quod anno 507 factum fuisse, in bello Chlodovæi contra Alaricum regem Wisegothorum arbitramur. Tunc enim,

ut scribit Gregorius Turon. (II, 57), occiso Alarico maximo Arvernorum populus et primi ex senatoribus corruerunt, et Chlodovæus Theodoricum filium suum ad Arvernos direxit; qui abiens urbes illas a finibus Gothorum usque Burgundionum terminum patris sui ditionibus subjugavit. Tunc ergo S. Fidolus nobilis juvenis et in clericum ordinatus, ex patria Arvernorum abductus, a S. Aventino abbate Trevis redemptus, in ejus monasterio primo monachus, tum præpositus; deum illo in solitudinem secedente, abbas ad obitum usque vixit, sed quando superfluit, nesceat.

^f Torpetis. Hic magnus in officio Neronis Cæsaris primo fuit, sed postea pro fide Christi, iubente eodem, alapis cæditur, verberibus diutissime afficitur, ac bestis devorandus traditur, sed minime læditur; tandem vero decollatione martyrium suum 11 Kal. Maias complevit : sed tamen ejus festivitas celebrius hic recolitur. ^g USUARD. Passus est civitate Pisana. NOTKER.

D ^h Syri. Primi episcopi Papiensis : Translatio ejus indicatur hodie a Galesinio, Ferrario atisque : ejus dies Natalis est 1x Decembris.

ⁱ Verba Via Salaria... ac Primi solus L. habet.

ⁱⁱ Nividuno. Palæstra martyrii Nivedunum, est Noviodunum Baronio : quem sequitur Saussaus in supplemento Martyrologi Gallicani, ubi omnes martyres a Galesinio indicatos affert; nec dubito quin hic accipiat Noviodunum, postea Noviomum dictum, urbem episcopalem sub archiepiscopo Rhenensi laud procul ab Augusta Suessionum. Philippus Labbe in Martyrologio Romano Gallicæ translatio, Nivedunum, vulgo Non, ad lacum Genevensium collocat. Philippus Ferrarius in Topographia ad Martyrol. itomanum quartum ipsum in Mysia inferiore ad Danubium, ubi Ptolomæus lib. in Geogr., cap. 10, habet Νουζόδουον. Quæ lectori proponimus, cum ex nudis nominibus non possumus unum locum potius quam alterum eligere.

EDITIO COLONIENSIS.

E. XV KAL. JUNII.—Apud Ægyptum sancti Dioscori lectoris, in quem præses multa et varia tormenta exercuit, ita ut unguis ejus effoderet, et lampadibus ejus latera inflammaret; sed cælestis luminis fulgore territi, ceciderunt ministri. Novissime laminis ardentibus adustus, martyrium consummavit. Et natale sanctorum Hortasii et Serapionis, et Marci papæ et Potanionis.

F. XIV KAL. JUNII.—Romæ natale sanctæ Pudentiæ vel Potentianæ virginis, quæ illustrissimi generis, Pudentis, discipuli beati Pauli apostoli, filia erat; cujus mater Sabinella, soror vero Praxedis, quas pater earum in omni religione Christi erudit,

A virginesque Christo dereliquit. Quæ post obitum sancti patris in omni exercitatione pietatis ita exereverunt, ut nocte dieque incessanter hymnis et orationibus cum familia sua Domino inservirent, beato pro urbis episcopo cum eis in laudibus Dei participante. Remunerationem igitur pro piissimis laboribus suis percepturæ, post innumeros agones, post multorum martyrum venerabiliter exhibitus sepulchras, post omnes facultates suas in visceribus pauperum inclusas, Christoque fideliter commendatas, tandem de terris ad Christum migraverunt. Potentiana venerabilis, quarta decima Kalendas Junii posita in cimiterio Priscillæ, via Salaria; Praxedis vero

EDITIO BOLLANDIANA.

18. — XV KAL. Vacat Bæda.

D., Apud Ægyptum a Dioscori lectoris: addunt L. et T., qui pro Christi nomine multa sustinuit tormenta. L., Romæ passio b Joannis episcopi. V., in Alexandria Patamonis presbyteri, Ortasii presbyteri, Serapionis. A. T., in Alexandria natale S. Hortasii presbyteri et Maximi, alias Maximæ. B., in Alexandria Partomi presbyteri, Serapionis presbyteri. Et S. c Martini papæ. In Ægypto Dioscori lectoris, qui multa passus est. In Constantinopoli Davivi, Luciosi, Marcioni. Et alibi natale SS. Casii et Victoris.

19. — XIV KAL. Romæ natale S. d Potentianæ (sic) virginis.

B Addit Florus in A. T. L., Romæ natale e Caloceri et Partheni (Hucusque V.), eunuchorum: sub Decio imperatore: qui pro eo, quod idolis sacrificare noluerunt, occisi sunt: paulo plenius Rabanus et B.

A., Atrebatæ depositio S. f Hadulfi episcopi. Et depositio S. g Dunstanni archiepiscopi. L., Eodem die in basilica S. Quintini adventus reliquiarum SS. Firmini, Fusciani, Victorici, Gentiani, Acti, Acioli, Honerati, Walerici, item Firmini. B., in Alexandria natale S. h Areni diaconi. D., Et i Pudentis discipuli apostolorum.

SMITH NOTÆ.

a Dioscori. In quem detentum præses multa et varia tormenta exercuit, ita ut unguibus carnes ejus effoderet, et lampadibus latera ejus inflammaret. Novissime laminis ardentibus adustus martyrium consummavit. ADO, USUARD., NOTKER., BARONIUS.

b Joannis. Ejus dies natalis celebratur infra ab ipso Bæda xxviii Mail.

c Martini. Martinus papa infra colitur die xii Novembris.

d Pudentiæ. Filia Pudentis et Sabinellæ, sororis Praxedis. Quæ post obitum patris se in omni exercitatione pietatis exercuit cum familia. Quam totam beatissimus Pius urbis Romæ episcopus baptismatis unda consecravit. Sedecim annos nata obiit. Hinc papa defunctus est anno 161.

e Caloceri. Bæda, Rabanus, Notkerus, Wandelbertus et Galesinus eos celebrant in Idus Februarii. Hollandus arbitratur eo die factam fuisse ejus translationem in Galliam. Passi sunt Decio Augusto et Grato consulibus, hoc est anno Christi 250.

f Hadulfi. Qui abbas factus est monasterii S. Vedasti anno 710. Anno vero 717, jussu Chilperici regis assumptus est ad episcopatum Cumeracensem sive Atrebatensem, undecimus a B. Vedasto. Molanus in natal. sanctorum Belgii. Anno 723 mortuus est. Labæus tom. II Bibl. novæ, p. 753. Sepultus est Atrebatu in ecclesia S. Petri, et inde ad digniorem ecclesiam S. Vedasti translatus. GRUVIUS SEN.

g Dunstanni. Regis Æthelstani temporibus, qui in regem anno 924 elevatus est, nascitur Dunstanus in West-Saxoniz finibus, Athelmi archiepiscopi ex fratre nepos, Alfegi a quo et monachatum et presbyteratum postea accepit, Winoniensis episcopi propinquus. Qui Glastoniæ in qua educatus est favore regis Eadmundi, anno 942 abbatis jure præficitur; et proximo anno cum regi Eadmondo Alfgiva filium peperisset Eadgarum, audivit voces psallentium atque dicentium: Pax Angelorum Ecclesiæ, exortu nunc pueri nostrique Dunstani tempore; Eadmundum regem anno 946 interfectum Glastoniæ S. Dunstanus sepelivit. Anno 955 rex Edredus regnavit, et missa celeriter legatione, confessionum suarum patrem B. Dun-

stanum accersivit. Quo festine ad palatium tendente et medium jam iter pergente, vox desuper clare sonuit ipso audiente: Rex Edredus nunc in pace quiescit. Regis autem corpus Wintoniam defertur, et ab ipso Dunstano in veteri monasterio sepultum est. Anno 956 Dunstanus a rege Eadvio pro justitia scriptis viro honorifice susceptus, in Blandino sub exsilio sui tempore mansionem accepit. Proximo autem anno rex Mercensium Eadgarus B. Dunstanum cum honore revocavit: qui, Ceonwalcho de uncto, ad Worgniensem episcopatum eligitur, anno etiam sequenti ad Lyndonensem. Anno 959 Brithelmo Dorsetensi episcopo ad ecclesiam Cantuariensem electo, postea tamen ad tantam rem minus idoneo judicato, Dunstanus Alfino Dorberneensi succedit: a quo rex Eadgarus instructus, abjectis clericis et cœnobiis, monachorum et sanctimonialium ceteras aggregavit, et plusquam 40 monasteria constituit jussit. Anno 960 Dunstanus Romam profectus a Joanne papa palium suscepit. Cum autem in patriam remeasset, prece ejus motus rex Eadgarus B. Oswaldum ad pontificatum Ecclesiæ Wigorn. promovit. Anno 969 rex Eadgarus Dunstano et aliis episcopis præcepit, ut expulsis clericis, in majoribus monasteriis per Merciam constructis monachos collocarent. Anno 975, idem rex a Dunstano et Oswaldo civitate Acamanni in regem unctus est. Anno 975 defuncto Eadgaro illi præses Eadwardum filium ejus in regem unxerunt. Quo perfide interfecto, ejus fratrem Æthelredum ad regni fastigium consecraverunt. Denique anno 988 obiit Dunstanus. FLOR., WIG.

h Areni. Notkerus ita scribit: e In Alexandria S. Irenæi diaconi. Qui in ms. Prazensi Hieremius diaconus appellatur. Irenæi nomen Græcum in Alexandrino martyre magis placet, quam nomen Areni; nihilque facilius fieri potest, quam ut Latinis prius nomen cum aspiratione efferentibus, inter scribendum loco H obreperet A. BOLLAND.

i Pudentis. Ubi hic S. Pudens idem sit cum eo cujus meminit S. Paulus in epistola secunda ad Timotheum, temporis ratio non sinit. Discipulus tamen S.

EDITIO COLONIENSIS.

virgo, æque sanctissima, duodecima Kalendas Augusti, et ipsa cum sorore juxta patrem sanctum sepulta. Ipsi die beati Pudentis, patris earum virginum. Item Romæ natale sanctorum Calocerii et Partemii, uxoris Decii imperatoris eunuchorum, qui cum essent unus præpositus cubilis, alter primicerius, nolentes idolis sacrificare, a Decio occisi sunt. Corpora eorum juxta viam Appiam sunt posita. Depositio domni Alchivini.

G. XIII KAL. JUNII. — Romæ via Salaria natale sanctæ Basillæ virginis et martyris Christi; quæ cum esset ex genere regio, et haberet sponsum illustrissimum nomine Pompeium, per beatam Eugeniã, et sanctos Dei Prothum et Jaciuctum conversa ad fidem, accusata est a præfato sponso suo, quod esset Christiana. Decrevit continuo Gallienus Augustus, qui tunc Christi persequebatur Ecclesiam, ut aut sponsum reciperet, aut gladio interiret. Conventa de hoc, respondit se regem regum sponsum habere, qui est

EDITIO BOLLANDIANA.

20. — XIII KAL. Vacat Bæda.

V., In Africa Victi, Maurellæ, Quinti, Primoli, Salutii, Fortunati. B., In Africa natale sanctarum Victuriæ, Marcellosæ, Falsæ. Et alibi depositio a Vallesii et Faustuli episcopi. D., Romæ via Salaria S. Basillæ virginis et martyris. B. A. T. L., Romæ natale S. Basilissæ et Aurei [*L. om. et Aurei.*] c In Gallia Neman-o civitate, d Blandii. T., Baulii. B., Buddi. L., Baulii martyris. A. T. L., Cum sociis suis.

21. — XII KAL. Vacat Bæda.

Florus in T. et L., In territorio Heburicensi passio S. c Mantii, qui passus est a Judæis, quem ob Filii Dei confessionem extensum funium vinculis, plagarum ictibus verberabant. Postmodum totum

SMITH NOTÆ.

Pauli hic dicitur in plerisque Martyrologiis. Antonius Gallonius quidem censet, quod ab isto seniore Pudente a S. Paulo memorato processerit alter, qui ideo solum dicitur a S. Paulo edoctus et amicus apostolorum, quod horum memoriæ singulariter devotus fuerit; et disciplinam quam alter S. Pudens avus vel patruus ejus a Paulo hauserat, per domesticam traditionem servavit. Quidquid autem sit de ea explicatione, quæ satis violenta apparet, hic S. Pudens pater SS. Pudentianæ et Prædixis floruit sæculo Christi secundo, tempore S. Pii episcopi Romani, qui ab anno 146 Vicarius Ilygini pontificis fuit, ac postea ipsemet pontifex supremus, Aniceto succedens anno 154, vixit usque ad annum 161. Hic ipsius Pudentis domum consecravit sub titulo Pastoris: hic, eo mortuo, filiarum rogatu baptisterium in eadem constituit.

* *Vallesii.* Et Faustuli, vel, ut alii habent, Faustini. Difficile est aliquid de hisce sanctis discernere, cum nec locus aut sedes indicetur episcopalis, nec tempus quo vixerint. Florentinus oculos conjecit in Faustinum, de quo scripsit S. Cyprianus in epistola ad Stephanum, eum laudans, quod steterit contra Marcianum Arelatensem episcopum, qui se Novatiano adjunxerat: non ausus est tamen in certo asserere.

b *Basillæ.* Vel Basilissa, quæ cum esset ex genere regio et haberet sponsum illustrissimum, accusata ab eodem quod Christiana esset, decretum est a Gallieno Augusto, ut aut sponsum reciperet, aut gladio interiret. Conventa de hoc et renuens consensum præbere, gladio transverberata est. Ado, Usuard.

Christus Filius Dei. Et cum hæc dixisset, gladio transverberata est. In Gallii civitate Nemauso, natale Baudelii, qui a paganis deorum suorum sacrificia celebrantibus comprehensus, cum sacrificare nollet, et in fide Christi immobilis inter verbera et tormenta persisteret, martyrii palmam pretiosa morte percepit.

A. XII KAL. JUNII. — In Mauritania Cæsariense, natale sanctorum Timothei, Polii et Eutychii diaconi, qui apud præfatam regionem verbum Domini disseminantes, pariter coronari meruerunt. Item apud Cæsaream Cappadociæ natale sanctorum Poliveti, Victorii, Donati. In Africa Casti et Æmilii qui per ignem passionis martyrium consummaverunt. Scribit Cyprianus in libro de lapsis. Apud Corsicam natale sanctæ Julię, quæ crucis supplicio coronata est: et sancti Valentis martyris et pontificis, cum tribus pueris.

corpus arctissimis vinculis alligaverunt tantisque corpus vulneribus affecerunt, ut membra vermibus pascerent. Hisce adjiunt ut ab ortu solis usque ad occasum exercendi causa rursus in graviorem culturam pœnalis numerus adderetur: sed istis omnibus invictus, Deo spiritum reddidit.

V., Romæ a Basilissæ, Aurei, b Gervasii et Protasii. D., Mauritania, c Timothei presbyteri et Eutychii diaconi. B., In Africa natale SS. Victi, Marcellæ, Quinti, Primoli, Salutii, Fortunati. In Britannia natale Timothei diaconi. In Autisiodoro depositio B. Valis presbyteri. A. T. L., In Mauritania natale SS. k Polientici diaconi, Timothei et Victi, qui in una die meruerunt coronari.

qui sequuntur fidem Actorum S. Eugeniæ. Papebrochius autem in Actis sanctorum probat illa S. Eugeniæ Acta contemni debere tanquam fabulas, adeo ut ex illis de Basilissa haberi nihil certi possit: et animadvertens via Salaria exstitisse quoddam Basilicæ cœmeterium, hinc veteris Hieronymiani Martyrologii hujusmodi lectionem sibi videtur elicere: c Romæ via Salaria in Basilicæ (Subintellige cœmeterio), Basilissæ, Aurei.)

b *Nastiv Nemani* pro *In Gallia Neman-o*.

d *Blandii.* Vel Baudelii, c qui comprehensus, cum sacrificare nollet, et in fide immobilis inter verbera et tormenta persisteret, martyrii coronam pretiosa morte suscepit. d Usuard., Ado.

e *Mantii.* Molanus in suis ad Usuardum additionibus scribit S. Mantium in Lusitania villa Miliana passum: notavit tamen quod de eo dixit littera Q, ut significet ea haberi ex quodam Ecclesiarum Martyrologio confuse, cum scilicet dicere non poterat, cujus proprie id Ecclesiæ esset. Eboensis Ecclesia, in cujus districtu res contigit, festum S. Mantii solenne celebrare solebat, et etiamnum celebrat 21 Maii. BOLLAND.

f *Verba hisce adjiunt... adderetur* desunt in L.

g *Basilissæ.* Quæ cum Aureo pridie colitur.

h *Gervasii et Protasii.* De his vide diem 10 Junii.

i *Timothei.* Passi in Mauritania Cæsariensi, juxta Adonem.

j *Britannia.* Dubitare merito quis posset, an Britannia ex Mauritania facta non sit.

k *Polientici.* Quod a festinate amanueasi scribitur pro Polii, Eutychii diaconi.

EDITIO COLONIENSIS.

B. XI KAL. JUNII. — Romæ natale sanctorum Faustini, Timothei, Venusti. Autisiodori depositio sanctæ Helenæ virginis; et in Ravenna natale sanctæ Martyriæ. In civitate Autisiodorensi B. Uvalis presbyteri et confessoris.

C. X KAL. JUNII. — Apud Lingones passio sancti Desiderii episcopi; qui cum plebem suam ab exercitu Vandalarum vastari cerneret, ad regem eorum pro ea supplicaturus exiit; a quo statim jugulari jussus, pro ovibus sibi creditis cervicem libenter tendit, et percussus gladio migravit ad Christum. Percussor vero ejus mox amentia correptus interiit. Sepultus est ibidem B. martyr in basilica, intra urbis muros. Passi sunt cum eo et plures alii de numero

EDITIO BOLLANDIANA.

22. — XI KAL. In Africa a Casti et Emylii: qui per ignem passionis martyrium consummaverunt. b Scripsit hoc Cyprianus in libro de Lapsis.

B., Romæ nat. SS. Faustini, Timothei, Venusti. In Corsica insula passio S. c Julæ. In Autisiodoro depositio S. d Helenæ virginis.

23. — X KAL. Vacat Bæda.

Florus in T. L., In Africa passio Juliani martyris. Et in Vienna depositio S. e Desiderii episcopi: qui jussu Theodorici regis et Brunehildis reginæ primo est lapidatus: et cum jam vitam exhalaret, fuste in collum percussus, et sic interemptus est.

SMITH NOTÆ.

a Casti. De his S. Cyprianus sic scribit: « Sic Casto et Emilio aliquando Dominus ignovit: sic in prima congressione devictos, victores in secundo prælio reddidit, ut fortiores ignibus fierent, qui ignibus ante cessissent; ut unde superati essent, inde superarent. » Apud auctorem Bædæ suppositiui pridie coluntur. Passi sunt hi circa an. 250.

b Verba Scripsit, etc., om. V.

c Julæ. Primus in Actis memoratus locus, est Carthago, qua ab hostibus barbaris expugnata, abducta inde sit Julia. Baronius in notis ad Martyrologium Romanum et in Annalibus ad an. 449, repperit ad tempora Vandalarum, quando ab his capta fuit Carthago, et usque ad annum 553 possessa. Paulo autem prius quam illi ab Africa expellerentur, potuit Julia adhuc parvula ab iis fuisse in servitum vendita, et post 20 aut plurium annorum decursum ad Corsicam cum domino suo appulisse. Atque hoc sensisse videntur Brixiensium Lectionum auctores, cum a tempore tumulati in Gorgona corporis usque ad ejusdem corporis translationem Brixiam sub annum 763 dicunt fluxisse 200 circiter annorum curriculum. Henschenius autem censet S. Juliam in servitum abductam potius fuisse, cum Persæ, Syria, Ægypto, Libyaque decursis, Carthaginem occuparunt anno 616. Sane a hæc crucifixa est.

d Helenæ. Quæ interfuit S. Amatori Autisiodorensi episcopo in cathedra sua morienti, sicut in Gestis S. Amatoris legitur; et multimoda meritorum virtute claruit et miraculis effulsit. Nec tantum depositio ejus hodie celebratur, sed et transitio: licet Saussains hanc refert ad 20 Junii. Quoad post obitum S. Amatoris, circa annum 418 vita functi, vixit illa, non liquet.

e Desiderii. In Augustodunensi civitate ex nobili prosapia oriundi; qui Viennæ sub quatuor episcopis degens, accepit ibidem diaconatus officium: et cum istorum episcoporum ultimus S. Uirus diem obiit,

apud eandem urbem conditi. Item Viennæ natale sancti Desiderii episcopi, qui passus est in territorio Lugdunensi.

D. IX KAL. JUNII. — Natale sancti Manahen, Herodis tetrarchæ collectanei, doctoris et prophætæ sub gratia Novi Testamenti, apud Antiochiam in Christo quiescentis. Item beatissimæ Joannæ, uxoris Euzæ, procuratoris Herodis, quam commemorant Evangelistæ. In portu Romano natale sancti Vincentii martyris. In Galliis civitate Nannetis natale sanctorum martyrum, Donatiani et Rogatiani fratrum. In Histria natale sanctorum Zoelli, Servilii, Sylvani et Dioclis.

E. VIII KAL. JUNII. — Romæ via Numentana, in

D., Romæ f Gaii papæ et aliorum ducentorum quinquaginta. Lugduno g Epipodii. V., Viennæ passio S. Desiderii martyris, Quinti Lucii, Januarii. A., Natale S. Julii martyris. Et Desiderii episcopi. B., In Africa b Quinti, Lucii. Bienna passio S. Desiderii episcopi et martyris. In Hispaniis nat. SS. Epicitii, Aptoli, Basili episcopi.

24. — IX KAL. Vacat Bæda.

D., i Manahen Herodis collectanei, Antiochiæ quiescentis. B. V., In Portu Romano natale S. Vincentii. In Syria Zoeli, Sauri. B., Timii, Sauraini. B. A. T. L., In Gallia civitate Nannetis passio SS. j Rogatiani et Donatiani germanorum martyrum. B., In Africa natale SS. Fortunati et aliorum trium.

25. — VIII KAL. Romæ natale S. k Urbani papæ

in ejus locum levatus est anno 596. Acta sanctorum, anno 603. Synodus Cabillonensis colligitur: Desiderium episcopum deficiunt, et instigante Aridio Lugdunensi episcopo et Brunehilde, quam ob nuptias incestas arguisset, subrogatus est loco ipsius sacerdotali officio Domnolus; Desiderius vero in insulam quamdam exilio retruditur. Anno 67, Theodoricus consilio ejusdem Aridii utens, et persuasione aviæ suæ Brunehildæ, S. Desiderium de exilio regressum lapidari præcepit. Per quod credendum est, pro hoc malo gesto regnum Theodorici et filiorum suorum fuisse destructum. Fredegarii Scholasticæ Chronicon.

f Gaii. Qui supra colitur 22 Aprilis et 20 Februarii. De ejus sociis nil alibi legimus.

g Epipodii. De hoc vide 24 Aprilis, quo die cum S. Alexandro memoratur.

h Quinti. Hi passi sunt cum Juliano in Africa, idque juxta Galesinium in Wandalica persecutione.

i Manahen. Qui secundum Lucam in Actibus apost. sub initium cap. xiii cum Simone Nigro, et Lucio Cyrenensi dicitur segregasse Saulum et Barnabam in opus ministerii.

j Rogatiani et Donatiani. Qui tempore Diocletiani et Maximiani pro constantia fidei in carcerem missi, et in equulei catasta suspensi, ac lamati, deinde lancea militari perforesi, novissime capita eorum præciata sunt. USUARD., NOTKER.

k Urbani. Callisto autem anno 222 defuncto, Urbanus eodem anno successit. Baronius igitur non falsus est, cum scripsit Urbanum pontificatum inisse anno 227. In Chronico enim Damiani legitur: « Callisto annos quinque, menses duos, dies decem. Fuit temporibus Macrii et Helioabati, a consulatione Antonini et Adventi, usque Antonino IV, et Alexandro. » Quæ to ideum verbis Cuspinianus in Factis habet. Urbanus papa anno 250, Agricolæ et Clementini consulatione notato, mortalitatem explevit. In Chronico

EDITIO COLONIENSIS.

cœmeterio Prætextati, natale sancti Urbani episcopi et martyris. Hic sedit in episcopatu annos tres, menses decem, dies decem, cujus doctrina sub persecutione Alexandri multi martyrio coronati sunt. Mediolani sancti Dionysii episcopi et confessoris, qui ab imperatore Constantio apud Cappadociam pro fide catholica damnatus, exilio ibidem requievit. Reliquias corporis ejus per sanctum Basilium præfatæ urbis episcopum receptas, beatus Ambrosius condigno honore condidit. Apud Mœsiam civitatem Dorostoro, natale sanctorum martyrum Passeratis,

EDITIO BOLLANDIANA

et confessoris, cujus doctrina multi martyrio coronati sunt.

Addit V. et S., ^a *Maronis*. B., Mediolano depositio ^b Dionysii episcopi, Polegrati, et aliorum quatuor coronatorum. Alibi Trecae S. Marcellini episcopi. Trecae Leonis martyris.

26. — VII KAL. In Britannia depositio S. ^c Augustini

SMITH

enim Damasi iterum legitur: « Urbanus annos 8, menses 11, dies 12. » Quæ verba etiam habet Cyprianus. Liqueat tamen errorem in Chronicon Damasi irrepsisse; et Urbanum annos 8, etc. sedere non potuisse, cum die 25 mensis Maii anno 250 obierit, et anno 222 mensis Octobri pontificatum suscepit. Sedit itaque tantum annos 7, et aliquot menses ad dies. Papebrochius in Conatu Chronico-Historico ad Catalogum pontificum, ut totidem annos Urbano attribuat, quot in Chronico Damasi per errorem leguntur, scribit Callistum, dum in carcere esset, Urbanum suum vicarium constituisse; sed si hoc esset, non magis Urbanus quam Callistus mortem tunc vitasset, et aliquid vestigium rei tanti momenti exstaret.

^a *Maronis*. Cum hoc Entychete et Victorino Flavia Domitilla magnam habuit charitatem, dum in insula Pontiana exsularet. Quo cognito, Aurelianus, venia prius a Nerva principe impetrata, eos quasi servos per prædia sua singulos dimisit, Maronem quidem in centesimo trigesimo ab Urbe milliario in via Salaria; jussitque eos terram ledere. Et cum per diversa tormenta duos Maronis socios occidisset, Maronem jussit pondere saxi ingentis opprimere; cum autem inanimissimam petram quam vix ad trochileam 70 homines pensare potuissent, super humeros ponerent, eam Maro per duo milliaria sanus portavit. Postea vero consularis, accepto ab Aureliano præcepto, eum interfecit. Populus autem petram excavavit, quam humeris portaverat, et ibi sepelierunt eum. Maro cum sociis in Martyrologiis colitur die 15 Aprilis. Horum passionis Acta recensita habentur in Vita S. Martyrum Nerei et Achillei apud Bolland., die 12 Maii.

^b *Dionysii*. Qui fuit Albæ primariæ urbis Italiæ episcopus. Episcopis autem Orientis obnixè contendentibus in concilio Mediolanensi habito circa annum 329 ad decretum contra S. Athanasium faciendum, hic cum Eusebio Vercellensi consurgens graviter voceferabatur religionem Christianam per doctos illorum conatus expugnatum fore: dicebatque criminationem S. Athanasio objectam perspicue falsam esse. Quod ubi intellexit imperator, eos in exilium ire mandavit. Socratis Hist. II, 29. Dionysius Constantio regi primum familiaris, cum adhuc ignoraret eum factorem esse hæreticorum; postea tamen quam ei cognitum est quod hæreticos vindicaret, respuit regis impiam familiaritatem. Faustini Libellus precom. Apud Cappadociam ubi exsilium vixit obiit: et reliquias corporis ejus per S. Basilium Mediolani urbis epi-

scopi Valentionis, et aliorum simul coronatorum. Item Romæ natale Eleutherii papæ, qui sedit in episcopatu annos quindecim. Hic accepit epistolas a Lucio, Britannico rege, ut per ejus mandatum christianus fieret, sepultus est juxta corpus beati Petri apostoli.

F. VII KAL. JUNII. — Natale beati Jacobi apostoli, fratris Joannis Evangelistæ, qui decollatus est ab Herode rege Jerosolymis, ut liber Actuum apostolorum docet. Hujus beatissimi sacra ossa ab Hispaniis translata sunt, et in ultimis earum finibus, videlicet

stini ^a primi Anglorum episcopi.

B. A. T. L., In Amisiodoro passio S. ^c Prisci martyris cum sociis suis, ^d innumera multitudine. V., Et S. Prisci. B., In Africa Rufini et Valeriæ. D., Et Athenis ^e Quadrati discipuli apostolorum. Romæ ^f Symmittii, et aliorum viginti duorum martyrum.

NOTÆ.

scopum receptas, B. Ambrosius condigno condidit honore. Ado, Usuard. — Notkerus addit: « Licet alii contendant quod in Armeniam apud Reditium civitatem exiliatus, ibidemque defunctus, per S. Aurelium ejusdem urbis episcopum Mediolanum sit translatus, et quod idem Aurelius ibidem infirmatus ac mortuus, in eodem cum S. Dionysio monumento, fuerit tumulatus. »

^c *Augustini*. De legatione Augustini et sociorum, eorumque prædicatione, miraculis, et Anglorum conversione agit Bæda in Hist. Eccl. I, 23, 24 et seq.; et II, 2 et 3, in Epitome, et in Chronico.

^d D. om. *primi Anglorum*.

^e *Prisci*. Philippus Labbe apud Bibl. novam in Hist. episcoporum Autissiodorensium capite primo de S. Prisco et sociis sic scribit: « Cum Alexander Aureliani imperatoris lateris protector pervenisset ad locum qui Totiacus dicitur in pago Autissiodorensi, reperit Priscum virum Christianum maxima nobilitate pollentem, multisque et ibidem cohortibus præminentem: qui cum pluribus a Vesuntionensi civitate advenerat, quorum agmina Alexander ferocissimo cursu irrupit. . . . Videns autem eos insuperabiles in fide, omnes gladio perim jussit. » Et cap. 7: « Caput beatissimi Prisci martyris, Germano revelavit Deus, cui reconcedendo quatuor ab urbe milibus basilicam construens consecravit, sicque populis coleudam tradidit. »

^f B. om. *innumera multitudine*.

^g *Quadrati*. Qui, Publio Athenarum episcopo ob Christi fidem martyrio coronato, in locum ejus substituitur, et Ecclesiam grandi terrore dispersam, fide et industria sua congregat. Cumque Hætrianus Athenis exegisset honorem, invisens Eleusinam, et omnibus pene Græciæ sacris initiatus, dedisset occasionem his qui Christianos oderant absque præcepto imperatoris vexare credentes; porrexit ei librum pro religione nostra compositum; in quo et antiquitatem suam ostendens, ait, plurimos a se visos qui variis in Judæa oppressi calamitatibus sanati fuerant, et qui a mortuis resurrexerant. Hieronym. Catal. Script. Eccl. et Euseb. Hist. Eccl. IV, 5. S. Quadratum etiam propheticæ charismate illustrem fuisse prædicat idem Eusebius, III, 34.

^h *Symmittii*. Sub Antonino imperatore passi. Cum enim præfatus sanctus presbyter cum aliis Christianis apud Praxedem virginem latitaret, et in titulo Sancti Pastoris, quem sanctus papa Pius in domo ejus construxerat, divina mysteria celebraret: misit

EDITIO COLONIENSIS.

contra mare Britannicum condita. Apud Athenas A beati Quadrati episcopi, discipuli apostolorum. Illic firmavit, ut nulla esca a Christianis repudiaretur, quæ rationalis et humana est. Item Quadrati martyris, in cujus solemnitate sancti Augustini sermones habitus inveniuntur. Romæ beatorum martyrum Simplicii presbyteri, et aliorum viginti duorum, quos Antoninus imperator gladio pro Christo punire fecit, quorum corpora beata Praxedis sepelivit noctu. Tuderli Tusciæ natale sanctorum Felicissimi, Hieradii, Paulini. In territorio Autisiodorensi, passio sancti Prisci martyris, cum ingenti multitudine. In Britannia sancti Augustini episcopi et confessoris, qui missus a B. papa Gregorio, primus genti Anglorum Christi Evangelium prædicavit, atque illic virtutibus et miraculis gloriosus quievit. Viennæ passio sancti Zachariæ, secundi ejusdem urbis episcopi.

G. VI KAL. JUNII. — Apud Mesiam civitatem Dorostorensem natale sancti Julii, qui tempore persecucionis cum esset veteranus eremitæ militiæ comprehensus ab officialibus, et Maximo præsidi oblatum, nolens sacrificare idolis, capitali sententia punitus est. Cumque duceretur ad locum cædis implendæ, Esicius quidam miles cum et ipse ob fidem Christi comprehensus detineretur, rogabat eum, dicens: « Memor esto mei, nam et ego subsequar te, primum etiam saluta Passicratem et Valentionem, qui nos jam per bonam confessionem præcesserunt ad Dominum. » Julius vero osculans Esicium dixit: « Frater, festina venire; mandata enim tua jam audierunt quos salutasti. » Sic accepto orario ligans sibi oculos, martyrii palmam gladio cædente percepit. In Galliis civitate Arausica, sancti Eutropi episcopi et confessoris.

A. V KAL. JUNII. — Natale sancti Joannis papæ,

EDITIO BOLLANDIANA.

27. — VI KAL. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L., Passio S. Julii, qui sub Maximo præside capitis amputatione complevit martyrium.

V. T. L., In Alexandria Aquilini [B., Aquili] presbyteri, b Evangelii et aliorum quatuordecim. A. T. L., In Africa SS. Martialis et Litiani [L., Luciani]. A. T., Romæ natale S. Castuli. A., In Pago Atrebatensi translatio corporis S. Ragnulfi martyris. B., In Tomis Helix, Luciani, Eutrici episcopi. D., Mæsia civitate Dorostereni Julii martyris.

28. — V KAL. Parisius c Germani confessoris.

SMITH NOTÆ.

Antoninus et tenuit Symmetrium cum sociis. Quos sine ulla audicione gladio puniri mandavit in eodem titulo. Quorum corpora Praxedis virgo in cæmeterio Priscillæ sepelivit. PETR. de NATAL.

a Julii. In Mæsia civitate Dorostorensi. Qui tempore Alexandri imperatoris, cum esset veteranus et emeritæ militiæ, comprehensus est ab officialibus, et Maximo præsidi oblatum, quo præsentem cum idola exsecraretur, et Christi nomen constantissime confiteretur, capitali sententia punitus est. BARON.

b Ap. V. et B. tantum legit. Evangelii.

c Castuli. Qui colitur supra die xxvi Martii.

d Ragnulfi. Patris S. Hadulphi episcopi Atrebatensis, cujus translatio quidem hodie annotatur, sed passio ejus ponitur quinto Idus Novembris. Quiescit Atrebatum in S. Vedasti monasterio. MOLANUS de Sanctis Belgii.

Germani. Territorii Augustodunensis indigenæ, ex patre Eleuthero et matre Eusebia. Scopione magistro moribus honestis institutus est. A S. Agrippino Aduensi episcopo diaconus primo, dein post triennium presbyter ordinatus est, et a pontifice Nectario abba ad S. Symporianum merito ascitus. Theodeberto regi mortem prædixit. Eusebio Parisiacæ civitatis episcopo decedente, successit in sedem ante concilium Parisiense III, anno 557 celebratum, cui S. Germanus subscripsit. Felicem Bituricensem, Syagrium Aduensem episcopum ordinavit. Regem Charibertum excommunicavit, eo quod Marcovefam Merofledsi, quæ uxor ejus fuerat, sororem conjugio copulavit. Anno 576 fere octogenarius obiit, sepultusque est in templo S. Vincentii, quod ab eo dicitur S. Germani de Pratis. GHIUSI SENENSIS, et Vita ejus per Fortunatum scripta, quæ

C exstat apud Surium et Bollandum xxviii Maii, et in sæculo I Actorum SS. Benedictinorum.

f Joannis. Natione Tusci, ex patre Constantio, ædit annos duos, menses octo, dies quindecim, a consulatu Maximi, id est an. 525 usque ad consulatum Olybrii, id est annum 526. Illic vocatus est a rege Theodorico Ravennam: quem rex rogans misit in legatione Constantinopolim ad Justinum Augustum, qui summo amore religionis Christianæ voluit hæreticos extricare: nam summo fere ecclesias Arianorum in catholicas delicavit. Exinde iratus Theodoricus voluit totam Italiam gladio vastare. Tunc Joannes venerabilis papa egressus cum flexu ambulavit, et viri religiosi exconsules, Theodorus, Importunus, Agapitus et alius Agapitus, hoc accipientes in mandatum legationis, ut redderentur ecclesiæ hæreticis in parte Græciarum, quod si non fuerit factum, omnem Italiam gladio perderet. Justinus autem, cum ei simul et senatoribus tantis urbis Romæ occurrisset, omnem concessit petitionem, et propter sanguinem Romanorum reddidit hæreticis ecclesias secundum voluntatem Theodorici, ne Christiani, maxime sacerdotes, ad gladium mitterentur. Tunc vero, Joanne et viris illustribus positus Constantinopoli, Theodoricus tenuit duos senatores, Boetium et Symmachum, gladioque interemit. Venientes vero supradicti viri cum Joanne episcopo, suscepti sunt a rege Theodorico cum dolo et grandi odio; quos gladio voluit punire; sed metuens indignationem Justini non fecit, tamen in custodia omnes cruciavit. Post defunctum Joannem quadragesimo die subito Theodoricus interiit, a Deo percussus. Catalogi Romanorum pontificum apud Papebrochium, April. tom. I.

EDITIO COLONIENSIS.

quo tempore Theodoricus rex duos senatores præclaros, et consules Symmachum et Boetium occidit; qui nonagesimo octavo die postquam papa Joannes interit, subito defunctus est. Quem quia orthodoxus erat, et a Justino imperatore orthodoxo Constantinopolim veniens, gloriose susceptus fuerat, Theodoricus rex Arianus revertentem Ravennam in custodia tentum, ad mortem usque cum aliis æque catholicis viris perduxit. Hujus meminit sanctus Gregorius in libro Dialogorum. Cujus corpus translatum, sepultum est in basilica sancti Petri apostoli, quinta Kalend. Januarii, Olibrio consule. Apud Parisium sancti Germani episcopi et confessoris, qui post innumeras virtutes octogenarius migravit ad Dominum. In Sardinia sanctorum Æmilii, Felicis, Priami, Luciani.

B. IV KAL. JUNII. — Romæ via Aurelia sancti
EDITIO BOLLANDIANA.

in custodia tentum ad mortem usque cum aliis æque catholicis perduxit. Hujus meminit S. Gregorius in libro Dialogorum: cujus corpus translatum de Ravenna sepultum est in basilica S. Petri v Kalendas Julii, Olybrio consule.

Deest character temporis in V. et L., solius diei in T., totum elogium ipsaque memoria Joannis papæ in A.

B., In Sardinia Æmilii, Felicis, Priami, Luciani, 29. — IV KAL. In Trevisis a Maximini episcopi et confessoris.

Addit Florus in A. T. L., Qui magnus advocatus populo suo magnis se virtutibus declaravit. Et primo loco: Apud Casaream passio S. Cyrilli (*hucusque*

SMITH NOTÆ.

a *Maximini*. Interfuit hic concilio Agrippinensi, celebrato post consulatum Amantii et Albini, anno 346. De eodem Hieron. in Chronico, atque ab eo susceptum hospitio S. Athanasium, cum Treveris exsularet, qui ibidem mansit integro biennio et mensibus quatuor, ut scribit Theodoretus Hist. II, 1. Præsens fuit idem Maximinus concilio Sardiceno. S. Athanasius cum recenset episcopos Galliarum qui illic convenerunt, primo loco ponit Maximum in Apolog. II, col. 425. Mortuus est ejusdem Constantii imp. temporibus, ut constat ex eodem Athanasio, in Apolog. ad Constant. Passus et ipse gravia ab eodem imperatore, eo quod faveret catholicis, et impugnaret hæreticos, ut diffuse scribit Niceph. Hist. IX, 12. In tabulis episcoporum Treverensium ascribitur Maximinus vigesimus sextus episcopus apud Democh.

b *Restituti*. Hic narratur passus esse sub Diocletiano, damnatusque ab Herinogeniano præfecto prætorio, de quo consule totum secundum Baronii Annalium, anno 301.

c *Germanorum*. Quorum martyrium via Tiburtina consummatum infra celebratur die xxvii Junii.

d *Quinquaginta*. Hieronymus in Martyrologio suo a Daclerio edito habet centum quinquaginta triam.

e *Felicis*. Natione Romani ex patre Constantio, qui sedit annos quinque, menses undecim, dies viginti quinque. Fuit temporibus Claudii et Aureliani, a consulatu Claudii et Paterni, usque ad consulatum Aureliani et Capitolini. Fuerunt autem cœnules imp. Aurelius Claudius II et Ovinus Paternus anno 269; sed quem totum occupavit præter quinque ultimos dies, decessor Dionysius; ut vel inde possemus suspicari illius forsam vicarium fuisse S. Fe-

A Restituti. Via Tybutina septem germanorum. Treveris beati Maximini episcopi et confessoris, a quo Athanasius persecutionem Constantii fugiens, honorifice susceptus est. Item passio sancti Cononis martyris, et filii ejus sub Aureliano imperatore, in Iconio civitate, provinciæ Isauriæ, judice Domitiano. Hic cum esset fide præclarus, exhibitus judici cum filio suo annorum duodecim, Spiritum sanctum habitare in se veraci confessione manifestaverunt. Inde fixuram passi sunt, et inde suspensi valido igne sub eis adhibito, malleo ad extremum ligneo manibus eorum contritis, in laude omnipotentis Dei spiritum emiserunt. Eodem die natale sanctorum Sisinii, Martyrii atque Alexandri, qui in Auggoniæ partibus persequentibus gentilibus viris, martyrii coronam adepti sunt.

C. III KAL. JUNII. — Romæ via Aurelia natale

L.), qui ob Christi fidem mortis detrimenta libere suscepit.

B. T., Romæ natalis S. b Restituti. B., Et natale septem germanorum. V., Roma via Aurelia Restituta: septem germanorum: et dedicatio S. Clementis. B., In Africa nat. SS. Primi, Accidie, Passimoni, et aliorum d quinquaginta trium. In Casarea Cappadociæ nat. S. Cyrilli, Primoli, et Venusti.

50. — III KAL. Vacat Bæda.

D., Via Aurelia in cœmeterio e Felicis papæ. Turribus Sardinie Gabini et Crispuli. B., In Sardinia natale SS. f Gabini, Crispuli. V., Antiochia Palatini, qui multa tormenta passus est. g Gavisii, Crispuli. A. T., Romæ SS. h Processi et Martini. A. T. L., In Aquileia natale SS. i Cantii,

C licem; et ita anni 5, menses 11, dies 25, possent haberi usque ad xxx Maii, quo die inscriptus est antiquis Martyrologiis. Ultimi consules imp. Aurelianus II et C. Julius Capitolinus fuerunt anno 276, ultra quem annum vixit S. Felix usque ad præfactum xxx Maii anni sequentis. Catalogi Pontificum apud Papebrochium.

f *Gabini*. Hi passi sunt sub Adriano. Putatur autem hæc esse dies translationis, nam dies natalis auctor xxv Octobris, unde et Sardi mense Octobrem Gabinum vocant. Est etiam celebris apud eos dies dedicationis ejus ecclesiæ, factæ quarta Maii anno 517. Gregorius in Registr. libro septimo, epist. 7, meminit monasterii nomine SS. Gabinii et Luxorii in Sardinia.

g *Gavisii*. Et Crispuli. Rectius Gabini et Crispuli.

h *Processi*. Hi præcipue infra coluntur vi Nonas Julii, etiam die sequenti.

i *Cantii*. Cantiani et Cantianilla germani martyres apud Aquileiam passi sunt sub Diocletiano et Maximiano imperatoribus, agentibus Dulcicio præside et Sisinnio comite. Hi de genere Carini imperatoris urbis Romæ cives persecutionem fugientes, Aquileiam devenerunt: ubi cuidam Proto sacre Scriptura: doctori sese adjunxerunt. Cognito autem quod ibi Christum publice nuntiarent, imperatores comiti et præsidi auctoritatem dederunt, ut si sacrificare nollent, capite punirentur. Quod cum B. martyres audissent, una cum Proto, ascenso vehiculo, Aquileiam egressi fugiebant. Quos tamen Sisinnius et Dulcicio insequentes ad Aquas Gradatas comprehenderunt, et in eodem loco decollarunt. Corpora eorum a Zenone presbytero collecta, apud ipsam civitatem tumulata sunt. PETRUS DE NATAL. Coluntur die sequenti ab Usuardo, Adone, etc.

EDITIO COLONIENSIS.

sancti Felicis papæ. Hic constituit supra memorias martyrum missas celebrari. Qui cum annos quinque rexisset Ecclesiam, sub Claudio principe martyrio coronatus est. Turribus Sardinæ natale sanctorum martyrum Gabinii et Crispuli. In Antiochia sanctorum martyrum Sitini et Palatini, qui multa tormenta propter nomen Christi passi sunt.

D. PRID. KAL. JUNII. — Romæ sanctæ Petronellæ virginis, quæ fuit filia beatissimi Petri apostoli; quæ post multa miracula sanitarum, cum eam Flaccus

EDITIO BOLLANDIANA

Cantiani [*L. om. Cantiani*], Proti et ^a Chrysoconi. B. T. L., In Antiochia passio SS. Sici, Palatini, Eutymii [*E. om. Eutymii*]. T., qui et multis afflicti sunt tormentis. B., Qui multa tormenta passi sunt.

31. — II KAL. Romæ [*V. om. Romæ*] ^b Petronillæ virginis.

SMITH NOTÆ.

^a *Chrysoconi*. Qui idem esse videtur cum eo qui colitur die xxiv Novembris, ubi mendose dicitur Romæ passus, cum reipsa Aquileiæ martyrium fecit.

^b *Petronillæ*. Pater ejus S. Petrus eam paralysi laborare fecit, posteaque sanavit. Quæ Flacci nobilis viri conjugium spernens, acceptis triduanis ad delibendum induciis, interim jejuniis et orationibus cum Felicula collactanea sua vacans, tertia die mox ut Christi sacramentum a Nicomede presbytero accepit, spiritum emisit. De ejus obitu agitur in Actis

A comes suo conjugio vellet sociare, triduo inducias postulans, et cum sancta virgine Felicula collactanea sua continuis jejuniis atque orationibus vacans: tertio die celebratis Dominicæ oblationis mysteriis, a sancto Nicomede presbytero mox ut Christi sacramenta perceperit, reclinans se in lectulo emisit spiritum. Apud Aquileiam natale sanctorum martyrum, Cantii, Cantiani et Cancianillæ fratrum. Turribus Sardinæ natale sancti Crescentiani.

Addit T. et L., filia B. Petri apostoli. V. D., Romæ via Aurelia Processi et Martiniani. A. T., In Antiochia natale S. Paulini, Isici et Justi. B., In Antiochia Paulini et Isici. In civitate Gerunda natale SS. ^c Germani, Victuri, Silvani. In civitate Sista Donatiani.

B SS. Nerei et Achillei.

^c *Germani* Ex Martyrologio Cronisii, qui eos Emporiis passos ait. Sunt autem Emporiæ oppidum Hispaniæ in ora inter Gerundam et Rhodam. In Historia sanctorum. Cataloniæ memorantur Germanus, Justus, Paulinus et Sereus, nulla facta Victuri et Silvani mentione. Sic in Tabulis et Kalend. Eccles. Gerundensis, ubi horum natalis feria 2 post festum Trinitatis celebratur. FERRARIUS in Catalogo generali.

JUNIUS.

EDITIO COLONIENSIS.

JUNIUS.

Habet dies xxx, Lunam xxxix.

E. KALEND. JUNII. — Romæ dedicatio Nicomedis martyris et presbyteri, cujus martyrium celebratur septimadecima Kalendarum Octobris. Apud Casaream Palestinæ natale sancti Pamphili presbyteri, viri admirandæ fidei et sanctitatis, qui sub persecu-

EDITIO BOLLANDIANA.

1. — KALENDIS. Natalis Nicomedis martyris.

B., Romæ dedicatio basilicæ S. ^a Nicomedis. M. T., Et ^b Reveriani martyrum. V., Thessalonica Lucie virginis et ^c Aucegæ reginæ barbarorum. A. T. B., Vienna depositio S. ^d Claudii episcopi. A. T., Romæ natalis S. Exuperantii. L., In Vienna SS. Elladii et Claudii episcoporum. B. In Africa Crispini, Joventi, Cyriaci.

2. — IV NONAS. Romæ Marcellini presbyteri et SMITH NOTÆ.

^a *Nicomedis*. Erat nobilis titulus Romæ S. Nicomedis, cujus anniversaria dedicationis dies hæc, ut apparet ex Martyrologiis Usuardi, Adonis, Bædæ. Martyrium ejus celebratur xvii Kal. Oct.

^b *Reveriani*. Augustoduni Reveriani episcopi et Pauli presbyteri, cum aliis decem, qui sub Aureliano principe martyrio coronati sunt. USUARD.

^c *Aucegæ*. Reginæ. Rex autem dicitur in Hieron. Martyrologio.

^d *Claudii*. Anno 322 concilium apud Arelaten sexcentorum episcoporum colligitur: Martino tunc episcopo ejusdem civitatis existente; apud Viennam Claudio episcopo undecimo. ^e Avo in Chron. et Martyrol.

C tione Maximini martyrio coronatus est. Hujus vitam Eusebius Cæsariensis episcopus tribus libris comprehendit. Viennæ sancti Claudii, undecimi epi copii. Ipso die sancti Caprasii abbatiss monasterii Lirinensis. In Thessalonica natale Octavii. In Antiochia Zosini. Treveris sancti Simeonis reclusi.

F. IV NON. JUNII. — Romæ natale sanctorum

Petri exorciste: qui multos in carcere ad fidem erudientes, post dira vincula et plurima tormenta decollati sunt, sub iudice Sereno: et qui eos decollavit, vidit animas eorum splendide ornatas ab angelis ferri in cælum: et poenitentiam agens, sub Julio papa baptizatus est in senectute sua, nomine Dorotheus.

Ipso die in Lugduno S. Blandinæ, cum ^e quadra-

^e *Quadragesima septem*. Inter quos recensendi Vettius, Epagathus genere nobilis, Sanctus diaconus, Maturus, Attalus, Pothinus Lugdunensis episcopus, Biblis, Alexander genere Phryx. EUSEB. Hist. Eccl. v, 12. Passi sunt anno 17 Antonini Veri. Spartianus in Severo, Lugdunensem provinciam, per legatos Cæsaris administratam fuisse imperante Marco Antonino testatur. Sic enim scribit de Severo: *Deinde provinciam Lugdunensem legatus accepit. Ac fortasse huic Lugdunensi cladi Severus præfectus est. Fuit enim legatus provinciæ Lugdunensis sub Marco. Valerius in Notis. In Martyrol. Adonis martyres 48 numerantur hoc ordine: Phœtinus episcopus, Zacharias presbyter, Epagatus, Macarius, Alcibiades, Sil-*

EDITIO COLONIENSIS.

Marcellini presbyteri, et Petri exorcistæ, qui multos in carcere ad fidem erudientes, post dira vincula, et plurima tormenta decollati sunt sub iudice Sereno; et qui eos decollavit, vidit animas eorum splendide ornatas ab Angelis ferri ad colos, et pœnitentiam agens sub Julio papa baptizatus est in senectute sua, nomine Theodorus. Lugduni sanctæ Blandinæ cum undecim et octo martyribus, cujus a prima luce usque ad vesperam tormenta semper innovantes, ad ultimum victos se tortores confitentur; quæ et secundo pulsata, cruciata non superatur. Tertio quoque die religata ad stipitem, atque in crucis modum distenta, bestiis pabulum præparatur. Quam cum nulla ex bestiis auderet tangere, rursus revocatur ad carcerem; quarto etiam verberibus acta, craticulis exusta, et multa alia perpessa, ad ultimum gladio jugulatur. Tunc et Ponticus puer, annorum quindecim, per omnia tormentorum genera cum ipsa circumactus, et materna ejus cohortatione roboratus, ante illam martyrium consummavit. In Campania beati Erasmi martyris et episcopi, sub Diocletiano imperatore et Maximiano, qui jussu impii Diocletiani imperatoris, primo plumbatis crudeliter cæsus, deinde fustibus diutissime mactatus, post resina,

sulphure, plumbo, pice, cera, oleoque solutis perfusus, ingenti miraculo illæsus apparuit. Quod cum multi viderent, fidem Christi rejectis idolis susceperunt. Inde immenso pondere ferri constrictus, in carcere reclusus sub dira custodia est, de qua angelica visitatione solutus eripitur. Verum postmodum clarissima illius fama vulgante, tentus est ab altero imperatore Maximiano, a quo diversis suppliciiis tortus est in tantum, ut tunica ignita ærea vestiretur, iterumque in olla, quæ plumbo, pice, cera, resina, oleo fervefacta erat, missus virtute Domini omnia superans illæsus exinde progreditur; sicque tandem ad confirmandum cæteros a Domino servatus, in Campaniam munitus angelico solatio pervenit: ubi cum plurimos sive in fide roborasset, sive ad fidem Christi convertisset, vocante Domino martyrio clarus sancto sine quievit.

G. III Non. Junii. — Apud Aretium civitatem Tusciæ natale sanctorum martyrum Pergentini et Laurentii fratrum, qui persecutione Decii, sub iudice Turcio, cum essent pueri, post dura vincula tolerata, et magna miracula ostensa, gladio sunt cæsi, et apud eandem urbem conditi.

EDITIO BOLLANDIANA.

ginta septem martyribus: cui a prima luce usque ad vesperam tormenta semper innovantes, ad ultimum victos se tortores confitentur: quæ^a et secundo die pulsata cruciatibus non superatur. Tertio quoque die religata ad stipitem, atque in crucis modum distenta, bestiis pabulum præparatur. Quam cum nulla ex bestiis auderet attingere, rursus revocata ad carcerem; quarto etiam verberibus acta, craticulis exusta, et multa alia perpessa, ad ultimum gladio jugulatur. Tunc et Ponticus [L., Pontius] puer annorum quindecim, per omnia tormentorum genera cum ipsa circumactus, et materna ejus cohortatione roboratus, ante illam martyrium consummavit sub

Antonino Vero. Scriptum in Historia ecclesiastica, libro quinto.

V. Eodem die S. • Erasmi episcopi et confessoris.

3. — III Nonas. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L., Aurelianus vico Magduno depositio S. d Liphardi presbyteri: qui tantæ abstinentiæ fuit ut uncia hordeacei panis manibus propriis compositi, et ad diem tertium, in bibitione aqua solummodo parcissime uteretur. T., hic maximis pollens meritis, in sublimi celestium agminum chorum animæ Theodomiri, quondam Miciacensis abbatibus vidit occurrere, et cum gaudio ad cælum canendo usque deferre. Scriptum in Gestis ejus.

SMITH NOTÆ.

vius, Primus, Ulpus, Vitalis, Cominus, Ocluber, Philaminus, Geminus, Julia, Albina, Grata, Rogata, Æmilia, Potamia, Pompeia, Rhodana, Biblis, Quartia, Materna, Helves quæ et Amnas. Hi sunt autem qui bestiis traditi sunt: Sanctus, Maturus, Attalus, Alexander, Ponticus, Blandina. Hi vero in carcere spiritum reddiderunt: Aristæus, Cornelius, Zosimus, Titus, Julius, Zoticus, Apollonius, Germinianus, Julia, Ausonia, Æmilia, Jannica, Pompeia, Donna, Justa, Trophima, Antonia. Reliquiæ a persecutoribus incensæ sunt, et in Rhodanum fluvium dispersæ. Sed loco quo combustæ sunt, cineres collegerunt, et sub altari condiderunt. Locus in quo passi sunt Athanacho nuncupatur, ideoque dicuntur martyres Athanacenses.

^a Verba et secundo, etc., usque ad quarto om. L.

^b Verba Tertio quoque, etc., usque ad Antonino Vero om. A.

^c Erasmi. In Campania passi. Qui in Libano monte per septem annos degit; sed postmodum jussu impii Diocletiani primo plumbatis crudeliter cæsus, deinde fustibus diutissime mactatus; post resina, sulphure,

miraculo illæsus apparuit. Quod cum multi viderent, fidem Christi susceperunt. Inde immenso pondere ferri constrictus, in carcere reclusus sub dira custodia est, de qua angelica visitatione est solutus. Verum postmodum clarissima illius fama vulgante, tentus est ab altero imperatore Maximiano, a quo diversis suppliciiis tortus est in tantum, ut tunica ignita ærea vestiretur, iterumque in olla quæ plumbo, pice, cera, resina, oleo fervefacta erat, missus, virtute Domini omnia superans illæsus exinde progreditur. Sicque tandem in Campaniam pervenit, ubi cum plurimos sive in fide roborasset, sive ad fidem Christi convertisset, vocante Domino martyrio clarus sancto sine quievit. USUARD. BÆDA SUPPOS., PÆTR. DE NATAL. Notkerus autem, Ado et ms. Divionense infra colit eum die sequenti.

^d Liphardi. Apud Aurelianos incluta orti prosapia; qui S. Leonardi germanus, relicto sæculo, S. Remigio Rhemensi episcopo adhaesit, et ab eo diaconus ordinatus est: postea quoque in monte Magduno cum Urbicio vitam egit eremiticam, ubi immanem draconem suis precibus interfecit. Marcus Aurelianensis in vico Clariaco ob certas causas residens eum sa-

EDITIO COLONIENSIS.

A. PRID. NON. JUNII. — Apud Illyricum civitatem A Sisciam natale sancti Quirini episcopi, qui persecutione Maximini pro fide Christi (ut Prudentius scribit) ligato ad manum molari saxo, in flumen præcipitatus est; et circumstantibus diu collocatus, ne ejus terrentur exemplo, vix precibus ut mergeret obtinuit. Hujus reliquæ translatae sunt Romam, et posita in Catacumbas. In Tuscia sancti Laurentii, et aliorum quadringentorum. Aurelianus civitate depositio sancti Liphardi presbyteri. In Ninive natale Dioscii, Attali, Camarii, Tyrini, Juliae et Sarracae, Cyprii.

B. NONÆ JUNII. — Sancti Bonifacii archiepiscopi, cujus in Fresonis martyrii passio peracta est, cum aliis servis Dei, Vunthrugæ et Walteræ, Scirpaldæ, et Bosan, Hamondæ et Adelhæ, Wancaræ et Gundacaræ, Willeheræ et Athaliolfæ. Apud Ægyptum natale sanctorum martyrum Martiani, Nicaudri et Apollonii, quorum gesta habentur. Eodem die passio sancti Bonifacii martyris, sub Diocletiano et Maximiano, apud Tharsum civitatem passi, sed Romæ in via quæ Latina nuncupatur, sepulti. Hunc vero sua domina Aglaes a Romana urbe, licet cum ea adulterium perpetraverit, transmisit in loca ubi Christia-

EDITIO BOLLANDIANA.

D. Aretio Tusciae martyrum a Pergentini et Laurentini. Campania Erasmi episcopi et martyris. V., Romæ natale SS. Marcelli, Donati, Gagi, Januarii, Victoriae. T., omisso Gago pro Victoria habet nomen **Urbani**. A. T. L., in Africa natale S. b Quirini et Laurentii. B., Romæ Marcelli, Saturnini, Urbani, Felicii, Veneria. Et alibi Silvani cum aliis octoginta duobus. In Aureliano depositio S. Liphardi presbyteri.

4. — II NONAS. Vacat Bæda.

D. Illyricum civitate Sissia Quirini episcopi et martyris. B. V. T. L., Romæ c in cœmeterio ad Catacumbas via Appia d milliario quarto natale SS. Picti, Areti, Datiani. A. T. L., Nividimo natale S. Saturninae, Zotici et Euticii. Deest in L. locus agonis. B., in Cilicia nat. SS. Expergenti, Philippi, Juliae, Saturnini. In Salaria civitate, e Rustuli cum aliis duobus.

5. — NONIS. Vacat Bæda.

Annis ab hujus Bædæ morte viginti. S. f Bonifacii archiepiscopi in Fresonis martyrii passio peracta

est, et Eobanci episcopi [B. coepiscopi] ejus cum aliis servis Dei sociis eorum: ita D. et V. Similiter fere B.: in Frisonis passio SS. Boniphatii archiepiscopi et Eobanchi presbyteri ejus cum aliis servis Dei duodecim. Deinde addit: Romæ g Feliculæ et Felicitatis. In Ægypto h Marciani, Nigandri et Apollini. In Africa Evasi et Privati. A., Pulsa [Imo Fulda] monasterio S. Bonifacii archiepiscopi, qui Fresonibus verbum Dei annuntians martyrio coronatus est. T., omisso loco, addit: Eodem die Eobanci episcopi cum aliis servis Dei. L., in Fresoniis natale S. Bonifacii archiepiscopi, qui Fresonibus verbum Dei annuntians martyrio coronatus est. Eodem die passio Eobanci ejus coepiscopi cum aliis servis Dei sociis eorum. Martyrol. Rabani: Nonis Junii Bonifacii archiepiscopi, cujus in Fresonis martyrii passio peracta est: et Eobanci coepiscopi ejus cum servis Dei Wintrunge et Walthere, Scirbalde et Bosan, Hamunde et Æthelhere, Wancare, et Guandacare, Willehere et Hadovolfæ. Porro quomodo Rabanus ista suo inseruit Martyrologio, propter sacri corporis in Fuldensi ecclesia tumulationem et mira-

SMITH NOTÆ.

cerdotio initiavit. Permulti etiam ejus pietatem venerantes, se ei adjungere, ut ejus disciplinis instituerentur. Moriturus Urbicium socium suum sibi successorem designavit. Obiit circa an. 490. SURIUS in JUNIO. GUISIUS SENENSIS.

a Pergentini. In persecutione Decii nobiles genere sub Tiburto iudice, cum essent pueri, post dira supplicia tolerata et multa miracula ostensa, gladio caesi sunt, et apud eandem urbem conditi. USUARD., ADO. Notkerus addit, et aliorum plurimorum quadringentorum. Martyrologia Adonis, Bædæ suppositi iudicem vocant Tertium, Notkerus etiam Tertium, SURIUS Tiburtium.

b Quirini. Qui sub Galerio præside pro fide Christi molari saxo ad collum ligato, in flumen præcipitatus est; sed lapide supernatante, cum circumstantes Christianos, ne ejus terrentur supplicio, neve titubarent in fide, diu fuisset hortatus, ipse ut martyrii gloriam assequeretur, precibus a Deo ut mergeretur obtinuit. ADO, USUARD. In Actis apud Mombrit. tom. II fertur passus in persecutione Diocletiani sub Maximo, alias Maximino præside, quem Prudentius Galerium appellat: nulla est discrepantia; nam et Galerius ipse Maximinus dictus est, qui postea ab eodem imperatore Cæsar appellatus est. Caterum fuit alius Galerius Maximinus, qui temporibus Valeriani imp. proconsulatum gerens in Africa, in S. Cyprianum episcopum Carthag. ultimi supplicii sententiam tulit. BARON. in NOTIS. Hujus corpus repertum in Danubio, in basilica juxta Scarbatiensis civitatis portam principalem posita a fideibus sepultum est: facta vero incursione barbarorum in partibus illis, Christiani inde fugientes corpus martyris susceperunt: et Romam bajulantes via Appia milliario ab urbe tertio in ecclesia ad Catacumbas

C posuerunt. PETR. DE NATAL.

c V. om. in cœm. ad Cat.

d Milliario quarto om. T. L.; totum vero præter nomina B.

e Rustuli. Ferrarius hunc locum sic corrigit: « Salaria in Pannonia S. Rustuli. » De eis Anton. BONIN. in Hist. Hungar.

f Bonifacii. Archiepiscopi Moguntini, qui de Anglia Romam veniens, et a Gregorio II in Germaniam missus, ut fidem Christi illis gentibus evangelizaret, cum maximam multitudinem, præsertim Fresonum, Bavarorum et Saxonum Christianæ religioni subjungasset, Germanorum apostolus merito appellari. Postquam vero 16 annis in Fresia predicasset, ab infidelibus est oppressus, gladioque peremptus martyrium consummavit, cum Eobano chorepiscopo; Wenturgio, Wahero, et Adhale presbyteris; Stricbaldo, Hamonto et Bosone diaconis; Waccaro, Gundethero, W. lero et Adolpho monachis, et aliis fere 50 servis Dei: quorum corpora Trajectenses in ecclesia S. Bonifacii, quæ modo dicitur S. Salvatoris, honorificæ sepulture tradiderunt: licet Bonifacius Moguntini reportatus est. GUISIUS SKR. Passus est, ut scribitur in Continuatione Epitomes Bædæ, anno 734. Trithemius autem d: Viris illustribus ord. S. Benedicti anno 755 obiisse scribit.

g Feliculæ. Milliario septimo cum aliis multis. NOTKERUS.

h Marciani. Qui in persecutione Galerii Maximiani martyrium consummarunt. BARON. Vide etiam Nonas Aprilis. Cives autem Venephram corpus S. Nicaudri in eorum civitate, cives Atinates corpus Martiani in eorum oppido collocarunt. Passi sunt etiam in territorio inter ipsas duas civitates posito. PETR. DE NATAL.

EDITIO COLONIENSIS.

norum maxima persecutio fuit, ut alicujus sancti corpus pretio acquisitum sibi afferret. Ipse autem dictis obediens dominæ suæ, perrexit illic inter Christianos, sicque comprehensus Jussu principis primum oleo fervente cum pice perfusus est; sed in nullo læsus, ad ultimum ab spiculatore percussus est: postea vero a comitibus suis, qui secum pergebant, post martyrii palmam ad dominam suam reductus est, quæ ipsum accipiens sepelivit Romæ via Latina. Beata vero Aglaes abrenuntiavit mundo, distribuens universa quæ possidebat egenis ac monasteriis, relaxans universam familiam suam a j-go servitutis, et tantam gratiam a Domino promeruit, ut in nomine ejus virtutum signis claresceret. Superavit in habitu sanctimoniali annos tredecim, sepulta apud præfatam martyrem.

C. VIII Idus Junii. — Natale sancti Philippi diaconi, qui fuit unus de septem diaconibus, qui cum B. Stephano statim post ascensionem Domini ab apostolis sunt ordinati; de quo beatus Lucas in Actibus apostolorum refert, quod signa et prodigia faciendo,

EDITIO BOLLANDIANA.

culorum celebritatem: ita videtur memoria ejusdem S. martyris totis Galliis gratiosissimi, ob regium diadema a Merovingicis in Pippinum ejusque successores translatum, statim ascriptum fuisse antiquissimis omnibus Gallicanarum Ecclesiarum fastis, ipsisque Bædæ necdum aucti exemplaribus, subreâ verborum diversitate, quam exhibent codices prænotati: unde factum sit ut in V. et D., alias nihil nisi Bædæ textum commune habentibus, eadem inveniatur formula, et in D. ipsa sic scripta quasi Bæda fuisset. An autem harum aliqua Flori sit et quæ, divinare non præsumimus.

6. — VIII Idus. Vacat Bæda.

D., a Philippi diaconi de septem. Apud Cæsaream Cappadociæ b Liciniani. B. V., In Africa natale Itali, Zotici. B., Et Tali. V., Et Interamnæ translatio corporis. B., c Proculi martyris. B., Et depositio d Cæ-

prædicatione sua Samariam ad fidem Christi convertit, et Candacis reginæ Æthiopum baptizavit Eunuchum, quique apud Cæsaream requievit; juxta quem tres virgines, filiæ ipsius tumultuæ jacent: nam quarta filia illius plena Spiritu sancto in Epheso occubuit. Romæ sanctorum Arthemii, cum uxore sua Candida, et filia Paulina. Illic Artemius cum esset custos carceris, et clausum teneret Petrum exorcistam in custodia, essetque illi filia unica dæmonio vexata, beati Petri precibus mox sanata est, et ipse cum uxore pariter, et eadem filia Christo credens, a beato Marcellino presbytero baptizatus est, omnisque domus ejus, et multi alii, ita ut absque mulieribus virorum fieret trecentorum numerus. Hoc judex Sørenus audiens factum, Artemium, Candidam, et filiam ipsorum Paulinam sibi præsentatos, immenso pondere ruderum jussit obrui. Sicque Dei sancti perducti ad passionis locum, beatus quidem Artemius gladio percussus est, sancta vero Candida atque Paulina per limina cryptæ præcipitata, lapidibus sunt obruta.

rati episcopi. B. A. T. L., Nividuno natale SS. Amantii, Lucii, e Gratianopoli [A. T. L. om. Gratianopoli] Alexandri. T. L., Gandavo depositio S. f Guduali episcopi et confessorii. T., Eodem die in Alexandria passio Philippi et depositio e Claudii episcopi. L., Passio h Philippi Alexandrini episcopi. T., Primo loco translatio sanctarum virginum et martyrum Christi Honoratæ atque Florinæ; insuper et multarum reliquiarum a Colonia Agrippina ad civitatem Tornacum: inter quas reliquæ de sacratissimo corpore eximie virginis et martyris i Ursulæ: quæ in illo nominatissimo virginum undecim millium consortio principatum tenuit, totiusque collegii dux ad Christum effulsit. Translatæ sunt et reconditæ in ecclesia S. Martini Tornacensis in suburbio civitatis, quod actum esse constat clementia divinæ misericordiæ anno Verbi incarnati MCLXX.

SMITH NOTÆ.

a Philippi. Illic Evangelium prædicaavit in Samaria; et Simonem Magum baptizavit, postea quoque quemdam ex proceribus reginæ Æthiopum. Euseb. ii, 1. Mortuus est Hierapoli cum binis filiabus in virginitate consentientibus. Ibid. iii, 31. Recens adhuc erat Cæsareæ maritimæ in Palestina temporibus S. Hieronymi memoria S. Philippi diaconi et filiarum ejus: nam ædícula Philippi, et filiarum cellulæ adhuc integræ permanebant, quas omnes S. Paula profectura Hierosolymam invisit, ut ideam S. Hieronymus scribit epist. 27, ad Eustochium.

b Liciniani. Qui forsitan idem est cum Luciano, qui die sequenti colitur.

c Proculi. S. Proculus Interamnensis episcopus colitur et die xiv Aprilis.

d Cæratii. De hoc sic scribit Wandelbertus:

Octavas Idus Cæratu episcopus ornat,
Urbeni qui fulcit Gratiano principe dictam.

e Gratianopoli. Hoc verbum referri debet ad Cæratum.

f Guduali. In Britannia episcopi, qui, relicto episcopatu, secessit in monasterium suæ diocesis, ubi ad 188 discipulos collegit: cumque loci angustia ægre sufficeret, in hæreditate Mevoni construxit aliud monasterium. Floruit circa annum 540. Mortuus autem sepultus est in insula quam Plet aut Plectit vocant. Postea autem Barbaris Britanniam incurstantibus, fratres monasterii, asportato sacro

corpore, mare quod Britanniam a Galliis separat transfretantes, in Franciam pervenere: et Arnulphus Flandriæ marchio, ex auctoritate episcopi, per reverendum abbatem Gerardum curavit transferri Gandavum ad monasterium quod Claudinium dicitur. Natalis ejus octavo Idus Junii. Cæterum facta est hæc translatio in Nonas Decembres, Clotario apud Francos sceptræ regni moderante, anno sc. 936. Surius tom. III. MOLANUS in SS. Belgii.

g Claudii. Vesontione in Galliis S. Claudii episcopi; qui ex illustri Palatinorum prosapia originem traxit, et optime educatus ac literis imbutus, Bisuntinæ Ecclesiæ clericus factus; piisque operibus vacans, mortuo Bisuntino episcopo; ab omnibus expetitus, in ejus locum consecratus est. At cum solitudinis desiderio teneretur, post septem annos, rebus optime dispositis, ad Lirinensæ monasterium se contulit, ubi cum abbas multos annos sanctissime transegiasset, anno fere ætatis suæ 95, anno quarto Childberti regis tertii, hoc est anno 698, volavit in cælum, et corpus in ecclesia S. Eugendi sepultum, incorruptum perseverat. GILTIUS SEN.— Reperitur hic interfusso concilio Epaunensi, cui et subscrispsit, ut ejus synodi acta demonstrant. Auctor Bædæ supposititii eum refert ad diem sequentem.

h Philippi. Vide infra diem natalem xiii Septembris.

i Ursula. De hac infra vide diem xxi Octobris.

EDITIO COLONIENSIS.

D. VII Idus Junii. — Constantinopoli natale sancti A Pauli ejusdem civitatis episcopi, qui tempore Ariannæ perfidiæ a Constantino imperatore apud civitatem quamdam Cappadociæ, Cucusam nomine, ob catholicam fidem pulsus exsilio, Arianorum insidiis crudeliter strangulatus, ad cœlestia regna migravit. In Cæsarea Cappadociæ natale sancti Luciani

martyris. In Africa sancti Amantii, Lucii. In Alexandria, Andreæ, Donati et Peregrini, et depositio beati Claudii episcopi.

E. VI Idus Junii. — In Gallia Suessionum civitate depositio sancti Medardi episcopi et confessoris, cuius vita plena virtutibus conscripta est. Nam largus fuit in elemosynis, virtutibus clarus, propheta.

EDITIO BOLLANDIANA.

7. — VII Idus. Vacat Bæda.

D., Constantinopoli a Pauli episcopi. V. A. T. L., in Byzantio, quæ est Constantinopolis, natale SS. Pauli, Fortunati. L., Primosi. A. T. L., Et Achaici monachi. V., Et b Luciani martyrum. Ast. A. T. B., In Cæsarea Cappadociæ passio S. Juliani martyris. B., Et alibi Pauli, Fortunati, et Macharii monachi. L., Et passio Luciani Cæsariensis. B., In Africa Victuri, c Evasi, Privatæ.

8. — VI Idus. Suessionis S. d Medardi confessoris.

Florus addit in A. T. L., Et episcopi de cujus ore visa est columba exisse nive candidior, cum presentem terminaret vitam.

B., Et e Licinii episcopi et confessoris. V. B., Romæ natale SS. † Naboris, et Nazarii. T., Eodem die † S. Gildardi episcopi et confessoris. L., Et S. Gildardi Rothomagensis archiepiscopi. T., Et trans-

SMITH NOTÆ.

* Pauli. Mortuo S. Alexandro episcopo Constantinopolitano anno 340, eum principatu Constantii Augusti Paulus excepit: plebs enim fuit in duas partes divisa, et Arianis quidem studium fuit, ut Macedonius ordinaretur: Homousiani contra operam dabant ut Paulus crearetur episcopus, idque tandem prævaluit. Non multo autem post Paulus e sede dejectus ab imperatore Constantio, Arianorum antistitem concilio in eam rem collecto: Eusebiusque ab urbe Nicomedia translatus, Constantinopoleos episcopus designatus est. Quo tamen paulo post, anno sc. 342, e vita decedente, populus Constantinopolitanus Paulum denuo in Ecclesiam introduxit: Ariani tamen Macedonium ordinarunt episcopum. Quæ res ingentem tumultum in urbe regia excitavit; adeo ut Hermogenis magistri militum ab imperatore missi ut Paulum expelleret, domus incensa, ipseque pedibus tractus ac misere truncatus, in mare a populo præcipitatus. Socrates postquam e sede iterum ob has turbas dejectus est, Paulum Romam venisse scribit. Verum Valesius in Observat. ecclesiast. in Socratem et Sozomenum, lib. II, cap. 6, jure merito suspicatur, Paulum a Constantio relegatum esse Singaram, et aliquanto post inde Emesam esse translatum, metu sc. Persicæ incursæ. Postquam enim Athanasius primum Pauli adhuc pre-byteri exsiliium, quod sub Constantino contigit, memoravit, ait: « Iterum vero a Constantio catenis ferreis vinculis Singaram Mesopotamiæ deportatus est, atque inde translatus Emesam. » Quod cum d. serte affirmet Athanasius in epistola ad solitarios, non alio tempore id factum assignari potest quam præsentem. Scribit quidem Baronius Paulum Ecclesia sua pulsam, Romam ad Julium se contulisse, eumque ab eo litteras accepisset, quibus in suam sedem restituebatur, eas litteras effectu caruisse, quippe cum Paulus nomen post Sardicense concilium Ecclesiam suam recuperaverit. Cum vero in epistola Sardicensis concilii nulla ejus mentio sit, ab isto concilio non videtur restitutus. Imo Theodoritus lib. II, cap. 5, diserte affirmat, Paulum Sardicensi synodo minime interfuisse. Quod Valesius in prædictis Observat. ecclesiast. contigisse existimet, quia cives urbis Constantinopolitanæ noluerint illum Paulum proficisci, veriti ne ab Arianis in itinere per insidias interficeretur. Jam itaque ante synodum Sardicensem Paulus episcopatus sui locum receperat a Constantio, vel in gratiam Constantinopolitanorum, qui eum præcipuo quodam amore persequerentur, vel ob metum Constantis Augusti, qui frequentibus litteris ad Constantium missis, ut Paulus, Athanasius, et alii suas in sedes restituerentur, postulaverat. Post mortem autem Constantis Augusti, quæ contigit anno Christi 360, Ariani omni metu jam vacui, adversus

B catholicos antistites multo gravius quam antehac insurrexerunt. Ac primum omnium Paulum aggressi, persuadent Constantio ut illum in exsiliium ejiciat. Imperator igitur Arianus mandat Philippo præfecto prætorio, ut Paulum sede sua protinus exturbet. Philippus itaque ingressus lavacrum Zeuxippi Paulum ad se accessit, quasi cum eo consulurus. Qui cum venisset, præfectus, clam per fenestram quamdam eum dimisit, et in palatium abripi jussit. Atque inde navigio impositum in exsiliium misit Cucusum, Cappadociæ oppidum. Ibi eum Eusebiani in arctissimo et obscurissimo loco recluserunt, subtracto ei penitus alimento, ut hominem inedia enecarent. Post sextum autem diem ingressi, cum eum adhuc spirantem reperissent, contortis pallii laciniis strangularunt, quemadmodum scribit Athanasius ad solitarios. Valesii secunda Observat. ecclesiast. in Socratem et Sozomenum, et Pagi an. 340, 342, 348.

b Luciani. Illic et pridie colitur.

c Evasi. Evasus et Privatæ etiam v Junii memorantur.

d Medardi. Patre Nectardo, matre Protagia geniti apud Salentiacum. Qui decursis cum multa honestate inferiorum graduum ordinibus, sacerdotale contractus est ad officium. Et contigit non longo temporis intervallo Viromandensem episcopum obiisse, et S. Medardum invitum licet in ejus locum substitutum esse. Verum priusquam beatissimus pontifex episcopali sublimatus fuisset cathedra, crebris barbarorum incursionibus inter alias Galliarum civitates urbs Viromandensis diruta est: Novionum igitur, quæ manibus defensa est, sedem constituit episcopalem. Eleuthero autem episcopo Tornacensi defuncto, compulsus et Tornacensem Ecclesiam regendam suscepit. Consummato denique boni operis cursu diem obiit, secundum Coitium anno 545, secundum Sigeberti Chronicon anno 556, juxta Valesium anno 560. Quem Chlotharius I rex cum summo honore apud Suessionas civitatem sepelivit, et basilicam super eum fabricare cepit, quam postea Sigebertus filius ejus explevit. Surius in Junio, Greg. Turon. Hist. IV, 19.

e Licinii. In civitate Andegavensi. Ado, NOTKER. † Naboris. Hi cum Basilide et Cirino coluntur infra pridie Idus Junii.

† Gildardi. Fratris S. Medardi, qui ambo gemelli uno die nati, viz. vi Idus Junii; uno die consecrati episcopi, viz. vi Idus Junii; uno denique prædictoque die obierunt. PETR. DE NATAL. Reperitur inter-fuisse Gildardus concilio primo Aurelianensi celebrato temporibus Chlodovæi regis Francorum, ut ex ejus Actis apparet; numeraturque ejusdem sedis Rothomagensis episcopus decimus quintus in Tabulis Democharis.

EDITIO COLONIENSIS.

tiae spiritum habuit, ter quinis annis Veroman- A densium urbis episcopatum tenuit, ad extremum ad caelestia migrans. Tunc ad Suessionum urbem corpus ejus translatum est, ibique sepultum multis virtutum titulis claruit. Andegavis sancti Licinii episcopi et confessoris. Eodem die sancti Carileff confessoris, et sancti Naboris confessoris. In Tharso Ciliciae martyrum viginti sub Simplicio iudice.

F. V Idus Junii. — Romae in monte Caelio natale sanctorum martyrum Primi et Feliciani, qui sub Diocletiano et Maximiano imperatoribus pro Christi nomine multa tormenta passi sunt. Nam Promoto praesidi ipsi nequissimi imperatores ad puniendum eos tradiderunt. Qui cum videret eos nullo modo posse a Christi confessione converti, separavit eos abinvicem, et primitus Felicianum octoginta annos B habentem, jussit plumbatis tundi, postea vero misit eum in carcerem, et neque cibum, neque aquam ei sinebat praebere tribus diebus; deinde Primum similiter jussit sustibus caedi, dehinc vero in amphitheatro sanctos martyres leonibus tradi praecipit; sed nullo modo ab eis laesi sunt. Quod videntes turbae crediderunt in Christum plus quam mille quin-

genti. Novissime vero sancti martyres a praedicto comite decollati sunt; quorum corpora noctu a Christianis fidelibus rapta, sepulta sunt ad arcus Numentanos intra harenarium. In Galliis civitate Agino, loco Pompeiaco, passio sancti Vincentii, levitae et martyris. In Scotia sancti Columbae confessoris.

G. IV Idus Junii. — Romae via Aurelia, milliaro tertio decimo, natale sancti Basilidis martyris. Tripodis et Mandalis sub Aureliano imperatore, Platone praeside, et aliorum viginti martyrum. Eodem die beati Gethulii martyris, temporibus Adriani imperatoris, sub iudice Licinio: nam cum esset Christianissimus, et multa bona opera fecisset, traditus est Cereali vicario ad puniendum; sed sanctus Gethulius sana praedicatione convertit ad fidem Christi, sicut fecit Amantium tribunum fratrem ejus. Sanctus vero Sixtus papa baptizavit Cerealem, et confirmavit in fide. Postea vero cum audisset hoc factum praedictus imperator, tradidit sanctum Gethulium Licinio praefecto suo, ut eum cum sociis suis, si nollet sacrificare idolis, mitteret in caminum ignis ardentem. Quod cum factum fuisset, nullo modo

EDITIO BOLLANDIANA.

latio S. a Audomari episcopi secunda. B., In Sardinia natale b Salustiani.

9. — V Idus Junii. Natale SS. Primi et c Feliciani martyrum.

Adjectum erat postea ad ms. D., In Cilinio monte; in A vero, in monte Caelio Romae. Additur in B., Et c Vincentii mart.; in L. autem, Romae via Numentana.

Florus in A. T., Aginno passio S. d Vincentii martyris, qui leviticae stolae candore micans, pro amore Christi martyrium adeptus, magnis saepissime virtutibus fulget.

V., alibi e Januarii, Alexandri. B., Romae passio sanctorum militum numero xv. In Alexandria Maximi presbyteri, Amandi et Januarii.

10. — IV Idus. Vacat Bæda.

D., Romae via Aurelia t Basilidis, Tripodis et aliorum. B., Romae militum Basilidis, Rogati, Martiani et aliorum viginti. V., Romae via Aurelia milliaro decimo tertio, Basilii, s Aurisii, Rogati, Januarii. L., Romae via Aurelia passio SS. Rogati, Januarii cum sociis tredecim. A. T., Romae natale Basilidis, Rogati et Victoris. T. B., In Nicomedia natale S. Zachariae. B., In Autissiodoro depositio b Censuri episcopi.

SMITHI NOTÆ.

a Audomari. Molanus in additionibus ad Usuardum de hac Translatione sic scribit: « Monasterio S thii relatio S. Audomari episcopi quando S. Folquinus corpus ejus fugato Hugone abbate de Lisbouch, retulit anno 843, et in Sthiu juxta corpus B. Bertini sub terra recondidit. Ubi per multos annos homines quidem latuit; at revelatus est, ubi Dominus voluit. »

b Salustiani. Ferrarius in catalogo generali eum censet inter Calaritanos episcopos numerandum.

c Feliciani. Sub Diocletiano et Maximiano imperatoribus. Ili gloriosi martyres, nunc simul paria, nunc singillatim diversa, et exquisita perferentes tormenta, tandem a Promoto praeside Numentano gladio animadversi sunt. Usuard, ADO. Theodorus papa praedictorum martyrum corpora quae erant in arenario via Numentana, elevavit, et in urbem transtulit, recondiditque in basilica S. Stephani protomartyris multaue dona obtulit. Baronius in notis.

d Vincentii. Aginno loco Pompeiano passi. ADO. De miraculis ad ejus sepulcrum editis agit Greg. Turon. lib. de Gloria martyrum cap. 165, et Hist. vii, 35. Huic sancto martyri Patres in concilio Chablonensi congregati, pro vita Chlodovei regis preces obtulerunt, ut constat ex ejus synodi actis c. 1.

e Januarii. Ili in Alexandria passi sunt cum Maximo et Amando. Martyrol. Hieronymi.

f Basilidis. Et Tripodis, tempore Aureliani imperatoris apud civitatem Aurelianam claruerunt. Cum enim Basilides esset officialis Platonis praefecti in partibus Orientis, Christus ei apparuit, et ministerium gentilis ut relinqueret mandavit; navigavit igitur Basilides cum sociis in Italiam ad portum civitatis Aureliae. Cum autem audivissent qualiter Aurelianus Christianos persequeretur, ad civitatem ire timabant. Iterum autem eis Christus apparuit, et eos cibo refecit; et postquam comedissent obdormierunt. Mane vero se excitantes ad ipsam locum ubi de navi exierant se invenerunt. Orantes dein ad Christum ut eorum animas in pace susciperet, eadem hora spiritum emiserunt. PETR. DE NATAL.

g Aurisii. Hic, qui dicitur et Aresius, et Rogatus juxta Hieronymum, et Badam vulg., et l'aron., in Africa passi sunt.

h Censuri. Qui sedit annos 58, menses 3, dies 6. Hic est cujus temporibus Constantius orator obtentu S. Patientis Lugdunensis episcopi vitam B. Germani edidit omnique diligentia elaboratam eidem postmodum episcopo Censurio habendam direxit. Sepultus est in ecclesia S. Germani epis. opi. Fuit autem temporibus Felicis, Gelasii, Anastasii, Symmachi, atque Hormisdæ Romanorum pontificum; imperantibus Anastasio et Justino seniore. Hic. episcoporum Autissiodorensium apud Philippi Labbe Bibl. Novam.

EDITIO COLONIENSIS.

ab igne læsi sunt. Tunc fustibus, illiso capite, martyrium compleverunt; quorum corpora collegit beata Simphorosa, uxor Gethulii martyris, et sepelivit in prædio suo. In Africa Aresirogati et aliorum quindecim. In Hispaniis Chrispuli restituti. In Nicomedia sancti Zachariæ. In Autissiodoro depositio Censuri episcopi.

A. III Idus Junii. — Natale sancti Barnabæ apostoli: qui, cum esset Cyprius, cum Paulo gentium apostolus ordinatus est. Hic postea propter Joannem discipulum, qui et Marcus vocabatur, separatus a Paulo, nihilominus Evangelicæ prædicationis injunctum sibi opus exercuit. Cujus corpus, tempore Zenonis imperatoris, ipso revelante repertum est. Apud Corinthum sancti Sosthenes, discipuli sancti Pauli apostoli. In Aquileia natale sanctorum martyrum, Felicis et Fortunati, sub persecutione Diocletiani et Maximiani imperatorum, præside Eusimio. Qui cum essent germani fratres, fide Christi ferventes, primum in equuleo suspensi sunt, ardentibus lampadibus circa latera appositis, sed mox psallentibus martyribus extinctis; inde per ventrem fer-

EDITIO BOLLANDIANA.

11. — III Idus. ^a Barnabæ apostoli.

Florus in A. præsignat *In India*, et tum ibi tum in T. ac L. subjungit: Qui pretium agri sui ante pedes apostolorum attulit, ac deinde cum Paulo gentium apostolus ordinatus est (*Hactenus L.*) Sed postea propter Joannem discipulum, qui et Marcus vocabatur, separatus a Paulo, nihilominus evangelicæ prædicationis injunctum sibi opus exercuit.

D., Et ^b Sosthenis discipuli Pauli. V., Romæ natale S. Basilidæ. Et natale S. Crispuli et Onufrii. B., In Aquileia Emeriti, Hereti, Victoriani. Romæ depositio S.

SMITHI NOTÆ.

^a *Barnabæ*. Erat hic unus ex septuaginta discipulis, ut scribit Euseb. in Hist. II, 1. Cujus corpus tempore Zenonis imperatoris, ipso revelante, repertum est, una cum codice Evangelii S. Matthæi ejus manu descripto. ADO, BARON.

^b *Sosthenis*. Hic colitur etiam die xxviii Novembris.

^c *Naboris et Felicis*. Illi passi sunt Mediolani et coluntur infra die xii Julii.

^d *Onufrii*. Græci et Baronius eum die sequenti colunt. Græci in Menologio de eodem agunt his verbis: « Sancti patris nostri Onufrii Ægyptii: qui cum esset in cœnobio in urbe Hermopoli Thebarum et audiret de Eliæ prophætæ vita, egressus cœnobio habitavit eremum annos sexaginta, hominem nullum videns. » Postquam obierit, eum magnus Paphnuthius sepelivit.

^e *Basilidis*, etc. Qui sub persecutione Diocletiani Romæ passi sunt. Hi ex urbe ipsa oriundi ad civitatem Aureliam devenientes, omnia sua pauperibus erogarunt; et Romam redeuntes ad Maximianum imperatorem adducti sunt. Qui dum Christum confiteri non timerent, primo scorpionibus durissime cæsi, dehinc in carcerem trusi et per dies 7 ibidem macerati; inde educti jussu ejusdem imperatoris gladio decollati sunt, et feris ad devorandum expositi. Sed per Dei gratiam corpora eorum, cum illa invenirentur, a Christianis sepulti sunt miliario tertio ab Urbe, in loco qui dicitur Catacumbæ. PETR. DE NATAL. Baronius autem eos sub Aurelio præfecto passos tradit. De Naboris et Nazarii

venti oleo superfusi, ad ultimum capite truncantur.

B. PRID. Idus Junii. — Romæ via Aurelia, miliario quinto, passio sanctorum martyrum, Basilidis, Cyrini, Naboris et Nazarii; quorum Naborem et Nazarium, simul cum Gorgonio martyre transtulit a Roma in Galliam Grodegandus, Metensis episcopus, permittente Paulo papa Romano, anno Dominicæ Incarnationis septingentesimo sexagesimo quinto, et collocavit prædictus episcopus sanctum Gorgonium in monasterio quod dicitur Gorzia; sanctum vero Naborem in monasterio quod dicitur Nova cella: sanctum quoque Nazarium in monasterio, quod dicitur Loreshain, ubi signa et miracula in sanitate infirmorum et debiliu sæpius fiunt. Mediolani natale sanctorum martyrum Nazarii et Celsi pueri. Sanctus namque Nazarius a beato Clemente instructus et baptizatus est, quem Anolinus sub Neronianæ persecutionis rabie diu afflictum in carcere cum Celso puero, quem ipse nutrierat, gladio ferire jussit, quorum corpora Christiani furati sepelierunt in propriis hortis, quos beatus Ambrosius Domino revelante reperit. Et depositio sancti Odolphi presbyteri.

Babilidæ. Et SS. Crispuli et Restituti. Alibi natale SS. ^c Naboris et Felicis. Et S. ^d Onufrii.

12. — II Idus, Natale SS. ^e Basilidis, Cirini, Naboris et Nazarii.

Addit V, et C., ^f *Tripodis et Magdalis*. L., præsignat Romæ. D., primo loco, et eodem quo cætera Bædæ caractere, sic habebat: ^g Mediolani Nazarii et Celsi pueri inventio: quod non audeamus admittere ex uno solo ms. tanquam Bædæ. A., Et translatio S. ^h Leodegarii episcopi et S. ⁱ Odulphi confessoris. B., ^j alibi, Zabini, Aurelii, Secundæ.

C translatione in Galliam una cum S. Gorgonio, facta a Grodegando Metensi episcopo anno 765, vide Notkerum, Molani Additiones ad Usuardum, et Sigeberti Chron. an. 764.

^f *Tripodis et Magdalis*. Hi memorantur cum isto Basilide qui ix Junii colitur, qui est diversus ab hoc Basilide de quo jam agitur.

^g *Mediolani*. Festivitas martyrii SS. Nazarii et Celsi agitur infra quinto Kal. Augusti. Latuerunt vero eorum corpora usque ad Honori et Arcadii imperatorum tempora. Quos B. Ambrosius Domino revelante reperit, et utrumque transtulit ad basilicam Apostolorum quæ est in Romana. SUAVES, tom. III, xix Junii. ADO.

^h *Leodegarii*. Si hic intelligatur Leodegarius episcopus Augustodunensis, ejus natalis est in Octobris.

ⁱ *Odulph*. Qui temporibus Ludovici Augusti, Oorschoti in Brabantia natus est: voluitque post presbyterium Trajectum adire, sed parentum precibus victus, Ecclesiæ populique Oorschotensis aliquandiu pastor fuit. Verum non multo post cœnobiticæ vitæ amantissimus ad Trajectenses migravit. Ubi ab episcopo Frederico benigne susceptus est. Cumque S. Fredericus feroces Fresones, nec perse, nec per archidiaconos revocare posset, advocavit sibi Odulphum, qui præter quod speratum est, multos convertit, et per aliquot annorum curricula erudit. Inde Trajectum reversus, plenus annorum modica febri obdormivit. Cujus reliquiæ habentur apud S. Salvatorem Trajecti. SORRUS, tom. III.

^j *Alibi*. Secundum Hieronymum, Romæ.

EDITIO COLONIENSIS.

C. IDUS JUNI. — Romæ natale sanctæ Feliculæ virginis, quam cum Flaccus comes post excessum Petronellæ vellet ducere uxorem, atque ad terrendum eam proposuisset dicens : Unum tibi e duobus elige, aut esto uxor mea, aut diis sacrifica ; responsum ab ea accipit : Nec uxor tua ero (quia Christo sacra sum), nec immolabo idolis (quia Christiana sum). Tunc Flaccus tradidit eam vicario, qui fecit eam in tenebroso claudi cubiculo, sine cibo per septem dies. Post hæc duxerunt eam ad virgines Vestæ, ibique per alteros septem dies sine cibo permansit ; eo quod nulla ratione cibum pateretur de eorum manu accipere. Dehinc levata est in equuleum, et tandiu tor-

queri jussa est, donec emitteret spiritum : et sic præcipitata est in cloacam, quam sanctus Nicomedes presbyter tulit, et sepelivit septimo milliario ab urbe Roma. In Africa, Luciani et Fortunati.

D. XVIII KALEND. JULII. — Helisæi prophetæ, qui apud Samariam Palæstini situs est, ubi et Abdias requiescit, et quo major inter natos mulierum non fuit, Joannes Baptista, ubi multa miracula fiunt. Suessionis civitate passio sanctorum martyrum, Valerii et Rufini. Apud Cæsaream Cappadociæ sancti Basilii episcopi, fratris Gregorii et Petri. Viennæ sancti Etherii episcopi.

E. XVII KALEND. JULII. — Apud Siciliam sancto-

EDITIO BOLLANDIANA.

13. — IDIBUS. In Africa natale SS. Luciani, Fortunati et Crescentiani, Romæ S. ^a Feliculæ.

V. B. C. primis addunt ultimo nomen *Teclæ*. D. omnes omisit eorumque loco ex sequenti die habet *Helisæum prophetam*. T., Gandavo castro elevatio corporis S. ^b Landualdi confessoris.

14. — XVIII KAL. JULII. ^c Helisæi prophetæ Aurelianus civitate translatio corporis S. ^d Aniani episcopi et confessoris.

In D. scribitur *natalis* ; in V. B. C. interponitur *Et Feliculæ*, nomen ex die præcedenti perperam repetitum.

Florus in A. T. L., In pago Suessionis passio SS. Valerii et ^e Rufi [L., Rufini] martyrum : qui (ut prosequitur L. solum, Floro nihilominus imputandum C

B subjungens elogium) tempore Diocletiani et Maximiani Roma egressi et Gallias aggressi a Rictiovaroprefecto comprehensi, catenis ac carceri mancipati, equuleis suspensi, plumbatis cæsi, tanta pœnarum sunt acerbitate afflicti, ut totam corporis speciem unum vulnus obduceret, et carne defluente secreta viscerum panderentur. Sicque iterum in carcerem missi et ibidem ab angelo Domini confortati, ad ultimum gladio jugulantur.

In T. additur *et t liberatio ipsius civitatis a Wandatis*. A. T. B., In Aquileia natale S. ^g Proti. B., In Gallia Suessionis civitate passio SS. Rufini et Valerii martyrum.

15. — XVII KAL. Natale S. ^h Viti martyris.

Addit V. et C. Modesti et Crescentiæ.

SMITH NOTÆ.

^a *Feliculæ*. Quæ fuit collectanea Petronellæ virginis n Kal. Junii celebratæ ; a Flacco autem comite, qui post obitum S. Petronellæ, quam prius adamat, tradita est, quia ei noluit nubere, nec idolis immolare, cuidam judici, qui eam in confessione Christi perseverantem, post tenebrosam custodiam et famis inedia, tandiu fecit in equuleo torqueri, donec emitteret spiritum ; et sic demum deponi et in cloacam præcipitari : quam S. Nicomedes sepelivit Via Ardeatina septimo milliario ab urbe Roma. Vide apud Acta sanctorum res gestas SS. Martyrum Nerei et Achillei, xii Maii.

^b *Landualdi*. Cujus natalis supra celebratur xiv Kal. Aprilis.

^c *Helisæi*. Qui prophetavit et claruit sub Joram et Jehu et Joarhaz regibus Israel in Samaria. Sepultus est autem in Samaria Palæstinæ, quam Sebasten in honorem Augusti Herodes postmodum vocavit : ubi et Abdias propheta et Joannes Baptista requiescunt. Ad quorum sepulcra varia miracula fiunt, ut dicit Hieronymus libro de Vita Paulæ.

^d *Aniani*. Cujus natalis infra celebratur die xvii Novembris.

^e *Rufi*. Aliter Rufini. Horum corpora dum Christiani ad Rhemensem civitatem deferre vellent, de loco in quo decollata fuerant nullatenus movere potuerunt. Ibi que ea sepelierunt.

^f *Liberatio*. Cum autem Attila Hunorum rex Aurelianensem civitatem obsidione premeret, S. Anianus ejusdem loci episcopus precibus suis a Deo auxilium impetravit ; Aetius enim, et Theodorus Gothorum rex, ac Thorismundus filius ejus ad civitatem accurrere et hostem repulere. Greg. Turon. Hist. ii, 7. Freodegarii Fragmenta de Hist. Francorum, cap. 3. Scribitur in Historia patriarcharum Bi-

turicensium, cap. 13, apud Phil. Labbæi Bibl. Nov. S. Anianum liberavisse civitatem sexto anno Palladii decimi tertii Biturigum archiepiscopi, id est anno Christi 454.

^g *Proti*. Hic cum Cantio et Cantiano supra colitur xxx Maii. Hos tamen omnes Ferrarius in suo Catalogo generali hodie memorat.

^h *Viti, Modesti et Crescentiæ*. Qui beatus Vitus in puerilitate virtutibus maturus, primum a patre suo sacrilego Hyla, ut a fide decederet, tentatus est : deinde a Valeriano judice cathomnis cæsus, in confessione Christi permansit. Inde redditus patri, cum pœnis affligere eum pater meditaretur, monitu angeli navim conscendens comitantibus eum Modesto et Crescentiæ nutritoribus, ad locum quem Allectorium vocant devenit : inde propter filiam Diocletiani dæmonio vexatam quæsitus et adductus, eam oratione sanavit. Sed cum imperator nequam eum ad consensum idolorum persuadere potuisset, vinculis ferreis astrictum in carcerem conjici jussit cum Modesto atque Crescentiæ : quos postea Diocletianus in ollam resina et pice et plumbo succensam jactari præcepit : egressique de olla illæsi, dimissus eis leo ferocissimus, qui mox pedes eorum lingere cepit. Novissime vero orante puero ut liberarentur, ab angelo repositi sunt illico juxta fluvium qui dicitur Silarus in Lucania ; ubi quiescentes sub arbore, animas suas Deo reddiderunt. Florentia vero femina illu-trissima corpora sanctorum collegit, et in loco qui dicitur Marianus, condita aromatibus sepelivit. Apo, Surius, tom. III. Corpus S. Viti translatum esse Roma Parisios scribit Sigebert. in Chron. anno 755. Inde vero, ut idem ait, in Saxoniam delatum est anno 836. In Sicilia maxime celebrantur, ut constat ex Martyrologiis Usuardi, Adonis, Bedæ suppos. et nostri Flori.

EDITIO COLONIENSIS.

rum martyrum Viti, Modesti et Crescentiæ. Qui beatus Vitus in puerilitate virtutibus maturus, primum a patre suo sacrilego Hyla, ut a cultura Dei recederet, tentatus est; deinde a Valeriano iudice catholicis cæsus, in confessione Christi permansit. Inde redditus patri, cum pœnis affligere illum pater meditaretur, monitu angeli navem conscendens, comitantibus secum Modesto et Crescentia nutritoribus, ad Thani Agrithanum territorium devenit; inde propter filiam Diocletiani imperatoris dæmonio vexatam, quæsitus et adductus ad eum, ejus filiam oratione curavit. Sed cum imperator impius nequaquam eum ad consensum Idolorum persuadere potuisset, vinculis ferreis astrictum in teterrimum induci carcerem jussit, cum Modesto atque Crescentia; quos postea Diocletianus in ollam resina et pice, et plumbo successam jactari præcepit: egressive de olla illæsi, dimissis eis leo ferocissimus, qui mox pedes eorum lingere cœpit; novissime vero juxta fluvium qui dicitur Siler, quiescentes sub arbore, animas suas Domino reddiderunt. Florentia vero femina illustrissima, corpora sanctorum collegit, et in loco qui dicitur Marianus, condita

aromatibus sepelivit. Apud Mesiam sancti Esicii, qui sub præside Maximiano martyrio coronatus est.

F. XVI KALEND. JULII. — Apud urbem Vesontionensem sanctorum Ferreoli presbyteri, et Ferrutionis diaconi, qui a B. Hyreneo Lugdunensi episcopo et martyre ad prædicandum verbum Dei missi, sub Claudio iudice ad trochleas extenti, et flagellati sunt; deinde inclusi carcere, mane amputatis linguis prædicabant verbum Dei. Post hæc subulæ triginta utrisque infixæ manibus et pedibus pectore, ad ultimum gladio feriuntur. Et in civitate Moguntiaci passio sanctorum Aurei et Justinæ sororis ejus, qui ab Hunis vastantibus Germaniam in Ecclesia occisi sunt. Item in Antiochia sanctorum Cirici et Julitæ matris ejus, quorum prior post dira verbera, etiam calcem cum aceto et sinapi in os accepit. Deinde clavis affixi pariter evulsis oculis in carcerem trusi sunt. Post hæc decalvati et excoriati super carbones in lecto æreo assati sunt; ad ultimum ferris attriti, amputatis linguis martyrii sui cursum obruncatione capitis impleverunt. Passi sunt cum eis et alii quadringenti quatuor. Eodem die depositio sancti Alexii confessoris.

EDITIO BOLLANDIANA.

Plinius Florus in A. T. L. : In Sicilia natale sanctorum martyrum Viti pueri, et Modesti senis atque Crescentiæ [A. et L. om. Crescentiæ], qui sub Diocletiano et Maximiano variis sunt pro nomine Christi pœnis afflicti et passionibus coronati.

T. et L. (sed hoc locum omittit), Apud Crispinum natale S. ^a Landolini confessoris et sacerdotis. B., In ^b Aquileia Cantiani, Clementis. In Lucania Caudidi, Proti, Grisogoni.

46. — XVI KAL. ^c Ferreoli presbyteri et Ferrutionis diaconi, qui sub Claudio iudice ad trochleas extenti et flagellati, deinde in carcerem reclusi, et mane amputatis linguis prædicabant verbum Dei. Post hæc subulæ triginta utrisque infixæ in manibus et pedibus, et pectore ad ultimum gladio feriuntur.

A. T. L. præsignant in civitate Visionensi. C., Ubisoncensi. B., Vindocinense.

Florus in A. et T., In Nicomedia civitate passio S. ^d Adriani et comitum ejus qui passi fuerunt sub Maximiano imperatore. Hi enim, cum cogniti essent Christiani, jussi sunt ab imperatore extendi, acriterque fustibus cædi: ac deinde susceptos in carce-

rem, jussit incudem æneam pedibus eorum supponi, sicque eos abscindere, tibiasque eorum confringere donec deficerent.

Idem in T. primo loco: Apud Antiochiam passio S. Cyrici et Iulitæ matris ejus: quorum prior post dira verbera, etiam calcem cum aceto et sinapi in os accepit: deinde pariter clavis confixi, evulsis oculis in carcerem trusi sunt. Post hæc decalvati et excoriati super carbones in lecto æneo assati sunt. Qui regnante Alexandro, sub præside Alexandro, martyrii sui cursum obruncatione capitis impleverunt. Passi sunt autem cum eis et alii quadringenti quadraginta quatuor.

Quæ sic breviter et ultimo loco habes in A.: Et natale Cyrici et Iulitæ matris ejus cum quadringentis quatuor martyribus. In V. simplex sit, ^e Quirici et Iulitæ matris ejus mentio. L. et B. eos in Antiochia præsignant. B., In civitate Nannetis natale S. ^f Similini. In Africa natale SS. Diogenis, Valerii, Martiæ.

47. — XV KAL. Aurelianus civitate depositio S. ^g Aviti presbyteri et confessoris.

SMITH NOTÆ.

^a Landolini. Qui Cameraci ortus est ex nobili Francorum genere, temporibus Daguberti regis et a B. Autberto episcopo Cameracensi litteris et piis moribus imbutus. Seductus tamen a quibusdam cognatis aufugit, factusque est nefarius prædo, et ne nomine proderet, vocavit se Maurensium; sed precibus sancti pontificis Autherti reductus, ab eodem tonsus et diuturna pœnitentia excoctus, etiam presbyter ordinatus est. Post trinam autem ad linciam apostolorum profectionem, auctoritate Martini papæ quatuor ædificavit monasteria, Lobium, Alnam, Waslarian, et quartum ad fluvium Non apud Valençenas quod Crispinum appellavit, in quo tandem obiit circa an. 660. GIBBIUS SEN.

^b Aquileia Lucania. Nomen hi idem sunt cum eis qui supra coluntur xxx Maii et pridie?

^c Ferreoli. In Gallis apud urbem Vesontionem. Eorum martyrium sub initium Antonini Caracallæ contigisse censent viri eruditi. Vesontionem ubi passi sunt, fidei prædicandæ causa a S. Irenæo directi sunt. De miraculis ad eorum sepulcrum agit Gregor. Turon. lib. de Gloria martyrum, cap. 71.

^d Adriani. De hoc supra vide diem IV Martii; infra VIII Septembris.

^e Quirici. De his hodie omnes Latini, Græci autem in Menologio Idibus Julii, ubi Tarsi Ciliciæ eos occubuisse martyrio tradunt: quod verum esse eorundem acta testantur apud Surium tom. III. Ex his plerique Latinorum sunt corrigendi, qui Antiochiæ eos passos referunt.

^f Similini. Rectus Similliani.

^g Aviti. Hic abbas fuit Micianensis. Avitos autem

EDITIO COLONIENSIS.

G. XV KALEND. JULII. — Romæ sanctorum martyrum ducentorum sexaginta duorum, qui positi sunt via Salaria vetere, ad clivum cucumeris. Eodem die sancti Vultmari confessoris, admirandæ sanctitatis viri et religionis. In civitate Nannetis sancti Similiani episcopi et confessoris. Lugduni depositio sancti Aureliani, episcopi Arelatensis. Apud Viennam sancti Domnoli episcopi. In Aurelianis civitate sancti Viti presbyteri et monachi, cujus vita miraculis coruscabat. Illic inter alia facta quemdam monachum defunctum in ecclesia, cæteris fratribus somno gravatis, oratione fusa ad Dominum, a morte suscitavit.

A. XIV KALEND. JULII. — Romæ via Ardeatina natale sanctorum Marci et Marcelliani fratrum præclarissimi generis, Tranquillini et Marcie filiorum, qui primo

EDITIO BOLLANDIANA.

Florus in A. T. L. addit : Cujus vitæ descriptio inter cætera virtutum suarum miracula astipulatur mortuum suscitasse.

Non satis tamen constat primum esse Bædæ : nam sic legitur in V. et C. : Romæ Cyriaci, Blasti, Nicandri, Diogenis, Aviti presbyteri ; et in A. T. L. hæc de Avito ultimum locum tenent, præterquam solent ea quæ vere sunt Bædæ. Præmittitur autem in T. ac L. : Romæ ad septem columnas passio SS. Quiriaci, Blasti, et Diogenis ; in A. : Romæ natale S. Quiriaci ; ac deinde omnia tria mss. pergunt pariter. Alexandria passio SS. Dioscori et Marini martyrum. Aurelianis, etc. B., Romæ nat. SS. Nicandri et Alexandri, Dorostoli, Alexandri, Dioscori et Marini Martyrum. Et S. Bartholomæi apostoli. Et S. Helie prophetæ.

A carcerem pro fide passi sunt, postmodum a Fabiano iudice tenti, et ad stipitem ligati, in pedibus acutos clavos acceperunt. Cum autem transisset una dies et una nox, et illi laudantes Deum perseverarent, lanceis per latera transfixi, cum gloria martyrii ad siderea regna migrarunt. In Antiochia passio Marinæ virginis, quæ per Olibrium præfectum multa tormenta passa est pro nomine Christi ; vincula, carceres, flagella, equuleum, quam et diabolus in draconis specie, similiter et in Æthiopia tentavit, sed per signum sanctæ crucis superatus est. Novissime vero per prædictum præfectum decollata, sacro martyrio vitam finivit.

B. XIII KALEND. JULII. — Mediolano natale sanctorum Gervasii et Protasii ; qui cum per decem annos in uno cœnaculo conclusi, lectionibus et oratio-

B 18. — XIV KAL. Romæ SS. martyrum^b Marci et Marcelliani.

Ad lit Florus in A. T. L. : Qui monitis B. Sebastiani in fide Christi solidati, sub præfecto Fabiano ad stipitem ligati, in pedibus aqueos acceperunt : ubi una die et nocte in psalmis et hymnis perseverantes, ambo lanceis per latera verberati sunt, taliique martyrio ad cœlestia regna migraverunt. (*Hactenus A.*) Scriptum in gestis B. Sebastiani.

V. et C. addunt : *Cyriaci e Thomæ^d apostoli [C. om. apostoli] et Pauli. B., Ravennæ natale SS. Felicis, Emilii, Crispini. In Alexandria natale S. Marinæ.*

19. — XIII KAL. Sanctorum^f Gervasii et Protasii in Mediolano.

SMITHI NOTÆ.

duos in Miciacensi monasterio eodem tempore floruisse maxime probabile est. Argumenta suppeditat Bæda, qui hodie unum eorum celebrat ; et Adonis Martyrologium, qui XIV Kal. Januarii alterum. Non parum lucis ex Gregorio Turonensi sententiæ huic affulget. Is in lib. III Hist., cap. 6, refert S. Aviti abbatis Miciacensis vaticinium adversus Chlodomirum regem. Idem vero in lib. de Gloria confess., c. 99, alium nobis Avitum abbatem Pertensem suppeditat. Sed quamobrem quæso Gregorius hunc abbatem Pertensem illum abbatem Miciacensem, si duos Avitos fuisse non credidit ? In Vita etiam S. Carilefi et S. Maximini abbatis Miciacensis, quorum hæc a Bertoldo, illa a Siviardo scripta est, et quarum ambæ a Mabillonio in sæculo vel juxta Bened. editæ sunt, Avitus ex monasterio Miciacensi in eremum Pertensem recessisse, et monasterium accedente regis liberalitate construxisse, nec unquam Miciacum repetiisse legitur ; ut omnino verisimile sit eundem esse quem Greg. Turon. abbatem Pertensem appellat, ab Avito abbate Miciacensi utique diversum.

^a *Bartholomæi.* De hoc infra vide xxv Augusti.

^b *Marci.* Hi fuerunt nobiles genere, Tranquillini sc. et Marcie filii. Qui post varia tormenta martyrium complentes, noctu via Ardeatina sepulti sunt. PETR. DE NATAL. S. Sebastianus, in cujus gestis de his scriptum, colitur xx Januarii.

^c *Cyriaci.* Et Pauli, vel juxta Usuardum Paulæ. Hi passi sunt in civitate Malaca in Hispaniis : post multa enim tormenta sibi illata lapidibus obruti inter saxa expirarunt. USUARD. PETR. DE NATAL.

^d *Thomæ.* Apostoli. De quo agitur xxi Decembris.

^e *Marinæ.* Quæ fuit filia unica patris sui, qui cum introisset monasterium eam cuidam propinquo commendavit. Cum autem pro filia affigeretur, interro-

C gavit eum abbas cur tristis esset ; qui dixit se filium unicum in sæculo reliquisse ; noluit enim quod esset filia proflare. Abbas vero, quia diligebat virum, eidem concessit ut filius suus in monasterium reciperetur. Cum autem pater morti appropinquaret, filiam suam vocans eam in sancto proposito confirmavit. Quodam autem tempore cum Marina foras monasterii necessaria ageret, et nox eam ne possit ad monasterium remeare impediret, hospitabatur in domo cujusdam nobilis Pandochii nomine ; cujus filia cum de milite quodam concepisset, fratrem Marinum se violasse asseruit. Marina igitur, quasi hoc flagitium admisisset, indignas penas dedit ; cum etiam obierit, abbas ejus corpus longe a monasterio sepeliri jussit : fratribus tamen corpus lavantibus, et mulierem esse videntibus, abbas se graviter peccasse fatens intra monasterium honorifice tumulari imperavit. Colitur etiam S. Marina xvi Kal. Augusti ; et forsitan eadem est cum Marino qui pridie colitur. Memoratur etiam hodie apud Urabanum quædam Marina quæ post varia tormenta per Olibrium præfectum decollata est.

^f *Gervasii et Protasii.* Hos sub Nerone hoc loco Florus, Petrus de Natalibus et alii passos scribunt, idque cum Nazario et Celso. Sed in rebus gestis Gervasii et Protasii, quæ feruntur scriptæ a S. Ambrosio ex libello Philippi, et editæ sunt apud Surium tom. III, nulla de Nazario et Celso habetur mentio ; et sub diverso præside dicuntur passi. Nam Nazarius et Celsus sub Anulino, Gervasius et Protasius sub Astasio passi feruntur. Et illud imprimis me ancipitem reddit, quod in Actis prædictis nulla habetur de Nerone mentio, vel alterius cujuspiam imperatorum, sed Augustorum plurimum tunc simul regnantium, adeo ut ad alia tempora potius quam Neronis eorum

EDITIO COLONIENSIS.

nibus atque jejuniis vacassent, undecimo ad palmam A martyrii pervenerunt, terti ab Astachio comite. Qui primum tandiu jussit plumbatis contundi, quandiu exhalaret spiritum : sequentem vero, id est, Protasium, fustibus cæsus capite truncari. Quorum corpora Philippus, vir religiosus, una cum filio suo fortim abstulit, et in domo sua in arca marinorea sepelivit; quorumque sepulcra multo post tempore, Theodosio imperatore, Domino revelante, beatus Ambrosius reperit, et ita incorrupta eorum corpora invenit, ac si eodem die fuissent interempti. Quæ cum in urbem introducerentur, quidam diu cæcus feretri tactu lu-

EDITIO BOLLANDIANA.

Additur in A. T. L., fortassis a Floro : Quos Nero B Imperator post varia tormenta Amilium præfectum interficere jussit. Quorum sepulcra Ambrosius Domino revelante reperit, et ita incorrupta eorum corpora, ac si eodem die fuissent interempti : quæ cum in urbem introducerentur, quidam diu cæcus feretri tactu lumen recepit.

Addunt V. et C. : *sanctorum a Nazarii et Celsi pueri*; in mss. autem A. et T. *Celsi* pueri nomen duobus prioribus jungitur. B., Romæ Hyppoliti, Honorii, Petri, b Valeriæ, Marcellini, Vitalis.

20. — XII KAL. Vacat Bæda.

D., Romæ o Novati, fratris Timothei presbyteri : qui ab apostolis eruditi sunt. B., In civitate Tomis natale SS. Pauli, Cyriaci, Felicianæ, Felicis, Emilii. Eodem die passio SS. Crispini et Vitalis martyrum.

SMITH NOTÆ.

martyrium referre videatur. Huc accedit quod dum de bello Marcomannico ibi mentio fit, nullum tale bellum sub Nerone gestum esse, perspicuum est. Cum itaque ex illis actis exploratum est, plures Augustos tunc simul imperasse, insuper et Marcomannicum bellum excitatum esse, cogimur in eam ire sententiam, ut credamus hos passos temporibus M. Aurelii Antonini et L. Veri Augustorum, quorum imperio anno nono Marcomannicum bellum exortum est. Sane quidem, nec Bæda, nec Usuardus, nec Ado, nec antiquorum aliquis cum de his martyribus agunt, vel de eorum parente Vitale, ullam de Nerone mentionem faciunt. Anno 586 reperta fuerunt eorum corpora dum basilica Ambrosiana a S. Ambrosio dedicabatur, et biduo post, hoc est, feria sexta in ecclesiam illam deportata sunt. Anno autem prædicto XIX dies Junii et feria sexta concurrunt. Quare dies natalis eorum alius non est a die translationis. Paci anno 587. Vide supra diem natalem S. Vitalis, sc. xxviii Aprilis.

a *Nazarii*. De his vide supra diem XII hujus mensis.

b *Valeriæ*. Hæc forsitan non alia est a Valeria matre, nec Vitalis a patre SS. Gervasii et Protasii.

c *Novati*. Hic non ab apostolis, sed potius cum patre suo S. Pudente a B. Pio Romano pontifice eruditus. De S. Pudente vide XIX Maii.

d *Eusebii*. Eusebius Cæsariensis episcopus et Historiæ ecclesiasticæ scriptor doctissimus obiit anno 540. Quem Bernardus de Montfaucon in Prolegomenis ad Parisianam editionem Commentariorum Eusebii in Psalmos Ariana hæresi aperte condemnavit. Quia autem hic favit partibus Ariani Baronius in Notis arbitratur mendam irrepisse Martyrologiis perperam sc. exhibentibus Eusebium Cæsariensem loco Samosatani, de quo et Græci agunt in Menologio die sequenti. Verum, ut inquit Florentinus in

men recepit. Apud Ravennam sancti Ursicini martyris, qui sub iudice Paulino, post nimia tormenta capite cæsus martyrium consummavit.

C. XII KALEND. JULII. — Sylverii papæ, qui sedit Romæ anno uno, qui consentiente Justiniano imperatore, a Vilisario patricio depositus, et monachus factus, in exilio confessor moritur. Romæ sancti Novati fratris Timothei, presbyteri, qui a beatis apostolis eruditi sunt. De quo scribit pastor in gestis Pudencianæ et Praxedis virginum. Et translatio sancti Zenonis martyris, et sanctæ Florentiæ virginis.

D. XI KALEND. JULII. — In Moguntia natale sancti

V. C., in Tomis civitate Pauli, Cyriaci, Paulæ, Felicianæ, Vitalis, Crispini. A. T., In civitate Tomis passio S. Crispini martyris Emilii et S. Felicis. L., In civitate Tomis passio Cyriaci, Feliciani, Emilii et Felicis.

21. — XI KAL. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L., In Cæsarea Palæstinæ, depositio S. d Eusebii confessoris, qui Scripturis divinis studiosissimus et bibliothecæ divinæ cum Pamphilo martyre diligentissimus investigator fuit.

D., Syracusis Rufini. Romæ e Demetriæ virginis, V. C., Saturnini, Quiriaci, Apollinaris, Januariæ [V. om. Apollinaris, Januariæ], Rufini et Marcia. A. T., In Africa natale sS. Saturnini et Quiriaci. B., In Africa Saturnini. In Casarea depositio Eusebii episcopi. Ipso die in Moguntia S. f Albini martyris. In Sicilia civitate Rufini et Martiæ. Item in Africa Quiriaci et Apollinaris.

Notis ad Martyrologium Hieronymianum die XXI Junii, cum Eusebius Samosatensis non Cæsareæ, sed Dolichæ, quæ urbs Syriæ est ad Euphratem, palmano promeruerit, teste Theodoro, lib. v. cap. 4, vel in propria Samosatæ urbis ad Euphratem positæ Ecclesia venerationem receperit, et nimis distet Cæsareæ nomen a Dolichæ seu Samosatæ appellatione, hujus erroris alia causa fuisse videtur. Quare, cum plures sint Cæsareæ, Eusebius qui in Martyrologiis hodie memoratur, alius non est quam Eusebius Cæsareæ in Cappadocia episcopus, S. Basilii immediatus decessor : in veteri enim Martyrologio ms. S. Hieronymi, passim a viris doctis Corbeiensis appellato, ad hunc diem legitur : « Cæsareæ Cappadociæ Eusebii episcopi. » Hujus Eusebii sanctitatem pluribus probat Florentinus laudatus, observatque Usuardum primum fuisse qui Eusebium Palæstinum inter sanctos numeravit, ideoque hunc errorem octavo vel nono Ecclesiæ sæculo natum esse; cum sc. in gratiam piorum imperatorum ex Martyrologiis seu sacrorum nominum Catalogo sanctorum gesta compendiosius addi in ipsis martyrum codicibus cœperunt. Cum enim pii illi martyrologi præter Eusebium Palæstinum multiplici librorum editione celebrem, nullum Cæsariensem hujus nominis agnoscerent, in illum plures consenserunt, et laudes illius addiderunt. Paci anno 340, sect. 24.

e *Demetriæ*. Quæ fuit B. Faustii filia. Hæc cum ante impium Julianum pro fide Christi introduceretur, in ejus confessione spiritum emisit; sepultaque est a B. Joanne presbytero, juxta matrem suam Dafrosam, et sororem Bibianam juxta palatium Licinianum. Ado, USUARD. NOTÆ.

f *Albini*. Aliter Albani. Qui sub Theodosio imp. de insula Namsia pergens cum S. Theoneste et Urso Mediolanum venit, indeque exiens auxiliante Domino pervenit ad Gallias, et in servitio Dei manens ad

EDITIO COLONIENSIS.

Albani martyr, qui sub Diocletiano imperatore de A insula Nansia pergens cum sancto Theonesto et Urso Mediolanum venit : indeque exiens auxiliante Domino pervenit ad Gallias, ibique in servitio Dei manens, ad martyrium pro nomine Salvatoris promptus fuit. Postquam autem in Augusta civitate beatus Ursus martyrium accepit, Theonestus cum Albano Moguntiam pervenit ; dumque ibi prædicaret verbum Dei, Albanus discipulus ejus martyrium explevit, et sepultus est ibi juxta prædictam civitatem. Syracusis natale sanctorum martyrum Rufi et Martiæ. Romæ sanctæ Demetriæ virginis, quæ fuit beati Faustii filia. Hæc cum ante impium Julianum pro fide Christi introduceretur, in confessione spiritum emisit : sepulta a beato Joanne presbytero, juxta matrem suam sanctam Daffrosam, et sororem Vivianam, juxta palatium Lucianum.

E. X KALEND. JULII. — In Britannia sancti Albini martyr, qui tempore Diocletiani in Verclanio civitate, post verbera et tormenta acerba capite plexus est. Sed illo in terram cadente, oculi ejus qui eum

EDITIO BOLLANDIANA.

22. — X KAL. In Britannia S. ^a Albani martyr. Additur in A. : cum aliis octingentis octoginta octo. Qui tempore Diocletiani imperatoris in Verclanio civitate, post verbera et tormenta acerba capite plexus est : sed illo in terram cadente, oculi ejus qui eum percussit pariter ceciderunt. (*Hactenus A.*) Passus est cum illo etiam unus de militibus, eo quod eum ferire jussus noluerit : divino utique perterritus miraculo, quia viderat beatum martyrem sibi, dum ad coronam martyrii properaret, alveum amnis interpositi orando transmeabilem reddidisse.

Addunt V. et C. : Et cum eo alii numero octingenti octoginta novem positi in Cathalacum : quorum nomina scripta sunt in libro vitæ. Ast B. præmittit : In Alexandria civitate natale S. Rufi ; et natale S. Jacobi apostoli, et natale sanctorum ^b mille quadringenti octoginta. (*Hactenus L.*) B., In civitate Nolana natale S. ^c Paulini episcopi.

Florus in A. T. L., Eodem die Nolano (*deest locus in A.*), depositio S. Paulini episcopi et confessoris, qui valde dives et locuples ad verbum Domini vendi-

percussit, pariter ceciderant. Passus est cum eo etiam unus de militibus, eo quod eum ferire jussus, noluerit : divino utique perterritus miraculo : quia viderat beatum martyrem sibi dum ad coronam martyrii properaret, alveum amnis interpositi orando transmeabilem reddidisse. In civitate Nolana Campaniæ natale sancti Paulini episcopi confessoris, de quo beatus Gregorius in libro Dialogorum narrat. Et depositio beati Nicetæ Romatiæ civitatis episcopi, et Consortiæ virginis. Et passio sanctorum decem millium martyrum.

F. IX KALEND. JULII. — Natale Joannis presbyteri, quem impius Julianus inauditum via Salaria vetere ante simulacrum solis decollari præcepit ; ejusque corpus a beato Concordio presbytero collectum et B sepultum est juxta concilia martyrum. Apud Britanniam sanctæ Ediltrudis virginis et reginæ, cujus corpus cum undecim annis esset sepultum, incorruptum inventum est. Et vigilia sancti Joannis Baptistæ.

G. VIII KALEND. JULII. — Nativitas beati Joannis

dit omnia quæ habebat et dedit pauperibus : deinde episcopus factus tantum virtute multiplicata in gratiarum charismata resplendit, ut in obitu suo S. Martinum et S. Januarium episcopum Italicum, priusquam spiritum redderet, corporeis oculis contemplaretur : prius enim eo de hoc mundo migraverunt.

23. — IX KAL. S. ^d Ediltrudæ [V. et C., Ediltrudæ] virginis et reginæ in Britannia : cujus corpus cum undecim annis esset sepultum, incorruptum inventum est. Et vigilia S. Joannis Baptistæ.

B., In ^e Nicomedia passio sanctarum virginum Pistis, Hælpis, et Agapæ matris earum, Capitonis et aliorum septuaginta et octo.

24. — VIII KAL. Nativitas Præcursoris Domini.

Florus in A. T. L., Eodem die Augusta Veromanduorum in fluvio Somenæ, inventio ab Eusebia corporis B. ^f Quintini martyr, insigniter probati. [*Pergit T.*] Nam eadem matrona, angelo revelante, ad

SMITHI NOTÆ.

martyrium pro nomine Christi promptus. Postquam autem in Augusta civitate B. Ursus martyrium accepit, Theonestus cum Albano Moguntiam pervenit ; dumque ibi prædicaret verbum Dei Albanus martyrium explevit, et sepultus est ibi juxta civitatem. HANANUS, NOTKER. De tempore martyrii hujus magna est inter scriptores varietas. Aliqui ex errore judicantes hunc non alium esse ab Albano protomartyre Britanno, passum referunt temporibus Diocletiani : contra vero alii, ut Petrus de Natal. x, 97, et Galestinus, dum agunt de Theonesto ejus martyrii socio die 30 Octob., temporibus Damasi ab Ariano necatum affirmant ; diverse ab his omnibus Siebert. in Chron. dum Albani et sociorum martyrium refert contigisse anno 425.

^a Albani. De hujus et sociorum martyrio vide Bædæ Hist. Eccl., 1, 7.

^b Mille quadringentorum. Samaritæ sanctorum 1480 martyrum sub Cosrohe rege Persarum ; qui passi sunt circa an. 614. BARONIUS in Mart.

^c Paulini. Burdegala Galliarum oppido oriundi.

Therasiam hic similem sibi sortitus est conjugem. Cum sævientium Vandalorum tempore fuisset Italia in Campaniæ partibus devastata, multique essent de hac terra in Africam traducti, Paulinus sua omnia captivis et pauperibus largitus. Et cum nihil haberet amplius quod daret, vidua quadam rogante ut pecunia filium redimat, se ipsum pro eo redimendo in servitium dedit ; et horto excolendo operam dedit, donec cum multis aliis manu missus ad gregem rediit. Obiit S. Paulinus episcopus Basso et Antiocho cons. hoc est circa an. 451. SCRUIUS tom. III. Paulinus sub Gunthario rege Vandalorum captivus mansit, non sub Alarico, ut Balduinus in Schol. Optat. cogitavit.

^d Ediltrudæ. De hac vide Bædæ Eccl. Hist. iv, 19, 20.

^e Nicomedia. Pistis, Elpis, Agapæ et matris earum Sophiæ. NOTKER.

^f Quintini. De hujus passione vide xxxi Octobris, Ejus corpus reperiunt est circa an. 512.

EDITIO COLONIENSIS.

Baptistæ præcursoris Domini, Zachariæ et Elisabethæ filii, qui Spiritu sancto repletus adhuc in utero matris suæ, ad Israel confortatus, Spiritu agebatur in desertis, vestitus piliæ camelorum, habens zonam pelliceam circa lumbos suos; esca autem ejus erat locusta, et mel silvestre edebat. xxx ætatis anno, quinto-decimo anno imperii Tyberii Cæsaris, cum præcinator esset in Judæa Pilatus, jamque regnum Judæorum in quatuor principatus esset divisum, venit in omnem regionem Jordanis, prædicans baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum. Romæ Fiscii, Lucie, cum aliis viginti duobus. Augustuduno depositio sancti Simplicii.

A. VII KALEND. JULII. — Apud Berœam sancti Sosipatris, discipuli sancti Pauli apostoli. Apud Alexandriam sancti Gallicani martyris, qui per prædicationem Joannis et Pauli ad fidem Christi conversus,

EDITIO BOLLANDIANA.

pagum et locum fluminis, ubi ipsum corpus annis quinquaginta quinque jacuerat, pervenit, præconata oratione: ad se ventum nimio calore et odore fragrantia nulla macula corruptum suscepit: volensque cum Vermandis oppido sepelire, tantam sui ponderis gravitudinem dedit, ut de loco, quem suo consecraverat sanguine, moveri ulterius non posset. Inventrici vero suæ pro beneficiis exhibitis lumen amissum; et omnibus, quos eadem hora illic contigit venire, pristina est reddita sanitas.

B. C. V., Romæ SS. Sisti, Luceiæ. B. C., cum aliis viginti duobus. A. T. L. B., Augustuduno depositio S. a Simplicii episcopi et confessoris.

25. — VII KAL. Vacat Bæda.

D., Pyrrhileroa b Sosipatris, discipuli Pauli apostoli. C. V., Lamptani, Salunicæ [C., Lalunicæ], c Luceiæ virginis et Acegæ regis [V., Arcegæ Rinæ]. L., Natale S. Lucæ virginis et Acegi regis cum aliis novem. A. et T., In Thessalonica civitate natale S.

a *Simplicii*. — Qui successit Egemonio in episcopatu Aduensi: floruit autem temporibus Constantii imp., interfuitque una cum S. Servatio concilio Coloniensi contra Euphratam ejusdem urbis episcopum anno 346 celebrato. De hoc vide plura apud Greg. Turon. lib. de Glor. Confess. cap. 76, 77, 78.

b *Sosipatris*. Apud Pyrrhi Berœam. Hunc Origenes in Epist. ad Rom. ait ordinatum fuisse Thessalonicensem episcopum, licet Dorotheus in Synop. eum sedisse Iconii asseveret, et fuisse unum ex 72 discipulis.

c *Luceiæ*. Luceia virgo et Anceias dominus ejus temporalis Romæ martyrium passi sunt temporibus Diocletiani. Hæc Romana origine ab Anceia barbarorum rege captæ et in patriam ejus adducta est. Quam dum barbarus violare vellet: audiens ab ea quod Deum haberet sponsum ejus desolationis ultorem, extimuit et reverenter eam tractavit. Cujus etiam precibus idem rex pluries de suis hostibus triumphavit, quamobrem ad Christum conversus virginem manumisit. Dum autem illa ad patriam redire vellet, ipse Anceias deserto regno virginem Romam usque secutus est, ubi ambo gladio cæsi sunt. PETA. DE NATAL. Male dicitur hoc loco Lucia Thessalonice pas-^a.

d *Eligii et Vindiciani*. Eligii depositio celebratur Kalendis Decembris: Vindiciani autem v Idus Martii.

A post innumera quæ perpetravit bona, a Rauciano comite percussus gladio migravit ad Christum. Romæ Lucie virginis, cum aliis viginti duobus, et Acegiæ regis. Thessalonice sanctorum, Bigiti, Lantani, et dormitio sancti Joannis Evangelistæ.

B. VI KALEND. JULII. — Romæ Joannis et Pauli fratrum, quorum primus præpositus, secundus primicerius fuit Constantiæ virginis, filie Constantini. Qui cum omni die turmas Christianorum recrearent, ex his opibus, quas sacratissima virgo Christi reliquerat, pervenit hoc ad Julianum; qui misso Terrentiano campi ductore, intra domum propriam decollati sunt; qui tamen postea Christianus factus est. Eodem die sancti Quadrati apostolorum discipuli, qui in locum beati Publii Athenarum episcopi substituitur, et Ecclesiam grandi terrore dispersam fide et industria congregavit.

Luciæ virginis. Et natale S. Agapiti. A., Et S. Amantii episcopi. Translatio d Eligii et Vindiciani primo loco. T., Eodem die S. o Lietuini episcopi et confessoris, et Acegi regis cum aliis octo. B., In Thessalonica Lamptani et Bigitti. In Genealoico natale S. f Amandi confessoris.

26. — VI KAL. Romæ SS. s Joannis et Pauli, quorum primus præpositus, secundus primicerius fuit Constantiæ virginis filia Constantini: qui postea sub Juliano martyrium capitis abscissione meruerunt, per Terrentianum campiductorem: qui deinde Christianus factus est.

Additur in T. et L. a Floro ut opinamur: Ille cum quoddam idolum in quodam loco confregisset, in ejusdem idoli basi residens, et verbum divinum prædicans, ab incolis loci illius imbre lapidum obruitur, et sic martyrii gloria coronatur.

Idem in A. T. L., Ipso die apud Valentianas passio S. b Salvii episcopi et martyris. T., qui pro no-

SMITH NOTÆ.

e *Lietuini*. Si hic sit idem cum Leduino presbytero, ex Anglorum gente oriundus est, et de terra sua exiens petiit Trajectum: et a S. Gregorio episcopo, cum S. Marcellino ad Iselam fluvium in Transiselanorum partes missus prædicavit; post multorum tandem conversionem ac labores obiit Daventriæ, et in cathedrali ecclesia depositus fuit. Dies depositionis celebratur xii Novembris: translationis xxv Junii. MOLANUS de SS. Belgii. GRINIUS SEN.

f *Amandi*. In Genealoico cum Domnoleno. MOLANUS in Usuard. Ferrarius eos pridie memorat, et Lemovicis passos scribit.

g *Joannis et Pauli*. De his vide plura in Adone, Notkero, Petr. de Natal.

h *Salvii*. Episcopi Engolismensis, qui de Aquitania spargendo verbi Dei semina, pervenit cum uno comite Superio ad civitatem Valencenas; et ire voluit Condatum ad cœnobium B. Mariæ. In ipso autem itinere, in villa sc. quæ dicitur Beviticum, a quodam tyranno Winegario jussu domini sui Winegardi in capite securi percussus, cum supradicto comite martyrium subiit. Qui ambo in stabulo reconditi post tres annos revelatione divina ab imperatore Carolo Magno inventi, et in loco ubi nunc prioratus est S. Salvii, sepulti sunt. Monasterium est extra Valencenas diocesis Cameracensis, ubi dies martyrii recollitur sexto

EDITIO COLONIENSIS.

C. V KALEND. JULII. — Apud Galatiam beati Crescentis episcopi, discipuli sancti Pauli apostoli. Apud Tyburianam urbem Italiae, natale sanctae Symphorosae, beati Gethulii uxoris, cum septem filiis; quorum mater sub Adriano principe maxima constantia pro Christiana fide mortem passa est; qui ipsam jussit palmis caedi, deinde suspendi crinibus. Sed cum superari nullatenus posset, jussit eam alligato saxo in fluvium praecipitari. Cujus frater Eugenius, curiae principalis, colligens corpus ejus sepelivit. Et mane imperator septem jussit figi stipites, ibique filios ejus ad trochleas extendi, et Crescentem in gutture transfigi, Lucianum in pectore, Nemesium in corde, Primitivum per umbilicum, Justinum per membra distentum scindi per singulos corporis nodos atque jun-

EDITIO BOLLANDIANA.

mine Christi suos relinquens et Gallias aggrediens B palmam martyrii adeptus est.

T. A., Ipso die nativitas S. Nicolai. B., In Alexandria Agathonis et Diogenis. C., In Africa Gaudentii, Felicis, Agapiti, Agathonii et Diogenis.

27. — V KAL. Vacat Beda.

D., Apud Galatiam beati Crescentis discipuli S. Pauli apostoli. V. C., Romae via Tiburtina nulliario nono Crispi, Crispiniani, Felicis. b Septem germanorum. B. quartum addit nomen *Spinellæ*. A. T. L.,

SMITH NOTÆ.

Kal. Julii, translationis septimo Iduum Septembris, elevationis Idibus Octobris. MOLANUS de SS. Belgii. Ejus martyrium contigit anno 801, ut auctor est Siebert. in Chron.

a *Crescentis*. Qui in Gallias transitum faciens verbo prædicationis multos ad fidem convertit. Viennæ Galliciarum civitatis per aliquot annos sedit, ibique Zachariam discipulum pro se episcopum ordinavit, ut Ado et in Martyrologio et in Chronico proficitur. Moguntiae pariter tanquam primus episcopus mansit, ut integræ tabulæ episcoporum Moguntinorum quas recitat Demochares indicant. Rediens vero ad gentem, cui specialiter datus erat episcopus, Galatas sc., eos usque ad finem vitæ in fide Christi confirmans, demum sub Trajano martyrium consummavit, circa an. 100. GUINIUS SEN.

b *Septem germanorum*. Illi sunt septem filii S. Symphorosæ et Gethulii martyrum, qui per diversa tormenta omnes sub Adriano imperatore passi sunt apud Tiburtinam civitatem, et post passionem in foveam altam injecti. Quorum corpora requiescunt via Tiburtina milliario nono. Ado. Coluntur et hi supra die xxix Maii.

c *Vigilii*. Qui cum reliquias idololatriæ penitus extirpare conaretur, a feris et barbaris hominibus lapidum imbre percussus pro Christo martyrium implevit, Stilicone consule. BARONIUS, USKARD. Ponitur autem primus consulatus Stiliconis anno 403. S. Vigilius vixit temporibus SS. Ambrosii et Simpliciani, et martyrii occubuit vel sub isto primo consulatu Stiliconis, vel saltem sub secundo qui incidit in annum 435. Colitur pridie a prædictis auctoribus.

d *Dormientium*. Apud Ephesum. Qui Decianam persecutionem lugentes, absconderunt se in spelunca in monte Cælio, ubi dormiverunt usque ad tricesimum annum Theodosii filii Arcadii imperatoris. BARONIUS hos memorat xxvii Julii.

e *Hirenæi*. De hoc agitur postridie.

f *Via*. Juxta Additamenta ad Martyrol. hoc verbum *Via* dicitur, secundum Molanum in additionibus ad Usnardum *Hoia*.

g *Leonis*. Agathone mortuo et sepulto sub die iv

curas, Sæctum lanceis innumerabilibus, donec moreretur in terra configi, Eugenium fudi a pectore usque ad inferiores partes. Altera autem die Adrianus præcepit corpora eorum in foveam altam projici. Et pontifices templorum posuerunt nomen loci illius, Ad septem biothanatos. Conclabæ sanctorum Zoili, et aliorum decem et novem. In Epheso civitate festivitas celebratur septem fratrum dormientium: hoc est, Maximiani, Malchi, Marciani, Dionysii, Joannis, Serapionis, Constantini.

D. IV KALEND. JULII. Leonis papæ, qui post Petrum apostolum quadragesimus septimus in urbe Roma sedit annos viginti unum, mensem unum, dies tredecim. Hic cum multis episcopis fidem catholicam exponens, Eutychianam et Nestorianam hærentiam.

28. — IV KAL. Vigilia apostolorum Petri et Pauli. Ipso die S. Leonis papæ.

SMITH NOTÆ.

Idus Januarii anno 681, Leo secundus ei successit; sed non, ut Anastasius scribit, post interpontificium anni unius, mensium septem et dierum quinque; nam cum Agatho Ecclesiam Romanam annos tres et menses aliquot administravit, ut certum videtur, post ejus mortem sedes tandiu vacare non potuit. Quare Onuphrius in Chronico interpontificium ad septem menses coarctavit. Illud itaque interpontificium vel a librariis male descriptum, vel etiam ab Anastasio ipso ignoratum. Unde cum sanctus Leo anno 682, die decima septima mensis Augusti, ordinatus fuerit, vacavit sedes tantum menses septem, dies septem, mortuali excluso. Anastasius etiam scribit Leonem sedisse menses decem, dies septemdecim, et sepultum esse sub die quinto Nonas Julias, quo etiam die eum obiisse Ordericus lib. ii et Marianus Scotus in Chronico produnt; et nullus in tota antiquitate diuturniorem sedem ei ascripsit. Quare cum die xvii mensis Augusti anni 682 ordinatus fuerit, mortuus est anno sequente, et quidem die tertia mensis Julii. Is enim dies ad aliquam ejus translationem referri non potest. Nec obstat quod hic Leo colitur die xxvii mensis Junii, nam antea dies illa in antiquis Ecclesie monumentis sacra fuit Leoni primo, ut pluribus ostendit Quesnellus tom. II Operum sancti Leonis, dissert. I de vita et rebus gestis ejus ad annum 461, cujus assertionis plures ex antiquis historicis, Martyrologiis et istiusmodi libris probationes in medium adducit. Ibi tamen perperam contendit Leonem II ea die obiisse; quod, inquit, vix alta ratio excogitari possit, cur huic potissimum diei affixum sit festum hujus, etiam rejecta inde Leonis I festivitate, quam quia constabat in Ecclesia Romana eo die obiisse Leonem II. At ideo dies xxvii mensis Junii addictus fuit festivitati Leonis II, quia cum sedi apostolicæ placuit eum officio ecclesiastico exornare, dies ille ceteris prælatus, quod eodem per multa sæcula cultus fuisse Leo Magnus, cujus tunc memoria die xi mensis Aprilis, quo prima ejus translatio contigerat, consecrata fuit. PAGI anno 682 et 681.

EDITIO COLONIENSIS

sim damnavit, et sanctissimum concilium Chalcedonense sua industria congregari fecit. Hic constituit intra actionem dicere sanctum sacrificium, et monacham non accipere velamen capitis benedictum ab episcopo, nisi prius probata illius virginitas fuerit. Apud Alexandria sanctorum martyrum Plutarchi, Sereni, Eraclidis, Herois; item Sereni, Potamiæ, Marcellæ, Catechuminæ, Heræ, Nomix, baptismum martyrii consecutæ. Inter quos præcipue emicuit Potamiæ virgo, quæ post innumeros agones cum venerabili matre Marcella, ignis supplicii con-

sumpta, e terris migravit ad cælum. Lugduno Gallicæ sancti Irenæi episcopi, qui cum omni fere civitatis suæ populo glorioso coronatus est martyrio, sub Severo principe, sepultusque a Zacharia presbytero in crypta basilicæ beati Joannis Baptistæ, sub altari. Et vigilia apostolorum Petri et Pauli.

E. III KALEND. JULII. Romæ natale sanctorum apostolorum Petri et Pauli, qui passi sunt sub Nerone, Basso et Tusco consulibus. Petrus secundo Claudii anno, post episcopatum Antiochensis Ecclesiæ, et prædicationem dispersionis eorum qui de

EDITIO BOLLANDIANA.

A. T. L., In Alexandria SS. ^a Sereni et Theodori. B., In Africa Fabiani, Felicis, Venusti, Crescentii. In Alexandria natale SS. Sereni et Theodori. Lugduno Gallicæ natale S. ^b Irenæi cum aliis sex.

29. — III KAL. Romæ natalis apostolorum ^c Petri et Pauli.

Addit Florus in T. et L., Qui jussu Neronis imperatoris Petrus crucifixione, Paulus capitis plexione

SMITHI NOTÆ.

^a Sereni. Apud Euseb. Eccl. Hist. vi, 3, duorum Serenorum mentio fit: quorum alter per ignem, alter per decollationem martyrium complevit.

^b Irenæi. Hic fuit natione Græcus. Narrat enim vir sanctus in epistola ad Florianum, cujus fragmentum recitat Eusebius, se puerum adhuc, vel ut loquitur in opere adversus hæreses, in prima sua ætate Polycarpum jam valde senem audisse, et ab eo primis Christianæ religionis præceptis imbutum esse. Cum autem Polycarpus martyrium subierit anno circiter 146, non procul a vero aberravimus, si natum Irenæum dicamus anno circiter 140. Quantum temporis in Oriente versatus fuerat, tacentibus veteribus dici non potest. Illud certum, Irenæum in Gallias profectum, Lugdunum venisse, quando vero, a quo, et qua occasione missus fuerit, incertum prorsus. A. S. Pothino Lugdunensi episcopo ordinatum fuisse presbyterum, ex Hieronymi verbis inferre licet: eum enim Pothini episcopi presbyterum vocat. Quam præclare autem se gesserit in presbyteratu, satis probant ea quibus pietatem ejus commendant martyrum Lugdunensium verba apud Euseb. v, 4, in iis quas ad Eleutherum papam scribunt epistolis, quas perferendas Irenæo tradiderunt. Circa initium persecutionis sub M. Aurelio Antonino mortuo Pothino episcopo, hoc est anno circiter 177, in ejus locum S. Irenæus substitutus est, et Romæ a B. Eleuthero consecratus; atque ut provinciam quam nactus est melius ornaret, nullis laboribus pepercit, hæreticos verbo et scriptis refutavit, in unione Ecclesiarum resarcienda, præsertim in componenda Paschali controversia, plurimum laboravit: eoque nomine Victorem Romanum pontificem Ecclesiæ Asiaticæ anathema parantem per litteras pacifice admonuit. Obiit capite truncatus sub persecutione Severiana anno 202. Corpus ejus Gregorii Turonensis ætate in crypta basilicæ B. Joannis sub altari sepultum quiescebat; ab alio quidem latere Epipodinum, ab alio vero Alexandrum habens. Sed Calviniste anno 1562, capto Lugduno, amentis furore perciti, S. martyris sepulcrum fœde violaverunt; ossibusque dissipatis, capitis cranium, in media platea turpiter projectum tandem jacuit, donec hinc ereptum hodie Lugduni religiose asservatur. RENATI MASSUET, secunda dissertatio prævia in Irenæi libros.

^c Petri. Hi passi sunt anno Christi 65, Nerva et Vestino coss., ut legitur in Catalogo veterum pon-

martyrio coronati sunt.

B Longiora utriusque elogium ab etymo nominis initium summenta habentur in ms. V. quæ omitimus: sicut et alia aliorum apostolorum, diebus cuique hic assignatis aut assignandis inscripta istis similia: tum quia ad Bedæ aut Fiori textus discernendos nihil faciunt, tum quia alibi obvia. B., Et natale S. Novatiani Martyris cum aliis nongentis septuaginta octo martyribus. C., Et ^d aliorum dcccclxxviii martyrum.

SMITHI NOTÆ.

ificum; non vero anno 67, vel, quod idem est, juxta Baronium, anno 69: eum, ut communis traditio fert, Nerone præsentem passi fuerint, et quidem die 29 Junii; quo tamen die anno 67 Nerone in Roma abfuisse plane certum. Secundo non post reditum Neronis ex Oriente, sed antequam in Orientem Nero proficisceretur, eosdem occisos. Non defuere etiam qui existimantur martyrium horum apostolorum viii Kal. Martii accidisse, quod ad eandem diem in Laterculo Sylvii legatur: *Depositio SS. Petri et Pauli*; quibus ex verbis intulere, Petrum et Paulum non iii Kal. Julias, seu die 20 Junii, quo coluntur, passos esse, sed die viii Kal. Martias. Verum vana hæc illatio. Antiquitas enim sicuti et nunc viii Kal. Martias, cathedra S. Petri Antiochiæ celebrabatur. In Indiculo depositionis martyrum apud Bucherium, eo die legitur: *Natale Petri de Cathedra*. Reliquiæ autem sanctorum iisdem sæpe diebus, qui horum natales erant, factæ. Quare ex Laterculo Sylvii, ubi ad viii Kal. Mart. legitur depositionem SS. Petri et Pauli, intelligimus horum reliquias die quo jam Petrus Antiochiæ celebratur, translatas fuisse. Translationem enim sanctorum depositionis nomine ab antiquis sæpe expressam, pluribus exemplis constat. Sic anno 258, quando S. Sixtus Romanus pontifex eorumdem apostolorum corpora ad Catacumbas transferre voluit, non alium diem elegit quam vicissimum nonum mensis Junii eorum natali dicatum, ut discimus ex laudato Indiculo: *iii Kal. Junii Petri in Catacumbas, et Pauli Ostiense, Tusco et Basso coss.* Quæ verba Bucherius non intelligens in margine ait coss. fuisse luxatos, persuasus agi ibi de SS. apostolorum martyrio, cum tamen sermo sit de translatione die eorum natali facta. Clarissimus Pearsonius in *Annalibus Cypriacis* ad an. 258, quo Tuscus et Bassus coss. fuere, existimat, alia die SS. apostolorum martyrium accidisse, alia eorum translationem, hancque secutam postea esse solemnitatem et festum, et ante Pseudo-Isidori ætatem, et *Gesta pontificalia* edita, natalibus horum alium diem assignatum, idque ex Sylvii Laterculo constare. Sed fallitur vir eruditissimus: Sixto enim sedente, Petri et Pauli reliquias, quæ antea in Vaticano atque Ostiensi asservabantur, ad Catacumbas translatae sunt die 29 Junii, quo eorum solemnitas celebrari solita est. Vide plura apud Pagi anno 67, sect. 3, 4.

^d Aliorum. Hi Romæ passi sunt.

EDITIO COLONIENSIS.

circumcisione crediderant, in Ponto, Galatia, Capadocia, Asia et Bithynia ad expugnandum Simonem magum Romam missus est, ibique viginti quinque annos cathedram sacerdotalem tenuit, usque ad ultimum annum Neronis, a quo affixus cruci martyrio est coronatus, capite ad terram verso, et in sublime pedibus elevatis, asserens se indignum qui crucifigeretur ut Dominus suus. Sepultus autem est in eadem urbe in Vaticano, juxta viam Triumphalem, qui totius orbis veneratur celebratione. Hic ordinavit duos episcopos, Linum et Cleum, qui præsentialiter omne ministerium sacerdotale in urbe Roma populo vel supervenientibus exhiberent; ipse vero orationi et prædicationi operam dabat.

30. — II KAL. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L., Lemovicas civitate depositio ^a Martialis episcopi, ^b qui fuit unus de septuaginta duobus. T. L., qui a Romana urbe a B. Petro in Gallias missus, in urbe Lemovicina prædicare exorsus est; eversisque simulacrorum ritibus, repleta

SMITHI NOTÆ.

^a *Martialis*. Qui interfuit, ut fertur, dum Christus 5000 homines satiavit ex quinque panibus et duobus piscibus; et cum in cœna pedes discipulorum abluit; post passionem B. Petro adhæsit, cum quo in Galilæam, Antiochiam, et Romam profectus, fuit ab eodem episcopus ordinatus, et ad prædicandum in Galliam cum duobus presbyteris, Alpiniano et Austricliniano directus: quo in itinere per Etruriam et Tusciam transiens, traditur et Senis et colli Valdisense aliquos ad fidem convertisse. At Galliam profectus Lemovicis quidem præcipue verbum annuntiavit, et primus ibidem episcopus resedit: sed dicitur etiam quod Anciensem, Ruthenensem, Arverneusem, Mimatensem, Bituricensem, Tolosanam, et alias crexerit episcopales Ecclesias. In quibus locis diversas extruxit in honorem Dei, B. Mariæ, S. Stephani, ac S. Petri basilicas, et prædicationem suam miraculis confirmavit. Tandem senio confectus in pace quievit anno Domini 74, tempore Vespasiani Augusti, episcopatus autem sui 28, et Lemovicis sepultus est. GRANIUS SEN., PETR. DE NATAL. Insuper errat Gregorius Turon. lib. 1, cap. 50, dum tempore Decii imp. eum cum aliis qui illic describuntur, in Gallias venisse testatur.

^b Verba qui fuit un. de Sept. d. om. T. L.

F. PRID. KALEND. JULII. Eodem anno, quo passus est Dominus, constat Paulum ad fidem venisse. Paulus quoque post passionem Domini vicesimo quinto anno, id est, secundo Neronis, postquam a Jerusalem usque Illyricum replevit Evangelium Christi, Romam vinculus missus est, et sicut ipse in secunda epistola ad Timotheum scribit, liberatus de ore leonis, videlicet, ferocissimi persecutoris Neronis, Evangelium Christi in Occidentis quoque partibus prædicavit. Et hic ergo quarto decimo Neronis anno, eodem die quo Petrus, Romæ pro Christo capite truncatur, sepultusque est in via Ostiensi, anno post passionem Domini tricesimo septimo. Item beatissimæ Lucinæ discipulæ apostolorum, et Lemovicas sancti Martialis episcopi et confessoris. In Agrippina sancto-
B rum Asclpypi, Pamphili.

EDITIO BOLLANDIANA.

jam urbe Dei credulitate, migravit a sæculo.

A. T., Andegavis civitate translatio corporis ^c Albinii episcopi et confessoris. V., ^d Commemoratio. C., Natale S. Pauli apostoli. C., Et natale SS., ^e Timothei, Zotici, Pamphili. B., Lemovicas depositio S. Martialis episcopi et confessoris. Andegavis civitate translatio corporis S. Albinii episcopi.

SMITHI NOTÆ.

^c *Albini*. Corpus ejus sepultum fuit et aliquandiu jacuit in basilica S. Petri Andegavensis: sed inde non multo post ab Eutropio ejus successore et S. Germano Parisiensi aliisque provincialibus episcopis, in basilicam, quæ tum divo Germano Altisiodorensi sacra erat, ab eo vero tempore ipsius sancti antistitis nomine ac titulo celeberrima exstitit, translatum fuit, ac in ea ejusdem basilicæ parte, quæ confessio appellatur, collocatum. Ex Breviario monastico S. Albinii Andegavensis edito a Mabilion. sæculo 18. Benedictinorum Mabillonius in Notis scribit hanc translationem contigisse anno 556, vel 555, quo Germanus Parisiacam sedem inivit, post sex annos quam Albinus mortuus est. Fuit et alia translatio hujus sancti facta anno 1128 Kalendis Martii, ipso die scilicet quo depositio ejus celebratur.

^d *Commemoratio*. Quæ hodie celebratur, qui festum utriusque apostoli eadem die quoad officium non poterat celebrari, sed alter ipsorum careret officio singulari; ordinavit igitur Gregorius papa, ut ipsa die qua passi fuerant fieret solemnitas Petri, et sequenti die commemoratio Pauli.

^e *Timothei*. Illi passi sunt in Africa. NOTKER.

JULIUS.

EDITIO COLONIENSIS.

JULIUS,

Habet dies xxx, lunam xxx.

G. KALEND. JULII. In monte Hor depositio Aaron

EDITIO BOLLANDIANA.

1. — KALENDIS. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L., Romæ natale sanctarum virginum ^a Fidei, Spei et Caritatis, et Sophiæ matris ipsarum. Quarum prima, cum duodecim esset anno-

SMITHI NOTÆ.

^a *Fidei*. Hæ in Nicomedia passæ dicuntur supra Junii die xxiii.

D sacerdotis. Eodem die Turonis sanctæ Monegundis virginis. Viennæ beati Martini, tertii ejusdem urbis episcopi, ad præfatam urbem ab apostolis missi. In

rum, jussu Adriani nimia cæde mactata, mammillarum abscissione lacerata, craticulæ superposita, in sartagine deposita, ad ultimum gladio punita est. Secunda quippe diu nervis contusa, in ignem pro-

EDITIO COLONIENSIS.

territorio Lugdunensi depositio beatissimi Domitiani abbatis, qui primus illic eremiticam vitam duxit, et natale Areleffi confessoris. Et octava sancti Joannis Baptistæ.

A VI NON. JULII. Romæ in cœmeterio Damasi natale sanctorum Processi et Martiniani, qui a beatis apostolis Petro et Paulo baptizati et instructi sunt, cum aliis promiscui sexus, numero quadraginta septem. Quod cum audisset præfectus Paulinus,

EDITIO BOLLANDIANA.

jecta, acriter torta ac cæsa, et in æneo vase pice resinaque pleno bullita, nec consumpta, ictu gladii interiit. Tertia autem equuleo suspensa, in fornacem missa, sed ab angelis protecta, postea sententiam decollationis suscepit. Mater vero ad monumenta earum projecta, a somno suppressa, requievit in pace. Scriptum in gestis earum.

Vacat, quod rarissimum, supplem. D., nisi quod recentii manu inscriptum sit: *Ecolesma* ^a *Esparsi* presbyteri et confessoris. V. C., Romæ ^b *Gagi* papæ. Et sancti ^c *Luci* virginis et *Arcege* regis cum aliis octo. V. C. B., Et in monte *Hor* depositio *Aaron* sacerdotis primi. A. Natale S. *Gagii* papæ,

SMITH NOTÆ.

^a *Esparsi*. Melius *Eparchii*. *Petragorica* urbe oriundi; cujus pater *Felix*, mater *Principia* vocabatur. Præmo institutus est avi sui *Felicissimi* comitis cancellarius, cum autem ter quinos annos apud ipsum ageret, *Sedaciacum* petiit monasterium, et monachatum suscepit, tandem *Egolismam* veniens celulam sibi edificavit, in qua collectis paucis monachis in oratione morabatur assidue. Si textus *Gregorii Turonensis* vi, 8, interpretatione vacat, *Eparchius* obiit anno 6 *Chilberti* Junioris, qui anno 581 respondet, non post annos *reclusionis* 44, ut ibi legitur, sed 39, ut bene hic, cum *Aptonius* quo sedente reclusit se *Eparchius*, post annum 541 sedem *Egolismensem* obtinuerit.

^b *Gagi*. De hoc vide diem xxii Aprilis.

^c *Luci*. Horum celebritas memorata est die xxv Junii.

^d *Karelifi*. Qui patria *Arvernensis*, in *Menate* monasterio diœcesis *Claramontensis* literis institutus est. Vitam autem appetens eremiticam, cum *Avito* ejusdem cœnobii monacho navi consensa, in suburbium *Aurelianense* devenit, et audita S. *Maximini* abbatis *Miciacensis* fama eum ambo adierunt, et in ejus monasterio aliquandiu commorati, sacerdotio initiati sunt; remotius vero sibi habitaculum anhelantes cœnobium hoc reliquerunt, et vastas *Pertensis* saltus solitudines peragrantes, in loco fertili, qui *Piciacus* dictus est stationem collocarunt. B. autem *Carilefus* in iis locis *Avitum* relinquens, assumptis secum duobus sociis *Daumero* et *Gallo*, in locum tandem devenit, veterum vocabulo *Casa Gaiani* nuncupatum, situm in parochia *Labrocinensi*: prope quem locum defuit *Anisolæ* amnis, ubi cellam construxit. Obiit autem circa annum 540. Floruit temporibus *Childeberti* et *Chlotharii* regum *Francorum*.

^e *Theodorici*. Qui patre *Marchardo* ex pago *Remensi* villaque *Alamandorum* Curte oriundus, discipulus fuit B. *Remigii* episcopi. Qui quidem ut parentibus obtemperaret, sponsam duxit, non tamen cognovit, sed ad virginitatem servandam induxit. A. B. autem *Remigio* missus in montem *Or* a civitate *Rhemensi* tribus millibus distantem cœnobium construxit. Qui inter cætera signa virtutum filiam regis *Theodorici* precibus et olei unctione a mortuis excitavit. Ad designandum mortis S. *Theodorici* tempus, nobis

misit milites, et tenuit eos, jussitque in custodiam retrudi, et sequenti die, ut os eorum cum lapidibus contunderetur, deinde in equuleo suspendi, et atrahi, nervis et fustibus cordi, dehinc ut flammæ circa latera eorum apponerentur. Post triduum *Paulinus* arreptus a dæmonio exspiravit. *Cæsarius* vero præfectus hæc *Neroni* intimavit, cui *Nero* præcepit dicens: Non tardentur, sed celerius extinguantur. Tunc educti foras muros urbis Romæ, gladio sunt

^d *Karelifi* confessoris, et octavæ S. *Joannis*. T., eodem die S. *Kerlesi*, qui bonis actibus ac miraculorum signis effulsit. Romæ depositio *Gagii* papæ. Et passio SS. *Esici*, *Sereni* et *Victoris*. L., Ipso die *Remis* S. ^e *Theodorici* confessoris. B., *Anisolæ* monasterio depositio S. *Carilephi* presbyteri. In *Mesopotamia* *Zeli* cum aliis sex. *Orionis* cum aliis octo et aliorum cclxxiv *Augustoduno* depositio *Leontii* episcopi et *Quintiani* confessoris.

2. — VI NONAS. Romæ natale SS. ^f *Processi* et *Martiniani*.

Quæ sic leguntur in A. B. T., Romæ natale SS. ^g *Damasi* et militum *Processi* et *Martiniani*. V. C. B. addit, Et depositio ^h *Melchiadis* papæ. A. Inventum est corpus S. ⁱ *Vedasti* a *Theodorico* episcopo anno

suppetit nota duplex *Chronologica*, una petita a *Theodorico* rege qui sancti viri corpus propriis humeris in sepulcrum intulit; altera a Romano *Remorum* episcopo qui teste *Adalgiso* in lib. *Mirac. S. Theod.* funus curavit. *Romanus* S. *Remigio* in sedem *Rhemensem* successit non anno 545, ut *Sigebertus* putavit, sed anno circa 552, cum *Flavio* *Romani* successor consilio *Arvernensi* anno 552 subscripserit. *Theodoricus* rex obiit 23 regni sui anno inquit *Greg. Turon.* iii, 5, hoc est anno 534. Annus ergo mortis S. *Theodorici* anno *Christi* 533 consignandus est.

^f *Processi*. Qui temporibus *Neronis* imp. passi sunt. Nam dum in custodia B. *Petrus* et *Paulus* a *Paulino* præfecto servabantur, hi duo videntes miracula, quæ apostoli fecerunt, conversi sunt ad fidem et a B. *Petro* baptizati. Hos quoque dum *Paulinus* a fide vera avertere voluit, nec potuit, licet multis tormentis eos affecisset, ad extremum gladio capita jussit amputari. *Rabanus*.

^g *Damasi*. Hunc locum ita corrigit *Ado*, et *Bæda* suppos. Romæ in cœmeterio *Damasi* natalis SS. *Processi* et *Maximiani*.

^h *Melchudis*. Ejus dies emortualis est x Januarii, quem vide. In *Chronico* *Damasi* legitur: *Melchudis* cænis tribus, mensibus sex, diebus novem, ex die cæxto *Nonas* *Julias*, a consulatu, *Maximiano* VIII cæsolo, quod fuit mense *Septembri* *Volusiano* et *Rufino*, usque in iii *Idus* *Januarii*, *Volusiano* et *Aniciano* consulibus. *Melchudis* itaque, qui anno 310 die secunda *Julii* ordinatus fuerat, anno 314 die decima *Januarii* ad Deum migravit, *Volusiano* et *Aniciano* consulatum gerentibus, postquam sedisset annos 5, menses 6, dies 9, si diem emortualem includas, vel dies 8, si eum excludas. Quod *Anastasius* tradit *Melchudem* sepultum in *Idus* *Decembris*, quo etiam die nunc colitur, quove *Baronius* eum demortuum credida, nominis cæ aliqua ejus translatione intelligendum, quæ sepulture nomine, ut sæpe fit, designata est. Ordinatio ejus hodie celebratur.

ⁱ *Vedasti*. Sub abbate *Vedastino* *Adelardo* auctoritate S. *Theodorici* episcopi *Cameracensis* ob persecutionem *Normannicam* elevatum est corpus S. *Vedasti* anno et die, quorum hic fit menti: et anno sequenti repositum est iv Junii. *Bolland.* vi Febr. quæ die et supra colitur.

EDITIO COLONIENSIS.

cæsi. Corpora eorum beata Lucina collegit, et cum A aromatibus sepelivit in prædio suo. Item sanctorum martyrum, Aristonis, Crescentiani, Eutychiani, Urbani, Vitalis, Justi, Felicissimi, Felicis, Marciae et Simphoræ, qui omnes apud Campaniam martyrio coronati sunt.

B. V. NON. JULII. Leonis papæ, qui sedit Romæ menses decem. Hic eloquentissimus et divinis Scripturis sufficienter instructus fuit, Græca Latinaque lingua eruditus. Hic sanctam sextam synodum fecit,

quæ in regia urbe celebrata est, ubi damnati sunt Cyrus, Sergius, Honorius, Pyrrhus, Paulus, Petrus, Macharius, Stephanus, Polychronius et novus Simon, qui unam voluntatem et operationem in Domino Jesu Christo prædicabant. Apud Edessam Mesopotamiæ translatio corporis sancti Thomæ apostoli. Cæsareæ Ponti natale sancti Gregorii episcopi et martyris, beati Athenodori episcopi fratris, qui orando stagnum quoddam convertit in siccitatem.

C. IV. NON. JULII. Osæ et Aggæi prophetarum.

EDITIO BOLLANDIANA.

ab Incarnatione Domini octingentesimo quinquagesimo secundo. B., Turonis depositio S. ^a Monegundæ virginis. L., ^b Visitatio B. Mariæ virginis.

Florus in A. T. L., Turonis S. Monegundis, quæ duabus filiabus orata, spreto viri consortio, ad Christum convolvavit; cujus amore in parva cellula se recludens ibidem magna enituit abstinencia et ante et post transitum multitudinem miraculorum.

3 — V. NONAS. Translatio S. Thomæ apostoli in ^c Edessa ex India.

Addit B., qui fuit passus in India XII Kal. Januarii. A. T. L., In Alexandria natale SS. Menelai, Ammonii [L., Ammonis] et Cyrilli. B., In Alexandria Tripontis, Menelai, Cyrilli, Juliani, Constantinopoli Eufemia, Acaci, Demetii.

4. — IV. NONAS. Turonis translatio S. ^d Martini confessoris, vel ordinatio episcopatus ejus, seu dedicatio basilicæ ipsius.

Florus in A. T. L., Romæ natale ^e Zoæ, uxoris Nicostrati (*Hactenus* L.), quæ nimietate ægritudinis sex annis muta, et a B. Sebastiano curata, Christianissimaque effecta: dum in natali apostolorum ad C

confessionem B. Petri oraret, ab insidiantibus paganis arctatur duciturque ad patronum regionis ^f Naumachium, et compellitur Martis statunculo, quod illi stabat, thuris guttam incendere. (*Hactenus* A.) Illa hæc deridens in custodia obscurissima mittitur: ubi per quinque dies, nec lumen videns, nec cibum potumque accipiens, ab inclusore minabatur. Transitisque diebus sex jussa est a collo et capillis in arborem excelsam suspendi, et subter funem ex sterquilinio adhiberi: in qua suspensa in confessione Domini emisit spiritum. Cujus corpus persecutores auferentes saxo ligaverunt, et Tiberis alveo immererunt, dicentes: Ne Christiani id tollant, et faciant illam sibi deam. Scriptum in gestis B. Sebastiani.

C. V., Et natale S. ^g Lauriani martyris cujus caput in Spanis portatum est [C. Hispalim portatum est], sed A. T. ac L., Bituricas civitate passio S. Lauriani martyris; cujus caput in Hispaniam portatum est. B., In Sirmia Sabbatæ Innocens cum aliis triginta. Betiricio civitate natale S. Lauriani episcopi et martyris.

SMITH NOTÆ.

^a *Monegundæ*. Quæ vidua fuit, sed sanctimonialis, et ob id virginis nomine honoratur. Carnotenæ urbis fuit indigena. Cellulam autem suam relinquens, in qua, postquam esset filiabus privata, solitariam egit vitam, ad Turones se contulit, ubi in parva cellula quæ fuit in ecclesia S. Martini paucas colligens monachas durum vitæ cursum instituit. Greg. Turon. Vitæ Patr. cap. 49. Sepulta est in ecclesia S. Petri puellaris, ubi ejus reliquiæ in theca pretiosa servatæ sunt ad an. 1562, quo Calviniani furentes eam diruperunt.

^b *Visitatio*. Hæc quidem solemnitas ab Urbano VI instituta, et a Bonifacio IX confirmata et publicata est.

^c *Edessa*. In qua civitate egregium templum est S. Thomæ dicatum, crebraque hominum multitudo eo propter loci sanctitatem confluit. Socrates IV, 14, Sozom. VI, 18. Vide infra ejus diem natalem.

^d *Martini*. Juxta Greg. Turon. Hist. X, 31. Martinus sedit annos 26, menses 4, dies 27. Cum igitur S. Martinus die XI Novemb. 400 spiritum Deo reddiderit, manifestum est ejus ordinationem annum 374, diemque XV mensis Junii, qui Dominicalis erat, incidisse. Celebratur quidem dies ejus ordinationis IV Nonas Julii, ut præter Turonensem II, 14, varia docent Martyrologia. Verum sicut ordinatio S. Basilii, quæ cum die XIV mensis Junii in tabulis ecclesiasticis copulatur, eo die peracta non est, sic nec ordinatio S. Martini die IV mensis Julii. Testatur autem Turonensis lib. I, de miraculis S. Martini cap. 6, anno 64, post transitum S. Martini, ideoque anno Christi 461 juxta supputationem Gregorii, quæ hanc epocham ab anno 397 deducit, Turonicæ sedis ca-

thedram Perpetuum sortitum esse, et reliquias S. Martini in ampliori templo, quam id quod Bricius construxerat, honorari voluisse. Basilicam itaque in honorem S. Martini ædificavit, et vicinos episcopos ac abbates convocavit, ut eam in Kalendis Julii dedicaret, et in eandem S. Martini reliquias transferret; sed cum terra ^h quæ super sanctum erat tumulum effodi non posset, dicit ei unus ex Clericis, ⁱ « scialis, quia post hoc triduum natalis Episcopatus ^j ejus esse consecraverat, et forsitan in hæc die se ^k transferri debere vos admonet, » ut refert Turonensis loco laudato, qui addit ita factum fuisse. Hæc translatio accidit anno 175, qui centesimus erat ab ejus ordinatione. Pagi anno 374, VI, etc.

^l *Zoæ*. De ea Usuardus, Ado, Bæda suppos. Baronius ac cæteri omnes agunt postridie.

^m *Naumachium*. Meius Naumachiæ, ut scribitur in Actis S. Sebastiani a Bollando XX Januarii editis. Et plures quidem fuerunt Naumachiæ in urbe; Domitiani regione 9, alia: 15, duæ 14, Transtiberim. Et Baronius anno 286, num. 13, hoc trans Tiberim gestum censet, et nova munera tunc certis locis, certis hominibus ad inquirendos Christianos distincta: sic ut uni urbis regioni plures essent præfecti patroni, qui singuli in parte sibi concredita Christianos inquirerent.

ⁿ *Lauriani*. Joannes Vascus in Chronico Hispaniæ ad annum 544, hæc habet: *Hoc tempore qui de sancti Hispaniæ scripserunt, memoriam mandant B. Laureanum Hispulensem archiepiscopum, natione Pannonium, missis a Totila Ariano tunc in Italia Ostrogothis imperante qui ipsum occiderent, angelii admonitu in ultionem exiisse exilium, ac septem post annis, ejus-*

EDITIO COLONIENSIS.

Turonis translatio sancti Martini episcopi et confessoris, et ordinatio episcopatus ejus, et dedicatio basilicæ ipsius. In Africa sancti Jucundiani martyris in mare mersi. Apud Sirmium natale sanctorum Innocentii, Sabbatæ, cum aliis triginta. In Biturica civitate natale sancti Lauriani martyris, et depositio sancti Dalrici episcopi et confessoris.

D. III NON. JULII. Apud Syriam sancti Domitii martyris, qui virtutibus suis multa incolis beneficia præstati. Romæ natale sanctæ Zoæ, uxoris beati Niconstrati martyris, quæ ad confessionem beati Petri apostoli dum oraret, a paganis areolata, ducta est ad patronum Naumachiæ, a quo primum in custodiam obscurissimam trusa, et per dies sex omni solatio lucis et victus fraudata, septimo die demum a collo et a capillis in corpore suspensa, adhibito subterfuge fumo in confessione Domini emisit spiritum. In Sicilia natale Agathonis et Triplinæ. Et in Thomis, Marini, Theodoti et Sodephæ.

E. PRID. NON. JULII. Isaïæ et Joel prophetarum, et octava apostolorum, et primus beati apostoli Pauli ingressus in urbem Romam anno secundo Neronis. Item depositio beati Goaris confessoris, qui in provincia Aquitanix ortus, temporibus Hildeberti regis Francorum, statim ab infantia verus cultor Dei fuit. Hic postmodum ibi presbyter consecratus, patriam parentesque deseruit, et in provincia,

EDITIO BOLLANDIANA.

5. — III NONAS. Vacat Bæda.

D., Syria S. a Donati martyris. Romæ b Zoæ uxoris Niconstrati. C. V., In Sicilia Agathonis, Triphonis, Feratoris [Feratoris in solo C.], Theodosii, Secundini. A. T. L., In Tomis civitate natale SS. Theodoti et Secundini. A. T., In Alexandria S. Arpois. T. L. B., In Sicilia passio SS. Agathonis et Triphonis. B., In Tomis Stratoris, Theodori, Rodofixæ, Secundini. In Alexandria Erpois.

6. — II NONAS. c Isaïæ prophetæ et octavæ apostolorum.

Florus in A. T. L., Romæ passio S. d Tranquillini, Patris [A., Petris] Marci et Marcelliani: qui doctrinis B. Sebastiani Christianissimus effectus, dum

A quæ ripis Rheni fluminis contigua, Trigoria nuncupatur, atque ad dioc. sim pertinet Trevirorum, ibi Deo libere servire delegit, usque in finem vitæ suæ. Romæ natale sancti Tranquillini martyris, patris sanctorum Marci et Marcelliani, qui ad prædicationem beati Sebastiani credens in Dominum Jesum Christum, die octavarum apostolorum dum ad beati Pauli confessionem oraret, tentus a paganis ac lapidatus martyrium consummavit.

F. NON. JULII. Romæ beatorum martyrum, Niconstrati primiscrinii, Claudii commentariensis, Castorii Victorini, Simphoriani, quos beatus Sebastianus credere Christum docuit, et sanctus Polycarpus presbyter baptizavit. Qui cum corpora sanctorum per ora Tiberina requirunt, tenti sunt, et ad Urbis præfectum perducti. Erat enim iudex Fabianus, qui eos hortabatur ad sacrificandum, per decem dies minis eos et blanditiis agens, et nullum penitus potuit commovere. Tunc fecit de eis suggestionem imperatoribus quique jussere eos tertio torqueri. Cumque nulla ratione compulsi cederent, jusserunt eos in mare præcipites dare. Immensis itaque areolati ponderibus, pelagi fluctibus dati sunt, ut in loco mundo inter aquas coronam martyrii celebrarent. In Alexandria sancti Panteni, viri apostolici. Viennæ Enoldi episcopi. Item in Alexandria natale Parnieni, Eracli, Eliæ, Apollonii, Anovi, et aliorum de-

C ad confessionem B. Pauli accessisset, perpressus insidias, tentus et a populo lapidatus, mortuus est, corpusque ejus Tiberino gurgiti mancipatum. Scriptum in gestis B. Sebastiani.

B., In Syria Zoticæ, Amandi, Arteris. Augustidumo depositio S. Leontii episcopi. In Alexandria Arthoti, Zeti. B. L., Et in Binga natale S. f Goaris [B. Goaris] confessoris.

7. — NONIS. Vacat Bæda.

C. B. V., In Alexandria Parthenii, Eracli [B., Apollonii], Publii cum aliis decem [V., novem] et octo. A. T. L., In Alexandria natale SS. Apollonii [L., Heracle], Helei et Parmeni, hactenus A., cum aliis novemdecim. B., Et alibi Alexandri, Partimii.

SMITH NOTÆ.

dem Totilæ imperio in Francia capite truncatum. Caput Hispalim delatum, civitatem multis calamitatibus, quibus hoc toto septennio laboraverat, asseruisse. Corpus a B. Eusebio Arelatensi episcopo in Biturensi, lege Bituricensi et intellige non de ipsa Metropoli, sed de alia quæ Vastinum, Vatan appellatur, civitate pie sepultum. Ejus passio describitur apud Phil. Labbe, Bibl. Nov. tom. II, p. 411, qui ait persecutorem Lauriani potius dicendum Agilam, qui tunc in Hispania Wesegethis præerat, quam Totilam.

a Donati. Rectius Domitii, ut testantur Usuardus, Ado, Baronius, de quo Greg. Turon. de Gloria martyrum, l. 100. Hunc Baronius nescio qua de causa ab isto, quem Gregorius laudat, distinguit.

b ibid. Zoæ. De ea pridie agebatur.

c Isaïæ. Qui sub Manasse rege secus in duas partes occubuit, sepultusque est sub quercu Rogel juxta transitum aquarum. BARONIUS.

d Tranquillini. Vide Acta Sebastiani apud Bolland. die xx Januarii.

e Confessionem. Confessio apud Latinos idem est,

quod apud Græcos martyrium; quamvis non idem prorsus apud illos, qui apud nos, earum vocum sensus sit. Nam Græci martyrii nomine nonnunquam totam Basilicam martyribus dicatam appellant. Latini vero partem tantum illam in ecclesia, ubi conditæ sunt reliquæ sub altari, non ipsam integram ecclesiam appellant confessionem. BARONIUS in notis.

f Goaris. In pago Trevirensi. Qui in provincia Aquitanix ortus, temporibus Hildeberti regis Francorum patriam parentesque deseruit, et in provincia quæ Rheno flumini contigua, Trigoria appellatur, atque ad diocesis pertinet Trevirorum, Deo deservire decrevit. Episcopatum Trevirensis sibi magna instantia obtulit, nedum recusavit, sed ne ad illum traheretur invitus, a Deo obtinuit intra terminum 20 dierum sui corporis solutionem. Corpus autem a duobus presbyteris sociis suis, et ab aliis sepultum fuit in eadem ecclesia quam ipse ædificaverat anno Domini 600. PETR. DE NATAL. GILN. SEN.

EDITIO COLONIENSIS.

cem et novem. Eodem die sancti Wilibaldi confessoris.

G. VIII Idus JULII. In pago Austriæ, et castro nomine Wirciburg, juxta Menum fluvium sito, natale sancti Kiliani martyris, et duorum sociorum ejus, qui ab Hibernia Scotorum insula venientes, nomen Christi in prædictis locis prædicaverunt, ibique ob veritatis confessionem sub quodam judice Gozberto trucidati sunt, et multis postea signis veri Christi martyres esse claruerunt. In Palæstina natale sancti Procopii, qui a Nicopoli ductus Cæsaream, ad primam responsionum confidentiam, irato judice Fabiano, capite cæsus est. Apud Asiam minorem sanctorum Aquilæ et Priscillæ uxoris ejus, quorum Lucas in Actibus apostolorum meminit.

A. VII Idus JULII. Romæ ad Guttam manantem

A sancti Zenonis martyris, et aliorum decem milium ducentorum et trium. In civitate Tyro natale sanctorum Anatholiz et Audacis, sub Decio imperatore. Quorum Anatholia cum multos in Piceno oppido infirmos, lunaticos ac dæmoniacos curasset, ducta est, jubente Faustiniiano, ad civitatem Tyrum, et diversis plagarum generibus vexata; deinde cum serpente tota nocte inclusa, nihil læsa est, quin et ipsum Marsum, qui serpentem dimiserat, nomine Audacem, mane a suo serpente devorandum, eripuit, et ad Christum martyriumque convertit. Nam ipse post hæc ob confessionem veritatis in custodiam datus, nec mora capitali sententia est coronatus. Ipsa quoque virgo Christi transverberata, cum staret extensis manibus in oratione, ita ut per dextrum latus

B gladius missus, per sinistrum exiret, sepulta est

EDITIO BOLLANDIANA.

D., Alexandria S. a Panteni. Romæ, martyrur b Nicostrati, Primi, Sesinii, c Claudii commentariensis, Castorii, Victorini, Symphoriani, quos B. Sebastianus credere Christum docuit, et S. Polycarpus presbyter baptizavit.

8. — VIII Idus. Natale d Procopii in Palæstina, qui ab Scythopoli ductus Cæsaream, ad primam responsionum ejus confidentiam irato Judice Flaviano, capite cæsus est.

B., Augusta Virmandorum inventio corporis S. e Quintini martyris. Et alibi Agrestii, Primuli. In Nicæa Sostrati, Eradii.

9. — VII Idus. In civitate f Tyræ [V. Toræ. T. Thyro. L. Tirlæ], natale SS. Anatholiz et Audacis

sub Decio imperatore; quorum Anatholia, cum multos in Piceno infirmos, lunaticos ac dæmoniacos curasset; ducta est jubente Festiniano ad civitatem Tyræ, et diversis plagarum generibus vexata. Deinde cum serpente tota nocte inclusa, nihil læsa est: quin et ipsum ministrum, qui serpentem immiserat, nomine Audacem, mane a suo serpente devorandum eripuit, et ad Christi martyrium convertit. (Hæcenus A.) Nam ipse post hoc ob confessionem veritatis in custodiam datus, nec mora, capitali sententia coronatus est. Ipsa quoque Virgo Christi gladio transverberata est, cum staret extensis manibus in ora-

SMITH NOTÆ.

a Panteni. Stoicæ sectæ philosophi, qui juxta quamdam veterem in Alexandria consuetudinem, ubi a Marco evangelista semper ecclesiastici fuere doctores, tantæ prudentiæ et eruditionis tam in Scripturis divinis quam in sæculari litteratura fuit, ut in Indiam quoque rogatus ab illius gentis legatis a Demetrio Alexandriæ episcopo mitteretur; ubi reperit Bartholomæum de duodecim apostolis adventum Domini Jesu juxta Matthæi Evangelium prædicasse, quod Hebraicis litteris scriptum, revertens Alexandriam, secum detulit. Docuit sub Severo principe et Antonino cognomento Caracalla. Fuit et Clementis Alexandrini præceptor. Hieron. in Catalogo script. eocl. Euseb. Hist. v, 10, 11.

b Nicostrati. Mariti S. Zoæ, quæ supra colitur iv Non. Julii. Fuit et hic primiscrinus, pro quo male scribitur Primi, Sesinii.

c Claudii. De his omnibus scriptum est in Actis S. Sebastiani apud Bollandum editis xx Januarii. Diversi omnino sunt hi ab illis martyribus, qui iisdem nominibus sunt appellati, et quorum agitur natalis inferius ad vi Idus Novemb. prout diversa eorum Acta declarant.

d Procopii. Procopius domo fuit Æliensis, habitavit vero Scythopoli, atque in ea urbe lector fuit atque exorcista, et sacras Scripturas quæ Græco sermone in ecclesia legebantur, vernacula, id est Syra lingua, plebi interpretatus est. Eusebius in libello de Martyribus Palæstinæ cap. i, hunc vocat primum ex martyribus Palæstinæ, docetque eum truncatum esse die octavo mensis Desii, hoc est, ut Romani dicunt, ante diem septimum Idus Julias: Inscriptio hujus Actorum iv Nonas Augusti natalem diem consignat: Acta ipsa Nonas Julias. In omnibus tamen Martyrologiis natalis B. Procopii celebrandus est

die vii Idus Julias. Græci quoque hoc ipso die memoriam celebrant magni martyris Procopii, ut videre est in eorum Menæo. Verum iste Procopius longe diversus est a nostro, licet Æliensis fuerit, et eodem fere tempore eademque in civitate passus sit qua noster Procopius. Nam hic quidem noster, lector atque exorcista fuit, ut testatur Eusebius. Alter vero ille, dux fuit Ægypti. Prior Christianus a puero; alter initio fuit dæmonum cultor. Noster nullis vexatus tormentis gladio vitam amisit, brevissimo mortis genere coronam martyrii promeritus. Alter vero ille diuturno ac difficillimo martyrio perfunctus, sub duobus Palæstinæ præsidibus Justo et Flaviano gravissima tormenta sustinuit. Noster denique captus est Scythopoli, atque inde Cæsaream Palæstinæ perductus, ibidem capite cæsus est. Alter vero in Ægypto comprehensus, in urbe Phœnicæ Cæsareæ quæ et Paneas dicta est, martyrium consummavit, si credimus Simeoni Metaphrastæ. Valesius in Notis ad Eusebii caput prædictum.

e Quintini. De hac inventione sic scribit Petrus de Natal. e Post decursum autem annorum 520, dum corpus sancti martyris iterum esset incognitum, S. e Eligio Noviomensi episcopo revelatur. Qui post e jejunium triduanum, dum locum sibi ostensum ubi e latebat effoderet: nocte lux de cælo tanta circum- e fulsit: ut dies orta a pluribus crederetur: odoris e quoque suavissimi flagrantia erupit. Corpus ergo e sancti repertum ac levatum honorifico locello condidit, ecclesiamque et monasterium ibidem ædificavit anno 657. e

f Tyræ. Potius Thora. Quam Dionys. Haticarnas. a Reale Latinam viam versus stadiis 40 distare testatur.

EDITIO COLONIENSIS.

mane a civibus Tyriensibus, quæ passa est septima Idus Julii; Audax vero quia de Oriente erat, ab uxore sua et filiis illo translatus est.

B. VI IDUS JULII. Romæ septem fratrum, filiorum sanctæ Felicitatis: id est, Januarii, Felicis, Philippi, Silvani, Alexandri, Vitalis et Martialis, sub præfecto urbis Publico, tempore Antonini principis. E quibus Januarius post verbera virgarum et carcerum, plumbatis occisus est: Felix et Philippus fustibus mactati, Silvanus præcipitio interemptus est, Alexander, Vitalis et Martialis capitali sententia puniti sunt. In Africa natale sanctorum Januarii, Marini, Nabo-

EDITIO BOLLANDIANA.

tionem; ita ut per dextrum latus gladius missus, per sinistram exiret. Quæ passa est VII Idus Julii; sepulta autem mane a civibus Tyriensibus. Audax vero, qui ab Oriente erat, ab uxore sua et filiis illo translatus est. Eodem die depositio S. P. N. ^a Ephrem.

Florus in T. et L., In Ægypto passio ^b Cyrilli episcopi: qui tempore Decii imperatoris, jubente Lucio Duce, primum in ignem projectus, cum illæsus exiret, postea capitali sententia est damnatus.

A., Sennis S. ^c Eraclii episcopi et confessoris. B., Romæ natale virginum Florianæ, Faustinae.

40. — VI Idus. Romæ septem fratrum, filiorum

ris et Felicis decollatorum, quorum corpora Mediolanum translata sunt.

C. V IDUS JULII. Translatio sancti Benedicti abbatis. Postquam enim, sicut ipse vivens prædixit, monasterium ejus a gentibus vastatum est, Domino revelante, repertum est corpus ejus, et in Gallias translatum, atque in monasterio quod vocatur Floriacum, condigne sepultum. Translatum est pariter etiam corpus beatæ Scholasticæ, sororis ejus, atque in partibus Cenomanensium religiosorum devotione conditum. In Armenia minore, civitate Nicopoli, natale sanctorum martyrum, Januarii et Pelagiæ, qui

B S. Felicitatis, id est Felicis, Philippi, Vitalis, Martialis, Alexandri, Silani et Januarii, sub præfecto urbis Publico, tempore Antonini principis. E quibus Januarius, post verbera virgarum et carcerem ac plumbatas, occisus est. Felix et Philippus fustibus mactati: Silanus præcipitio interemptus est: Alexander, Vitalis et Martialis capitali sententia puniti.

L., Ipso die natale S. ^d Euthonis episcopi et confessoris. V. C., Eodem die natale sanctarum virginum ^e Rufinae, Secundæ et Fortunatæ [et Fortunatæ *deest* in C.]

41. — Idus. Depositio S. ^f Benedicti abbatis.

SMITH NOTÆ.

^a Ephrem. Edessensæ Ecclesiæ diaconi. Ejus natalis a Latinis I Februarii, a Græcis XVIII Januarii celebratur. At neque hoc, neque illo die obisse videtur. Nam cum Palladius ei cœtaneus, scribebat in historia Lausiaca cap. 101, cum anno integro ægris curandis Edessæ vacasset, jamque frugum copia successisset, ad cellam reversum, et post mensem mortuum esse; potius ineunte autumno, vel saltem æstate, et forsan hoc ipso die XI Julii, mortuus videri debet, quam media hyeme.

^b Cyrilli. Locus hujus sancti certaminis maxime incertus est. Petrus de Natalibus eum Romam, Baronius Cortynen in Creta, Hrabanus vero et Notheus cum nostro auctore Ægyptum statuunt. Græci in Menologio martyrium ejus describunt sub Diocletiano consummatum: Acta autem ejus quæ recitat Surius tom. IV sub Decio passum esse docent.

^c Eraclii. Hic Senonensis episcopus colitur in Phil. Labbe Bibl. Nov. pag. 700, sexto Idus Junii. Hodie autem apud Ferrarii catalogum generalem celebratur Heraclius episcopus Trecensis.

^d Euthonis. Collegæ S. Fursæ; venit autem ex Hibernia cum aliis, ut verbum Dei in Gallis prædicaret. Quievit postquam multum fructus Deo fecerat, Fisciaci, circa Avesnas Hannoniæ, in prioratu dependente a Lætiensi abbatiâ; sed ante aliquot annos translatus est Lætiis, ubi hodie festum agitur. MOLANUS de SS. Belgii.

^e Rufinae. Hæc nobiles cives Romanæ, patre Asterio, matre Aurelia claris ortæ natalibus, Christianæ Armeniaro et Verino gentilibus in sponsas traditæ sunt; quas cum sponsi christianas cognovissent, accusabant eas Archesilao comiti, qui eas cum suis militibus insecutus milliaro ab urbe 14 in via Flaminia ipsas cepit, et ad urbem revocans Junio Donato præfecto præsentavit; qui in persecutione Valeriani et Galliani post alia tormenta ad ultimum alteram decollari, alterius cervicem cædi jussit: quarum corpora in basilica Lateranensi prope baptisterium debito honore servantur. Surius, IV Baronii mart.

^f Benedicti. Gravissima quæstio Gallos inter et

Italos, inter Cassinenses et Floriacenses monachos, de communis Patris Benedicti translatione corporis intercessit. Galli magno suorum et exterorum fere omnium consensu affirmant, everso a Langobardis Cassinensi monasterio Aigulfum divino monitu, Mummoli abbatis Floriacensis jussu, principatæ Chlodovei secundi Francorum regis, Italiam petisse; ac sacras sanctorum Benedicti et Scholasticæ reliquias e solitudine Cassinensi in Gallicanum Aurelianensis agri cœnobium, dictum Floriacum, asportasse; Floriacenses S. Benedicti, Cenomanenses oppidanos, qui Aigulfo itineris socii fuerant, S. Scholasticæ reliquiis locupletatos fuisse. Cassinates e contra exterorum suffragiis destituti, divisi inter se sententiis, alii translationem prædictam admittunt, at relationem in Cassinense monasterium adstruere moliantur; alii, pars utique maxima, Leonem Marsicanum cardinalem Ostiensem sequuntur ducem, qui ipsam translationem pernegat. Illis autem, qui hoc, nimirum quod vere S. P. Benedicti reliquiæ in Galliam translatae sunt, tuentur, hoc loco Ven. Bædæ testimonium suffragatur, cui eo magis credere licet, quod vir doctissimus eo fere tempore floruit, quo hæc translatio facta est. Quam nos quidem translationem, is depositionem appellat. Sed quis sit dies depositionis apud ecclesiasticos scriptores norunt vel leviter periti. Nempe dies est quo sancti alicujus corpus vel in primarium tumulum, vel post translationem aliquam alium in locum reconditur, et Florus quidem hanc ipsam depositionis notionem hic luculenter explicat. Certum est translationem illam Chlodoveo Dagoberti filio regnante contigisse, non quidem prioribus regni ejus annis, quibus Floriacensis monasterii facta sunt fundamenta, sed posterioribus. Atqui juxta eam quam Hadrianus Valesius, clarissimus Francicarum rerum scriptor, regnorum Dagoberti ac Chlodovei inquit ac stabilivit rationem, Chlodoveus ab anno 658 ad 654 regni habenas tenuit. Proinde Floriacensis cœnobii primordia anno circiter 641, translatio anno circiter 653 illiganda.

EDITIO COLONIENSIS.

in equuleo unguis et testarum fragmentis diebus A quatuor cruciati, martyrium implere. Romæ sancti Pii papæ, qui sedit in episcopatu annos decem et novem.

D. IV Ibus JULII. Apud Aquilegiam natale sancti Hermagoræ, primi ejusdem civitatis episcopi, discipuli sancti Marci evangelistæ. Apud Cyprum natale beati Nasonis antiqui Christi discipuli. In Cæsarea

EDITIO BOLLANDIANA.

Florus in A. T. L., Translatio corporis. T., Quo die prædictis partibus Romæ Floriaco est perductus. A. T., Qui maximis elucens virtutibus regulam monachis et ordinem descripsit. Hujus Vitam beatus papa Gregorius stylo dilucidavit. In Armenia civitate Nicopoli passio SS. a Januarii et Pelagiæ: qui tanta tormenta perpassi sunt, ut non solum unguis, sed etiam testis corpora eorum usque in diem quartum laniata sint.

B., In pagum Aurelianensem inventio corporis S. Benedicti abbatis et depositio ejusdem. L.. Et in pago Pictavensi S. b Salvini martyris. C. V. B., Romæ natale SS. Leontii, Stephani, Mauri. B. addit et Melitonis.

12. — IV Ibus. Vacat Bæda.

D., Apud Aquileiam natale S. c Hermagoræ ipsius civitatis primi episcopi, discipuli S. Marci evangelistæ.

SMITH NOTÆ.

a Januarii. Petrus de Natal. in Catalogo v, 85, hos passos esse sub Licinio refert.

b Salvini. Potius Savini. Anno 458, Savinus et Cyprianus fratres, e civitate Brixia oriundi milites, cum in idolorum, maxime vero Dionysii cultores, tam Brixianos quam Amphipolitanos vicinos inveherentur, vocati et interrogati sunt a Ladicio proconsole; postmodum liberati de carcere, et venientes ex Italia Lugdunam usque et Antissiodorum, ubi S. Germanum revertentem a Britannis inviserunt, Turonicum pagum, postremo Pictavum devenerunt juxta, locum qui dicebatur Confluentium, ubi fluvius Wartimpæ in fluvium Crossæ defluit. Hoc loco viderunt proconsulem Maximum instigatione Ladicii agnati commotum cum 200 satellitibus Italicis eos persequentibus. Inde transmeantes apprehensi sunt supra fluvium Wartimpæ in loco cui nomen Cercheus, uno militario a villa Antiniaco. Deinde ducti sunt in insulam fluminis ejusdem contra prædium quod dicitur Paellis, ubi S. Savinus capite plexus cum decem viris, quos baptizare ei in animo fuit. S. Cyprianus, et duo presbyteri Asclepius et Valerius perducti Antiniacum. Verum Asclepius et Valerius erepti de eorum manibus, tulerunt corpus S. Savini in montem dictum ad Treseypessos, ubi olim fuit ecclesia S. Vincentii martyris, Wandalica postea persecutione deserta, in qua hodie sepultum S. Savini corpus. Ex Vett. Legend. Lemov. apud Phil. Labbe Eibl. Nov., tom. II, p. 665. Henricus Ludovicus Castaneus Rupipozæus in notis ad Litaniis Pictavienses testatur S. Savinum passum Marciano imp., qui ab anno 451 ad annum 457 rerum potitus est.

c Hermagoræ. Primi episcopi Aquileiæ a S. Petro apostolo ordinati, qui inter populorum conversionem ab idolorum sacerdotibus accusatus, quod eorum cultum destrueret, captus est, nervis cæsus, in equuleo suspensus, unguibus excarnificatus; ardentibus laminis ad latera appositis, cum eo ferventiore studio Christum confiteretur, in carcerem detrusus est; at lumine cælesti loco illustrato, multo magis convertentur infideles, et allati infirmi sanabantur

sancti Dii. Romæ sancti Cleti papæ, qui sedit ibi annos duodecim. Hic ex præcepto beati Petri, viginti quinque presbyteros in urbe Roma ordinavit, qui sepultus est juxta corpus beati Petri. Lugduno Galliæ depositio sancti Juvenciole episcopi.

E. III Ibus JULII. Natale sancti Silæ apostoli; qui cum esset unus de primis fratribus, et ab apostolis ad Ecclesias gentium destinatus, cum Barnaba et

C. V., In Aquilegia a Fortunati. Agathæ virginis. a Naboris et Felicis. A. T., In Sicilia natale S. Naboris et S. Felicis. Lugduno Galliæ depositio S. f Vincentii episcopi. A., Ermagoræ episcopi, et Fortunati diaconi. T. et L., In Aquileia passio Fortunati. L. B., In Mediolano natale Naboris, Felicis, Primitivi. B., In Aquileia natale SS. Fortunati et Armogeni. Lugduno Galliæ depositio S. Vivenioli episcopi.

13. — III Ibus. Vacat Bæda.

D., Esdræ et Joel prophetarum. Et apud Africanam natale sanctorum confessorum s Eugenii Carthaginensis episcopi, fide et virtutibus ac miraculis gloriosi, et universi cleri ejusdem Ecclesiæ. B. C. V. A. T. L., In Alexandria SS. Serapionis, Melei [Melei..... Nasci in solo B.], Attali, Zenonis, Nasci, Trophimi et Menei presbyteri: qui postremus deest in V. et C., ubi etiam non Trophimi sed Trophimæ legitur; et in A. T. L. deest Attalus: Zeno etiam omittitur ab A. Addit L., Et in Roma depositio b Anaclei episcopi.

omnes et baptizabantur. Quibus magis commotus præses, cum una cum Fortunato diacono suo capitali supplicio affecit. GUNIUS SENENSIS.

a Fortunati. Qui fuit S. Hermagoræ diaconus.

b Naboris. Hodie eorum translatio celebratur. Sexto enim Iduis Julii cum Januario et Marino in Africa decollati sunt, hac vero die Mediolanum deportati. Noiker. De eorum corporibus Mediolani positus, et frequenter visitari solitis, agit Paulinus in Vita S. Ambrosii. De eisdem martyribus S. Ambrosius in Luc. libro vii, cap. 13, de quo eorum basilica idem Ambros. meminit scribens ad Marcellinam de inventione corporum SS. Gervasii et Protasii. De his vide et diem xi JUNII.

c Vincentii. Melius vero, sicut et infra scribitur. Vivenioli: Qui S. Lupicino successit, et juxta tabulas episcoporum Lugdunensium apud Democharem antistes Lugduni sedit vigesimus nonus. Qui et tempore Gelasii papæ interfuit Epauensi concilio.

d Eugenii. Hi passi sunt in persecutione Vandallica sub Hunnerico rege ariano. Qua de persecutione plene agit Victor Uticensis. S. Eugenius et supra colitur diei Febr.

e Anaclei. De quo in Chronico Damasi hoc modo legitur: Anacletus annis duodecim, mensibus decem, diebus tribus. Fuit temporibus Domitiani, a Coss. Domitiano x et Sabino usque Domitiano xvii et Clemente. Successerat itaque Cleto anno 83, quo Domitianus ix, et Rufus ii consules fuere. In Chronico enim Damasi Pontificatus successoris inchoatur a consulibus, qui post mortem decessoris annum aperuere. Ejus autem obitus contigit anno 93, quo Domitianus xvii et Clemens consulatum gessere. Hodie colitur Anacletus; sed dies is ad alquam ejus translationem potius referendus, ut de aliis veteribus pontificibus existimandum est. Non desunt viri doctissimi, qui Cletem et Anacletem non distinguunt, et unum eundemque esse affirmant: Verum in re incerta a communi opinione non abscedendum est. De S. Cleto vide xxvi Apr.

EDITIO COLONIENSIS.

Juda, postea ab apostolo Paulo assumptus, prædicationis officium gratia Domini plenus instanter consummavit, atque apud Macedoniam in passionibus suis Christum clarificans, postmodum requievit. In Antiochia passio sanctæ Margaretæ virginis.

F. PRID. IDUS JULII. Apud Pontum natale sancti Phocæ episcopi civitatis Sinopis, qui sub Trajano imperatore, præfecto Africano, carcerem, vincula, ferrum, ignem etiam pro Christo superavit: cujus reliquiæ in basilica apostolorum in Vienna civitate Galliæ habentur. Lugduno Galliæ natale sancti Justi episcopi et confessoris.

G. IDUS JULII. Nisibi natale sancti Jacobi episcopi, magnæ virtutis viri, ita ut ad ejus preces sæpe urbs

EDITIO BOLLANDIANA.

14. — II IDUS. S. ^a Phocæ [In A. T. L. Focati] episcopi Ponti: qui sub Trajano imperatore, præfecto Africano, carcerem, unguas, ferrum, ignem etiam pro Christo superavit; cujus reliquiæ in Basilica apostolorum in Gallia civitate Vienna habentur.

A., Ipso die in villa quæ dicitur Somnias depositio B. ^b Vincentii: qui monitis B. Auberti pontificis mundum relinquens, in factis bonæ conversationis se exercuit. L., Apud monasterium Sonegias dictum natale S. Vincentii abbatis; qui construxit locum Altimonis per angelum Domini. C. V., Gallia natale S. ^c Justi episcopi et confessoris. B., Lugduno Galliæ depositio S. Justi et ^d Amati episcoporum.

15. — IDIBUS. Vacat Bæda.

D. B., ^e Cyrici et matris ejus B., Julittæ, quæ in D. scribuntur rubrica, quod toto in libello solum his reperitur: eorundem natale primo etiam loco in T. notatur. C. V. S., ^f Cyrici, Philippi, Secundini, Mar-

SMITH NOTÆ.

^a Phocæ. Sciendum autem duos fuisse Phocas martyres, alterum de quo hoc die, alterum vero de quo tertio Nonas Martii agitur. Hic de quo hodie agitur, ex nauta episcopus factus fuit Syonensis in Ponto, ubi passus est, et post multa tormenta absque gladio migravit in cælum; ille vero hortorum cultor fuisse perhibetur, et Antiochiæ truncatus capite complevit martyrium.

^b Vincentii. Hannoniæ comitis, qui antea Madelgarius dictus, et inter Palatinos regis Francorum Dagoberti non infimus fuit. Habuit etiam uxorem beatam Waldetrudem: ipsumque rex habuit ad annos aliquot Hiberniæ gubernatorem. Unde postea in Gallias rediens, adduxit secum SS. Foilanum, Fursæum et alios fidei prædicatores. Auberti consilio, militari cingulo relicto, ad Sambram in municipio quod Monsaltus dicitur, monasterium construxit, et pluribus annis regulariter vixit; quo et ejus exemplo alii perrexerunt, Ansbertus scilicet Rothomagensis episcopus exsilio proscriptus, et alii Dei famuli. Edificavit etiam Sonegias cœnobium, in quo reliquum vitæ sanctæ duxit, et terminavit in Domino, et depositionem accepit, clarique miraculis circa a. 640. GHIUSIUS SENENSIS. MOLANUS de SS. Belgii.

^c Justi. Colitur hic n. Septembris, quo die obiit in Ægypto, ubi anachoreticam egit vitam: hodie autem Lugdunum gloriose translatus est. NOTKER.

^d Amati. Qui Amicus dicitur a Notkero et in Hieronymiano Martyrologio. Quis hic sit, non satis certum est.

^e Cyrici. De his Latini agunt xvi Junii, quem diem

A discrimine liberata sit. Romæ in portu Eutropii, Zosimæ et Bonosæ sororum. In Alexandria sanctorum Philippi, Zenonis, Narsei, et infantum decem. Eodem die sublevatio corporis sancti Henrici imperatoris. In Carthagine natale sanctorum Florentii, Catulini diaconi Januarii, Julię et Justę, qui sunt positi in basilica Fausti, et in Sirmio Agrippini, Secundini, Maximini Martialis et Jacobi episcopi. Eodem die sanctæ Regiswindę virginis, et dispersio apostolorum.

A. XVII KALEND. AUGUST. In Ostia natale sancti Hilarini, qui sub persecutione Juliani cum nollet sacrificare, fustibus cæsus martyrium sumpsit. Apud Antiochiam Syriæ natale sancti Eustachii episcopi

B. ^a Jacobi episcopi Nisibis, qui in corpore multa signa fecit, et arcam Noe solus vidit in monte: nulli alii de iis qui cum eo perrexerant videre est permissum. T., Eodem die S. ^b Florentii; et S. Jacobi episcopi, L., hunc præsignat in Armenia et pariter prosequitur, per quem Dominus multa signa fecit. B., In Alexandria natale SS. Philippi, Zenonis, Narsei et decem sororum. In Carthagine S. Catholini diaconi. Divisio prima [prima est in solo A.] apostolorum duodecim. T. addit ad prædicandum. A. sic prosequitur: quando ipse Dominus Jesus ante passionem suam misit eos ad prædicandum et evangelizandum regnum Dei, præcipiens eis et dicens: In viam gentium ne abieritis, et in civitatem Samaritanorum ne intraveritis, etc.

Eodem die relatio S. ^c Vedasti de Belvaco anno octingentesimo nonagesimo tertio Dominicę Incarnationis. Fuit autem apud prædictam urbem in ecclesia S. Stephani protomartyris annos duodecim, menses novem, dies viginti tres. Prædicta in die capta est Hierusalem ab exercitu christianorum, et liberata de manu paganorum.

16. — XVII KAL. AUGUST. In Ostia natale S. ^d Hilarini NOTÆ.

vide supra; Græci autem hodie.

^e Cyrici, etc. Hi non eodem loco passi sunt. S. Cyricus enim cum Julitta Tarsi; Philippus in Alexandria; Secundinus et Martialis in Sirmio et Jacobus Nisibi præcipue coluntur. HæRON. mart.

^f Jacobi. Episcopi Nisibis, vel Antiochiæ in Mygdonia. Hic unus ex numero sub Maximiano persecutore confessorum fuit, et eorum qui in Nicæna synodo Arianorum perversitatem damnavit; interfuit etiam Antiocheno concilio pro catholicis contra Arianos. Mortuus est Constantii temporibus, et intra muros urbis Nisibensæ sepultus. Gennadius de illustr. Eccl. Script. cap. 1. Quomodo autem hic vir, Sapores rege Persarum Nisibin obsidione premente, eam urbem precibus incolumem servavit, legas apud Theodoretum Hist. II, 30. Græci eum colunt pridie Kalend. Novemb. in Menologio.

^b Florentii. Hic passus est cum Catholino diacono, qui paulo inferius memoratur, Carthagine in Wandalica persecutione. Hic ille Catholinus, seu Catulinus, in cujus laudem S. Augustinum tractatum habuisse, scribit Possid. in Indiculo c. 9. Positi sunt autem hi in basilica Fausti, cujus meminuit concil. Carthagin. in principio, et concil. African. capitul. 14. Victor item de persecutione Wandalica, lib. II.

^c Vedasti. De alia translatione vide vi Nonas Julii.

^d Hilarini. Monachi. Qui de civitate Aretii oriundus cum beato Donato episcopo et martyre oridum habuit commercium, et plurima una cum illo fecit miracula. Posthæc in civitate Ostiensis degens, Gallitanum martyrem eo venientem suscepit, et in Chri-

EDITIO COLONIENSIS.

et confessoris, qui sub Constantio principe ob catholicam fidem in Trajanopolim civitatem Thraciæ pulsus exsilio, ibidem requievit.

B. XVI KALEND. AUGUST. In Carthagine natale sanctorum Scillitanorum, id est, Sperati, Narthali, Cythini, Bethurii, Felicis, Aquilini, Letacii, Januariæ, Generosæ, Beffiæ, Donatæ et Secundæ, sub Saturnino præfecto, qui post primam confessionem Christi in carcerem missi, et in ligno confixi, mane gladio decollati sunt. Horum reliquæ cum ossibus beati Cypriani, et capite sancti Pantaleonis martyris, ex Africa in Gallias translata, venerantur Lugduni in basilica beati Joannis Baptistæ, et sancti Alexis confessoris.

EDITIO BOLLANDIANA.

rini; qui sub persecutione Juliani, cum nollet sacrificare, fustibus cæsus martyrium sumpsit.

C. V., In Antiochia Theodosii. Eustasii [Eustasii abest a V.], Dionysii. L., Ipso die SS. ^a Monulphi et Gundulphi episcoporum. T., Eodem die adventus corporis S. Cassiani episcopi in basilica. Quintini martyris, signis et miraculorum virtutibus gloriose coruscantis. Et S. ^b Bertini corpus transfertur et reconditur. B., In Cæsarea natale SS. Pauli et ^c Mammetiæ. Et natale sanctorum Valentinæ, Theoni, Diocletis.

17. — XVI KAL. In Carthagine Scillidanorum, id est, Marcialis, Cithii [D. Urii], Vesturii, Felicis, Aquilini, Lactantii, Januarii, Generosi [A. Generosæ], Vestæ [B. Vastæ], Donatæ et Secundæ, sub Saturnino præfecto; qui post primam Christi confessionem in carcerem missi et in ligno crucifixi, in mari gladio decollati sunt.

SMITH NOTÆ.

sti fide confirmavit. Captus denique a Quadratiano præside in Ostia occisus est. Petr. de Natal. Baronius vero in Mart. ait hunc Aretii in Tuscia martyrium sumpsisse, et corpus ejus ad Ostia Tiberina translatum fuisse.

^a *Monulphi et Gondulphi.* Ex quibus Monulphus, filius regis Dionati. Apud Legiam condidit oratorium SS. Cosmæ et Damiani; et Trajecti in honorem S. Servatii magnificum templum extruxit, ubi clericos instituit. Qui postquam circa 39 annos Trajecti resedisset, ibidem in eadem ecclesia animam Deo reddidit, et sepultus est anno circiter 600. S. autem Gondulphus fuit ducis Lotharingiæ filius, et Trajecti ad Mosam nutritus. Post S. Monulphum et Trajectensem et Tungrensem Ecclesiam septennio rexit, et migravit ex hoc sæculo circa annum 607, eodem anni die quo prædecessor; cui etiam par meritis, est consecutus in medio ecclesiæ S. Servatii. **GHINTUS SENEENSIS.**

^b *Bertini.* Verba sunt hæc Molani in additionibus ad Usuardum: Monasterio Sithiu S. Patris Bertini corpus a B. Folquano transfertur, et reconditur anno 846. De alia translatione hujus sancti vide supra n. Maii.

^c *Mammetiæ.* Hujus passionem prodigio, quam veritati similiorem explicatam videas apud Notkerum.

^d *Theodosii.* De hoc sic scribitur in Phil. Labbei Bibl. Nov. tom. I, p. 418: ^e Theodosius sedit annos 8, dies 23, et hodie obiit peracto vitæ suæ tempore 70 et 5 annis, proque suæ merito sanctitatis nobilem in ecclesia B. Germani sortitus est sepulturam. Fuit autem temporibus Bonifacii, et Mercurii qui et Joannes vocatus est, usque ad Agapitum, imperante Justiniano Augusto, Lampadio consule.

C. XV KALEND. AUGUST. Apud Carthaginem natale sanctæ Gundenæ, quæ Plautiano et Zeta consulibus, jussu Rufini proconsulis, quater diversis temporibus equulei extensione vexata, et unguarum horrenda laceratione cruciata, carceris etiam squalore diutissime afflicta, novissime gladio cæsa est. Apud civitatem Metensium sancti Arnolfi episcopi et confessoris, qui sanctitate et miraculorum gratia illustris, eremiticam vitam diligens beato fine requievit. Et sancti Materni episcopi et confessoris Mediolano.

D. XIV KALEND. AUGUST. Apud Thebaidam sancti Patris nostri Arsenii, de quo in verbis seniorum refertur, quia propter redundationem lacrymarum

C. V., Antissiodoro ^d Theodosii episcopi. V., Et S. Alexii in Ap.. Et Marinæ. A. T. L., Romæ S. ^e Alexis confessoris. B., Mediolano natale S. Marcelli.

18. — XV KAL. Natale S. ^f Arnulphi confessoris.

Addit Florus in A. T. L., Cujus vita maximæ extitit sanctitatis.

Notatur autem in A., In Galliis Silva Aquilina passio S. Arnulphi episcopi: in T. vero, Eodem die in Gallia civitate Metis depositio S. Arnulphi episcopi et confessoris: ast in L. non prænotato loco solus ei datur titulus martyris. C. V., Romæ ^g Symphorosæ matris septem germanorum. B. addit nomina et elogium quæ infra vide XII Kal. A., Sanctæ Symphorosæ cum septem filiis. B., In Ponto Amantia civitate, Pontini, Filantii, Helianæ virginis, Mariæ virginis.

19. — XIV KAL. S. P. N. ^h Arsenii, de quo in

^e Invenimus et hunc sanctum virum interfuisse concilio episcoporum, quod actum est ex jussu Clodovei Magni Francorum regis apud Aurelianensem Galliarum civitatem.

^f *Alexis.* Filii Euphemiani senatoris et Aglaïæ. Qui prima nocte nuptiarum, sponsa intacta, e domo sua abcedens, ac post longam peregrinationem ad Urbem rediens, decem et septem annos tanquam egenus in domo paterna receptus hospitio, incognitus mansit: sed post obitum, et voce per urbis Ecclesias audita, et scripto suo agnitus, Innocentio I, pontifice maximo, ad ecclesiam S. Bonifacii summo honore delatus est. Claruit circa an. 388. **PETR. DE NATALIBUS.**

^g *Arnulphi.* Metis in Gallia S. Arnulphi episcopi, qui clarus in palatio regis, et Pipino Brabantia duci charus fuit, et ab eo a secretis adhibitus; cujus consilio maxime Pipinus delectabatur. Papone autem Metensi episcopo defuncto, Arnulphus invitatus prædicatur: at post annos quindecim eremiticam vitam duxit, et obiit anno 640, corpusque inde Metim delatum. **SURTOS, tom. IV.**

^h *Symphorosæ.* De his vide infra XXI hujus mensis.

ⁱ *Arsenii.* Romæ nati; qui etiam, postquam ad ipsa a dyta doctrinæ et philosophicæ et sacræ processisset, a Romana Ecclesia diaconus ordinatus est. Postquam autem Theodosius post Valentem imperium suscepisset, Gratiano imperatore et Romano præsule suadente, Arsenius invitatus ad Constantinopolim profectus est, et Theodosii liberos Arcadium et Honorium accepit erudiendos: et cum propter delictum quoddam admissum flagris Arcadium castigasset, a spathario Arcadii monitus est, quod Arcadius eum neci dare meditatus est: Arsenius igitur

EDITIO COLONIENSIS.

tergendam sudarium semper in sinu vel in manu habuerit. Apud Hispaniam in civitate Hispali natale sanctarum Justæ et Rufinæ, quæ a Diogeniano præside comprehensæ, equulei extensione et unguarium laniatione vexatæ sunt; deinde trusæ in carcerem, inedia et doloribus afflictæ. Post hæc jussit præses, ut quocumque iret ipse, nudis pedibus sequerentur. Tandem Justa in carcere spiritum exhalavit: corpus ejus in puteum projectum, et a Sabino episcopo levatum, in Hispalensi cœmeterio conditum est. Rufinæ cervix confracta, et corpus ejus igni traditum est; cujus reliquiæ a fidelibus curatæ sunt.

E. XIII KALEND. AUGUST. Natale sancti Epaphræ, qui a beato Paulo Collossensis episcopus ordinatus, clarus virtutibus martyrii palmam pro ovibus sibi commendatis virili agone percepit; sepultus in eadem urbe. Et natale beati Joseph, qui cognominatus

EDITIO BOLLANDIANA.

Verbis seniorum refertur, quia propter redundationem lacrymarum tergendam sudarium semper in sinu vel in manu habuerit.

C. V., Et alibi a Rustici. V., Presbyteri et confessoris. B., Lugduno Galliæ depositio Rustici episcopi et confessoris. In Alexandria Sisinni. In Spania natale S. b Justi.

20. — XIII KAL. Vacat Bæda.

D. Natale B. Joseph, qui cognominatus est Justus, quique cum B. Matthia, ut numerum duodecim im-

SMITH NOTÆ.

clam ascendit navim quæ parata est navigare Alexandriam; quo cum venisset, ad Scetim montem recta se recepit, inseruitque in numerum monachorum, qui illic se exercebant. Sic per totam Theodosii vitam latuit Arsenius; postquam autem Arcadius successisset imperio, Arsenio misit litteras ejus insidias confluentes, offerentesque ei totius Ægypti vectigalia, ut ea pauperibus ab ipso distribuere et monasteriis quæ erant necessaria; humiliter tamen, quod oblatum est, renuit: Et in monachatu pie vixit obiitque. SUAVIS, tom. IV.

a Rustici. Hic idem videtur cum eo, qui colitur et XV Aprilis.

b Justi. Melius Justæ, juxta quod scribitur apud cæteros Martyrologos. Quæ cum Rufina in civitate Hispali sub Diogeniano præside martyrium passa est. Corpus autem Justæ in puteum projectum, inde a Sabino episcopo levatum atque sepultum est: at quoniam Rufinæ cadaver combustum est, ossa ejus ab eodem episcopo collecta, una cum corpore Justæ in civitatem Hispalensem translata sunt. ADO, U-GUARD. PETS. DE NATAL.

c Margarete. Quæ fuit ex civitate Antiochiæ Pisdia, et filia Ædesii qui fuit maxime insignis sacerdos idolorum, qui eam propterea odio habuit, quod fidem christianam imbibisset. Cum autem præfectus Olybrius a partibus Asiæ Antiochiam versus contenderet, conspecta Margareta, quæ et aliter Marina dicitur, amore ejus vehementer ardebat; ab ea vero repulsam ferens, eam immaniter cruciavit, scilicet vinculis, carcere, flagellis, equuleo. Quam et diabolus in draconis specie, similiter et Æthiopsis tentavit, sed per signum crucis superatus est. Novissime vero per prædictum præfectum decollata martyrium complevit. USUARD. SURIUS tom. IV. — Hæc Marina colitur apud Nokterum et Hrabanum xviii Junii. Est et alia Marina quæ et xviii Junii supra celebratur, cujus tetraminis locus fuit Alexandria. Hispani in Lectio-

A est Justus, quique cum beato Matthia, ut numerum duodecim implet, ab apostolis statuitur; sed Matthia locum Judæ prævaricatoris implente, beatus Joseph nihilominus prædicationis et sanctitatis officio inservens, multamque pro fide Christi persecutionem a Judæis sustinens, victoriosissimo fide in Judæa quievit. De quo refertur quod venenum hiberit, et nihil ex hoc triste, propter Domini fidem, pertulerit. In Damasco sanctorum Sabini, Maximini, Juliani, Macrobbii, Cassiæ, Paulæ, cum aliis decem. In Africa natale Luciani, Petri, Amabilis, Nunnæ, et Thebaidæ Victoris.

F. XII KALEND. AUGUST. Sancti Danielis prophete, Romæ sanctæ Praxedis virginis. Hæc cum sorore sua Potentiana, a beato Pudente patre erudita in omni castitate et lege divina, post multas eleemosynas et sepulturas sanctorum, quas fecit, beato fide

pleret, ab apostolis statuitur. C. V., Romæ passio S. Striæ, Magrini, Nestiæ [C. Nestiæ], Satiri, Amarini, Secundi. B., Romæ natale SS. Passeriæ, Macrini, Satiri. In Africa Sabini, Luciani, Amabilis. In Thebaida natale Victoris. A. T. L., In Africa natale SS. Luciani, Sabini et Sandi [Sandi abest ab A.]. Ipso die passio S. c Margarete [Margarete abest a T., est autem in C.] virginis et martyris. T., In pagu Galliæ Bononense monasterio Silmarco. T. A., depositio S. d Vulmari abbatis. B., In Damasco natale Lucianii, Macrobbii, cum aliis decem.

21. — XII KAL. Natale S. c Praxedis virginis, et

C nibus xviii Junii, habent Marinam fuisse ex Antiochia Gallicæ.

d Vulmari. Ex Bononia Morinorum hic venit ad Altum montem monasterium, quod in Haunonia ad Sambram situm est. Ibi primum et ludum literarum frequentabat; et circa boves pascendos lignaque ad fratrum officinas importanda versabatur. Ab hoc monasterio absolutus, in clerum adscriptus est, et sacerdotium iniit. Ut autem hominum laudes vitaret, ingressus est eremum Flandriæ. Inde ad agrum Boloniensem in quo natus fuerat profectus est, ubi in nemore construxit monasterium in honorem B. Mariæ et S. Petri. Quiescit in dicto monasterio haud procul a Belgio nostro in diœcesi Morinensi. Vixit circa annum Domini 688. Juxta Epitomen enim ejus Vitæ apud Surium Cædualia rex West-Saxonum, dum profectus est Romam, hoc est anno 688 juxta Bædæ Eccl. Hist. v, 7 eum invisit. Ms. Codex unde hanc Epitomen Surius descripsit testatur translatum esse virum Dei xvii die Junii. GUINOTUS SÆRENIS, MOLANUS de Sanctis Belgii. SUR. Jun. xvii.

e Praxedis. Quæ soror fuit S. Potentianæ, et filia S. Pudentis; de quibus actum est x die Maii: post transitum patris vigiliis et orationibus assidue vacans omne patrimonium simul cum beata sorore in sustentationem pauperum erogavit; post obitum sororis venit eam consolatum S. Novatus; quo non longo post tempore moriente, virgo Domini Praxedis rogavit Pium episcopum, ut terras Novati in ecclesiam consecraret, quod et placuit S. Pio, thermæque Novati dedicatæ sunt in honorem beatæ virginis Potentianæ in vico qui appellatur Patricius. Dedicata est et alia ecclesia sub nomine S. Praxedis infra urbem Romam in vico qui dicitur Lateranus. Cum autem cognitum est Antonino imperatori, quod conventus fierent in titulo Praxedis, multos ex illis, inter quos Simeonem, cepit, et indicta causa gladio puniri præcepit. Quorum corpora noctu B. Praxedis sepelivit

EDITIO COLONIENSIS.

quievit, sepulta juxta sororem suam Romæ via Sa- A
laria. Eodem die passio sancti Victoris Massiliensis
episcopi, qui, sub Diocletiano et Maximiano impera-
toribus, propter fidem Christi per Arterium præsi-
dem trucidatus est, simul cum militibus Alexandro,
Feliciano, Longino et Deutherio.

EDITIO BOLLANDIANA.

S. ^a Danielis prophetae. Et apud Tiburtinam urbem
Italiae natale S. ^b Symphorosæ cum septem filiis,
Crescente, Juliano, Nemesio, Primitivo, Justino,
Stacteo, Eugenio: cum quibus simul passa est ab
Adriano principe; qui ipsam Symphorosam jussit
palmis cædi, deinde suspendi crinibus; sed cum su-
perari nullatenus posset, jussit eam alligato saxo in
fluvium præcipitari: cujus frater Eugenius, princi-
palis curiæ Tiburtinæ, colligens corpus ejus sepeli-
vit. Et mane imperator jussit septem fagi stipites,
ibique filios ejus ad trochleas extendi: et Crescen-
tem in gutture transfigi, Lucianum in pectore,
Nenesium in corde, Primitivum per umbilicum,
Justinum per membra distensum scindi per sin-
gulos corporis nodos atque juncturas, Stacteam
lanceis innumerabilibus donec moreretur in terra

G. XI KALEND. AUGUST. — Natale sanctæ Mariæ
Magdalensæ, de qua, ut Evangelium refert, septem
dæmonia ejecit Dominus: quæ etiam inter alia dona
insignia, Christum a mortuis resurgentem prima vi-
dere meruit. Et obdormitio beatæ Syntyche, quæ
Philippis dormit sepulta, de qua beatus Apostolus

confligi, Eugenium undi a pectore usque ad in-
feriores partes. (*Hactenus A.*) Altera autem die
Adrianus præcepit corpora [*a corpora mutilum erat*
D.] eorum auferri et projici in foveam altam, et po-
suerunt pontifices nomen loci illius Ad septem Bio-
thanatos.

Deest hoc ultimum in T. ac L. et pro eo ponitur,
nec christiani ea haberent: deest etiam in B. ad xv
Kal. L., Eodem die Victoris sociorumque ejus. B.,
Eodem die S. Danielis prophetae. In Massilia natale
SS. ^c Victoris, Alexandri, Feliciani et Longini.

22. — XI KAL. Natale ^d Mariæ Magdalensæ.

Prænotatur in T., In Massilia. B. C. V., In Antio-
chia ^e Cyrilli [C. Arilli.] Andreae. B., Tabelli. T.,
Massilia natale S. Adriani. A. T. L., Et S. Cyrilli.
Et in cœnobio Fontanelle S. ^f Wandregisili abbatis.
A., Et ^g octava S. Vedasti episcopi, Patris nostri.
B., Et alibi natale S. ^h Platonis.

SMITH NOTÆ.

sub die vii Kal. Junii in cœmeterio Priscillæ: et post
dies 54 passionis prædictorum sanctorum ipsa de-
functa, juxta patrem Pudentem a B. Pastore presby-
tero sepulta est via Salaria in cœmeterio Priscillæ.
Juxta computum Bollandianorum fratrum in com-
mentario prævio Actis Pudentianæ, etc. Praxedis C
obitus censetur anno circiter 159.

^a *Danielis*. Græci de eo agunt una cum tribus
pueris ad xvi Kal. Januarii in Menologio. Epiphanius
de vita et interitu prophet. cap. 10 hæc habet in
fine: « Humatus est in angusta caverna honoribus
& magnis; exstatque monumentum ejus usque ad hoc
æcæculum postrostrum in Babylone cunctis notissi-
mum. » Translatas eorum reliquias Babylone
Alexandriam, et in ecclesia sanctorum Joannis et
Cyri positas, Acta eorundem significant; eademque
Venetias translatae dicuntur. Insuper et Vercellis
crus S. Danielis asservari fertur. Baronius in Notis
ad Martyrologium.

^b *Symphorosæ*. Martyres hi et supra celebrantur
xviii die hujus mensis.

^c *Victoris*. Qui sub persecutione Diocletiani et
Maximiani, cum esset miles, et nec militare nec ido-
lis sacrificare vellet, primum a tribuno suo Austerio
in carcerem trusus, sed omni nocte ad visitandos in-
firmos ab angelo eductus est. Deinde jussu Eutychie
præfecti retortis brachiis loris subtilibus ligatus, et
pedibus fune constrictus, per mediam tractus est ci-
vitatem. Post hæc iustibus cæsus ac suspensus ac lau-
reis cruciatus est. Ara etiam ei exhibitæ, cum eam
nec respicere sustinens, de manu sacerdotis calce ex-
cussisset, pedem præses jussit incidere. Ad ultimum in
confessione Christi persistens, missus est in molam
pistoriam, ibique martyrium consumnavit. Passi
sunt cum eo Alexander, Felicianus et Longinus;
puer quoque Deuterius, dum ad sepulcrum ejus ora-
ret, emisit spiritum. Petr. de Natal. — Fuit insuper
alius Victor Massiliensis, qui eruditione clarus vixit
temporibus Theodosii Junioris et Valentiniani im-
peratorum, de quo Gennadius de Viris illustribus
cap. 6.

^d *Mariæ*. Persecutione post lapidationem Stephani
protomartyris mota, Maximinus unus de 72 discipulis
ad Gallias transiens, Mariam Magdalenam secum

abduxit, et eam apud Aquensem urbem, cui præside-
bat, sepelivit defunctam. Aquensi vero urbe a Sar-
racenis desolata, corpus ejus a Gerardo comite Bur-
gundiæ ad cœnobium Viceliacum a se constructum
transfertur. Quamquam aliqui scribant, quod illud
apud Ephesum quiescat, nullum super se tegmen ha-
bens. SIGEBERT agens de ejus translatione anno 754.

^e *Cyrilli*. Qui fuit XIX Antiochiæ episcopus. Agit de
eo Eusebius in Chron. et Eccl. Hist. vii, 32. Sedere
autem cœpit ab anno 4 imp. Probi, mansitque ad
annum usque xvii Diocletiani.

^f *Wandregisili*. Qui primum sub Dagoberto comes
palatii fuit: Erat autem avus ejus S. Arnulphus prin-
ceps Lothariensis, et Metensis episcopus. Regia vero
Dagoberti aula, et sponsa cum qua caste vixerat, et
quæ pari consensu religionis habitum sumpserat, relic-
tæ, in Virdunensi regione, in propria villa, du-
cum construxit, ubi jejuniis et orationibus Deo vac-
cavit. Deinde Bobiense adiit monasterium S. Colum-
bani; et Romæ limina apostolorum invisit: ad
patriam autem rediens, transversis Alpibus, in mo-
nasterio Romanis dicto, exceptus, monachi vitam
duxit. Denique Rothomagum vocatus fama et sancti-
tate Audoeni episcopi, ejusdem jussu a sancto Au-
domaro presbyter consecratur. Fontanellam autem
cœnobium construxit anno 645, ubi usque ad annos
ætatis 92 permansit, et ubi defunctus sepultus est
anno 665. Verum propter Nortmannicam persecu-
tionem Bononiæ translatus est: et inde Gandavum
cum Ansberto et Wulfranno. SURIUS tom. IV. MOLANUS
de Sanctis Belg. GAIN. SENENSIS.

^g *Octava*. Translatio enim hujus sancti facta est xv
die hujus mensis.

^h *Platonis*. Apud Ancyram civitatem Galatiæ pro-
vinciæ passi tempore Maximiani imperatoris sub præ-
fecto Agrippino. Cum autem sacra diis facere recu-
saret, primo quidem a 12 viris sibi invicem succed-
entibus graviter cæditur, sed immobilis persistens
in carcerem conjicitur; deinde postquam carbonibus
tostus esset, post equuleum et faces ignitas lateribus
adhibitas, post etiam alia inaudita tormenta, deni-
que gladio capite truncatus est. Petr. de Natalibus.
— Justinianus imper. in honorem S. Platonis amplissi-
mum erexit monumentum, ut scribit Procopius.

EDITIO COLONIENSIS

Philippensibus scribit : *Exodiam rogo, et Syntychem deprecor, id ipsum sapere in Domino.* Ancyrae Galatiæ natale Sancti Platonis martyris, cujus gesta habentur. In Antiochia Cyrilli episcopi, et Andreae.

A. X KALEND. AUGUST. Apud Ravennam sancti Apollinaris episcopi. Hic Romæ ordinatus a beato Petro apostolo, Ravennam directus est. Qui etiam in Æmilia prædicavit, et partibus Corinthiorum, et in Mysia, et in ripa Danubii, et in partibus Thraciæ, in quibus locis exsilio relegatus est, et ubicunque pervenit, innumeras virtutes fecit, et passiones sustinuit. Nam cum nimia cæde esset, et rursus diutius fustibus cæsus, ac nudis pedibus super prunas impositus, rursus cæsus, et equuleo suspensus, tortus est, et saxo os ejus contusum, et gravissimo ferri pondere inclusus, in carcere horridico, atque in ligno extensus est, ubi ab hominibus quidem neglectus, sed ab angelico publice pastus est; deinde catenatus in exsiliu directus est, in quo rursus diutius fustibus cæsus, et rursus ligatus a paganis, cæsus est et vulneratus, et iterum in carcerem missus, et cæsus martyriu consummavit, sub Vespasiano Cæsare, Demosthene patricio. Rexit Ecclesiam annos viginti octo, dies quatuor.

. IX KALEND. AUGUST. Romæ natale sancti Vin-

EDITIO BOLLANDIANA.

23. — X KAL. Natale S. Apollinaris episcopi in Ravenna: qui Romæ ordinatus est ab apostolo Petro et illuc missus est: qui etiam in Æmilia prædicavit, et in partibus Corinthiorum [D., Thoritiorum, forte Carinthiorum], et in Mysia et in ripa Danubii et in partibus Tarachiæ [T. L., Thraciæ]: in quibus locis exsilio relegatus est. Et ubicunque potuit innumeras virtutes fecit, et passiones sustinuit: nam nimia cum cæde mactatus est, et rursus diutius fustibus cæsus, ac nudis pedibus super prunas impositus, et equuleo appensus tensus est, et saxo os ejus contusum est, et cum gravissimo ferri pondere inclusus carcere horribili atque in ligno extensus est, a ubi hominibus quidem neglectus, sed ab angelo publice passus est. b Deinde catenatus et in exsiliu directus est, in quo rursus diutius fustibus

centii. Apud Emeritam Hispaniæ civitate natale sancti Victoris militaris, qui cum duobus fratribus Trichino, et Antinogeno diversis examinatus suppliciis, martyriu consummavit. In Tyro apud Italianam, quæ est circa lacum Vulsinum, natale sanctæ Christianæ virginis, quæ in Christum credens, deos aureos et argenteos Urbani præfecti patris sui confregit, pauperibusque distribuit. Ob hoc jubente patre afflicta alapis, verberibusque dilaniata, ferro onusta, in carcerem est conjecta. Post hæc cum diutissime et crudelissime dilaniaretur, de carnibus suis patri in faciem projecit. Cumque alligata rotæ igni supposito et fuso desuper oleo torreretur, erumpens flamma mille gentiliu interfecit. Iterum carceri tradita, angelo visitante sanata est et refecta; dein cum magno saxi pondere in mare jactata, angelico præsidio liberata est. Cum autem propter scelera sua pater ejus fuisset extinctus, successor ejus Dion multis eam suppliciis afflixit. Novissime successor prædicti, Julianus nomine, post fornacem candentem, ubi quinque diebus illæsa permansit, post serpentes a venefico immissos, sed fide Christi superatos, post abscissionem linguæ, sagittis eam configi præcepit, sicque martyrii sui cursu complevit, anno ætatis undecimo. Eodem die vigilia S. Jacobi Apostoli.

cæsus, et rursus in Ravenna ligatus a paganis cæsus et vulneratus, et rursus in carcere missus et cæsus sic martyriu consummavit sub Vespasiano Cæsare, Demosthene patricio. Rexit Ecclesiam annis viginti dies octo.

Ita D. Ast B. C. A. T., Annis viginti octo et dies quatuor. V., Annis triginta et octo. L., Annis decem et octo et diebus quatuor.

G. V., Romæ c Vincentii. Natale Primitivi. B., d Primitivæ.

• 24. — IX KAL. Natale S. • Christianæ (sic) virginis.

A. T. L., prænotant in civitate Tyro. C. V., in Am.... S. c Victorini. B. A. T. L., in Armenia passio SS. Theozoni, Victoris, et Militaris [B., Militaris]: qui multa tormenta passi sunt. Horum primos abest a ms. L. Sola regionis et martyrum nomina ponuntur in B.

SMITH NOTÆ.

a Verba ubi homin., etc., usque ad cæsus om. L. D defuncto, successor ejus Dion multis iterum suppliciis afflixit: sed orante illa, simulacrum Apollinis quem adorare jubebatur, in favillam subito redactum est. Quo miraculo tria millia hominum ad fidem Christi conversa sunt. Novissime, Dione etiam mortuo, novus præfectus Julianus post fornacem candentem, post serpentes a venefico immissos, post abscissionem linguæ, sagittis eam configi præcepit: sicque cursu martyrii sui beata virgo complevit anno ætatis suæ decimo. Ado, Notker. et circa annum 287. Corpus autem ejus delatum Venetiis in monasteriu S. Marci ab incolis loci, nunc quiescere perhibetur. PETR. DE NATAL. Corpus S. Christianæ Panormi in Sicilia asservari dicitur, nec aliam ab hac esse tradunt. BARON. in Notis ad Martyrol.

b Verba Deinde... directus est om. A.

c Vincentii. Romæ via Tiburtina. De quo Bæda vulg. Usuard., Ado, Baronius alique postredie agunt.

d Primitivæ. Via Accula passæ juxta Notkerum: Atji Romæ solius mentionem faciunt.

e Christianæ. In Tuscia apud civitatem Tyrum, quæ est juxta lacum Vulsinum, passæ. Qui in tenera ætate Christi fide confirmata, deos aureos Urbani patris sui præfecit contrivit et pauperibus distribuit. Ob hoc jubente patre alapis afflicta, verberibus dilaniata, ferro onerata, in carcerem conjecta est. Post hæc cum diutissime et crudelissime dilaniaretur, de carne sua patri in faciem projecit. Cumque alligata rotæ igni supposito et fuso desuper oleo torreretur, erumpens flamma mille gentiliu interfecit. Iterum autem carceri tradita, ab angelo sanata et refecta est. Deinde cum magno saxi pondere in mare jactata, angelico præsidio liberata est. Quam, patre subito

defuncto, successor ejus Dion multis iterum suppliciis afflixit: sed orante illa, simulacrum Apollinis quem adorare jubebatur, in favillam subito redactum est. Quo miraculo tria millia hominum ad fidem Christi conversa sunt. Novissime, Dione etiam mortuo, novus præfectus Julianus post fornacem candentem, post serpentes a venefico immissos, post abscissionem linguæ, sagittis eam configi præcepit: sicque cursu martyrii sui beata virgo complevit anno ætatis suæ decimo. Ado, Notker. et circa annum 287. Corpus autem ejus delatum Venetiis in monasteriu S. Marci ab incolis loci, nunc quiescere perhibetur. PETR. DE NATAL. Corpus S. Christianæ Panormi in Sicilia asservari dicitur, nec aliam ab hac esse tradunt. BARON. in Notis ad Martyrol.

f Victorini. In Amiternina civitate milliaru octogesimo tertio ab urbe Roma, via Salaria, Hieronymi Martyrol. Eum Romæ passum scribit Notkerus.

EDITIO COLONIENSIS.

C. VIII KALEND. AUGUST. Natale S. Jacobi apostoli, filii Zebedæi. In Cilicia, civitate Samon, natale sancti Christophori martyris, qui sub Dagno rege virgis ferreis attritus, a flammis æstantis incendii Christi virtute salvatus est, ad ultimum sagittarum ictibus confossus, martyrium capitis obruncatione complevit. In Hispaniis, civitate Barcinona, natale S. Cucuphatis martyris, qui ex civitate Scyllitana oriundus fuit, et Barcinonæ sub Galerio et Maximiano et Rufino passus, primo gravissime tortus et cæsus est, dein catenis astrictus, in craticula insuper exten-

EDITIO BOLLANDIANA.

25. — VIII KAL. Natale S. Jacobi apostoli, Zebedæi.

Addit Florus in T. et L., Fratris Joannis evangelistæ, cujus passionem ^a Clemens Alexandrinus describens: « Et is, inquit, qui obtulerat eum, ^b Jacobum scilicet et, judici ad martyrium, motus etiam ipse confessus est se esse christianum. » Ducti sunt autem ambo pariter ad supplicium. Et cum ducerentur, in via rogavit Jacobum dare sibi remissionem. At ille parumper deliberans, « Pax tibi, » inquit, « et osculatus est eum: et ita ambo simul capite plexi sunt.

Idem Florus in A. et T., Eodem die in Lycia civitate Samon natale S. ^c Christophori. Idem legitur in B., et pergit solum T., Qui jussu Dagni regis in carcere reclusus, Niceam et Aquilinam, quas ipse tyrannus ad seducendum eum miserat, ita convertit, ut idola Jovis et Apollinis, quæ ante colebant, fide Christi ferventes, zonis suis ligata ad terram prosternerent. Unde, præcipiente Dagno, altera est membris disrupta, altera stipiti suspensa, et igni apposita, ac deinde gladio trucidata. Sanctus vero Christophorus, ligatis manibus et pedibus, virgis ferreis cæsus, deinde in scamno ferreo, et in igne olei liquore superfuso positus; hinc stipiti appensus,

SMITH NOTÆ.

^a Clemens. Quod hic describitur ex Clementis Alexandrini septimo Institutionum libro, citat etiam Eusebius in Eccl. Hist. II, 9.

^b Jacobum. De eo Græci in Menologio agunt pridie Kal. Maii, quo die ab Herode occidi jussus est. Latini vero hac die eum celebrant, quando ejus corpus ex Iliia Flavia Compostellam translatum est, ubi celeberrimo officio hætenus coluntur.

^c Christophori. Baronius censet eum non sub Dagno, sed sub Decio imperatore passum. In Petro de Natalibus inaudita est fabula, in qua dicitur Christum trans fluvium humeris portasse, et alia ejus farina, quæ et Judæi ipsius Apellæ fidem superant.

^d Cucuphatis. Ortus est autem hic ex civitate Scyllitana; et cum Felice quodam profectus Cæsaream, ubi comperto quod persecutio sub Maximiano et Diocletiano æstu maximo in Oriente flagraret, in Occidentem navigantes Barcinonem appulit, ubi Cucuphas miraculis claruit; quorum fama ad aures Galerii proconsulis perveniente, milites inisit qui eum ad tribunal trahunt, et cum diis non thura daret, gravissime cæsus est usque dum dirupto corpore viscera ejus conspicerentur. Deinde viro Dei preces Domino fundente, Galerius repente mortuus decedit. A Maximiano præside postea in craticulam extensus est, illæsusque crudeliter carduis ferreis et laureis cædebatur; dum autem flagellatur, Deo sancti preces

lus, aceto et sinape perfusus est. Cumque illæsus ab igne apparuisset, iterum ferro vinctus, in custodiam retrusus est; ubi divino splendore consolatur, et tunc nervis ferreis et taurinis crudelissime est cæsus. In ultimo dictata est sententia: « Cucuphatem rebellem gladio ferire jubemus. » Cujus corpus a Christianis sepelitur.

D. VII KALEND. AUGUST. Natale beati Herasti, qui Philippis a beato Paulo episcopus relictus, ibi martyrio coronatus quievit. Romæ in portu Iacincti, sub consulari Leontio, Luxurio, primo civitatis Terra-

et a militibus sagittarum ictibus pulsatus est. Sed sagittis a dextris ejus et a sinistris suspensis, una ex eis velut venti flamine retorta, in oculum Dagni penetravit, sicque data sententia isdem athleta Christi capite plexus est. Post cujus decollationem ipse Dagnus ad sepulcrum ejus altera die veniens, secundum promissionem ipsius martyris et oculi sui sanitatem recepit, et magnifice Deum S. Christophori glorificavit.

L. C. V. simpliciter nomen *Christophori* hoc die habent: cui addit V. *In portu S. Acontii.*

Ejusdem Flori esse videtur in T. et L., in Barcinona civitate S. ^d Cucuphatis martyris. Et S. ^e Eutyrciani papæ et martyris: qui cum Ecclesiam Romanam annis viginti [*L. om. viginti*] octo post Petrum rexisset, trecentos quadraginta duos martyres propriis manibus sepelivit, passusque est martyrium temporibus Aureliani.

C. A., Ipso die depositio B., ^f Judoci egregii confessoris: cui stipulatur inter cæteras virtutes, quæ præ multitudine dinumerari non possunt, etiam duos mortuos suscitasse. B., Parisiis translatio corporis S. ^g Germani episcopi et confessoris.

26. — VII KAL. Vacat Bæda.

NOTÆ.

Iterum exaudiente et Maximianus iudex morte subita abreptus est. Rufino vero impio iubente, capite plexus est. Sepultus est Barcinonæ; sed postea translatus a Fulcado abbate cœnobii SS. Dionysii, Rustici et Eleutherii, in cellam ejusdem cœnobii. SURIUS, tom. IV.

^e Eutyrciani. Ejus dies obitualiis est vi Idus Decemb. Papebrochius in Conatu chronico-historico ad Catalogum pontificum Romanorum colligit elevationem vel translationem aliquam hodie factam fuisse sæculo quinto sub Innocentio primo, cum is in cœmeterio Calixti edificavit insigne S. Sebastiani basilicam ad Catacumbas, super Platoniam, sub qua sanctorum Petri et Pauli corpora diu jacuerant.

^f Judoci. Hujus natalis celebratur XIII die Decembris, quem infra vide. Hodie forsitan ejus elevatio, quæ post annos 60, quam sepeliretur, facta est.

^g Germani. Translatio hæc facta est ex sacello S. Symphoriani in basilicam sanctæ Crucis et S. Vincentii ipsi cohærentem, anno ipso quo Pippinus ab Stephano papa unctus in regem est, hoc est anno 754. Translationis auctor fuit Lanfredus abbas, Pippinus rex approbator et testis. Id est Lanfredus quem Carolus princeps legatum direxit ad Hunoldum Aquitanie ducem. Historiam hujus translationis legere est in secunda parte sæculi III Act. SS. Benedict.

EDITIO COLONIENSIS.

cinæ, tradente, qui missus in ignem nullo modo lædi potuit. Inde præcipitatus in validissimum torrentem, incolumis ejectus est ad litus. Nuntiantur hæc consulari Leontio, qui misit spiculatorem cum militibus, ut eum comprehensum gladio ferirent. Cujus corpus Julia cum servis suis nocte collegit, et cum honore sepelivit in prædio suo, juxta urbem Romanam. In Phrygia sanctorum Joviani et Juliaui.

E. VI KALEND. AUGUST. Apud Nicomediam civita-

EDITIO BOLLANDIANA.

Florus in A. T. L., In Laodicia Phrygiæ natale S. Saturnini, et S. Juliani et Felicis. In Italia civitate Aretio passio SS. ^a Donati episcopi et Elarini monachi: qui tempore Juliani imperatoris capitis amputatione martyrium consummaverunt, sub Quadratio [A., Adriano; L., Quadritone] præfecto.

D., Romæ in portu S. ^b Hiacynthi martyris, qui passus est sub consulari Leontio, Luxurio primo civitatis tradente. B. C. V., In Laodicia Phrygiæ Joviani, Juliani, Felicis, Marciani, et ^c Pastori presbyteri [Pastori presbyteri in solo V.]. B., Et alibi sanctarum Marciæ, Lausæ.

27. — VI KAL. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L., Eodem die Romæ passio S. ^d Symphronii: cum quo Olympius cum uxore sua Exuperia et filio Theodolo, jussu Valeriani et G-

SMITII NOTÆ.

^a Donati. De his vide infra VII Idus Augusti.

^b Hiacynthi. Qui primo in ignem injectus, deinde in profluentem præcipitatus, illæsus evasit; post hæc a Leontio consulari sub Trajano imperatore gladio percussus, vitam finivit: cujus corpus Julia matrona in prædio suo juxta Urbem sepelivit. ADO, BARONIUS, SURIUS, tom. IV.

^c Pastori. Vel Pastoris. Qui quod apud Anastasium Bibliothecarium aliosque dicitur frater S. Pii pontificis Romani, non continuo admittimus, verumque ne sit ab iis intrusum, qui censuerunt eundem esse Hermetem, cui angelus in habitu Pastoris apparuit, qui a pluribus dicitur frater S. Pii papæ. Dubitari etiam posset quo sensu S. Pastor Timotheo presbytero acta Pudentianæ et Praxedis scribens, statim initio epistolæ dicat, « Pudens frater noster, » sed satis clarum videtur, fraternitatem, non sanguinis, sed religionis intelligi. Hujus nominis S. Pudens Pudentianæ pater titulum dedicavit: Onuphrius autem Pavinus in suo de præcipuis Urbis ecclesiis hujus et Pudentianæ titulum eundem esse scribit; sed licet in eodem quidem vico Patricio fuerint, diversæ tamen erant ecclesiæ; sed cum ecclesia Pastoris vel corruisset vel desolata esset, alteri unitus est titulus ejus, incertum quando et quo auctore, forte vero sub Innocentio primo, vel saltem secundo, ut Henschenius conjicit in Commentario ante Acta Pudentianæ, etc., die XIX Maii.

^d Symphronii. Qui famulus fuit Nemesii tribuni. Cum autem Olympio tribuno inquirent, se christianum esse fassus esset, aliatum est Martis idolum in ejus conspectum. Quod cum Sempronius vidit: « Conterat, inquit, te Dominus Jesus Christus. » Illo dicto, repente idolum liquefactum est. Olympius autem ad uxorem Exuperiam veniens narravit quid Sempronius invocato Christi nomine fecisset, nec mora, in Christum credidit; et contractis omnibus diis suis, baptizatus est cum uxore et filio Theodolo a B. Stephano pontifice. Sempronio jussu Valeriani imperatoris ignibus exusto, venit B. Stephanus cum clericis et viris religiosis, S. Sempronii reliquias collegit, et illas cum Olympii et sociorum, qui prius

tem natale sancti Hermolai presbyteri, cujus doctrina beatus Pantaleon ad fidem conversus est. Qui tentus a Maximiano cum duobus germanis suis Hermippo et Hermocrate, capitali sententia ob confessionem Christi punitus est. In Sicilia Simeonis monachi. In civitate Nolana, Felicis, Julii et Jucundæ. Antissiodoro natale sancti Etherii episcopi.

F. V. KALEND. AUGUST. Nicomediæ passio sancti Pantaleonis martyris, qui cum, jubente Maximiano,

lieni, ignibus sunt exusti.

B. C. D. V. A. T., In ^a Syria [D., Rigia; B., Sicilia] Simeonis monachi. A. T., Romæ SS. Agontii et Emeriti. T. B., Antissiodoro depositio S. ⁱ Etherii episcopi et confessoris. B., In Nicomedia natale SS. Julii, Secundi, Januariæ.

B 28. — V KAL. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L., In Mediolano passio SS. ^e Nazarii et Celsi pueri: qui jussu Neronis sub Juliano præfecto, amputatis capitibus Christo sunt immolati. Horum corpora B. Ambrosius, Domino revelante, miro modo conservata invenit. Lugduno [L., in Nicomedia] natale ^b Pantalconis: qui sub Maximiano imperatore martyrio coronatus est. (*Ilactenus L.*) Britannia monasterio Dolo depositio S. ⁱ Sampsonis episcopi et confessoris.

NOTÆ.

propter Christum interfecti fuerant, sanctissimis reliquiis collocavit. SURIUS, tom. IV, in Vita Stephani papæ. Hic colitur pridie apud Usuardi et Baronii Martyrologia.

^a Syria. Secundum Adonem et Usuardum in Sicilia.

ⁱ Etheri. Qui post Romanum sedit octavus decimus episcopus Antissiodorensis annos 9, menses 6. Defunctus sepultus est in basilica B. Germani. Fuit temporibus Benedicti papæ, imperante Tiberio Constantino. LABBEI Bibl. Nov. tom. I, p. 419.

^e Nazarii. Hi non sub Juliano, sed sub Anulino præside passi sunt, post varia sc. tormenta gladio percussi, ut constat ex eorum Actis editis apud Sarium tom. III, p. 396. Translatio horum facta est XII die Junii; coluntur et XIX die mensis ejusdem.

^b Pantalconis. Hic filius Eustorgii fuit. Qui cum jubente Maximiano artem disceret medicinæ, a presbytero Hermolao ad fidem Christi conversus multa miracula fecit, patremque suum Eustorgium senatorem christianæ fidei subjugavit. Ob quam causam in ligno fuit appensus et ferreis laniatus unguis; et faces lateribus adnotæ sunt: deinde in plumbum liquidum immisus est; postea in mare et ad bestias conjectus, cum denique has omnes penas illæsus evasisset, tandem capite puniebatur. SURIUS tom. IV. Pridie colitur a Baronio et Bæda vulgato et Græcis in Menologio. Hic non Lugduni, sed Nicomediæ passus est.

ⁱ Sampsonis. In Demetia quæ est in Walliæ partibus occidentalis, ex parentibus Ammonæ et Anna nati: hic autem Eltuto S. Germani discipulo erudiendus traditur, et in sacris Scripturis sufficienter institutus, a Dubricio diaconus, et post annum presbyter ordinatus est. Cum acrioribus incumberet jejuniis, ex Eltuti cœnobio egressum meditatus est, ad Pironem in insulam quandam, Eltuto permissente concessit. Pironem autem defuncto, abba monasterii illius electus est, quod cum rexisset non plus annos et dimidio, in solitudinem cum patre suo jam monacho factio et aliis duobus excessit. Ex anachoresi vero in synodum quandam vocatus, monasterio a S. Ger-

EDITIO COLONIENSIS.

artem disceret medicinæ, a presbytero Hermolao ad fidem Christi conversus, multa miracula fecit, patremque suum senatorem Eustorgium Christi fidei subjugavit. Ob quam causam tentus est ab eodem Maximiano, equulei pœna, et lampadum exustione

A cruciatus. Sed inter hæc Domino sibi apparente refrigeratus, tandem ictu gladii martyrium consummavit. Lugduno sancti Peregrini presbyteri.

G. IV KALEND AUGUST. Romæ sancti Felicis pontificis. Hic declaravit Constantium filium Constantini esse

EDITIO BOLLANDIANA.

V. C., in Nicomedia Juliani, Jocundi, et S. Pantaleonis martyris. Mediolano Nazarii et Celsi. In Britannia S. Sampsonis episcopi et confessoris. *Nicomedienses* tamen in C. habentur die præcedenti. B., in Nicomedia natale SS. Nazarii et Celsi. In Laodicea civitate Phrygiæ natale SS. Theophili, Prudentii, Philippi, Alexandri. Et alibi natale S. Augustæ virginis in occiduis partibus. V., Nicomediæ passio S. Pantaleonis : qui cum iubente Maximiano artem disceret medicinæ, ab Hermolao presbytero ad Christi fidem conversus, multa miracula fecit. T., Romæ S. • Victoris episcopi.

Faustini et Beatricis. Eodem die depositio S. • Lupi episcopi de Trecais : qui cum Germano venit Britanniam, et quinquaginta annos sacerdotio functus est : qui tempore Attilæ, qui Galliam vastabat, sicut in hymno ejus canitur, dum bella cuncta perderent, orando Trecais munit.

Anni sacerdotii in D. duntaxat sex : in A et B., *quinquaginta* ; in C. nulli exprimuntur. V. nonnibus martyrum subjungit, Et S. • Seraphiæ virginis : atque post S. Lupi memoriam ibidem legitur : Depositio B. • Prosperi episcopi. Eundem habet C.

29. — IV KAL. Natale SS. b Felicis, c Simplicii, SMITH NOTÆ.

mano constructo præfectus est : et non multo post episcopus ordinatus. Deo monente in Arinoricam transiit, et Dolum monasterium construxit, ubi post vitam miraculis plenam piam expiravit animam. Vide Vitam hujus sancti scriptam ab auctore anonymo subæquali, quam edidit Mabillonius in primo sæculo Act. Ben. Ediderunt et hujus Vitam Joannes Boscius in Bibliotheca Floriacensi et Baldricus episcopus Dolensis sæculo XII. Matthæus Westmonasteriensis ad an. 507 alique post eum, Samsonem Eboracensem archiepiscopum vocant. Cum S. Samson concilio in Parisiensi anno 558 habito subscripsisset, nec interfuerit Turonensi itidem II. quod anno 566 celebratum est, circa annum 565 obiisse videtur. At non attingit 120 annos, ut auctor Vitæ a Joanne Boscio editæ scribit : alias S. Maglorius, qui ipsi successit, diuque supervixit, ejus c. discipulus in Eltuti schola esse non potuit.

ipso die Romam rediit, et Felicem expulit. Sozomen., IV, 15 ; Hieronymus in Chronico, et Faustinus et Marcellinus in præfat. ad libellum præcum. — Iidem Marcellinus et Faustinus, narrata gemina expulsionem Felicis ab Urbe, aiunt : « Post annos octo, Valentiniano et Valente coss., anno sc. 365, x Kalendarum Decembrium defunctus est Felix. » Depositionis igitur ab episcopatu, non natalis dies hic celebratur. Quia vero quæ de Felicis martyrio tradit Anastasius, et ex eo Ado alique martyrologi, fabulosa videntur, et Marcellinus et Faustinus, quibus licet schismaticis tunc hac in re fides haberi potest, cum ea narrent quæ in totius Urbis conspectu videntur, loco laudato eum morte naturali defunctum tradunt, existimo hunc Felicem ideo martyrem appellatum fuisse, quod multa pro Christo pertulerit, non vero quod ejus causa occisus fuerit. Non est quod quis dicat hic intelligendum esse Felicem primum sub Aureliano martyrium passum. Nam Felix primus paulo ante persecutionem Aureliani ad Deum migravit, et in Indiculo Bucheriano depositionis episcoporum memoratur, non vero in Indiculo depositionis martyrum.

^a *Victoris*. Eleuthero pontifice Romano anno 185 diem obeunte, Victor ei successit, et sedere cœpit die XII mensis Junii. Hic excommunicavit, vel potius excommunicare minatus est Asianos Pascha decima quarta luna celebrandum contententes, Irenæi vero post monita in gratiam statim redierunt Polycrates et Asiatici reliqui. Euseb. Hist. v, 24 ; Sozomen. VII, 19. — In Baronii Annaliis anno 198, ad num. 17, epistola tertia Victoris ad Desiderium Viennensem episcopum, aliaque ad Paracodam episcopum de quæstione Paschalis, in quarum ultima dicitur, Orientalem Ecclesiam propter Paschæ celebrationem ab Occidentali disjunctam, et in priori presbyteros qui apostolos viderunt, uque ad illa tempora Viennensem Ecclesiam rexisse, suspectæ sunt fidei, inquit Labbeus tom. I Conciliorum, et revera stylum recentioreni sapiunt. Duæ etiam ejus epistolæ decretales viris eruditissimis suspectæ. Ad diem migravit anno 197, postquam sedisset annos 12, mensem unum, dies 16, si numeres sc. a die 12 Junii anni 185, quo sedere cœpit, usque ad diem quo sepultus est. Codex Nominum apostolicorum diei S. Victoris emortualæ fuisse xx Aprilis testatur, sed contra fidem fere omnium Martyrologiorum. Victorem martyrem fuisse, quod tradit Baronius, nullus antiquorum dixit.

^c *Simplicii*. Priores duo temporibus Diocletiani et Maximiani post multa supplicia, alligato eorum collis saxo, a ponte Lepidi in Tiberim jactati sunt. Quorum corpora levata a sorore eorum Beatrice et presbyteris Crispo et Joanne, sepulta sunt in loco qui appellatur Sextum Philippi, via Portuensi. Quo comperto, Lucretius quidam nocte præfocari fecit S. Beatricem : quam B. Lucia juxta sanctos ejus germanos sepelivit. Suetus in Actis S. Anthimi tom. III, die XI Maii. Adq.

^b *Felicis*. Liberio propter fidem catholicam in exsilium deportato, Felix ab Arianis ordinatus est anno 355, sicut Socrates scribit II, 57, et Sozomen. IV, 2. Athanasius in epistola ad solitariam vitam agentes, et Hieron. in Chron. ad an. 352. — Tamen in antiquo pontificum Catalogo dicuntur congregati sacerdotes et cum consilio eorum Liberius ordinasse in locum ejus Felicem. Anno 358, cum Liberius formulæ fidei hæreticæ in Sirmiensi synodo tertiæ subscripsisset, Constantii venia et populi desiderio hoc

^d *Lupi*. Qui e monacho Lirinensi factus episcopus Treccarum cum S. Germano Autisiodorensi in Britanniam navigavit contra Pelagianos decertaturus ; ubi Verolamii synodo interfuit. Bædæ Eccl. Hist. I, 17, etc. Complures ei epistolas Sidonius scripsit, a quo episcopus episcoporum, Galliarum pontificum facile princeps, vir sanctus, etc., non semel dicitur. Cum annis 52 sacerdotio functus esset Treccis, obiit, et sepultus est in suburbana ecclesia S. Mariæ, postmodum S. Lupi dicta, ob crebra miracula quæ ad ejus sepulcrum fiebant. Hac ecclesia sæculo IX labente a Nortmannis destructa, nova intra urbem sub ejusdem S. Lupi nomine paulo post exstructa est, in qua beati pontificis reliquiæ depositæ sunt. Ejus Vitam Surius hodie habet.

^e *Seraphiæ*. Vel Seraphinæ, in Mamiensi civitate, BARONIUS, MOLANI Addit. in Usuardum.

^f *Prosperi*. Successit hic S. Arriano : exstant ad hunc litteræ Sidonii Apollinarius lib. IX, epist. 15. Vixit temporibus Leonis Magni Romani pontificis, æqualis S. Prosperi Aquitani. Notæ Baron-

EDITIO COLONIENSIS.

hæreticum, cum secundo rebaptizaretur ab Eusebio Nicomediense episcopo, et juxta præceptum ejusdem Constantii Augusti capite detruncatur. Sedit autem in episcopatu annum unum, menses tres, dies duos. Eodem die passio sanctorum Simplicii, Faustini germanorum, qui sub Diocletiano et Maximiano in urbe Romana propter fidem Christi, post multa ac diversa supplicia decollati sunt; et germana eorum Beatrix nomine, eo quod corpora eorum cum Crispo et Joanne presbyteris sepelivit, a Lucretio præfecto prælocata, tradidit spiritum. Lucretius vero ab immundo spiritu arreptus, in convivio suo exspiravit. Item depositio beati Lupi episcopi, qui cum germano venit in Britanniam, et quinquaginta duobus annis sacerdotio functus est, qui tempore re-

gis Attilæ, qui Galliam vastabat, sicut in hymno ejus canitur, dum bella cuncta perderent, orando Treas munivit. Et depositio beati Properi episcopi.

A. III KALEND. AUGUST. Romæ Abdon et Sennes subreguli Persarum. Qui cum Corduba civitate Persarum vincula paterentur a Decio, ad ultimum duxit eos Romam catenis obligatos, et diversis penis maceratos, ubi primo plumbatis cæsi, dein gladio interfecti sunt. Apud Africam civitatem Taburbo, lucernaria passio sanctarum virginum, Maximæ, Donatillæ et Secundæ, sub Anylino proconsole: quæ post plurimas quas sustinuerunt pro Christo passiones, gladio cæcæ martyrium consummaverunt. Autissiodoro depositio sancti Ursi episcopi.

B. PRID. KAL. AUGUST. Cæsareæ passio sancti Fa-

EDITIO BOLLANDIANA.

30. — III KAL. Romæ a Abdon et Sennes subregulorum: qui cum in Cerdubæ [D., Credula; B., Cordula; C., Corduba] civitate Persarum vincula paterentur a Decio, ad ultimum duxit eos Romam catenis obligatos et diversis penis maceratos, ubi primum plumbatis cæsi, deinde gladio interfecti sunt.

Florus in A. et T. sic phrasim mutavit et sensum: Romæ passio S. Abdon et Sennes: qui de Persida Romam venerunt, et sub Decio imperatore diversis penis macerati ad ultimum gladio interfecti sunt.

Idem Florus in T. et L., Eodem die Romæ passio S. Tertullini: qui præcepto Valeriani cum diis sacrificare nollet, primum fustibus mactatus et igni-

B bus afflictus est, deinde Sappirio præfecto traditus, post quæ os ejus lapidibus tundi et iterum ignibus affligi, et in equuleum suspendi jussus est. Et cum vinci non posset, nuntiata ejus constantia Valeriano, data sententia capite jussus est puniri. Sed hæc contractus L. sic absolvit: Qui jussu Valeriani, post dira tormenta, capite jussus est puniri.

B., Autissiodoro depositio S. Ursi episcopi.

31. — II KAL. Vacat Bæda.

Vacat etiam Supplementum Divionense.

V. C., Autissiodoro depositio S. Germani. Et natale SS. Secundini, Maximæ. C. Eodem die reconciliatio S. Nicolai. B., in Africa civitate Sindana natale SS.

SMITH NOTÆ.

a Abdon. Cum autem eorum corpora ubi interfecti sunt triduo jacuissent, Quirinus quidam subdiaconus ea collegit, et in domo sua occulte sepelivit, ubi lauerunt usque ad tempora Constantini, et tunc corpora inde levata sunt, et in cœmeterium Pontiani translata. PETRUS DE NATAL., NOTKER., ADO.

b Tertullini. De hoc postea die IV Augusti agetur.

c Ursi. Qui juxta S. Amatoris basilicam reclusus anachoreticam duxit vitam, et cum in civitate incendium accidisset, precibus extinxit. Qua occasione sancti viri merito declarato, Censurio decimo episcopo decedente pontifice, vi extractum præsulatui suffecero: et cella ejus in ecclesiam cessit. Exegit vitæ suæ tempus annis 81; hodieque moriens, in basilica S. Germani sepultus est. Fuit temporibus Joannis papæ atque Felicis. LABBEI Bibl. Nov. tom. I, p. 418.

d Germani. Natione Autissiodorensis ex patre Rustico et matre Germanilla: sortitus est uxorem nomine Eustachiam, transmissusque ad Gallias, ut ducatum obtineret: cum vero S. Amatori episcopo Autissiodorensi, quod finis vitæ sibi præsto esset, innosceret, S. Germano ecclesiam ingredienti stipatus clericis suis caput totodit, eum prænocens sibi in episcopatu successurum, quo nec diu post obeunte, omnium votis Germanus postulatus episcopus, coactus susceptus sacerdotium. De hujus navigatione duplici in Britanniam ob refellendam Pelagii hæresin vide Hist. Eccl. I, 17 et seq., et Chronicon sub Martino. Prosperi Chronologia qua statuitur eum primo in Britanniam a synodo Gallicana anno 429 cum Lupo Trecenti missum esse, videtur esse verisimilior quam Chronologia Sigeberti, qui Germanum iter hæc instituisse anno 446 tradit; ex eo quod anonymus in Vita S. Lupi scribat: « Exacto biennii spatio (ab episcopatu nempe Lupi anno 428 ad eum

C evecl), cum S. Germano contra hæresim Pelagianam, quæ sanam oppugnabat fidem, in Britanniam profectus est. » Eam etiam synodum Gallicanam autumno anno 429 habitam, idem anonymus indicat, quando ait eos profectos temporibus hibernis, id est, sub hujus anni finem. Præterea in rerum Anglicarum Chronologia hoc sæculo alii duces a Sigeberto sequendi, quia is plerumque in magnos anachronismos incidit. Nec Sirmondi in Appendice ad tom. III Conc. edit. Labbeæ argumentum videtur maxime valere, existimantis priorum Germani legationem in Britanniam pertinere ad annum 446, quia Bæda in Hist. Eccl. I, 10, scribat Britannos præsertim Germano cum Pictis et Saxonibus conflixisse; longe enim prius quam Hengistus cum suis Saxonibus in Britanniam appulisset, frequenter in eam Saxones irrumpere solebant. Baronius secundam S. Germani navigationem in annum 435 confert et eum postea mortuum asserit. Verum Germani mors ab anno 448 removeri non potest. Constantius enim in ejus Vita ait: « Sedit Germanus in episcopali cathedra annos 30, dies 25: obiit vero pridie Kal. Augustas, Valentiniano adhuc juvene imperante cum Placidia matre. » Idem Constantius, I, 5, jam scripserat S. Amatorum ejus decessorem ad Deum migrasse Kalendarum Maiarum quarta feria, ideoque anno aliquo littera Dominicali F notato, sicuti est annus Christi 418, quo ideo die prima mensis Maii, in quam feria quarta incidebat, Amator spiritum Deo reddidit. Quare S. Germanus eo pariter anno, die septima Julii, qui Dominicalis fuit, consecratus est episcopus, et postquam sedisset annos 30 et dies 25, obiit die ultima mensis Julii anni 448. Cum itaque paulo ante mortem, ut constat ex Constantii lib. II, S. Germanus cum S. Severo episcopo Trevirensi collega in Britanniam trajecit, hæc legatio ad annum circiter 447 spectat.

EDITIO COLONIENSIS.

bil, qui cum ferro vexilla præsidialia recusaret, A immergitur. Sed Domini virtute integritati redditum primum in carcerem trusus est, deinde productus atque interrogatus, in Christi confessione perdurat. Qui mox a furibundo iudice capitali sententia condemnatur. Post hæc corpus reticulo insutum, in maris profunda seorsum caput, seorsumque cadaver

corpus, ad Carenitanum littus evectum, et condigno cultu a fidelibus in basilica tumulatum. In Africa natale sanctorum Democriti, Secundi, Dionysii, Tirsi. Ravennæ translatio sancti Germani episcopi et confessoris.

EDITIO BOLLANDIANA.

^a Democriti, Secundi, Dionysii, Thyrsi. A. T., In Africa SS. Dionysii, Secundi et Thyrsi. Item A. T.

L. hoc die habent quæ alibi ubique 1 Augusti leguntur de S. Germano ex Bæda.

SMITH NOTÆ.

An Bæda ipse rationem hanc temporum duplicis S. Germani itineris in Britanniam excogitaverit, merito dubitari potest, si conferas locum ejus Chronici supra laudatum, ubi prima legatio S. Germani post annum 446 collocari videtur, cum Hist. Eccl. 1, 21, ubi inter duas legationes non multum tempus dicitur fuisse interpositum. Si vero chronologiam quam B

supra explicuimus, maximam habere veritatis similitudinem videatur, grates præcipue habendæ sunt viro Cl. Antonio Pagi, cujus chronologia consulenda est in annis 429 et 435.

^a Democriti. Baronius Synnadæ in Phrygia Pacatiana hos passos tradit.

AUGUSTUS.

EDITIO COLONIENSIS.

AUGUSTUS.

Habet dies xxxi, lunam xxix.

C KALENO. AUGUST. Sanctorum Machabæorum septem fratrum cum matre sua, qui passi sunt sub Antiocho rege. Romæ dedicatio primæ ecclesiæ a beato Petro constructæ et consecratæ. Viennæ sancti Veri episcopi, qui unus fuit de discipulis apostolorum, et sancti Nectari episcopi. Vercellis Eusebii

episcopi, qui moventibus persecutionem Arianis, sub Constantio principe martyrium passus est. Philadelphiæ civitate natale sanctorum martyrum, Cyrilli, Aquilæ, Petri, Domitiani, Ruß, Menandri. usa die coronatorum. In civitate Gerunda natale sancti Felicis martyris, qui tandiu jussus est laniari a Rufino, usque dum vitam finiret.

EDITIO BOLLANDIANA.

1. — KALENDIS. Ad S. ^a Petrum ad Vincula. Et C SS. Machabæorum.

sub Constantio principe martyrium passus est.

B., Dedicatio primæ basilicæ a B. Petro constructæ quæ dicitur ad S. Petrum ad Vincula. De Machabæis in A. T. L. B. sic legitur: In Antiochia passio SS. Machabæorum, qui passi sunt sub Antiocho rege cum matre sua.

Florus in A. T. L.: Romæ passio SS. ^d Boni, Fausti, Mauri, Primitivi, Calumniosi, Joannis, Exuperantii, Cyrilli, Honorati: qui, cum essent clerici B. Stephani episcopi, a Valeriano et Gallieno sine ulla audientia pro nomine Christi pariter sunt decollati. In T. et L., Eodem die Romæ S. ^e Victoris papæ, qui ad interrogationem sacerdotum de circulo Paschæ, cum episcopis et presbyteris facta collatione, ^f Theophilo Alexandria: episcopo accersito, constituit ut a quarta decima luna primi mensis usque ad

Et Altissiodoro [C., Calciodoro] ^b Germani episcopi, qui multis virtutibus doctrina et continentia clarus, etiam Britonum fidem per duas vices a Pelagiana hæresi defendit. Et in Vercellis ^e Eusebii episcopi, qui moventibus persecutionem Arianis,

SMITH NOTÆ.

^a Petrum. Hic celebratur dedicatio basilicæ S. Petri ad Vincula peracta. Græci etiam festum diem de catenis S. Petri agere consueverunt ad xvii Kal. Feb. Duabus autem catenis S. Petrum vinctum esse Hierosolymis produnt Acta apost., cap. xii. Harum altera ab Eudocia Augusta Constantinopolim est delata, altera ab eadem Romam missa est ad Eudoxiam Augustam ejus filiam, Valentiniани imperatoris conjugem: utrobique autem festus dies statutus est. Exstat de hisdem encomium apud Surium tom. IV. Sicut vero Constantinopoli in honorem alterius catenæ est erecta basilica, ita etiam Romæ titulus est erectus ab Eudocia Eudociæ filia, qui tum Eudociæ, tum etiam Vinculorum Petri nomine dictus reperitur in antiquis memoriis. Rei gestæ historiam inter alias Sigebertus describit in Chron. anno 408, licet librariorum vitio pro Eudocia inventrice, Eudoxia ponatur, cum Eudoxia fuerit, quæ erexit ecclesiam. BARON. in Not. ad Mart. Sed et hæc Ecclesia ab ipso Petro in Europa prima constructa et dedicata dicitur.

^b Germani. De hoc satis pridie diximus, quæ die apud omnes martyrologos celebratur.

^e Eusebii. Quia noluit cum Arianis Athanasium in synodo Mediolanensi deponere, a Constantio imperatore in exilium missus est. SOCRAT. II, 36; SOZOMEN. IV, 9. Sub Juliano imperatore ex superiori Thebaide ab exilio rediit: et cum venisset Alexandriam una cum Athanasio synodum convocavit, in qua Trinitatem consubstantiallem diserte pronuntiaverunt. Ibid. III, 7, et ibid. v, 12. Novissime persecuentibus Arianis, martyrium scararum tracto perpassus, illæsus tamen evasit, et tandem in pace quiet. NOTKER.

^d Boni. Hi obruncati sunt in via quæ dicitur Aqueductus. Quorum corpora curavit Tertullinus, et eorum reliquias repositit prope corpora SS. Juvini et Basilei in via Latina. SUR. IV, p. 467.

^e Victoris. De hoc vide supra die xxviii Julii.

^f Theophilo. Qui non Alexandria: episcopatum gessit, sed in Palæstina, ut Eusebius scribit, v, 25, imo Cæsariensis fuit episcopus, ut constat ex Bædæ libro de Vernali æquinoctio, ubi hujus synodi Cæsariensis Acta recitantur.

EDITIO COLONIENSIS.

D. IV Non. August. Romæ sancti Stephani papæ, et A martyris, sub Valeriano et Gallieno imperatoribus. Qui cum persecutio sæva grassaretur, congregato universo clero suo, hortatur ut pro Christo coronam martyrii alacriter susciperent. Hic constituit ut sacerdotes et levitæ vestes sacras in quotidiano usu non haberent, nisi tantum in ecclesia. Ordinaverat tres presbyteros, et septem diaconos, et clericos decem, cum quibus de regno Dei assidue docebat. Beatus igitur Stephanus, post multa quæ operatus est bona, missis a Valeriano militibus, iussus est decollari; qui venientes invenerunt eum sacrificium Deo offerentem, et decollaverunt eum in eodem loco. Cujus corpus Christiani sepelierunt in eadem crypta, ubi astantis effusus est sanguis ejus, in loco qui

appellatur cœmeterium Calisti. Sedit autem in episcopatu septem annos, menses quinque, dies tres. Eodem die natae sanctæ Theodotæ, cum tribus filiis suis in provincia Bithynia, urbe Nicæa, tempore Diocletiani, sub comite Leucadio, qui hanc ferro vinctam eum filiis, consulari Bithyniæ Nicetio destinavit. At ille filium ejus primogenitum Evodium Christum fudicialiter constituentem fecit fustibus cædi, deinde illam cum omnibus filiis igne consumi. Scriptum est in Passione S. Anastasiæ.

E. III Non. August. Jerosolymis inventio corporis sancti Stephani protomartyris, et sanctorum Gamalielis, Nicodemi et Abibon, sicut revelatum est a Domino beato Luciano presbytero, septimo Honorii principis anno. Item in Antiochia sancti Stephani

EDITIO BOLLANDIANA.

vicesimam primam semper sanctum Pascha die Dominico celebraretur; passusque est martyrium tempore Commodi et Granionis. Scriptum in libro episcoporum. In Hispaniis Gerunda civitate, passio S. Felicis: hic enim post multa tormenta mulis aligatus, et per civitatem tractus est, deinde suspensus, et in mare projectus cum ad litus auxilio Domini pervenisset, in tantum est unguis ferreis disceptus, ut hac dilaniatione deliceret.

B martyrio coronatus est in persecutione Valeriani principis. Eodem die natae S. Theodotæ cum tribus filiis suis in provincia Bithynia, urbe Nicæa, tempore Diocletiani, sub comite Leucadio: qui hanc ferro vinctam cum filiis consulari Bithyniæ Nicetio destinavit. At ille primo filium ejus primogenitum Evodium, Christum fudicialiter constituentem fecit fustibus cædi: deinde illam cum omnibus filiis igne consumi. (Hactenus A.) Scriptum in Passione S. Anastasiæ.

V., Natalis Spei, Fidei, Charitatis, et matris earum Sapientiæ. T., Ipso die transitus S. Jonati discipuli S. Amandi. B., In Hispania Gerunda natae S. Felicis.

B., In Italia civitate Verona natae SS. Felicis et Nicæi.

3. — Nonas. Vacat Bæda.

2. — IV Nonas. Romæ S. Stephani papæ qui

V., Romæ S. Diogenis, Stephani. Et depositio Eufronii episcopi. C., Romæ natalis S. Drogeati. Stephani protomartyris in Ancona: ubi haberi di-

SMITH NOTÆ.

a Commodi. Et Glabronis, non Granionis. His vero consulibus non martyrium passus est, sed pontificatum inivit: In Chronico enim veterum pontificum legitur: « Fuit a consulatu Commodi v, et Glabronis, id est ab an. 186, usque Laterano et Rufino, id est ad. an. 191. »

C voluit, ut ejus conjugio necteretur: sed cum illa nullo modo consentiret, ferro vinctam cum filiis Nicetio destinavit. ADD, PETR. DE NATAL.

b Felicis. Qui de Scyllitana urbe oriundus, una cum Cucuphate de quo supra xv Julii, ascensa nave in Occidentem venit. Et aliquandiu cum apud Barcinonam, Empurias et Gerundam prædicasset, jubente Daeciano temporibus Diocletiani a Rufino officiali tentus est, et post varia tormenta occisus, Gerundæ in monumento, quod ipse sibi paraverat, conditus est. ADO, SEMUS, tom. IV, in Actis S. Cucuphatis et primo die Augusti, ubi de ipso agitur.

e Anastasiæ. Quæ infra colitur die xxv Decembris.

c Spei. Hæc etiam supra coluntur Julii die i, et Junii xiiii.

b Nicæi. Hic Nicetius apud Nokterum nuncupatur.

d Jonati. Qui primus fuit abbas Marcanis sive Marcenis, ac ibidem elevatus quiescit. Natalis incidit in Kal. Augusti: elevatio in sextum Iduum Aprilis. MOLANUS de Sanctis Belgii.

i Eufronii. De hoc Greg. Turon., II, 45, sic scribit: « Eo tempore, id est temporibus Childerici regis, basilica B. Symphoriani Augustodunensis martyris ab Eufronio presbytero ædificata est. Et ipse Eufronius hujus deinceps urbis episcopatum sortitus est. Hic enim marmor quod super sanctum sepulcrum B. Martini habetur, cum grandi devotione transmisit. » Aduensi ecclesie præfuit labente sæculo v. Interfuit ordinationi Joannis Cabillonensis episcopi, uti testatur Apollinaris Sidonius, lib. iv, epist. 25, et ad eum scripsit idem auctor epist. 8, lib. vii, et 2, lib. ix. Exstat ejus et Lupi Trecasseni episcopi egregia epistola de disciplina ecclesiastica apud Sirmoind. tom. I Concil. Alteram ejusdem ad Agrippinum comitem laudat Idatius in Chronico. Interfuit etiam concilio Lugdunensi, subscripsitque cum aliis epistolam Fausti damnantis Pelagianorum errores. In Hagiologio Francogalliæ in tomo II Labbei Bibliothecæ Novæ quarto Nonas natalis ejus Augustoduni celebratur.

e Stephani. Hic S. Lucio pontifici successit anno 253; fuitque temporibus Valeriani et Gallieni a consulatu Volusiani et Maximi usque ad consulatum Valeriani iv et Gallieni iii, hoc est ab anno 253 ad an. 257. S. Cypriano et Africanæ Ecclesiæ excommunicationem minatus est, et Firmiliano cum suis partibus Orientalibus, eo quod rebaptizandos hæreticos et schismaticos censuerunt. Vide S. Firmiliani epistolam ad Cyprianum quæ exstat in Operibus S. Cypriani. Hodie martyrium passus est, et juxta Chronicon auctius veterum pontificum sepultus est in cœmeterio Callisti via Appia in Nonas Augusti.

j Ancona. Apud Bædam supposititium pro Ancona mendose ponitur Antiochia. De perantiqua memoria Stephani protomartyris Anconæ posita, deque illo saxo quo idem in cubito percussus est, quod collegit qui lapidationi illius interfuit et in Italiam detulit, et Anconæ reliquit, ex quo tempore illic memoria S. Stephani esse cœpit, S. Augustinus scribit tom. V, serm. 323.

f Leucadio. Qui Theodotam per multos dies cogere

EDITIO COLONFENSIS.

protomartyris, ubi haberi dicitur unus de lapidibus, a quibus in brachio percussus est, et multas ex eo virtutes sanitatum fieri. Constantinopoli natale sancti Hermelli martyris.

F. PRID. NON. AUGUST. Natale beati Aristarchi, de quo beatus Paulus apostolus Colossensibus scribit: *Salutat vos Aristarchus concaptivus meus*. Qui comes individuus Apostolo permansit usque ad ejus confessionem, qui constitutus Thessalonicensium episcopus, post longos ac beatissimos agones a Christo coronatus quievit. Romæ in crypta arenaria beati

EDITIO BOLLANDIANA.

citur unus de lapidibus quibus percussus est. B. D. A. T. L., Hierosolymis a inventio corporis protomartyris Stephani (*Hactenus A*), et SS. Gamalielis, Nicodemi et Abibon. A. T., Augustoduno depositio Eufronii episcopi. B., Romæ natalis SS. Diogenis et Stephani. Constantinopoli natale S. ^b Acellæ.

4. — II NONAS. Vacat Bæda.

^c D., Beati ^d Aristarchi discipuli S. Pauli apostoli. Romæ ^e Tertulliani martyris. B. C. V., Romæ in cœmeterio S. Laurentii, Crescentiani et Justi. L., Natale SS. Crescentiani, Justi et Jacinthi martyrum. A., Romæ S. Justini presbyteri et S. Crescentianæ. T., Romæ natale S. Justi et S. Crescentianæ. Et passio S. ^f Justini presbyteri, qui multa corpora sanctorum collegit ac sepelivit. B., In Nicomedia natale SS. Sagæ et Bartholomæi.

5. NONIS. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L.: Ipso die natale S. ^g Cassiani episcopi et confessoris: qui a Theone [A., Zone, L., Azone] martyre cœlestibus instructus disciplinis, ^h in civitate Ægyptiorum, vocabulo Ortensi, episcopus est ordinatus: in qua cum ecclesiam construeret B. Laurentius martyr ei apparuit, et ut eamdem suo nomini dedicaret admonuit. (*Hactenus L.*) Deinde divina revelatione Gallias penetrans, Augustidunen-

Tertulliani martyris, quem beatus Stephanus baptizatum in albis presbyterum consecravit, qui non longe post abscissione capitis martyrium promeruit, sepultus est a beato Stephano pontifice. Et natale sancti Justini confessoris, Lugduni adventus corporis sancti Justi episcopi de eremo.

G. NON. AUGUST. Augustoduno sancti Cassiani episcopi. In civitate Catalaunicæ depositio Memmii episcopi et confessoris; et alibi sanctorum Florianii et Philistinæ. Et natale sancti Oswaldi regis, martyrio coronati.

sem urbem cum suis aggressus, a S. ⁱ Simplicio ejusdem urbis episcopo honorifice est susceptus; ministratoque a S. Simplicio sacerdotio et defuncto, in ejus locum S. Cassianus subrogatus est episcopus: ^B ubi et multis coruscavit miraculis et requievit in pace. Ad cujus sepulcrum B. ^j Germanus Autissiodorensis episcopus veniens, et ex more Christo preces fundens, fertur alloqui: Quid, inquit, gloriose frater Cassiane, agis? Respondit B. Cassianus: Dulci in pace quiete potior, et adventum Redemptoris expecto. Cujus postea corpus multitudine miraculorum pollens, in municipium, quod Augusta Viromanducorum nuncupatur, est ^k translatum et intra basilicam B. Quintini martyris sepultum.

D., Apud provinciam Rheticæ civitate Augustana natalis S. ^l Afræ: quæ cum esset pagana et meretrix per doctrinam S. Narcissi episcopi ad Christum conversa, et cum omni domo sua baptizata, pro confessione Domini igni tradita est. B. V., Augustoduno S. Cassiani episcopi. B., In civitate Augusta passio S. Afri martyris. C. V., Cathalonis S. Memmi episcopi. V., Et alibi Florianii et Philistinæ. C., Et Agapiti. A. T., In civitate Anxiopoli natale S. Eraclii et Erenii. Et Catalaunis S. ^m Memmii episcopi.

SMITH NOTÆ.

^a *Inventio*. S. Luciano reliquias horum sanctorum revelavit Gamahel in somnis, coss. Honorio decimum et Theodosio sextum, id est anno 415, in Nonas Decemb. Hierosolymas autem translatae sunt, sub episcopatu Joannis ad vii Kal. Januarii. Cum autem hodie nec inventio nec translatio aliqua contigerit, qua ratione factum sit, ut hac die potius quam cæteris memoria hæc ageretur? Hic nodus in Notis ad Baronii Martyrol. solvitur a D. Antonio Geronto Tarraconensi, cujus hæc est sententia, ut existimet longe ante inventionem S. Stephani hanc ipsam diem in honorem ejusdem protomartyris esse dicatam, postmodum autem redditam solemniorē ex commemoratione prædictæ inventionis; nam supra constat hoc die Stephanum fuisse Anconæ celebrem. Aviti et Laciiani literas de hac inventionē legas apud Surium, tom. IV. ad diem iii Augusti et in Baronii Anual., anno 315.

^b *Acellæ*. Potius Achillæ vel Achillei.

^c B., Romæ via Tiburtina natale SS. Laurentii.

^d *Aristarchi*. Qui comes individuus Pauli apostoli et una cum eo captivus in vinculis Romæ fuit. Post passionem Pauli, quia ab eo episcopus Thessalonicensium constitutus fuerat, vel, ut abbas Dorotheus scribit, episcopus Apamiæ, post longos agones a Christo coronatus est. PETR. DE NATAL.

^e *Tertulliani*. De hoc supra vide xxx Julii.

^f *Justini*. Qui persecutione Decii, Galli et Volusiani confessionis gloria insignissimus fuit. Quem B. Sixtus ordinavit; et qui postquam B. Sixti papæ et

Laurentii archidiaconi, et Hippolyti et omnis ejus familiae, aliorumque plurium martyrum corpora sepultura commendasset, evoluto anno sub eadem persecutione et ipse martyrium capitis obruntatione promeruit: et sepultus est Romæ via Tiburtina juxta corpus Laurentii in agro Verano. USUARD. PETR. DE NATAL. Apud Baron. Martyrol. colitur xvii Septemb.

^g *Cassiani*. Hic episcopus Ortensis factus fuit Joviani imperatoris tempore.

^h Verba in civitate, etc., usque ad *expecto*, om. A.

ⁱ *Simplicio*. Unde emendandus videtur Gregorius Turon. de Glor. Confess., cap. 25, qui Cassianum Egemonio et Simplicio præponit. Et quidem Simplicius inter episcopos recensetur, qui anno 346 concilio Coloniensi contra Euphratam ejusdem urbis episcopum dicuntur interfuisse; proindeque ante Cassiani adventum sedebat, qui Joviani tempore, id est an. 368, factus est episcopus.

^j *Germanus*. Vide Constantii Vitam S. Germani, II, 7.

^k *Translatum*. Hæc translatio facta est circa an. 840.

^l *Afræ*. Pro Afra Afer juxta Notkerum reponendus est, qui sic scribit: « In Augusta Eufkratensi, natiuitas S. Afri martyris, quorum nominum similitudine, id est Augustæ et Afri, nostratæ Inducti, hæc die apud Augustiam Rhetianam sive Vindelicam passionem S. Afræ consummatam putaverunt. » De Afra vide infra ad diem vii hujus mensis.

^m *Memmii*. Auctor est Frodoardus Memmii similitudinem cum S. Sixto Rheimorum primo episcopo a S. Petro in

EDITIO COLONIENSIS.

A. VIII Idus August. Romæ in cœmeterio Calisti, via Appia natale sancti Sixti episcopi et martyris, sub Decio imperatore et Valeriano præfecto, et sanctorum Felicissimi et Agapiti diaconorum ejusdem, quos simul jussit Decius ante templum Martis decollari. Noctu vero venerunt clerici, et maxima pars Christianorum, sepelierunt sanctorum corpora cum digno honore. Decollati sunt cum eis et alii quatuor, ut in Gestis pontificalibus legitur, Januarius, Magnus, Vincentius, Stephanus, subdiaconi. Passus est cum eis et beatus Quartus, ut scribit sanctus Cyprianus. Hic beatus Sixtus apud Athenas natus et doctus, primum quidem philosophus, postea Christi discipulus fuit: sedit in episcopatu annum unum, menses decem, dies viginti tres. In Hispaniis civitate Compluto, Justus et Pastoris fratrum, qui cum adhuc pueri litteris im-

buerentur, projectis in schola tabulis, sponte ad martyrium cucurrerunt: qui mox jussu Daciani a carnificibus jugulati sunt, ubi etiam in basilica sui nominis quiescunt. Et natale Hormisdæ papæ, qui sedit Romæ annos decem et septem. Illic composuit cœlum, et psalmos erudit. Sub hujus tempore Anastasius imperator hæreticus percussus fulmine interit. Sepultus est idem pontifex in ecclesia beati Petri.

B. VII Idus August. Apud Tusciam civitatem Aretio, natale sancti Donati episcopi et martyris, qui tentus est tempore Juliani imperatoris a Quadratiano Augustali, simul cum Hilarino monacho, jussusque est idolis sacrificare; quo renuente, jussit Hilarinum tandiu fustibus cædi in conspectu ipsius, donec emitteret spiritum, deinde beatum Donatum gladio percussit.

EDITIO BOLLANDIANA.

6. — VIII Idus August. Romæ S. Xysti episcopi, Felicissimi et Agapiti diaconorum, qui decollati sunt sub Decio. (*Hactenus A.*) Decollati sunt cum eo et alii quatuor subdiaconi, Januarius, Magnus, Vincentius et Stephanus, ut in Gestis pontificalibus legitur.

V., primo loco, uti et in L., sed die sequenti: Transfiguratio D. N. Jesu Christi, in monte Thabor.

Florus in A. T. L., In Complutensi civitate passio SS. Justus et Pastoris: qui cum essent pueri in schola discipuli, cum audissent de inquisitione Christianorum, projectis in schola tabulis, ultro se Datiano præfecto obtulerunt: quos ille postquam flagellare acriter jussit, pariter decollare eos percepit (*sic*).

B. In provincia Rhetia civitate Augusta passio S. Afræ virginis et aliorum clxxvi. C., Eodem die passio C.

7. — VII Idus. In Aretio S. Donati episcopi et

SMITH NOTÆ.

Gallias missum fuisse. Hanc missionem S. Petro tribuit quoque vetus auctor ejus Vitæ, qui sæculo VII floruisse dicitur; Almanno tamen monacho Altilvilaris in diocesi Rhemensis, qui sæculo IX floruit, visum est satis eam ad S. Clementem revocare. Vide Mabillon. Analect., tom. II, p. 86 et seq., ubi et de ejus inventione sub Carolo Calvo an. 868 agitur. Catholoni pro Catalauno ponitur.

^a Xysti. Stephano pontifice martyrium passo anno 257, Xystus die xxiv Augusti aut circiter in ejus locum eodem anno subrogatus est. Hujus martyrium sub Tusco et Basso coss. a Baronio recte recitatum est; qui in eo tantum errat, quod Tusci et Bassi consulatum qui in annum Christi 258 incidit, cum anno 261 ejusdem æræ perperam copulet, et sic prochronismo triennii peccet. Sedit itaque tantum menses undecim, dies sex. Eusebius in Historia annos undecim pontificatus ejus assignat, cum menses totidem ei tribuendi fuissent.

^b Felicissimi. Hi non fuere diaconi, neque Januarius, etc., subdiaconi, neque eodem ac Xystus die passi sunt, ut constat ex Cl. Pearsonii Annalibus Cyprianicis.

^c Decio. Potius temporibus Valeriani et Gallieui imp.

^d Afræ. Ee hac vide diem sequentem.

^e Donati. Ea quæ de Juliani educatione Romæ cum Donato in S. Donati Actis narrantur, falsa videntur. Illud etiam ab omni ratione alienum est, ut Juliani

martyris: qui, ut Gregorius in libro Dialogorum meminit, fractum a paganis calicem sanctum, ad missas orando restauravit.

Florus in T. et L.: In civitate Augusta passio S. Afræ: quæ primo quidem gentilis fuit, postea vero a Narcisso episcopo ad fidem conversa, et baptizata, tempore Diocletiani sub judice Gaio, cum idolis sacrificare nollet, igni est deputata. Cujus eodem die corpus cum integrum inventum esset, et ab Hilaria matre ejus cum tribus filiabus suis, Digna videlicet, Eumentia et Euprepia, sepulturæ traderetur; eodem loco et ipsæ, quia culturæ deorum contradixerunt, ignibus sunt concrematae et pariter passionis gloria decoratae. Eodem die apud Cæsaream Cappadociæ passio S. Mametis [L., Mammæ] martyris: qui post equuleum et ignes variasque torsiones, bestiis tradi-

persecutionis tempore, qui nec integro biennio imperavit, idem S. Donatus lector fuisse dicatur, indeque consecratus diaconus, ac post multos annos presbyter ordinatus, ac denique adhuc eo imperante, decedente Saturo episcopo, suffectus sit in locum ipsius: insuper et adhuc eodem vivente Juliano, fuerit martyrio coronatus. Quomodo etiam temporibus Juliani lector adhuc fuisse perhibetur, qui a Julio pontifice Romano dicitur episcopus ordinatus? Quid autem de ea re sentiam, absque aliquo veritatis præjudicio libenter ac libere dicam. Puto Donati pueritiam et educationem Romæ factam, parentumque necem, non sub Juliano, sed Diocletiani imperio circa extrema illius persecutionis tempora contigisse: ab illis enim temporibus usque ad Julianum 52 annorum spatium intercedit, quo Donatus fuga lapsus se contulit Aretium, ibique sacris ordinibus a Saturo episcopo initiatus, ac deinde illo defuncto, a S. Julio papa in ejus locum subrogatus, et demum sub Juliano imperatore martyrio fuit coronatus. Baron. in Notis ad Martyrol.

^f Calicem. Vide S. Gregorii lib. I Dialog., cap. 7.

^g Afræ. Cum hanc tradant a S. Narcisso episcopo ad fidem esse conversam, putant aliqui, inter quos Petrus de Natal., VII, 28, hunc illum esse Narcissum episcopum Hierosolymitanum laudatissimum. Alii autem dixerunt hunc fuisse Narcissum martyrem Gerundensem; idque testantur ejus Acta.

Quorum corpora Christiani venerabiliter juxta civitatem sepelierunt. Cujus meminit beatus Gregorius, quod fractum calicem orando restauraret. Romæ sanctorum martyrum Petri, Julianæ, cum aliis decem et octo. Mediolani sancti Faustini, tempore Aurelii Commodi martyrizati. Apud provinciam Rhetie, civitatem Augustam, natale sanctæ Afræ martyris.

C. VI Idus Aug. Romæ via Ostiensi, milliario septimo, natale sancti Cyriaci martyris, quem beatus Marcellus cum Lucina matrona christianissima, cum aliis qui cum eo passi sunt sanctorum corporibus, transtulit in prædium suum, condiens aromatibus, et linteaminibus recondens in sarcophagis lapideis, octava die mensis Augusti. Beatorum martyrum pas-

EDITIO BOLLANDIANA.

tur : et cum nec sic, virtute Domini, læsus fuisset, lapidatus occubuit, agente præside Adriano.

D., Romæ passio sanctorum martyrum numero viginti quinque. In Antiochia natale SS. Suffroni, Veneriæ, et aliorum sex. Mediolani natale S. Faustini.

8. — VI Idus. Natalis S. ^b Cyriaci.

Addit T. Largi et Smaragdi : V. insuper jungit nomina Crescentiani, Memmiæ et Juliani : C., omisso Smaragdo, habet nomina Crescentiani et Theodori. Elogium autem retexit Florus in A. et T. : Quem Diocletianus imperator propter filiam a dæmonis vexatione ab ipso curatam maxime venerans, pro eadem re regi Persarum misit. Cujus etiam filiam cum a dæmonio liberasset cum patre et aliis quadringentis triginta baptizavit. Hinc reversum Maximinus catenis ligatum, ante rhedam suam nudum trahi, et a vicario suo Carpasio diversis pœnis afflictum, cum aliis viginti jussit capite plecti.

L. sic brevius : Romæ elevatio corporis S. Cyriaci
SMITH

^a *Faustini*. Qui sub Aurelio Commodo post multa certamina martyrii palmam adeptus est. NOTKER., ADO., BARON.

^b *Cyriaci*. Hujus et Largi et Smaragdi dies natalis, celebratur supra die xvii Kal. Aprilis. Eorum corpora a Joanne presbytero via Salaria sepulta, S. Marcellus papa in prædium Lucinæ via Ostiensi hac die transtulit. Quæ postea in Urbem delata, in diaconia S. Mariæ in via Lata recondita fuerunt.

^c *Nicomedia*. In Notkero hæc sententia sic se habet : In Nicomedia natalis SS. Nazarii, Juliani et Agapæ virginis, Eutybiani, Philadelphie, Leonidis.

^d *Vigilia*. Cur autem præ cæteris martyribus S. Laurentii agantur vigiliæ, id quidem non alia de causa factum, quam ex pristina illa Fidelium observatione, qui propensiori studio ad corpus tanti martyris vigilare cœperunt, ut ejus Acta testantur ; sic enim habent : « Cum tradidissent sepulchuræ S. Laurentium, jejunantes celebrarunt vigilias noctis tri-duo cum multa Christianorum frequentia, nec cessarunt a luctu et lacrymis. » BARON. in notis.

^e *Romani*. Venit autem Justinus presbyter noctu, collectumque corpus ejus sepelivit in crypta in agro Verano. SURTUS tom. IV, p. 588.

^f *Marcellini, Secundiani*. Qui ex persecutoribus facti Christiani, tempore Decii sub consulari Promoto primùm cæsi sunt, deinde equuleo suspensi, et unguis abradi, atque igne lateribus appposito assati, triumphalem martyrii palmam capite cæsi meruerunt. SURTUS, tom. IV. USUARI.

siones, id est, Cyriaci, Largi et Smaragdi, suis locis notatæ sunt, hoc est, septimâ decima Kalendarum Aprilis. Apud Viennam natale sancti Severi presbyteri et confessoris, qui etiam ingentem paganorum multitudinem verbo et miraculis ad fidem Christi convertit.

D. V Idus Aug. Romæ sancti Romani militis, qui confessione sancti Laurentii compunctus, petiit se ab eo baptizari, et mox jubente Decio cum fustibus exhibitus, ac decollatus est. In Verona civitate passio sanctorum Firmi et Rustici, qui tempore Maximiani imperatoris et Annolini consularis passi sunt. Et vigilia sancti Laurentii.

E. IV Idus Aug. Natale sancti Laurentii archidia-

B cum sociis suis, quos Maximinus Diocletiani filius diversis pœnis afflictos cum aliis viginti jussit capite plecti. B., Romæ S. Cyriaci martyris et sociorum ejus. In ^e Nicomedia natale SS. Nazarii, Juliani et Agapæ virginis. Philadelphie natale S. Leonis.

9. — V Idus. ^d Vigilia S. Laurentii. Eodem die Romæ S. ^e Romani militis, qui confessione S. Laurentii compunctus, petiit ab eo baptizari ; et mox, jubente Decio, cum fustibus exhibitus ac decollatus e. t.

Florus in A. et T., Colonie natale SS. Faustini, ^f Marcellini, Secundiani, et Sixti. Eodem die apud Veronam passio SS. ^g Firmi et Rustici : qui post ignem cæteraque tormenta, sub Maximiano, Anulino [T. Amilio] consiliario ejus, capitibus plectuntur. L., Sola horum nomina et agonis locum habet.

C B., In Alexandria natale SS. Antonini, Tiburtii, Valeriani. C. V., In Oriente Firmi, Rustici, Crescentiani, Theodori, vel Theodoli.

10. — IV Idus. Natale S. ^h Laurentii sub Decio ; qui post plurima tormenta carceris, verberum diver-

NOTÆ.

^g *Firmi*. Caucario vicario Veronensis civitatis juxta corpora vigilante, septem viri se negociatores asserentes corpora abstulerunt, et cum navigio imposuissent, ultra non comparuerunt. Corpora autem ipsa transvecta sunt ad Carthaginensem provinciam in civitatem quæ dicitur Prædones. Postea translata sunt ad Capras civitatem Histrie ; ubi conquirerunt donec a S. Maria Veronensi, dicta Consolatrice, Veronam reportata sunt. PETR. de Natal.

^h *Laurentii*. Ejus martyrium pertinet ad an. 258 ; in Epistola enim S. Cypriani ad Successum eo anno data, Sixtus papa in cœmeterio animadversus dicitur octavo Iduum Augustarum, sexta scilicet mensis ejus die ; ideoque cum inter S. Sixti pontificis Romani mortem et Laurentii martyrium triduum solummodo intercesserit, ut constat ex Actis apud Surium, ad diem ejusdem mensis decimam illud referendum. Divus Augustinus passim variis in locis Laurentium laudat, et Ruinartus, vir clarissimus, in Actis primorum martyrum sinceris et selectis p. 180, multa exhibit de S. Laurentio ex aliorum sanctorum patrum et veterum scriptorum opusculis excerpta. Cum S. Sixtus sub Valeriano martyrium passus sit, necesse est et passum S. Laurentium sub eodem imperatore ; Acta igitur S. Laurentii et omnia fere Martyrologia, excepto Baronii Martyrol., corrigenda sunt, quæ falso eum sub Decio passum tradiderunt. Hujus corpus a B. Hippolyto et Jusino presbytero sepultum fuit in cœmeterio Cyriaci in agro Verano.

EDITIO COLONIENSIS.

coni sub Decio, qui post plurima tormenta carceris, verberum diversarum laminarum ardentium, ad ultimum in craticula ferrea assatus, martyrium complevit. Mane autem primo adhuc crepusculo rapuit corpus ejus Hippolytus, et condivit cum linteis et aromatibus, cum beato Justino presbytero, jam vespertina hora, et sepelierunt in agro Verano. Romæ militum Lxv. Tunc passi sunt Claudius, Severus, Crescentius et Romanus ipso die.

F. III Idus Aug. Romæ inter duas lauros natale sancti Tiburtii martyris, qui jussu Fabiani præsidis super prunas ardentes nudis pedibus incedens, in nullo læsus est. Postea vero a prædicto Fabiano, machinante Torquato apostata, gladio transverberatus, martyrium explevit. Item Romæ natale sanctæ Susannæ virginis, quæ fuit filia Gabinii presbyteri, fratris Gaii papæ. Hæc ergo sub Diocletiano imperatore passa est, eo quod nollet Maximo filio ejus in conjugio sociari, sed in virginitate permanere, hortante eam Caio papa, nec non et Serena Augusta, ut stabilis permaneret in fide et castitate perpetua. Propter hoc jussit eam Diocletianus post alia tor-

mentorum, laminarum ardentium, ad ultimum in craticula ferrea assatus martyrium complevit.

V. C., Et vita sanctorum septem fratrum ^a Dormientium. B., Et alibi Crescentionis, Januarii, Exuperati.

11. — III Idus. Romæ S. ^b Tiburtii martyris et ^c Susannæ.

Excidit hæc in A. T. L., dum istius gesta sic describit Florus: Qui de sacro fonte a B. Sebastiano susceptus et in fide Christi roboratus, cum signum idolorum detestaretur, a Fabiano præfecto comprehensus est. (*Hactenus* A.) Ante cujus pedes idem præfectus carbones ardentes effudit dicens: Aut thura in istis carbonibus adijce, aut pedibus nudis super eos incede. At ille signum crucis faciens, constanter super eos nuda ingressus est planta. Hinc

^a *Dormientium*. De his vide xxvii Junii.

^b *Tiburtii*. Filii Chromatii. Hic temporibus Diocletiani, a Torquato, qui mentitus est se Christianum, fraude agente quatenus orantem S. Tiburtium comprehendent infideles, proditus, obruncationem capitis subiit. Vide Acta S. Sebastiani apud Bolland. xx Januar.

^c *Susannæ*. Presbyteri Gabinii, qui supra xviii Febr. colitur, filia hæc fuit, et neptis Caii papæ, qui supra colitur xx Febr. Quam, cum fuit formosissima, Diocletianus mittens Claudium consobrinum suum Gabinio, Maximiano Cæsari uxorem petiit. Pater, dilatione postulata, filiz id aperit coram Caio papa; tamen renuit illa, quippe patris hortatu amplectente virginitatem. Claudio autem eam iterum petente, ipsa ejus osculum aversata, hortatur eum ad baptismum; nec multo post a Caio papa cum uxore et liberis et Maximo fratre baptizatus est. Cum autem noluit Diocletiani votis convenire, jussit Diocletianus ut intra domum suam gladio puniretur. Quo facto Serena Augusta noctu corpus sanctæ martyris collegit, posuitque juxta corpora sanctorum in cœmeterio Alexandri, in arenario in crypta juxta S.

menta in domo propria gladio percuti, et sic martyrium consummavit. Prædicta vero Serena Augusta collegit corpus sanctæ virginis, et sanguinem quem suderat, in eodem loco cum suo velamine tersit, et posuit in capsâ argentea in palatio suo, ubi die noctuque furtivis vicibus orare non cessabat. Corpus autem sanctæ Susannæ ipse manibus suis ornavit, cum linteaminibus et aromatibus, et posuit juxta corpora sanctorum in cœmeterio Alexandri. Et depositio Gaugerici episcopi et confessoris, qui xxxiii annos Cameracorem rex Ecclesiam.

G. PRID. Idus Aug. In Sicilia civitate Catinesium natale Eupli diaconi. Qui cum diutissime torqueretur, decollatus est a Calvisiano consulari, tempore Diocletiani et Maximiani. Eodem die sanctæ Hilariz, matris sanctæ Afræ martyris. Quæ cum ad sepulcrum ejus excubaret, ibidem pro fide Christi a persecutoribus igni tradita est, cum Digna et Eumenia, et Euprepia, quæ fuerunt puellæ sanctæ Afræ. In Syria natale sanctorum Macharii et Juliani.

A. Idus Aug. Romæ sancti Hippolyti, qui tempore Decii ligatis pedibus ad colla indomitum equorum,

EDITIO BOLLANDIANA.

ductus via Lavicana, fundens ad Dominum preces, ictu gladii verberatus, migravit ad Christum. Scriptum in Gestis B. Sebastiani.

Idem Florus ibidem: Eodem die in Gallia civitate Cameraco depositio S. ^d Gaugerici episcopi (*Hactenus* A.), qui et magnæ abstinentiæ magnæque religionis, et eleemosynarum largitor ac miraculorum patrator fuit: et S. Taurini fratris ejus.

V. B. C., Et passio S. ^e Cassiani.

12. — II Idus. In Sicilia civitate Catanensium natale Eupli diaconi; qui cum diutissime torqueretur, decollatus est a Calvisiano [C. Lusione. B. Clusiano] consulari, tempore Diocletiani et Maximiani.

B., Romæ natale Chrysanthi et Dariz. In Syria natale SS. Macharii et Juliani.

13. — Idibus. Romæ S. ^f Ypoliti, qui tempore

SMITH NOTÆ.

Alexandrum. Surius, tom. IV.

^d *Gaugerici*. Evosio Galliarum oppido, quod nunc Ivodium dicitur, oriundi, quem S. Magnericus Trevirorum episcopus clericum et levitam ordinavit. D Vedulphus interea Cameracensis episcopus obiit, et Gaugericus omnium consensu ab Egidio episcopo Rhemensi in Cameracensi sede collocatus est. Plenus bonorum operum et dierum in pace quievit anno Domini 594, episcopatus 59. Sepultus est apud Cameracum in basilica quam ipse construxerat nomine S. Medardi: sed inde cum canonicorum collegio translatus est ad ecclesiam S. Vedasti, quæ ab eo etiam S. Gaugerici dicta est. Molanus de SS. Belgii. GRIN. SENENSIS. Surius, tom. IV.

^e *Cassiani*. Forsan hic idem est cum eo qui v vel xiii die hujus mensis celebratur.

^f *Ypoliti*. A B. Laurentio, qui supra x die Augusti colitur, hic ad fidem conversus baptizatus est. Non sub Decio, ut Martyrologia et Acta S. Laurentii falso asserunt, sed sub Valeriano triduo post S. Laurentium passus est cum tota familia. Quorum corpora S. Justinus in campo ad latus agri Veravi sepelivit.

EDITIO COLONIENSIS.

at sic per carduos et tribulos tractus emisit spiritum. **A** Et Natale Concordiæ nutricis ejus, quam ante ipsum plumbalis cæsam martyrizavit, et aliorum decem et novem de domo ejus, qui simul decollati sunt. Eodem die natale sancti Cassiani Romæ. Qui cum adorare idola nollet, interrogatus a persecutore quid artis haberet, respondit quia pueros notas doceret, et mox spoliatus vestibus, ac manibus post terga revinctis, statuitur in medio, vocatisque pueris, quibus docendo exosus factus fuerat, data est facultas eum perimendi. At illi quantum doluerant discentes, tantum se ulcisci gaudentes, alii eum tabulis ac buxis feriebant, alii stylis vulnerabant. Quanto quorum infirmior erat manus, tanto graviores pœnam martyrii dilata morte faciebant. Pictavis civitate depositio sanctæ Radegundis reginæ. In Germania provincia **B** natale sancti Wigberti presbyteri et confessoris.

B. XIX KALEND. SEPTEMB. Natale sancti Eusebii presbyteri et confessoris, qui sub Constantio imperatore Ariano, machinante Liberio præsule, similiter hæretico, confessionem suam complevit. Nam a præ-

EDITIO BOLLANDIANA.

Decii, ligatus pedes ad colla indomitorum equorum, sic per carduos tribulosque tractus emisit spiritum. Et Concordiæ nutricis ejus, quæ ante ipsum plumbatis cæsa martyrizatur: Et aliorum de domo ejus decem et novem, qui simul decollati sunt. (*Hæstennus A.*) Eodem die natale S. ^a Cassiani Romæ: (*ast C. hucusque*); qui cum adorare idola nolisset, interrogatus a persecutore quid artis haberet, respondit quia pueros notas doceret. Et mox spoliatus vestibus ac manibus post terga revinctis statuitur in medio; vocatisque pueris, quibus docendo exosus factus fuerat, data est facultas eum perimendi. At illi quantum doluerant discentes, tantum ulcisci gaudentes, alii eum tabulis aut buxibus [*D. buximiis*] feriebant, alii stylis vulnerabant: quorum quanto infirmior ætas, tanto graviores martyrii pœnam dilata morte faciebat. Scripsit Prudentius poeta [Scri-

SMITHI NOTÆ.

^a *Cassiani.* Illic in foro Syllæ passus est. Petrus de Natal. dicit eum fuisse episcopum Brixiensem, et peregrinationis causa Imolam venisse, ibique ludum litterarium aperuisse, ac tandem martyrium consummasse.

^b *Radegundis.* Quæ fuit de regione Thoringa, avo rege Bassino, patruo Hermenfrido; patre rege Berethario. A Chlotario rege Francorum captiva ducitur circa an. 530, et in Veromandensi civitate Atteis in villa regia nutriendi causa custodibus deputatur. Nupta Chlotario regi ita vixit, ut non regi, sed Christo conjugio sociata videatur. Suo autem fratre forte occiso a B. Medardo Noviomagi velata est, et in monasterium, quod Pictavi construxit, se contulit; et eum eam rex Chlotarius ejus vir repeteret, S. Germani suasionem destitit. Postquam vitam miraculis plenam transegisset, Radegundis obiit anno Christi 587, juxta Greg. Turon. qui lib. ix, cap. 2, obitum ejus illigat anno 12 regis Childeberti, et a Gregorio Turonensi in Basilica S. Mariæ sepulta est. Vide Vitam ejus in Surio, tom. IV, et in Mabillon. Act. SS. Ben., tom. I.

dicto Constantio includitur in quodam cubiculo domus suæ, habente in latitudine pedes quatuor: ubi multos dies in oratione perseveravit, et nono decimo Kalendarum Septembris, post menses septem, adhuc tamen inclusus dormitionem accepit. Cujus corpus collegit Gregorius et Orosius presbyteri, et sepelierunt in crypta juxta corpus beati Sixti episcopi et martyris, via Appia, in cœmeterio Calisti, ubi et titulum ipsius scribentes posuerunt ita: *Eusebio homini Dei.* Audiens Constantius, quod Gregorius et Orosius sepelissent corpus beati Eusebii, in eadem crypta, ubi illud condiderant, præcepit vivum includi Gregorium. Hunc semivivum nocte Orosius excepit inde, et post paululum defunctum juxta corpus sancti Eusebii sepelivit. Factaque est gravissima persecutio in catholica Ecclesia ab Arianis, sedem apostolicam tenente Liberio. Et vigilia assumptionis Mariæ virginis.

C. XVIII KALEND. SEPTEMB. Assumptio sanctæ Dei genitricis et perpetuæ virginis Mariæ. Eodem die

psit Prudentius poeta *abest a B.*]

Florus in T., In Gallia Pictavis civitate depositio S. ^b Radegundis reginæ, quæ in thoro Lotharii Francorum regis recubans, potius monacha vocabatur quam uxor. Cujus consortium spernens, Christum quem dilexit, amplexa est, tantamque meruit virtutem, ut etiam mortuam suscitaret.

L. Ipso die S. Radegundis regina.

14. — XIX KAL. SEPT. Natale S. ^c Eusebii presbyteri.

Additur in T. L., Tituli Conditoris. In A., ^d Tituli et S. Conditoris: in V. et C., Et Peregrini. B. præsignat Viridena Syri.

A. T. L., Vigilia Assumptionis S. Mariæ Dei genitricis. B., In Africa natale S. Demetrii. In Africa natale S. Stratonis. Item in Africa Pauli, Eracii, Possessoris. In Aquileia natale SS. Felicis, Fortunatæ, Vincentiæ.

15. — XVIII KAL. S. Mariæ dormitio.

^c *Eusebii.* Qui præsentem Constantio imperatore Ariano cum fidem Catholicam constanter defenderet, et Liberium papam Arianiæ perfidiæ consensusse doleret, jubente eodem Constantio, includitur in quodam cubiculo domus suæ, habente in latitudine pedes quatuor; ubi multis diebus in oratione constanter perseveravit, ac post menses septem adhuc tamen inclusus obiit. Cujus corpus collegerunt Gregorius et Orosius presbyteri et sepelierunt in crypta juxta corpus B. Sixti episcopi et martyris via Appia, in cœmeterio Callisti. *Ado, Nothæ.*

^d *Tituli.* Est vetus Titulus S. Eusebii, cujus mentio habetur in concilio primo Romæ habito sub Symmacho papa. Asservantur illic veneranda corpora SS. Eusebii, Orosii atque Paulini, multaque aliorum martyrum reliquiæ, ut ejusdem ecclesiæ vetera monumenta declarant. Eandem ecclesiam Zacharias papa vetustate collapsam restituendam curavit; hocque tam inscriptiones in marmore iucisæ, quam etiam liber de Romanis pontificibus testantur. *BARONIUS* in notis.

EDITIO COLONIENSIS.

sancti Tharsicii acolyti et martyris. Quem pagani cum invenissent Christi corporis sacramenta portantem, cœperunt discutere quid generet. At ille indignum iudicans parvis prodere margaritas, tandiu lustibus ac lapidibus mactatus, quousque exhalaret spiritum. Et revoluta ejus corpore sacrilegi discussores nihil invenire potuerunt sacramentorum Christi. Christiani autem collegerunt corpus martyris, et sepelierunt in cœmeterio Calisti. In Nicomedia sanctorum Stratonis, Philippi et Eutychiani, cum eorum sociis.

D. XVII KALEND. SEPTEMB. In Nicæa Bithyniæ natale sancti Ursatii confessoris, sub Licinio persecutore, qui relieta militia solitariam vitam in quadam turri præfatæ urbis elegit: tantisque virtutibus claruit, ut et dæmones expulisse, et ingentem draconem

orando interemisse legatur. Romæ sanctæ Serenæ, uxoris quondam Diocletiani Augusti. In Alexandria sanctorum Orionis, Æmilii et Ignatii. In Persida sanctorum Tyrsi cum sociis suis. Metis civitate sancti Arnulfi confessoris.

E. XVI KALEND. SEPTEMB. Apud Africam sanctorum martyrum, Liberati abbatis, Bonifacii diaconi, Servi et Rustici subdiaconorum, Rogati et Septimi monachorum, et Maximi pueri: qui persecutione Vandolica, jussu crudelissimi regis Hunerici, de territorio Caspensis civitatis, ex habitaculo monasterii abstracti, atque ad urbem Carthaginem sunt producti, ubi pro confessione fidei carcerali custodiæ mancipati, et crudelibus ferri ponderibus arctati: novissime tyrannus jussit navem lignorum manipulis adimpleri, atque in ea omnes pariter alligatos in medio pelagi igne

EDITIO BOLLANDIANA.

Notatur rubrica In D. in A. T. L. B. C. Assumptio dicitur. V. C., Et alibi Trationis [Stratonis], Philippi et Anticiani. A. T. L., In Nicomedia natale SS. Philippi et Euticiani [Eutici]. In Carthagine natale SS. Isaac et Maximiani. B., In Nicomedia natale SS. Stratonis, Philippi et Euticiani cum sociis eorum.

16. — XVII KAL. Vacat Bæda.

D., In Nicæa Bithyniæ natale S. ^a Ursacii confessoris. V. C., Natale Simpliciani et S. Thyrsi, Orionis et Emelii. A. T. L. B., In Persida natale Tyrsi cum sociis suis. In Alexandria passio SS. Orionis et Agnatii. In Galliis civitate Metis [In Galliis civitate Metis deest

SMITH NOTÆ.

^a Ursacii. Potius Arsacii. Erat hic natione Persa, qui cum alendis imperatoris leonibus præpositus militaret, non ignobilis inter confessores principatu Licinii exstitit. Prædixit terræ motum, quo Nicomedia collapsa est Datiano et Cereale consulibus 1x Kal. Septembris, ut scribit Ammianus Marcellinus et Idatius in Fastis, qui fuit annus Christi 358. Arsacius autem antequam clades accidisset, Deo supplicavit, ut prius moreretur, quam oculis suis cerneret urbis ruinam. SOZOMEN. IV, 16.

^b Arnulfi. Hic fuit ex nobilibus ortus parentibus. Duxit uxorem nomine Dodam, et ex eadem duos filios suscepit; et cum diversis in regis palatio honoribus floruerat, cum viro egregio Romarico ire Lerinum cogitavit, sed utriusque votis impedimentum quoddam in hac causa obfuit. Post Pappolum Arnulfus sedem Metensem anno 614 obtinuit. Postquam per aliquot annos Ecclesiam optime rexisset, ad eremum secessit, nempe ad Montem-Sanctum ubi Romaricus degebat, quo in loco cœnobitiæ et anachoretæ præter virgines Deo sacras consistebant. Quo die et anno obierit S. Arnulfus, obscurum videtur. Natalem ejus diem assignant supra Bæda et Ado in Martyrol. et Martyrol. Romanum xv Kal. Augusti. Omnino vero præferenda videtur sententia sinceri Usuardi et Wandelberti, qui Arnulfi obitum xvii Kal. Septemb. consignant, cum dies xv Kal. Aug. sit ejus dies translationis. Scriptor Vitæ S. Goerici: « Datis oblationibus, inquit, xv Kal. Augusti idem corpus S. Arnulfi « ad ecclesiam quæ tunc temporis ad SS. apostolos « vocabatur, deportant. » Consentit Vitæ S. Arnulfi auctor, dum anni fere jam acto tempore a morte factam ait translationem. Nam si Arnulfi obitus in xv Kal. Augusti, translatio vero in xvii Kal. Septemb. incidat, non anno fere exacto, sed præterlapso facta translatio diceretur. De anno major difficultas, Sigebertus annum 640 assignat, quem sequi statueres dum certior non occurrat. Et tamen Jonas qui anno tertio post S. Bertulfi abbatis Bobiensis mortem,

in B.] natale S. ^b Arnulfi episcopi confessoris. Verum in A., omissio Orione, tantum legitur: Et depositio S. Agnatii. In B. scribitur Ignatii, et interponitur nomen Emelii.

17. — XVI KAL. Octavæ S. Laurentii.

V. C., Et S. Mametis [C. Numetis] monachi. T., Passio S. ^c Mammetis. L. B., In Cæsarea Cappadociæ [Cappadociæ deest in B.] natale S. Mammetis monachi et martyris. A. B. T., In Calcedonia Cappadociæ passio S. ^d Eufemiæ virginis. T., Eodem die passio ^e septem martyrum, qui passi sunt sub Honorico rege. B., In pago Cenomanico, Anisola

hoc est anno 643 scribebat, initio Vitæ Arnulfum Metensem episcopum laudat, necdum sanctum appellat. Vide S. Arnulfi Vitam apud Sec. II, Act. Ben.

^c Mammetis. Qui patriam habuit Paphlagoniam, parentes Theodotum et Rufinam; et natus est, dum parentes pro fide carcerem tulerunt. In carcere autem mortuis parentibus, mulier quædam clara genere et opibus et denique pietate, nomine Ammia, infantem sustulit, et sibi educat in filium. Cum fuit puer quindecim annorum, sistitur ad tribunal Democriti Cæsareæ Cappadociæ præsidis; deinde coram ipso Aureliano fidem non multo post professus est; et post flagra, et ignes, et lapidationem, in mare mitti jussus est; sed statim angelus de cœlo veniens, terrorem quidem intulit eis, qui ipsum ducebant, et eos vertit in fugam; jubet autem martyrem venire in mortem, qui est Cæsareæ et illic degere; quo in monte ferarum lacte pascitur. Sistebatur denique coram Alexandro præside, et sub eo martyrium feliciter consummavit. SURIUS, tom. IV.

^d Eufemiæ. Hæc infra colitur die xvi Septembris.

^e Septem. Carthagine in Africa sanctorum martyrum Liberati abbatis, Bonifacii diaconi, Servi et Rustici subdiaconorum, Rogati et Septimi monachorum, et Maximi pueri, qui in persecutione Vandolica, pro confessione Catholicæ fidei, et unici baptismatis defensione variis et inauditis suppliciis exagitati, demum super ligna, quibus concremandi erant, clavis confixi, cum ignis sæpius accensus fuisset, ac divinitus semper extinctus, Hunerici jussu remorum vectibus percussus, et comminutus cerebris enecatus, cursum certaminis sui perfecit. Eorum res gestas scripsit Victor Uticensis lib. III de pers. Wandal. et libello seorsim posito in appendice ejus operis. Cum ibi passi legantur sexto Non. Julii, hæc tamen die de his Martyrologi omnes agunt, forlasse ob factam ea die translationem.

EDITIO COLONIENSIS.

supposito accremari, qui Dei nutu extinctus est. Tunc præcepit eos remorum vectibus in modum canum cerebris comminutis singulos extingui. Corpora eorum in mare jactata sunt, sed eadem hora littoribus reddita, a Christiano populo in monasterio Celerinæ sunt condita. Apud Cæsaream Cappadociæ natale sancti Mammetis martyris, qui passus est imperante Aureliano sub Alexandro præside. Ipso die octava sancti Laurentii martyris et confessoris.

F. XV KALEND. SEPTEMB. Apud Prænestinam civitatem natale sancti Agapiti martyris, qui sub Antiocho rege, cum esset puer annorum quindecim, pro

monasterio, ^a Translatio corporis et dedicatio basilicæ S. Carilephi abbatis et confessoris.

18. — XV KAL. Natale S. ^b Agapiti martyris.

Addit D. Sub Aurelio imperatore, Antiocho præside. Præsignant B. A., In Prænestina civitate. C. V., ^c Silantia [C. Philantiæ] Helianæ virginis, Marcianæ virginis. L., Et in Prænestina civitate natale Eziachi cum sociis suis. Et natale ^d Helenæ reginæ. A., Et S. ^e Martini papæ. A. T. B., Et natale S. Candidi. P., In Amantia civitate natale SS. Pontimi, Philantiæ, Helianæ virginum.

SMITH NOTÆ.

^a *Translatio.* S. Carilephi reliquiæ grassante Normannorum strage in castrum Blesas, vulgo Blois, diœcesis Carnotensis ad Ligerim situm translatae sunt, asservanturque hodie in oratorio S. Carilephi dicto intra castrum ambitum, præter sinciput quod cum duabus vertebris in ipsius sancti monasterio Anisolensi habetur. Natalis S. Carilephi supra celebratur Kalendis Julii.

^b *Agapiti.* Qui cum esset annorum quindecim, jussu Aureliani imperatoris tentus ac primo nervis crudis diu cæsus est, et per quatuor dies incarceratus. Inde cum præsi Antiocho fuisset exhibitus, prunas ardentibus super caput ejus jussit imponi. Sed cum gratias Deo ageret martyr, flagellis est cæsus et nudus suspensus capite deorsum verso, acri subter fumo factus; Deinde iterum flagellis cæditur, et bulliens aqua supra ventrem ejus fusa est. Antiocho autem repente mortuo, cum S. Agapitus ex præcepto imperatoris leonibus objiceretur et minime læsus esset, gladio ministrorum coronandus percussit. Ado, Notker. — Celebris est ipsius memoria Præneste, ubi sacrae ejusdem reliquiæ asservantur. Baronius in notis.

^c *Silantia.* In Ponto Amecia civitate, natalis SS. Pontini, Philantiæ, etc. Hieron. mart.

^d *Helenæ.* De S. Helenæ pietate, magnitudine animi, beneficentia, et quomodo in Ecclesis religiose versata sit lege Euseb. in Vita Constantini, III, 42, 43, 44, 45, 46. Quomodo etiam crucem Domini diu perquisitam Hierosolymis reperit, vide Socrat., I, 17, et Sozomen., II, 1. Hujus obitus anno 326, contigit, quod ostendit consulatus Flavii Valerii Constantini, Constantini Magni fratris, anno sequenti gestus. Cum enim Helena nepotes suos Constantini Magni liberos summo amore prosequeretur, id ante omnia providit, nequis ex Constantii liberis Constantini fratribus imperium eis subriperet. Quare illos velut exules, quoad vixit, semper detinuit, nunc Tolosæ in Gallia, ut scribit Ausonius, nunc Corinthi, quemadmodum prodit Julianus in Epistola ad Corinthios, cujus fragmentum exstat apud Libanium in oratione pro Aristophane Corinthio, ubi Libanium testatur, Helenæ consilio et novercalibus odiis Constantium Juliani patrem hac et illac traductum fuisse. Cum itaque Constantinus Constantini Magni frater, ut Zonaras prodit, anno sequenti consul processerit, non dubium quin post matris mortem hunc in fratrem honorem

A Christo passus est. Hic nervis cædebatur, et flagellis atrocissimis, et nudus suspensus est, capite deorsum verso, et atro subter fumo factus, et tunc aquam bullientem fuderunt super ventrem ejus. Postea leonibus projectus, sed nihil ab eis est læsus, ad ultimum decollatus est. Corpus ejus nocte sublatum est a Christianis, et positum in sarcophago novo, nutu divino ibi invento. Romæ beatorum Joannis et Crispi presbyterorum, qui multa corpora sanctorum in persecutione officiosissime sepelierunt et ipsi postmodum in pace quieverunt.

G. XIV KALEND. SEPTEMB. Natale sancti Magni. In

B 19. — XIV KAL. Natale S. ^t Magni [B. Magni. *Ipsodie natale S. Andreæ*], seu S. ^s Andreæ cum sociis suis duobus millibus [B. militibus] quingentis nonaginta septem [V. nonaginta octo].

Præsgunt A. T. L., In Alexandria: ast A. et T. sic distinguunt: In Alexandria natale S. Magni et S. Andreæ martyrum. Eodem die natale S. ^h Mariani cum duobus millibus quingentis nonaginta septem. Deinde addunt: Romæ natale S. Magni martyris.

Constantinus Magnus contulerit. Romam delatum est cadaver Helenæ Augustæ, ut testatur Eusebius in Vita Constantini, III, 47, et post biennium Constantinopolim deportatum, ut tradit Nicephorus, VII, 30. At Socrates, I, 17, verba Eusebii transcribens τὴν βασιλεύσαντων πόλιν novam Romam interpretatur, cum Eusebius regiæ urbis nomine Romam semper designare soleat. Adde quod nondum dedicata erat Constantinopolis, ac proinde urbs regia vocari non poterat, cum tunc temporis esset tantum vetus Byzantium.

^e *Martini.* De Martino papa vide infra XII Novembris.

^t *Magni.* Hunc Ado et Usuardus et Rabanus male cum S. Andrea confundunt. S. Magnus Anagninæ necatus est in persecutione Decii. De quo, ut scribit Baronius in notis, tabulæ et vetera monumenta Ecclesie Anagninæ. Agunt alii hac die de alio Magno martyre in Cæsarea Cappadociæ tempore Aureliani imperatoris sub præside Alexandro de quo Petrus de Natal., VII, 76. Fuit item alius S. Magnus episcopus Altinensis de quo apud eundem in appendice cap. 17.

^s *Andreæ.* Tribuni sub Antiocho in regionibus Syriæ; qui cum divinitus adeptus esset insignem de Persis victoriam, multi ex militibus ejus victoriae participes fidem Christianam amplexati sunt. Hoc cognito, Antiochus iratus S. Andream in ignitum lectum æreum poni jussit, deinde in carcere conjecit. Jussu autem Maximiani et carcere cum sociis liberatus, in Ciliciam ad Tarsum se contulit, et a Petro episcopo Tarsensi baptismum suscepit. Fugiens autem e Tarso cum sodalibus per totum Taurum montem, donec ad istius montis angustias perveniret, ulterius progredi desistit expectans martyrium, ubi omnes a Seleuci, qui præficebatur Ciliciæ, militibus trucidati sunt. Suardus, tom. IV. Perperam e Andreas et Magnus infra dicuntur passi in Alexandria.

^h *Mariani.* Festum ejus depositionis etiam infra celebratur die X Septembris, cujus vitam et velustissimo Breviario edidit Labbæus t. II Bibl. Novæ, p. 342, ubi dicitur annis sex in monasterio princiaco, sub S. Faterio abbate vixisse, tum secessisse apud Spinolanum vicum, ibique 44 annis eremiticam vitam transegisse. Terradius episcopus Bituricensis qui ecclesiam ejus dedicasse dicitur, interfuit concilio Agathensi an. 506

EDITIO COLONIENSIS.

Gallia sancti Donati presbyteri, qui anachoreticam vitam multis annis duxit. Romæ beati Julii senatoris martyris. Hunc docuerunt beati martyres, Eusebius, Vincentius, Peregrinus, Pontianus, per quorum manus etiam facultates suas pauperibus distribuens, a beato Rufino presbytero baptismum percepit. Quod audiens Commodus imperator, iratus tradidit eum Vitellio judici, ut facultates ejus requireret, et ad sacrificandum impelleret. Quique coniecit eum in carcerem, et post triduum catenis vinctum fecit sibi præsentari; et auditum eum, tandiu jussit sustibus cædi, donec emitteret spiritum. Cujus corpus collegerunt noctu supradicti sancti martyres, et sepelierunt in cœmeterio Calepodii.

A. XIII KALEND. SEPTEMB. Samuelis prophetæ, cujus sacra ossa Augustus Arcadius de Judæa transtulit in Thraciam portantibus episcopis, et omnium eccle-

EDITIO BOLLANDIANA.

20. — XIII KAL. * Samuel propheta.

Florus in A. T. L., Cainone castro, depositio S. ^b Maximi confessoris; qui et maximis virtutibus enituit, et, ut liber Vitæ ejus docet, quæ versu conscripta legitur, beatissimi Martini discipulus fuit. Et S. ^c Philiberti abbatis, qui diversas hominum infir-

siarum populis tanta lætitia occurrentibus, quasi viventem suscipere. Eodem die beati Porphyrii, qui sanctum martyrem Agapitum erudit in fide et doctrina Christi. In Alexandria natale Dioscori, et alibi Philiberti abbatis. In Lucania sanctorum Valentini, Leontii. In Sinnida civitate sanctorum Valenti, Pircii, Arci, Maximi, Pamphili et Colovi confessoris, et sancti Bernardi abbatis.

B. XII KALEND. SEPTEMB. In territorio Gamalitanæ civitatis, natale sancti Privati martyris et episcopi, qui passus est persecutione Valeriani et Gallieni. Eodem die natale sanctorum Bonosi et Maximiani, quorum gesta habentur. In civitate Salona natale Anastasii martyris: qui cum videret beatum Agapitum inter tormenta fortiter Christum confitentem, exclamavit: Magnus est Christianorum Deus, et non est alius præter eum. Erat autem cornicularius miles.

mitates curans per Spiritum sanctum futura prævidit. Habetur in T. primo loco.

C. V., Et S. ^d Valentini martyris. T., In Lucania natalis Valentini. B., In Lucania natale SS. Valentini et Leontii. In Alexandria natale S. Dioscori.

21. — XII KAL. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L., Et passio S. ^e Privati: qui Va-

SMITH NOTÆ.

et Aurelian. I, an. 511, unde colligimus Marianum, regnante Chlodoveo I, floruisse. Vicus Evaunensis est vicus diœcesis Lemovicensis, vulgo dictus Evaux, ubi sepultus dicitur a Græg. Turon. de Gl. Conf. 81, Marianus, qui in vicina silva, la forest d'Antreaignes en Combraille, mortuus repertus fuerat. Sacrum ejus corpus in ipso pariete ecclesiæ, quam hodie incolunt canonici S. Augustini, depositum fuerat, sed exinde transtulatum fuit in capsam argenteam a Reginaldo de la Porte episc. Lemovicensi an. 1300, ut refert Bernardus Guido apud Labbeum tomo I Bibl. Novæ, p. 635. Male adduntur cum duobus millibus quingentis nonaginta septem, quæ potius ad S. Andream videntur pertinere.

* Samuel. Cujus ossa, ut in libro contra Vigilantium B. Hieronymus scribit, Augustus Arcadius de Judæa transtulit Thraciam, portantibus episcopis. Sub Attico episcopo Constantinopolitano eas allatas se Constantinopolim, locatasque in templo ad ptimum positio, scribit Theodorus Lector in Collectan. lib. II.

^b Maximi. Qui occidere quod erat cupiens, apud Insulam-Barburam monasterii Lugdunensis peregrinari expetiit; manifestatus autem et ibi, in patriam redire disposuit. Cum in itinere, dum Ararim fluvium transiret, naufragium passus esset, ad castrum Cainonense urbis Turonica veniens monasterium circa ann. 463, collocavit; ubi plenus dierum obiit et sepultus est. Græc. Turon. de Gloria Conf. 22.

^c Philiberti. Heliano territorio orti, filii Filibaudi episcopi Vicojuliensis. Qui in aula regis Dagoberti educatus, Agili postea abbatis Resbacensis disciplinæ se commisit: quo defuncto, et ipse fratrum omnium consensu abbas electus est. Tunc a rege Francorum Chlodoveo, atque ejus regina vocabulo Baldechilde, locum in pago Rotomagensi, Gemeticum nomine obtinuit, et anno circiter 654, postquam annos aliquot regendo post Agilum Resbaco variisque peregrinationibus impendisset, ibi monasterium construxit. Cum autem multa pietatis opera fecisset, Hebroinus, eo quod propter superbiam Filibertus eum increpasset, in B. virum Rotomagenses quosdam

clericos inflammavit, qui eum apud Andœnum falso detulerunt, tantumque effecerunt, ut episcopus eum jussit in carcerem trudi. Dimissus inde e carcere ad Ansoaldum episc. Pictav. se recepit, et eo opitulante in Herio maris insula monasterium condidit, ubi cum vixisset annos octo, Ebroino ejus hoste mortuo a S. Andœno revocatus est. In Cultivo territorio Waratto palatii princeps oppidum Villare ei donavit, ubi virginum monasterium construxit. Deinde cum Aicadrum Gemetico præfecisset abbatem, reversus est Herium, ubi obiit. B. Filibertus post Ebroini necem ab exilio revocatus non longo tempore superstes fuit. Anno regni Theodorici 9, Ebroinum occisum esse tradit Sigebertus, hoc est anno Christi 681, ad insequenti. Proinde S. Filiberti obitus anno circa 684, collocandus videtur. Surius tom. IV. Mabillon. Act. Ben. sæc. II. — Translatio ejus occasione Nortmannorum ab Hilbodo abbate Heriensi anno 836, facta est VII die Junii primo ex Heriensi monasterio in Deense per Ampennum, Varinns et Palum. Postea incenso Deensi monasterio, quæ conflagratio accidit anno 847, nihilo minus eo in loco remansit corpus sacrum usque ad annum 857, quo in Conaldum monasteriolum agri Andecavensis transtulatum est. Inde ad recuperanda prædia quædam anno 862 erectum est Masciacum apud Pictones; ubi restitit in annum 875, quo in Trenorchiensem abbatiam delatum est. MABILLONII, Act. Ben. part. I, sec. IV.

^d Valentini. Hic cum Leontio colitur etiam postriedie apud Hieronym. Mart.

* Privati. Alamannis sub duce Chroco in Gallias irruentibus, S. Privatus Gabalitanæ urbis episcopus, in crypta Menmatensis montis, ubi jejuniis orationibusque vacabat, reperitur, populo Gredonensis castris in munitione concluso. Sed dum oves suas bonus pastor lupis tradere non consentit, dæmonis immolare compellitur. Quod spurcum ille tam execrans quam relutans, tandiu sustibus cæditur quoad usque putaretur exanimis; sed ex ipsa quassatione, interpositis paucis diebus, spiritum exhalavit. Græc. Turon. I, 52. Surius, tom. IV.

EDITIO COLONIENSIS.

Ad quem præses: Sicut video, inquit, seductus es. A cum sociis eorum. Item Romæ beati Antonini martyris; qui cum esset carnifex, vidit stantem juvenem cum spongia, et detergentem latera sanctorum martyrum Eusebii, Pontiani, Peregrini atque Vincentii, cum suspensi in equuleo cæderentur, exclamare cœpit: Vere Deus est Christus, quem hi prædicant; et fugiens occulte a Rufino presbytero baptizatus est; et reversus ad Vitellium cum se Christianum libere fateretur, capitali sententia damnatus, via Aurelia sepultus est. Eodem die octava Assumptionis sanctæ Mariæ.

C. XI KALEND. SEPTEMB. Natale sancti Timothei, qui ab Antiochia veniens Romam, sub Melchiade papa susceptus est in hospitium a Sylvestro papa, qui postea episcopus factus est. Qui cum annum totum et aliquot menses prædicans, multos ad Christum convertisset, tentus a Tarquinio urbis præfecto, et longa carceris custodia maceratus, cum sacrificare idolis noluisset, tertio cæsus, et gravissimis suppliciis attrectatus, ad ultimum decollatus, et juxta beatum Paulum apostolum sepultus est. Augustuduno sancti Simphoriani, qui tempore Aureliani imperatoris sub Heraclio consulari, cum idolis sacrificare nollet, primo verberibus afflicto, deinde carceri mancipatum, ad ultimum abscisso capite martyrio effecit. In portu Romano, sanctorum peregrinorum martyrum, Martialis, Epicteti, Saturnini, Aprilis et Felicis,

Item Romæ beati Antonini martyris; qui cum esset carnifex, vidit stantem juvenem cum spongia, et detergentem latera sanctorum martyrum Eusebii, Pontiani, Peregrini atque Vincentii, cum suspensi in equuleo cæderentur, exclamare cœpit: Vere Deus est Christus, quem hi prædicant; et fugiens occulte a Rufino presbytero baptizatus est; et reversus ad Vitellium cum se Christianum libere fateretur, capitali sententia damnatus, via Aurelia sepultus est. Eodem die octava Assumptionis sanctæ Mariæ.

D. X KALEND. SEPTEMB. Natale sanctorum martyrum Donati, Restituti, Valeriani, Fructuosæ, cum aliis duodecim in Antiochia coronatis. Eodem die beati Zachæi episcopi, qui quartus a Jacobo Jerosolymorum rexit Ecclesiam. Lugduni sanctorum martyrum Minervi et Eleazari cum filiis octo. In portu urbis Romæ sanctorum Hippolyti, Quiriaci et Archilalai. Remis civitate, sanctorum Timothei et Apollinaris, qui ibidem martyrizati sunt. In Alexandria beati Theonæ venerabilis. Passio trium fratrum in civitate

EDITIO BOLLANDIANA.

Valeriani et Galieni temporibus, cum esset episcopus Minatensium, ob sanctæ fidei confessionem, a barbaris flagris et ustionibus afflicto tempus terminavit.

B. C. V. L., In Hispania Julii et Juliani. C. V., Vincentii, Angurii et Fructuosi. B., In Sardinia natale SS. • Luxurii, Trajani, Quadrati episcopi. Synodogæ natale SS. Artosii, Diomedis, Zotici. Et alibi Privati martyris. D., In Territorio civitatis Gavalitanæ Privati episcopi et martyris. A. T., In Hispaniis natale S. Vincentii. Eodem die Juliani. T., Colodi.

22. — XI KAL. Natale S. b Timothei, qui ab Antiochia veniens Romam, sub Miltiade papa, susceptus est in hospitium a S. Sylvestro, qui postea episcopus factus est. (Hactenus A.) Qui cum totum annum et aliquot menses ibi prædicans multos ad Christum convertisset, tentus a Tarquinio urbis præfecto, et longa carceris custodia maceratus, cum sacrificare idolis noluisset, tertio cæsus et gravissimis suppliciis

attrectatus, ad ultimum decollatus est, et juxta beatum apostolum Paulum sepultus. Scriptum in historia S. Sylvestri. Eodem die natale S. Symphoriani martyris.

Florus in A. T. L., prænotato Augustoduno addit: Qui tempore Aureliani imperatoris ab Eraclio consulari comprehensus, quia statuam Berecynthiæ adorare noluit cæsus et carceri est mancipatus, ductusque C extra murum a persecutore est prostratus.

V., Et S. e Ypoliti in portu. Et alibi Martialis et Aureæ in civitate Ostia. L., Ipso die S. d Mauri martyris cum sociis suis. B., In Antiochia natale Marini. In Gallia civitate Augustoduno natale SS. Medardi et Emiliani cum filiis suis octo.

23. — X KAL. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L., In Aquileia natale SS. Fortunati et Ermogenis et Martialis. Et in civitate Egeas passio SS. • Claudii, Asterii, Neonis: qui sub Lysia

SMITH NOTÆ.

• Luxurii. Qui cum Cisello et Camerino in persecutione Diocletiani sub Delphio præside gladio cæsi sunt. Baronius in Mart. — Trajanus etiam cum Luxurio passus est, si nostro auctori, Notkero et Martyrol. Hieron. credas: et Quadratus juxta nostrum et Hieronymum. Baronius in notis scribit hunc sine episcopatus loci titulo, tam in veteri Romano Martyrologio, quam in vet. Mss. hactenus positum reperiri; nec aliquem docere, eunam Ecclesiæ fuerit præfectus. Petrus de Natal. hunc eundem censet, cum eo qui colitur 23 Maii.

b Timothei. Hic passus est nec post annum 312, nec ante annum 310. Nam ante annum 310, Melchias Romæ pontificatum non gessit, et anno 312, post interitum Maxentii, Constantinus, qui in Occidente imperabat, pacem Ecclesiæ restituit. Petrus igitur de Natal. de Timotheo agens, errare omnino conspicitur, dum eum refert passum sub Valeriano imp. cum nihil commune habeat Valerianus imp. cum Melchiade papa, cujus tempore hunc passum esse idem ipse tesatur. Sed et ejus martyrium perperam ponitur apud Cuspinianum sub sexto consulari Constantii; nam cum passus sit sedente Mel-

chiade papa, nequaquam aptari potest tempori illi, quo post Marcellini pontificatum Romana sedes vacaret.

D e Ypoliti. De hoc vide diem sequentem.

d Mauri. Passi Rhemis civitate Galliæ. Qr. a Roma cum B. Timotheo Rhemos veniens, postquam verbum Dei ibidem disseminans Apollinarem cum aliis pluribus baptizasset, a Lampadio præfecto cum sociis sanctis quos baptizaverat, decollatus est.

e Claudii. Quem præses jussit primo virgis cædi, postea in equuleo suspendi et ejus pedibus flammæ admoveri, particulas quoque ex ejus calcaneis præcisas illi offerri, unguibus vexari, testis asperrimis latera radi, et candelas ardentes applicari. Asterius in equuleo torquetur, pedes ejus uruntur, corpus immaniter flagellatur. Neoni cervix frangitur, carbones ardentes in eum conjiciuntur, et nervis dorsum ejus conscinditur. Omnes denique tres fratres cruci affliguntur. Cui bis Donvina et Theonilla passæ sunt, Coss. Diocletiano II et Aristobulo: Est hic annus a Christo secundum veriorem supputationem 285.

EDITIO COLONIENSIS.

Ægæa sub *Lysia* præside, id est, *Claudii, Asteris, A* *Neonis*. Et vigilia sancti *Bartholomæi* apostoli.

E. IX KALEND. SEPTEMB. Natale *S. Bartholomæi* apostoli, qui apud *Indiam Christi Evangelium* prædicans, vivens a barbaris decoratus est, atque jussu regis *Astragis* decollatus martyrium complevit. Hujus apostoli sacratissimum corpus primum ad insulam *Liparis*, quæ *Sicilia* vicina est, deinde *Beneventum* translatum, pia fidelium veneratione celebratur. Apud *Carthaginem* sanctorum qui passi sunt tempore *Valeriani* et *Gallieni*. Ferunt enim inter alia supplicia,

EDITIO BOLLANDIANA.

præside crucifixi sunt. Eodem die *Remis* civitate passio *SS. a* *Timothei* et *Apollinaris* [*A. Apollonii*] : qui a *Roma* in *Gallias* missi, apud urbem *Remensem* consummati martyrio, cœlestia regna meruerunt.

D., Natale sanctorum martyrum *Donati, Restituti, Valeriani, Fructuosæ*, cum aliis duodecim, qui præclarissimo confessionis honore *Antiochiæ* coronati sunt. *V. S.*, *Cyriacæ* ad *S. Laurentium*. In *Nepe S. Tholomæi* episcopi et martyr's. *C.*, In *Aquileia S. b* *Fortunati, Ermogenis*. Et in portu urbis *Romæ* natale *S. c* *Hippolyti*, qui dicitur *Nonus. B.*, *Romæ* natale *SS. Laurentii, Abundii, Innocendi*. In *Gallia Remis* civitate natale *SS. Timothei, Apollinaris*. *Augustoduno* depositio *S. d* *Flaviani*.

24. — IX KAL. In *India* natale *e* *Bartholomæi* apostoli.

SMITH NOTÆ.

a *Timothei*. Horum martyrum Acta, illos cum *Manro* presbytero aliisque multis, *Nerone* imperante, sub *Lampadio* præside, passos fuisse commemorant : quæ sententia non placet iis qui nullos martyres in *Galliis* ante *M. Aurelii* tempora admittunt. Videntur tamen *Maximiani* temporibus antiquiores ; nusquam enim sub *Rictio Varo* præside passi, ut cæteri *Belgiæ* *Galliæ* istorum temporum martyres, dicuntur. De his *Marlot*, lib. 1 *Metrop. Remensis* cap. 21. *Frodoardus* Acta fere integra exhibet, sed passionis tempus non exprimit ; *Timotheum* vero ex *Oriente Remos* advenisse scribit, atque laudat *Greg. Turon. de Gloria Martyrum*, 1, 55.

b *Fortunati*. Ex tabulis *Ecclesiæ Aquileiensis* reliquias ipsorum habentis, passi sunt *Singidoni* in *Mysia* sub *Victoriano* præside, *Diocletiano* imperatore ; quorum prior erat lector, alter diaconus, quo tempore *S. Donatus* et socii, de quibus die *xxi* hujus mensis *Ferrarius* in *Catalogo* generali agit, passi sunt.

c *Hippolyti*. Qui et pridie colitur, apud *Usuardum* et alios. Scribit de *Hippolyto* *Portuensi S. Hieronymus* in lib. de *Script. Eccl.* cap. 61, et in proœmio super *Matth.*, ubi eum appellat martyrem. Claruit temporibus *Alexandri imp.*, ut scribit *Euseb.*, iv, 16. Agens de eodem *Nicephorus* appellat eum episcopum *Portuensem*. Miramur quod *Hieronymus* de eo agens, cujus *Ecclesiæ* episcopus fuerit se non potuisse scire testatur. *Gelasius* autem in libro de duabus naturis contra *Eutychem*, cum *Hippolytum* citat, dicit fuisse episcopum *Menopolitanum* *Arabie* ; quod verum puto, antequam venerit in *Italiam*. De hoc *Hippolyto Prudentium* in hymno undecimo decipi perspicuum est ; dum quod est alterius *Hippolyti* *Antiocheni* presbyteri, olim *Novationi*, huic tribuit. Rursus autem illud *Petri Damiani* de *Hippolyto* *Portuensi* in *Epistola* ad *Nicolaum* secundum *Romanum pontificem*, qua hunc etiam *Nonnum* dictum esse testatur, illum, inquam, qui quæstuarium illum *Antiochenam* ad meliorem frugem redidit, nullatenus putamus esse consentaneum

tunc a præside *Elbanum calcis accensum*, et ante ora illius *prunas cum thure exhibitas*, et præsidem dixisse *Christianis* : *Eligite e duobus unum* : aut *thura super his carbonibus offerte Jovi*, aut in *calcem demergimini*. Tunc *trecenti viri fide armati*, se *ictu rapidissimo Christum Dei Filium Deum fatentes*, jecerunt in ignem, et inter vapores calcis in pulverem sunt conversi. Ex quo etiam *andidatus ille exercitus beatorum Massa candida meruit nuncupari*.

Florus addit in *A. et T.*, Qui decollatus est in *India* interiore pro *Christo* jussu regis *Astyagis*. Abest hoc die in *V. et* refertur sequenti.

B Idem *Florus* in *A. T. L.*, *Romæ* passio *S. c* *Genesisii*, qui, cum esset miles, se *fidei Christianæ* subiecit. (*Hactenus A.*) Hic cum jussu *Diocletiani* imperatoris diu in *eguleo* positus, *ungulis attractatus*, *lampadibus inflammatus*, in confessione sancta persisteret ac diceret *Judici* : « Si centuplicaveris circa me tormenta, *Christum* mihi de ore, *Christum* de corde auferre non poteris, » gladio jussus est interimiri. Eodem die *Rodomo* [*L. Rotomago*] depositio *S. e* *Audoeni* episcopi et confessoris, qui plurimis miraculo-

C veritati : ille enim *Nonnus* fuit *Edessæ* episcopus, vixitque temporibus *Theodosii Junioris* imperatoris, ut scribit *Niceph.*, xiv, 30, de quo etiam habetur mentio in concilio *Calcedonensi* ; at vero *Nonni* natalis in *Baronii Martyrologio* est dies 11 *Decembris*. Viget adhuc in portu *Romano* memoria *S. Hippolyti* episcopi, illaque conspicitur alta *fovea aquis plena*, in quam projectus martyrium consummavit. *Baronius* in notis. De hoc ipso *Hippolyto* vide etiam *Bædæ Chronicon* sub *M. Aurelio*.

d *Flaviani*. De quo tabulæ *Augustodunensis* *Ecclesiæ*, et vetera *manuscripta*, necnon *recentiores* hac die.

e *Bartholomæi*. *Baronius* natalem hujus diem postridie agit. Hunc apud *Indos* fidem annuntiasse constare videtur ex *Eusebio*, v, 10 ; *Rufino*, iii, 1 ; *Hieron. de Script. Eccl.* : sed non adeo certum est, quam regionem illi auctores *Indiæ* nomine designare voluerint. Vide *Tillemont*, tom. 1 *Hist. Eccl.* Quod ad ejus reliquias spectat, fuit illis in primis illustrata civitas *Daras* in finibus *Persidis*, ut scribit *Theodorus* lector lib. 11 *Collectan.*, et *Niceph.*, xvi, 37. Ejus amplissimum templi illic erecti a *Justiniano imp.* meminit *Procop.* lib. 11 *ædif.* *Justin.* imp. *S. Bartholomæum* sepulcrum *Lipari* anno 808 a *Saracenis* violatum est, ejusque sacræ reliquiæ anno sequenti *Beneventum* translatae sunt ; unde *Roman* allatae sunt ab *Otone III*, atque in *insula Tiberina* depositæ, ubi etiamnum asservantur. De genere mortis, diversæ sunt sententiæ : In commentariolo *Hippolyt.* de duodecim apostolis legitur, *S. Bartholomæum* capite deorsum pendente esse crucifixum. Testatur etiam *Josephus* apud *Metaphrastem*, fuisse cruci affixum, idque *Niceph.* profertur lib. 11, c. 39, et excoriatum fuisse tradunt alii, ut apud *Isidorum de Vita et obitu sanct.* 177. Noster denique decollatum scribit.

f *Genesisii*. De hoc vide diem sequentem, quo ab omnibus fere *martyrologiis* colitur.

g *Audoeni*. *Suessione* nobili genere orti ac in aula *Clotarii* regis *auricularii* ; ubi cum *S. Eligio* optine se

EDITIO COLONIENSIS.

F. VIII KALEND. SEPTEMB. Passio Genesii martyris, sub Diocletiano imperatore, qui fuit primum sub gentilitate mimus, thymelicæ artis magister; sed postea Christi confessor factus, modis multis a persecutoribus est cruciatus, hoc est, fustibus cæsus, equuleo suspensus, flammis adustus, novissime decollatus. Romæ natale sanctorum quatuor marty-

rum signis rotilans, oratione sancta more Eliæ e cœlo pluviam adeptus est.

D., Carthagine ^a martyrum Massæ Candidæ. V. C., Romæ nat. S. Genesii martyris. Et in Ostia S. ^b Aureæ virginis. B., In Antiochia natale Jebonii, Capitulani, Italiæ. ^c Redonis civitate depositio S. Audoeni episcopi et confessoris. Neveruis civitate depositio S. Patriani abbatis et confessoris. Cenomanis civitate natalis Rigomeri presbyteri et confessoris.

25. — VIII KAL. Vacat Bæda.

Florus in A. et T., Arelato passio S. ^d Genesii Martyris, qui decisione capitis agonem pro Christi nomine pollenti fervore conservavit. L., Qui, ut fertur, alio non est tinctus baptismate quam proprio sanguine. Pergit Florus in T. et L., Et Romæ na-

SMITH NOTÆ.

gessit. Qui Rotomagensis episcopus juxta Pagi ordinatus est anno 640; omni virtute clarus, monasteria, ecclesias, xenodochiaque fundavit; et per annos non paucos eandem gubernavit ecclesiam. Defunctus sepeliebatur in monasterio S. Petri in suburbio Rotomagensi, hodieque celebri sub ipsius S. Audoeni nomine. Verus dies hujus sancti emortalis videtur esse omnibus ignotus. Fridegodus tamen natione Anglus arbitratus est Audoenum et vivis excessisse IX Kalendas Septemb. Dominica; sed eo die mortuus non est, cum Fridegodus ipse testetur eum obiisse anno 677, vel juxta Cod. Ms. 678; et, cum ut dies xxiv Augusti sit Dominicus, necesse sit, ut in cursu sit littera E, quæ in neutrum annum incidit ante an. 682, quo tamen mense Augusto adhuc in vivis erat Audoenus. Vide Pagi anno 684, xx.

^a Martyrum. Qui passi sunt tempore Valeriani et Gallieni. Ferunt enim inter alia supplicia tunc a præside clibanum calcis accensum, et inter ora illius prunas cum thure exhibitas, et præsidem dixisse Christianis: Eligite et duobus unum, aut thura super his carbonibus offerte Jovi, aut in calcem demergimini. Tunc trecenti viri fide armati se ictu rapidissimo Christum fatentes jecerunt in ignem, et inter vapores calcis pulveris sunt demersi. Ex quo etiam Candida Massa meruit nuncupari candidatus ille beatorum exercitus. Ado. BARONIUS.

^b Aureæ. Ea passa habetur tempore Alexandri imperatoris sub Ulpiano præfecto. Viget adhuc ejus memoria ad ostia Tiberina, ubi et sacræ ejus reliquiæ reservantur.

^c Rhedonis. Melius Rotomago.

^d Genesii. Quatuor sunt cognomines sancti, qui in Aquitanix regionibus honorantur: in primis Arelatensis ille, de quo hic agitur. Alter est divus Thierni Tutelaris, de quo Greg. Turon. lib. de Gloria martyrum cap. 77, cujus festum celebratur v Kal. Nov. Tertius est episcopus Claromontensis, de quo Ordo in Non. Julii, et Catalogus episcoporum. Ultimus est Comes Claromont., de quo Catalogus comitum, hist. S. Præjecti et S. Bonii, Labbei Bibl. Nov., n. 719. Vide hujus Acta apud Surium, auctore Paulino Nolano episcopo, et ejusdem insigne miraculum a B. Hilario Arelatensi episcopo conscriptum.

^e Lucii. Hic non hodie, sed die IV Martii, quem

rum, Eusebii, Pontiani, Peregrini et Vincentii, imperante Commodo, Vitellio iudice: qui primum levati in equuleo, ac nervis distenti, fustibusque sunt cæsi, et flammæ ad latera eorum appositæ, nec tamen superati, Eusebius præcisa lingua loquebatur, novissime plumbatis usque ad emissionem spiritus mactati sunt. Quorum corpora collegit beatus Ruff-

EDITIO BOLLANDIANA.

tale ^e Lucii episcopi et martyris, qui vigesimus primus post Petrum cum ecclesiam annis tribus et mensibus tribus rexisset, temporibus Gallieni et Valesiani [L. Galli et Volusiani] exsilio retrusus, sed postea nutu Dei ad propriam ecclesiam incolumis est reversus, deinde martyrium in confessione Christi pertulit.

V., S. ^f Bartholomæi apostoli. Hic in Lycaonia prædicavit, ad ultimum in Albano majoris Armeniæ urbe vivens a barbaris decoratus, atque per jussuonem regis Astyagis decollatus est, sicque terræ conditus ibique sepultus. Natalis ejus VIII Kal. Septembris celebratur. C., In civitate Ostia S. Aureæ. Romæ S. ^g Genesii martyris. D., Natale S. Genesii

supra vide, e vivis excessit. De anno autem mortis assignando magna est difficultas; verum ex iis, quæ in Chronico Damasi sana sunt, quando agit de Cornelio et Stephano, tempus quo sedit Lucius inter utrumque, satis certo colligit Pearsonius in annal. Cypriani. Nam Cornelius juxta illud Chronicon decessit. Gallo II et Volusiano consulibus, hoc est anno 182; Stephanus ordinatus est secundum idem Chronicon, Volusiano II et Maximo Cos., id est anno 253. Neque enim inter primum Volusiani et secundum ejus consulatum alii consules in Fastis habentur. Quare Lucius anno elapso post decessum Cornelii ordinatus, ante pontificatum Stephani anno 253 decessit. Nicephorus, VI, 7, sedis Lucii durationem accurate notavit; ait enim: Non integris septem mensibus ecclesia administrata, Stephanum habuit successorem. Aliqui hodie quamdam S. Lucii translationem celebrant. Ita auctor Ms. Florarii: Translatio sanctorum pontificum Lucii papæ, etc., Martyrologium sub nomine Usuardi Coloniae et aliud Lubecæ eam doctrinali clericorum, anno 1490, excusa, ista habent: In Dacia, in ecclesia Roskildensi translatio S. Lucii papæ et martyris. Hermannus Greven in suis ad Usuardum additionibus ista ita restringit: Translatio capitis S. Lucii papæ et martyris ab urbe Roma in Daciam ad ecclesiam Roschildensem. Duas S. Cyprianus ex Africa scripsit S. Lucio Epistolas, priorem, cum ad pontificatum assumptus esset, quam dolemus perisse; posteriori vero, cum ab exsilio Romam reversus esset, ut ei cum collegis Africanis reditum gratularetur.

^f Bartholomæi. De hoc et S. Aurea vide diem præcedentem.

^g Genesii. Hic et pridie colitur, ubi miles fuisse dicitur; sed constat ex ejus Actis apud Surium tom. IV editis, eum fuisse mimum, et dum in teatro, quo magis placeret Diocletiano imp., Christianos ritus irridendos exhiberet, et aqua ficti baptismatis perfunderetur, illico Christum vere confessum esse, et ideo martyrio coronatum. Confundunt hunc cum Genesio Arelatensi Mombritius et Petr. de Nat. Romæ illustris est memoria hujus Genesii, quam Gregorius papa Tertius instauravit, atque muneribus exornavit, ut constat ex lib. de Rom. pontif. in eodem Gregorio Tertio. Sub Plutiano præfecto passus est.

EDITIO COLONIENSIS.

nus presbyter, et sepelivit. Item sancti Genesii Arelatensis, qui in ripa Rhodani fluminis decollatus, et proprio cruce baptizatus, martyrii gloriam accepit. Eodem die sancti Sandradi abbatis.

G. VII KALEND. SEPTEMB. Romæ sancti Zepherini papæ, qui rexit ecclesiam annos octo, menses septem, dies decem. Illic constituit ut præsentibus omnibus clericis et laicis fidelibus, sive diaconus, sive sacerdos ordinaretur, et astantibus sacerdotibus missæ celebrarentur. Item natale sanctorum Irenei et Abundii Romæ, quos Deciana persecutione jussit Valerianus incloacari, eo quod corpus beatæ Concordiæ in cloacam missum levaverunt. Et ipso-

EDITIO BOLLANDIANA.

martyris: qui prius in urbe mitemelæ artis magister fuit. B., in Syria natale S. ^a juliani martyris. In Capua civitate Campaniæ natale SS. Rufini et Julii. Hermetis. B. A. T., in Hispania natale SS. martyrum Justi et Pastoris. T., in Pago Viromandensi natale S. ^b Hunegundis virginis. Ipso die natale S. ^c Aredii abbatis. A., Tumularias depositio S. Hunegundis virginis. L. locum reticet.

26. — VII KAL. Romæ natale SS. Ereni et Abundii; quos ^d Deciana persecutione jussit Valerianus incloacari, eo quod corpus B. ^e Concordii in cloacam missum levaverunt. Et ipsorum quoque corpora le-

SMITHI NOTÆ.

^a Juliani. Hunc martyrem et presbyterum vocat Petr. de Natal. xi, ult. 224.

^b Hunegundis. Quæ nata in pago Viromandensi ex generosis parentibus, e baptismatis fonte levata est a B. Eligio pontifice Noviomensi. Adulta autem, desponsata est cuidam nomine Eudaldo; quæ tamen fieri cupiens monacha, sponsum ad piam hortatur peregrinationem; Romam igitur cum eo pergens, et a papa velum postulans, ab eo velum cum benedictione recepit. Martinum autem I papam designat Ecclesia San-Quintinensis in Lectione 4 Breviarum. Quod quidem stare non potuit, nisi Eligius priusquam esset episcopus Hunegundem de sacro fonte levaverit. Ante enim sedi Noviomensi præfuit Eligius, quam Martinus Romanæ. Hunegundis autem a sponso irato quod a virgine monacha jam facta spretus esset, relicta, patriam repetiit, et seipsam et bona sua omnia monasterio Humolariensi contulit, ubi tandem obiit anno circiter 690. Siquidem Hunegundis de sacro fonte levata est a B. Eligio, qui anno circa 660 ad superos migravit. Memoratur Hunegundis in additionibus ad Usuardum et in Martyrologiis Benedictino et Gallicano et nostro viii Kal. Septemb., tametsi ob festum S. Ludovici ejus officium a canonicis Augustæ Veromanduorum in diem sequentem transfertur. Corpus ejus e tumulo elevatum est anno Christi 946, pridie Nonas Octob., cujus rei historiam sæculo v Benedictino Bernerus abbas descripsit, ac deinde in pretiosorem thecam anno 1051 translatum est a Macario Humolariensis cœnobii abbate.

^c Aredii. Abbatis Lemovicensis ex urbe Lemovica oriundi. Pater illius Jocundus, mater Pelagia appellata est; fratrem habuit Renosindum juxta Greg. Turon. de mirac. S. Martini, II, 59, Edit. Ben. Qui vero in vulgatis editionibus pater ejus mendose nuncupatur. Illic Theodeberto regi traditus, aulicis palatinis adjungitur. Sed relicto tandem regis palatio, S. Nicetii episcopi Trevrensensis monitus vitam sanctius instituit. Et cum, vita miraculis plena ante acta, major fuisset octogenario, testamento condito ac SS. Martino Hilarioque antistitibus hære-

rum quoque corpora levavit Justinus presbyter, et sepelivit in crypta juxta beatum Laurentium. Apud Victimilium, castrum Italiæ, sancti Secundi martyris ex legione Thebeorum. Et Pergamis sancti Alexandri martyris, qui et ipse erat ex legione prædictorum sanctorum, qui decollatione martyrium explevit.

A. VI KALEND. SEPTEMB. Apud Capuam natale sancti Rufi martyris, quem beatus Apollinaris Petri apostoli discipulus docuit et baptizavit, cum esset idem Rufus patriciæ dignitatis. Thomis sanctorum martyrum Marcellini tribuni, et uxoris ejus Manneæ, et filii ipsius Joannis et Serapionis clerici, et Petri

B vavit ^f Justinus presbyter, et sepelivit in crypta juxta B. Laurentium.

Florus in A. et T., Eodem die civitate Thessalonica natale S. ^g Anastasii: Hic fullo fuit, sed fidei merito inter numerum martyrum annumeratus est.

L., Et in civitate Salonia natale S. Anastasii martyris. V., alibi. C., In civitate Salona. V. C., Natale S. Anastasii, hic fullo et martyr fuit. ^h Quintini martyris. B., In civitate Salona natale S. Anastasii martyris. Autissiodoro civitate depositio S. ⁱ Eleutherii episcopi.

27. — VI KAL. Vacat Bæda.

NOTÆ.

dibus constitutis, ægrotare cœpit et post aliquot dies obiit, nempe anno 16 Childeberti regis, ut Greg. Turon., I, 29, scribit, Christi nimirum 591. A S. Ferreolo Lemovicensi episcopo sepultus est in ecclesia B. martyris Juliani. De Aredio Gregorius Turon. scripsit in libro II de Mirac. S. Martini, cap. 39, et lib. II de Gloria mart., cap. 40. Ejus vitam dedit Cl. Ruinartus in editione sua Gregorii, aliam ab ea quæ inter Acta sanctorum edita est sæculo I, Benedictino, pag. 349.

^d Deciana. Hi vero non passi sunt sub Decio, sed sub Valeriano imp., scilicet circa annum 258. Vide supra de S. Laurentio die x hujus mensis.

^e Concordii. Rectius Concordiæ, nutricis S. Hippolyti, de qua agitur die xiii hujus mensis. De his sanctis vide vitam S. Laurentii apud Surium, tom. IV.

^f Justinus. De hoc supra vide IV diem hujus mensis.

^g Anastasii. Qui non Thessalonice, sed Salonæ Dalmatiæ civitatis passus est sub persecutione Diocletiani imperatoris. Illic ex Aquileia ortus civitate, artem fullonis exercuit; quia autem Christum confessus est, suspensus ad collum ejus ingenti lapide in mare præceps datur. Matrona vero quædam Christiana nomine Asclepia, corpus martyris habere cupiens, quosdam ex servis suis misit, qui corpus ejus invenirent. Repererunt autem Afri quidam cadaver, et ejus caput in patriam suam portaverunt, et ecclesiam in nomine ipsius ædificaverunt. Corpus vero sine capite sibi delatum matrona illa devotius excepit; quod, donec defervesceret persecutio, in prælio suo celavit, deinde ecclesiam construxit, et corpus martyris in Salonitano territorio collocavit. Petr. de Natal. Apud quem postridie celebratur, et apud Baronium XXI die hujus mensis.

^h Quintini. Si hic idem sit cum Quinto apud Hieron. Martyrologium, una cum Basilla et Maximiliano Romæ passus est.

ⁱ Eleutherii. Sedit annos 28, menses 8, dies 9. Hujus episcopatus ante an. 533, initium sumpsit; eo enim anno Aurelianensi II concilio subscripsit:

EDITIO COLONIENSIS.

militis. In Galliis civitate Arelatensi sancti Cæsarii A episcopi et confessoris, viri miræ sanctitatis. Augustoduno sancti Siagri episcopi et confessoris.

B. V KALEND. SEPTEMB. Natale beati Hermeti martyris. Hunc beatus Alexander papa urbis Romæ cum esset præfectus, baptizavit cum uxore et filiis

EDITIO BOLLANDIANA.

Florus in A. T. L., Arelato civitate depositio S. Cæsarii martyris. Et in Ægypto civitate Oxirenchena [civitate Oxirenchena deest in L.] sedecim martyrum, quorum gesta habentur, qui bestiis et igne superatis, gladio occubuerunt. Eodem die Romæ passio ^b Nemesii diaconi et Lucillæ filiae ejus, qui capitis plexione jubentibus ^c Valeriano et Gallieno consulibus ob confessionem Christi sine audientia perempti sunt.

Vacat supplementum D., nisi quod recentissima manu inscriptum sit nomen Syagri episcopi. V. C., In ^d Lucania civitate Felicis, Saviniani [V. Sabaniani], Honorati et S. Rufini. T., Et passio sanctorum martyrum, ^e Felicis, Georgii monachi, Libiosæ, Aurelii atque Nataliæ. Eodem die translatio S. ^f Sulpitii episcopi. B., Arelatis depositio S. ^g Cæsarii episcopi. Constantinopoli SS. Ollii et Stephani diaconi. Augustoduno natale S. ^h Agri episcopi. B. A. T. L., In Capua natale S. ⁱ Ruphi martyris.

28. — V KAL. Natale S. i Hermetis martyris. in

SMITH NOTÆ.

non igitur post an. 561 ad cœlos migravit, ab anno enim 553 ad annum 561 numerantur anni 28. Ideo non attingit, ut legitur in Historia episcoporum Autissiod. apud Labbei Bibl. Nov., 1, 419, Justiniani minoris tempora, qui non ante an. 565 Justiniano successit. S. Eleutherius conciliis Aurelianensibus, II, anno 533; III, anno 538; IV, anno 544; V, anno 549, celebratis interfuit, et obiit plenus dierum, conjunctusque est sepultura sanctis prædecessoribus suis in basilica S. Germani episcopi. Apud Baronii Martyrologium ejus dies Natalis agitur xvii Kal. Septemb. In prædicto loco Labbei Bibliothecæ xvi Kal. ejusdem mensis; forsitan igitur translatio quædam hodie celebratur.

^a Cæsarii. Qui territorio Cabilonensi natus est: Et a Cabilonensi episcopo Silvestro clericus factus, etiam ad Lerinense monasterium se transferens, aliquandiu summa abstinentia et sanctitate vixit. Ab Eunonio Arelatensi præsele presbyter consecratus, in ejus locum postea invitatus susceptus est; multas inimicorum passus injurias, exsilia, mortis sententiam patienter tulit: et a Domino liberatus, etiam persecutores suos a morte liberavit. Romam ad Symmachum papam adit. Diversis conciliis, maxime Vasensi, anno 529 interfuit. Monasteria instituit, monialium præcipue, quibus sororem suam S. Cæsariam præfecit. Ad statuendum S. Cæsarii obitum sequentes characteres chronologici observandi sunt. Anni triginta jam effluerant a condito monasterio in sanctimonialium gratiam, cum S. Cæsarius vita migravit, ut in ejus Vita, II, 36, legimus. Istud monasterium ante Alarici Gothorum regis necem inceptum, Theodorico Italicæ rege Arelatem oppugnante, quod anno 508 contigisse V. C. Hadrianus Valensius in lib. vi Rer. Franc. probat, eversum est, ut in Cæsarii Vita I, 15, dicitur. Anno insequente vel proximo Cæsarius, monasterio restituendo manum admoveit, quod ante duos vel tres annos perficere non potuit. Proinde annus mortis ipsius, qui annis triginta post exædificatum cœnobium accidit, anno 542 illigandus est. Ejus Vitam in duobus libris descriptam vide in sæculo i Benedictino.

^b Nemesii. Hunc cum ejus filia Stephanus papa baptizavit, et ipsum Nemesium ordinavit diaconum. Martyres hi decollati sunt pridie antequam Symphronius in igne spiritum reddidit, ut scriptum est in Actis Stephani apud Sur. tom. IV. Symphronii natalis vel xxvi vel xxvii Julii in Martyrologiis celebratur; die igitur præcedente de Nemesio agendum videtur. Quamobrem ergo hi ad hunc diem referuntur, incertum videtur. Baronius in Martyrologio die i Octob. prodit hoc fuisse decollatos viii Kal. Septemb. Si vero viii Kal. Augusti assignasset, multo, ut mihi videtur, rectius fecisset. Celebrantur autem hi xxxi die Octob. quod cum antea eorum corpora a beato Stephano sepulta essent, a B. Sixto via Appia ea die honestius tumulata, et a Gregorio Quinto in diaconiam S. Mariæ Novæ translata sunt,

B una cum S. Symphronio, Olympio, Exuperia, et Theodulo. Quæ sanctorum corpora, Gregorio XIII, summo pontifice, ibidem inventa, sub altari ejusdem ecclesiæ honorificentius collocata sunt vi Idus Decemb.

^c Valeriano. Sc. anno Christi vel 254, vel 255; ambobus enim hisce annis Valerianus et Gallienus consulatum gesserunt.

^d Lucania. In Polentia civitate. Hieron. Martyrol.

^e Felicis. Hi omnes Cordubæ passi sunt in Hispania. Liliosa fuit filia Felicis, et Natalia uxor Aurelii. Georgius in terra Bethleemica ortum habuit, et 25 annis apud monasterium S. Sabæ sub regulari magisterio conversatus est. Qui ab abbate David ob stipendium monachorum in Africam directus, inde in Hispaniam hortatu Carthaginensis episcopi proficiscitur, ubi cum suis hisce sociis martyrium passus est; nam cum ipse diversis stimulis laceratus, calcibus pugnisque satellitum acerbissime vulneratus esset; et Nataliæ avulsi capitis capilli, et immaniter quoque pugnibus cæderetur, primum Felicem, deinde Georgium, postea Liliosam, atque ad extremum Aurelium et Nataliam gladio peremerunt. Sicut tom. IV. De his apud Baronium agitur xvii Julii, prout et in tabulis Ecclesiæ Cordubensis.

^f Sulpitii. De hac translatione sic scribit Bollandus in Sulpitio Pio episcopo Bituricensi die xvii Januarii: « At rursus xvii Augusti Carthusiani Coloni. in Auct. rio ad Usuardum, Bellinus de Padua edit. Paris. an. 1521, Martyrol. Germanicum, ista habent: Bituricas civitate et translatio S. Sulpitii episcopi et confessoris. » Ejusdem meminere eo die quædam mss. et Sausaluis.

^g Cæsarii. De hoc vide in comitate præcedente.

^h Agri. Potius Siagrii. Scribit de eo Greg. Turon. lib. de gest. Franc., v, 5; ix, 23 et 41, et x, 28, et in ejus Hist. Franc. Epitome, cap. 89. Ado Viennensis in Chron. anno 575 appellat eum virum summæ sanctitatis, eundemque testatur interfuisse primo concilio Matisconensi. Pervenit etiam ad tempora S. Gregorii papæ, cujus ad eundem exstant plures epistolæ. Ipse autem Romam venit, subscrispsitque privilegio concessio Ecclesiæ S. Medardi, in iunctione undecima, anno 593, quæ circiter tempora obiisse videtur.

ⁱ Ruphi. Rufus cum esset patriciæ dignitatis, Apollinaris episcopus S. Petri discipulus filiam ejus a mortuis suscitavit, ipsamque in fide docuit et baptizavit una cum filia et uxore et familia promiscui sexus numero 324, ut scriptum est in Passione Apollinaris apud Surium tom. IV. Quod Nero Cæsar audiens, ipsum a ducatu Ravennæ absolvit. Cum autem Rufus venisset Capuam, tentus a vicario præfecti Mesalino, noluit sacrificare et decollatus est. P. 271. DE NATAL.

^j Hermetis. Hunc qui fuit præfectus Urbis, cum uxore, sorore et filiis baptizavit S. Alexander pontifex Romanus; quo cognito, Aurélianus comes a

EDITIO COLONIENSIS.

ac sorore Theodora, et cum eo pariter mille ducentos quinquaginta servos ejus, uxores quoque et filios eorum, prius ingenuitate illis concessa, ac non multo post ab Aureliano gladio plectitur. Cujus corpus collegit beata Theodora, atque in via Salaria sepelivit. In Africa depositio sancti Augustini epi-

EDITIO BOLLANDIANA.

Africa S. ^a Augustini episcopi: qui primo de sua civitate propter barbaros Sardiniam translatus, ^b nuper a Luitprando rege Longobardorum Ticinis relatus et honorifice conditus est.

Florus in A. T. L.: Scosis [T., Comis; L., Scottis] civitate natale ^c Bibiani episcopi et confessoris, qui multis languentibus tribuit sanitatem. Et Arvernensis in vico, qui dicitur Privatis, in Galliis, passio

SMITH NOTÆ.

Trajano imp. missus est ad internecionem omnium Christianorum. Statur ergo Romam ingressus, S. Hermetem cum Alexandro carceri inclusit, nec multo post eum decollavit, cujus corpus soror ejus Theodora collegit, et in Salaria veteri hodie sepelivit. Acta S. Alexandri apud Bollandum die tertia mensis Maii. Errat Ado, dum passum scribit sub Aureliano imp. Nam Aurelianus ille judex erat, non imperator, ut prædicta Acta demonstrant: nec minus errat Baronius in Notis qui tradit eum passum sub Hadriano imperatore; nam eadem Acta testantur hunc ante Alexandrum Trajani temporibus martyrio fuisse coronatum. Vide supra de S. Alexandro die in Maii.

^a Augustini. Qui fuit ex provincia Africana, civitate Thagastensi; prius grammaticam in sua civitate, et rhetoricam in Carthagine postea docuit: consequenti autem tempore trans mare in urbe Roma, et apud Mediolanum, ubi tunc imperatoris Valentianus Minoris comitatus fuerat constitutus. Et cum Manichæorum hæresi apud Carthaginem adulescens fuerat seductus, in fide catholica edoctus a S. Ambrosio et confirmatus est, et ab eodem baptizatus. Major autem annis triginta Africam reliquit, et a Valerio Hipponensi episcopo capit ad presbyterii gradum, et factus presbyter monasterium intra ecclesiam mox instituit, et accepit potestatem verbum Dei coram episcopo prædicandi, multosque libros adversus Africanas hæreses maximeque contra Donatistas, Manichæos et paganos confecit. Valerius vero metuens ne ab alia Ecclesia sacerdote privata ad episcopatum quæreretur, et sciens se corpore et ætate infirmissimum, S. Augustinum invitum licet ordinari sibi coepiscopum a primæ Numidiæ Megalo Calamensi episcopo obtinuit. Ejus auctoritate Ecclesia catholica, frustra reluctante Donatistarum Jurore, graviter pullulavit; et id præcipue contigit post collationem quæ ab universis episcopis catholicis apud Carthaginem cum Donatistarum episcopis facta est. Nec minus strenue adversus Pelagianistas quam Donatistas laboravit, per annos ferme decem libros condens, et in ecclesia populis ex eodem errore frequentissime disputans. Denique laboribus in bonum Ecclesiæ subeundis indefessus, in fide catholica defendenda strenuus, sedulus in hæreticis fallaciis refutandis, Vandalis Gothicisque mense XIII Hipponensem urbem angusta obside onem prementibus, febre correptus obiit anno ætatis 76, episcopatus 40, Christi 430, consulibus Theodosio XII et Valentiano II. Vide Vitam, auctore Possidio, editam ult. vol. in edit. Bened. De hac translatione ex Sardinia Ticinis vide ult. Comma Bædæ Chronici.

^b Nuper. Ex hac voce nuper notandum est Martyrologium hoc non diu post hanc translationem compositum fuisse: cum autem translatio accidit Leonis

A scopi, qui primo de civitate sua propter barbaros in Sardiniam translatus est, et nuper a Luitprando rege Longobardorum Ticinum relatus, et honorifice conditus est. Constantinopoli sancti Alexandri episcopi et confessoris, cujus virtute orationis Arius divino judicio condemnatus crepuit medius, et effusa

S. ^d Juliani martyris: qui sub Crispino præside paganis se ad pœnam quærentibus ultro se pro amore nominis Christi offerens, gladio est interemptus.

C., Et depositio S. Faustini episcopi. S. Balbinæ. B.. Santonis civitate depositio S. Viviani episcopi et confessoris. Item Romæ Basilei, Helie. Constantinopoli depositio S. ^e Alexandri episcopi. Arvernico B natale S. Juliani martyris.

Isaurici anno quarto, hoc est, anno Chr. 721, et Bæda anno 734 obiit, argumentum mihi videtur maxime probabile, quod hoc Martyrologium revera sit a Bæda confectum, quia paulo post hanc translationem compositum esse constat.

^c Bibiani. Fortunatus lib. 1, carm. 12, Leontium Burdegalensem laudat ob consummatam ejusdem sancti basilicam, quæ ab Eusebio, tum ab Euerio Santonium episcopis incepta fuerat. In ea erat S. Bibiani sepulchrum, quod argento auroque tectum fuisse Leontii et Placidinæ sumptibus idem auctor attestatur: ecclesia S. Bibiani cum suburbio cognomini hodieque subsistit. Exstat in vet. ms. S. Petri Carnutensis epistola sub nomine Augustini ad Bibianum episcopum Santonensem data, quæ edita est a Mabillonio in App. ad Liturgiam Gallicanam; ubi respondet Augustinus litteris quas ei Bibianus per Trojanum diaconum suum transmisserat. Secundus est in vulgatis catalogis Santonium episcopos. Ruinartus in Notis ad Greg. Turon. de Glor. Conf., 58.

^d Juliani. Qui cum esset B. Ferreoli tribuni comes, et in habitu militari occulte Christo serviret, in persecutione Diocletiani a militibus tentus, desecto gutture morte horribili necatus est. Baron. Julianum martyrem Brivate passum esse et sepultum, nemo est qui inficiatur. Sed cum duplex ejus nominis vicus sit, vetus scilicet et nova Brivas, hic est quo in loco primitus S. martyr fuerit depositus. Savaro, Sirmondus, etc., censent illum in veteri Brivate sepultum fuisse; de qua Greg. Turonensem, Fortunatum, Apollinarem Sidonium in propemptico seu carin. 24, aliosque veteres locutos fuisse volunt; alii vero hæc de nova Brivate intelligunt, ubi etiam S. Juliani corpus asservatur in percelebri basilica. De hoc vide Greg. Turon. de Gloria martyrum lib. II.

^e Alexandri. Qui in episcopatu Constantinopolitano D Metrophani successit. Noluit Arium prævaricantem et socios in communionem recipere, licet Eusebii Nicomediensis graves minas intentaverit; petiitque a Deo ut siquidem recta esset Arii sententia, ipse diem disceptationi præstitutum nequaquam videret. Sin vera esset fides, quam ipse profiteretur, ut Arius impietatis pœnas lueret, quippe qui omnium malorum auctor esset. Neque incassum precabatur Alexander ut mira illa et repentina mors Arii abunde testatur. SOCRATES, I, 57, 38; SOZOMEN. II, 29. Cum tres quidem ac viginti annos in episcopatu egisset, octo vero ac nonaginta annos vixisset, ex hac luce migravit, cum prius mandasset iis penes quos jus erat eligendi, ut alterum ex duobus quos ipse nominaret, eligerent, et ideo Paulum et Macedonium proposuisset. SOCRATES, II, 6.

EDITIO COLONIENSIS.

sunt viscera ejus. Apud Sanctonas sancti Juliani episcopi et confessoris. Et natale sancti Juliani martyris. Item natale sancti Pelagii martyris.

C. IV KALEND. SEPTEMB. Passio et decollatio, vel potius inventio capitis beati Joannis Baptistæ, quem Herodes, ut evangelistæ referunt, decollari præcepit. Romæ in Aventino oppido Vindmense, ad arcum Faustini beatæ Sabinæ martyris, quæ fuit uxor præclarissimi quondam Valentini. Hanc beata virgo Serapia vera fide instruxit. Passa est autem famula Christi Sabina sub Adriano imperatore, sub præfecto quoque Elpidio, cum in confessione Christi perduraret, decollatione capitis martyrii palmam adeptæ est. Cujus corpus sepultum est in sepulcro quod sibi ipsa paraverat, ubi et magistrum Serapiam ipsa ante condiderat. In Venusio civitate Apuliæ natale Felicis episcopi. Civitate Tubzozense Januarii presbyteri, et Fortunatiani et Septimi lectorum, qui sub Diocletiano imperatore a Magdelliano procuratore gladio consummati sunt.

D. III KALEND. SEPTEMB. Romæ via Ostiensi sancti Felicis presbyteri, sub Diocletiano et Maximiano imperatoribus, præfecto et giudice Dracone. Hic cum

EDITIO BOLLANDIANA.

29. — IV KAL. Romæ S. ^a Sabinæ virginis atque martyris. ^b Eodem die decollatio S. Joannis Baptistæ qui primo in Samaria conditus tunc in ^c Alexandria, porro ^d caput de Hierosolymis ad Phœniciæ urbem Emisam delatum est.

Addit T. : ipsum imminente festivitate Paschali fuisse decollatum evangelistæ declarant et anno post hunc sequente cum denuo tempus paschale rediret, mysterium dominicæ passionis completum est. C., Et passio S. Helizæi prophetæ, discipuli S. Helæ prophetæ. B. C. V., Et aliorum ^e nongentorum martyrum qui eodem die passi sunt. T., Peronæ S. Fursei abbatis. B., In Antiochia Syriæ natale SS. Basilei et Pauli. In Sirmia natale S. Basillæ virginis.

30. — III KAL. In Venusio civitate Apuliæ natale

SMITHI NOTÆ.

^a Sabinæ. Quæ passa est tempore Hadriani imperatoris sub præfecto Urbis Elpidio. Hæc fuit uxor ejusdam præclarissimi Valentini, et filia Herodis metallarii. Quæ a S. Seraphia, cujus corpus postea ipsa Sabina sepelivit, conversa est ad Dominum. Post martyrium Seraphiæ B. Sabino anno fere integro eleemosynis incubuit. Demum a præfecto Urbis Elpidio comprehensa compellebatur ut Christum negaret : quæ cum nollet idolis thura dare, decollata est. Cujus corpus a Christianis sepultum est in oppido Vindmense ad Arcum Faustini. PETR. DE NATAL.

^b D. Hæc de Decollatione S. Joannis Baptistæ habet ad finem diei sequentis.

^c Alexandria. De Translatione reliquiarum S. Joannis Baptistæ ex Sebaste Palæstinæ urbe in Alexandriam plene agit in Bædæ Chronico sub Juliano, et in Rufini Hist. II, 28.

^d Caput. Caput ejus ad Sozomen. VII, 21, imperatoris Theodosii temporibus delatum est Constantinopolim. De secunda inventione ejus capitis in Emesena civitate hodie agitur juxta Usuardi Martyrologium, licet auctor Chron. Alex. dicat quod imperantibus Valentiniano et Marciano ante diem XII

ad secretarium judicis esset perductus, juxta templum Serapis, dum cogeretur ad sacrificandum, exsufflavit in faciem statuæ æræ, et statim cecidit. Item ductus ad Mercurii statuam, quæ simili modo cecidit. Item ad simulacrum Dianæ, quod pari modo cecidit. Tunc præses jussit eum decollari. Quidam ergo vir Christianus obvius ei fuit, hominibus quidem absconsus. Deo vero manifestus ; hic cœpit clamare : Ipsum quem hic sanctus Pater confitetur, Dominum Jesum Christum colo. Mox et ipse ab officio præfecti comprehensus, pariter dato sibi prius osculo pacis cum beato Felice decollatus est. Hujus nomen quia non invenerunt postmodum Christiani, Aductum eum appellaverunt, eo quod sancto martyri Felici auctus sit ad coronam. Christiani vero noctu venientes, ibi in eodem loco sepelierunt eos. Quorum corpora voluerunt pagani exinde effodere, sed quicumque manus apposuerunt a diabolo correpti sunt, ubi postea pacis tempore basilica fabricata est. Et natale sanctæ Gaudentiæ virginis, cum aliis tribus. Et depositio Agilli abbatis.

E. PRID. KALEND. SEPTEMB. Treviris natale sancti Paulini episcopi et confessoris, qui tempore Arianiæ

SS ^a Felicis episcopi civitatis Tubzocensis, et Aucti et Januarii presbyteri, et Fortunatiani et Septimiani lectorum : qui temporibus Diocletiani in sua civitate tenti a Magdelliano curatore, inde multis diu vinculis et carceribus macerati ; et in Africa et in Sicilia, tandem in occisione gladii consummati sunt. Felix quinquaginta sex annorum, virgo obiit. (Hactenus L.) Sunt autem inter Carthaginem et Tibzocam [Mss., Tibiucam] millia passuum triginta quinque.

C. V., Romæ natalis SS. Felicis et Aucti. B., Eodem die S. Severæ.

31. — II. KAL. Vacat Bæda nec non ms. D. in supplemento.

Kal. Mart., et Marcellinus in Chronico quod xxiv die Februarii Baptistæ caput iterum inveniretur. Vide supra xxiv Febr.

^e Nongentorum. De his postridie agit Hieronym. Martyrologium.

D. ^f Fursei. Hunc hodie laudabiliter vitam finivisse scribit Petr. de Natal. VIII, 126. Martyrologi vero omnes consentiunt eum obiisse xvi Januarii.

^g Felicis. De his infra agitur xxiv Octob. cum Usuardus, Adu, Baronius et alii horum natalem diem celebrant. Hi sancti videntur ideo ad hunc diem ex errore referri, quia apud cæteros martyrologos Felix quidam presbyter et Aductus, qui Romæ via Ostiensi sub Diocletiano passi sunt, hodie memorantur. Cujus civitatis in Africa Felix episcopus fuerit, varia lectio est. Noster legit, civitatis Tubzocensis, Adu, Tibzocensis, prout etiam in horum martyrum Actis, quæ exstant apud Surium tom. V, legitur. Ex antiquis autem mss. verior lectio ea mihi probatur quæ habet, Tibirensis. De Tibirensi vel Tibiritana civitate mentio habetur in conc. Carthag. temporibus S. Cypriani. BARON. in Notis. — Felicis. Via Ostiensi sub Diocletiano et Maximiano imperatoribus. Qui post equuleum, data sententia cum ad decollationem duce-

EDITIO COLONIENSIS.

infestationis, a Constantino imperatore, ob catholicam fidem exsilio relegatus, et extra Christianum nomen usque ad mortem mutando exsilia fatigatus

A est, ad ultimum apud Phrygiam defunctus, beatæ passionis coronam percepit a Domino. Apud Athenas beati Aristidis confessoris.

EDITIO BOLLANDIANA.

C. V., Treviris depositio S. ^a Paulini episcopi. C., Et S. ^b Pauli apostoli et confessoris. V. C., Alibi ^c Gayani, Juliani, Rufini, Vincentii. B. A. T. L., Treviri depositio S. Paulini episcopi et confessoris : qui cum pro fide catholica a Constantio imperatore

flio Constantini imperatoris exiliatus fuisset, ibidem requievit. B., Alibi depositio S. Elladi episcopi. A., Eodem die apud Atrebatum depositio S. ^d Hadulfi episcopi et confessoris. T. B., Autissiodoro depositio S. ^e Optati episcopi.

SMITH NOTÆ.

retur, obvius ei fuit quidam Christianus. Hic dum se Christianum sponte proliteretur, mox cum eodem pariter decollatus est. Hujus nomen ignorantes Christiani, Aduactum eum appellarunt, eo quod S. Felici auctus sit ad coronam. USUARD., etc.

^a Paulini. Qui Maximino succensus est in Ecclesia Trevirensi. Socrates II, 36, et Sozomen. IV, 9, scribunt hunc interfuisse Mediolanensi concilio anno 355, quo dicitur cum multa contentione se opposuisse Orientalibus episcopis pro virili, ut adversus S. Athanasium communis omnia sententia promeretur, molentibus, et ideo fuisse in exsiliū relegatum. Baronius tamen in Annal. anno 353 testatur eum non adfuisse Mediolanensi concilio, sed potius Arelatensi, quod ante biennium fuerat congregatum. S. Hieron. in Chron. prodit eundem anno 21 Constantii in exsilio apud Phrygiam vitam tunc esse. Agunt de eodem S. Athanasius in libro de Fuga sua, Hilarius in libello contra Constantium, Liberius papa in epistola ad Luciferum Calaritanum, Severus in Hist. lib. II. Ejus corpus Treviros relatum est, et in crypta una cum sanctis martyribus conditum; ac demum anno 1071 repertum fuit, ut Sigebertus scribit in Chronico.

^b Pauli apostoli. Rectius Paulini episcopi et confessoris.

^c Gayani. Hi cum aliis apud Ancyram Galatiæ passi scribuntur in Hieron. Martyrol.

^d Hadulfi. In Ecclesia et diocesi Atrebatensi hodie colitur ob quamdam translationem. In auctario enim Usuardi per Molanum refertur, et ab hoc dicitur translatio. Molanum sequuntur Galesinius et Canisii continuator. At Saussaio appellatur elevatio corporis, ut etiam xx Maii cum satis longo encomio. De hac vide supra XIX Maii.

^e Optati. De hoc Labbeus in Nova Bibl., tom. I, p. 418, sic scribit : « Optatus sedit annum 1, menses 8, dies 5. Hic construxit basilicam in honore S. Christophori martyris juxta basilicam S. Germani ab orientali parte, cooperantibus duobus presbyteris suis Sanctino atque Memorio. Cum quibus pariter sepultus est in eadem quam construxerat basilica. Postmodum vero labentibus annis translata sunt eorum corpora in ecclesiam B. Germani tam solemniter, ut in omnibus Martyrologiis dies translationis habeatur VI Non. Maii, depositio autem pr. Kal. Sept. annotatur. » Errore labitur Petrus in Catalogo, dum putat hunc esse Optatum illum Milevitanum episcopum. Illic decimus quartus Autissiodorensis numeratur episcopus, successorque S. Gregorii vixit temporibus Justiniani imperatoris.

SEPTEMBER.

EDITIO COLONIENSIS.

SEPTEMBER

Hubet dies xxx, lunam xxx.

F. KALEND. SEPTEMB. Natale beatæ Annæ prophetissæ, filię Phauel de tribu Aser, de qua evangelistæ narrat, Jesu Nave et Gedeon prophetarum. Apud Capuam natale sancti Prisci martyris, qui unus fuit de illis antiquis Christi discipulis. Apud Senonas beati Lupi episcopi, sanctitate insignis, et beati Longini martyris. Scinomannis civitate Gallię, natale Victoris episcopi. Nam dum sanctus Martinus Turonis episcopus pergeret ad sepeliendum Lepori-

num episcopum supradictæ urbis, et venisset ad oppidum, respiciens vidit hominem operantem in vinea (eratque subdiaconus) revelatum est sancto Dei, eo quod ipse successurus esset in episcopalem locum. Vocavitque illum sanctus Martinus ad se dicens illi : Benedic, domine Victor. Cui ille : Benedic mihi, domine tu mi, et benedictus sermo tuus. Sicque jussu sancti viri secutus est eum : quem convocata plebe ordinavit episcopum, eique filium Victorinum nomine baptizavit, et secum ad nutriendum ad Dei servitium tulit, quem etiam post obitum pa-

EDITIO BOLLANDIANA.

I. — KALENDIS. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L. : Cenomanis, depositio S. ^a Victoris episcopi et confessoris : qui dum civitas ipsa cremaretur incendio, et validis globis flammæ huc illucque impellente vento propellerentur ; quasi

D pastor bonus non perferens ecclesiasticas caulas ab insidiis Satanæ devastari obviam se turbiniibus obtulit, elevataque manu, facto signo crucis e contra, illico omne cessavit incendium.

D., Jesu Nave et Gedeon prophetarum. B. C. V. D.

SMITH NOTÆ.

^a Victoris. Melius Victorii Cenomannorum episcopi, qui Victuro patri suo successit, a S. Martino, cujus discipulus fuerat, ordinatus. Sedit annos 41, menses 6, dies 10, ante et post obitum miraculis clarus, ut testatur auctor Gestorum episcoporum Cenomannensium cap. 6, tomo III vet. Analect. Mabilon. editus, qui vetus auctor Vitam ejusdem sancti

viri a se scriptam laudat. Interfuit concilio Andegav. pro ordinatione Thalassii an 453, et Turon. I an. 461, qui et una cum Thalassio Andegavensi in concilio Venetico anno 465 habito scriptus habetur. Obiit Kal. Septemb. Fausto Juniore et Longino II consulibus, id est an. 490. Vide et Greg. Turon. de Gloria Confess., cap. 56.

EDITIO COLONIENSIS.

tr̄is eidem civitati ordinavit episcopum. Ad aquas duras natale sanctæ Verenæ virginis, et sancti Egidii abbatis et confessoris.

G. IV NOV. SEPTEMB. Natale sancti Justi Lugdunensis episcopi, miræ sanctitatis et prophetici spiritus viri. Hic clam episcopatum suum relinquens, ascensa navi, comitante secum uno tantum puero, qui officio lector erat, nomine Viator, pervenit ad

EDITIO BOLLANDIANA.

L., In Capua [B., in Aquaria] natale S. ^a Prisci (*Hucmasque* V. C. et B.), qui fuit unus de antiquis Christi discipulis. Alias, qui unus dicitur fuisse ex septuaginta duobus discipulis. C. V. A. T. L., In Tudertinis [C., Tude Terentiani] natale SS. Felicis et Donati. A. L., Apud Senonas depositio S. ^b Lupi episcopi et confessoris. T., Romæ depositio S. Columbæ virginis. B., In ^c Carthagine natale sanctorum duodecim fratrum. A., Eodem die sanctorum episcoporum ^d Sixti, Sini et Juvandi et ^e Firmini episcopi et S. ^f Egidii abbatis. B., In Provincia depositio S. Egidii confessoris. L., In loco Vallis quæ dicitur Flaviana, in prospectu maris, natalis S. Egidii abbatis, apud Athenas orti, patre Theodoro, matre Pelasia. B., Bectantia prima natale SS. Marci episcopi, Sisinnii, et Amausi. Cenomanis civitate depositio S. Victoris episcopi et confessoris.

2. — IV NONAS. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L.: Lugduno depositio S. ^g Justi

SMITH NOTÆ.

^a Prisci. Juxta Petrum de Natal. hic ille paterfamilias fuit, in cujus domo Christus Pascha sibi parari jussit. Hic post ascensionem Domini veniens Romam cum apostolo Petro in partibus Campaniæ Evangelium predicavit. Qui et apud Capuam via Aquaria depositus est, ut dicit Ado.

^b Lupi. Qui in territorio Aurelianensi natus est, ex patre Bettone, matre Austregildi, cui cognomen erat Agia. Avunculi ejus Austrenus et Aunarius, ille Aurelianensis, hic Autissiodorensis episcopus, in clerum illum cooptarunt. Mox igitur ut Arthenius Senonum episcopus decessit, S. Lupus ei successor institutus est. Civitatem Senonensem Theodorici filio Chlotario obsidente, oratione et campanæ signo liberavit. Injuste accusatus et in exilium missus in villam Andesaginam ad flumen Auciam, ad ducem Basonem Landegisilum paganum venit, quem prædicatione et cæci illuminatione ad fidem convertit. Revocatus in patriam, cum Lutetiam Parisiorum iter haberet, multi captivi ejus virtute a carceribus libere abierunt. In prædio Briennonensi adversa correptus valetudine obiit, secundum Siebertum, anno 616. Suarus tom. V, Gm̄nus Sen.

^c Carthagine. Juxta Baronium vero et Gm̄num Senensem et Molanum ad Usuard. passi sunt Beneventi. Nominantur autem Donatus, Felix, Acontius, Honoratus, Fortunatus, Savinianus, Septiminius, Januarius, Felix, Vitalis, Satyrus, et Repositus. Qui in Africa nobili genere nati, et aliqui eorum clerici, hominum multitudinem suis prædicationibus Christo adjuverunt; quapropter carceribus mancipati, alios ad martyrium excitabant, et ipsi cruciatibus torti, clavibus confixi, in rogam injecti, semiustulati, verberibus cæsi, ac demum securi percussi sub Maximiano imperatore martyrium consummarunt. Quorum corpora in ecclesia S. Sophiæ Canonicorum Regularium asservantur. Gm̄n. Sen. Scripsit horum Acta carmine heroico Alfanus episcopus Salernitanus, quæ in tomo VII addito ad Surium descripta habentur.

^d Sixti, Sini. Vel Sisinnii. Hi Rhemis in Gallia episcopi et discipuli S. Petri Apostoli, sub Nerone martyrio coronati sunt. Gm̄n. Senensis.

A Ægyptum, ubi per aliquot annos sanctis monachis cælum solum expectantibus, consociatus, humilitate et sanctitate non mediocri vixit. Cursu itaque temporis consummato, coronam justitiæ percepturus migravit ad Dominum, pridie Idus Octobris. Corpus ejus a religiosis civibus Lugdunum cum ossibus beati Viatoris ministri ejus relatum, et condigno cultu in basilica sanctorum Machabæorum conditum est,

episcopi et confessoris: qui pro quodam fugitivo ejusdem Ecclesiæ, petente primario civitatis, reddito supplicioque mortis affecto, ejus sibi ascribens supplicium; gregem commissum, quem magna puritate et modestia ac patientia multis rexerat annis, derelinquens, se eremo dedit, Domino adhærens et cultoribus ejus, sancto videlicet Macario sanctoque Paphnutio: quorum vitæ ac mortis particeps exstitit. T., Et in Sicilia natale Felicis et Secundi.

V. C., In Alexandria Theodori. In Antiochia Timothei. Alibi depositio S. ^g Justi. C., Episcopi. D., Natale S. Justi Lugdunensis episcopi, miræ sanctitatis et prophetiæ.

Sed hæc omnia in dictis mss. habentur loco posteriori, initio autem hæc præmittuntur in A. T. L., Passio Sanctorum ^h Aniceti et Fotini fratris ejus. T.,

^e Firmini. Hieron. Martyrol. habet: « Ambianis civitate, depositio S. Firmini episcopi et confessoris. »

^f Egidii. Abbatis Nemausensis. In Actis suis dicitur Egidius regia stirpe editus, e Græcia in Gallia provinciam accessisse ad Casarium Arelatensem episcopum, ac transmissio Rhodano, Veredemio eremiti se adjunxisse, penetrasse deinde in secretiorum locum, ubi cum cervæ lacte pasceret, fertur etiam a Flavio Gothorum regis venatoribus fuisse deprehensus, auctorque Flavio exstitisse condendi cœnobii, quod postea S. Egidii dictum ad sæculares conversum est. Legitur etiam. Caroli Franciæ regis jussu Aureliam accitus. Casarii vero episcopi Arelatensis ætas non convenit cum Caroli Martelli principatu, qui Carolus hoc nomine primus Francorum sceptrum tenuit. Deinde ab Amalario Visigothorum rege sævissimo, ejusque successoribus Arianis aliena res est monasterii constructio. Si qui dicat aliter fuisse Casarium episcopum Arelatensem Carolo Martello cœvum, nec sic tamen difficultas explicabitur: cum post Amalaricum omnes Visigothorum reges in Hispania habitaverint, uno excepto Liuva, qui regno Galliæ Narbonensis contentus, Narbone triennio regnavit, uti Hadrianus Valesius in *Rer. Franc. lib. VII, p. 557*, adnotavit. S. Egidii reliquiæ a tempore Albigenisium, Tolosæ in ecclesia S. Saturnini asservantur.

^g Justi. Hic in Ægyptum secessit, ubi obiit, Lugdunenses vero in Ægyptum usque profecti sunt, et ejus corpus in Lugdunum reportarunt. Suarus tom. V. Agit de eodem Ado Vieanensis in *Chron.*, anno Dom. 379. Hic ille Justus, qui pro omnibus Gallicanis episcopis interfuit legatus concilio Aquileiensi temporibus Gratiani imperatoris: ponitur ejus sedis episcopus decimus tertius ordine in tabulis episcoporum Lugdunensium. Baron. in *Notis*.

^h Aniceti. Qui Nicomediæ passi sunt cum aliis pluribus sub Diocletiano imperatore. Vide Baronii Martyrol. XII Augusti. Quo die de his agunt Græci in *Menologio*.

EDITIO COLONIENSIS.

quarta Nonas Septemb. Item apud præfatam urbem beati Elpidii episcopi et confessoris. Apud Apamiam sancti Antonini martyris.

A. III NON. СЕРПЕН. Natale sanctæ Phœben, de qua beatus Apostolus Romanis scribit. Romæ passio sanctæ Serapiæ virginis, sub Adriano imperatore, iudice Beryllo. Hæc Antiochena fuit genere, et cum in domo Sabinae commaneret, exhibita est in conspectu præsidis; cui ille dixit: Sacrifica diis. Quæ respondit: Timeo et colo Deum omnipotentem, non sacrificio dæmonibus. Tunc præses iussit eam quinque juvenibus lascivis tradi, ut ei nocturno furto insultarent. A quibus perducta in cubiculum valde obscurum, cum vellent eam tangere, subito terræ

EDITIO BOLLANDIANA.

qui post multiplicia ac sæva tormenta igni traditi sunt. In Nicomedia natale sanctorum Gorgonii et Theodotæ. A. T. L. B., Eodem die S. ^a Antonini martyris. A. B., Augustoduni depositio S. ^b Syagrii episcopi et confessoris. B., In Alexandria natale S. Theodori. Lugduni depositio S. Justi episcopi. In Nicomedia SS. Zenonis, Gorgonii, Monolappi, Theodotæ cum filiis suis.

3. — III NONAS. Vacat Bæda.

C. V., ^c Leonis et Marini confessorum. In Aquilegia Syricii, Euphemie [V. om. Euphemie] et Ariston. D., Romæ beatæ ^d Seraphie virginis sub

SMITH NOTÆ.

^a Antonini. Qui apud Apamiam oppidum Syriæ passus est: et cum eodem oppido oriundus esset, et ad presbyteratus ordinem ascendisset, inde verbum Domini disseminando processit. Reversus autem Apamiam et gentiles impugnans, martyrium suum fidelibus prædixit. Verum dum loca sacra cum quibusdam Christianis visitaret, et ab eis aliquantulum divertisset, à paganis tentus et iuxta flumen ad radices montis Apamiæ decurrens decollatus est. PETR. DE NATAL. Is non diversus videtur ab eo qui Pamie in Aquitania passus hac die in Martyrol. Rom. relertur. Ferrarius hodie in Notis ad Catal. Gener.

^b Syagrii. De hoc supra agitur die xxvii Augusti.

^c Leonis et Marini. Qui in civitate Ariminensi clauerunt tempore Diocletiani et Maximiani. Qui imperatores dum ex omni parte diversarum artium magistros et operarios congregarent ad reedificandam Ariminensem civitatem, contigit ut ex Dalmatia duo magistri dolandorum lapidum, vid. Leo et Marinus, Christiani advenirent. Ii præfectorum jussu Christianos injustis ponderibus oneratos spectantes, eos cœperunt in laboribus suis adjuvare, et Marinus emit asellum, qui fratribus in lapidibus portandis subveniret. Post annos autem tres Leo in monte Feliciani sibi cellam constituit, et vitam anachoreticam duxit; Marinus etiam, completo civitatis edificio, ad imum montem Titanum se in cella abscondit. Gaudentius vero episcopus Ariminensis audita fama SS. Leonis et Marini, eos ad se accersivit, et Leonem in presbyterum, Marinum in diaconum ordinavit. Marinus in cella sua remansit, donec anno 257 obierit; sepultusque est in eadem in Titano monte, qui vocatur *Pæna Marini*. PETR. DE NATAL., qui eos una cum Baronio in Martyrologio postridie celebrat.

^d Seraphie. Quæ cum esset tradita duobus lascivis juvenibus, et minime permisisset illudi, nec postmodum ardentibus facibus inflammari, jussu Berilli iudicis fustibus cæsa, dehinc gladio decollata est. Passa est autem quarto Kalendas Augusti, a B.

A motus factus est magnus: cecideruntque exanimis in terram membris omnibus resolutis. Post hæc præcepit eam fustibus cædi, et ardentibus lampades lateribus ejus apponi, sed qui ea tenebant, ceciderunt retrorsum. Tunc percussus gladio jubetur. Passa est autem quarta Kalendas Augusti, sepulta a beata Sabina, prid. Kalend. Augusti. Compositum et ornatum est ibi venerabile sarcophagum ambarum, et locus orationis condigne dedicatus, tertio Non. Septemb. In Capua sanctorum martyrum, Antonii pueri viginti annorum, et Aristæi episcopi, quorum gesta habentur.

B. PRID. NON. СЕРПЕН. Moysi prophetæ. Et apud Ancyram Galatiæ sanctorum martyrum, trium

B Adriano imperatore ac iudice Beryllo. L., In Sicilia natale S. ^e Felicis, et apud Stabulaus. S. ^f Remacii episcopi Tungrensis. B., In Alexandria natale S. ^g Aristonis Episcopi. Et natale SS. Euphemie, Sirici et Aristonis cum sociis eorum. T., Natale S. ^h Justi episcopi. i. T. A. B., In provincia Syriæ natale S. Antonini pueri ⁱ annorum duodecim, et S. ^j Aristæi episcopi. T., Et confessoris. T. A., Et depositio S. ^k Euphemie. Et S. Remacii episcopi. A., In monasterio Stabulaus depositio S. Remacii episcopi et confessoris.

4. — II NON. Vacat Bæda.

NOTÆ.

Sabina in suo monumento juxta aream Vindiciani sepulta; sed memoria ipsius martyrii hac die celebrior habetur, quando ambarum sarcophagum ibi compositum et ornatum fuit, et locus condignus orationis dedicatus. SURIUS tom. V, PETR. DE NATAL. Vide iv Kal. Aug.

^e Felicis. De hoc etiam pridie agi videtur.

^f Remacii. Hic in Aquitania nobili genere natus, sub S. Sulpitio Bituricensi episcopo educatus, S. Eligio deinde commendatus et ab illo Solemni comasterio præfectus, adeo virtutibus excelluit, ut post abdicationem S. Amandi, an. 632, episcopus consecratus fuerit Trajectensis et Tungrensis. Populus optime rexit: ecclesias nomine S. Sulpitii in Leodiensi diocesi dicavit, et monasteria duo Stabuletum et Melmundarium, in eadem diocesi Sigiberus rex ipsius hortatu construxit; et tandem a rege impetravit ut relinquens successorum post se in sede pontificali, in Stabuletum monasterium se reciperet, ubi obiit; quo vero anno, incertum. Henschenius, in Comment. ad Vitam Sigiberti regis, sect. 10, die 1 Febr. Remaclo pontificatus Trajectensi non invalidis adductus argumentis tribuit annos decem. Annos minimum duos stabulæ solitarius supervixit; unde anno circiter 664 ejus obitum collocamus. Corpus ejus sepultum est in ecclesia seu oratorio S. Martini, sicut Notgerus Harigerusque testantur. Vita ejus legenda est et apud Surium, tom. V, et apud Mabillon., sec. II, Act. Ben.

^g Aristonis. Apud Heronymi Martyrol. hic scribitur Aristonippus.

^h Justi. Forsan hic idem est cum eo qui pridie colitur, Lugdunense episcopo.

ⁱ Annorum duodecim in solo B.

^j Aristæi. Ado et Usuardus, qui de his agunt hac die, horum Acta exstare testantur, sed excidisse putamus, quandoquidem nec in sua ipsorum Ecclesia reperuntur; ubi, omissis Aristæo, tantum de Antonino agi reperimus in ejus Breviario; hinc ducimur conjectura ut innumeras bellorum clades illius Ecclesie monumenta esse deperdit. BARONIUS, in notis

^k Euphemie. Euphemia quædam fuit, quæ Aqu

puerorum, Rufini, Sylvani et Vitalicæ. Cabilone natale sancti Marcelli, qui sub Antonino imperatore per Priscum præsidem passus, hunc immolantem diis suis incurrit. Cumque ab eo ad convivium profanum fuisset invitatus, et hujusmodi execrans epulas, omnes qui aderant, cur idolis deservirent, libera increpatione corripere, inaudito crudelitatis genere defodi eum cingulo tenus erectum præses jussit. Sicque sanctus Dei martyr triduo in laudibus Dei omnipotentis perseverans, incontaminatum spiritum reddidit.

G. NON. SEPTEMB. In suburbano Romæ beati Victorini martyris, qui dum eremiticam vitam ducebat, diaboli suasionibus est lapsus, sed per Dei gratiam recuperatus, et postea sacerdotium Aminter-

ninæ urbis adipiscitur. Inde postmodum sub imperatore Nerva, cum aliis Dei servis, Eutice et Maronæ ab Aureliano iudice primo relegatur apud eum locum, ubi potentes aquæ et sulphuræ emanant: in ipsis capite deorsum per tres horas suspendi jussus, et teneri ab impio iudice jussus est. Quod cum per triduum pro nomine Christi passus fuisset, gloriöse coronatus victor migravit ad Dominum. Cujus corpus Aminternenses populi rapientes, honorificata sepultura condiderunt. Romæ sancti Herculiани martyris. Capuæ sanctorum Quinti, Arcontii et Donati, Taurini, Nimpri et Saturnini, et depositio Ingenii episcopi.

D. VIII IDUS SEPTEMB. Zachariæ prophetæ. Et natale beati Onesiphori, apostolorum discipuli, de

EDITIO BOLLANDIANA.

Florus in A. T. L.: In Gallia, civitate Cavalonis natale S. ^a Marcelli martyris, qui virtutibus concursans et in confessione Domini constanter perseverans, tempore Antonini sub Prisco præside, medius in terra fossus consummavit martyrium.

B. V. T. L. C.: Romæ via Salaria depositio S. ^b Bonifacii episcopi. B., Item Romæ, B. C. V., Ad S. Felicitatem, Magni, Casti, Saturnini. D., Moysi prophetæ. Apud Ancyram Galatiæ natale sanctorum martyrum trium puerorum Rufini, Sylvani et Vitalicæ. B., Cavellionis passio S. Marcelli episcopi. Treviris natale S. ^c Paulini episcopi.

5. — NONIS. Vacat Bæda.

Florus in A. et T.: In Viennensi civitate passio S. ^d Ferioli martyris qui gladialem suscepit senten-

tiam sub præside Crispino. Eodem die depositio S. ^e Bertini confessoris et monachi, qui in divinis rebus prudens et in malis simplex virtutibus claruit divinis.

V. C., In portu Romano Quinti, Taurini, Arostosi, Donati, Saturnini, Ingenui. B., Romæ natalis SS. Taurini et Saturnini. D., Romæ B., ^f Victorini martyris: fuerunt autem duo fratres Victorinus et Severinus. A., Romæ depositio ^g Bonifacii episcopi. L., In Vienna passio S. Ingenii episcopi. A. T. L. B., In Capua Campaniæ natali sanctorum Quinti et Donati. B. interponit Arcontii.

6. — VIII IDUS Zachariæ prophetæ.

Positur ultimo loco in T. et L., secundo in A., alibi primo. D., Et natale S. ^h Onesiphori apostolo-

SMITH NOTÆ.

leix cum Dorothea, Thecla et Erasma, sub Nerone post multa supplicia gladio cæsa est, et a S. Hermagora sepulta. Sed an illa, cujus hoc loco meminimus sit eadem cum hac, an cum ea quæ simul cum Siricio et Aristone passa est, incertum videtur.

^a Marcelli. De hoc vide Surium, tom. V, et Greg. Turon., ix, 3, et de Glor. mart., 53.

^b Bonifacii. In cœmeterio Maximi sepulti, juxta Hieron. Martyrol.

^c Paulini. De hoc vide, supra, diem 31 Augusti.

^d Ferioli. Sive Ferreoli. Qui cum esset tribunitiæ potestatis, jussu Crispini impiissimi præsidis tentus, et primo crudelissime verberatus, deinde gravi catenarum pondere oneratus in terribilissimum carcerem trusus est, unde solutis Dei nutu vinculis et januis carceris patefactis exiens, ab insequentibus iterum captus est, et martyrii palmam capitis obruncatione percepit. Bæda vulg., Usuard. et Ado, de eo agunt 18 die hujus mensis. Ejus res gestas edidit Surius, tom. V. De ejus translatione exstat epistola Sidonii Apollinaris ad S. Mamertum, lib. vii, epist. 1. De alia rursus facta translatione per Wilcardum episcopum, scribit Ado in Chron., anno 719. De S. Ferreoli corpore apud Viennam posito agit Greg. Turon., lib. de Mirac. S. Julian., cap. 2.

^e Bertini. Hic in Constantiæ finibus natus est, et monachum in Luxoviensi monasterio sub Eustachio professus est; ex quo egressus una cum duobus comitibus Mumolinio et Ebertranno, per totam Galliam verbum prædicabat, et post longum temporis intervallum S. Audomarum Tarvennensem episcopum adiit, ut ei in prædicando esset comes, et ab Adroaldo accepit locum apud Sithiu ubi monasterium ædificaret, anno undecimo Chlodovei filii Dagoberti, id est Christi 618 aut insequenti, ubi senex obiit anno Christi 698, Childeberti Francorum

regis an. 15. Vide vitam ejus editam apud Mabillonii sæc. iii, Act. Ben. Annus vero quintus decimus Childeberti regis rectius convenit cum anno Christi 709. S. Bertini abscondio a Folquino sæculo ix facta inscribitur xvii Kal. Augusti, elevato sæculo xi celebrata a Widone Rhemorum archiepiscopo vi Nonas Maii, translatio denique in thecam pretiosiorum sæculo xiii, per Petrum Morinorum episcopum xvii Kal. Aug.

^f Victorini. Victorinus martyr, cujus frater fuisse Severinus Neapolitanus traditur, celebratur in omnibus Martyrologiis xv Apr. ad Aquas Cutilias martyrio coronatus, quod cum SS. Marone et Eutyche S. Flaviam Domitillam confirmare in proposito tuendæ virginitatis crederetur. Atque hunc Amiternini antistitem suum fuisse putant. Rursus v Septemb. idem memoratur in Martyrologio Romano et aliis, sed veluti diversus, ad Aquas tamen Cutilias sub Nerva imperatore interfectus, cum esset Amiterni episcopus. Ado eo die Severini fratrem vocat; sed manifeste ei quæ Victorini confessoris sunt tribuit; licet deinde Amiterninum antistitem creatum velit. Suspicamur v Septemb. olim sanctum Victorinum confessorem, Amiterninum episcopum, celebratum; qui cum martyr obisset et Severinum fratrem habuisse diceretur, hinc præbita occasio existimandi alium esse a Victorino SS. Nerei, Achillei, Maronis, Eutychetis socio, et a Victorino confessore. Victorini confessoris nomen Martyrologio Romano ascriptum viii Junii his verbis: Camerini S. Victorini confessoris. Quod in antiquioribus Baronio Martyrologiis reperiri non potest. BOLLAND. de Severino Septempedano viii Januarii.

^g Bonifacii. Hic etiam pridie celebratur.

^h Onesiphori. Hic cum sancto Porphyrio pro fidei prædicatione, jussu Hadriani proconsulis acriter

EDITIO COLONIENSIS.

quo ait Apostolus : Det misericordiam Dominus A puli sancti Galli. Romæ Eleutherii episcopi. Cappadocia civitate sancti Cuttidi episcopi et Eugenii, et sociorum ejus.

D. VII IDUS SEPTEMB. Apud Nicomediam natale beati Joannis sub Diocletiano imperatore. Cujus cum jam viscera in suppliciis defecissent, nunquam efficere potuerunt ut eum ne æstantem aliquis in pœnis videret. Et natale sancti Eurtii episcopi et confessoris, et depositio Clodoaldi confessoris. Arelati sancti Augustalis episcopi et confessoris, et sanctæ Reginae martyris

EDITIO BOLLANDIANA.

rum discipuli. B. C. V. A. T. L., Romæ S. ^a Eleutherii episcopi. A. T. L., Et depositio S. ^b Humberti confessoris Christi. *Alias*, sacerdotis. B., In territorio Cappadociæ civitate Reateu natale S. ^c Cartidi cum sociis suis.

7. — VII IDUS. S. Clodoaldi confessoris.

Quod Florus in A. T. L. sic auxit : Eodem die in territorio Parisiorum vico Novigento S. ^d Clodoaldi confessoris et regis. Simile quid legitur in B.

Idem Florus primo loco hoc habet : Aurelianus depositio S. ^e Eurtii episcopi et confessoris, qui tempore Constantini imperatoris causa requirendorum fratrum egressus, in Aurelianus ingressus est urbem : ubi tunc clero et populo jejunium triduanum celebrante pro antistite futuro, ab ostiario ecclesiæ in hospitio receptus, et usque ad diem tertium pacti jejunii nutu Dei est retentus. Confluentibus accersitis C episcopis et populis universis ad ecclesiam, ille pariter cum suo intravit ostiario. Quibus orantibus et Domini misericordiam præstolantibus, ecce instinctu Dei columba transmissa per insertam fenestram ingressa, quasi lux immanens fulgens, per totam fere ecclesiam more personam investigantis cœpit volis-

SMITHI NOTÆ.

verberatus, et a ferocibus equis raptatus, spiritum Deo reddidit. Latini agunt de eodem hodie; Græci autem in Kal. Maii in Menologio, traduntque hunc creatum fuisse episcopum Colophonis; Dorotheus autem dicit Coronizæ : idemque de eodem una cum Evodio ad sextum Idus Octobres.

^a *Eleutherii*. Abbatis; mendose enim additur nomen episcopi, quem S. Gregorius papa lib. in Dialog., cap. 33, scribit oratione et lacrymis mortuum suscitasse.

^b *Humberti*. Fundatoris monasterii Maricolenis in Hannonia; cujus natalis celebratur xxv Martii; festum translationis vero hodie. Hoc enim die hujus corpus post centesimum quinquagesimum annum dormitionis suæ adeo illæsum ac incorruptum inventum est ac si eodem die obiisset. De S. Humberto et hac translatione vide plura apud Bollandum die xxv Martii.

^c *Cartidi*. Rectius Cottidi, qui secundum Baronium diaconus erat, et habuit socium Eugenium.

^d *Clodoaldi*. Chlodomiri regis Francorum filii natu minimi. Hic duos habuit fratres quos patri eorum trucidabant, et si ipsum Clodoaldum reperire potuissent, nec viri fortes eum interuocione liberassent, ipsum etiam trucidassent. Clodoaldus autem, extinctis duobus fratribus hæres paterni regni solus institutus, regalem pompam illico desepit, lectioni, orationi et misericordiz vacavit. perfectionis cupi-

tare. Quæ speculata S. Eurtium januz inhzrentem, illico super caput ejus insedit. Quod signum populus admirans, amplius Deo preces fundebat, iterum duplicari ac triplicari miraculum. His ita orantibus, columba tertio venit, tertioque super præfati viri caput insedit. Hoc indicio cœlitus dato antistes effectus est populo Aureliano : cui tantam Dominus contulit gratiam, ut medicinale infirmis remedium, et fatigatis diversis calamitatibus infinitum præberet beneficium. Nam et in hora confractio- nis panis cœlestis, dum de more sacerdotali hostiam elevatis manibus tertio Deo oblatam benedicendam offerret, super caput ejus velut nubes splendida apparuit, et manus de nube extensa porrectis digitis oblata benedixit. Quod miraculum ei tantummodo et subdiacono ejus, ac uni pœnitenti et uni castimoniali permissum est videre. Captivos vero fratres post quadraginta annos recepit incolumes. Scriptum in Gestis ejus.

B. T., In Beneventis passio sanctorum Januarii, Ferioli et Desiderii. V. C., In Capua Januarii, Desiderii. Et passio Anastasii. D. et B., et Joannis apud Nicomediam diaconi martyris. B., In Gallia

NOTÆ. dus S. Severini discipline se submitit, et monasticum habitum induit. Parisiis ab Eusebio ejusdem urbis episcopo presbyter ordinatus est; et postea condidit monasterium in vico Novientum dicto, quæ vulgo hodie dicitur *Saint-Cloud*; ubi ecclesia collegiata, destructo jam pridem monasterio, nunc visitur, in qua ejus sacrum corpus asservatur. Vitam ejus habes in Actis SS. ordinis Benedictini sæculo 1. Scribit de eo Greg. Turon. de gest. Franc. III, 6 et 18.

^e *Eurtii*. Qui primo Romæ Ecclesiæ subdiaconus fuit; deinde ut Eumorphium et Cassium suos germanos quæreret et a captivitate liberaret, Aurelianum pertransiens, ibi electus est episcopus. Successorem habuit Anianum. Interfuit concilio Valentino celebrato in Galliis Gratiano III et Equitio *coas.*, anno 574. Vita ejus exstat apud Surium, tom. V.

^f *Anastasii*. Hic Aquileiæ passus est et fullo fuisse dicitur a Molano in additionibus ad Usuardum, et Baronio eum sequente. Sed forsitan hic Anastasius non alius est ab eo qui supra colitur xxvi Augusti, qui et fullo et Aquileiæ civis fuit.

^g *Joannis*. Hic non videtur diaconus fuisse; neque enim præter hunc quis ex martyrologis illum eo titulo designat; et videtur Eusebius in Eccl. Hist. xiii, 6, huic sententiæ contraire. Scribit enim hoc modo : « Confestim igitur ex illis quispian, qui haud obscuri, sed secundum sæculum hujus excellentes »

EDITIO COLONIENSIS.

F. VI Idus SEPTEMB. Nativitas beatissimæ Dei A genitricis Mariæ perpetuæ virginis. Apud Nicomediam natale sancti Adriani martyris, cum aliis viginti tribus, quos Maximianus post innumeras pœnas jussit, ut vecte ferreo magno confringerentur tibis ipsorum. Contractis itaque cruribus, ac pedibus incisus insuper et beato Adriano incisa manu orantes et gratias agentes Deo spiritum emiserunt. Corpora eorum jussit tyrannus incendi; sed subito factæ sunt coruscationes et tonitrua, ac pluvix, et extinctus est ignis. Tunc Christiani rapientes martyrum reliquias, ascensis navibus, fugerunt Byzantium, et reverenti honore sepelierunt. Non longo post tempore beati Adriani corpus est Romam translatum. In suburbanis Moguntiacensis ecclesiæ natale sancti Disboti confessoris, et Frisingæ depositio B sancti Corbiniani episcopi.

G. V Idus SEPTEMB. — Sergii papæ qui sedit Romæ

EDITIO BOLLANDIANA.

Arelate depositio S. ^a Augustalis. Eodem die natale S. ^b Reginæ Virginis.

8. — VI Idus. Natale sanctæ Dei genitricis Mariæ. Eodem die in Nicomedia natale S. ^c Adriani martyris cum aliis viginti tribus.

A. et T. interjiciunt et S. ^d Nemesii. V. et C. addunt: Demetrii, Severi cum aliis undecim. L., mutata phrasi, Ipso die in Nicomedia passio S. Adriani et comitus ejus: qui passi sunt sub Maximiano viginti tres numero. B., In Antiochia natale SS. Timothei, ^e Faustini.

SMITHII NOTÆ.

sicut putantur, gloriosissimi erant, simul atque editum contra Ecclesiam Nicomediæ esset propositum, zelo Dei motus ac ferventi fide impulsus, in manifesto ac publico positam scripturam, tanquam profanam et impiissimam sustulit ac discerpit. Cum duo imperatores in eadem civitate, et qui inter reliquos erat honoratissimus, ac quartum ab imperatore imperii gradum tenebat, adessent. Verum hic qui primus tum ad hunc modum præclare se gessit, simul ea quæ vero similiter tanquam rem tantam auso illata sunt, peressus est. Quod autem hæc de Joanne intelliguntur, consule omnia fere Martyrologia, quæ uno consensu hoc factum ei ascribunt.

^a Augustalis. Qui, licet ponatur Arelate, tamen dum reperitur idem episcopus subscriptus concilio primo Arausicano tempore S. Leonis papæ, quo eidem sedi Arelatensi præerat S. Hilarius, qui eidem synodo interfuit; alterius potius civitatis videtur fuisse episcopus: nam et in tabulis episcoporum Arelatensium, quas descripsit Demochares, nulla habetur mentio de Augustali episcopo. BARON. in Notis.

^b Reginæ. Quæ passa est apud Alisiam sub Olybrio prefecto, carceris, equulei ac lampadarum ferens supplicia, demum capitali sententia damnata. PÆTR. DE NATAL.

^c Adriani. Hujus natalis rectius celebratur iv Nonas Martii. Qui cum aliis post multa supplicia sub Diocletiano et Maximiano imp. martyrium crurifragio consummavit. Eorum reliquix a Natale uxore S. Adriani et aliis fidelibus ignibus, in quos injecta sunt eorum corpora ne a Christianis tollerentur, ereptæ sunt, et Byzantium delatæ, ibique reverenti honore receptæ. Inde postea S. Hadriani corpus Romam hæc die translatum fuit. De his martyribus Surius tom. V legendus est. Ex hoc Bædæ ipsius loco probari videtur, olim passionem S. Adriani et

annos tredecim. Hic invenit miræ magnitudinis portionem ligni salutaris Dominicæ crucis, in sacrario beati Petri. Hic statuit in tempore Dominici corporis confractionis, *Agnus Dei* a clero et a populo decantari, et constituit ut diebus annuntiationis Domini, dormitionis, et nativitatis sanctæ Dei genitricis Mariæ, ac sancti Simeonis, quod hypanti Græce dicitur, litanix exeant a Sancto Adriano, et ad Sanctam Mariam populus occurrat. Passio beatorum martyrum, Dorothei et Gorgonii. Apud Nicomediam, sub Diocletiano imperatore, quos jussit appendi, et flagris toto corpore laniari, et visceribus jam pelle nudatis aceto et sale perfundi. Post hæc jubetur craticula prunis subterstrata in medio poni, ibique quod in eo reliquum fuerat, assumpti hominis supponi, et non subito, sed paulatim succendi; ad ultimum laqueo appenso jussit necari. Interjecto tempore beatus Gorgonius Romam transfertur. In Sabinis sanctorum Ja-

9. — V Idus. Natale S. ^f Gregorii.

Addit L., et Dorothei Martyrum. V. C. D., In ^g Sabinis Hyacinthi, Alexandri, Tiburtii, A., Natale S. Gorgonii martyris et Tiburtii. Et depositio S. Alexandri. T., Passio beatorum martyrum ^h Dorothei atque Gorgonii. T., Et depositio S. Alexandri. B., In Cæsarea Cappadociæ natale SS. Fortunati, Ammonii.

Florus in A. T. L. : Ipso die Tarvennæ depositio S. ⁱ Audomari episcopi et confessoris (*Hucusque L.*), qui mundo mortuus, Deo vivens, plurimarumque

C sociorum, licet forsitan ejus passio iv Nonas Martii annotata est, hodie fuisse celebratam. Cum vero die translationis Romæ etiam dies natalis ejus recoleretur, inde factum est ut locus certaminis Nicomediæ potius, quam locus translationis in Martyrologiis poneretur. Quod vero Græci neque hæc die, neque ad quartum Nonas Martii, sed septimo Kal. Sept. agant commemorationem S. Hadriani; verisimile est eam eos agere diem, quæ prima est facta translatio, cum Nicomedia Constantinopolim ejus corpus delatum est.

^d Nemesii. Hic cum Demetrio et Severo juxta Hieron. Mart. Alexandriæ passus est.

^e Faustini. A Baronio et Usuardo qui Faustus dicitur, ab Hieron. Faustinianus.

^f Gregorii. Alcæ in Hispania apud Hispalim Christum confessus est. FERRARIUS hodie in Catalogo generali.

^g Sabinis. Hi martyres sc. milliaro ab Urbe tricesimo passi sunt. USUARD. ADO.

^h Dorothei. Et hic et Gorgonius apud Diocletianum Augustum honores amplissimos consecuti, cum persecutionem quam ille Nicomediæ Christianis inferebat, detestarentur, præsentem eo, jussi sunt primo appendi, et flagris toto corpore laniari, deinde visceribus pelle nudatis, aceto ac sale perfundi, sicque in craticula assari, atque ad ultimum laqueo necari. EUSEB. Hist. Eccl. viii, 1, etc., usque ad 7. Hi martyrium passi sunt anno 19 imperii Diocletiani, id est anno Christi 302. Interjecto autem tempore B. Gorgonii corpus Romam delatum fuit, ac via Latina positum et inde ad basilicam S. Petri translatum. Reliquias quoque translatas Roma in Gallias testatur Siegbert. In Chron. an. 764.

ⁱ Audomari. Qui non longe a Constantia civitate, in loco qui Aurea Vallis vocatur natus est, ex patre

EDITIO COLONIENSIS.

cincti, Alexandri, Tybarcii. Eodem die sanctæ Kungundis virginis.

A. IV Ibus SEPTEMB. — Apud Africam sanctorum episcoporum Nemesiani, Felicis. Item Felicis, Littei, Poliani, Victoris, Jaderis et Datii, qui sub Diocletiano et Maximiano passi sunt. In Chalcedonia sanctorum Sosthenis et Victoris martyrum, sub Prisco consule, Romæ depositio Hilarii papæ, per quem Victorius

EDITIO BOLLANDIANA.

virtutum signis pollens Tarvennis urbis populam ad cultum convertit divinum.

10. — IV Ibus. Vacat Bæda.

B. C. V. A. T. L. Romæ depositio B. Hilarii papæ (*Hucusque* B.), per quem ^b Victorinus Ordinem paschalem scripsit. T. A., In Alexandria natale sanctorum Nemesii, Ammon et aliorum octingentorum et sex [A., et quinque]. B., In Alexandria Am-

SMITH NOTÆ.

Friulfo et matre Domitta. Ad Luxoviense monasterium a patre perductus, religiosam duxit vitam: posthæc multis intervenientibus annis a principe Dagoberto et ab omni Francorum populo vocatus circa an. 617, S. Achario episcopo Novionense opitulante, Tarvennensis episcopus ordinatus est, multosque Tarvennensium, qui ad idolorum cultum relapsi essent, ad fidem reduxit. Adjuutores tres, Mummolinum, Ebertramnum Bertinunque de Constantiensi regione recepit, qui eo favente Sithivense monasterium construxerunt. Cum autem S. Audomarus 30 annorum spatio Tarvennensem Ecclesiam rexisset, anno circa 677 obiit et a S. Bertino abbate in Sithivense monasterio sepultus est; ubi adhuc corpus ejus habetur præter caput et ossa quædam, quæ in B. Mariæ ecclesia Audomaripolitana servantur. Audomarus Wandregisilum sacerdotio, Austrebertam et Waldetrudem velo consecrasse in propriis istorum sanctorum Actis dicitur. Ejus Vitam ediderunt Surius tom. V et Mabillon. in sæculo II, Act. Ben.

^a Hilarii. Vel Hilari. Hic Leoni magno successit anno 461, et ordinatus est die 12 Novemb. Obiit autem anno 468. Baronium igitur, Papebrochium aliosque hæcenus decepit Marcellinus in Chronico, qui sub anni 467 consulibus Simplicii successoris Hilari initium recitavit. Nam S. Hilari obitus anno sequenti contigit, isque non annos 5 et aliquot menses, ut omnes recentiores ei attribuere, sed annos 6, menses 3, dies 10, Ecclesiam Romanam administravit, ut liquet tam ex Anastasio, Orderico, lib. II, Luitprando, Abbone Floriacensi, et Honorio Augustodunensi, quam ex Catalogo Vaticano-Palatio, sex aliis Catalogis, Reginone, Hermanno Contracto aliisque. Marianus etiam Scotus in Chronico recte diem ejus emortualem notavit. Scribit enim: « Hilarius papa obiit 1x Kal. Martii, » id est die XXI mensis Februarii, ad quem diem Bollandus ait, eum ascriptum esse Florario SS. et Maurolyci, Galesinii, Canisii Martyrologiis, variisque Calendariis, et Grenvi ^D ad Usuardum Auctario. Non itaque Hilarius hoc die depositus est, sed potius corpus ejus translatum est; cum anni 6, menses 3, et dies 10, quibus Romanæ Ecclesiæ præfuit, die XXI mensis Febr. anni 468 absolvantur. Pacti in sua Critica historico-chronologica in Baronii Annales anno 467.

^b Victorinus. Vel Victorius. Bæda in Chron. sub Leone imperatore sic scribit: « Victorius jubente papa Hilario scripsit paschalem circulum 352 annorum. Sed verius dici potest, Victorium Cyclum suum composuisse anno 457, quo Hilarius adhuc urbis Romæ archidiaconus erat, ut liquet ex præfatione, in qua Victorius dicit consules tunc existisse Constantinum et Rufum, qui anno 457 factis nomen

A ordinem paschalem conscripsit. Et depositio Salvii episcopi, de cujus sanctitate Gregorius Turonis episcopus scripsit, narrans quod per revelationem vidisset divinæ vocis evaginatum gladium imminere super tegulum, quod Hilericus rex præcepit construi, cui visioni veritas statim subsecuta est. Nam post dies viginti duos, filii regis mortui sunt.

monis, Orionis, Oriosii et aliorum octoginta sex. D., Apud Africam natale sanctorum episcoporum ^c Nemesiani, Felicis, Lucii. Item Felicis, Littei, Poliani, Jaderis et Dativi. B., In Africa natale SS. Doletatuli, Tuscii, Valentini. L., Et S. ^d Theodardi episcopi et martyris. In Santanaco S. ^e Dagoberti martyris. B., Manu recenti ascriptum: Translatio corporis S. ^f Benedicti eremitæ.

B dedere. Canonem illum Victorii paschalem promulgavit Bucherius in opere de Doct. Temp.

^c Nemesiani. In causa baptismi hæreticorum cum Cypriano in concilio steterit omnes hi episcopi: omnium enim eorum nomina in synodo Carthaginiensi comparent. Nemesianus a Thubunis dicitur suffrag. 5, Felix a Bagai habetur suff. 12, ab Amacura suff. 33. Alii quidem ibi sunt Felices, sed qui ad Byzacenam pertinebant. Lucius memoratur suff. 8, nec non 51, utriusque Numidæ, alii istius nominis ad Lengitanam pertinent. Litteus occurrit suff. 82, Polianum habemus suff. 13, qui a Mileo dicitur. Suff. 78 Victorem ab Octavo Numidum exhibet; alter a Gor non videtur hujus loci. Jader a Midila occurrit suff. 45. Dativus denuin a Badiis memoratur suff. 15. De Nemesiano solo dubitari poterit an Numida fuerit, an Maurus; nisi quod Tubunia occurrat in Numidia non minus quam in Mauritania; ut ex collatione Carthaginiensi apparet. De his vide 76, 77, 79, epp. S. Cypriani. Hi primum fustibus cæsi, deinde ad metalla damnati sunt, Valeriano II et Gallieno III coss. anno 257.

^d Theodardi, episcopi Trajectensis vicesimi octavi, S. Remacli discipuli et in sede ejus successoris, qui cum Childerico regem ad repetendas Ecclesiæ suæ res, quas nonnulli invaserant, adiret, ab illis necatus est in Alsatia, nempe in saltu Bewalt prope Nemetum, corpore in frusta comminuto. Istic duo luminaria divinitus emicuisse, et mulieri cæcæ lumen fuisse restitutum legitur. Hæc sola notatu sunt digna in ejus Actis apud Surium ad x Septemb., ubi additur membra ejus per S. Lambertum in Tungrorum civitatem relata fuisse. Passus est circa an. 655.

^e Dagoberti. Hic fuit filius Sigiberti Austrasiæ regis; quo defuncto, relegatus est Dagobertus in Hiberniam anno circiter 660. Anno autem circiter 614 in paterni regni partem receptus est, ac tum Wiltridus Eboracensis archiepiscopus ei auxilium equorum et virorum dedit. Anno autem 679 vel 680 bellum accidit in Lingonibus inter Theodoricum et Dagobertum reges; ubi Dagobertus cum Vulfoalo subregulo profligatus est. De ejus in Gallias reditu fuse disserit Mabillonius in præfatione sæculi IV Act. Ben., parte 1, § 9, num. 198 et seqq. Is est idem rex et martyr qui colitur Satanaci. Memoratur in Calendario Emmae reginæ, quod Remis in bibliotheca Remigiana servatur, die x Kal. Januarii, quo eum martyrium tulisse dicit vetus auctor, idque ut Mabillonius probat, an 679. Si vero Dagobertus occisus est x Kal. Januarii, translatio quædam hodie celebratur.

^f Benedicti. In territorio Bergomensis colitur B. Benedictus eremita quidam ord. Vallis Umbrosæ die

EDITIO COLONIENSIS.

B. III Idus SEPTEMB. — Romæ natale sanctorum, A Prothi et Jacincti, qui erant eunuchi beatæ Eugeniæ virginis. Cumque ab Heleno episcopo baptizati essent, aliquanto tempore divinis solum eruditionibus vacantes, in servorum Dei monasterio mira humilitate versati sunt, et hoc apud Ægyptum, inde cum beata virgine Romam reversi, sub Gallieno imperatore, quod essent Christiani deprehensi, coguntur sacrificare, sed non consentientes, durissime verberabantur. Cumque Deo fidem servantes gauderent, pariter decollantur. Et sanctorum Felicis et Regulæ.

C. PRID. IDUS SEPTEMB. — Apud urbem Ticinum, quæ et Pavia dicitur, sanctorum confessorum Siri et

EDITIO BOLLANDIANA.

11. — III Idus. Romæ SS. ^a Proti et Hyacinthi, qui B erant eunuchi S. Eugeniæ.

Addit Florus in A. T. L. : Sed fervore fidei facti sunt doctores Christianæ legis unde et capitalem susceperunt sententiam.

A. T. L. B., Lugduno depositio S. ^b Patientis episcopi. B., In Alexandria natale SS. Syri et Serapionis. In Apuria natale SS. Felicis et Donati. C., Et in portu urbis Romæ ^c Ingenui.

12. — II Id. Vacat Bæda.

C. V., In Pamphilia S. Syri, alibi S. Eupli. V., Et Serapionis. D., Apud urbem Ticinum, quæ et Pavia dicitur, sanctorum confessorum Syri et ^d Hyventii. B., In civitate Catenas SS. ^e Epli et Serapionis epi-

SMITH NOTÆ.

xx Januarii, qui obiit an. 1107. Alius etiam Benedictus eremita colitur Nitriæ in Hungaria die xvi C Julii. FERRARIUS in Catal. Gen.

^a Proti. Romæ via Salaria in cœmeterio Basillæ hi sepulti sunt, qui sub Gallieno imperatore deprehensi sunt quod essent Christiani. Exstant eorum res gestæ in Actis S. Eugeniæ, de qua agitur apud Surium tom. VI, die viii Kal. Januar.

^b Patientis. Lugdunensis episcopi vicesimi quarti; qui fuit contra Pelagianos propugnator acerrimus: Gallicanorum episcoporum interfuit concilio, in quo cognita et approbata est fides catholica Fausti Lerinensis, damnantis dogmata Pelagii. Tempore maximæ egestatis et famis larga manu non suis tantum sed Arelatensibus, Arvernensibus, et aliis frumentum mittens subvenit. Obiit circa an. 480. Ejus meminit Gregorius Turon. Hist. II, 24, et Sidonius Apollinaris eum laudat ob ecclesiam Lugduni constructam lib. II, epist. 10.

^c Ingenui. Hieron. Martyrol. illi dat socium Hippolytum.

^d Hyventii. Sive Inventii, vel Eventii, vel Juventii, de quo superius iterum sexto Idus Februarii. De Hyventio et Syro episcopis Usuardus et Ado hodie agunt. In tabulis autem Ecclesiæ Ticinensis de utroque seorsim agitur: nimirum de Hyventio octavo Id. Febr. et de Syro quinto Idus Decemb. ejusque translationem xvi Kal. Junii celebrant.

^e Epli. Seu Eupli, Catanæ in Sicilia cum Serapione passi. Ferrarius in catalogo generali existimat eos sub Constantino et Irene vixisse, et eos pridie memorat.

^f Sacerdotis. Lugdunensis episcopi tricesimi. Hic ædificavit et dotavit ecclesiam S. Pauli et ecclesiam S. Eulaliæ quæ nunc S. Georgii dicitur; interfuit Aurelianensi v concilio celebrato anno 549. Decessit apud Parisios post synodum illam, quæ Saffaracum expulit, cum S. Nicetius ab ipso successor ejus est electus. Saffaracus autem exaucloratus est in synodo Parisiensi II, quam anno 555 Sirmodus, an. 551

Inventii, qui a beato Hermagore Aquileiensi episcopo, discipulo sancti Marci evangelistæ, ad præfatam urbem directi, primo illic Christi Evangelium prædicantes, et magnis virtutibus ac miraculis coruscantes, etiam vicinas urbes Veronensem scilicet et Brixenam, et Laudensem, divinis operibus illustrarunt; sicque in pontificali honore, fundata et confirmata fide credentium populorum glorioso sine quieverunt in pace. In Antiochia natale Timothei. Catenas sancti Eupli. Lugduno depositio Sacerdotis episcopi. Augustoduno beati Eventii episcopi.

D. IDUS SEPTEMB. — In Alexandria beati Philippi episcopi et martyris, qui præfectus primum fuit,

episcopi. Lugduno Galliæ depositio S. ^f Sacerdotis episcopi. In Pamphilia natale S. Cyrici episcopi et confessoris. A. T., Romæ natale S. Hypoliti. A. T. L., Augustoduno depositio B. ^g Evantii episcopi. T. L., In Sicilia passio Serapionis episcopi et aliorum tredecim.

13. — Idibus. Vacat Bæda.

D., Apud Ægyptum civitate Alexandria. B., ^h Philippi episcopi et martyris. C. V. L. A. T., Augustoduno depositio B. ⁱ Nectarii episcopi. L., Et Turonis ^j Lictoris episcopi. B. A. T., In Galliis civitate Turonis depositio S. Lictoris [B., Lidonis] episcopi. Romæ natale S. Dionysii episcopi. Eodem die apud Duacum [T. et B. om. apud Duacum] depositio [Alias transitus] S. ^k Amati episcopi. B., In Apulia natale

Cointius consignat. GINIUS SEN. GREG. TURON. Hist. IV, 36, et ejusdem auctoris Vitæ Patrum. VIII, 3.

^g Evantii. Is in tabulis episcoporum Æduensium apud Democharem non reperitur, nisi sit qui Euthnius nominatur, x episcopus Augustodunensis, cui tamen sanctitatis nota apposita non est.

^h Philippi. De hoc Baronius in Notis sic scribit: « Ado et alii recentiores corrigendi sunt, dum ex Actis S. Eugeniæ dicunt illum fuisse episcopum Alexandrinum: nam ejus præfectura sæcularis, non sacerdotalis fuit: Eusebius etenim cum tam in Chron. quam in Hist. texti seriem episcoporum Alexandrinorum, et Niceph. Callist. et alii qui id ipsum præstiterunt, inter Alexandrinos episcopos non annumerant Philippum. Rursus autem in eodem Philippo S. Eugeniæ patre erraverunt alii qui putarunt eundem esse Philippum imp. ut Cedrenus in Maximino; quos Zonaras jure redarguit in Philippo Imp. Gladio autem jugulatus est jussu Terentii præfecti, ejus successoris, Severo et Antonino filio regnantibus, ut Acta Eugeniæ testantur.

ⁱ Nectarii. Fuit hic decimus octavus episcopus Augustodunensis, prout in Tabulis Democh. apparet. De eo in Vita S. Germani episcopi Autissiodorensis, cujus fuit contemporaneus.

^j Lictoris. Vel Litorii, secundi episcopi Turonensis. Qui anno imperii Constantis primo, Christi 357, ordinatus est: fuit de civibus Turonicis: ædificavit ecclesiam infra urbem Turonicam primam, primaque ab eo ex domo cujusdam senatoris basilica facta est: sedit annos 35, et obiit sepultusque est in supra-scripta basilica. GREG. TURON., Hist. X, 31.

^k Amati. Qui, Senecio Senonensium episcopo defuncto, communi omnium consensu electus est: malorum invidia accusatus, a Theodorico rege in exilium pulsus est, et Peronam pagum Veromanduorum perductus sub custodia SS. abbatum Ultani et Fursæi fuit; ac deinde sub S. Mauronto, quem S. Amanus clericorum abbatem in loco qui Breilus dicitur,

EDITIO COLOIENSIS.

deinde baptismi gratia sanctificatus, episcopatus di- A
gnitatem, suffragium ferentibus populis Christianis
assequitur, et sub Volusiano et Gallieno imperatori-
bus, Perhemnius, præfectus Alexandriae, cogitavit
eum occidere. Sed cum hoc implere non posset,
propter populum Christianum, immisit quosdam qui
se fingerent Christianos. Quique ingredientes per-
cusserunt eum in oratione constitutum. Sedit autem
in episcopatu annum unum, menses tres. Et sancti
Amati presbyteri, et abbatis monasterii sancti
Romarici. Turonis depositio beati Licronis epi-
scopi.

E. XVIII KALEND. OCT. — Romæ via Appia natale
sancti Cornelii episcopi, sub persecutione Decii; cui
primo os cum plumbatis est cæsum, et decollatus est
cum aliis viginti uno promiscui sexus, cum quibus B
et Cerealis miles cum Salustia uxore sua, quam Cor-

EDITIO BOLLANDIANA.

SS. Felicissimi et Secundini. In Alexandria natale
S. Theophili episcopi. Andegavis civitate depositio
S. ^a Aurilionis episcopi.

14. — XVIII KAL. OCT. Romæ natale S. ^b Cornelii
episcopi: cui primo os cum plumbatis cæsum, et sic
decollatus est cum aliis viginti et uno [R., viginti
duobus] promiscui sexus: et Cerealis miles cum
uxore sua Salustia quam Cornelius ab infirmitate

SMITH NOTÆ.

instituerat. Broili autem obiit anno 690; Broilense
monasterium destructum est anno 870, quo imminente C
Danorum persecutione fratres Deo et S.
Amato servientes corpus hujus sancti Duacum de-
portaverunt, et in sui juris ecclesia B. Mariæ posue-
runt. Nunc ista Deiparæ ecclesia est collegiata S.
Amati dicta. MABILLON., sæc. II Act. Ben., p. 947.

^a *Aurilionis*. Potius Maurilii. Hic Mediolanensis
civis illu- tris, et S. Martini discipulus fuit, et ejus
hortatu electus est Andegavensis episcopus. De ejus
miraculis, de causa ob quam episcopatum relinquens
mare transiit, de ejus reditu ad suos, et quomodo
puerum per octo annos extinctum ad vitam revoca-
vit, vide Acta ejus apud Surium tom. V.

^b *Cornelii*. Fuit hic episcopus Romanus a die
quarto mensis Junii anni 251, cum duo Decii erant
consules, ad XIV Septemb. anni sequentis, Gallo et
Volusiano consulibus. Bæda hoc loco ex Actis S.
Cornelii tradit S. Cornelium sub Decio plumbatis
cæsum et postea decollatum: hæc certe aperte falsa
sunt, et a Baronio frustra tentata, qui in textum
Decii nomen irrepsisse vult, et ejus loco substituit
Volusianum. Nam omnes alii Decii nomen semper
præferunt, quod etiam in Breviarii Romani lectioni-
bus recitatur. Acta igitur martyrii adulterina sunt.
Gallus quidem Cornelium ad Centumcellas relegavit,
locum per jucundum, ut testatur Plinius; et assenti-
endum est auctori vetustissimi Catalogi, qui narrat eum
Centumcellis dormitionem accepisse. De nefando
schismate cujus Novatianus princeps erat, Romæ il-
legitime ordinatus episcopus, cum Cornelius antea
jure pleno electus esset, vide S. Cypriani epistolam.

^c Verba *Eodem die*, etc., om. T. et B.

^d *Cypriani*. Carthaginiensis, artis oratoriarum profes-
sione clari. Hic longe majorem vitæ partem inter
gentiles idololatriæ assertor transegit, donec mediante
Cæcilio presbytero Carthaginiensi anno 246 ad fidem
Christi transiit. Exeunte anno 247 presbyter Cartha-
giniensis factus est, annoque insequente, et jam
adulto, efflagitante plebe et pene rapiente, ipsomet

nelius ab infirmitate sanavit orando. Beatus itaque Cor-
nelius rogatus a beata Lucina, corpora apostolorum
beati Petri et Pauli de catacumbis levavit noctu: pri-
mum quidem corpus beati Pauli beata Lucina accepit,
et posuit in prædio suo via Ostiensi, ad latus ubi de-
collatus fuit. beati Petri vero corpus sanctus Cornelius
accepit episcopus, et posuit juxta locum ubi crucifixus
est, inter corpora sanctorum, in templo Apollinis,
in monte Aurelio Vaticani palatii Neroniani, tertio
Kalend. Julii. Item sancti Cypriani episcopi, qui sub
Valeriano principe post longum exsilium detrunca-
tus capite martyrium consummavit, sexto milliario
a Carthagine juxta mare. Eodem die exaltatio sanctæ
crucis. Treveris depositio sancti Materni epi-
scopi et confessoris.

F. XVII KALEND. OCT. — Natale sancti Nicomedis
martyris, quem Flaccus comes, eo quod corpus san-

sanaverat passi sub Decio. ^c Eodem die natale
S. ^d Cypriani [C., Cyriaci] episcopi, qui sub Vale-
riano principe post longum exsilium, detrunca-
tionem capitis martyrium consummavit sexto milliario a
Carthagine. Eodem die exaltatio sanctæ ^e crucis.

B., Et depositio Ebarci episcopi.

15. — XVII KAL. Natale S. ^f Nicomedis martyris
(D., episcopi). L. addit et ^g Valeriani. Eodem die

vero humiliter renitente, ad episcopalem thronum
post mortem Donati promotus est; quem vix per
anni et quod excurrit spatium ornaverat. cum exorta
sub Decio persecutione, ad Leonem in Circo s-rius
petitus, recessum quæsiit. Persecutione sopita anno
251, latebris egressus et Ecclesiæ suæ redditus, syn-
odum Carthagine in causa lapsorum habuit. Oriam
anno 255 de baptismo hæreticorum controversiam
Cyprianus concilii Carthaginiensis decreto sedare
conatus est, statuens hæreticorum baptismum invali-
dum ac plane nullum esse. Istam sententiam syno-
dus 71 episcoporum anno sequenti habita confirma-
vit. Cum vero non pauci, ac in iis præcipue Step-
hanus episcopus Romanus, strenue resisterint, majus
et frequentius concilium Kalend. Septemb. ejusdem
anni convocavit Cyprianus, in quo episcopi 87 suf-
fragiis suis prius decretum roborarunt. Anno 257
persecutionem in Christianos movet Valerianus imp.,
quando Cyprianus confessione coram Aspasio pro-
consule facta in exsilium mittitur, Curubas provincie
Lengitanæ relegatus, et anno sequente ab exilio
D retractus capitis damnatur, vir plane mirabilis,
Christianæ pietatis cultor summus, discipline eccle-
siasticæ et episcopalis potestatis vindex acerrimus.

^e *Crucis*. Quando Heraclius imperator, Chosroe
rege devicto, eam de Perside Hierosolymam repor-
tavit.

^f *Nicomedis*. Romæ via Nomentana B. Nicomedis
presbyteri; qui cum diceret compellentibus se sacri-
ficare: « Ego non sacrifico nisi Deo omnipotenti, »
plumbatis diutissime cæsus, migravit ad Dominum.
Acta SS. in actis Nerei et Achillei XII Maii.

^g *Valeriani*. In territorio Cabilonensium, castro
Trenortio. Hic unus fuit ex numero sanctorum quin-
quaginta qui temporibus Antonini Veri Lugduni in
carcerem trusi sunt, quique cum B. Marcello, pate-
factis custodiæ divinitus claustris, aufugit. Cumque
ad præfatum castrum pervenisset, et Domini Jesu
Christi nomen prædicans, plurimos ipso inspirante,
ad ejus fidem convertisset, revertenti ab urbe Cabi-

EDITIO COLONIENSIS.

ctæ virginis Feliculæ, quam ipse pro Christo punierat, sepelisset, jussit duci ad sacrificandum. Quo renuente, plumbatis diutissime cæsus migravit ad Dominum. Cujus corpus in Tiberim jactavit, quod a clerico ipsius, nomine Justo, est collectum, et sepultum juxta muros via Numentana. Cahilonensi castro Trenorcio sancti Valeriani martyris, sub præside Prisco, quem jussit suspendi, ac gravi ungarum laceratione cruciari, ac deinde gladio percuti. Et natale sancti Apri episcopi, et sancti Leobini confessoris. In Alexandria sanctorum Serapionis, Leontii. In Cyra Galatiæ sancti Eleuci, Valerii et Cyrionis, Stratonis, Macrobbii et Constantii. In Ancyra sancti Pauli episcopi. Lugduno depositio Albini episcopi, et octava natalis sanctæ Mariæ virginis.

G. XVI KALEND. OCT. — Natale sanctæ Eufemiæ virginis, quæ martyrizata est sub Diocletiano imperatore, proconsule autem Prisco, in civitate Chalcedona. Quæ tormenta et carceres, verbera et argu-

EDITIO BOLLANDIANA.

S. ^a Apri episcopi : A. et T. præmittunt, In civitate Tullio. B. vero : In territorio Cavillonensi castro Trinorchio. Et ^b Leobini confessoris. Desunt Aper et Leobinus in L.

A. T., Belvagus translatio corporis S. ^c Luciani. Eodem die depositio S. ^d Aicadri abbatis, qui et in L. invenitur. B., In Alexandria natale trium fratrum Cyrini, Leontii et Serapionis.

16. — XVI KAL. Natale S. ^e Euphemie virginis, quæ martyrizavit sub Diocletiano imperatore, proconsule autem Prisco, in civitate Calcedonia : quæ

menta rotarum, ignes et pondera lapidum angularium, bestias et plagas virgarum, serras acutas et sartagine ignitas vicit. In ultimo sancta virgo precipue obtinuit, ut una ex bestiis morsum sibi infligeret, et ita immaculatum spiritum Domino reddidit. Cujus corpus Philophronus pater ejus, et Theodora mater ejus curatum sepelierunt, quasi mille passus a civitate Chalcedona. Romæ sanctorum Lucie et Geminiani, imperatore Diocletiano, judicibus Apofrasio et Megasio. Manserat autem beata Lucia in viduitate annos triginta sex ; totius enim vitæ suæ anni fuere septuaginta quinque. Quæ accusata a filio suo quod christiana viveret, primo in carcerem missa est, ubi consolationem divinam promeruit ; dein fustibus diutissime cæsa, et subito terræ motus factus est magnus, et templum Jovis ita subrutum, ut nec lapis super lapidem remaneret. Tunc in ollam æream missa est, pice et plumbo ferventem, ubi triduo illæsa permansit. Postea plumbo et ferro onerata, et

tormenta et carceres, verbera et argumenta rotarum, ignes et pondera lapidum angularium, bestias et clavas virgarum, serras acutas et sartagine ignitas, rursus morsum bestie pro Christo superavit, et ad mille passus civitatis Calcedonis sepulta est a patre suo Philosophrone [D., Philophrone] senatore. Ipso die natalis sanctorum ^f Lucie [D., Lucie] et Geminiani.

C. B. V., Et alibi S. ^g Emerentianæ vel Emerentianis vel Emerentianitis.

SMITHI NOTÆ.

lonensium, ubi Priscus B. Marcellum martyrem necaverat pro Christi nomine, præsidi Prisco delatus est. Quem ille primum minis frangere conatus est, deinde suspensum et ungarum laceratione cruciatum tandem gladio animadverti fecit. ADO.

^a Apri. Ponitur hic septimus ordine in Tabulis episcoporum Tullensium, quas descripsit Demochares. Illic ex caudico monachus, et ex monacho est factus episcopus. De quo Paulinus Nolanus epist. 30, 31, 32, in Bibl. Patrum.

^b Leobini. Primum in monasterio Miciacensi monachus vixit. Quod post octo annos relinquens Galatensem urbem expetiit, ubi ab Hilario ejus episcopo sacerdotaliter susceptus est ; inde recedens ad B. Lupum se contulit, et cum eo per integrum quinquennium in eodem cœnobio commoratus est. Interea dum Franci bella contra Burgundiones concitant, et ejus cœnobii monachi fugiunt, ipse cum uno fratre sene solus relictus est, et a barbaris, quia noluit res monasterii pandere, misere cruciatus. His vero supplicii creptus cum Eufronio et Rustico B. Avitum in Pertici solitudine commorantem adiit, qui eos suscepit, Leobinumque cellarii præfexit officio. A S. Etherio episcopo postea proventus est ad diaconatum, deinde fratribus Brajacensis monasterii præpositus. Beato autem Etherio Carnolensi defuncto, Leobinus illi electus est in successorem ; denique post facta miracula non pauca obiit et sepultus est in basilica S. Martini. Vide ejus vitam editam apud Phil. Labbæi tom. II Bibl. Nov., p. 582. Childeberti Francorum regis temporibus claruit, obiitque anno 537. Prioratus de la Veyre, et ecclesia parochialis de Poligny in diocesi Pictaviensi eum patronum habent. Ibid., p. 730.

^c Luciani. Hujus dies natalis supra celebratur die xxviii Januarii.

^d Aicadri. Hic obiit anno æræ Christianæ 687. Nam S. Aicadri triennio superstes fuit B. Filiberto, ut patet ex initio ultimi capituli Vitæ S. Aicadri apud Mabillonii sæc. II Act. Ben., quem anno 684 decessisse certum est. Cum ergo Aicadri vixerit annis tribus et sexaginta, natus anno 624 dicendus est. Deinde duodennis secessit in monasterium Ansionense anno 636, postea tricenarius condidit ecclesiam Quinciacensem anno 654. Ubi postquam annis aliquot præfuit, a B. Filiberto circa annum 670 directus est in monasterium Gemeticense, quod usque ad obitum suum rexit. S. Aicadri corpus una cum B. Hugonis Rothomagensis reliquiis ob Nortmannorum infestationes translatum est ad villam Hasprum, inquit Baldericus in Chron. Camerac. et Atreb. lib. II, cap. 29.

^e Euphemie. Ejus Acta ex vetustis monumentis Surius edidit tom. V.

^f Lucie. Quæ cum 36 annis in laudabili virginitate Deo serviret, accusata est a filio suo Euprepio, et coacta ut idolis sacra faceret, imperatore Diocletiano, judicibus Apofrasio et Megasio. Quod facere contemnens, post carcerem et sævissima verbera missa est in ollam pice et plumbo ferventem, de qua illæsa egrediens, onerata ferro et plumbo per plateas trahitur civitatis, et cum pertransisset domum Geminiani, idem vir cœlesti miraculo instinctus, pervenit ad locum ubi sancta Dei torquebatur, et petens baptismum cum illa pariter gladio Romæ trucidatus est. ADO, USUARD., NOTKER., SURIUS, tom. V.

^g Emerentianæ. In via Nomentana ad Cao. in cœmeterio Marthæ. HIRON. Martyrol. Google

EDITIO COLONIENSIS.

per plateas civitatis ducta, quidam vir Geminianus vidit sibi patere cœlum, et statim associatus est sanctæ Lucie in carcere, et ibi, monente angelo, a presbytero, nomine Prothasio, baptizatus Deinde sancta Lucia cum Geminiano Amegasio consulari arctati, novissime gladio animadversi sunt. Quorum corpora rapuit quædam mulier christiana, nomine Maxima, et ut decuit, sepelivit.

A. XV KALEND. OCT. — Tungrensi diœcesi Leodio villa publica natale sancti Lamberti episcopi; qui dum regiam domum zelo religionis increpasset, cum rediens orationi incumberet, ab iniquissimis viris de palatio regio missis ex improvise conclusus intra domum ecclesiæ occiditur. Cujus sepulcrum creberrimis miraculis illustratur. In Britannia Socratis Stephani. Novioduno sancti Valeriani, Macriini et Gordiani. Romæ beati Justini presbyteri, quem beatus Sixtus ordinavit. Illic beatos Laurentium, Hippolytum, et Concordiam, Irenæum, Abundium, et Cyrillam filiam Decii Cæsaris martyres, et alios plurimos sepulcris condidit. Item Romæ sanctorum martyrum Narcissi et Crescentionis.

B. XIV KALEND. OCT. — Natale sancti Methodii, Olympii, Lucii, et postea Tyri episcopi, qui sub Dio-

EDITIO BOLLANDIANA.

17. — XV KAL. Natalis S. ^a Lamberti [R. C. B., Landeberti] episcopi et martyris. In Britannia Socratis et Stephani.

Florus in A. T. L. præmittit hæc: In Gallia in villa quæ dicitur Leudegus; et subjungit de S. Lamberto: Qui sectando justitiam adeptus est martyrii palmam.

A. T., In Mediolano depositio S. ^b Eustorgii. B., In Eviduno natale SS. Valeriani, Macriini et Gordiani. L., Ipso die Elevatio S. ^c Hyltrudis Virginis.

18. — XIV KAL. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L.: In territorio Lingonicæ civitatis, monasterio Segestro, depositio S. ^d Sigonis presbyteri et confessoris. Et passio sanctorum Fel-

SMITH NOTÆ.

^a *Lamberti*. Hic Theodoro successit in episcopatum Trajectensem, Childerico rege probante. Cum autem anno 673 interfectus esset rex Childericus, Stabulaum relegatus est Lambertus, et quidam nomine Faramundus in cathedram illius constitutus est. Post septem vero annos depositus est Faramundus, et Lambertus sedi suæ restitutus est. Introivit autem aliquando in Toxandriam, et istum populum ad fidem adduxit. Ob necem denique quorundam qui Ecclesiæ bona diripiebant, Lambertus Leodii commoratus, a Dodone cum armatorum manu irruente anno 708 occiditur cum suis; corpus autem ejus Trajectum delatum. De causa ejus mortis et anno martyrii vide Mabillon. 1 part. sæc. III, Act. Ben., p. 76 et seq.

^b *Eustorgii*. De hoc vide diem sequentem.

^c *Hyltrudis*. Quam sepultam in ecclesia S. Lamberti, quam parentes extruxerant Læliis, elevavit Etuinus episcopus Cameracensis. Ejus natalis est xxvii hujus mensis.

^d *Sigonis*. De hoc Ado, Notkerus et alii agunt die sequenti. Hic cum puer esset, nescientibus parentibus et invidis, recessit in solitudinem; juvenis tonsuram ab Eustadio presbytero accepit: cum autem primo ad diaconatum, dein ad presbyteratum pro-

motus esset, adiit S. Joannem abbatem Reomaensem, ut ab eo vitam monasticam disceret. Disciplina vero monastica institutus sylvam abstrusissimam petit; et monasterium condidit, quo sepultus est. Quo anno S. Sigo vel Sequanus in cœlum migraverit incertum est. Adhuc juvenis Joannis abbatis Reomaensis disciplinæ se tradidit, et plenus dierum quievit in pace. Cum ergo S. Joannes annum 540 paulum excesserit, Sequanum 40 circa annis superfuisset conjicimus. Vide Vitam ejus apud Mabillon., sæc. 1 Act. Ben.

^e *Constantii*. De his vide inferius xx hujus mensis die.

^f *Eustorgii*. Hujus meminit S. Ambros. in Auxentium de traditione basilicæ, his verbis: « Absit ut tradam hæreditatem Dionysii, qui in exsilio causa fidei defunctus est; hæreditatem Eustorgii confessoris etc. » Hujus res gestas ex preciosis monumentis edidit Mombrit. tom. I Vit. sanct. Hic dictus est primus respectu junioris Eustorgii, qui claruit temporibus Theodorici regis Italie, de quo in Martyrologiis agitur die vi Junii.

^g *Januarii*. Hi passi sunt iuxta Baronii notas Constantio v et Maximiano, id est, anno 305.

cis et ^e Constantii, qui passi sunt sub Nerone imperatore.

B. C. V., In Alexandria S. Trophimi. In Nicomedia sanctorum Oceani, Sixti, C. V., Medetei. B., In Mediolano depositio S. ^f Eustorgii episcopi.

19. — XIII KAL. In Neapoli Campaniæ natale sanctorum ^g Januarii, Beneventanæ civitatis episcopi; cum Sosio diacono Mesenatæ civitatis, et diacono suo Festo, et lectore suo Desiderio: qui post vincula et carceres capite sunt cæsi in civitate Puteolana, sub Diocletiano principe, judice Dracontio. Qui cum ducerentur ad mortem, viderunt inter alios Proculum Puteolanæ civitatis diaconum, et duos laicos Eutychem et Acutium; et interrogave-

motus esset, adiit S. Joannem abbatem Reomaensem, ut ab eo vitam monasticam disceret. Disciplina vero monastica institutus sylvam abstrusissimam petit; et monasterium condidit, quo sepultus est. Quo anno S. Sigo vel Sequanus in cœlum migraverit incertum est. Adhuc juvenis Joannis abbatis Reomaensis disciplinæ se tradidit, et plenus dierum quievit in pace. Cum ergo S. Joannes annum 540 paulum excesserit, Sequanum 40 circa annis superfuisset conjicimus. Vide Vitam ejus apud Mabillon., sæc. 1 Act. Ben.

^e *Constantii*. De his vide inferius xx hujus mensis die.

^f *Eustorgii*. Hujus meminit S. Ambros. in Auxentium de traditione basilicæ, his verbis: « Absit ut tradam hæreditatem Dionysii, qui in exsilio causa fidei defunctus est; hæreditatem Eustorgii confessoris etc. » Hujus res gestas ex preciosis monumentis edidit Mombrit. tom. I Vit. sanct. Hic dictus est primus respectu junioris Eustorgii, qui claruit temporibus Theodorici regis Italie, de quo in Martyrologiis agitur die vi Junii.

^g *Januarii*. Hi passi sunt iuxta Baronii notas Constantio v et Maximiano, id est, anno 305.

EDITIO COLONIENSIS.

runt juxta civitatem in basilica, Mesenates Sosium A etiam jussit Faustam nudam, et sine maforte flagellatam, incarceratam, caput terebrari, ac oculos infigi, cui postmodum non solum caput et facies, sed et pectus et totum corpus usque ad tibias clavis impletum est. Post hæc sartagine[m] jussit igniri, sed hæc psallente illa refriguit. Hæc interveniens vox de cælo vocavit eos, et sic tradiderunt spiritum. Erat autem Fausta annorum tredecim, et Ejulasius octoginta. Et vigilia sancti Matthæi apostoli.

D. XII KALEND. OCT. — In Cyzico natale Faustæ virginis, et Ejulasii sub Maximiano imperatore, quam idem Ejulasius, cum esset primus palatii, jussit decalvari, et radi ad turpitudinem, dein suspendi ac torqueri. Quo tempore coruscatio de cælis multos ministrorum percussit. Deinde jussit oculos afferri, B et eam immissam ac fixam, quasi lignum secari mediam: sed non eam carnifices ferris lædere valebant. Inter quæ stupens Ejulasius Christo credere cœpit. Et hoc ubi imperatori nuntiatum est, misit præfe-

etiam jussit Faustam nudam, et sine maforte flagellatam, incarceratam, caput terebrari, ac oculos infigi, cui postmodum non solum caput, et facies, sed et pectus et totum corpus usque ad tibias clavis impletum est. Post hæc sartagine[m] jussit igniri: sed hæc illa psallente refriguit. Hæc inter veniens vox de cælo vocavit eos et sic tradiderunt spiritum. Erat autem Fausta annorum tredecim [D., XVI, B., XII] et Evilasius octoginta [V. C., LXX].

E. XI KALEND. OCT. — Natale sancti Matthæi apostoli et evangelistæ, qui primus in Judæa Evangelium Christi Hebræo sermone conscripsit. Post vero apud Æthiopiā prædicavit, et multos ad fidem convertit: missusque est spiculator ab Hirtaco rege, qui eum gladio feriebat efficiens martyrem Christi: cujus Evangelium stylo scriptum, Hebræo ipso revelante, tempore imperatoris cujusdam inventum est.

F. X KALEND. OCT. — In Gallia civitate Ceduno, loco Agauno, natale sanctorum martyrum Thebeo-

EDITIO BOLLANDIANA.

runt quare justi juberentur occidi: quos judex ut vidit Christianos jussit decollari cum illis. Sic omnes septem pariter sunt decollati. Et tulerunt nocturna corpora Christiani; et Neapolitani Januarium posuerunt juxta civitatem in basilica, Mesenates Sosium æque in basilica, Puteolani Proculum et Eutyctum et Acutum in basilica S. Stephani, Festum et Desiderium Beneventani collegerunt.

Ms. Lætiense usque ad *Desiderio* convenit: deinde aliorum trium subjungit nomina.

V. B. D., Et natale S. ^a Eustochii. V. C., Alibi depositio S. ^b Mariani. B.. Treveris civitate depositio S. Mileti episcopi.

20. — XII KAL. In Cyzico natale sanctorum ^c Faustæ virginis et Evilasii sub Maximiano imperatore: quam idem Evilasius, cum esset primus palatii, jussit decalvari et radi ad turpitudinem, deinde suspendi ac torqueri: quo tempore coruscatio de cælis facta multos ministrorum percussit. Deinde jussit oculos afferri et eam immissam ac fixam, quasi lignum secari mediam: sed eam carnifices serris lædere non valebant. Quæ inter stupens Evilasius Christo credere cœpit; et hoc ubi imperatori nuntiatum est, misit præfectum qui eum suspensum

forfiter torqueret. Qui etiam jussit Faustam nudam et sine maforte [A. B. V., maforte] educi de carcere, et ei caput terebrari ac clavis configi. Cui postmodum non solum caput, et facies, sed et pectus et totum corpus usque ad tibias clavis impletum est. Post hæc sartagine[m] jussit igniri: sed hæc illa psallente refriguit. Hæc inter veniens vox de cælo vocavit eos et sic tradiderunt spiritum. Erat autem Fausta annorum tredecim [D., XVI, B., XII] et Evilasius octoginta [V. C., LXX].

C. B. V. D. T. A., Vigilia S. Matthæi apostoli et evangelistæ. B., In Noceria natale SS. ^d Felicis et Constantii: qui passi sunt sub Nerone imp.issimo imperatore.

21. — XI KAL. Natalis S. ^e Matthæi apostoli et evangelistæ.

Florus præponit in A. T. L.: In Persida; et subjungit: Qui orans a tergo gladio percuitur. Et occubuit. B., Qui passus est in civitate Tharim.

V. C., Alibi S. ^f Vincentii martyris. A., Et passio S. Alexandri episcopi. B., In Mediolano natale S. Victoris martyris.

22. — X KAL. Sanctorum martyrum, ^g Thebeorum Mauricii, Candidi, Exuperii (*Mucusque* R.), Victoris,

SMITH NOTÆ.

^a *Eustochii*. Quinti Turonensis episcopi. Hunc ferunt instituisse ecclesias per vicos, Brixis, Iciodorum, Luccas, Dolus. Ædificavit etiam ecclesias infra muros civitatis, in qua reliquias SS. Gervasii et Protasii condidit, quæ S. Martino de Italia sunt delatæ. Interfuit autem concilio Andegav. ann. 453, et scripsit cum Leone et Victorio epistolam contra clericos qui ad tribunalia sæcularia recurrerant. Sedit autem annos 17 et successit Briccio, sepultusque est in basilica quam Briccius super S. Martinum struxit. GREG. TURON. x, 31.

^b *Mariani*. De hoc vide supra x Augusti.

^c *Faustæ*. Græci in Menologio eos colunt pridie Nonas Januarii. Descripsit eorum Acta Surius tom. I, die vi Februarii.

^d *Felicis*. Qui apud Nuceriam civitatem gladio ca-

pite cæsi martyrium consummaverunt. PETR. DE NATAL. VIII, 86.

^e *Matthæi*. Hic Evangeliorum suam historiam Hebraice scripsit, ut patet ex Eusebii Eccl. Hist. III, 24. Eum autem ad Æthiopiā missum esse auctor est Socrates in Hist. I, 19. Quæ de ipso scribit Nicephorus II, 41, ut commentitia prætermittimus. De ejus passione vide Petr. de Natal. VIII, 10.

^f *Vincentii*. Molanus in Additamentis ad Usuardum translationem hujus sancti hodie notat. Ejus enim natalis est dies XIV Julii, quem superius vide una cum Mabilonii sæc. II Act. Ben., ubi ejus Vita describitur.

^g *Thebeorum*. De his vide Vitam ab Eucherio Lugdunensi episcopo scriptam et a Surio tom. V editam. Frustra agunt antimonarchici, qui insigne hoc Chri-

EDITIO COLONIENSIS.

rum, Mauricii, Candidi, Exuperii, Victoris, Innocentii, Vitalis cum sociis suis, nempe sex millibus, sexcentis, et sexaginta sex, qui sub Maximiano passi, pro Christo gloriosissime coronati sunt. Victor vero martyr, nec legionis ejusdem fuit, neque miles, sed emeritæ jam militiæ veteranus. Hic cum iter agens incidisset in hos, qui passim epulabantur læti martyrum spoliis, atque ab his ad convescendum invitatus, prolatam ab exultantibus per ordinem causam cognovisset, detestatus convivas refugiebat. Qui mox ab eis captus et jugulatus est, ac cæteris martyribus honore conjunctus est. At vero beatissimorum martyrum corpora post multos passionis annos, sancto Theodoro episcopo revelantur, et in honore eorum basilica honeste componitur. Apud Ratisponam beati Emmerami episcopi et martyris, cui singulariter omnia membra abscissa sunt.

G. IX KALEND. OCT. — Natale sancti Sosii diaconi Mesenatæ civitatis in Campania; qui cum esset annorum xxx cum beato Januario Beneventano episcopo

EDITIO BOLLANDIANA.

Addit R., Cum aliis VI c. octuaginta quinque martyribus.

Quæ a Floro in A. T. L. sic explicantur: Cum sociis quorum omnium numerus sex millia sexcenti sexaginta sex fuisse dicitur qui pro Christi nomine omnes pariter jussu Maximiani Cæsaris gladio sunt interfecti: et præmittitur: Apud Agaunum passio, etc.

V. post Victoris, addit: Innocentii, Vitalis cum sociis septem [C., sex]. Innocentius et Vitalis etiam nominantur in A. et C.

B. plenius, sic ut propterea credi posset hoc Martyrologium ad usum Agaunensis monasterii, aut alterius eandem tenentis regulam scriptum fuisse: In Gallia Sedunis, civitate Senocto Dorovallensæ, loco Agauno, passio sanctorum Thebeorum martyrum Mauricii, Exuperii, Candidi, Innocentii, Victoris et Vitalis cum sociis eorum sex millibus sexcentis sexaginta sex, sub Diocletiano et Maximiano. Hi accincti venerunt in auxilium Maximiliano, cum destinaretur in persecutionem Christianorum. Et cum non solum idolis sacrificare, sed etiam Christianos persequi recusarent, secundo et tertio decimati sunt. Sed contentio inter eos oritur, qua obvium se quisque præbens, optat esse decimus. Ad ultimum tertio causa justitiæ, sed depositis armis, cervices persecutoribus præbentes, vel intectum corpus offerentes, ipsum solum reminiscentes confiteri, qui ad occisionem ductus est tanquam agnus et non aperuit os suum; ipsi quoque tanquam grex domini us lamari se permiserunt, et tanquam ab irruentibus lupis passi sunt. Victor autem senex, qui nec legionis illius fuit, fatigatus in itinere ad contaminatum cædibus locum ductus est, et dum ad epulas pro ætatis veneratione rogaretur, et causam interemptorum corporum cognovisset, detestatus convivas et convi-

capitis decollationem suscepit, tempore Diocletiani imperatoris. Is cum quodam tempore Evangelium legeret in ecclesia Mesenatæ civitatis, præsentem episcopo Januario (frequenter enim eum pro sanctitate et prudentia ejus visitare consueverat) vidit subito idem episcopus de capite ejus flammam exurgere, quam nemo alius vidit, et pronuntiavit eum martyrem futuram; et non post multos dies idem diaconus tentus, et in carcerem missus est. Ad quem visitandum cum venisset episcopus cum diacono Festo et lectore suo Desiderio, et ipse cum eis simul tentus est, ac pariter omnes cum aliis tribus occisi sunt. Eodem die natale sanctæ Teclæ virginis, de civitate Iconio, quæ a beato Paulo apostolo instructa est; quæ sub Nerone imperatore pro Christi nomine igni est tradita, sed non exusta; postea bestiis atque serpentibus deputata, sed a nullo eorum est læsa; ad extremum vero in Seleucia cum duplici corona virginitatis et martyrii per somnum pacis migravit ad Dominum, Secunda assumptio sanctæ Mariæ virginis.

vium, statim profanorum turba vallatur; quæ, utrum Christianus esset, respondere minaciter jubet: mox confessus Christum junctus est martyribus.

V., Romæ S. Dignæ et Meritæ. B., Romæ natale S. ^a Babillæ et S. ^b Dignæ et Meritæ.

23. — IX KAL. Natale S. Sosii diaconi Mesenatæ civitatis in Campania: qui, cum esset annorum triginta, martyrium cum B. Januario Beneventi episcopo capitis decollatione suscepit tempore Diocletiani imperatoris. (*Hucusque* L.) Is cum tempore quodam Evangelium legeret in ecclesia Mesenatæ civitatis, præsentem episcopo c Januario, frequenter enim eum pro sanctitate et prudentia ejus visitare consueverat, vidit subito idem episcopus de capite ejus flammam exurgere, quam nemo alius vidit; et prænuntiavit eum martyrem futurum. Et post non multos dies idem diaconus tentus et in carcerem missus est. Ad quem visitandum cum venisset episcopus cum diacono suo Festo et lectore suo Desiderio, et ipse cum eo simul tentus, ac pariter omnes, cum aliis tribus, occisi sunt. Eodem die natale S. Theclæ virginis in Oriente in Iconio civitate: quæ a Paulo apostolo instructa in confessione Christi, ignes ac bestias devicit: et post multa certamina ad doctrinas multorum, veniens Seleuciam requievit in pace.

Florus in A. T. L.: Eodem die Romæ S. ^a Lini papæ et martyris: qui secundus post Petrum Romanam Ecclesiam novem annis regens, tempore Neronis martyrio coronatus est.

SMITH NOTÆ.

stianorum patientiæ sub principibus tyrannis testimonium fictum nullumque probare toto Marte summoque studio moliuntur.

^a Babillæ. Forsan Basillæ. Quæ juxta Hieronymi Martyrol. sepulta est Romæ via Salaria, in cœmeterio ejusdem.

^b Dignæ. Passæ sunt hæc in persecutione Valeriani imp. sub Gaio iudice, sepultæque sunt in cœmeterio

Commodillæ via Ostiensi ad S. Felicem et Adauctum. Baronius in Notis.

^c Januario. Hujus natalis celebratur supra x die hujus mensis, ubi S. Sosius cum eo simul memoratur.

^d Lini. S. Linus papa non anno 80, ut Baronius existimavit, sed anno 67 ad cœlestem patriam migravit, ut liquet ex Chronico Damasi, in quo dicitur:

EDITIO COLONIENSIS.

A. VIII KALEND. OCT. — Conceptio sancti Joannis Baptistæ. Augustoduno natale Andochii presbyteri, Tyrsi diaconi, et Felicis, qui a sancto Polycarpo episcopo ab oriente directi ad docendam Galliam, sub Aureliano principe sunt gloriosissime coronati. Siquidem flagellis cæsi, in ultimo tota die inversis manibus suspensi, in ignem missi, sed non combusti, tandem vectibus colla feriuntur, atque ita martyrium suum compleverunt. Eodem die depositio solemnus episcopi. Hic cum quadam die obvium haberet hominem a nativitate cæcum et surdum, eum complexus collo, osculatus est, et statim sanum reddidit. Hic etiam Carnotensium episcopus Ludovicum regem cum trecentis septuaginta nobilibus sacro fonte regeneravit: sicque Dei sanctus tres olympiades gerens

EDITIO BOLLANDIANA.

V. C., Romæ depositio S. ^a Liberii episcopi.

24. — VIII KAL. Conceptio S. Joannis Baptistæ. Et in Augustoduno natale S. Andochii presbyteri, Tyrsi diaconi, et Felicis: qui a S. Polycarpo ab Oriente directi ad docendam Galliam sub Aureliano principe sunt gloriosissime coronati. Siquidem flagellis cæsi, in ultimo tota die inversis manibus suspensi, in ignem missi, sed non combusti; tandem vectibus colla feriuntur. Ubi ^b Symphorianus, tunc viginti annorum, qui postea passus est, semper vigilas et orationes agebat.

B. V. C., Alibi depositio ^c Rustici episcopi. T. L., Eodem die Lugduno depositio S. ^d Lupi episcopi. B., Et reversio sanctæ crucis.

25. — VII KAL. Vacat Bæda.

SMITHI NOTÆ.

^a Linus annis duodecim, mensibus quatuor, diebus decem. Fuit temporibus Neronis, a consulatu Saturnini et Scipionis, usque Capitone et Rufo, qui anno 67 Fastis nomen dedere; sed legendum videtur, cum auctori Chronico veterum Pontificum: Linus annis xi. Neque enim ab anno 56 ad 67 anni duodecim et aliquot menses fluxerunt. Ex quibus apparet Linum Petri fuisse vicarium. In auctori Chronico veterum Pontificum dicitur: « Sepultus est juxta corpus B. Petri in Vaticano xi Kal. Octobris, » quo die hoc ipso Martyrologio colitur. Sed non existimandum Linum eo die ad superos transisse; cum dies quibus in Martyrologiis veteres pontifices coluntur, et in auctori Chronico dicuntur sepulti, ad aliquam eorum translationem ut plurimum pertineant.

^b Liberii. Hunc inter et Felicem dissidium fuit pro urbis Romæ episcopatu. Marcellinus et Faustinus presbyteri Luciferiani, qui hoc tempore vixere, in præfatione Libelli precum ad imperatores Valentinianum, Theodosium et Arcadium tradunt Liberium humanis rebus exemptum die sequenti, Gratiano et Dagalapho cons., id est anno 366. Quoniam vero tam hic quam in aliis Martyrologiis nomen ejus ad hunc diem inscribitur, ex ea diversitate intelligimus Liberium die xxiii Septemb. demortuum, sequentique sepulturæ mandatam; nisi dies xxiv Septemb. ad aliquam ejus translationem referendus est. De S. Felice vide xxix Julii.

^c Symphorianus. Faustus cum Symphoriano filio suo corpora eorum sepelierunt. Sed non sub Aureliano, qui non ante annum 270, sed potius sub Aurelio principe, qui anno 177 septima Quinquennalia edidit, dum 17 imperii annum ægeret, quo tempore

A in episcopatu, migravit ad Dominum. Romæ Priscillæ et Liberii episcopi et confessoris. Arvernensis depositio Rustici episcopi et sancti Ruperti confessoris.

B. VII KALEND. OCT. — Natale beati Cleophæ, qui unus fuit de septuaginta discipulis Christi, cui post resurrectionem Dominus, eunti cum alio condiscipulo in castellum Emmaus, quod Nicopolis nunc dicitur, apparuit. Quem tradunt in eadem urbe, in eademque domo, in qua mensam quasi peregrino Dominus paraverat, pro confessione illius quem ibi ipse cognoverat, a Judæis occisum, et gloriosa memoria etiam sepultum. Lugduno sancti Lupi episcopi, ex anachoretis, et natale sancti Firmini martyris. In Asia Bardomiani, Eucarpi et aliorum viginti sex.

C. VI KALEND. OCT. — Natale sanctorum mar-

B Florus in A. T. L., In Ambianis civitate, depositio S. ^e Firmini episcopi et martyris: qui tempore Diocletiani et Maximiani imperatorum patriam parentesque relinquens, Galliarum confinia aggressus, Arvernorum, Andegavensium, Belvacensium atque Ambianensium populum, multitudine prædicationis et miraculis effulgens, convertit. Ubi et pro Christo passus est, et insidias persecutorum plurimas sustinuit. Hinc a Sebastiano præfecto comprehensus, post vincula et dira flagella custodiæ traditus, clami noctis silentio in carcere est decollatus.

B. V. C., In Asia sanctorum ^f Eucarpi et Bardomiani, et alii viginti sex. B., Et alibi depositio S. Firmini episcopi. D. L., Natale S. Cleophæ, cui Dominus in resurrectione tertius apparuit.

26. — VI KAL. Sanctorum martyrum ^g Cypriani

C violenta adversus Christianos persecutio commota est: et quomodo presbyteri et diaconi a S. Polycarpo in Gallias missi, imperante Aureliano martyrium passi dici possunt? Symphorianus autem, ut ex hoc loco constat, Augustoduni passus est.

^e Rustici. Apud Arvernum Venerando episcopo demortuo, Rusticus ei successit, numeraturque septimus ordine episcopus Arvernensis. Vixit temporibus Honorii imp. et ejus successoris Valentiniani. Vide Greg. Turon. Hist. ii, 13, 16.

^d Lupi. De eodem Bæda vulg., Usuardus, Ado alique recentiores posttridie. Cum autem a martyrologis dicatur ex anachoreta factus episcopus, illum putamus, qui in insula Lerini post Lupum Trecentem exercevit vitam monasticam.

^e Firmini. Fuit hic primus sedis Ambianensis episcopus. Errat Petrus de Natal., qui appellat eum presbyterum, viii, 119. Sub Rictiovaro præside Usuardus et Baronius, noster vero cum Petro de Natal. sub Sebastiano passum scribit.

^f Eucarpi. Hi passi sunt cum aliis viginti sex martyribus. Baron.

^g Cypriani. Hi martyres passi sunt Nicomediæ sub Entholmio præside. Male confundunt hunc Cyprianum Antiochenum cum Cypriano Carthaginiensi Acta horum martyrum apud Surium tom. V, qui tamen quam plurimis differentiis distinguuntur ab invicem. Nec minus errant eadem Acta et noster Bæda hoc ipso loco, quod hunc passum ascribunt temporibus Claudii imperatoris. Horum corpora feris objecta, nocte quidam nautæ Christiani rapuerunt, et Romanam detulerunt, quæ postmodum in basilicam Constantinianam translata, prope baptisterium condita sunt.

EDITIO COLONIENSIS.

tyrum Cypriani episcopi et Justinæ virginis. Quorum A Justina sub Diocletiano multa propter Christum per-
pessa, ipsum quoque Cyprianum cum esset magus, et magicis artibus eam dementare conaretur, convertit ad Christum. Cum quo jam episcopo et nobili doctore facto, martyrizata est sub Claudio principe, et judice Eutelmio, et cum eis Theognitus quidam : quorum corpora jacuerunt projecta foris sex diebus insepulta. Quidam autem nautæ Christiani nocte rapuerunt ea, et deportaverunt ad urbem Romam, et matrona venerabilis Rufina reverenter excipiens illa sepelivit in prædio suo.

EDITIO BOLLANDIANA.

episcopi et Justinæ : quorum Justina sub Diocletiano multa propter Christum perpressa, ipsum quoque Cyprianum, cum esset magus, et magis suis eam dementare conaretur, convertit ad Christum : cum quo, postea jam episcopo et nobili doctore facto, martyrizavit sub Claudio principe.

B. V. C., Romæ depositio S. ^a Eusebii episcopi et confessoris. B., Alvernis depositio S. ^b Apollinaris episcopi.

27. — V KAL. Natale SS. ^c Cosmæ et Damiani sub persecutione Diocletiani, præside ejus Lysia, in civitate Ægea : qui post multa tormenta, vincula et carceres toleratos, mare et ignes, crucem, lapidationem et sagittas divinitus superatas, capite plectuntur.

Addit L. : Cum fratribus Antinoo, Leontio et Euprepio.

Florus in A. T. L. : Ipso die natale S. ^d Timothei discipuli Pauli, quem idem Vas electionis puerum

SMITH NOTÆ.

^a Eusebii. Hic anno 310 et sedem inivit et ad Deum migravit; in Chronico Damasi legitur : « Eusebius menses quatuor, dies sedecim a XIV Kal. Maias, usque in diem XVI Kal. Septemb. » Sed hæc plane corrupta sunt, ut ex ipsomet Chronico Damasi quando loquitur de Melchade ejus successore certum et indubitatum redditur. Si enim is die II mensis Julii anno 310 consecratus fuerit et usque ad initium anni 314 sedem Romanam tenuerit, quomodo Eusebius ordinari potuit die XVII mensis Aprilis, et sedem Romanam administrare usque ad diem XVII mensis Augusti, cum sederit menses 4 et dies 16, juxta idem Chronicon? Cum itaque Marcellus die XVI mensis Januarii anni 310 e vivis excesserit, sequentique die sepultus sit, et cessarit pontificatus dies 20, manifestum est Eusebium die V mensis Februarii consecratum fuisse et mortem ejus incidisse in diem XXI mensis Junii, non vero in XVI Kal. Septemb., ut in chronico Damasi habetur: neque in hunc diem quo in plurimis martyrologiis colitur.

^b Apollinaris. Hic in Tab. apud Democh. vicesimus unus episcopus Arvernensis scribitur.

^c Cosmæ. Feruntur Acta ipsorum a Niceta quodam conscripta, quæ vide Surii tom. V; quæ quidem si quis tueri vult, necesse est affirmet illos diversos esse ab his de quibus hic agitur, cum ex illis constet eosdem absque martyrio in pace quiescisse. Rursus autem alia habentur horum Acta, ac trium fratrum ipsorum, Anthimi, Leontii et Euprepii; quæ ex vet. mss. edita exstant apud Surium tom. VII, et videntur esse cæteris fideliora. De his in synodo generali VII, act. 4. Missa in eorum natali habetur in sacramen-

D. V KALEND. OCT. — Apud Ægæam civitatem, natale sanctorum martyrum Cosmæ et Damiani, persecutione Diocletiani, sub præside Lysia, qui post multa tormenta, vincula et carceres toleratos, post mare et ignes, cruces, lapidationes et sagittas, capite plectuntur cum Anthimo, Leontio et Euprepio. Quorum corpora religiosi viri sepelierunt in loco venerabili, non longe a civitate Ægææ. Duorum autem fratrum Cosmæ et Damiani memoria etiam templo præclaro opere, nomini eorum ædificato solemniter agitur.

E. IV KALEND. OCT. — In Hispaniis Corduba ci-

B assumens, omnem ecclesiasticam disciplinam docuit, et cum manus impositione accommodabilem Ecclesiis fecit. Hic pudicus et virgo permanens, apud Ephesum in monte qui vocatur Pion cum magno honore sepultus quiescit.

L., Primo loco : Natale S. ^e Hyltrudis virginis quæ amore Christi sponsum in terris fugens, ei quem elegerat viriliter adhæsit, bonumque propositum laudabili sine conclusit. V. C., Et in Epheso S. Timothei ad quem Paulus apostolus scripsit Epistolas. B., In Tarso Ciliciæ passio SS. Taraci, Probi et Andronici.

28. — IV KAL. Vacat Bæda.

D., Hispaniis Corduba SS. ^f Fausti, Januarii, et Martialis. V. C., In Africa SS. Martialis, ^g Lauri [C., Laurentii], Romæ S. Stactei [V., Stracti]. Et in monasterio Domini Salvatoris dedicatio basilicæ B. Petri apostoli. A. T. L., In Africa natale SS. Martialis, Laurentii, Faustini et Candidi. T. L., Eodem die ^h Exuperii episcopi. A. T., In Gallia civitate Genua depositio S. Salonii episcopi et confessoris: T., Eodem die Romæ passio S. Stactei. Autissiodoro deposi-

SMITH NOTÆ.

tario Gregoriano. Vocantur a Græcis Ἀναόγγοροι, quod medicinam absque lucro exercuisse dicuntur.

^d Timothei. De hoc supra vide Januarii XXIV et Maii IX.

^e Hyltridis. Hæc genita est ex Wiberto comite et Ado matre, et tempore Pipini regis claruit super fluvium Helpram in loco qui dicitur Lætia. Quæ amore Christi Hugonem Burgundionum principem sponsum fugiens, a Theodorico Cameracensi episcopo sacrum velum accepit. Obiit circa an. 790, et sepulta est in ecclesia S. Lamberti, quam parentes extruxerant Lætiis: fratrem habuit B. Gontardum primum abbatem Lætiensem. De elevatione ejus corporis, quæ facta est circa an. 1000, vide supra die XVII hujus mensis. Vide hujus Vitam apud Mabillonium part. II sæc. III Act. Ben.

^f Fausti. Qui primo equuleis cruciati, deinde rasis superciliis, auribus naribusque præcis, dentibus etiam superioribus excussis, deturpati; ad ultimum ignis passione martyrium consummarunt. Hos colit Baronius XIII Octobris.

^g Lauri. Sive Laurentii. Martialis et sociorum meminit Lucianus in epistola quæ exstat 22 inter S. Cypriani epistolas. De Laurentio, seu Laurentino, qui iidem forsitan sunt, ipse Cyprianus epist. 30.

^h Exuperii. Hic a S. Hieronymo laudatur in epistola ad Rusticum monachum, et aliis in locis. Eisdem scripsit Innocentius I papa. Ad Exuperium quendam inter claros oratores profitemem exstat Ausonii Galli epigramma: Baronius igitur ob eam rationem illum existimat rhetorem prius fuisse quam esset episcopus, licet Joseph. Scaliger aliter sentiat.

EDITIO COLONIENSIS.

vitae natale sanctorum Fausti, Januarii et Martialis, A qui primum equulei poena cruciati, deinde rasis superciliis, et auribus ac naribus praecisis, dentibus quoque superioribus evulsis, deturpati, ad ultimum ignis passione martyrium consummavere. In Germania sanctae Liobae virginis, quae de Britannia insula a sancto Bonifacio archiepiscopo Moguntiacensis Ecclesiae advocata, ut famulas Dei in monasteriis Germaniae divinis Scripturis instrueret, ubi non solum multa miracula vivens fecit, imo post obitum in Buchonia silva in monasterio Fulda, juxta decretum sancti Bonifacii sepulta, non paucis miraculis claret. Eodem die passio sancti Wenslai martyris. Romae natale Sterei. In Africa Martialis, Laurentii et aliorum viginti. Autissiodoro depositio sancti Alodi episcopi, et in Gallia Solornis episcopi.

F. III KALEND. OCT. — In monte Gargano venerabilis memoria beati archangeli Michaelis, ubi ipsius consecrata nomine habetur ecclesia, vili facta schemate, sed caelesti praedita virtute. Vertice siquidem montis excelsi posita, de corpore ejusdem

EDITIO BOLLANDIANA.

tio S. a Alodii episcopi. B., Romae natalis S. Justini presbyteri. In Africa natalis SS. Martialis, Marii, Faustini. Autissiodoro depositio b Fraternalis episcopi.

29. — III KAL. Dedicatio ecclesiae sancti angeli c Michaelis.

Plenus V. et C. : d Romae via Salaria milliario septimo, dedicatio basilicae sancti archangeli Michaelis vel in monte qui dicitur Garganus, ubi multa mirabilia Deus ostendit.

A. T. L., Autissiodoro depositio S. e Fraternalis episcopi.

SMITH NOTÆ.

a Alodii. Hic B. Germano adhuc superstite monasterio illius archimandrita praefuit; Germano autem defuncto anno circiter 488, ei successit Octavius Autissiodorensis episcopus. Obiit circa an. 518, postquam sedisset annos 30, mensem 1, dies 12, et sepultus est in B. Germani basilica.

b Fraternalis. Dies sequens est hujus natalis, quem vide.

c Michaelis. Ecclesia haec vili facta est schemate, sed caelesti praedita virtute; Romano siquidem pontifice et Sipontino episcopo de consecratione loci ipsius quaerentibus, ac propterea triduanum jejunium cum civibus celebrantibus, nocte jejunii suprema S. Michael episcopo Sipontino per visionem apparens monuit ut intrarent ecclesiam, quam ipse dedicavit, et missas ibi juxta morem facerent. USUARD., ANO. SUPERIUS octavo Idus Maii de apparitione agitur.

d Verba Romae via . . . septimo om. C.

e Fraternalis. Qui successit Alodio, et nonus eam sedem accipiens, unico tantum die illam tenuit: nam ea die qua episcopus est ordinatus, a barbaris martyrio coronatus est. Apud Phil. Labbei Bibl. Nov. tom. I Hist. episcoporum Autissiod.

f Hieronymi. Hic natione Dalmata fuit, et Stridonem oppidum in Pannoniae et Dalmatiae confinio olim situm natalem habuit. Patre Eusebio natus est anno 329. Melioribus disciplinis ab ipso puero eruditus, in grammaticis Donatum, in rhetoricis Victorinum, in Hebraicis Barhanina aliosque Judaeos, in sacris litteris Gregorium theologum, Apollinarium Laodicenum, Paulinum Antiochenum, et semicanus jam factus Didymum Alexandrinum praeceptores habuit. Adulta aetate baptizatus est Romae, eaque relicta, in externas regiones peregrinari cepit; Gallias omnes perlu-

stravit, hinc Aquileiam petit, inde per Dalmatiam, Thraciam variasque Asiae provincias Antiochiam perrexit. Exinde monasticum vitae institutum amplexus, anno aetatis 30 in solitudine horrida Syros et Agarenos inter per quadriennium consedit. Anno 378 a Paulino Antiocheno ad presbyterii gradum evehctus est. Anno 382 Paulinus et Epiphanius Romam acciti Hieronymum ex Oriente viae comitem secum abduxerunt. Roman commoratus, apud Paulam piam matronam per triennium divertit, maximam apud omnes famam assecutus; ita ut a Damaso papa eligeretur, qui sibi ab epistolis conscribendis esset. Post mortem Damasi, anno 505, Origenistarum calumniis exagitatus, Roma discessit, et nave conscensa, Cyprium delatus ab Epiphanio suscipitur. Inde Antiochiam pergit, et a Paulino deductus media hyeme Hierosolymam intravit. Anno sequenti in Aegyptum contendit, monasteria Niriensia lustravit, et Alexandriae aliquandiu haesit; verum nimio, quod inter monachos locum habereprehendit, Origenismi studio offensus Palaestinam rediit, ac sedem rura Bethleemica sibi elegit, ubi studia diligenter urgebat, et scripta innumera confecit. Anno 410 plurimos ab urbe Roma a Gothis expugnata profugos, summa qua potuit ope sublevavit. Tandem anno Christi 420 fame ac dierum satur in secessu Bethleemico rebus humanis exemptus est, aetatis suae 91.

G. PRID. KALEND. OCT. — In Bethlehem Judaeae depositio sancti Hieronymi presbyteri, cujus vita et doctrina ubique in ecclesiis Christi laudabilis existat, quomodo divinos libros ex Hebraeae lingua in B Latinam transtulit, propheticosque sensu allegorico exposuit, tandem perfectam placitamque Deo post conversationem, nonagesimo octavo aetatis suae anno, apud Bethlehem in pace quievit, duodecimo Honorii imperatoris anno. In Galliis castro Solodoro sanctorum martyrum Victoris et Ursi, ex gloriosa legione scopi. B., Alibi natalis SS. Sossii, Januarii.

30. — II KAL. In Bethlehem Juda depositio S. Hieronymi presbyteri, qui obiit anno nonagesimo primo [B. om. primo].

Florus in A. T. L. : Qui sanctae Ecclesiae suo labore multa contulit; huic enim mundus crucifixus fuit et ille mundo, obiitque anno nonagesimo primo.

V. C., In Placentia civitate S. g Antonini, V. C.

SMITH NOTÆ.

stravit, hinc Aquileiam petit, inde per Dalmatiam, Thraciam variasque Asiae provincias Antiochiam perrexit. Exinde monasticum vitae institutum amplexus, anno aetatis 30 in solitudine horrida Syros et Agarenos inter per quadriennium consedit. Anno 378 a Paulino Antiocheno ad presbyterii gradum evehctus est. Anno 382 Paulinus et Epiphanius Romam acciti Hieronymum ex Oriente viae comitem secum abduxerunt. Roman commoratus, apud Paulam piam matronam per triennium divertit, maximam apud omnes famam assecutus; ita ut a Damaso papa eligeretur, qui sibi ab epistolis conscribendis esset. Post mortem Damasi, anno 505, Origenistarum calumniis exagitatus, Roma discessit, et nave conscensa, Cyprium delatus ab Epiphanio suscipitur. Inde Antiochiam pergit, et a Paulino deductus media hyeme Hierosolymam intravit. Anno sequenti in Aegyptum contendit, monasteria Niriensia lustravit, et Alexandriae aliquandiu haesit; verum nimio, quod inter monachos locum habereprehendit, Origenismi studio offensus Palaestinam rediit, ac sedem rura Bethleemica sibi elegit, ubi studia diligenter urgebat, et scripta innumera confecit. Anno 410 plurimos ab urbe Roma a Gothis expugnata profugos, summa qua potuit ope sublevavit. Tandem anno Christi 420 fame ac dierum satur in secessu Bethleemico rebus humanis exemptus est, aetatis suae 91.

g Antonini. Licet Usuardus et Ado eundem appellent confessorem, constat tamen ex ejus Actis occubuisse martyrio: recitat ea Petrus de Natal. viii, 135, ubi etiam agit de inventione corporis ejus, temporibus S. Sabini Placentiae urbis episcopi facta, quae hac die anniversaria commemoratione recolitur. BARON. in Notis

EDITIO COLONIENSIS.

Thebeorum, qui jussu Maximiani tyranni, ab Hirtaco A sunt, sed veniente mox pluvia vehementi exstincta exsecutore, primo duris suppliciiis excruciat, sed pyra, in nullo penitus sunt læsi, novissime gladio cœlesti lumine super eos coruscante, ruentibus in consummati sunt.

terram ministris erepti sunt. Deinde in ignem missi

EDITIO BOLLANDIANA

A., In Mediolano translatio corporis S. ^a Victoris cum tribus filiabus suis Pistis, Elpis, et Agapis. B., martyris. L. et T., Ipso die natale sanctorum ^b Victoris et Ursi martyrum. C., Romæ passio S. Sophiæ.

SMITHI NOTÆ.

^a Victoris. Victor quidam Mediolani supra colitur VIII Maii.

^b Victoris. Hi fuere etiam ex gloriosa legione Thebeorum, qui primo sub Maximiano imp. duris suppliciiis cruciati, sed cœlesti super eos lumine coru-

scente, ruentibus in terram ministris, erepti; deinde in ignem missi, sed in nullo penitus læsi, novissime gladio consummati sunt. Agit de his S. Eucherius in Actis SS. Mauritii et sociorum.

^c Sophiæ. De his etiam vide diem 1 Julii.

OCTOBER.

EDITIO COLONIENSIS.

OCTOBER,

Habet dies xxx, lunam xxviii.

A. KALEND. OCTOB. — Apud Autissiodorum natale sancti Germani episcopi et confessoris, qui multis virtutibus et doctrina, continentiaque clarus existit. Rhemis civitate sancti Remigii episcopi et confessoris, viri præclarissimæ virtutis et sanctitatis. Hic gentem Francorum idolorum culturis deditam convertit ad Christum, rege ipsorum sacro fonte baptismatis et sacramentis fidei prius initiato, septuaginta et eo amplius annos in episcopatu explevit.

B Hic inter cætera facta, puellam a morte corporis suscitavit. Treveris sancti Nicetii episcopi et confessoris, qui de utero matris sanctus fuit. Nam ab ipso ortus sui tempore mirabiliter clericus designatus est. Cum partu itaque fuisset effusus, toto capite, ut est consuetudo nascentium, a capillis nudo egressus est, in circuitu modicorum ordine pilorum apparente. Adradis civitate beati Vedasti episcopi et confessoris, et Babonis episcopi. Item sancti Fronti episcopi, cujus gesta miraculis plena conscripta habentur. Thomis civitate natale sanctorum Prisci, Crescentii et Evagri.

EDITIO BOLLANDIANA.

1. — KALENDIS. Festivitas S. ^a Renigii Remis civitate.

Florus in A. T. L.: Elissipona civitate passio sanctorum Verissimi, Maximi, et Juliæ [A., Julii] qui passi sunt sub Datiano præside. Quorum Datianus confessione comperta, parari secretarium jubet et intronitti lictores, extendi martyres, admoventi verbera, colligari unguulas, exponi aquuleos, et tendicu-

C las imperavit. Et, cum nihil horum Dei famulos aut terruit promissum aut superavit appositum, gladio tandem consummantur.

A. T., Ipso die in pago Medratense natale S. ^a Piatonis martyris. A. T. L., Treviris civitate depositio S. ^f Nicetii episcopi. V. C., Autissiodoro depositio S. ^g Germani episcopi et confessoris. B., Et alibi Vedasti, ^h Bavonis et Pietonis. In civitate Tumis natale SS. Prisci, Crescentii, Evagri. Et S. Melori.

SMITHI NOTÆ.

^a Renigii. De hoc vide superius XIII Januarii, qui est ejus dies natalis. Hodie autem translatio ejus celebratur, de qua Hincmarus scribit tom. IV. Surius, pag. 300 et seq.

^b Platonis. Qui dicitur Beneventi omnibus natus. Hic cum beatis Quintino, Lucio, Luciano, Albino, Crispino et Crispiniano ejus sociis ab urbe Roma in Galliam prædicationis causa perrexit. Cum autem Tornaci plurimos ad Christi fidem convertisset, in persecutione Maximiani, a militibus persequentibus, gladio comitibus trucidatis, ipse clavibus confossus et capite truncatus martyrium consummavit circa an. 340. Cujus corpus quiescit Sicinii in territorio Melantesio, ubi in honorem martyris, et primi apostoli Tornacensium Canonicorum collegium institutum est. GRIFFUS SEN. Petrus de Natalibus eum non cum Quintino, sed cum Dionysio in Gallias profectum dicit; sed de Quintino testantur tabulæ Ecclesiæ Tornacensis, ut declarat Molan. in Indiculo SS. Belgii.

^c Nicetii. Hic adfuit conc. Arvern. 1, an. 535, Aurelian. II, an. 549, et eodem anno Arvern. II. Anno vero 555, Paris. II. Tullense ejus occasione convocatum est an. 550, cui interesse renuit Mapius Re-

morum antistes, quod eo inconsulto coactum fuisset, ut ex ejus epistola ad ipsum Nicetium patet. Laudatur a Fortunato lib. III, carm. 9, et ejus castellum supra Mosellam carm. seq. Carmine vero 11 Magneticus ejus successor et discipulus appellatur. Scripsit ad Justinianum imp. ut eum ab hæresi revocaret, et ad Clothindam ad conversionem Longobardorum procurandam. Nicetium episcopum auctorem hymni *Te Deum laudamus* fuisse ex ms. cod. scripserunt nonnulli viri eruditi, sed incertum eis erat Nicetii Lugdunensis, an Trevirensis fetus esset. Verum hic hymnus utroque Nicetio antiquior est, ut pote qui laudatur in S. P. Benedicti Regula cap. 11.

^d Germani. Qui Ravennæ obiit xxxi Julii, quem diem vide supra. Hic autem est sepultura: dies: Constantius enim ultimo capite Vita S. Germani sic scribit: « Cujus sacratissimum corpus honorifico agmine, comitantibus virtutum operibus, suam delatum est urbem: ibique post die Kalendarum Octobrium, a propriis civibus celeberrimo cultu condigne est sepultura: traditum. »

^e Bavonis. Cui proprium nomen erat Allowinus. Patrem habuit Eiloitum, matrem Adaltrudem, Hasba-

EDITIO COLONIENSIS.

B. VI Non. Oct. — Natale sancti Eusebii papæ, A. migravit ad Christum.

qui sedit in episcopatu annos septem, sepultus est via Appia, in cœmeterio Calisti. Sub hujus tempore inventa est crux Domini nostri Jesu Christi, quinta Nonas Maii. Hic hæreticos invenit in urbe, quos ad manuum impositionem reconciliavit. In territorio Atrebatensi, villa Syricinio passio sancti Leodegarii Augustudunensis episcopi, quem variis injuriis et diversis suppliciis pro veritate afflictum Hebroinus major regię domus interfecit. Cujus sacratissimum corpus in diocesi Pictavorum translatum, in monasterio beati Maxentii honorifice est humatum. In Nicomedia sancti Eleutherii martyr, sub Diocletiano, qui per varia tormentorum genera examinatus

C. V Non. Oct. — Natale sancti Dionysii Areopagitæ, qui ab apostolo Paulo instructus credidit Christo, et primus Athenis ab eodem apostolo episcopus est ordinatus, et sub Adriano principe, post clarissimam confessionem fidei, post gravissima tormentorum genera glorioso martyrio coronatur. Apud antiquos Saxones natale sanctorum duorum Ewaldorum presbyterorum, qui cum beato Willibrordo episcopo venientes in Germaniam, transiere ad Saxones, et cum prædicare ibi Christum cœpissent, comprehensi sunt a paganis et occisi. Ad quorum corpora noctu multa diu lux apparens, et ubi essent, et cujus essent meriti declaravit.

EDITIO BOLLANDIANA.

2. — VI NONAS. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L., In Gallia passio S. ^a Leodegarii episcopi et martyr, qui jussu Ebroini, qui ante monachus, tunc major-domus exstitit, oculis et lingua privatur, sed fame non tollitur: et postea magna inopia trucidatus, novissime ense suscepto plectitur capite.

Supplementum deest in D., manu autem recentiori inscriptum est: Natale S. Leodegarii martyr. B. V. C., In Antiochia Primi, Quirilli, et Secundiani, Romæ S. ^b Eusebii episcopi. Alibi ^c Felicis et Casti. In pago Pictavensi depositio Leodegarii episcopi et confessoris.

T., Romæ via Appia depositio Eusebii episcopi

B et Beati episcopi. B., In Nicomedia S. ^d Eleutherii.

3. — V Nonas. Apud antiquos Saxones natale duorum ^e Ewaldorum presbyterorum, qui cum Willibrordo episcopo venientes in Germaniam, transierunt ad Saxones: et cum ibi prædicare Christum cœpissent, comprehensi sunt a paganis et sic occisi: ad quorum corpora multa diu lux apparens, et ubi essent et cujus essent meriti, declaravit.

C. V., In Africa Victoris, Urbani. V. C. B., Alibi Felicis [C., Elicii] et Casti. A., In Africa natale SS. Victoris et Casti. T., In Africa natale SS. Victoris, Felicis, et Casti. Et S. ^f Dionysii episcopi et martyr. Et hæc utrobique primo loco quoad Africanos; in A. ad calcem ponitur: Eodem die passio S. Dio-

SMITH NOTÆ.

niensi editus ducatu, uxori junctus filiæ viz. Adilonis comitis, de qua genuit Agletrudem: uxore mortua, S. Amando episcopo hortatore, facultates suas ad loca sanctorum distribuit, et pauperibus erogavit, atque in cœnobio Gandavensi, quod construxerat S. Amandus, tonsuram suscepit, et illius episcopi manibus clericatus honorem adeptus est. A beato etiam episcopo licentia impetrata, monasteria varia perlustravit; deinde Gandavum reversus in cellula se reclusit, ibique vixit usque ad obitum, qui anno 653 contigisse videtur. Variæ leguntur S. Bavonis translationes. In chronico Bavoniano apud Sanderum corpus ipsius a B. Eligio levatum e terra fertur. Ejus et aliorum reliquiæ, Normannis irruentibus, ab Eynkerco abbate prius ad S. Audomari castrum, deinde ad urbem Laudunum delatæ dicuntur. Ex urbe Lauduno per centum prope annos hæc illicque a monachis deportatæ, aliquandiu locatæ manserunt in cœnobio de Nigella, vulgo Nelle, idem in Picardia, quo ex loco anno 959 Gandavum revertæ sunt. Vide ejus Vitam apud Mabillon., sæc. II Act. Ben.

^a *Leodegarii.* Qui opera Didonis episcopi Pictaviensis litteratus et utriusque juris doctrinis eruditus, sacris initiatus, Ecclesis suæ diocesis præfectus, et abbas S. Maxentii destinatus, adeo sancte ac præclare se gessit, ut a Chlotario Francorum rege accersitus, et in palatio honoratus, etiam Augustodunensis antistes sacratus fuerit. Quo munere annis decem strenue functus est. Chlotario defuncto sufficitur Childericus, et Leodegarius major-domus declaratur, excluso a regno Theodorico Childerici fratre, et Ebroino jam sub Chlotario majore-domus propter suam tyrannidem tonso et recluso in Luxovio, Burgundiæ monasterio. Sed mortuo postea Childerico, Theodoricus regnum recuperavit, et Ebroinus aufugiens, iterum major-domus factus est; qui existimans se memorati pontificis factione ejectum, crudelissimis tormentis eum affecit: post lancei eum, et carceris

C squalorem, post oculorum evulsionem, post plantarum concisionem, linguæ et labiorum incisionem, in Fiscano monasterio illum reclusit. Ubi etsi excisa esset lingua, monita tamen salutis recte loquens omnibus dabat: quare confusus crudelis Ebroinus, decollari illum fecit prope Atrebatum. Hinc annum quo S. Leodegarius obiit colligere licet: Ebroinus regni Theodorici anno 9, si Sigeberto credimus, Christi 681 aut insequenti, extinctus est, et quidem post tres fere annos quam martyrio affectus fuerat Leodegarius, ut constat ex Mabillonii sæc. II Act. Ben., pag. 705, qui proinde anno Christi 678 necatus est, uti etiam Carolus le Coïnte censet. Hujus corpus in villa Sarcinio primum sepultum est, deinde in diocesi Pictavorum translatum et in monasterio B. Maxentii est humatum. Vide plura in Mabillonio supra citato.

^b *Eusebii.* De hoc vide supra xxvi Septembr.

^c *Felicis et Casti.* In pago Pictavensi om. V. C.

^d *Eleutherii.* Qui et alii innumeri, cum Diocletiani regia incendio conflagrasset, falso hujus criminis accusati, jubente eodem imp. acervatim necati sunt; quorum alii gladii obruncabantur, alii ignibus cremabantur: sed horum primus Eleutherius, cum diu cruciatus, per singula tormenta validior redderetur, martyrium victoriæ suæ ignibus complevit. De his qui ea de causa subiere martyrium scribit Euseb. Hist. eccl. VIII, 6.

^e *Ewaldorum.* De his vide superius Bædæ Eccl. Hist. v, 10.

^f *Dionysii.* Patria Atheniensis. Qui litterarum humaniorum studiis se dedit primum Athenis, deinde Heliopoli in Ægypto; domum reversus in senatum Areopagi cooptatus est, unde et Areopagitæ nomen traxit. Circa an. Chr. 50, Paulo Athenis prædicante, Christianam fidem amplexus est: quin et primum Atheniensium episcopum constitutum fuisse tradit Dionysius Corinthiorum antistes. Ino si Suidæ, Nicephoro, Syncello aliisque fides sit habenda, ipsius

D. IV NON. OCT. — Apud Corinthum beatorum A Crispi et Gaii, quos beatus Apostolus se dicit baptizasse, cujus Gaii meminit idem Apostolus ad Romanos : *Salutat vos, inquit, Gaius hospes meus, et universæ Ecclesiæ.* Cujus beatus Joannes Epistolam scribens meminit ita : *Senior Gaius charissimo, quem ego diligo in veritate.* Apud Ægyptum sanctorum martyrum Marci et Martiani fratrum, et cum eis innumerabiles alii non inferiori gloria tam viri quam feminæ, sed et pueri ac senes, pro fide Domini nostri Jesu Christi, præsentem vitam parvi pendentes futuræ gloriæ beatitudinem quæsiere : quidam ex ipsis post verbera aliosque diversi generis horribiles cruciatus, flammis traditi sunt, alii in mare præcipitati, nonnulli inedia consumpti, alii patibulis affixi, nonnulli etiam capite cæsi, ita ut sponte cervicæ B suas securibus darent. In quibus quidam more perverso capite deorsum presso, et pedibus in sublime sublatis, beatissimam coronam passionis meruerunt.

EDITIO BOLLANDIANA.

nysii episcopi. B., In Antiochia natalis S. Theogenis. In pago Pictavensi passio S. a Leodegarii martyris.

4. — IV NONAS. Vacat Bæda.

B. V. C., In Ægypto b Marci et Marciani. V. C., Alibi Marcelli episcopi. V., Et depositio c Marsi episcopi. B. C., Autissiodoro [C. om. Autissiodoro] depositio Marci presbyteri. In Africa Maurus, Restituti. D., Apud Corinthum Crispi et Gaii : quorum meminit Apostolus d Corinthiis scribens. B., In Anxiopoli natale S. e Clasi. A. T. L., In Africa natale sanctorum Restituti et S. Marcelli episcopi. Autissiodoro

depositio S. Marci presbyteri. L., Et natale S. f Francisci confessoris.

5. — III NONAS. Vacat Bæda.

V. C., In Sicilia s Placidi, Euticii et alii triginta. Alibi Victorini, Fausti. D., Apud Siciliam SS. Placidi, Eutychiei et aliorum triginta. B. A. T. L., In Gallia [B., Africa] civitate Valentianæ depositio h Apollinaris episcopi. i Autissiodoro depositio sanctorum j germanorum k Firmati diaconi, et S. Flavianæ, vel Flavie vel Flaviane virginis.

6. — II NONAS. Vacat Bæda.

SMITHI NOTÆ.

Pauli manibus ordinatus est. Demum post clarissimam fidei confessionem, post gravissima tormentorum genera, glorioso martyrio coronatum esse refert Aristides philosophus Atheniensis in Apologia sua, si modo eam vere allegant Usuardus et Ado in Martyrologiis. Quo vero tempore obiit, an sub Trajano, an sub Adriano, vel quod verisimilius videtur, sub Domitiano, non liquet. Hujus loco Baronius in suo Martyrologio alium Dionysium ponit, qui cum sociis sub Valeriano et Gallieno passus est.

a *Leodegarii.* De hoc vide diem præcedentem.

b *Marci.* Una cum his passi sunt alii innumerabiles utriusque sexus, atque omnis ætatis : quorum alii post verbera, alii post diversi generis horribiles cruciatus, flammis traditi, alii in mare præcipitati, nonnulli capite cæsi, plurimi inedia consumpti, alii patibulis affixi, quidam etiam capite deorsum verso, et pedibus in sublime sublatis, beatissimam martyrii coronam meruerunt. Horum martyrium scribit Eusebius Hist. viii, 8, quanquam eorum nomina silentio præterierit.

c *Marsi.* Non episcopi, sed presbyteri Autissiodorensis. Ordinatus est presbyter a Xisto papa Romano eodem tempore, quo Peregrinus ordinatus est primus episcopus Autissiodorensis. PHIL. LABBE, Bibl. Nova, in Passione S. Peregrini, p. 526.

d *Corinthiis.* In prima Epist., cap. 1. Eorum etiam mentio fit in Epistola ad Romanos, c. xvi, et Act. apost. c. xviii.

e *Clasii.* Hic Dasius nominatur in Hieronymi Martyrologio.

f *Francisci.* Qui obiit Assisii in Umbria. Fundator fuit ordinis Minorum, cujus Vitam sanctitatem et miraculis plenam S. Bonaventura conscripsit, et Surius tom. V edidit. Migravit ex hac vita anno 1226. Relatus est inter sanctos a Gregorio papa IX, an. 1228.

Translatum est corpus ejus an. 1230.

g *Placidi.* Hic ex stirpe Anicia septennis S. Benedicto oblatum est, postea e naufragio per B. Maurum ereptus dicitur; et S. Benedicto fontem in monte impetranti adfuisse. S. Erasmi monasterium condidit. Missus in Siciliam, miracula fecit plurima : et Messanæ exceptus, sæcularium domos vitavit, monasterium construxit, omnes infirmos Siciliæ sanavit, et ecclesiam fabricavit : denique cum sociis Eutychieo, Victorino, et Flavia eorum germana, Donato, Faustino, Firmato, et aliis triginta, a Manucha pirata, quem Abdala barbarus Hispaniæ rex miserat, post varia tormenta capite plexus est anno 541. Omnes hi a Gordiano, qui B. Placidum a Cassinensi carnobio secutus fuerat, sepulti sunt. Placidus Benedictinorum protomartyr dicitur. Vide S. Placidi Vitam apud Mabillon., sæc. 1 Act. Ben.

h *Apollinaris.* Hic Viennæ nobili genere ortus, gregem sibi creditum paterna cura fovens, vitia in primis tollere laboravit : quare Stephanum quemdam Sigismundi regis familiarem, cum, mortua uxore, sororem defunctæ illicito matrimonio duxisset, nec admonitus se emendasset, una cum S. Avito Viennensi episcopo suoque germano habito consilio, a communionem fidelium segregavit. Cum autem triginta et quatuor annis optime eam sedem gubernasset, ad suos venire cogitans Massiliam appulsi, et benigne receptus febre corripitur; at remeandi spatium consecutus, mundum dereliquit. Interfuit concilio Epæunensi in Galliis celebrato tempore S. Gelasii papæ, anno 595. GINIUS SEN.

i Verba *Autissiodoro*, etc., usque ad *diacono om. L.*

j *Germanorum* est in solo B.

k *Firmati..... Flavianæ vel Flavie.* Hi passi sunt cum S. Placido.

EDITIO COLONIENSIS.

animatus est. Eodem die beati Sagaris martyris et A episcopi Laodicensis, qui unus fuit de antiquis Pauli apostoli discipulis. Depositio Romani Antissiodorensis episcopi. Eodem die octava sancti Michaelis archangeli.

G. Nox. Oct. — Romæ via Appia natale sancti Marci episcopi et confessoris, qui sedit in episcopatu annos duos, menses novem, dies viginti, qui etiam sepultus est in cœmeterio Balbinæ via Ardeatina. Item sanctorum martyrum Sergii et Bacchi, qui sub Maximiano pro Christi nomine passi sunt. Nam Sergius primicerius erat scholæ gentilium, amicus imperatoris, beatus vero Bachus secundicerius erat ejusdem scholæ. Illi enim ab Antiocho duce pro Christi nomine, jussu Maximiani imperatoris passi sunt, ita ut Bachus dum extensus crucis flagellis cæderetur, emitteret spiritum; Sergius vero post multa tormenta gladio cæsus est, et sic migravit ad

EDITIO BOLLANDIANA.

V. C., Romæ depositio Marci ^a episcopi. Et in Africa Rogati, Saturnini, Januarii, Faustini, et Marcialis [A. Fausti et Marci]. B., Eodem die passio SS. Fausti, Januarii et Mercurialis. B. D., Apud Capuam sanctorum ^b Marcelli, Casti Æmilii, Saturnini. Et observa frequentius aliquoties recurrisse ut ubi Vaticanum et S. Cyriaci habent *Africam*, Divionense legat *Capuam*, ut fortassis alicubi *Carthago* scripta fuerit.

A. T., Romæ depositio S. Marci episcopi. Capua natale sanctorum Casti et Saturnini. A. T. B., Antisiodoro depositio S. Romani episcopi. In Aginno S. Fidis martyris. T., Sociorumque ejus Caprasii, Primi et Feliciani. B., Romæ natale S. Balbinæ. L., In Ca-

pua natale SS. Casti et Saturnini. Et in Agenna S. Fidis virginis.

7. — Nonis. Natalis S. ^c Marci papæ. Ipso die natalis S. Lini papæ.

Abest postremus a mss. A. T. L.

V. C. B., Et SS. ^d Sergii et Bacchi, In Capua Quarti et Marcellini. L., Et SS. Marcelli ^e et Apulei martyrum.

A. T., Romæ depositio S. Marci papæ. Ipso die natale SS. Sergii et Bacchi martyrum. A. T. B., Bituricas civitate depositio S. ^f Augustini [B., Augustalis] episcopi et confessoris. A. T., eodem die natale SS. Marcelli et Apulei.

8. — VIII Idus. Vacat Bæda et supp. Diu,

SMITHI NOTÆ.

^a *Marci*. De hoc vide diem sequentem. Translatio quædam ejus hodie contigit.

^b *Marcelli*. Quod autem ad Castum et Æmilium spectat, cum hæc nomina noscantur esse Africanorum martyrum, quorum natalis dies agitur xxii Maii, in eam facile inducimur opinionem, ut existimemus hos esse eosdem cum illis; sed Capuæ etiam celebrari eorum celebritatem, quod Africani episcopi tempore persecutionis Vandalicæ ex Africa pulsî, ad Campana littora appellentes, quas secum attulissent reliquias, ibidem collocassent. Quod item ad Marcellum martyrem spectat, ejusdem nominis fuit martyr in Africa, de quo agitur xix Febr. Cæterum ejusdem nominis Saturnini multi in eadem provincia passi reperiuntur, ut in Martyrologiis facile est colligere. BARON. in Notis.

^c *Marci*. In Chronico Damasi legitur: « Marcus, menses octo, dies viginti. Fuit temporibus Constantiniani, Nepotiani et Facundi consulibus, a die xv Kal. Februarias, usque in diem Nonarum Octobrium, consulibus superscriptis. » Marcus itaque ordinatus est anno 356 pontifex Romanus, defuncto Silvestro, die decima octava Januarii, die Dominico et festo cathedra S. Petri Romæ insignito. Obiit autem hoc ipso die, non obstante quod Auctoris Chronici veterum pontificum auctor, ex eoque Anastasius et alii, dicant de S. Marco, quod « sepultus est in cœmeterio Balbinæ via Ardeatina pridie Nonas Octobris; » intelligendi enim sunt de aliqua ejus translatione. S. Marcus adhuc presbyter Romanus anno 315 una cum Miltiade papa interfuit synodo Romanæ in causa Donatistarum habitæ, EUSEB. Eccl. Hist. x, 8.

^d *Sergii*. Qui in provincia quæ nuncupatur Augusta Euphratesia, sub Maximiano imperatore et

Antiocho præside passi sunt: quorum Bachus tandem nervis crudis cæsus est, quousque toto corpore discissus in confessione Christi emitteret spiritum: et postea Sergius clavatis coliturus pedes indutus, cum in fide fixus maneret, data sententia, jussus est decollari: cujus nomine locus ubi quiescit, Sergiopolis appellatus est. Vide Surium tom. V. De miraculo quod factum est Sergiopolî, et de donariis quæ Chusroes rex Persarum misit ad sanctum martyrem Sergium, vide Evagrii Scholastici Hist. iv, 28, et vi, 21.

^e *Marcelli*. Qui per apostolum Petrum, relicto Simone Mago, apostolicæ doctrinæ se tradiderunt, ac postmodum sub Aureliano consulari, martyrii coronam reportaverunt, sepulti non longe ab urbe Roma. USHARDUS, Apo.—De Marcello vide Acta Sanctorum Maii xii in Actis Nerei et Achillei.

^f *Augustini*. Rectus Augusti. Qui non episcopus, sed presbyter fuit et confessor, de domo S. Desiderati ejusdem urbis episcopi, cujus manus et pedes ita sunt contracti, ut non nisi geniculis et cubitis sustentaretur. Is apud Brivatam elemosinis adjunctus, edificavit oratorium in honorem S. Martini; quo cum illius reliquias detulisset, statim sanatus, ibi cum aliquot sociis regulariter vivebat, fuit ab episcopo in basilica S. Symphoriani abbas constitutus, et in utroque loco discipulos ad rectam vivendi formam instituit. Huic per visum semel ac bis apparuit S. Ursinus, primus olim Bituricensis episcopus; et cum S. Germano Parisiensi episcopo, cui pariter apparuerat, et præfato S. Desiderato, inventioni et translationi ejusdem S. Ursini interfuit. Tandem circa an. 580 obiit. GREG. TUNON. de Glor. confess., cap. 80.

EDITIO COLONIENSIS.

rapuerunt Christiani, et conditum aromatibus sepe-
lierunt. Apud Cretam urbem Cortinæ beati Philippi
episcopi. Thessaloniciæ sanctorum Demetrii et Pela-
giæ. Eodem die sancti Amoris confessoris.

B. VII Idus Oct. — Abrahæ patriarchæ. Apud
Parisium natale sanctorum martyrum Dionysii epi-
scopi, Eleutherii presbyteri, et Rustici diaconi. Qui
beatus episcopus a pontifice Clemente Romano in
Gallias directus, ut prædicationis operam populis a
fide Christi alienis exhiberet, tandemque ad Parisio-
rum civitatem devenit, et per annos aliquot sanctum
opus fideliter et ardentem exsecutus, a præfecto Fes-
cennino Sisinnio comprehensus est, et cum eo sanctus
presbyter Eleutherius, et Rusticus diaconus gladio
animadversi martyrium compleverunt. Item sancti

A Donini, qui sub Maximiano imperatore propter fidem
Christi decollatus est.

C. VI Idus Oct. — Lot prophetæ. Apud Colo-
niam Agrippinam natale sanctorum martyrum, Ge-
reonis cum aliis trecentis decem et octo, quos ferunt
Thebæos fuisse, et cum legatione illa beati Mauricii,
jussu Maximiani imperatoris in Gallias transitum fe-
cisse, atque circa Rheni littora condesse, et fune-
stum tyranni imperium respuendo pro vera pietate
colla patienter gladiis subdidisse. Apud Cretam beati
Piniti episcopi. In Britannia beati Paulini episcopi
Eboraci, qui gentem Northumbrorum, eam videli-
cet nationem Anglorum quæ ad Aquilonem Humbri
fluminis habitabat, cum rege suo Edwino prædi-
cando verbum fidei convertit ad Dominum.

EDITIO BOLLANDIANA.

B. V. C., In Antiochia Dionysii episcopi [B. om.
episcopi], Januarii, Faustini martyrum : Martialis
[C. om. martyrum : Martialis], Privati [B. om. Privati].
A. T., In Antiochia civitate natale SS. Januarii, Pri-
vati, et S. Faustini martyrum. A. L., In Auriniaco
S. ^a Benedictæ martyris. In Cæsarea Palæstinæ passio
S. ^b Reparatæ virginis. A., In Hunulfcurte depositio
S. Valeriæ virginis. Ipso die in Donnino natale
S. ^c Ragenfredis virginis. T., Eodem die natale san-
ctarum virginum Ranghenfledis et Benedictæ mar-
tyris. B., Eodem die natale SS. ^d Marcelli et Apulei.

9. — VII Idus. In Parisiis natale sanctorum mar-
tyrum ^e Dionysii episcopi, Rustici et Eleutherii.

Additur in A. et T. : Qui Trinitatem confitentes
trino gloriose meruerunt coronari martyrio. Ast in
L. : Qui post nimia tormenta securibus submiserunt
colla tempore Domitiani principis.

Eodem die in Colonia ^f Gereon martyris cum aliis

trecentis quindecim.

Ut est in R. ; at in D., septemdecim ; in Bar-
beriniano et S. Cyriaci cccxxviii ; in V., decem et
octo. Absunt omnia ab A. T. L., dubia igitur nobis
sunt.

C. et V., Eodem die S. ^g Domnini martyris. B., Roma-
nalis SS. Marcellini, Geovini, Nivii. Et inter duas
lauros natale S. Primiæ.

10. — VI Idus. Passio S. ^h Victoris martyris. Et
in Britannia ⁱ Paulini [B. C., Pauli] episcopi Eboraci.

Sed deest Victor in A. et T. mss. et ultimo loco
ponitur Paulinus : hæc enim præmittuntur in A. et
T. : In Africa natale SS. Venusti, Crescentii, et S.
Victoris martyris. In Colonia quæ vocatur Agrippina
natale ^j Gereonis martyris cum aliis trecentis et
C octodecim. Quæ postrema Flori esse videntur : habent

SMITH NOTÆ.

^a *Benedictæ*. Quæ in Lugdunensis civitatis terri-
torio passa est. Quæ senatoribus Romanis in urbe
progenita, auditio certamine S. Quintini et aliorum
cum duodecim aliis virginibus Gallias profecta est ;
ubi cæteris a se separatis ipsa cum sola Scoberia
Lugdunum venit, et in villa Myriniaco juxta nemus
resedit. Quam iudex Macrobius detentam, postquam
tormentis non tolerandis eam cruciasset, securi per-
cuti iussit. PETR. DE NATAL.

^b *Reparatæ*. Quæ passa est sub Decio imperatore.
Cum enim nollet idolis sacrificare, variis tormento-
rum generibus cruciata, demum gladio percussit.
Ejus corpus processu temporis translatum quiescit in
Florentia. PETR. DE NATAL.

^c *Ragenfredis*. Patrem habuit Aldebertum, comi-
tem Austrovandiæ ; matrem S. Reginam, neptem
Pipini regis Francorum. In Dononio, secundo millia-
rio a Valencenis, parentes ei ex suo juris rebus cellam
fundarunt, sive monasterium, in quo prima præfuit,
et pace quievit. MOLANUS de SS. Belgii.

^d *Marcelli*. De his vide diem præcedentem.

^e *Dionysii*. Hic, ut videtur, non fuit Dionysius ille
Aeropagita, sed potius Dionysius primus Parisiensis
episcopus. Aliqui hos duos eundem volunt : sed
Sirmondus in Dissertatione de duobus Dionysiis, et
Launois in libro de duobus Dionysiis, alique Dio-
nysium Parisiensem episcopum negant eundem esse
cum Dionysio Aeropagita. Utriusque partis rationes
summatim refert Schelstratus in ii part. Antiquitat.
Illustr., dissert. iii, cap. 3, art. 3. Rusticus presby-
ter, Eleutherius diaconus fuisse dicuntur, et cum
S. Dionysio a B. Clemente Romano pontifice in Gallias
directi sunt, et tandem cum eo simul a præfecto

Fescennino Sisinnio animadversi gladio.

^f *Gereon*. De hoc et sociis agunt omnia fere alia
Martyrologia die sequenti. Hos ferunt Thebæos fuisse,
et cum legione illa B. Mauricii inde jussu Maximiani
imperatoris in Gallias transitum fecisse, atque circa
Rheni littora condesse, et funestum tyranni im-
perium respuentes, pro vera pietate colla patienter
gladiis subdidisse. Vide horum Acta apud Sierium
tom V.

^g *Domnini*. Dominus passus est in territorio civitatis
Chrysolopolis, sub Maximiano imperatore, cujus fuit
primus cubicularius. Anno autem 6 imperii sui, cum
Roma Mediolanum venisset dictus imp. edixit contra
Christianos capitale supplicium : quo facto, Dominus
aliique 500 occulto sese gerebant ; cum tamen im-
per. rediisset Romam, sese Christianos constantissime
propossi sunt. Quos omnes imp. decollari mandavit.
Quibusdam autem ex ipsis interfectis, fugerunt ali-
quot, inter quos fuit S. Dominus ; quem tamen via
Claudia in territorio urbis Chrysolopolis nuntii Maxi-
miani ceperunt ; nec mora, decollarunt. PETR. DE
NATAL. Baronius scribit eum apud Juliani in territorio
P'armensi decollatum.

^h *Victoris*. Hic cum sociis pars fuit Thebææ legio-
nis ; qui ad oppidum Francorum, quod Troja sive
Xanthum nuncupatum est, perveniens, ibi cum tre-
centis triginta aliis militibus peremptus est. Recen-
sentur horum res gestæ in Actis S. Gereonis, apud
Sur. tom V.

ⁱ *Paulini*. De hoc primo Eboracensi episcopo
vide superius Bædæ Eccl. Hist. ii, 9 et seqq. et
iii, 14.

^j *Gereonis*. De quo pridie agitur.

EDITIO COLONIENSIS.

D. V Idus Oct. — Apud Tharsum metropolim A Ciliciæ natale sanctorum martyrum Tharaci, Probi et Andronici, qui persecutione Diocletiani et Maximiano præside longo tempore carcerali squalore afflicti sunt, et tertio diversis suppliciis exanimati. Nam nervis erudis graviter cæsi, et testis asperrimis defricati, etiam papyro ardente circa ventrem et latera adusti, post manillarum confractionem, post tormenta tiliarum, post aceti et sinapis infusionem, post obolos ignitos, post confixionem digitorum clavis acutissimis, post oculorum transpunctionem, ac linguæ abscissionem, novissime in amphitheatro ursis et leonibus projecti sunt. Sed cum nulla ex bestiis sanctorum corpora auferret attingere, Maximianus ira succensus jussit eos gladio jugulari, et corpora eorum inter corpora gladiatorum projici. Noctu venientes fideles, et deprecantes Dominum, ut ostenderet eis sanctorum reliquias, viderunt subito velut stellam splendidam de cælo missam super singula sanctorum corpora residentem, sicque cum ingenti gaudio rapientes ea, præcedente se ejusdem stellæ splendore, gloriosos Christi athletas loco optissimo considerunt.

EDITIO BOLLANDIANA.

turque etiam in L., ubi ultimo loco est solus Victor.

V., Malosi cum aliis trecentis triginta. B., In Africa natale SS. ^a Eusebii, Eraclii, Dionysii. Et alibi ^b Malusii cum aliis trecentis et triginta.

11. — V Idus. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L. : Turonis depositio S. ^c Venantii abbatis et confessoris, viri magnificæ sanctitatis : qui multis infirmis in corpore positus opem commovit.

C. V., Sancti Tanasii presbyteri, Ampodi, Fausti, Januarii. V., Marcelli. C., Martialis. D., Apud Tharsum metropolim martyrum ^d Taraci, Probi et Andronici, qui persecutione Diocletiani martyrizati sunt. A. T., primo loco : In Antiochia natale S. Athanasii episcopi, Eraclii, et Placidi. T., In Colonia quæ vocatur Agrippina super fluvium Rheni natale S. ^e Malusii cum aliis trecentis triginta. L., ultimo loco : Et in Antiochia passio Eraclii et Placidi.

SMITHI NOTÆ.

^a Eusebii, Heraclii, Dionysii. Hi passi sunt cum Venusto, Crescentio, et Victore, ut patet ex Hieronymi Martyrologio.

^b Malusii. Hic Xanthii passus est una cum S. Victore et sociis.

^c Venantii. Hujus depositio ab omnibus Martyrologiis xiii die hujus mensis rectius celebratur ; forsitan igitur hodie obiit, et illo die sepultus est ; vel forsitan translato aliqua in hunc diem incidit ; sæcræ autem ejus reliquæ tempore, uti conjicimus, quo Nortmanni omnia devastarunt, inde translatae sunt, et depositæ apud Cuviniæ vicum in pago Lomacensi prope Namurcum, ubi monachi S. Germani a Pratis initio sæculi decimi, teste auctore Vitæ S. Gerardi Bociensis, « in excubiis S. abbatis Venantii erant. » At Eodem sæculo exeunte, Cuviniæ exedere coacti monachi Germanenses Parisios redierunt, secum deferentes ejusdem B. abbatis reliquias, quæ hodieque in S. Germani basilica asservantur. Vide infra de hoc plura xiii hujus mensis.

^d Taraci. Qui Diocletiani persecutione sub Maximo præside carcere puniti, nervis cæsi, testis defricati, ardente papyro adusti, maxillarum fracturam et ti-

E. IV Idus Oct. — Apud Ravennam via Laurentiana natale sancti Edisti. Apud Africam sanctorum confessorum et martyrum quatuor millium nongentorum septuaginta sex, qui, persecutione Vandalyca, cum essent Ecclesiarum Dei episcopi, presbyteri, diaconi, associatis sibi turbis fidelium populorum, jussu Hunerici regis Ariani, pro defensione catholice veritatis in horrible eremi exsilium trasi, et inter Mauros ferocissimos sunt deputati. Inter quos erant Cypranus et Felix præcipui Domini sacerdotes. E quibus plurimi cum crudeliter ducerentur, et hastilium cuspidibus ad currendum, ac lapidibus sibi alligatis dum tunderentur, sive ligatis pedibus velut cadavera per dura et aspera loca traherentur, tam diro supplicio per singula membra discerpti, per gladios acutos petrarum, huic caput loris terebrabatur, alii latera fidebantur, inter manus trahentium spiritum exhalabant. Exstat per totum aggerem publicum loquentibus tumulis sepultura sanctorum, In Syria Eustati presbyteri, et Eucharisti, Burri, Donati, Fortunatæ.

E. III Idus Oct. — Natale sancti Carpi, discipuli

cidi. B., In Acervo Siciliæ natale SS. Thanasii presbyteri, Placidi, Marcialis. Antiochiæ natale S. Heraclii.

12. — IV Idus. Vacat Bæda.

B. V. C., In Provincia Syriæ sanctorum. V. B., Evagri, Proseriæ [B., Prosyriæ]. Romæ Cælestini [B., Cælesti], Saturi. C., Evagri et Seræ. Romæ Cælestis. B., In Ægypto S. Eustasii presbyteri. D., Apud ^f Africam sanctorum confessorum et martyrum quatuor millium nongentorum septuaginta sex. A. T. B., In Campania natale SS. Eucharisti et Fortunati. B., Prisciani. A. T., Romæ depositio SS. Saturi et Calisti. T., In Ravenna natale S. Edisti. L., In Ravenna passio S. ^g Edisti. Et Romæ passio S. Saturi. B., Biturice S. ^h Optinionis presbyteri.

13. — III Idus. Vacat Bæda.

V. C., In Spania ⁱ Fausti, Marcæ. Alibi, Adriani. Alexandriæ Athanasii episcopi. B., In Hispaniis Gordoba civitate Fausti et Marcæ, Turonis depo-

bitarum tormenta perpassi, ocelli et sinapis in naribus infusione cruciati, post obeliscos ignitos, post confixos clavis digitos, post oculorum lumen extinctum linguamque abscissam, ursis et leonibus projecti sunt ; sed cum a nulla bestiarum læderentur, gladio jugulati sunt. ADO, NOTKER. SUR. tom. V.

^e Malusii. De hoc vide diem præcedentem.

^f Africam. Hi passi sunt in persequutione Vandalyca sub Hunerico rege Ariano ; qui cum essent partim episcopi, partim presbyteri et diaconi, associatis sibi turbis fidelium populorum, pro defensione catholice veritatis in eremi exsilium trasi sunt : ex quibus plurimi, dum crudeliter a Mauris ducerentur, hastilium cuspidibus ad currendum impulsus, et lapidibus tursi, alii ligatis pedibus velut cadavera per dura et aspera loca tracti, et singulis membris decerpti, ad extremum varie cruciati, martyrium celeberrunt. Eorum cruciatus plenius prosecutus est Victor Vitensis in lib. de Persequutione Vandalyca.

^g Edisti. Hieron. Rub., Hist. Raven. lib. II, passum hunc scribit in persequutione Diocletiana.

^h Optinionis. Rectius Optium.

ⁱ Fausti. Qui primo equulei pœna cruciati, deinde

EDITIO COLONIENSIS.

apostoli Pauli. Apud Troadam Antiochiæ Theophili, qui sextus ab apostolis Ecclesiæ pontificium tenuit, viri eruditissimi. In Hispaniis natale Faustini, Marci et Adriæ. In Chalcedonia Marcelli. In Alexandria natale sancti Anastasii episcopi et sancti Lupentii presbyteri, et sancti Geraldii confessoris.

G. PRID. IDUS OCT. — Natale sancti Callisti papæ, qui sedit in episcopatu annos septem, menses duos, dies decem. Ille constituit jejunium die Sabbati ter in anno fieri, frumenti, vini et olei, secundum prophetiam. Qui persecutione Alexandri imperatoris diutius fame in carcere cruciatus, et quotidie fustibus cæsus, per visionem a presbytero suo Calepodio, qui antea martyrium consummaverat, confortatus est,

EDITIO BOLLANDIANA.

sitio S. ^a Venantii abbatis et confessoris. D., S. ^b Polycarpi discipuli Pauli apud Troadem. B. A. T. L., Chalcedonia natale sanctorum Adriani, Januarii [B. om. Januarii], et Marcelli. T. L., In Hispania passio SS. Faustii et Rustici. T., primo loco natale S. ^c Geraldii confessoris.

14. — II IDUS. Natale S. ^d Calixti papæ, qui in persecutione Alexandri imperatoris diutius fame cruciatus et quotidie fustibus cæsus, per visionem a presbytero suo Calepodio, qui antea martyrium consummaverat, confortatus et consolatus est: qui in carcere eodem positus quemdam militem, nomine Privatam, ab ulcerum dolore ac fœditate simul et ab infidelitate curavit. Quod audiens Alexander, ipsum quidem militem fecit plumbatis deficere: beatum

A qui in carcere eodem positus quemdam militem nomine Privatam, ab ulcerum dolore ac fœditate simul et ab infidelitate curavit. Quod audiens Alexander, ipsum quidem militem fecit plumbatis deficere, beatum vero Callistum per fenestram domus præcipitari, et ligato ad collum ejus saxo in puteum demergi, et in eum per rudera cumulari. Post vero dies quatuordecim presbyter ejus Asterius, cum clericis noctu veniens levavit corpus, et sepelivit in cœmeterio Calepodii. Corduba in civitate sancti Lupi Aureliæ. Lugduno Galliæ transitus sancti Justi in eremo. Eodem die translatio sancti Burchardi episcopi et confessoris.

A. IDUS OCT. — In Gallia apud Coloniam Agrippi-

EDITIO BOLLANDIANA.
B vero Calistum per fenestram domus præcipitari: et ligato ad collum ejus saxo in puteum demergi, et in eum per rudera cumulari. Post dies vero septemdecim presbyter ejus Asterius, cum clericis noctu veniens, levavit corpus, et sepelivit in cœmeterio Calepodii. Pridie Idus Octobris [D. et R. om. Pridie, etc.].

Addit V. C., Sic obiit.

A., Eodem die depositio S. ^e Donatiani episcopi. B., Corduba civitate natale SS. Lupi et Aureliæ.

15. — IDUS. Vacat Bæda.

V., Sanctorum Maurorum de ^f militibus et S. Le-gadiæ. Ast C., De militibus et S. Gaidæ virginis. D., Transitus S. ^g Justi in eremo, Lugdunensis episco-

SMITH NOTÆ.

superciliis rasi, dentibus evulsis, auribus quoque et varibus præcisus, ignis passione martyrium consummaverunt. PETR. DE NATAL.

^a Venantii. Ille Biturigi territorii incola fuit: juvenili ætate a parentibus sponsali vinculo obligatus. Turonicam vero urbem veniens et virtutes S. Martini cernens, relinquit sponsam, adventique ad Silvium abbatem monasterii S. Martini basilicæ propinqui, qui eum totondit et gregi monasteriali ascivit: decedente autem abbate, ipse in ejus locum eligentibus fratribus substitutus est. GREG. TURON. in Vit. Patr., cap. 16. Obiit juxta Ghiniuum Senensem circa an. 425. Juxta Greg. Turon. in lib. de Glor. Conf. xv, haud procul a basilica B. Martini requiescit.

^b Polycarpi. Melius Carpi. Quem ferunt ex numero 72 Christi discipulorum fuisse, et episcopum Bærensem in Macedonia; que urbs distare videtur a Thessalonica ad milliaria 50, ubi et S. Paulus prædicavit, ac etiam Troadem adit, et apud eundem S. Carpum penulam reliquit.

^c Geraldii. De hoc sic scribit Ferrarius in Catalogo generali: « Aureliaci in Gallia S. Geraldii confessoris. » Is inter Arvernorum nobilissimus Aureliaci baro fuit, natus eodem anno quo Carolus Calvus in regem Lemovicam unctus est, hoc est anno 838. Ille Aureliaci etiam monasterium Deo et S. Petro dicatum exstruxit, omnibus bonis suis illi donatis. Septies Romam religionis ergo profectus, tandem clarus miraculis circa an. 882 e vita migravit, et sepultus est in monasterio S. Petri quod ipse ædificaverat. LABBEI Bibl. Nov., tom. II, p. 271-272.

^d Calixti. Ille anno 222 ad Deum migravit. In Chronico enim Damasi legitur: « Callistus annos quinque, menses duos, dies decem. Fuit temporibus Macriani et Heliogabali, a consulatu Antonini et Adventi, usque Antonino III, et Alexandro. » Pontificatum iherat die xviii mensis Julii anni 217, Præ-

C sentis et Extricati consulatu notati. Papebrochius in Conatu chronico-historico contendit quod dies xiv Octob. sit mortualis, non dies sepulturæ; et citat Hieronymi Martyrologium, in quo licet scribantur hæc verba: « Romæ via Aurelia in cœmeterio Calepodii Callisti episcopi, » tamen Papebrochius subdit: « Sed propter hoc nos formidare non debere, ne aliorum etiam, quorum Acta non exstant, dies notati in dicto Martyrologio non sint vere mortuales. » At perperam. Si enim in Martyrologio Hieronymiano dies obitualiis Callisti notare ur, non ad diem xiv Octob., sed ad diem xviii Septemb. S. Callisti depositio memoraretur, cum eo die martyrii gloria coronatus, et xiv Octobris terræ mandatus fuerat. Ex hoc itaque aliisque locis passim referendis liquet, in Martyrologio Hieronymiano non semper diem mortis notari, licet Papebrochius dies in eo inscriptos de pontificum natalibus semper explicandas existimat. Acta hujus sancti exstant apud Surium tom. VII.

^e Donatiani. Ille Brugis maxime colitur. Fuit autem septimus archiepiscopus Rhemensis; a Rhemis autem ad Brugas ejus corpus translatum est. Translationes ejus recoluntur xxx Augusti et ipso die Epiphaniæ. Primo e Galliis reliquiæ ejus delatæ sunt anno 863 ad Turholtum monasterium, deinde cum magna celebritate ad Brugas portum jussu Balduini Ferrei, Flandriæ marchionis. Postea Brugis sacra ejus pignora translata sunt ex veteri scrinio in aliud, et subscriptæ litteræ Ebonis Rhemorum archiepiscopi de hoc sancto sunt inventæ in priori scrinio cum corpore. Quas ipsas nonnulli inspexerunt in tertia translatione, quam fecit Petrus Curtius, primus Brugarum præsul, anno 1502. MOLANUS in indiculo de Sanctis Belgii.

^f Militibus. Scilicet legionis Thebæorum. Horum in numero Martyrologia discrepant, quædam eos fuisse numero tantum 50, alia 560, testantia.

^g Justi. De hoc superius vide die II Septemb. Hic

EDITIO COLONIENSIS.

nam sanctorum Maurorum de militibus, qui ex illa A legione sacra Thebæorum cum essent trecenti quadraginta, apud eandem urbem martyrium consummantes, conditi sunt in basilica, quæ admirabili opere ex Musivo quodammodo deaurata resplendet. Unde et incolæ ad sanctos aureos vocitare consueverunt. Viennæ sanctorum episcoporum Agrati, Costori. In Capua, Libuli et sanctæ Fortunatæ.

B. XVII CALEND. NOVEMB. — Depositio sancti Galli confessoris, cujus vita plena virtutibus conscripta habetur. Apud Lugdunum beati Antiochi episcopi. Apud Viennam sancti Theodati episcopi,

EDITIO BOLLANDIANA.

pi. B., Romæ Natale S. ^a Fortunatæ. A. T. L., Romæ passio S. Silvani martyris et S. Fortunati. In Colonia Agrippina natale sanctorum Maurorum de militibus, seu, ut habet L., Maurorum martyrum innumerorum. B., In Gallia Colonia Agrippinensi natale sanctorum Maurorum de militibus. Eodem die natale ^b Savinæ.

46. — XVII KAL. NOVEMB. Vacat Bæda.

V. C., Depositio S. ^e Galli confessoris. Et aliorum pariter ducentorum septuaginta [C., octoginta]. D., Sanctorum martyrum ^d Marciani et Satyriani cum duobus fratribus eorum et aliorum ducentorum septuaginta. A. T. L., In Africa passio sanctorum mar-

SMITHI NOTÆ.

est dies translationis ejus ex Ægypto ad Lugdunum; eam vero alia Martyrologia pridie celebrant.

^a Fortunatæ. Via Aurelia in cœmeterio ejusdem. Hieron. Martyrol.

^b Savinæ. Forsan Sabini episcopi, qui præfuit Ecclesiæ Catanensi sub Constant. Copron.

^c Galli. Qui ex Hibernia in Galliam venit, et in Alemanniam postea cum Columbano se recepit: Brigantii consedit, oratoriumque ibi restauravit: Columbanum infirmum in Italiam comitari non valuit, solitarium locum petiit, episcopatum Constantiensem humiliter recusavit, Columbani transitum absens vidit, Luxovii abbas esse negavit, apud Arbonam obiit circa an. 646, nonagenario major. Notandum est S. Gallum in sinceris Ussuardi et Adonis Martyrologiis, non xvii Kal. Novemb., quo die hic a nostro auctore celebratur, sed x Kal. Martii memorari. Sed forsitan x Kal. Martii celebratur elevationis memoria, dum S. Galli corpus a Bosone Constantiensi episcopo in decentiorem locum illatum est, quemadmodum in libro de miraculis S. Galli cap. 2 refertur. Vide Vitam S. Galli in Mabillonii sæc. II Act. Ben.

^d Martiani. Hi tempore Vandalicæ persecutionis sub Geiserico rege Ariano, cum essent servi cujusdam Vanduli, a S. Maxima virgine eorum conserva ad Christi fidem conversi, pro constantia fidei catholicæ primum nodosis fastibus cæsi sunt, et usque ad ossa laniati: sed cum multo tempore talia patenterent, et sequenti die nihilominus semper incolumes redderentur, exilio tandem relegantur, ubi cum multis barbarorum ad fidem Christi convertissent, novissime vincis pedibus post terga currentium quadrigarum, inter spinosa loca silvarum jussi sunt pariter interire. Maxima vero post multos superatos agones divinitus liberata in monasterio multarum virginum mater sancto sine quievit. Victor, lib. I de Persec. Vandal.

^e Mummolini. Ex Constantiensi regione oriundi, qui una cum Ebertramo et Bertino ad Audomarum episcopum Tarvennensem venit, et in prædicando Evangelio ei adjutor fuit. Monasterio Sithiuensæ edificato, Audomarns Mummolinum monachis præposuit primum abbatem. Quidam vero volunt

item Heronis, qui post beatum Ignatium Antiochenam rexit Ecclesiam. Erat enim hic beati martyris Ignatii diaconus, qui episcopus factus, viam magistri pius imitator sequitur, et pro commendato grege amator Christi occubuit. In Galliis civitate Arausica, sancti Florentii episcopi, qui multis clarus virtutibus in pace quievit. In Nicomedia Alexandri. In Mauritania, Nini, Victorii, Nobilitani, Mariani, Lucii, Mittini et Crescentiani, et sancti Eliphii martyris.

C. XVI KAL. NOVEMB. — In Africa sanctorum martyrum ducentorum septuaginta pariter coronatorum, et sanctorum martyrum Martiani et Satyriani, cum

tyrum septingentorum sexaginta. A. T., Et natale S. Saturnini et Nerei. T. et L., In Noviomio civitate depositio S. ^e Mummolini confessoris. Ast primo loco in T.: Natale S. ^f Juliani confessoris. B., In Africa passio SS. Ceieræ et aliorum ducenti septuaginta. Et alibi Saturnini, Nerei. Et depositio S. Galli confessoris, Berarii confessoris. In Nicomedia natale SS. ^g Alexandri, Victorii. Et passio ^h Silvani.

17. — XVI KAL. Vacat Bæda.

C. V., In Nicomedia Alexandri. Alibi Mauriani; Crescentiani. Turini [C., Crescentii, Ruffiniani], Donati. D., Marthæ sororis Lazari et Aristionis, qui

S. Bertinum primum fuisse abbatem Sithiuensis monasterii. Joannes Iperius e catalogo abbatum Sithiuensium penitus expungit Mummolinum, quem Bertino C postponunt San-Marthani in Gallia Christiana, at immerito certe, siquidem Mummolinus B. Eligio successit in sedem Noviomagenis anno 659, eique præfuit per 26 annos, tes ante auctore Vitæ S. Audomari, proindeque longe ante S. Bertinum vivere desiit. Verisimile est Mummolinum per annos 14 ante initam sedem episcopalem præfuisse abbatem veteri monasterio, et curam habuisse fabricæ novi monasterii Sithiuensis, si non tamen eo loci rexisset monachos, nisi forte ad breve tempus: eo quod vix dum perfectæ cœnobio raptus sit ad episcopatum; mox vero Bertinum fabricæ supremam imposuisse manum, et colonia monachorum præpositum fuisse. Decessit Mummolinus anno 684. Ejus corpus in majori ecclesia Noviomagensi, pars capitis in monasterio Sithiuensi asservatur. Vide Vitam S. Audomari in Mabillonii sæc. II Act. Ben.

^f Juliani. Rectius forte Juniani confessoris in territorio Lemovicensi, qui hodie colitur. Molanus in Natalibus SS. Belgii illum Cameraci natum in solitudine apud Lemovicas annos 40 vixisse testatur. Locum ejus anachoreseos discimus ex Chronico Gaulridi prioris Vosiensis, cap. 15 de Sanctis apud Lemovicas præclarioribus, ubi habet: « Comodoliacenses Juniano jubilant cum Amando præceptore suo: quod videlicet monasterium cum ecclesia S. Petri de Quadrvio Josfredus quondam thesaurarius a jure S. Martialis fraude abstulit. » Ecclesiam in qua sepultus fuit construxerat Ruricus junior episc. Lemov.c., quem vir sac:c:us a dæmone liberaverat. Floruit cum S. Amando eremita sub Clodoveo I et ejus filijs.

^g Alexandri. Hic videtur idem cum eo qui postridie Nicomedie colitur.

^h Silvani. Idem forte cum eo qui apud Ferrarii Catal. Gener. Sylvarius dicitur. Patet ex Kalendario Lemovicensi et Monum. Ageduni, quod est oppidum diocesis Lemovicensis, ubi is passus traditur, eum sub Aureliano imperatore et Heraclio ræside martyrium subiisse.

EDITIO COLONIENSIS.

duobus fratribus eorum, et egregiæ Christi ancillæ A Maximæ virginis, qui tempore Vandalicæ persecutio- nis sub Genserico rege Ariano, pro constantia fidei catholicæ primum nodosis fustibus cæsi, et usque ad ossa laniati. Cumque multo tempore talia paterentur, sequenti semper die incolumes inveniebantur. Novissime ligatis pedibus post terga currentium quadrigarum, inter spinosa loca silvarum pariter jussi sunt interire. Cumque ducta atque reducta a dumosis lignorum aculeis innocentium corpora carperentur, e vicino currentibus indomitis, vale sibi invicem his verbis dicebant: Frater, ora pro me, implevit Deus desiderium nostrum, taliter pervenitur ad regnum cælorum. Sicque orando et psallendo gaudentibus angelis piæ animas emiserunt. Item beati Aristonis, qui unus fuit de septuaginta Christi discipulis.

D. XV KAL. NOVEMB. — Natale sancti Lucæ Evangelistæ, qui fuit natione Syrus, Antiochensis, arte medicus, apostolorum discipulus, Paulum secutus usque ad confessionem ejus, serviens Domino sine crimine, neque unquam uxorem habens neque filios, septuaginta et trium annorum obiit in Bithynia plenus Spiritu sancto. Sepultus est autem nunc Constantinopolim, ad quam urbem vicesimo Constantii anno ossa ejus cum reliquiis Andree apostoli translata sunt. Romæ sanctæ Triphonæ, uxoris Decii Cæsaris,

EDITIO BOLLANDIANA.

fuit unus de septuaginta Christi discipulis. A. T. L., in Mauritania natale sanctorum Donati, Nobilitani, Crescentiani, Defensoris et Rusticiani. Sed deest Nobilitanus in L. et A.; item in hoc Crescentianus. B. In Mauritania SS. Nenilucii, Socrati, Venerii, Primæ, Donatæ, Victoriæ, Basilicæ.

18. — XV KAL. Natale S. Lucæ evangelistæ. Hic Syrus Antiochensis, arte medicus, discipulus apostolorum, postea Paulum secutus est, usque ad confessionem ejus serviens Domino sine crimine. Nam neque uxorem unquam habens neque filios, septuaginta quatuor annorum obiit in Bithynia, plenus Spiritu sancto. Romæ S. a Triphonæ uxoris Decii Cæsaris, quæ, viro suo post interfectionem beatorum Sixti et Laurentii divinitus punito, petiit baptizari cum Cyrilla a Justino presbytero, et alia die est defuncta, ac juxta S. Hippolytum in crypta sepulta.

SMITH NOTÆ.

^a *Triphonæ*. Hodie sepulta est S. Triphonæ, quære an etiam hodie obiit. De hujus conversione vide Acta S. Laurentii apud Surium tom. IV, die x Augusti.

^b *Alibi*. Passi enim hi sunt in Africa.

^c *Lucæ*. . . *Asclepiadis*. In omnibus fere Martyrologiis hi pridie celebrantur. Asclepiades autem, Antiochiæ Serapione mortuo, episcopatum illius Ecclesiæ nonus suscepit: hujus ordinationis mentionem facit Alexander Hierosolymitanus in epistola ad Antiochenes, ex qua conficitur male in Chronico Eusebii Asclepiadis ordinationem conferri in annum primum Antonini Caracalæ. Nam Asclepiadis ordinatione contigit eodem tempore quo Alexander ob Christiani nominis confessionem in carcerem conjectus est. Id autem accidisse principatu Severi ipse Eusebius testatur in Chronico. Vide Eusebii Hist. Eccl. II, 41. Obiit S. Asclepiades sub Alexandro

quæ, viro suo post interfectionem beatorum Sixti, Laurentii et Hippolyti divinitus punito, se petiit baptizari cum filia Decii Cyrilla, a Justino presbytero, et alia die defuncta est, et juxta sanctum Hippolytum in crypta sepulta. Item sancti Asclepiadis Antiocheni episcopi.

E. XIV KALEND. NOVEMB. — Apud Antiochenam Syriæ, natale sanctorum Beronici et Pelagiæ, quæ primum fuit sub gentilitatis ritu meretricis officio functa, et mundanis illecebris dedita, postea vero per gratiam Dei, et sancti Nonni episcopi dogmata ad fidem Christi conversa, et ab eodem episcopo baptizata, totam substantiam suam et supellectilem pauperibus erogavit; ipsaque cilicio induta, et vili indumento vestita, in peregrinationem perrexit, et in B Jerosolymis sub virili habitu monasticam vitam duxit. Construxerat enim sibi parvam cellulam in monte Oliveti, ubi Dominus cælum ascendit, et ibi vitam præsentem finivit, atque ad vitam æternam feliciter migravit. Item beatorum martyrum Ptolemæi et Lucii, sub Antonino Pio, et filio ejus passorum, et sancti Aquilini episcopi et confessoris.

F. XIII KALEND. NOVEMB. — In Galliis civitate Agauno sancti Caprasii martyris, qui cum rabiem persecutionis declinans lateret in spelunca, audiens beatam virginem Fidem pro Christo fortiter agoni-

B., in Anxiopoli natale SS. Hermetis et Taxii. In Campania civitate Puteoli, Januarii, Euticis. Et b alibi Victricis, Marcialis.

19. — XIV KAL. Vacat Bæda.

B. V. C., in Ostia Asterii [B. C., Austeri]. Neapoli sanctorum Januarii [B. om. Januarii], Festi, ac Desiderii. D., c Lucæ evangelistæ et Asclepiadis Antiocheni episcopi. A. T., in Hostia natale sanctorum d Januarii, Festi et Desiderii. T., Eodem die natale sanctorum martyrum e Saviniani et Potentiani sociorumque eorum. A., Eodem die f Duaco S. Amati Senonum archiepiscopi. T. L., Et depositio S. Amati episcopi et confessoris. Turonis depositio S. Columbanii abbatis. T. B., Et in Antiochia Syriæ [T. om. Syriæ] passio sanctorum g Pelagii et Beronicæ [B., Beronici]. B., in civitate Puteoli, Proculi et Niceæ matris ejus.

20. — XIII KAL. Vacat Bæda.

B. V. C., in Puteolis Sozimi, Januarii, Dorotheæ

D imperatore. Ibid., cap. 21. Unde manifesti erroris arguuntur Usuardus, Ado, et alii eos secuti, qui eum in persecutione Decii passum dicunt.

^d *Januarii*. Non in Hostia, sed Neapoli passi, ut paulo superius patet.

^e *Saviniani*. Horum festivitas, dum ab antiquis temporibus pridie Kalend. Januarii ageretur, transmutata est in quartum decimum Kal. Nov., quod eo ipso die translata sunt corpora eorum, et angelicæ voces sunt audite. Hi primi fuere Senonenses episcopi, et pro fide Christi mortem occubuerunt. De his vide Petr. de Natal.

^f *Duaco*. De S. Amato, qui a Broilensi monasterio ad Duacum translatus est, vide superius die xii Septemb.

^g *Pelagii*. Rectius Pelagiæ et Beronici. Hi passi sunt cum aliis 49 juxta alia Martyrol.

EDITIO COLONIENSIS.

zare, animatus ad tolerantiam passionum, oravit ad Dominum, ut si pro certo cum dignum gloria martyrii iudicaret, ex lapide speluncae illius aqua limpidissima emanaret. Quod cum Dominus continuo præstitisset, ille securus ad aream certaminis properavit, et palmam martyrii fortiter dimicando promeruit. Item natale Simplicii.

G. XII KALEND. NOVEMB. — Apud Nicomediam natale sanctorum martyrum Dasii, Zotici, Gaii, cum duodecim militibus. Eodem die sancti patris nostri Hilarionis, cujus vitam Hieronymus virtutibus plenam conscripsit. Item natale sancti Asterii presby-

EDITIO BOLLANDIANA.

[V., Dorothei]. V. C., Alibi Uticii [C., Euticis], Marcellini. A. T. L., Natale SS. Euticii, Lucii, Marcelliani. B., In Nicomedia Eutici, Promati, Lucii, Marcellini. D., Antiochia Beroræ, a Pelagiæ et aliorum quadraginta novem. B., Romæ natale b Asterii presbyteri. A. T. L., In Agimno passio S. c Caprasii martyris. B. prænotat, In Galliis.

21. — XII KAL. Sancti Patris nostri d Hilarionis, cujus vitam Hieronymus virtutibus plenam scripsit. Eodem die natale S. Asterii, presbyteri e Calixti, qui cum corpus ejus elevatum de puteo sepelisset, post dies sex audiens hoc Alexander imperator, præ-

* Pelagiæ. De hac pridie agit.

b Asterii. De hoc vide postridie.

c Caprasii, qui cum Primo et Feliciano fratribus passus est in Galliis civitate Agennensi sub Datiano præside. Dum enim rabiem persecutionis declinans lateret in spelunca, tandem audiens qualiter B. virgo Fides pro Christo agonizaret, animatus ad tolerantiam passionum oravit ad Dominum, ut si eum gloria martyrii dignum iudicaret, ex lapide speluncae limpida aqua manaret: quod cum Dominus præstitisset, securus ad aream certaminis properavit, et palmam martyrii sub Maximiano fortiter patiendo promeruit. PETR. DE NATAL.

d Hilarionis. Qui ortus est vico Thabathia in Palæstina, et Alexandriæ grammatico traditus est. Proinde audiens celebre nomen Antonii, ad eum perrexit, et statim ut eum vidit, mutato pristino habitu, duobus fere mensibus juxta eum mansit, contemplans ordinem vitæ ejus morumque gravitatem. Reversus cum quibusdam monachis ad patriam, parentibus jam defunctis, partem substantiæ fratribus, partem pauperibus largitus est, solitudinemque que in septimo miliario a Majoma Gazæ emporio per litus euntibus Ægyptum ad lævam fluitur, ingressus est quindecim annos natus. Ubi cum multos per annos sancte et duriter instituisset vitam, fundator et eruditor hujus conversationis in Palæstina; et cum grande monasterium excrevisset et multitudo fratrum secum habitasset, ad conversationem antiquam, eremiticam scilicet, redire in animo habuit; perrexit igitur ad B. Antonium; qui quoniam mortuus est antequam veniret, reversus e t ad Aphroditon, et duobus tantum s. cum retentis fratribus in vicina eremo moratus est. Sed videns eam ibi se miris honoribus affici, perrexit Alexandriam, inde ad ulteriorem Oasim eremum transiturus; ubi non diu permanens eo quod Gazenses a Juliano imp. mortem Hilarionis impetrasset, per viam solitudinem intravit Oasim; ibique anno plus minus exacto, et Juliano imp. occiso, in Siciliam navigavit, ubi latere se potuisse arbitratus est; sed a demoniaco quem sanavit prolitus est; quod initium signorum ejus in Sicilia innumerabilem ad eum deinceps adduxit multitudinem. Quamobrem Hesychius

terti, Callisti papæ, qui cum corpus ejus levatum de puteo sepelisset, post dies sex audiens hoc Alexander imperator, præcepit eum per pontem præcipitari. Cujus corpus inventum est, et a quibusdam Christianis in eadem civitate sepultum. Scriptum est in passione sancti Callisti, et transitus sancti Viatoris lectoris. In Colonia sanctorum virginum undecim millium.

A. XI KALEND. NOVEMB. — Jerosolymis orati Marci, qui primus Jerosolymis ex gentibus post episcopos ex circumcissione sacerdotium civitatis illius accepit, clarissimi et doctissimi viri, ac non multo

cepit eum per pontem præcipitari: cujus corpus inventum est, et a quibusdam Christianis in eadem civitate sepultum. Scriptum in Passione S. Calixti papæ.

A. T. L., In Colonia Agrippina passio sanctorum undecim millium f virginum. Et hæc primo loco cum aliqua diversitate: ultimo autem loco in L. additur: Et S. f Ciliniæ. B., In Nicea Bithyniæ natale Macharii, Proculi, Modesti cum aliis decem septuaginta. Lugduni Galliæ natale B. b Viatoris pueri et discipuli S. Justi episcopi. In Africa Modesti, Eutici.

22. — XI KAL. Vacat Bæda.

SMITH NOTÆ.

ejus discipulus qui fama ejus virtutum Hilarionem evestigasset, eum ad Epidaurum Dalmatiæ oppidum duxit, ubi draconem miræ magnitudinis concremavit; deinde Paphum navigavit, ibique manens biennio, inter secretos asperosque montes solitudinem quesivit, et isto loco per annos quinque habitavit, et defunctus est. Quod postquam Palæstinae audivit Hesychius, ad Cyprum navigavit, et post decem ferme menses corpus ejus furatus est. Quod Majumiam deferens, in antiquo monasterio condidit. Vide plura in Vita ejus ab Hieronymo scripta. De eo etiam Sozomenus loquitur in Eccl. Hist. v, 10. S. autem Hilarionis anno 290 natus est, mortuus est enim octogenarius, ut scribit S. Hieronymus in ejus Vita; eratque ætatis sexaginta quinque annorum, quando D. Antonius M. decessit; teste eodem Hieronymo. Obiit autem Antonius anno 356. Quare S. Hilarion etiam obiit anno 370.

f Calixti. De hoc vide superius pridie Idus hujus mensis.

g Virginum. Inter quas præcipua fuit Ursula. Quæ cum una cum sociis Romam peregrinationem suscepisset, ac in itinere incidisset in Hunnos, ab iisdem cum comitibus suis trucidata est anno 453, ut Sigebertus testatur in Chron. Historia harum virginum apud auctores vulgata, est valde dubiæ et incertæ fidei.

h Ciliniæ. Matris S. Remigii episcopi Rhemensis in castro Laudunensi. Plura de ea in Vita S. Remigii apud Surium in Januario. Remigius colitur xii Januarii et i Octob.

i Viatoris. Qui ordinem lectoris tenuit, et S. Justi Lugdunensis episcopi comes fuit. Qui cum eodem episcopatum deserente navem conscendit, et ad Ægyptum navigavit, atque ei in eremo sedulo ministravit. Quo defuncto, et ipse Viator post dies 7, prout ipsi S. Justus prædixerat, eum ad cælos secutus est, Justus enim Idibus Octobris obiit, et Viator quievit in pace xii Kal. Novemb. Quorum amborum corpora a civibus Lugdunensibus exinde sublata sunt et ad eorum civitatem relata, et in ecclesia SS. septem Machabæorum condigno honore posita sunt iv Non. Septembris. PETR. DE NATAL.

EDITIO COLONIENSIS.

post martyrio consummati. Item beata Salomæ, quæ in Evangelio legitur cum reliquis sanctis feminis circa Domini sepulturam sollicita. Apud Adrianopolim Thraciæ passio sanctorum Philippi episcopi, Severi presbyteri, atque Hermetis diaconi, et Eusebii, qui persecutione sæviante Christianorum, ecclesias claudere et spoliare, jussu imperatoris Juliani, per iniquos præsidēs contradicebant, et ob hoc per Bassum præsidem, nec non et Justinum multis tormentis afficiebantur, hoc est, carceribus, vinculis, flagellis, ad ultimum vero flammarum incendio; sed Domini virtute roborati, usque in finem in confessione nominis ejus perseveraverunt.

B. X KALEND. NOVEMB. — Apud Antiochiam Syriæ natale sancti Theodori presbyteri, qui persecutione impii Juliani sub præfecto et avunculo ejus Juliano, cum ab eo Antiochenorum ecclesia spoliata, et religiosi quique fuissent ejus terrore dispersi, in ecclesia permansit intrepidus, atque ab eo teneri jussus, post equulei pœnam, et multos ac durissimos cruciatus, etiam lampades circa ejus latera appositæ sunt. Sed his divina virtute restinctis, cum milites qui eas tenebant, angelorum aspectu territi ruisent

A in faciem, et credentes in Christo impium ministerium recusarent, jussit eos Julianus pelago immergi. Quibus B. Theodorus ait: Præcedite, fratres; ego vero superans inimicum sequar Dominum. Sicque occisione gladii martyrium consummavit. In Hispaniis natale sanctorum Servandi et Germani, qui post verbera squalorem carceris, et famis ac sitis injuriam, et longissimi itineris, quem jubente Viatore præside ferro onusti pertulerunt laborem, novissime martyrii sui cursum ferro cæsis cervicibus impleverunt. Coloniæ sancti Severini archiepiscopi et confessoris. Viennæ sancti Joditii episcopi. Item sancti Venantii abbatis.

C. IX KALEND. NOVEMB. — In Venusia civitate Apuliæ natale sanctorum Felicis episcopi civitatis Tubrocensis, Audacti et Januarii presbyterorum, et Fortunatiani et Septimi lectorum, qui temporibus Diocletiani in sua civitate Tyçi, a Magnelliano procuratore multis diu vinculis et carceribus macerati, et in Africa et in Sicilia, tandem in occisione gladii consummati sunt. Sunt autem honorifice sepulturæ traditi inter Carthaginem et Uticam. In Nicomedia natale Severi et Dorothei.

EDITIO BOLLANDIANA.

V. C., In Adrianopoli [C. Trajanopoli] Severi, Philippi episcopi, Eusebii, Hermetis. B., in Thracia natale S. Severi. In Antrianopoli Philippi episcopi, Eusebii, Hermetis. T., Thracia natale SS. Hermetis, Eusebii et S. Philippi episcopi. L., In Thracia natale Philippi episcopi, et Severi presbyteri, et Hermetis diaconi. A., Thracia natale SS. Ermetis, Eusebii et S. Philippiani. Eodem die passio S. Gratiani martyris, et depositio S. Autbodi episcopi. B., Alibi passio S. Leugati martyris. D., Antiochia c Theodoriti presbyteri.

25. — X KAL. Vacat Bæda.

C. V. B., In Adrianopoli Severi, Dorothei. C., die præcedenti: In Trajanopoli Severi episcopi, Dorothei, et S. Oresti. D., Venusia d Felicis episcopi Tubrocensis, et Audacti et Januarii presbyterorum. A. T., Natale SS. Severini, Dorothei et Victoris. In

C territorio Caletano passio SS. Servandi, et Germani: qui ob confessionem Domini jussu Viatoris præfecti jussi sunt decollari. A., Eodem die depositio S. Romani Rothomagensis archiepiscopi. T. B., Ipso die in Cæsarea Cappadociæ natale Longini. B., In Cæsarea Cappadociæ S. Serensi et alibi S. Longini. L., In Cæsarea Cappadocia passio SS. Longini, Severi, Victoris et Dorothei. Et S. Severini Coloniensis archiep.

24. — IX KAL. Vacat Bæda.

Vacat etiam Divionense ms., nisi quod ex sequenti die de XLVI militibus hic posita suo deinde loco in Bædæ contextu repetantur. B. V. C., In Nicomedia Vitalis, Felicis, Rogati, Victoris, Flaviani, Victoris [B. om. Victoris... Victoris]. A. T. L., Nicomedia natale Rogati, Flaviani et Vitalis. T. L. addunt Felicis, Papperii. B., Hierapoli Phrygiæ natale SS. Claudiani, Eleutherii, Justi et Victoris.

SMITH NOTÆ.

a Philippi. Hi ecclesias claudi et spoliari jussu Juliani per iniquos præsidēs prohibebant, et ob hoc multis tormentis afficiebantur, carceribus sc., vinculis, flagellis, ad ultimum vero flammarum incendio: sed Domini virtute roborati usque in finem, in confessione nominis ejus perseverarunt. S. ATHANAS. in apologia de fuga sua ad Constant.

b Gratiani. Ferrarius in Catal. Generali eum passum scribit in territorio Ilalbianensi, dubitatque an dicendus sit Gatianus.

c Theodoriti. Potius Theodori. Quem Julianus imp. utpote sacrorum vasorum Antiochensis Ecclesiæ custodem, qui eorum notitiam tradere valeret, comprehensum gravissime cruciavit. Cumque inter tormenta forti animo respondisset, et in Christianæ fidei confessione enitisset, ad extremum gladio eum obtruncari jussit. SOZOMEN. Eccl. Hist. v, 8. Fuit et alius Theodorus a gentilibus, Juliano imperante, adeo cruciatus, ut cum dimitteretur, ille non amplius victurus putaretur. Verum Deus juvenem servavit: post hanc enim confessionem diutissime supervixit. Socrates III, 19, Usuardus, Ado alique recentiores hunc postredie colunt.

d Felicis. De h s superius vide diem xxx Augusti.

e Servandi. Qui in persecutione Diocletiani sub Viatore vicario post verbera, squalorem carceris, famis ac sitis injuriam, et longissimi itineris laborem, quem ferro onusti pertulerunt, novissime martyrii sui cursum cæsis cervicibus impleverunt; ex quibus Germanus Emeritæ, Servandus Hispani conditus est. Ado.

f Romani. Fuit autem ejus sedis episcopus vicissimus ordine, seditque anno 622, ut tabulæ ejus Ecclesiæ apud Democharem indicant.

g Severini. Hunc Severinum ipsum esse putant, qui Coloniensi Ecclesiæ præerat tempore S. Martini; ejus obitum divinitus, licet absens, cognovisset dicitur lib. I de Mirac. S. Martini cap. 4, quæ omnia describuntur in sermone ab antiquo auctore edito apud Surium die xxiii Octob., ubi plura de morte et sepulcro habentur: quod Burdigalenses quamplurimum venerant. Quidam autem Severinum hic memoratum e Trevirensi episcopo ad sedem Burdigalensem transisse volunt, quos refellit Coitius ad an. 577, n. 9. Vide Lopesii Historiam, et G. Turon. de Gloria conf., XLV. Coloniæ etiam ejus reliquiæ, parte Aquitanis relicta, honorifice allatæ sunt. GUIN. SEN.

EDITIO COLONIENSIS.

D. VIII KALEND. NOVEMB. — Bonifacii papæ, qui sedit Romæ annos tres. Hic sepultus est via Salaria, juxta corpus sanctæ Felicitatis. Hic constituit servum clericum non fieri, nec obnoxium curiæ, vel cuiuslibet rei. In Gallia civitate Suessionis, natale sanctorum Crispini et Crispiniani, qui persecutione Diocletiani et Maximiani ad trochleas extenti et fustibus cæsi, postquam digiti eorum subulis transfixi sunt, et de dorso eorum lora præcisa, ad ultimum gladio trucidati, coronam martyrii adepti sunt. Peragoricas civitate natale sancti Frontonis, qui Romæ a beato Petro episcopus ordinatus, cum Georgio presbytero ad prædicandum Evangelium missus est.

A Cumque tertio die itineris idem Georgius fuisset mortuus, mærens Fronto reversus est ad Apostolum, acceptoque ejus baculo, et super corpus defuncti posito, socium de morte recepit; sicque ad prædictam civitatem veniens, magnam gentis illius multitudinem convertit ad Christum, et multis clarus virtutibus in pace quievit. Romæ via Salaria natale quadraginta sex militum qui simul baptizati sunt a beato Dionysio papa, et mox jubente Claudio imperatore decollati sunt.

EDITIO BOLLANDIANA.

25. — VIII KAL. Suessiones natale sanctorum martyrum Crispini et Crispiniani.

Addit Florus in A. T. L. : Quos Rictiovarus præfectus jussu Maximini imperatoris comprehendens, cum idolis sacrificare nollent, fecit a trochleis extendi et fustibus cædi : deinde in unguis eorum sudas mitti : et de dorso singulorum singulis corrigiis ablatis, eorum colla molis suspensis in fluvium demergi : ac plumbo ignito et pice ferventi et oleo concremari. Qui in cunctis dextera Christi protecti, et Rictiovaro præfecto in his ultione divina interempto, præcipiente Maximiano imperatore gladio sunt trucidati. Quorum corpora angelo monente quidam senex nocte in navicula contra undam fluminis leviter vehens, clam sepelivit.

Ipsa die Romæ via Salaria natale quadraginta sex militum, qui simul baptizati a Dionysio papa, et mox jubente Claudio imperatore decollati sunt. Ubi sunt positi et alii martyres centum viginti unus : inter

E. VII KALEND. NOVEMB. — Apud Africam natale sanctorum martyrum, Rogatiani presbyteri, et Felicissimi, qui persecutione Decii et Valeriani illustri

B quos fuerunt quatuor milites Christi Theodotius, Lucius, Marcus, et Petrus. Scriptum in Passione S. Xisti.

A. T., Eodem die in pago Viromanduensi dedicatio ecclesiæ S. b Quintini et translatio corporis ipsius. C., Romæ SS. c Chrysanthi et Dariæ. B., Translatio S. d Bartholomæi de insula Lippari in Benevento. Eodem die Grisanti et Dariæ. In Italia civitate Florentia passio S. e Miniati martyris cum sociis suis, Eodem die passio SS. Luciani et Marciani.

26. — VII KAL. Vacat Beda.

Florus in A. T. L. : Nicomedie natalis sanctorum martyrum Martiani, Flori et Luciani : qui tempore Decii imperatoris igni traditi sunt sub Sabino proconsule.

B. V. C., In Nicomedia Luciani, Marciani, Flori [V. Floræ], Eraclii [C. Erodii]. B., Tutti, Florini. D. f Alehela civitate Vincentii, Sabini, et Christetes. A. T. L., Eodem die Elnone monasterio translatio corporis S. Amandi et dedicatio ecclesiæ ipsius B., Et g Amandi episcopi et confessoris.

SMITH NOTÆ.

^a *Claudio*. Baronius Claudium imperatorem editum adversus Christianos promulgasse scribit, duplici innixus fundamento. Primum consistit in Actis sanctorum martyrum Marii et Marthæ ejus conjugis, et filiorum Audifacis et Abachum; quæ integra ex variis mss. recitat Bollandus die xix Januarii. Secundum desumitur ex Actis S. Laurentii die x Augusti a Surio recitatis, in quorum fine memoratur martyrium S. Cyrillæ filie S. Triphonis uxoris quondam Decii Cæsaris. Verum nullus ex antiquis persecutionis a Claudio motæ meminit; et Acta S. Laurentii a Surio recitata, plane sunt adulterina et supposititia; nec minus adulterina videntur Acta SS. Marii, Marthæ ac filiorum.

^b *Quintini*. De duabus aliis translationibus Vide viii Kal. Julias, et iii Non. Januarii.

^c *Chrysanthi*. Geniti ex viro quodam Alexandrino, nomine Polemio, qui Romam cum filio suo concessit. Philosophorum studio imbuendus traditus incidit in libros Evangeliorum, et a Carpophoro presbytero didicit sacras litteras et baptizatus est. Polemius igitur ejus pater iratus, in carcere eum includi jussit. Deinde eum jubet ornari veste serica, ancillasque formosissimas cum filio includit, inter quas erat virgo, Daria nomine, ut eum ad luxuriam et libidinem pelliciant; sed in proposito ita permansit vir sanctus, ut puellarum blanditias contemneret, et ipsam Dariam pulcherrimam ad Christum converteret, et cum ea, postquam sub Numeriano imperatore simul passi essent multa supplicia, et terra et lapidibus obrutus mortem simul et sepulcrum inveniret.

^d *Bartholomæi*. De hac translatione vide supra xxv

Augusti.

^e *Miniatis*. Acta S. Miniatis apud Surium tom. V edita ejusdem sunt fidei et auctoritatis ac sunt Acta S. Laurentii. Referunt enim S. Miniatem post S. Xystum papam et S. Laurentium archidiaconum, qui passi sunt sub Valeriano et Gallieno, sub Decio martyrium consummasse, quod plane nullo modo fieri potest. De translatione reliquiarum ipsius in Gallias tempore Othonis imp. meminit Sigebert. in Chron. anno Domini 969.

^f *Alehela*. Potius Abula. Hic primo adeo in equuleo sunt extensi, ut omnes compages membrorum eorum laxarentur; deinde capita eorum lapidibus superposita, usque ad excussionem cerebri validis vectibus sunt contusa, atque ita martyrium compleverunt, agente præside Daciano, imperante Diocletiano. De his Usuardus, Ado cæterique recentiores agunt postriede.

^g *Amandi*. Translatio hujus ab ecclesia S. Petri, in qua prius quievit, in novam basilicam hoc ipso die dedicatam in sermone Mlonis cujusdam monachi Elnonensis apud Bolland. Febr. vi aperitur. In qua tamen historia erronee asseritur, quod dedicata est ecclesia, et reliquæ S. Amandi translate sunt a S. Eligio episcopo. Eligius enim anno 663 obiit, viginti ferme annos ante S. Amandi obitum, qui anno 684 defunctus est. Cum autem corpus ejus post 16 annos elevatum sit, a Guidonio successore Mumolini, vel a Gerulpho Guidonii successore factam esse translationem hanc verius dicendum est. Etiam Trajecti celebratur S. Amandi ordinatio. MORANI Addit. ad Usuardum.

EDITIO COLONIENSIS.

martyrio sunt coronati. Scribit beatus Cyprianus in A epistola ad confessores, his verbis : Ut sequamini, inquit, in omnibus Rogatianum presbyterum gloriosum senem, viam vobis ad gloriam nostri temporis religiosa virtute, et divina dignatione facientem; qui cum Felicissimo fratre nostro quieto semper et sobrio excipiens ferocientis populi impetum, primum hospitium vobis in carcere praeparavit, et metator quodammodo vester, nunc quoque vos antecedit. In Nicomedia natale Luciani et Filori, Heraclidæ et Martialis. Eodem die sancti Amandi confessoris.

F. VI KALEND. NOVEMB. — In Hispaniis Abula civitate natale sanctorum Vincentii, Sabinæ et Cristestes, qui primo adeo in equuleo sunt extenti, ut omnes compages membrorum eorum laxarentur; deinde capita eorum lapidibus supposita, et usque B ad excussionem cerebri validis sunt vectibus contusa, atque ita martyrium compleverunt, agente præside Datiano. Apud Thylæ castrum, natale sancti Florentii martyris. Romæ Evaristi papæ, qui sedit annos novem, sub Trajana martyrio coronatur, sepultus est in Vaticano. Hic constituit duos in urbe presbyteros,

EDITIO BOLLANDIANA.

27. — VI KAL. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L. : Romæ S. ^a Evaristi, qui sextus post Petrum annis novem, mensibus undecim, Ecclesiam Romanam regens, temporibus Domitiani et Nervæ martyrio coronatur.

B. C. D. V. A. T. L., Vigilia apostolorum Simonis et Thadæi. C. V., In Africa Polycarpi. V., Romæ Marciani, Luciani, Marciani, Floriani, Lucii. Alibi S. Florentii. C., Romæ, Martiani, Lucii, Florentii. A. T. L., In Sardinia SS. Victi, Proti et Florentii. T., Maslinas monasterio natale S. ^b Romaldi martyris. L., Ipso die S. ^c Rictrudis. B., Natale SS. Mariniani, Lucii, Vieti. In Sardinia natale S. Florini. In Phrygia SS. Tarci, ^d Polycarpi, Gagii, Metrobi, Eumenia.

28. — V KAL. Natale sanctorum apostolorum Simonis et Thadæi.

Additur in A. T. L. : Qui a templorum pontificibus occisi sunt in Suanis civitate magna apud Persidam. B., In civitate magna Silantis apud Persidam.

SMITH NOTE.

^a Evaristi. Hic fuit natione Græcus, Antiochenus, ex patre Juda de civitate Bethleem. Vixit non solum temporibus Domitiani et Nervæ, sed et Trajani, sedique annos duodecim et aliquot menses ab anno Chr. 95, Domitiani 47 et Clementis consulatu notato, obiitque anno 108, mense ac diebus incertis. Colitur quidem, juxta Baronium, die xxvi Octobris, legiturque in auctiore Chronico veterum Pontificum : « Sepultus est juxta corpus S. Petri in Vaticano vi Kal. Novembris. » Sed dies primorum pontificum potius ad aliquas eorum translationes quam ad eorum natalia pertinere videntur.

^b Romaldi. Archiepiscopi Hiberniæ, qui desertis patria et archiepiscopatu Dubliensi, Romam ivit, et inde habita pontificis benedictione, juxta angeli apparitionem eo pervenit, ubi Scaldis fluvius in mare se exonerat, hoc est, ad Mechliniam, ubi adeo fidei rudimenta populum edocuit, ut merito Mechliniensium apostolos habeatur. Anno vero 775, in feriis Baptistæ, duo sicarii eum securibus interlecerunt. Natalis celebratur Mechliniæ Kalendis Julii. Translatio autem aliqua hodie facta videtur : corpus autem ejus elevatum est post quinquennium

et septem ordinavit diaconos, qui custodirent episcopum prædicantem. Et vigilia apostolorum Simonis et Judæ.

G. V KALEND. NOVEMB. — Natale sanctorum apostolorum, Simonis Chananæi, qui et Zelotes scribitur, et Thadæi, qui etiam Judas Jacobi legitur, et alibi appellatur Lebbaeus, quod interpretatur *coraculus*. E quibus Thadæus apud Mesopotamiam, Simon vero apud Ægyptum traditur prædicasse : inde simul Persidam ingressi, cum fidei innumeram gentis illius multitudinem subdivissent, et Ecclesiam Dei late jam fundatam viderent, martyrium ibi cursu temporis explentes, beato certamine consummaverunt, honorifice sepulti a populis Christianis, quos Domino ipsi genuerant. Romæ sanctæ Cyrillæ, filiæ Decii Cæsaris, quæ a Claudio principe jugulata est gladio, et sepulta a Justino presbytero, cum matre sua, juxta sanctum Hippolytum. Item sancti Fidelis martyris.

A. IV KALEND. NOVEMB. — Natale sancti Narcissi Jerosolymorum episcopi, viri sanctitate et patientia, ac fide laudabilis. Accidit aliquando in die solemn

Et Romæ S. Cyrillæ filia Decii Cæsaris, quæ sub Claudio principe jugulata et necata est gladio : et sepulta a Justino presbytero cum matre sua juxta S. Hippolytum.

Florus in A. T. L., Ipso die passio SS. ^f Vincentii, Sabinæ et Christetæ, qui passi sunt in urbe Avila. Qui singillatim sursum ac deorsum in equuleo sunt extensi, divaricatis membrorum compagibus, et dissipati verberibus. Et cum nec sic deficerent, colla lapidibus supposita, fuste desuper cerebro illiso, tali martyrio consummati, pariter animas tradiderunt.

B., In Carthagine S. Suffratiani et S. Rituti confessoris.

29. — IV KAL. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L., Eodem die natale S. ^e Pontiani papæ et martyris : qui ab Alexandro impera-

ab ejus obitu, ut constat ex Actis S. Romaldi a Surio editis in Junio.

^c Rictrudis. Ejus dies natalis celebratur xii Maii.

^d Polycarpi. Hic in Africa superius passus esse dicitur.

^e Claudio. Potius sub Valeriano et Gallieno. Martyrium enim passa est eodem anno ac S. Laurentius, qui supra colitur x Augustii et S. Justinus qui eam sepeliit proximo anno iv ejusdem mensis martyrium subiit. Corrigan igitur, lector, notam quam de S. Justino supra dedimus, et pro Decio, Gallo et Volusiano, Gallienum et Valerianum potius imperatores ponas.

^f Vincentii. Hi et supra celebrantur xxvi die hujus mensis.

^g Pontiani. S. Pontiani martyrium anno 253 illigandum est. In Chronico enim Damasi legitur : « Pontianus annos quinque, menses duos, dies septem a consulatu Pompeiani et Peligniani... In eadem insula, Sardinia scilicet, discinctus est iv Kal. Octobris, et loco ejus ordinatus est, Anteros xi Kal. Decemb. Coss. SS. » Anastasius seu auctor Libri Pontificalis, qui Chronicon Damasi legerat, loco

EDITIO COLONIENSIS.

vigiliarum Paschæ oleum deesse luminaribus; tum præcepit repente naturam aquæ in oleum verti. Qui centum et sedecim annorum migravit ad Dominum. Apud Sidonem urbem sancti Zenobii presbyteri, qui persecutione Diocletiani martyrio coronatur. Viennæ depositio beati Theodori abbatis. In Lucania sanctorum Jacincti, Quintini, Felicianæ, Lucinii. Eodem die sancti Felicis diaconi et martyris.

B. III KALEND. NOVEMB. — Romæ natale sancti Pontiani
EDITIO BOLLANDIANA.

tore sub consulibus Severo et Quintiano cum Hypolyto presbytero, exilio in insula Sardinia Bucina deportatus, martyrium consummavit. Scriptum in libro episcoporum.

B. V. C., In Lucania S. ^a Saccinti, Quinti [B., Quintini], Feliciani et Lucii. C., Et natalis S. Euphrosynæ. A. T. L., In Lucania SS. Luciani, Quinti et S. Feliciani martyris. T., primo loco: Natale S. ^b Theuderii confessoris. D. ^c Narcissi Hierosolymorum episcopi.

30. — III KAL. Vacat Bæda.

V. C., In Nicomedia Januarii, Marcialis. B. V. C. D., Et in Africa passio sanctorum martyrum ducentorum viginti [C., Triginta]. B., In Nicomedia SS. Calendionis, Martialis, Theophili. D., Civitate Tingitana passio S. ^d Marcelli centurionis. B., Et alibi passio S. Feliciani cum sociis suis. Eodem die passio S. Marcelli, martyris. A. T. L., passio S. Marcelli qui amputatione capitis martyrium consummavit jussu Agricolani principis. (Atque hæc forte Flori sunt.) In Africa [L. om. in Africa] natale SS. Theophili et Eusebii. Tolosa civitate translatio S. ^e Saturnini episcopi et martyris. T. L.,

SMITH NOTÆ.

horum verborum, *discinctus est*, habet, *defunctus est*, sed perperam, cum in auctiore Chronico veterum pontificum dicatur, Pontianum defunctum III Kal. Novembris, et in Floro natale Pontiani hodie celebretur, et Cuspinianus in Fastis locum Damasi integrum referat, nisi quod loco, menses 2, habeat, menses 3, et quidem recte, cum Pontianus sederit annos 5, menses 3, et dies 7, a die nempe vicesima secunda Junii anni ducentesimi tricesimi quo ordinatus est, ad diem vicesimum octavum Septembris anni ducentesimi tricesimi quinti quo exsul in Sardinia insula abdicavit, quam abdicationem hæc verba exprimunt, *discinctus est IV Kalend. Octobris*. Obiit autem IV vel III Kal. Novembris, et a Fabiano navigio Romam adductus, et in cœmeterio Callisti via Appia sepultus XIII vel XII vel XI saltem Kal. Decembris. Sub Alexandro relegatus est, sub Maximino imper. passus.

^a *Saccinti*. Alias Jacinthi, et Hyacinthi. De hujus reliquiis meminit S. Greg. in Reg., lib. VII, indict. 2, D ep. 15.

^b *Theuderii*. Hic provincia Viennensi ortus est; cum adhuc puer esset, anhelare piis studiis cœpit, tandem facultatibus suis distributis Lerinum petere cogitavit; parentibus itaque derelictis Arelatensem civitatem expetiit, ubi a Cæsario ejusdem urbis episcopo detinetur; a quo presbyter factus in patriam rediit, et cellas varias construxit, abbasque plurium monachorum factus est. A Philippo Viennensi episcopo vicesimo primo orator populi ad Deum eligitur, quam provinciam per duodennium sustinuit, obiitque circa annum 575. Vitam ejus legas ab Adone Viennensi scriptam apud Mabilon., sæculum 1, Act. Ben., p. 678.

^c *Narcissi*. Trigesimi Hierosolymitani patriarchæ: qui præfuit Ecclesiæ suæ tempore Caracallæ Anto-

tiani papæ et martyris, qui ab Alexandro imperatore cum Hippolyto presbytero in exilium deputatus est in Sardiniam insulam, ubi est defunctus. Civitate Tingitana passio sancti Marcelli centurionis qui, capitis abscissione martyrium consummavit, sub Agricolano agente vices præfectorum prætorio. Apud Africam martyres numero ducentorum viginti. In Antiochia beati Serapionis episcopi.

C. PRID. KALEND. NOVEMB. — Romæ beati Nemesii
EDITIO BOLLANDIANA.

In Nicomedia passio Calendionis, Marcialis, Germani.

31. — II KAL. In Gallis S. Quintini qui sub Maximiano imperatore martyrium passus est: et post annos quinquaginta quinque inventum est revelante angelo corpus, et sepultum VIII Kal. Julii [D. om. VIII Kal. Jul.].

Florus in A. T. L. elogium amplius exhibet hoc modo: In Gallis Augusta Veromanduorum passio S. ^f Quintini martyris, qui Romæ senatorio corpore editus, sed amore Christi tempore Maximiani imperatoris Gallias aggressus, maximis prædicationibus, signis et miraculis gloriose enituit. [Cujus fama Ricciovarus præfectus audita, jussit perquiri, et comprehensum catenis astringi ac carceri mancipari. Denique ex officio sibi exhibito percunctata religione, quia idolis sacrificare contempsit, dirissimis fecit flagellis cædi. In qua cæsiōne oculis mentis ac corporis in cœlum directis, Domino gratias agens, tortoribus ejus in terram ruentibus cœlitus voce dilapsa talem divinam meruit allocutionem: Quin-

C nini. Ordinatus fuit anno 197: injustissime autem diffamatus subterfugit Ecclesiæ multitudinem, et in desertis locis atque agellis secretioribus delinuit annis plurimis. Cum vero ita se abdidisset ut ubinam degeret, nullus agnosceret, necessarium visum est episcopis vicinarum Ecclesiarum, ut alium pro ipso ordinarent. Electus est ergo S. Pius, deinde Germanion sive Germanus, et post eum Gordius. Et post obitum Gordii, cum episcopi circumjacentes Hierosolymis convenissent ad ordinandum aliquem virum tanto sacerdotio dignum, ecce veluti redivivus ex improvise apparuit S. Narcissus. De cujus adventu ingens lætitia facta est per totam sanctam civitatem tam in clero quam in populo: statimque rursus a fratribus ad præsidendum Ecclesiæ rogatur. Igitur præfuit iterum suæ Ecclesiæ. Tandem ei nimium seni Alexander adjunctus est anno 212. Ad perpetuam autem lætitiā migravit anno 214. De hoc vide Eusebium in Chron. et in Hist. Eccl., v, 12, et vi, 9, 10, 11. Narcissus a Græcis commemoratur die VII Augusti.

^d *Marcelli*. In Chron. Hisp. Vasæus de Marcello centurione agens, passum dicit Fausto iterum et Gallo cons., hoc est, anno 298, et recte Prosper in Chronico notavit persecutionem adversus milites hoc anno inchoatam.

^e *Saturnini*. Hujus reliquias in Arvernorum territorium translatas esse constat ex Greg. Turon. de Glor. Mart., 48. Reliquiæ ejus etiam fuerunt in Burgundia. Ibid., 31. — Postea et ad Turones translatae sunt. Ibid., 31, et de Gloria confess., 20. — De hoc vide infra in ejus die Natali, Novembris 29.

^f *Quintini*. De ejus variis translationibus vide VIII Kal. et VIII Id. Julii, et VIII Kal. Novemb. Ejus Acta edidit Surius. tom. V.

EDITIO COLONIENSIS.

diaconi, et Lucillæ filia ejus quos sanctus pontifex Stephanus baptizavit, quique ipsum Nemesium diaconem constituit. Qui decollatione quidem capitis martyrium complevit, simul cum filia, sub Valeriano et Gallieno, octava Kalendas Septembris : ejusque corpus a beato Stephano papa in eodem loco sepultum; sed a beato Sixto pontifice postea levatum, pri-

A die Kalendas Novembris, et in crypta venerabiliter curatum. In Gallia oppido Viromandensi natale sancti Quintini, qui sub Maximiano imperatore passus est, et post annos quinquaginta quinque inventum est, revelante corpus ejus angelo, et sepultum octava Kalendas Julii. Et vigilia Omnium Sanctorum Eodem die sancti Wolfgangi episcopi et confessoris.

EDITIO BOLLANDIANA.

tine, inquit, constans esto, viriliter age, ego autem adero tibi. Rursusque catenatus in carcerem recluditur : ubi angelica visione usus, ductuque ejus universas carceris custodias transiens, ad locum ostensum veniens, longa populis prædicatione perorata, ferme ad sexcentos viros usque convertit. Qua indignatione Rictiovarus stomachatus, intantum trochleis torqueri præcepit, ut membra ejus vi durissima solvi cogerentur. Insuper et resticulis ferreis eum cædi, et oleum candens, picein et adipem ferventissimum dorso applicari; calcem et acetum sinapimque ori ejus infundi, iterumque ponderosis catenis collum colligari, et duos sudas ferreos a cervice usque ad crura, itemque decem clavos inter ungulas et carcerem jussit transfigi. Quibus divina protectione superatis, ad ultimum capite jussit plecti, et corpus illius nocte in fluvio subplumbari. Amputatoque capite, velut columba candida sicut nix mox visa est de collo ejus exire, et liberrimo

volatu cœlum penetrare. [Corpus vero ejus, quod in fluvio Somenæ subplumbatum fuerat, post annos quinquaginta quinque cuidam Romanæ matronæ ab angelo revelatum est, et ab eadem inventum in municipio quod Augusto Viromanduorum nuncupatur, VIII Kal. Julii sepultum. Scriptum in Gestis ejus.] In Nicomedia passio S. Eusebii : qui tempore Maximiani imperatoris sub Maxentio præside capitis abscissione martyrium consummavit.

Primis uncis inclusa in ms. Lætiensi hoc modo brevius contrahuntur : Quo comperto Rictiovarus præfectus vincitum ad se jubet adduci, et post plura supplicia carceris, vinculorum, diversorum verberum, ad extremum oleum candens, etc. Reliqua de inventione corporis similiter uncis signata desunt in Atrebatensi.

V. C. Natale S. Quintini [C., quinti] Martyris, Felicis, Donati et aliorum viginti novem. B. In Macedonia SS. Vitalis, Petri, Crescentii, Alterui.

NOVEMBER.

EDITIO COLONIENSIS.

NOVEMBER,

Habet dies xxx, lunam xxx.

D. KALEND. NOVEMB. — Festivitas Omnium Sanctorum. Petente namque papa Bonifacio, jussit Phocas imperator in veteri fano, quod Pantheon vocabatur, et a Domitiano prius factum erat, ablatis idololatriæ sordibus, ecclesiam beatæ semper virginis Mariæ, et

omnium fieri martyrum, ut ubi quondam omnium non deorum, sed dæmonum cultus agebatur, ibi deinceps omnium fieret memoria sanctorum : quæ ab illo tempore in Kalendis Novembris, in urbe Roma celebris et generalis agitur, sed in Galliis, monente sanctæ recordationis Gregorio pontifice, piissimus Ludovicus imperator omnibus regni sui et imperii

EDITIO BOLLANDIANA.

1. — KALENDIS. Festivitas omnium Sanctorum. Et in Castro Diveon natale S. Benigni presbyteri, qui cum Andochio compresbytero et Tyrso diacono missus est a S. episcopo Polycarpo ab Oriente Galliam tempore ^a Aureliani. Qui prædicatione ejus comperita, ^b vincitum eum et cæsum ad se adduci præcepit: et rursus, audita sermonum ejus constantia, nervis durissimis eum cædi fecit, et Terentio comiti superandum tradidit. A quo ad trochleas extensus et cæsus ac rursus carceri mancipatus, mane idola orando destruxit, et reductus est in carcerem. Cui subulas decem calentes in manibus fixerunt, et cum plumbo remisso pedes in lapide perforato fixerunt,

D et canes feroces duodecim cum eo incluserunt per sex dies. Et aluit eum angelus pane cœlesti, subulas abstulit, et eum de plumbo ac ferro eripuit. Post hoc, collum ejus vecte ferreo tundi ac lancea forari jubetur. Quo facto columba nivea de carcere Christianis aspicientibus ad cœlos ascendit, et odor suavissimus quasi paradisi secutus est. Descendente Aureliano a loco, supervenit B. Leonilla, et conditum aromatibus corpus longe ab ipso carcere sepelivit.

Eodem die natalis S. Cæsarei diaconi et Juliani presbyteri (*Hactenus A.*); qui videlicet Cæsarius tempore ^c Claudii veniens ex Africa ad Terracinam

SMITH NOTÆ.

^a Aureliani. Passi sunt potius sub Marco Aurelio. Qui enim fieri potest ut discipulus Polycarpi pervenerit usque ad tempora Aureliani?

^b Verba vincitum, etc., usque ad *Post hoc*, om. ms. Atreb.

^c Claudii. Cæsarius vero non sub Claudio passus est : Constat enim ex Actis SS. Nerei et Achillei quod Domitillæ et sociarum corpora sepulturæ mandaverit Trajani temporibus. Qua ratione igitur post annos centum et septuaginta sub Claudio potuit co-

EDITIO COLONIENSIS.

episcopis consentientibus, statuit ut solemniter festi-
vitas Omnium Sanctorum in præfata die annuatim
perpetuo ageretur. Quam sanctam constitutionem
reverenti animo suscepit omnis Ecclesia. In castro
Divione natale sancti Benigni presbyteri, qui cum
Antiocho compresbytero, et Tyrso diacono missus
est a sancto Polycarpo ab Oriente in Galliam: cujus
prædicatione comes Terentius comperta vinculum eum
et cæsum ad se adduci præcepit; et rursus audita
sermonum ejus constantia, nervis durissimis cædi
fecit. Post hæc ad trochileas extensus et cæsus, et
rursus carceri mancipatus, mane idola orando de-
struxit, et reductus est in carcerem: cui subulas de-
cem calentes in manibus infixæ sunt, et cum plumbo
remisso pedes in lapide perforato fixerunt, et canes
duodecim feroces incluserunt cum eo per sex dies. **B**
Et angelus attulit panem cælestem ei, subulas abstulit,
et eum de plumbo ac ferro eripuit. Post hoc col-
lium ejus vecte ferreo tundi præcepit, et corpus ejus
lancea perforari. Quo facto columba nivea de carcere
Christianis aspicientibus ad cælos ascendit, et odor
suavissimus quasi de paradiso secutus est. Venit au-

EDITIO BOLLANDIANA.

Campaniæ civitatem, dum contra idololatras procla-
maret, in publico tentus est a Firmino pontifice, et
in custodiam reclusus: ubi diebus multis maceratus,
deinde traditus est Leontio consulari Campaniæ.
Quem ille cum verbis superare nequiret, jussit vin-
ctum ante carpentum duci, ligatis manibus nudum
usque ad templum Apollinis. Quo cum pervenissent,
ad orationem ejus corruit templum et occidit ponti-
ficem Firminum. Post hoc reclusus in carcerem a
Luxurio primo civitatis, fuit ibi annum et mensem
unum. Deinde eductus in foro, a Deo, cum oraret,
cælesti est luce circumdatus, ut ipse Leontius cre-
deret, Cæsarium qui erat nudus sua chlamyde tege-
ret, baptizaretur, corpus et sanguinem Domini acci-
peret de manu Juliani presbyteri: nec mora, dicta
super eum oratione, tradidit spiritum in Kalendas
Novembris. Tunc Luxurius jussit Julianum et Cæsa-

rium mitti in saccum et præcipitari in mare. Qui
eodem die rejecti ad litus et sepulti sunt ab ^a Eu-
sebio servo Dei juxta urbem Terracinum. Et idem
Eusebius postea martyrium passus est cum Felice
presbytero.

Eodem [*L. om. eodem, etc.*] die depositio ^b Severini
monachi de Tiburtina civitate.

Florus in A. et T.: Ipso die passio sanctorum
martyrum Eustachii et uxoris ejus Theospidis, et
filiorum Agapiti et Theospidis: qui tempore Adriani
imperatoris, cum nolent sacrificare diis, missi pari-
ter in bovem igneum igni successi sunt. In ms. Læ-
tensi ponuntur hæc die sequenti.

A. T., Eodem die translatio corporis S. ^c Audomari
episcopi et confessoris. T., Ipso die natale
S. Remedii episcopi et confessoris. V. C., Pictavis de-
dicatio basilicæ S. ^d Hilarii episcopi et confessoris.
B., Et alibi depositio ^e Eustachii militis cum uxore

SMITHI NOTÆ.

ronari? Si vero de Claudio Nerone intelligendum est,
rursus etiam patens error deprehenditur, cum longe
ante Trajanum imperatorem Nero sit mortuus.
Baronius in Notis.

^a Eusebius. De hoc et S. Felice vide infra diem 5
hujus mensis.

^b Severini Conditum habetur ejus corpus Tibure
ad S. Laurentii, ut ejus ecclesiæ vetera monumenta
significat. Baronius in Notis.

^c Audomari. De translatione, vel potius relatione
S. Audomari legitur in Mabillonii Act. Ren. sæc.
III, part. 1, p. 125: Facta est autem hæc translatio sive
relatio anno 845. Cum enim Hugo abbas Sithuensis
S. Audomari corpus Vermandis ad S. Quintini
monasterium deferre vi aggressus est, villam usque
Lisburg nomine cum sua multitudine deportavit: sed
cuni ulterius progredi vellet, multitudo universa
corpus a terra levare non valuit. B. igitur Folqui-
nus episcopus Sithuensis cum suis veniens, thesau-
rum illum reportavit, et præcavens ne parili modo
corpus auferretur sanctum, illud in insula Sithii
juxta corpus B. Bertini sub terra recondidit.

^d Hilarii. Hodie translatio hujus angelorum mini-
sterio facta est, a veteri monasterii suburbanii tem-
plo, ad novam basilicam urbicam quam Tredelinus
abbas erexerat, episcopo spectante et stupente, qui
dedicationis templi absolutis solemnibus, post noctur-
nas preces quibus cum abbate et monachis insiste-
bat, corpus transferre e veteri situ ad ordinatum
sacrarium statuebat. Celebratur hæc eadem transla-
tio 26 Junii.

^e Eustachii. Eustachius erat dux exercitus, et
dum gentilis fuit, vocabatur Placidus; egresso autem
ei ad venandum apparuit in cervi cornibus effligis
Crucifixi, et insonuit vox quædam, ut accederet
ad Christianorum sacerdotem, et baptizaretur, ju-
bens. Uxor etiam in somnis visionæ admonita est ut
cum marito fiat Christina. Venerunt igitur duobus
filiis ad Joannem sacerdotem, et baptizati sunt
omnes. Proinde pestis gravis Eustachii familiam in-
vasit, eumque omnibus quorum erat dominus, homi-
nibus scilicet et jumentis, spoliavit. Quam calamita-
tem non sustinens; exulare statuit et clam in
Ægyptum cum suis proficisci. Cum autem e navi de-

EDITIO COLONIENSIS.

cipitari in mari. Qui eodem die rejecti sunt ad litus, et sepulti ab Eusebio homine Dei, iuxta urbem Terracinam, et idem Eusebius postea martyrium passus est cum Felice presbytero. Et depositio sancti Severini monachi de Tyburtina civitate, et sanctæ Mariæ martyris.

E. IV NON. NOVEMB. — Natale sancti Victorini Pictaviensis episcopi, qui persecutione Diocletiani martyrio coronatus est. Apud Laoditiam beati Theodoti episcopi, viri non solum verbis, sed et rebus et virtutibus ornat. Hic arte medicus fuit quidem, sed ad animarum a Domino translatus est medicinam, vere incomparabilis, qui super omnes pene homines fide,

EDITIO BOLLANDIANA.

et duobus filiis. Parisiis civitate natale S. ^a Marcelli episcopi et confessoris. Eodem die Cenomanis civitate natale S. ^b Domnoli episcopi et confessoris. Ipso die natale S. ^c Vigoris.

2. — IV NONAS. Vacat Bæda.

B. V. C., Dedicatio basilicæ SS. ^d Sixti, Hypolithi et Laurentii. D., Laodicia ^e Theodoti episcopi, qui arte medicus fuit. A. L., In Africa natale sanctorum Victoris, Hermetis et Justi. A., Eodem die elevatio corporis S. Bertini abbatis. Ipso die memoria fidelium defunctorum celebratur, a B. Odilone

SMITH NOTÆ.

scendisset, nauclerus barbarus in Theopisten injectit manus, et eam pro mercede navigationis Eustachio abstulit; et dum recta via Eustachius in Ægyptum tenderet, duos etiam amisit filios, alterum leone, alterum lupo abducente: quos tamen agricolæ quidam ex ore bestiarum intactos liberarunt, et apud ipsos aluerunt. Post has multas calamitates Eustachius ad inopiam reductus, labore suo victitare cogebatur; cum autem servitutem jam diu pertulisset, ab iis qui ab imperatore Trajano ad eum inquirendum missi sunt agnitus est: nec minore gaudio ab exploratoribus inventus est, quam ab ipso imperatore exceptus: et quoniam imperatori opus esset exercitus sui ducem, ad pristinam dignitatem restitutus est. Et ut ad summam felicitatem attingeret, agnovit uxorem, quæ non est violata a barbaro, ut pote quem divina justitia persecuta est: et filios etiam, qui in eodem exercitu cui ipse dux erat militabant. Cum enim die quadam inter se juvenes de parentibus, et de iis quæ in infantia sibi acciderant, retulissent, alter alterum agnovit, et cum eadem Eustachio aperuissent, gaudium quo potuit pater, eos est amplexus. Post hæc autem Romam rediit victor, ubi, Trajano jam defuncto, Adrianus imperium suscepisset; sed cum noluit imperatorem pro victoria idolis sacrificatorum comitari, imperator ei quidem primum abstulit munus ducendi exercitus, deinde cum filiis et conjuge eum sisti jussit coram tribunali, deinde mittit ad bestias, quæ illos inviolatos dimiserunt; denique in bovem æneum inflammatum conjecit. Surtus tom. VI, die 2 Novemb.

^a Marcelli. S. Marcelli Vitam a Fortunato presbytero scriptam refert Surtus die 4 Novemb. Sepultus est in ecclesia suburbana, quam Launoius tunc temporis cathedralem fuisse contendit, Valesio et aliis reclamantibus. Sancti antistitis corpus inde in majorem ecclesiam translatum est, ubi in ditissima theca asservatur. Ponitur nonus Parisiorum episcopus in Tab. Democh.

^b Domnoli. Hic colitur 16 Maii. Obiit vero Kalendis Decembris, ut patet ex ejus Actis apud Acta SS. die 16 Maii editis. Greg. Turon. in Hist. Franc., vi, 7, duos solummodo supra viginti annos episcopa-

mis institutionibus claruit. In Scripturis quoque divinis laboribus quamplurimum gessit, quievit, sepultus in senectute bona. Item sancti Ambrosii abbatis monasterii Agaunensis. Viennæ sancti Georgii ejusdem urbis episcopi. In Africa sanctorum Publii, Victoris, Hermetis, Justi et Papiæ.

F. III NON. NOVEMB. — Natale sancti Quarti apostolorum discipuli. Apud Cæsaream Cappadociæ natale sanctorum martyrum Germani, Theophili, Cæsarii et Vitalis, qui optime duxerunt martyrium sub Deciana persecutione. Viennæ sancti Domni episcopi gloriosi. Eodem die depositio sancti Pirminii episcopi et

Cluniacensis cœnobii abbate anno Dei Christi millesimo secundo devote instituta. T., Commemoratio solemnis omnium fidelium defunctorum. T. B., In Africa passio SS. Popliani, Victoris, Ermetis, Justi, Vitalis, et Papiæ [T. om, et Papiæ]. Ipso die ^f S. Lauteni abbatis. Et ^g elevatio et translatio S. Bertini abbatis et confessoris.

3. — III NONAS. Vacat Bæda.

B. V. C., In Cæsarea Cappadociæ [B., in Africa] Germani, Theophili, Cæsarii, Vitalis. Alibi passio S. Agricolæ. B., Et passio S. Pauli, qui passus est

SMITH NOTÆ. tus Domnolo tribuit, scribitque eum tempore Chlothacharii regis apud Parisios ad basicam S. Laurentii gregi monasteriali presuisse. Anno 567 Domnolus in synodo Turonensi inventus. Juxta Henschenii calculum in suo prævio commentario ad Acta S. Domnoli obiit anno circiter 584.

^c Vigoris. Qui tempore Childeberti Francorum regis parentes nobilitate et fide claros habuit: in monasterio S. Vedasti litteris educatus est; opes et parentes relinquens Redeverum Baiocensis regionis vicum pervenit, ubi pene omnes prædicatione, serpentis ejectione, mortui resurrectione ad Christum convertit. Hinc mortuo S. Patritio Baiocensi episcopo, ab omnibus expectatus Vigor in ejus locum successit est. Qui cum ad concionandum uno milliario a civitate in montem Phænum iret, ab incolis adhuc gentilibus, qui statum mulieris laborabant, ejectus est. Quod cum retulisset Childeberto, mox rex montem illum episcopo possidendum tradidit. S. vero antistes illum purgavit, inibi ecclesiam ædificavit, et montem Chrimati appellavit, ibique sepultus est defunctus. Surtus tom. VI. Vigor fuit decimus Baiocensis episcopus.

^d Sixti. De Sixto agitur die 6 Augusti, de Hippolyto die 13 de Laurentio die 10.

^e Theodoti. Theodotus Stephano successit Laodiciæ, medicinæ peritissimus: homo eximie humanitatis et sinceritatis animi. Euseb. Hist. Eccl., vii, 32.

^f Lauteni. Abbatibus Aduensis; qui Laurentii abbatis magisterio usus fuisse dicitur, deinde in eremum se recepisse, ubi septuaginta monachorum cœnobium, Siestense dictum, construxerit. Postea crescente numero discipulorum, aliud cœnobium quadraginta monachorum erexisse in loco qui Maximianus dicitur. Annos natus amplius quinquaginta ab Amando episcopo presbyter ordinatus est. Pharadæus ejus discipulus ex obedientia se in ardentem rogam injectis fertur. S. Lautenus colitur in vetusto Breviario Valsoletano die xxv Septemb., uti et in Cluniacensi. A Ferrario vero in Catal. generali hodie colitur, qui et ait corpus ejus Polini in Burgundia requiescere.

^g Elevatio. De S. Bertino supra vide Non. Septemb.

EDITIO COLONIENSIS.

confessoris, et sancti Hugberti episcopi et confessoris. A gorii, Porphyrii, Amantis, Saturnini, Victorinæ.

G. PRID. NON. NOVEMB. — Apud Alexandriam beati Hierii presbyteri, viri acris ingenii. In Gallia civitate Rhedonis natale sancti Amantii episcopi et confessoris, cujus vita sanctitate et miraculis existit gloriosa. Augustuduno beati Proculi episcopi. In Gallis Bituricas depositio beati Illusoris pueri et confessoris. In Africa natale Primi, Cæsaris, Gre-

A. NON. NOVEMB. — Zachariæ prophetæ, patris Joannis Baptistæ. In Terracina Campaniæ civitate natale sanctorum Felicis presbyteri, et Eusebii monachi, temporibus Claudii imperatoris. Qui, videlicet, Eusebius cum sepelisset sanctos martyres, Julianum et Cæsarium, et ad sepulcra eorum orans multos converteret ad fidem, quos Felix presbyter baptizavit.

EDITIO BOLLANDIANA.

sub Herode rege. D., ^a Quarti discipuli apostolorum. Cappadocia martyrum Germani, Theophili, Cæsarii, Vitalis: qui sunt sub Deciana persecutione martyrizati. A. T. L., In Africa natale sanctorum Germani, Theophili, et Vitalis. Eodem die S. ^b Huberti episcopi et confessoris. Interponit his L.: Et passio S. Agricolæ virginis. T., primo loco, hæc habet: Passio SS. ^c Valentini et Hilarii martyrum. Ipso die passio ^d innumerabilium martyrum, qui passi sunt sub Datiano præside.

nolentos præcepit dicens: Absistite, o segnes, procul a tumultu, ne sancto Dei molestia afferatur. Quibus motis tremorem ullum deinceps non sensere. Scriptum in libro Miraculorum Gregorii Turonensis episcopi.

4. — II NONAS. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L.: ^e Bituricas depositio S. Lusoris pueri, qui filius cujusdam senatoris fertur in Gallis migrasse: ad cujus sepulcrum S. Germanus Parisiacæ urbis episcopus, dum quadam vice vigiliis celebraret, et ejus clerici longæ stationis labore lassii, quasi pro aliquo revelamine se super sepulcrum sancti defixis ulnarum compagibus sustentarent, illico tumultus sancti confessoris contremuit. Unde idem pontifex tremore perterritus, amoveri desuper som-

B. V. T. C., In Africa Primii [T. om. Primii], Cæsarii [V. T. C. om. Cæsarii], Gregori, Porphyrii [C., Gerii, Porphyrii]: et in Nicæa Domini. D., Alexandria ^f Hierii presbyteri, vita purissimi, in Scripturis nobiliter eruditi. A. T., primo loco: Lugduno depositio S. ^g Genesii episcopi et confessoris et S. ^h Quarti. Augustuduno S. Proculi episcopi, qui postremus solus et primo loco habetur in L. B., Rhedonis depositio S. Amantii episcopi. T., post martyres Afros, et ⁱ Amantii.

5. — NONIS. In Terracina Campaniæ civitate, natale SS. Felicis presbyteri et Eusebii monachi, tempore Claudii imperatoris (*Hucusque ms. Atr.*); qui videlicet Eusebius cum sepelisset sanctos martyres i Julianum et Cæsarium, et ad sepulcra eorum orans ac jejunaus multos converteret ad fidem, quos Felix

SMITH NOTÆ.

^a *Quarti*. De quo Paulus ad Rom. c. xvi. Hunc Berithi Ecclesiæ episcopum datum esse tradit Dorotheus in sinopsi, idque ex Hippolyti libro de LXXII discipulis.

^b *Huberti*. Filii Bertrandi ducis Aquitaniæ. Hic propter Ebroini tyrannidem in Austrasiam se transiit ad Pipinum, cumque in Tungrensi parochia adhuc paganus versaretur, ipsi venanti inter cornua cervi Christus apparuit, eum ad episcopum Lambertum mittens. Qui benigne eum recepit, in fide instruxit et baptizavit. Deinde Romam vadit Hubertus, ubi dum aliquandiu mansit, Lambertus ab impiis interfectus est, et Sergius papa nolentem Hubertum consecrat Lambertii successorem; quod factum est anno 698. Anno vero 710 corpus S. Lambertii et sedem episcopalem ex Trajecto ad Mosam, Leodium transtulit. Obiit autem Furæ inter Lovanium et Bruxellam anno 730, sed sepultus est Leodii in ecclesia B. Petri, juxta altare S. Albini. SURIUS hodie.

^c *Valentini*. Qui in persecutione Maximiani ob Christi fidem cum saxi pondere in Tiberim præcipitatus, et inde ab angelo divinitus ereptus, demum abscessis cervicibus coronatus martyrii perceperunt. BARONIUS in Martyrol.

^d *Innumerabilium*. Hi etiam *Massa candida* nuncupantur; de qui us supra agit xxiv Aug.

^e *Bituricas*. In Dolensi Biturigi termini vico beatus Lusor, Leucadii senatoris filius, sepultus est, qui fertur in albis migrasse a sæculo. Visuntur etiam nunc in crypta subterranea ecclesiæ SS. Stephani et Saturnini Dolensis, duo sepulcra vetustissima variis figuris decorata, in quorum uno marmoreo S. Lusor sepultus fuisse dicitur, et in altero lapideo Leocadii ejus pater. In editione sua Breviarii Bituricensis D. Rolandus Hebert nomen S. Lusoris, tresque de eo insertas lectiones expunxit, sed immerito. De S. Lusore vide Greg. Turon. de Glor. conf. 97, et Labbei

C. Bibl. Novam tom. II, p. 426 et 427. In Labbei autem eodem tomo, p. 705, in Hagiologio Franco-Galliæ recoliur S. Lusor die 1 Novembris.

^f *Hierii*. Seu potius Pierii. Hieronymus in catalogo suo Script. Eccles. de hoc sic scribit: « Pierius Alexandrinæ Ecclesiæ presbyter, sub Caro et Diocletiano principibus, eo tempore quo eandem Ecclesiam Theonas episcopus regerat, florentissime docuit populos, et in tantam sermionis diversorumque tractatum, qui usque hodie existant, venit elegantiam, ut Origenes junior vocaretur. Constat hunc Miræ ἀσκήτωρ, et appetitorem voluntariæ paupertatis, scientissimumque dialecticæ et rhetoricæ artis, et post persecutionem omne vitæ suæ tempus Romæ fuisse versatum. Hujus est longissimus tractatus in prophetam Osec, quem in pervigilio Paschæ habitum, ipse sermo demonstrat. » Hunc Eusebius in Hist. Eccl. vii, 32, laudat inter viros ecclesiasticos qui sua ætate floruerunt.

^g *Genesii*. Hic abbas fuit Palatinus seu Castrensis, archicapellanus Chlodovei II regis, elemosynarius piæ reginæ S. Bathildis, postmodum Lugdunensi Ecclesiæ archiepiscopus datus. Illic ante reginam defunctus in ipso ejus obitu cum magna ei luce cum angelis apparuit, et ad mansionem perpetuæ pacis eam perduxit. Cui successit Landebertus abbas Fontanelensis Ecclesiæ anno 678. Vide Vitam S. Bathildis apud Mabillon. sæc. II. Act. Ben., et Chronicon Viridunense in Labb. B. bl. Nov., tom. I, p. 102.

^h *Quarti*. De hoc pridie agit.

ⁱ *Amantii*. Hujus Vitam apud Surium tom. VI legas; at eam perfectius edidit Labbeus in Bibl. Nov., tom. II. Greg. Turon. in Vitis Patrum, cap. 4, tradit ejus corpus translatum fuisse a S. Quintiano qui ei in Athenensi episcopatu successit.

^j *Julianum et Cæsarium*. De his superius vide in Kalendis hujus mensis.

EDITIO COLONIENSIS.

vit, tenti sunt ambo a Leontio, filio Leontii consularis, ob eam maxime causam, quia Cæsarius patrem ejus Christianum fecisset. Et ad forum ejus ducti non sunt superati; inde carcere inclusi, nocte eadem cum sacrificare nollent, decollati sunt, atque in fluvium jactati. Quorum corpora venerunt usque ad mare, et relicta sunt ad littus, atque a presbytero quodam, nomine Quarto, de Capua, inventa, qui ea mox imposita vehiculo duxit in casam suam, et curiose quærens etiam capita invenit, adjunctaque corporibus sepelivit juxta sanctum Cæsarium.

EDITIO BOLLANDIANA.

presbyter baptizabat, tenti sunt ambo a Leontio filio Leontii consularis, ob eam maxime causam quia Cæsarius patrem ejus Christianum fecisset: et ad forum ejus ducti nec superati, in carcere reclusi; et nocte eadem, cum nollent sacrificare, decollati et in fluvium projecti sunt. Quorum corpora venerunt usque ad mare, et rejecta ad littus a quodam presbytero de Capua, nomine Quarto, sunt inventa: qui ea mox imposita vehiculo duxit in casam suam, et curiose quærens, etiam capita invenit, et adjuncta corporibus sepelivit juxta S. Cæsarium.

B., In Cæsarea Cappadociæ natale SS. Domnini, Epiphani, Antonini. In Capua civitate Campaniæ natale SS. Marcie, Secundæ et Quarti.

G. — VIII Idus. Vacat Bæda.

D., a Toniza Africae Felicis martyris, et aliorum

SMITH NOTÆ.

^a *Toniza*. Vel *Thinissa*. S. Felix confessus, et ad tormenta dilatus, alio die, ut refert S. Augustinus psalmum cxxvii in ejus festivitate ad populum exponens, inventus est in carcere exanimis.

^b *Melanii*. De hoc vide supra vi Januarii.

^c *Winoci*. Hic in Armorica ex regali prosapia nascendi sumpsit exordia. Comites habens Quadonocum, Ingenocum atque Madocum, viros cum genere tum vita spectabiles, venit ad S. Bertinum abbatem Sithiensem, et se cum sociis ejus regimini subdidit. Cum autem ad culmen monasticæ perfectionis attingissent, vir illustris, Heremarus nomine, prædium quoddam Weromholt dictum S. Winico dedit, ubi monasterium construxit anno 695, et post discessum trium comitum illi abbas præfectus est. Johannes Iperius reponit S. Winoci obitum anno ipso quo Carolus dux adversus Chilpericum apud Vinctiacum in pago Cameracensi pugnavit. Atqui testante Fredegariani Chronici continuatore, cap. 106, bellum iniere die Dominica in Quadragesima, xii Kal. Apr. Quæ notæ conveniunt in annum Christi 717. Ab hoc diversus est ille Winocus de quo Greg. Turon., lib. xv Hist., cap. 21, et lib. viii, cap. 34. Winocus S. Judoci non frater fuit, ut plerique sentiunt, sed nepos. Vide Mabillonii sæculum iii, part. i, ubi edita est S. Winoci Vita.

^d *Redonis*. Rectius Lemovicis. Chlodovei primi filius spiritualis fuit Leonardus et S. Remigii Rhemorum episcopi discipulus et monachus Miciacensis; in Aquitania et Biturigum regione prædicavit; reginam ex partus difficultate fere extinctam precibus sanitati restituit; quamobrem a rege grato digna rege munera, et partem memoris accepit, ubi monasterium ædificavit, et Nobiliacum vocavit, quod nunc dicitur oppidum S. Leonardi; et fuit in captivis liberandis celebris. Obiit anno 559. Distinguendus est a Leonardo Vendoperæ dioc. Cenomannensis abbate, item

A B. VIII Idus NOVEMB. — Tumissa Africae natale sancti Felicis. In hujus solemnitate quemdam psalmum beatus Augustinus videtur exponere ad populum ita dicens: Felix martyr vere felix, et nomine et corona, cujus hodie diei est festivitas. In Oriente civitate Theopoli sanctorum decem martyrum, qui sub Saracenis passi leguntur in Gestis sanctorum quadraginta. In civitate Lemovicensis, in provincia Aquitaniæ sancti Leonardi confessoris, discipuli sancti Remigii episcopi.

C. VII Idus NOVEMB. — Apud Alexandriam beati

quadragesima martyrum. V. B. C., In Nicomedia Adriani, Juliae [V. C. om. Juliae], et Eusebii. V. B. A. T., In Africa natale sanctorum Donati, Pauli et Balsami. C., In Africa Donati, Paulini. Natale S. Leonardi primo loco. A. T. L., In Gallia Redonas civitate depositio S. ^b Melanii episcopi et confessoris: et depositio S. Winnoci abbatis; quod ultimum in T. sic legitur: Et in cella Wormholtvoorta obitus ^c Winoci confessoris Christi. B., In Gallia civitate ^d Redonis depositio S. Leonardi confessoris.

7. — VII Idus. Vacat Bæda.

V. C., In Nicomedia Eusebii, Eustasii, Marii, Primi, Juliani, Januarii. B., In Nicomedia natale SS. Polysii et Euthasii, Primi, Rogatiani. In Africa natale SS. Rogati, Donati, Prime, Julianæ [C., Juliae]. D., Alexandria ^a Achillei episcopi. Apud Perusinam ^f Herculani episcopi martyris. A. T. L., Nicomediæ natale sanctorum Castoris, Gaudii et Victoris. T. L., In Africa passio sanctorum Donati, Rogati. T. addit

a Leonardo abbate Cellensi dioc. Bituricensis qui eodem sæculo floruerunt. Vitam legas apud Sarium tom. VI.

^e *Achillei*. A Theona Alexandrino episcopo hic in presbyterorum numerum cooptatus est. EUSÆ. vii, 37. — Post Petrum factus est ipse episcopus Alexandriae. Ab hoc Arius veniam impetravit et rursus draconi ministerio fungi permissus, postea in presbyterorum quoque ordinem est electus, NICÆM. viii, 3. — Achilles S. Petro ante annum 312 non successit. Testatur enim Gelasius Cyzicenus lib. xi Hist. conc. Niceni cap. 41, post Petri martyrium Ecclesiam Alexandrinam remansisse viduam annum unum, eoque transacto in sede hujus martyris ordinatum esse Achillam, qui cum mensibus tantum quinque supervixisset, Alexandrum successorem habuit. Quare cum anni 311 die xxv Nov. S. Petrus pro fide occubuerit, non ante finem consequentis Achillas Ecclesiae Alexandriae principatum suscepit, nec ante annum 313 Alexander eidem successit. Certe Theodoretus lib. i, cap. 11, Achillam exiguo tempore Ecclesiam gubernasse scribit, et Eusebius in Chronico præfato anno initium Alexandri collocat. Nicephorus Constantinopolitanus, et Theophanes in Tabulis annum unum Achillæ tribuunt; qui ad veritatem proprius accessisse videntur quam Gelasius, cum anno 311, mense Nov., Petrus obierit, anno 312, circa mensem Nov., Achilles ordinatus fuerit, nec ante vii diem Nov. sequentis anni decesserit, si hodie ejus dies natalis recte celebretur.

^f *Herculani*. Hic ex monacho factus est episcopus; Cum autem Perugia a Totilæ copis expugnata esset, Totilæ decreto Herculano prius caput abscissum est, deinde totum corpus excoriatum. GREG. MAGNUS. lib. iii Dial., c. 13. Procopius Perusiam expugnatam scribit in lib. iii anno 14 belli Gothici, qui anno Christi 549 respondet.

EDITIO COLONIENSIS.

Achilleæ episcopi, eruditione, fide, conversatione et moribus insignis. Item apud Perusinam Italiæ urbem sancti Herculiani episcopi, et sancti Amaranti, qui apud Albiensem urbem martyrizatus est. Depositi Willibrordi episcopi, de gente Anglorum, viri sanctissimi, et miraculorum gratia admodum insignis, qui a Sergio papa Romæ ordinatus est, et in Germaniam ad prædicandum destinatus, ibidemque requievit. Item sancti Rufi Metensis episcopi et confessoris, qui translatus est a prædicta urbe, consentiente Drogone præsule, in Vormatiensem pagum, in villam quæ vocatur Oternheim, temporibus Lotarii imperatoris, et Ludovici regis; ubi etiam sanctitas ejus multis virtutibus claruit. In Africa natale Rogati, Donati.

D. VI Idus Novemb. — Romæ natale sanctorum martyrum, Claudii, Nicostrati, Symphoriani, Castorii et Simplicii, qui tempore Diocletiani Augusti pro Christi nomine passi sunt, eo quod nolent deos paganorum colere. Nam cum essent insignes artifices, et in lapidibus marmoreis imagines sculpere super omnes artifices regio nossent, et artis eorum peritia multum imperatori placuisset, tamen accusantibus eos philosophis, eo quod falsos deos adorare renuerant, jussit eos Diocletianus oculis plumbeis inclusos omnes præcipitare in fluvium. Passus est autem cum eis et Simplicius, quem a gentilitatis ritu converte-

runt ad fidem Christi. Post dies autem quadraginta duos, venit quidam Nicodemus Christianus, et levavit cum ipsis oculis corpora martyrum, et in domo sua honorifice posuit. Passi sunt autem sexta Idus Novembris. Ipso die natale sanctorum Quatuor Coronatorum, id est, Severi, Severiani, Carpophori et Victorini. Hi cum impellerentur ad sacrificandum, reluctantes, nec omnino consensum impiis præbentes, perstiterunt in fide. Nuntiatum est hoc imperatori Diocletiano: quos illico jussit ut ante simulacrum Asclepii ictibus plumbatarum cæsi deficerent; quorum corpora jussit in platea canibus jactari, quæ jacuerunt ibi diebus quinque illæsa. Tunc Christiani venerunt, et collecta corpora sepelierunt. Via Lavicana, milliario ab urbe tertio, in arenario juxta corpora sanctorum martyrum Claudii, Nicostrati, Symphoriani, Castorii et Simplicii. Post duos tamen annos passionis horum quinque martyrum, cum nomina eorum minime reperirentur, statuit beatus Melchiodorus episcopus ut anniversarius Quatuor Coronatorum dies sub nominibus sanctorum quatuorque martyrum recoleretur. Intercurrentibus tamen annis, cuidam sancto viro etiam nomina eorum revelata sunt. Festivitas vero, ut fuerat statuta, celebris in aliorum martyrum festivitate permansit, ac locus Quatuor Coronatorum nomine insignis. Eodem die commemoratio Omnium Sanctorum.

EDITIO BOLLANDIANA.

et Belsami. A., Ipso die natale S. ^a Willibrordi confessoris.

8. — VI Idus. Romæ sanctorum Quatuor Coronatorum: Claudii, Nicostrati, Symphoriani, Castorii et Simplicii.

Florus in T. priorum nomina sic interponit: Severi, Severiani, Victorini, Carpophori, et aliorum quinque, Claudii, etc., deinde hoc elogium subjungit in A. T. L.: Qui dum corpora SS. Tranquillini, patris Marci et Marcelliani, et Zoæ uxoris Nicostrati per oras fluminis Tiberini inquirerent, a persecutoribus tenti sunt et ad urbis præfectum perducti. [Erat autem judex Fabianus, qui eos hortatus est ad sacrificandum; et per decem dies misit ad eos, et blanditiis agens in nullo penitus potuit commovere. Tunc fecit de his suggestionem imperatoribus Diocletiano et Maximiano: qui jusserunt eos tertio torqueri, cumque nulla ratione tormentis compulsi

cederent, jussi sunt in medio mari præcipites dari.] Immensis itaque arctati ponderibus, pelagi fluctibus dati sunt. Et in loco mundo inter aquas coronam martyrii celebrarunt. Scriptum in Gestis S. ^b Sebastiani. Verumtamen A. in principio, contractius: Qui sub Fabiano iudice jubentibus Maximiano et Diocletiano imperatoribus torti et in mari mersi sunt. L., contractius, in medio loco uncis inclusorum: Qui tertio torti, cum superari non possent, immensis, etc.

Subjungitur in A.: Quatuor Coronatorum nomina sunt hæc: ^c Severus, Severianus, Victorinus, et Carpophorus: quorum dies natalis per incuriam neglectus, minime reperiri poterat: ideo statutum est ut in eorum ecclesia, horum quinque sanctorum qui in missa recitantur natalis celebraretur, ut cum istis eorum quoque memoria pariter fiat: sed hæc mutila, et confusa, sicut apparet, non audemus ex unius ms. fide attribuere Floro. B., In Africa natale SS. Primi, Macharii, Justi, Amandi.

SMITH NOTÆ.

^a Willibrordi. De hoc vide supra Hist. Eccl. v, 10, 11.

^b Sebastiani. Sed hi diversi sunt ab iis quorum martyrii series narratur in Actis Sebastiani apud Bollandum xx Januarii editis, et qui supra coluntur vii Julii. Simplicius enim nullibi reperitur in Actis Sebastiani, et diversa Acta in omnibus Martyrologiis leguntur. Hi enim omnes erant insignes in marmoribus sculpendis artifices, et Symphorianus eorum erat magister, et eo quod fingere deum Æsculapium et falsos deos adorare renuerant, primo in carcerem missi, deinde scorpionibus cæsi, denique in mare præcipites dati sunt. Sed Claudius et Ni-

costratus qui vii Julii coluntur, fuerunt primiscrinii. Castorius erat Nicostrati frater, et Symphorianus Claudii filius, nec Simplicius cum eis passus est, sed Victorinus. Petr. de Natal. artifices hos apud Panoniam passos scribit, alii vero omnes eos Romæ martyrium adimplevisse testantur.

^c Severus. Hos sacrificare negantes Diocletianus illico jussit ut ante simulacrum Æsculapii ictibus plumbatarum cæsi deficerent; quorum collecta corpora sepulta sunt via Lavicana in arenario juxta Claudium, Nicostratum, Symphorianum, Castorium, Simplicium. Adv.

EDITIO COLONIENSIS.

E. V. IDUS NOVEMB. — Natale beati Theodori martyris, tempore Maximiani et Maximini imperatorum. Qui cum esset miles sub Brychia præposito legicnis, missus est in carcerem, signatoque ostio ibi divina visitatione consolatur. Post aliquot dies adductus iterum ante præsidem, suspensus est in ligno, et unguis ferreis latera ejus rasa, quousque costæ ejus nudarentur; deinde manibus post tergum ligatis, in focum missus est, et circumspicens vidit in turba lacrymantem Cleonicum, qui cum eo tyro adductus fuerat, et exclamans dixit: Cleonice, exspecto te, festina et sequere me. Et cum jam flammarum globis undique vallaretur beatus martyr, orationem fudit, laudans Patrem, et Filium ac Spiritum sanctum, sicque sanctam animam Christo reddidit. Quædam autem mulier Eusebia nomine, collegit corpus ejus, et sindone munda involvens transtulit in possessionem suam, in locum appellatum Euchata. Apud Bituricas sancti Ursicini, qui Romæ ordinatus a successo-

ribus apostolorum, primus ipsi urbi destinatur episcopus.

F. IV. IDUS NOVEMB. — In territorio Agatensi natale sanctorum martyrum Tiberii, Modesti et Florentiæ, qui tempore Diocletiani variis tormentis cruciati martyrium compleverunt. Eodem die sancti Martini papæ, qui ob fidem catholicam ab imperatore Constantio hæretico, per Theodorum exarchum de ecclesia raptus, ac productus Constantinopolim, relegatur apud Chersonam Lyciæ provinciæ, ibidemque vitam finivit, multis in eodem loco virtutum signis usque hodie refulgens. Romæ depositio sancti Leonis episcopi. In Antiochia natale Demetrii episcopi, Amnesi, Eustochii et sociorum ejus. Aurelianus depositio beati Monitoris episcopi.

G. III. IDUS NOVEMB. — In Gallia Turonis civitate natale sancti Martini episcopi et confessoris, cujus vita et doctrina per miracula quæ Dominus per eum fecit, pene omnibus fidelibus claret; nec necesse est

EDITIO BOLLANDIANA.

9. — V. IDUS. Natale S. Theodori martyris.

Florus in T. præmittit: Apud Amaseam civitatem, et subnectit elogium: Qui temporibus Maximiani et Maximi imperatorum, pro confessione Christianæ fidei fortiter cæsus ac in carcerem missus: deinde Domino Salvatore sibi apparente et monente ut constanter et viriliter ageret, relevatus est. Novissime postquam suspensus est unguis corrasus, ita ut ejus interiora nuda apparent, traditur ignibus. Additur ibidem: Eodem die Bituricas S. ^a Ursicini confessoris, qui Romæ ordinatus a successoribus apostolorum, primus eidem urbi destinatur episcopus. Florus in A. T. L.: Eodem die in Hispaniis Corduba civitate passio sanctorum Fausti, Januarii et Martialis, qui pariter in ignem projecti sunt, agente Eugenio præside.

B. V., Dedicatio ^b basilicæ Salvatoris. V. A. T. SMITH NOTÆ.

^a Ursicini. Vel Ursini. Gregorius Turon., Hist. 1, 29, tradit quod ille, qui primus Biturigas civitatem aggressus, Christum populis nuntiavit, fuit de eorum discipulis qui sub Decio et Grato coss. in Galliam missi sunt. Sed verior videtur traditio, et celebrior, quæ eos apostolorum ætate Roma in Gallias missos docet, cum illa altera traditio unica Gregorii Turonensis auctoritate nitatur, qui nec sibi satis constat: in libro enim de Gloria martyrum, cap. 48, scripsit Saturninum ab apostolorum discipulis fuisse ordinatum, et idem dixit de S. Ursino Biturigum episcopo in libro de Gl. conf. cap. 80.

^b Basilicæ. Quæ et Lateranensis dicta est, in palatio Constantini apud Lateranum a B. papa Sylvestro facta. MOLANUS in Addit. ad Usuardum.

^c Damiani. Cum hoc passi sunt Restitutus, Donatus, Victorinus, Salutaris, Crescens, Demetrius, Nemesius et Exnorgius, Eusebius. Hieron. Martyrol.

^d Ragnulfi. De hoc vide supra sexto Kal. Julias.

^e Vitoni. Viroduni natalis S. Vitoni, Octavi episcopi ejusdem urbis, qui tempore Chlodovei in concilio Aurelianensi an. 502 electus, Ecclesiam sibi commissam annis fere 27 diligenti cura docuit et gubernavit. Obiit autem an. 529 ДЕМОС.

^f Leonis. De hoc vide supra III idus Aprilis et 27 Kal. Julii.

B. C., Romæ. L., Sanctorum Clementis et Symphronii [B., Symphoriani]. B., In Nicomedia natale ^c Damiani. In Hispaniis SS. Fausti et Martialis. A., Ipso die passio S. ^d Ragnulfi martyris. T., Ipso die natalis S. ^e Vitoni episcopi et confessoris.

10. — IV. IDUS. Vacat Bæda.

V. C., In Antiochia Eustochii et sociorum ejus. Romæ depositio ^f Leonis episcopi. D., Cersona Lyciæ ^g Martini papæ qui ob catholicam fidem ibi relegatus est. B. A. T. L., Romæ depositio S. Leonis papæ. In Antiochia natale SS. Demetrii ^h episcopi et Amonesii diaconi, Eustosii et sociorum ejus. A. T. L., Eodem die natale S. Martini papæ. B., Aurelianus depositio ⁱ Amonitoris episcopi.

11. — III. IDUS. Natale S. ^j Martini episcopi Turonis civitate.

Florus addit in A. T. L.: Qui copiosius post ap-

^k Martini. De hoc vide infra XII diem hujus mensis.

^l Verba episcopi, etc., usque ad ejus om. B.

^m Amonitoris. Vel Monitoris, undecimi ejus civitatis episcopi in tab. Democh.

ⁿ Martini. Anno octavo Valentis et Valentiniani, id est anno Christi 371, episcopus ordinatus est. Fuit autem de regione Pannoniæ, civitate Sabariæ: qui apud urbem Mediolanensem, primo monasterium constituit: sed ab hæreticis, eo quod S. Trinitatem intrepidus prædicaret, virgis cæsus, atque expulsus de Italia, in Gallias accessit: multos paganorum converti fecit, templa eorum idolaque confregit, fecitque multa signa in populos. Hic transtulit corpus B. Gatiani, sepelivitque ipsum juxta sepulcrum S. Litorii. Hic prohibuit Maximum tyrannum, ne gladium in Hispaniam ad interficiendos destinaret hæreticos: quibus sufficere statuit, quod a catholicorum ecclesiis et communione essent remoti. Consummato ergo presentis vite cursu, obiit apud Condatensem vicum urbis suæ anno 81 ætatis, Christi 397. GRÆC. Turon. x, 31. Vide etiam ejus res gestas, quas scripsit Sulpitius Severus tribus libris dialogorum, et Greg. Turonensis libros IV de Miraculis S. Martini.

EDITIO COLONIENSIS.

a nobis hic aliquid exinde commemorari, quia ipsius vitam, virtutes et signa Sulpitius manifeste luculento sermone descripsit, necnon et Gregorius ejusdem urbis episcopus in Miraculorum libris plenissime disseruit. In Scythia metropoli Phrygiæ passio sancti **Mennæ** martyris, qui persecutione Diocletiani et **Maximiani** cum esset miles nobili genere ex **Ægyptio**rum provincia ortus, abrenuntians terrenæ militiæ, primum cælesti Regi secreta conversatione in eremo militavit; deinde in natalitiis præfatorum imperatorum procedens ad publicum, ac se Christianum libera coram ipsis voce declarans, traditus est **Pyrrho** duci torquendus: qui jussit eum carcere includi, quandiu imperatorum natalitia celebrabantur. Peracta igitur festivitate, jubente duce, et nervis bubulis manibus ligatis, tandiu a militibus virgis cæsus, donec sanguine ipsius plateæ replerentur; deinde in equuleo exangulatus, et lampadibus circa latera adustus, cilicioque plagæ ejus fricatæ et carbones ignis super plagas impositi, per tribulos quoque et sudes ferreos ligatis manibus ac pedibus tractus, plumbatis etiam collo et maxillis graviter cæsus, in laude Dei omnipotentis immobilis permansit. Novissime gladio animadverti

A jussus est, et corpus igne comburi. Quod furtim a Christianis e medio ignis ereptum, et mundis linteaminibus aromatibusque conditum, debita veneratione curatum est. Lugduni natale sancti **Verani** episcopi.

A. PRID. IDUS NOVEMB.—Apud Africam commemoratio sanctorum **Arcadii**, **Paschasii**, **Probi** et **Eutyehiani**, qui ex Hispania oriundi, cum apud **Genserichum** Vandalorum regem merito sapientiæ, et fidelis obsequii chari clarique haberentur, nec **Marrianam** [*F. in Arianam*] perfidiam, cui ipse delitus erat, ullatenus declinari paterentur, excitato in rabidissimam iram barbaro, primum proscripti, deinde in exilium acti, atrocissimis suppliciis excruciat, ad postremum diversis mortibus interempti, illustri martyrio mirabiliter occubuerunt. Puer **Paulinus** nomine, frater **Eutyehiani** et **Paschasii**, fustibus diu cæsus, et ad infamam servitutum damnatus est. **Coloniæ** sancti **Cuniberti** episcopi et confessoris. Item sancti **Melani** **Rhedonicæ** civitatis episcopi. **Viennæ** sancti **Isicii** episcopi. In Africa sanctorum martyrum **Auruli**, **Publii**. In **Cæsarea** **Cappadociæ** sanctorum **Germani** et **Theophili**, **Cæsaris** et **Eusebii**

EDITIO BOLLANDIANA.

stolorum coruscavit virtutibus. L., Triumque mortuorum factus est suscitator magnificus.

Ipsa die natale S. ^a **Mennæ** martyris.

Subjuncti A. et L.: Et S. ^b **Bertuini** episcopi. T., Eodem die in Alexandria depositio S. ^c **Joannis** patriarchæ. B., **Ravennæ** natale Sanctorum ^d **Valentini**, **Feliciani**, **Victurini**.

12. II IDUS. Vacat Bæda.

SMITH NOTE.

^a **Mennæ**. Hic passus est **Cotyzei** in Phrygia; qui militiam deserens, eo quod **Diocletianus** imperator Christianos cogeret idola colere, in eremum secessit. Postea vero cum natalis dies imperatoris celebratus est, venit in civitatem et idololatrias increpuit; quam ob causam per **Pyrrhum** præsidem cruciatus est. Præses enim jussit eum in stipite tensum nervis taurinis cædi, postea fieri spinas ferreas, et ligari ipsum S. martyrem et super easdem trahi; deinde lampades ardentes mandavit ei supponi, novissime vero jussit eum decollari. **Suavis**, tom. VI.

^b **Bertuini**. Qui in Anglia educatus in monasterio cui nomen **Othbellum**, et ejusdem parochiæ in episcopum assumptus, Romam venit, ibique duos annos exegit: deinde in Gallias ad **Sambram** commigravit, cujus virtutes non tantum **Odoarius** princeps admiratus est, sed easdem **Pippino** commendavit, qui sancto viro villas quinque concessit. **Bertuinus** autem condidit in villa **Malonia** super **Sambram** oratorium in honorem semper virginis **Mariæ**, ubi defunctus sepultus est. **MOLANUS** de Sanctis Belgii. Hujus **Sigibertus** meminit anno 651.

^c **Joannis**. Hic natus est **Amathunte** in Cypro, et successit **Theodoro** Scriboni anno 606 in sede **Alexandrina**. Cum autem futurum esset ut traderetur **Alexandria** Persis, **Joannes** fugam arripuit in **Cyprum** atque non diu post **Amathunte** xi Novemb. decessit. Vide ejus **Vitam** a **Leontio** scriptam apud **Bolland.** xxiii **Januarii**. **Theophanes** autem lib. xviii, cap. 5, et **Cedrenus** tradunt captam **Alexandriam** anno 6 imperii **Heraclii**, id est anno Chr. 616.

^d **Valentini**. Ili in persecutione **Diocletiani** coro-

nati sunt. **Baronii** Mart.

^a **Martini**. S. **Martinus** an 649 factus est pontifex Romanus, **Theodoro** defuncto, et synodum **Lateranensem** convocavit, ut **Monothelitas** damnaret. Quoniam autem eam heresim **Martinus** damnavit, **Constantinus** imperator furore percitus in insulam **Naxos** eum relegavit anno 653, ubi cum anno integro moratus esset, perductus est Byzantium, et anno 655 **Chersonam** in exilium missus est, ubi eo ipso anno die xvi mensis **Septembris** obiit, et relatus est **Constantinopolim** et depositus in **Blachernis** die xx **Septembris**; depositio vero ejus **Romæ**, quo postea delatum est ejus corpus, commemoratur xii **Novembris**.

^f **Mauruli**. **Baronius** in **Notis** hos existimat fuisse eosdem cum **Aurelio** et **Publio** episcopis **Asiani**, qui ab **Eusebio** in **Hist. eccl.** v, 19, **Serapionis** epistolæ adversus **Cataphrygas** subscripsisse narratur.

^g **Arcadii**. De his scribit **Prosper** in **Chronico** anno 438, hoc modo: « Per idem tempus quatuor **Hispani** viri, **Arcadius**, **Probus**, **Paschasius** et **Eutyehius**, dudum apud **Geisericum** merito sapientiæ et fidelis obsequii clari habebantur; quos rex ut copulatores sibi faceret, in **Arianam** sectam transire præcepit. At illi hoc facinus constantissime respicientes, excitato in rapidissimam iram barbaro, primum proscripti, deinde in exilium acti, tum atrocissimis suppliciis excruciat, ad postremum diversis mortibus interempti illustri martyrio mirabiliter occubuerunt. » De his **Usuardus** postridie.

^h **Victoris**. De his **Usuardus**, **Ado**, aliique recentiores agunt postridie.

EDITIO COLONIENSIS.

B. Idus Novemb. Ravennæ natale sanctorum martyrum Valentini, Solutoris, Victoris. Turonis depositio sancti Bricii episcopi et confessoris. In provincia apud Aquis civitatem beati Metrii clarissimi martyris.

C. XVIII KAL. DECEMB. Apud Thraciam civitatem Heracleam, natale sanctorum martyrum Clementini, Theodoti, Philomini. Apud Alexandriam beati Serapionis, quem persecutores sub Decio in domo sua crudelissimis affecerunt suppliciis, ita ut, omnes juncturas ei membrorum prius solventes, de supe-

EDITIO BOLLANDIANA.

13. — Idibus. Turonis natale S. ^a Bricii episcopi.

Florus addit in T. et L. : Qui a Turonorum populo criminatus, infantem, de quo sermo erat, triginta dies habentem, adductum adjuravit, ut, si ipse esset genitor ejus, coram cunctis ediceret. Cui infans : Non es tu, inquit, pater meus. Populis iterum furentibus, prunas ardentes birro suo impositas usque ad sepulcrum S. Martini deportavit, dicens : Sicut istud vestimentum ab his ignibus videtis inustum, ita et corpus meum a tactu mulieris scitote impollutum.

^b Scriptum in Gestis ejus.

B. In Thracia natale SS. Secundi, Fidentiani, Martialis. In Antiochia natale SS. Donati, Restituti, Valeriani, et Fructuosi cum aliis duodecim. C. V., Et S. ^c Antonii, et depositio S. Jacobi. L., In Malbodio translatio S. ^d Aldegundis virginis. A. T., Rotenis civitate natale S. Amandi episcopi. A., In pago Cameracensi in villa quæ dicitur Calderiacus natale S. ^e Maxelendis virginis et martyris. Eodem die depositio S. ^f Killiani episcopi et confessoris. T., Eodem die in Thracia passio SS. Eudicti, Euticis et Agesti.

SMITHI NOTÆ.

^a Bricii. Hic ordinatus est anno Arcadii et Honorii secundo, id est Christi 397. Fuit autem civis Turonicus, cui trigesimo tertio episcopatus anno crimen adulterii est impactum a civibus Turonicis; expulsoque eo Justinianum ordinaverunt, cui defunctio Armenius successit. Briccius vero 7 annis Romæ apud papam degens insons inventus, et ad urbem redire jussus est. Hic ædificavit basilicam super corpus B. Martini, in qua et ipse sepultus est. Obiit circa an. 443, postquam 47 annos episcopatum gessisset.

^b GREG TURON. Hist., x, 31; GVINIUS SEN.

^c Scriptum. Vide et Greg., Hist. II, 1.

^d Antonii. Illic adjuncti sunt Zebinas patria Eleutheropolitanus, et Germanus. Sub Maximino imp. comprehensi apud Cæsaream Cappadociæ, jussu Firmiliani præsidis obruncati sunt. Euseb., de Martyr. Palæstina, cap. 9.

^e Aldegundis. De hac vide supra, 30 Januarii. Tres S. Aldegundis reliquiarum translationes reperiuntur : prima a S. Aldetrude Waldetrudis, quæ soror erat Aldegundis, filia procurata; altera anno 1164, a Fressende abbattissa; tertia anno 1439. Priorem arbitramur hodie contigisse. Vitiose in Vita S. Aldegundis dicitur hæc translatio facta fuisse a rege inelyto Sigeberto atque Aldetrude; Sigebertus enim rex anno 854 obiit, viginti fere annis prius ipsa Aldegunde, non potuit igitur translationi illius interesse. An vir alius illustris adfuerit, Sigebertus nomine, quem posteriores, non satis exacte habita ratione temporis, regem fuisse scripserint; an potius interfuerit vel Francorum rex Theodoricus, aut aliquis illorum ejus, vel Pipinus Herstattus major domus, qui quandoque rex dictus, quia regibus imperabat, haud possumus certo statuere. Trans-

rioribus ejus præcipitarent, ac sic Christi martyr efficeretur. Item Heraclii, Martialis, Donati, et aliorum multorum.

D. XVII KAL. DECEMB. Natale sancti Felicis episcopi, qui a quinto decimo ætatis suæ anno miraculorum gloria insignis fuit, et sub Martiano præside cum aliis triginta martyrium complevit. Corpus ejus Elypidius presbyter in Nolensi ecclesia sepelivit. In Africa natale sanctorum Secundi, Fidentiani, Varici martyrum.

14. — XVIII KAL. DECEMB. Vacat Bæda.

V. C. In Eraclia natale Clementi, Theodotæ, Philomeni, Et aliorum multorum quorum nomina Dens scit; quæ sic leguntur in L. B. : In Eraclia civitate Thraciæ [L. om. Thraciæ] natale SS. Clementis [B. om. Clementis], Clementini, Filomeni, Theodoti et Eracli. Pro quibus in A. et T. solum est : Clementini, Philemonis et Heraclii. In B. ad finem ponitur : Et natale S. Eradii. A., Eodem die repositio sanctorum corporum Quintini martyris et Cassiani pontificis, imminente tristitia summa. D., Alexandria et Serapionis, qui sub Decio præcipitatus martyr efficitur.

15. — XVII KAL. Vacat Bæda.

V. C., In Africa Secundini, Marcialis, Calendionis, Valerii, Fructuosi cum aliis duodecim [C. om. duodecim]. D., ^a Felicis episcopi qui miraculorum gloria insignis fuit. B. A. T. L., In Africa natale SS. Secundi, Fidentiani [B., SS. Martialis, Fidentiani] et Demetrii [L., et Secundini]. In Antiochia Donati, Restituti, cum aliis triginta. B. duos addit sic concludens : Valeriani, Fructuosi cum aliis duodecim. A., Eodem die S. i Machati. L., Et passio S.

latio hæc sub finem septimi sæculi contigit.

^e Maxelendis. Quæ patre Humilino, matre Ameltrude nata est, hæc cum Harduinus quidam apud Cameracenses nobili genere ortus, in conjugium frustra ambiret, furore præcepis interfecit circa an. 685, ut constat ex Vita S. Vincticiani apud Bollandum edita, cap. 2. Ejus corpus parentes primo in templo Pomerellensi tumularunt, postea transtulerunt Calderiacum, ubi occisa est.

^f Killiani. Qui in Hibernia natus, et cum multis virtutibus floreret, episcopus factus est. Inde desiderio peregrinandi motus, cum SS. Livino episcopo, Heliæ et Foillano discedens, Romam pervenit, ubi in Ecclesia S. Petri per annos undecim et amplius Deo servivit. Roma in Franciam profectus, S. Fiacrum visitavit. Missus autem a Farone Meldensi episcopo ad Atrebatenses, in vico Albiniaco resedit, et circa an. 640 obiit. MOLANUS, in Natal. sanctorum Belgii.

^g Serapionis. Hunc cum ædibus suis deprehendissent, acerbissimis tormentis excruciarunt, et membris omnibus contractum ex cœnaculo præcipitem dejecerunt. Euseb., Hist. eccl. VI. 44.

^h Felicis. Hic cum S. Felice Nolano presbytero in Martyrologiis male confunditur, quoniam Notæ etiam passus dicitur.

ⁱ Machati. Mellus Machuti, qui et dictus est Maclovius; Britannicis parentibus natus, et a S. Brendano pie educatus est, adolescens monachus factus est, et postea defuncto illius regionis episcopo, nolens consecratus est episcopus Guumi-Castri urbis. Gerandi autem episcopatus onus deponere desiderans, in Armoricam ad Aaronem abbatem fugit, Aietenses ad fidem convertit, populi jam conversi velit nolit episcopus constitutus est, et 70 canonicos insti-

EDITIO COLONIENSIS.

E. XVI KAL. DECEMB. Natale sancti Eucherii, Lugdunensis episcopi, admirandæ fidei, vitæ et doctrinæ viri. In Capua natale sancti Augustini. In Africa Vitalis, Januarii, et depositio beati Othmari abbatis.

F. XV KALEND. DECEMB. Apud Alexandriam beati Dionysii episcopi, in multis sæpe confessionibus satis clari, et pro passionum tormentorumque diversitate magnifici, Valeriani et Gallieni imperatorum temporibus. In Hispaniis Corduba civitate passio sanctorum martyrum Aciscli et Victorix. Aurelianus civitate Gallix depositio sancti Aniani episcopi et

EDITIO BOLLANDIANA.

^a Eugenii Toletanæ sedis episcopi, discipuli pretiosi Dionysii archiepiscopi.

16. — XVI KAL. Vacat Bæda.

B. C. V., In Africa Rufiniani, Marci, Valerii, Victoris [B. om. Victoris], Honorati. C. V., Marinæ, Secundini, Frontoni. In Antiochia Augustini, Justæ, Matronæ, Fructæ. D., Africa Rufini, Fidentiani, Augustini, Felicis, B., Et alibi natale Secundiani, Aureliani, Marcelli. A. T. L., In Capua natale sancto- rum Vitalis et Justi. A. T. L. B., Lugduno Galliarum [Galliarum in solo B.] depositio S. ^b Eucherii episcopi.

17. — XV KAL. Aurelianus natale S. ^c Aniani confessoris. Et S. P. N. ^d Gregorii miraculorum factoris.

Priori hoc elogium textitur a Floro in A. T. L. : Qui cum S. Evurtio antecessore ejus et Aurelia-

SMITHI NOTÆ.

quit totidemque monachos. Vexatus vero a suis in Aquitaniam se recepit, ubi a B. Leontio Sanctonicæ sedis episcopo devotissime susceptus est. Interea Britannia exsulem loget, et mittitur qui eum ad parochiam quantocius reducant, sed cum Britonibus non diu commoratus est; in Aquita iam enim amans solitudinis rediit, et anni debilis defunctus est circa an. 565. S. Maclovii corpus an. 975 Lutetiam Parisiorum delatum sub Lothario rege, qui illud in capella sua, nunc S. Michaelis ad Palatium dicta, reposuit. Inde vero in S. Maglorii basilicam illatum est. Vide Vitam ejus apud Mabillonii Sæc. 1 Act. Ben., et apud Surium, tom. VI.

^a Eugenii. Qui in territorio Parisiensi martyrium consummavit. Pars hujus corporis Gerardus abbas in monasterio suo apud Bronium reposuit; altera portio ex æde S. Dionysii delata est ex Gallis Toletum anno 1365, magnifico apparatu, in quo rex Catholicus Philippus Secundus reliquias propriis humeris in antiquam sedem referebat. MOLANUS in Addit. ad USUARD., et in Indiculo.

^b Eucherii. Qui ex nobili senatorum ordine ad religiosam vitam conversus, diu inter septa spelunæ sponte scipsum clausit, deinde apud urbem Lugdunum, cum universa Ecclesia, defuncto pontifice, juxta morem antiquitus observatum, triduanis jejuniis et orationibus, qui gubernationem ejusdem Ecclesiæ suscipere deberet, sibi posceret a Domino revelari, revelante angelo in pontificali cathedra solemniter collocatus est. ADO, USUARD. Ponitur vicissim ejus sedis episcopus, reperiturque interfuisse tertio concilio Arelatensi habito anno 453, itemque Araisiano et Carpentoractensi.

^c Aniani. Quoniam hic oratione civitatem Aurelianensem a Chunorum rabe liberavit, legas apud Greg. Turon., Hist. v, 7. Anianus septimus fuit ejus sedis episcopus.

^d Gregorii. Nobili genere orti, patre Florentio,

confessoris. Viennæ sancti Mamati episcopi et confessoris. Sancti patris nostri Gregorii miraculorum libri factoris Turonicæ.

G. XIV KAL. DECEMB. Antiochiæ natale sancti Romani, qui temporibus Diocletiani cum Asclepiades præfectus ecclesiam irrumperet, cæteros Christianos hortatus est, ut ei contradicerent. Unde eum primum equuleo extendi, deinde plumbatis graviter cædi, post hæc etiam novacula acutissima maxillas ejus radi fecit, tunc ad petitionem ejus puerum parvulum induci præcepit. Quem Romanus Christi nomine invocato, utrum unum, an plures deos melius concordia divinæ electionis claresceret, triduo jejunio peracto, necdum loquens parvulus allatus, tacto in altari Brevi posito, Christi operante virtute, tertio exclamavit: Anianus istius civitatis a Deo est pontifex institutus. Sicque episcopus creatus, postea multis coruscavit miraculis.

V., Et Victoris, Theodetæ, Alfæ, Zachæi. C., Factoris, Theodoræ, * Alpei, Zachæi. A. T., Carthaginæ natale Dubitati et Valentini. B., Interpontus Tuscii. Ibidem, Romæ trans Tiberim natale S. Cæcili. In Nicomedia natale S. Ammonis. Et natale S. Teclæ virginis.

18. — XIV KAL. Vacat B. P. da.

Florus in A. T. L. : Cordula civitate passio sanctorum Aciscli et Victorix, qui post carceres et

matre Armentaria, S. Gregorii Lingonensis episcopi nepii. Natus autem est anno 514, a Gallo episcopo Arvenensi bonis litteris institutus; anno 561, in Turones secessit. an. 569, diaconus ordinatus est; ac demum 575, x Kal. Septemb. archiepiscopus Turonensis ab Euphronio episcopo ante obitum successor sibi designatus. Anno sequenti oratorium in urbe Turonensi dicavit in quo sanctorum multorum reliquias reposuit, Anno 577, concilio Parisiensi interfuit, et Prætextatum Rothomagensem episcopum a Chilperico rege accusatum fortiter defendit. Anno 580, apud Chilpericum falso delatus, quod Fredegundam reginam cum Bertherammo episcopo Burdegalensi commiseri solitam esse dixerat, ad synodum Brennacensem citatus est, et postquam juramento se purgasset, absolutus. In eadem synodo Chilpericum regem ad Sabellianismum vergentem ad sanam mentem reduxit. Anno 585, Theodorum episcopum Massiliensem a Guntheranno necis Chilperico illatæ suggillatum in Aurelia urbe constanter defendit. Anno 588, a Childeberto rege ad Guntherannum Metas missus est, ut de variis negotiis tantis civibus quam ecclesiasticis apud eum ageret. Anno 590, cum quodam e presbyteris suis qui resurrectionem negavit, disputationem habuit, et homunculum errore pessimo liberavit. Anno 594, Romanus præfectus est, ut Gregorium papam et apostolorum limina inviseret. Domum reversus, obiit anno 595. Vide Vitam ejus ab Odone abbate scriptam, et edtam a Surio, tom. VI, et a Ruinarto, in Editione sua S. Gregorii operum.

* Alpei Alphæus et Zachæus primo anno persecutionis Diocletiani post multa tormenta capitale supplicium subire. BARONIUS in Mart.

† Aciscli. Hos passos esse, Hosiø Cordubæ episcopatum gerente, Baronius scribit in Annal. cccxi, 14. Illi pridie coluntur apud Usuardum, Adonem alioque.

EDITIO COLONIENSIS.

esset colere, interrogavit, ut ex ejus confessione A præfectus confunderetur; cumque puer in unum Deum solum credendum dixisset, indignatus Asclepiades, cathamo eum suspendi, ac verberari, ac postremo etiam decollari jussit, cui nomen Baralas. Romanus vero rursus equuleo suspensus, unguis que exaratus, ad rogam ardentem, in quem præcipitaretur, perductus est. Sed orante eo, venit repente imber inundans, et extinxit. Post hæc jussit ei linguam abscondi. Quo facto, cum Christum voce clarissima laudaret, reclusus in carcere, ad extremum vero laqueo strangulatus est, sicque sanctus martyr migravit ad Christum. Item in eadem urbe natale sancti Hesyhii, qui sub præfato imperatore cum esset miles, et præceptum audisset, ut quisquis non sacrificaret idolis, cingulum solveret, ob hanc causam imperator colobio muliebri indutum, primo eum in gynæceum dedit; deinde ligato in dextera ejus saxo ingenti, inde in fluvium præcipitari jussit. Octava sancti Martini episcopi et confessoris.

EDITIO BOLLANDIANA.

tormenta mersi sunt in fluvium, alligatis ad colla pedibus. Unde virtute Domini exeuntes, alligati sunt rotis, et super ignem volutati, ita ut membra eorum quassarentur. Postea vero Victoria, mamillis abscissis linguaque amputata, dignum Deo efflavit spiritum; Acisclus autem capitis abscissione implevit martyrium sub Sidone præside. Cæsarea natalis SS. Maximi, Luciani et Marcialis. Antiochiæ passio Romani monachi et Barali pueri, sed et Ysici Palatini militis qui tempore Diocletiani imperatoris et Maximiani pro Christi nomine interempti sunt. Romanus quidem post multa flagella et lingue abscissionem in carcere esse necatus: Baralus vero puer capite plexus: Ysicus autem alligatus lapidi fluvio mersus.

C. V., In Antiochia ^a Romani monachi, et in Cæsarea Victoris et Maximæ, et dedicatio basilicæ S. Petri apostoli. B., In Antiochia civitate natale SS.

SMITH NOTÆ.

^a Romani. Græci quidem in Menæo duos distinguunt Romanos martyres: alterum qui ab Asclepiade præfecto damnatus est Antiochiæ sub Galerio, alterum diaconum Cæsariensem, de quo Eusebius, de Martyribus Palæstinae, cap. 2, loquitur, quem sub Diocletiano passum esse dicunt. Sed cum uno eodemque die ambo esse passos, eodemque martyrii genere D perfunctos fateantur, quis non videt frustra ab illis distingui duos Romanos. Miror tamen hanc sententiam placuisse Baronio, in Notis ad Martyrologium. Certe si duo ejusdem nominis fuere Romani martyres, et si ambo eodem die martyrium passi sunt Antiochiæ, cur Eusebius hoc loco unius duntaxat mentionem fecit? Sed et Eusebius alibi quoque hujus martyris mentionem fecit, in secundo, scilicet, libro de Resurrectione et Ascensione Christi, ubi Romani martyrium luculente et oratorie describit, et ubi quoque unum duntaxat Romanum agnoscit qui martyrium Antiochiæ passus est.

^b Gaugerici. Hic obiit 11 Augusti, quem diem vide supra.

^c Eusebia. Ferrarius, in Catalogo suo generali, conjicit hanc esse eandem cum Eusebia abb. Hamaticen., de qua 16 Martii.

^d Maximini. Seu Maximi. Qui in persecutione Ma-

A. XIII KAL. DECEMB. Romæ via Appia natale sancti Maximi presbyteri et martyris, qui p secutione Maximini passus, positus est ad nectum Sixtum. Gelasii papæ, qui sedit in episcopatu annos quatuor. Illic revocavit Mesenum episcopum, quem Felix antecessor illius damnaverat, et communioni Ecclesiæque suæ restituit. Illic libros adversus Eutychem et Nestorium composuit. Viennæ sanctorum martyrum, Severini, Exuperii et Feliciani. Item sancti Fausti diaconi, cui tantam Deus contulit gratiam, cum nullus ad sanctos qui affligebantur, accedere præsumpsisset, isti una cum collega suo Eusebio nomine, invitatis omnibus hostibus, ad confessores Christi non negabatur ingressus. Grandævus igitur beatus Faustus obruncatione capitis consummatus est. Eodem die in Marburch beatæ Elisabeth Landgravie.

B. XII KAL. DECEMB. Romæ sancti Pontiani papæ, qui Maximino adversus Ecclesiarum sacerdotes persecutionem commovente cum Hippolyto presbytero,

EDITIO BOLLANDIANA.

Romani et Isici mart. D., Antiochia Romani monachi et martyris. Et Hesyhii Palatini et martyris. A. T. B., Eodem die in Hispaniis Cordula civitate passio S. Asclæ [B., Acisclæ] virginis et martyris. T. addit: Ilac die rosæ ibidem colliguntur. A., Eodem die Cameraco elevatio corporis S. ^b Gaugerici episcopi, A. L., Et depositio S. ^c Eusebiæ virginis.

19 — XIII KAL. Vacat Bæda.

D. Romæ ^d Maximini presbyteri et martyris, et ^e Faustini diaconi et Eusebii martyrum. B., Augustiduno depositio S. ^f Simplicii episcopi. B. V. C., In Cæsarea Cappadociæ Maximi, Muciani, Neopheri, Januarii Vitalis [B. om. Vitalis]. A. T., Cæsarea natale SS. Januarii, Neopheri et Vitalis. T., Catherii, Marciani et Zephorii. L., In Cæsarea natale Januarii, Casterii, Zephorii et Vitalis. Et depositio S. ^g Elisabeth viduæ.

20. — XII KAL. Vacat Bæda.

D., Romæ ^h Pontiani papæ et martyris. Messanæ

ximiani diversis tormentis et injuriis affectus, capite cæsus, martyrium consumnavit, et positus est ad S. Sixtum. USUARD. Sub Maximino passum scribit Ado, sub Valeriano Baronius.

^e Faustini. Vel Faustii. Illic tantum fiducæ habuit, ut cum ad Christianos in carcere detentos nemo auderet ac edere, isti tamen et Eusebio collega suo venia concessa est, ut ad confessores ingrederentur. S. Faustus plenus dierum sub Diocletiano capite cæsus est. PETR. DE NATAL. Faustus vero hic confundi videtur cum Fausto illo diacono Alexandrino, cujus mentionem facit Euseb., in Hist., viii, 11.

^f Simplicii. Qui et supra colitur, 24 Junii.

^g Elisabeth. Nobilissimis in Hungaria parentibus progenita est, patre Andrea rege, matre Gertrude regina; nupta Ludovico filio Hermanni Thuringiæ principis; obiit autem anno 1251, et sepulta est in castro Margburg Alemanniæ. Vitam hujus sanctæ satis prolixam Surius, tom. VI, edidit.

^h Pontiani. De hoc vide supra, iv Kal. Octob., quo die obiit. Hodie S. Pontiani sepultura celebratur; Usuardus vero et Baronius eam celebrant die præcedente; sed sepultus dicitur Pontianus ix Kal. Decemb. in Catalogo veteri a Papebrochio edito in Actis SS., tom. I Aprilis. Digitized by Google

In Sardiniam deportatur, ibique fustibus mactatus, A martyrium consummavit. Corpus ejus a Fabiano papa relatum, atque in cœmeterio Callisti sepulchrum est. Sedit in episcopatu annos novem, menses quinque, dies duos. Apud Siciliam civitatem Me-anam, sanctorum Ampeli et Gagi. Apud Cabillonem Silvestri episcopi. In Heraclea Bassi, Dionysii, Agapiti, et aliorum quadraginta.

C. XI KAL. DECEMB. Natale beati Rufi, de quo beatus Paulus apostolus ad Romanos scribit: *Salutate Rufum electum, et matrem ejus et meam.* Item natale sancti Mauri martyris, qui ab infantia Christianus fuit, orationibus et jejuniis vacans; qui sub Numeriano imperatore et Celerino præfecto diversis pœnis mæceratus, hoc est, primum fustibus nodosis cæsus, deinde plumbatis jussum est maxillas ejus B contundi; postea in equuleo suspendi, atque unguis radi, et lampades ardentes lateribus ejus applicari, ad extremum vero caput ejus amputari. Cujus corpus nocte nautæ Africani cognoscentes, ex sua patria ortum, rapuerunt, et volventes eum linteaminibus mundis, cum aromatibus posuerunt in sarcophagum, scripseruntque ad caput ejus: Dei et Christi Jesu famulus Maurus, hoc sæculum pro Christi fide relinquens, vitam æternam acquisivit. Celerinus namque præfectus, nautas jussit comprehendi; at illi omnes fugerunt. Tunc jussit navem, in qua martyr corpus erat, sarmentis impleri, et igne supposito, in medio mari comburi; sed gubernante Domino, martyrem suum, ubi voluit, ad portum salutis perduxit.

EDITIO BOLLANDIANA.

Ampeli et Gagi. B. V. C., In Eraclia Bassi, Dionysii, Orionis. V. C., In Hispania Maximi presbyteri. A. T., Eraclæe natale SS. Gagi et Dionysii. T., Bassii et Classii. A. L., In Hispania depositio S. ^a Crispini. T., In Sicilia passio S. Ampelii. B., In Antiochia natale SS. Basilii et Dionysii. Taurinis civitate natale SS. ^b Octavi, Solutoris et Adventoris.

21. — XI KAL. Vacat Bæda.

D.: Rufi, quem Apostolus ad Romanos scribens salutavit. C. V., In Antiochia Basilei et Auxilii, Saturnini, Carali, Eutycti. B., In Antiochia natale SS. Basilei, Auxilii [V., Auxilii], Matroni. Et alibi natale SS. Demetrii, Quintiani, Sisinnii. A. T. L., Antiochiæ natale sanctorum Basilei et Saturnini. In Histria civitate natale S. ^d Mauri martyris. L., Et S. ^e Co-

SMITH NOTÆ.

^a Crispini. Hic et Maximus eodem tempore passi sunt juxta Hieron. Mart.

^b Octavi. De Octavio et sociis est sermo Ambrosii, aut S. Maximi episcopi Taurinensis.

^c Salutavit. Capite xvi ad Rom. Hunc creatum esse episcopum Thebanum tradit Dorotheus in Synopsi.

^d Mauri. Hic ex civitate Castella provinciæ Africæ oriundus, cum esset annorum viii, Romam profectus est, ubi jussu Celerini præfecti sub Numeriano imp. fustibus cæditur, plumbatis contunditur, in equuleo suspenditur, unguis ferreis laceratur, novissime gladio capite truncatur. Nautæ quidam ejus concisus corpus ad litus Parentinæ civitatis provinciæ Histriæ deducunt, ubi is magna celebritate uti patronus, Ecclesiæque tutelaris colitur hac ipsa die. PETR. DE NATAL.

^e Columbani. Gente Hiberni, patria Lageniensis, Congalli Banchoensis cenobii in Orientali Hibernia

D. X KAL. DECEMB. Natale sanctæ Cecilie virginis, Marci Aurelii, et Commodi imperatorum temporibus, quæ sponsum suum Valerianum, et fratrem ejus Tiburtium, ad credendum Christo perducit, ac deinde ad martyrium incitavit. Hanc Almachius urbis præfectus post martyrium eorum tenori fecit, et ut thura dæmonibus poneret, impelli. Apparitores vero attendentes decorem et prudentiam ejus, rogabant eam ne tale decus omitteret. At illa consilium pietatis eis sufficienter insinuat, cum ad credendum Christo permotos cerneret, dicit eis: Ita, dicite infelici Almachio quod ego inducias peto, et intra domum meam faciam venire qui vos omnes vitæ æternæ faciat participes. Veniens igitur papa Urbanus, baptizavit plusquam quadringentos promiscui sexus homines. Iterum Almachius beatam Cæciliam sibi præsentari jussit. Et cum insuperabilem eam in confessione fidei permanere videret, jubet ut ad domum suam duceretur, et ibi flammis balnearibus concremaretur. Ubi inclusa die integro et nocte, quasi in loco frigido integra perstitit sanitate, cum semper incendia lignis congestis ministrarentur. Quod audiens Almachius, misit qui eam decollaret: quum spiculator tertio ictu percussit, sed caput ejus amputare non potuit, supervixit autem triduo. Tunc sanctus Urbanus corpus ejus auferens nocte, sepelivit eam inter collegas suos episcopos. Item sanctæ Moderasæ virginis.

E. IX KAL. DECEMB. Natale sancti Clementis. Hic quartus post Petrum Romæ episcopus ordinatus est.

Columbani abhatis. T. ejus natalem primo loco refert. Addit L.: Item Præsentatio beatæ Mariæ virginis.

22. — X KAL. Natale S. ^c Cecilie virginis quæ et sponsum suum Valerianum et fratrem ejus Tiburtium ad credendum Christo ac martyrium perducit; et ipsa deinde martyrizavit, ignem quidem superans, sed ferro occisa sub Almachio Urbis præfecto.

A. T., Alexandria natale SS. Demetrii et Felicis. Snessionis depositio S. Medresinæ virginis. B., In Cappadocia SS. Longini, Leontii et Fausti. C. V., Maximi. S., ^e Longini qui latus Domini lancea aperuit. Ms. Lætiense hic habet elogium proluxius ex Floro, quod vide infra iv Nonas Decembris.

23. -- IX KAL. Romæ natale S. ^b Clementis epi-

D abbatibus discipuli. Qui postquam in Britanniam trajiciens ibi aliquandiu commoratus esset, anno 589, in Burgundiam se contulit, ubi canobium Luxoviensium posuit et gubernavit. Ei postquam annos ferme viginti præfuisset a Theodorico Austrasiarum rege, eo quod supra ejus solito liberius reprehenderet, in exilium actus est. Peragrata igitur universa Gallia in Italiam se recepit, ubi ab Agilulpho Longobardorum rege locum opportunum actus monasterium Bobiense prope Neapolim construxit. Jonas monachus Bobiensis ejus vitam scripsit, quæ exstat apud Mabillon., sæc. ii Act. Ben. Vide etiam supra, Hist. Eccl., ii, 4.

^c Cecilie. Passæ sub Alexandro imperatore, non sub Commodò, ut Usuardus et Ado asserunt, martyri enim coronata est tempore Urbani papæ.

^e Longini. Hic et supra colitur, 15 Martii.

^b Clementis. Chronologia successione primorum

EDITIO COLONIENSIS.

Hic septem regiones divisit notariis fidelibus, qui A gesta martyrum sollicitè perquirent. Hic ex præcepto beati Petr, Ecclesiæ suscepit pontificatum. Linus et Cletus ideo ante eum scribuntur, quia ab ipso principe apostolorum ad ministerium sacerdotale episcopi sunt ordinati. Qui jubente Trajano, missus est in exsilium trans Pontum mare, in eremo, ubi multis ad fidem vocatis per miracula et doctrinam ejus, præcipitatus est in mare, ligata ad collum ejus anchora; sed recessit mare orantibus discipulis per tria millia, et invenerunt corpus in arca saxeâ, in

EDITIO BOLLANDIANA.

scopi, qui jubente Trajano missus est in exsilium B trans Pontum maris. Ubi multis ad fidem vocatis per miracula et doctrinam ejus, præcipitatus est in mare, alligata ad collum ejus anchora. Sed recessit mare orantibus discipulis ejus per tria millia, et invenerunt corpus ejus in arca saxeâ in templo marmoreo, et anchoram juxta. Eodem die S. Felicitatis, matris septem filiorum martyrum, quæ jubente Antonino decollata est pro Christo.

Florus in A. T. L., Ipso die in pago Hasbania depositio S. ^a Trudonis confessoris, qui mundum despiciens maximis enituit virtutibus.

L., Et S. ^b Severini. V. C., Eodem die natale S. ^c Columbani in Bobio. B., In Italia monasterio Bobio depositio S. Columbani. Bituricæ civitate S. a

SMITHI NOTÆ.

Romanorum pontificum valde dubia est et incerta. Neque enim cui successit S. Clemens, nec quo tempore successit, possumus pro certo decernere. Irenæus, lib. iii, cap. 3, cum successisse Anacleto dicit: cui et consentit Eusebius tum in Chronico tum in Historia, et Eusebium sequuntur Græci omnes; Latini alii eum Cleto, alii Cleto et Anacleto postponunt, alii eum successorem Lino assignant. Et necesse est ut hæc de ordine quo ponatur S. Clemens varietas incertitudinem pariat de tempore quo successit. In re igitur tam ambigua a Catalogo Damasi non discedendum videtur; Clemens itaque, juxta eum Catalogum, anno 67 S. Lino successit, et Ecclesiam gubernavit usque ad annum 77, quo abdicavit pontificatum, ut colligitur ex Epiphanio, hæresi 27. In exilio submersus dicitur anno tertio Trajani, Christi centesimo. Tamen cl. Dodwellus, ad Pearsonii Dissertationes de serie et successione primorum Rom. episcoporum, conatus est probare quod S. Clemens martyrium passus non sit, et quod in martyrologiis dicitur de exilio ejus et martyrio, fabulatorum inventum potius sit, quam quod fide historica nitatur.

^a *Trudonis*. Hic in Hasbania natus est ex parentibus nobilibus. Mortuis parentibus adiit consilio Remacii S. Clodulphum episcopum Metensem; ibique quidquid in Hasbania patrimonii habebat Ecclesiæ Metensi in honorem S. Stephani resignavit. Cumque Clodulphus eum sacerdotem ordinasset, et moribus, eruditione et pietate idoneum videret ad verbum Domini seminandum, in patriam eum remittit, ubi templum construxit in gentilitio agro in honorem S. Quintini et Remigii episcopi ad Rivulum Cinsindriam in loco quod vocatur Sarcinium. Cumque multi adolescentes in ejus contubernium recipi contendebant, eorum causa monasterium magnificentum construxit. Condidit et aliud monasterium quod vulgo S. Trudonis appellatur, medioque milliaro dissitum est a Brugis Flandriæ civitate. Colligi potest tempus mortis S. Trudonis, tum ex pontificatu Chlodulfi Metensis episcopi, tum ex obitu Pippini Caroli Martelli

marmoreo templo, et anchoram juxta, taliq; martyrio Petri discipulus coronatur. Item natale sanctæ Felicitatis matris septem filiorum martyrum, quæ jubente Antonino decollata est pro Christo. In Italia, monasterio Bobio, depositio sancti Columbani abbatis, qui multorum cœnobiorum fundator, et innumera- bilium pater exstitit monachorum, multisque virtutibus clarus quievit in senectute bona. Et sancti Drudonis confessoris.

F. VIII KAL. DECEMB. Natale sancti Ignatii episcopi et martyris, qui tertius post Petrum apostolum

Fateri presbyteri. Et alibi S. Trudonis confessoris.

24. — VIII KAL. Romæ natale S. ^e Chrysogoni qui sub Diocletiano decollatus, martyrium complevit. Scriptum in Passione S. ^f Anastasiæ.

Ipso die natale S. Crescentiani, qui erat cum ^g Cæsareo [V., Cyriaco] diacono et Largo et Smaragdo in carcere sub persecutione Maximiani, filii Maximini: et eductus jubente Carpasio vicario de carcere, suspensus est in equuleum, et fustibus cæsus atque unguibus rarus, diu ius deinde flammis circum latera ejus appositis diu ustulatus emisit spiritum, et a Joanne presbytero sepultus est in cœmeterio Priscillæ. Ipso die ^h Maximus interfecit sororem suam ⁱ Arthemiam. Scriptum in gestis ^j Marcelli papæ.

patris, qui ad sepulcrum S. Trudonis duas villas tradidit. Porro Chlodulfus non ante annum 654 sedem Mettensem inii; Trudo ad eum anno circa 660 quindeccennis, aut forte vicennis, accessit; proinde superstes fuit usque ad finem sæculi vii. Nec serius differri potest ejus obitus; nam memoriæ ejus ante Pippini obitum celebrandæ aliquod tempus relinquendum est; obiit autem Pippinus an. 714. Vide Mabilon., sæc. ii Act. Ben.

^b *Severini*. Ferrarius in Catal. Gen. et Labbens in Hagiologio hodie meminere monachi Parisiensis hujus nominis.

^c *Columbani*. De hoc vide supra, xi Kal. hujus mensis.

^d *Fateri*. In Hagiologio Labbei S. Fraterius presbyter Bituricæ civitate vico Carebrivas hodie colitur. Et in eodem tomo ejus novæ Bibliothecæ, p. 432, S. Marianus dicitur sub Fraterio in monasterio Princiaco monachus exstitisse.

^e *Chrysogoni*. Hic S. Anastasiam in fide instituit, et duobus annis integris multa pro Christo tormenta sustinuit. Huic Anastasia sæpe ministrabat in carcere. Cum autem S. Chrysogonus capite cæsus est, ejus corpus in mare projectum est; sed postea inventum est a quodam Zoilo presbytero. Vide Vitam S. Anastasiæ apud Surium, tom. VI.

^f *Anastasiæ*. Quæ infra colitur, 25 die Decembr.

^g *Cæsareo*. Potius Cyriaco. De hoc et Largo et Smaragdo vide 16 Martii et 8 Augusti.

^h *Maximus*. Maximianus rectius, qui Diocletiani filiam, Arteniæ sororem, uxorem habuerat.

ⁱ *Arthemiam*. Ferrarius in generali Catalogo sanctorum scribit 12 Aug. coli Romæ in Ecclesia S. Silvestri S. Arthemiam virginem et martyrem, cætera latere; in indice Catalogi SS. Italiæ, tradit Diocletiani filiam fuisse; coli viii Aug., corpus in Ecclesia S. Silvestri servari. Alia Martyrologia 16 Aug. cum matre Serena eam referunt.

^j *Marcelli*. Vide ejus Acta apud Bolland., et superius, 16 Augusti.

EDITIO COLONIENSIS.

Antiochenam rexit Ecclesiam, persecutione Trajani A damnatus ad bestias, Romam vincetus mittitur; ubi præsentem Trajano, circumsedente senatu, pilis plumbeis scapulæ ejus primum contusæ, deinde unguis latera ejus dilaniata, et lapidibus asperis confricata; post expansæ manus ejus, et igni repletæ, papyro oleo infuso et incenso, latera ejus adusta, post super carbones pavimento aspersos, ubi sanctæ plantæ illius steterunt. Post lectum flammantem, post dorsum ejus unguis discissum et dilaceratum, post acetum et salem, quibus plagæ ejus infusæ sunt, post vinculis ferreis beata illius astricta, et pedes in ima carceris in ligno conclusos; ubi tribus diebus ac noctibus panem non comedens, et aquam non bibens mansit. Sedente pro tribunali Trajano, in amphitheatro, concurrente omni turba Romanorum, ligatus duobus objicitur leonibus. Cumque jam projectus bestias rugientes audiret, ardore patiendi, ait: Viri Romani qui hoc certamen spectatis, non sine causa laboravi, quia non propter pravitatem hæc patior, sed propter pietatem frumentum Christi sum, dentibus bestiarum molar, ut panis Dei mundus inveniar. Hæc illo dicente, accurrerunt ad eum leones, et ex utraque parte super eum incidentes, præfocaverunt eum tantummodo, et non tetigerunt carnes ejus. Item Romæ natale sancti Chryso-goni martyris, qui per biennium jussu Diocletiani coniectus est in vincula; ubi multa perpes-us sanctæ Anastasiæ alimoniis fovebatur, ad ultimum decollatus est, et in mare projectus. Corpus ejus Zoilus senex presbyter inventum, adunato capite in cubiculo suo collocavit. Et natale sancti Crescentiani martyris, sub persecutione Maximiani.

G. VII KAL. DECEMB. Natale sancti Petri Alexandrini episcopi, Inter præcipuos egregii. Illic duode-

cimo episcopatus sui anno martyrii coronam capitis obtruncatione promeruit, tempore Maximiani imperatoris; cum quo simul et alii plures ex Ægypto episcopi trucidantur, fere cum clericis et laicis sexcentis sexaginta. Illic dum in carcere servaretur, et universus populus Alexandriæ urbis fores carceris observaret amore patris sui, Arius infelix, qui a beato Petro excommunicatus et degradatus propter dogma erroris habebatur, cognita sententia Maximiani adversus beatum Petrum, festine pervenit ad ecclesiam, obsecrans ut pro eo clerus et populus apud episcopum intercederet, putans quod post discessum ejus ipse levaretur episcopus. Venientes igitur qui rogaturi fuerant, cœperunt pro Ario beato episcopo supplicare; quibus sanctus episcopus cum magno suspirio respondit: Quia jam Arius Deo mortuus, a facie Dei projectus esset, quia graviter in essentia Deitatis blasphemasset, dogmatizans Patrem, et Filium ac Spiritum sanctum non esse unius essentia et naturæ. Et apprehendens duos presbyteros, Alexandrum et Achillam, de turba seorsum, ait illis secreta: Ego quidem etsi peccator sum, tamen scio me vocatione cœlesti ad hunc agonem martyrii esse vocatum. Vobis igitur confiteor mysterium Dei, quod mihi revelatum est, quia vos post martyrium meum sedem et episcopatum meum consecuturi estis, et tu quidem primus Achilla, post te vero Alexander. In hac hora noctis, ut vobis totum de Ario aperiam, cum solemnibus consuetudine Deo sacrificium orationum consummassem, ecce subito apparuit mihi in habitu pueri Christus Dominus meus; ad cujus præsentiam splendore nimio illustratus, vultum majestatis ejus non valebam aspiciere. Erat autem indutus colobio

EDITIO BOLLANDIANA.

V. C., Eodem die S. Eleutherii et Maximi. Et S. Flaviani episcopi et confessoris. Et S. Romani presbyteri.

25. — VII KAL. Natale S. b Petri episcopi Alexandrini; qui cum esset omnibus adornatus virtutibus, in Scripturis quoque divinis nullius priorum inferior,

vere sacerdos et hostia Deo, subito capitur atque ex Maximini præcepto capite obtruncatur; cum quo simul et alii plures ex Ægypto trucidantur. Scriptum in Historia Eccles., libro nono.

B. V. C., Et S. c Caterinæ [V. Ecaterinæ] virginis.

SMITH NOTÆ.

* Romani. Quem Martinus Turonensis episcopus sepulturæ locavit. Est autem sepulcrum ejus contiguum Blaviensi castello super littus amnis Geronnæ. GREG. TURON. de Glor. confess., cap. 46. Ibi etiamnum visitur abbatia S. Romani quam Augustiniani canonici regulares possident. Sigibertus, ad annum 545, quem penultimum Gratiani imp. fuisse dicit, ac proinde annum 582, hæc habet: « In Gallia sanctus Romanus Blaviensis obiit. »

b Petri. Hic a Theona episcopo Alexandrino ad diaconatum moxque ad sacerdotium promotus est, et Theona mortuo circa an. 300, ei in episcopatum successit. Per triennium Ecclesiam administraverat, cum anno 305 exarserit dirissima Diocletiani persecutio, in qua inter alios innumeros Petrus apprehensus est; cumque id imperatori significatum est, mandavit ut ei caput absunderetur. Achillam autem cum sibi successorem designasset, anno nono persecutionis, id est anno Christi 311, martyrium consummavit. Illic cum scivisset Arium sua impietate turbas ubique excitantem, eum deposuit et Ecclesia pepulit, et nunquam ad communionem Ecclesiæ re-

stituit. Passus est 29 mensis Athyr, qui respondet 25 mensis Novembris, cum 26 in Ecclesia Latina ejus memoria celebratur in Romano Martyrologio. Græci VIII Kal. Decemb., nempe 24 Nov., eam celebrant. Copticæ in Calendario suo ad 2 mensis Athyr, in Seldeniæ ad 25 ejusdem. EUSEB. RENAUDOT, Hist. patriarcharum Alexand. Jacobit. ECCEB., Eccl. Hist. VII, 32; IX, 6.

c Caterinæ. Verba Eusebii, lib. VIII, cap. 14, de muliere nobili Alexandrina quam Maximinus amabat, quæ Baronius anno 507 explicat de certamine S. Catharinæ virginis et martyris, de ea intelligi non possunt, alioquin ea martyrium sub Maximo non consummasset, quod tamen Baronius astruere contendit. S. Catharinæ acta apud Surium ad diem 25 Novembris tradunt ipsam Maximini jussu martyrio affectam; mulier vero de qua loquitur Eusebius exilio tantum multata est. Sed nec ipsa quæ apud Metaphrasten existant Acta, nec quæ Leo Allatius in sua de Simeonibus Diatriba refert, legitima sunt, cum in istis dicatur: « Anno trigesimo quinto, imperante impio ac scelerato Maxentio, » quæ prorsus fabu-

EDITIO COLONIENSIS.

nimis candido, quod conscissum a summo usque deorsum, ambabus manibus conjungebat circa pectus suum, quodammodo cooperiens nuditatem suam. Quem ut vidi, timore nimio correptus, tandem confortatus aio ad eum : Quid est? domine, quod video tunicam tuam scissam a summo usque deorsum? Qui respondens dixit mihi : Quotidie inde tractas, et ne eis quomodo scissa est. Arius namque hoc fecit, qui separavit a me populum hæreditatis meæ, comparatum sanguine meo. Præcipio nunc, et monco, ne eum recipias in communionem; nec rogantibus his qui venturi sunt ad te, quos ille direxerit, veniam ei ne præstes. Hæc quæ tibi manifestavi, duobus presbyteris tu notum facias, ut ipsi post te, eum anathematizando abjiciant, ne populus illius errore decipiatur. Exhortationis igitur sermonem eis faciens, et in catholicæ fidei unitate ut manerent, commendans eos Domino, in quem crediderant, dimisit in pace. Eodem die passio sanctæ Catharinæ virginis et martyris Christi, et aliorum.

A. VI KAL. DECEMB. Natale sancti Lini papæ, qui post apostolum Petrum primus Romanam Ecclesiam tenuit annos duodecim, menses tres, dies duodecim. Hic ex præcepto beati Petri constituit ut mulier in ecclesiam velato capite introiret, et martyrio coronatus, sepultus est in Vaticano. Apud Alexandriam natale sanctorum martyrum, Fausti presbyteri, et Dii, et Ammonii, qui cum beato Petro ejusdem episcopo jubente Maximiano trucidati sunt. Eodem die

A beati episcopi et martyris, sub Antonino imperatore, qui inter alia facta miracula mortuum suscitavit. Romæ Syricii episcopi, et in Capua Nicanoris, Cassiani et Felicissimi. Augustuduno depositio sancti Amatoris episcopi. In Nicomedia beati Marculi sacerdotis et martyris, qui temporibus Constantis regis tyranni persecutiones maximas pertulit, ad extremum ab alta rupe præcipitatus est.

B. V KAL. DECEMB. Natale sanctorum martyrum Vitalis et Agricolæ, qui apud Bononiam urbem Italiæ post alia tormenta ultimo crucifixi, martyrium compleverunt : quorum corpora postmodum, cum essent posita inter sepulcra Judæorum, et populo Christiano præsertim incognita, beatus Ambrosius ipsis sanctis martyribus revelantibus, apud Bononiensem civitatem reperit, quæque exstructa ecclesia cum magna fidelium lætitia et dæmonum pœnis confitentium merita martyrum, sub altare deposuit. In Gallia civitate Regensi, natale sancti Maximi episcopi, quod primæva ætate virtutum omnium gratia præditus, primum Liriniensis cœnobii Pater, deinde Regensis Ecclesiæ episcopus, signis et prodigiis inclutus extitit. Denique inter alia gesta magnifica tres mortuos vivens, unum tactu, quo ad sepulcrum vehebatur loculi, mortuum suscitavit. In Nicomedia natale Marcelli, Petri, Numeri, Hierenæ, et Melosi. Et depositio Optati episcopi.

C. IV KALEND. DECEMB. — Natale sancti Sosthenes, discipuli apostolorum et Trophimi, de quo scri-

EDITIO BOLLANDIANA.

A. T. L., Eodem die passio S. Caterinæ. B., Alibi Luciani, Marciani, Claudiani.

26. — VI KAL. Vacat Bæda.

D., Romæ a Lini papæ, et Alexandri episcopi et martyris passi xi Kal. Octobris, a papa Damaso vi Kal. Decembris translato, quando festivitatem dicavit. B. C. V. A. T. L., Romæ SS. b Siricii episcopi et Saturnini. In Aquileia c Valeriani episcopi et confessoris. B. A. T. L., Augustuduno depositio S. Anatoris episcopi.

27. — V KAL. Vacat Bæda.

V. C., In Nicomedia Marcelli, Petri, Serenæ, Victorini [C., Luctorini]. V. C. D., In civitate Bononia

Agricolæ et Vitalis martyrum. A. L., Nicomedia natale SS. Petri, Marcelli [L. om., Marcelli], et Serini; quorum alter pro fide Christi crucifixus, alter fuit capite plexus. Rectius et integrius T. B., Nicomedia natale SS. Marcelli, Petri et Sereni. In Italia civitate Bononia passio SS. Agricolæ et Vitalis; pergit T. solum : Quorum alter fuit pro fide Christi crucifixus, alter capite plexus. In Mediolano natale Joannis, Severi atque Andree. Iidem habentur in L. Sed perperam præponitur : Civitate Bononia passio Agricolæ virginis.

28. — IV KAL. Vacat Bæda.

SMITH NOTÆ.

Iosa. Papebrochius, in Ephemeridibus Græco-Mosis, quas priori tomo Sanctorum mensis Maii præfixit, ad diem 25 mensis Novembris ait : « Hæcater nam Græci, Latini Catharinam appellant. Acta apud utroque quantum habent admirabilitatis, tanto etiam plus difficultatis patiuntur ad obtinendam fidem. Nihilominus levior obijcit molestia circa sacri corporis ad montem Sinai translationem, indubitabilem illam quidem quoad substantiam, sed quoad auctores ejus ac tempus perquam obscuram. Hoc certum, nullam esse sanctam cujus fama cultusque primis post persecutionis sæculis ignotior, celebrior autem ætatibus posterioribus fuerit, non solum in Orientali, sed et in Occidentali Ecclesia. In nostro Belgio haud facile reperias ullam urbem, ac ne oppidum quidem vel municipium, ubi hæc sancta non habeat vel altare, vel templum, etc. »

a Lini. De hoc vide superius, 23 Septembris.

b Siricii. Creatus est Siricius anno 383, Merobaudæ ii et Saturnio coss. Ita Marcellinus, qui etiam sedi ejus tribut annos xv. Mortem S. Siricii papæ consignatum reperimus ad hunc ipsum diem in multis Martyrologiis; in quibusdam vero a Florentino, in

Notis ad Martyrologium S. Hieronymi, ad diem 26 Novemb. memoratis, ejus depositio inscribitur ad vii Kalend. Martii; et in Catalogo veteri a Bollando edita, tomo I Apr., dicitur sepultus vii Kalend. Martii. Verum uterque dies ad aliquam S. Siricii translationem potius referendus est.

c Valeriani. Hic interfuit synodo anno 370 habitæ Romæ episcoporum cxiij. Quorum synodica epistola Græce leges apud Theodoretum, ii, 17, et apud Sozomen., vii, 27. Interfuit etiam synodo Aquileiensi anno 381 celebratæ contra Palladium et Secundianum hæreticos. Hic Aquileiensem Ecclesiam, a Fortunatiano prædecessore suo labefactatam, ab omni labe citissime purgavit, eamque nova propagine optimorum clericorum toti orbi conspicuam reddidit, ita ut Hieronymus in Orientem profecturus, ad fruendum eorum consortio, aliquanto tempore ibi consederit, meritoque de iis in Chronico dixerit : « Aquileienses clerici quasi chorus beatorum habentur. » Habuit successorem æque sanctum Chromatium. Meminit ejusdem Valeriani Rufinus presbyter Aquileiensis, libro i Invect. Baronius in Mart. eum postridie celebrat.

EDITIO COLONIENSIS.

bit Apostolus ad Timotheum : *Trophimum autem reliqui infirmum Meleti*. Hic ab apostolis Romæ ordinatus episcopus, primus ad Arelatem urbem Galliæ illuc ob Christi evangelium prædicandum missus est : ex cujus fonte, ut beatus papa Zosimus scribit, tota Gallia fidei rivos accepit, qui apud eandem urbem in pace quievit, Gregorii papæ, qui rexit Ecclesiam annos decem. Hic constituit in canone a sacerdote dicendum : *Quorum solemnitas hodie in conspectu tuæ Majestatis celebratur, Domine Deus nostra, toto in orbe terrarum, inter quorum nos consortia, et cætera*. Sepultus est in ecclesia beati Petri apostoli. Eodem die sancti Rufi martyris, quem Dominus Jesus Christus cum omni domo sua per Chrysogonum martyrem lucratus est, et cum omni domo sua Diocletianus punitum Christo martyrem fecit. Apud Africam natale sanctorum martyrum Papii et Mansueti episcoporum, qui tempore Vandaliæ persecutionis sub Gensericō rege Ariano, pro fidei catholicæ defensione, candentibus ferri laminis toto corpore adusti, gloriosum agonem consummaverunt. Quo in tempore etiam alii sancti episcopi, id est, Quodvultdeus, Carthaginensis Valeanus, Urbanus, Crescens, et qui vocatur Habetdeum, et Eu-

A stachius, Cresconius et Crescentianus, et Felix, et Hortulanus, et Florentianus, damnati exsilio cursum vitæ suæ consummaverunt. Viennæ sancti Philippi ejusdem urbis episcopi. In Syria Trophimi, Theodoli, Expicati, Eruceri, Eusebii et Julii.

D. III KAL. DECEMB. — Romæ natale sancti Saturnini martyris, et Sisinnii diaconi, sub Maximiano, a quo primo inter alios servos Dei damnati, ad fodiendam arenam, ad faciendas thermas Diocletiani, deinde in carcere diu sunt macerati ; ubi multos gentiles docentes baptizabant, et denuo educti, vincti catenis ac nudis pedibus ante præfectum urbis Laodicium jussi sunt in equuleo levari, et attrahi nervis, et fustibus ac scorpionibus cædi. Quibus etiam postmodum flammam ad latera jussit apponi, et depositos de equuleo capite truncari. Quorum corpora colligens Trason cum Joanne presbytero sepelivit in prædio suo via Salaria. Apud Tholosam natale sancti Saturnini episcopi, qui temporibus Decii in Capitolio ejusdem urbis tentus a paganis, eo quod ad ejus præsentiam omnes dii ipsorum obmutefacti, nullum sacrificantibus possent dare responsum, tauro ad victimam præparato funibus religatus est. Quo vehementius stimulado, a summa

EDITIO BOLLANDIANA.

D., ^a Sosthenis discipuli apostolorum. Et Rufi martyris, cum omni domo sua per ^b Chrysogonum lucrati. Africa ^c Papii et Mansueti episcoporum. B. C. V., In Syria Trophimi, Theodoli, Eucerii. Et alibi [B. C. om. et alibi] Eusebii, Julii. A. L., In Syria. T., In Africa natale SS. Trophimi, Eusebii, Julii. T. L., Et Theodoli martyrum.

29. — III KAL. Romæ S. Saturnini martyris et ^d Sennis et Sisinnii diaconi sub Maximiano : [a quo primo inter alios damnati ad fodiendam arenam ad faciendas thermas Diocletianas, deinde in carcere diu sunt macerati. Ubi multos gentiles docentes baptizabant ; et denuo educti, vincti catenis et nudis pedibus ante præfectum Urbis Laodicium jussi sunt in equuleo levari et attrahi, nervis et fustibus ac scorpionibus cædi, quibus etiam postmodum flammam ad latera jussit apponi, et depositos de equuleo capite ^e truncari]. Quorum corpora cum Joanne presbytero colligens Thrason vir Christianissimus, qui de facultatibus suis martyribus multa ministraverat, sepelivit in prædio suo via Salaria. His in medio certamine positus crediderunt duo milites

^f Papias et Maurus ; qui mox comprehensi a Laodicio et non multo post martyrio coronati sunt. Scriptum in Gestis Marcelli papæ. Eodem die vigilia S. Andreae apostoli.

C Brevius L. : Qui post carcerem in equuleum levati nervis attracti, tandem capite truncati sunt ; quorum corpora, etc.

Florus in A. et T. : Eodem die passio S. ^g Chrysanthi et Dariæ, cum octoginta militibus, qui per S. Chrysantum ad fidem conversi, jubente Numeriano imperatore, pariter sunt interfecti. Chrysantus et Daria, post plura tormenta, post carceres, bestias, et equuleos pariter in foveam missi lapidibus obruti sunt.

Idem Florus in A. T. L. : Tolosa passio S. ^h Saturnini episcopi, qui tempore Decii, Germanici et Grati tentus a paganis ac tauro alligatus, de Capitolio præcipitatur. Nec mora inter primos descensus graduum illius capite colliso, cerebro excusso, et corpore omni membrorum parte lacerato, dignam Deo animam Christus excepit.

SMITH NOTÆ.

^a Sosthenis. Qui fuit de LXX discipulis, et una cum Paulo litteras ad Corinthios scripsit. Euseb., Hist. Eccl. 1, 12. Eum episcopum Colophonis ordinatum tradit Dorotheus in Synopsi ; idque ex Hippolyti libello de LXX discipulis.

^b Chrysogonum. Petrus de Natal. tradit eum exemplo B. Sebastiani martyris ad fidem Christi conversum, et cum omni domo sua a S. Polycarpo presbytero baptizatum ; in veteribus vero Mss. Baronius scribit hunc una cum suis a S. Chrysogono ad fidem conversum.

^c Papii. Potius Papiniani Uticensis episcopi, qui, juxta Victorem Vitacensem, lib. 1 de Persec. Wandal., candentis ferri laminis toto adustus est corpore. Similiter et Mansuetus Uricitanus in porta in-

census est Fornitana, sub Geiserico rege Ariano.

^d Sennis. Potius senis. Senex enim fuit S. Saturninus.

^e Truncari. Via sc. Numentana miliario. Sepulti autem sunt sub die quarto Kal. Decemb., licet hodie coluntur. Vide Acta S. Marcelli apud Bolland. 16 Januarii.

^f Papias. De his, supra, vide 29 Januarii.

^g Chrysanthi. De his vide, supra, die 25 Octob.

^h Saturnini. Greg. Turon., de Glor. mart., lib. 1, c. 48, asserit S. Saturninum ab apostolorum discipulis fuisse ordinatum, dissentiens a seipso in lib. 1 H. s. l., cap. 30, ubi ex ipsiusmet Saturnini Actis, ejus Tolosani episcopatus initium Decio et Grato coss., id est, anno 270, consignat.

EDITIO COLONIENSIS.

Capitolii arce per omnes gradus præcipitatus est, capite colliso, excussoque cerebro, et omni corpore dilaniato dignam Christo animam exhalavit. Cujus corpus in ecclesia digno honore veneratur. Et vigilia sancti Andreæ Apostoli.

E. PRID. KAL. DECEMB. — In civitate Patras provincie Achaie, natale beati Andreæ Apostoli, qui interpretatur *virilis*, vel *decorus*, frater Petri. Hic prædicavit in Scythia, qui ab Egea proconsule comprehensus, cum perseveranter in fide Christi et Evangelio duraret, carcere clausus primum, inde coram proconsule gravissime cæsus, ad ultimum cruce ligatis manibus et pedibus, funibusque toto

A corpore tensus, ut longius cruciaretur, bido inibi supervixit, non cessans ea quæ Dei sunt, populum docere. Cumque hi qui Christo crediderant Domino satis agerent, ut deponeretur, Egeamque ut hoc perficerent, nolentem impellerent, Apostolus Domini circumstante populo, et Egea proconsule, ut solveretur agente, post verba orationis fulgore cælesti fere una desuper circumfusus hora, cum ipso lumine abscedente emittens spiritum perrexit ad Dominum. Cujus corpus Maximilla potentissima matronarum reverenter depositum sepelivit. Apud Sanctonas natale sancti Trophiani episcopi, virtutis viri. Romæ Castuli, Euprepitis.

EDITIO BOLLANDIANA.

B. V. C., Eodem die vigilia S. Andreæ apostoli; qui crucifixus p. B., Et natale SS. Chrysanthii et Darie et Mauri. C., Mauri et aliorum LXII.

30. — II KAL. Natale S. Andreæ apostoli.

Plenius Florus in A. T. L. : In Achaia, civitate

SMITH NOTÆ.

* Videlicet, in civitate Mediolanensi.

DECEMBER.

EDITIO COLONIENSIS.

DECEMBER.

Habet dies xxxi, lunam xxix.

F. KALEND. DECEMB. — Natale sanctorum martyrum Chrysanti et Darie, qui tempore Numeriani, iudice Celerino Romæ passi sunt. Chrysanti pater Polenius vir illustris fuit: hic filium suum cuidam virgini conjunxit, quam ex nobilissimis Romanis fuisse constat; hanc Chrysantus ad fidem Christi convertens, baptizari fecit. Factumque est ut per

Chrysantum multitudo virorum et per Dariam innumerabiles femine ad Christi gratiam confluerent. Præfectus namque Celerinus, comprehensus tradidit Claudio tribuno, qui septuaginta milites ad torquendum dedit, qui nervis crudis eum astringunt, sed mox ligamenta omnia resoluta sunt. Deinde in cippum, ita ut in tertio puncto ejus tibiam coarctarent, eum mittunt, mox ligneus cippus in cinerem resolvitur. Tunc perfundunt eum lotio humano pu-

EDITIO BOLLANDIANA.

4. — KADENDIS. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L. . In Novio deo depositio S. ^a Eligii episcopi et confessoris, qui in palatio Lotharii regis Francorum magna prudentia et religione micans, episcopus factus multa corpora sanctorum removens decentissime tumulavit, virtutibus maximis et signis miraculorum effloruit.

D., Romæ ^b Chrysanthi et Darie martyrum, qui tempore Numeriani, iudice Celerino, Romæ passi sunt. V. C., Interamnia sive Narnii S. ^c Proculi episcopi et martyris. In Torrente [C. Thure] S. Marinæ. V., Ad Ursam pileatum S. Candidæ. A. T. L. B., Romæ natale S. Candidæ. B., Lucii et Marinæ, Amboni, Filati. Novio deo civitate depositio S. Eligii episcopi et confessoris. Natale S. Constantiani.

SMITH NOTÆ.

* *Eligii*. Qui gente Gallus fuit in vico Catalacensi prope urbem Lemovicum, patre Eucherio, matre Terrigia natus, in urbe Lemovica artem aurifabriam aliquandiu exercuit. Anno 653, legatus a Dagoberto rege in Britanniam minorem missus inducias cum Clippiaco duce pepigit, anno 646, quod demonstrat Carolus le Coite, *Annal. Franc. tom. II, ad. an. 640, num. 20, etc.* Episcopus factus Ecclesiis exstruendis et imbuendis fide Christiana Flandris, Frisiis, et Suevis operam dedit. Anno 644, concilio Cabilonensi in interfuit. Anno 650, monasterium virorum Tornaci, puellarum Novio deo condidit, et Ecclesiam Cortracensem S. Martini memorie dicavit. Obiit Kalendis Decembris anno 658, juxta Fagi, in sua Critica historico-chronologica ad an. 663;

D anno 665, ex vulgari calculo, secundum alios vero 963. Acta ejus a S. Audoeno scripta recitat Surrius tom. VI. Vide et Molanum, in *Indiculo sanctorum Belgii*.

^b *Chrysanthi*. De his vide, supra, die 25 Octob. et 29 Novemb.

^c *Proculi*. De Proculo et Ephebo et Apollonio, qui S. Valentinum sepelierunt, vide, supra, 14 Febr. S. Proculus episcopus Interamensis ad Kalendas Januarii refertur a Galesinio et Ferrario; colitur etiam Bononiæ 1 Junii cum altero Proculo milite; Interamne vero 1 Decembris, quod tali die corporis ejus facta translatio fuerat. Vide de S. Proculo inter martyres Interamenses, 14 Apr., apud Acta sanctorum. Baronius, in Notis ad hunc diem, eum alium fuisse conjicit a S. Proculo Interamensi, et Usuardus illum vocat presbyterum.

EDITIO COLONIENSIS.

tentissimo, ut maleficia, iniquant, amittas; sed fe- A tor in suavem odorem mutatus est. Deinde corio recenti vitulino nudum eum constringunt, et ad solem ferventem componunt, sed virtute Domini corium ut erat, molle permansit. Deinde collum, manus ac pedes, catenis ferreis constringentes, recludunt in obscurissimo loco, et statim catenæ solutæ sunt, et magna lux infulsit. Daria vero in publico meretricium lupanari ponitur, sed leo de cavea veniens ad tutelam Domini virtute ei donatur. Qui ingressus cellam, in qua sancta Dei in oratione prostrata jacebat, juxta prosternitur, ut venientes a se repelleret. Dum hæc omnia Celerinus imperatori indicasset, ille jussit eos duci via Salaria in arenario, et vivos deponi, et terra ac lapidibus obrui. Contigit ut ad diem natalis eorum infinita populi multitudo B concurreret: hoc nuntiatum est imperatori, qui jussit ut in introitu cryptæ paries levaretur; ac sic factum est ut omnes dum sacramenta Christi perciperent, martyrii gloriam celebrarent; inter quos erant Diodorus presbyter et Martinianus diaconus, et plurimi clericorum. Ipso die beati Egilii Noviomensis episcopi. Romæ Candidæ, Umboni.

G. IV NON. DECEMB. — Natale sanctæ Vinianæ martyris, beatorum martyrum Fausti et Dafrosæ filia, quæ jubente Juliano imperatore sacrilego tandiu plumbatis cæsa est, donec spiritum redderet; cujus

EDITIO BOLLANDIANA.

Ms. Lætiense hic habet elogium SS. Chrysanthi et C Dariae supra relatum, tum addit: Eodem die adventus sanctarum reliquiarum de urbe Constantino-politana.

2. — NONAS. Vacat Bæda,

Florus in A. et T., primo loco, et in L., sed ad x Kal. Decembris: Cappadocia civitate passio S. Longini militis qui latus Domini lancea dicitur aperuisse. Qui conversus ad fidem cum Christum prædicaret, tentus ab Octavio præfecto, postquam ei dentes ferro contracti sunt linguaque abscissæ, capitalem subiit sententiam.

V., Romæ natale S. Primitivi, Pontiani, Pimini. Alibi Veri, Severi, Januarii. Romæ S. ^a Bibianæ. A. T., Romæ natalis SS. Victorini, Demetrii, et Donatii. T., Et passio SS. Primenti, Pontiani, Dafro-

SMITH NOTÆ.

^a Bibianæ. Fausti et Dafrosæ filia. Quæ jubente C imperatore Juliano tandiu plumbatis cæsa est, donec spiritum redderet. Cujus corpus biduo jussu imperatoris in foro jacuit; tandem raptum a Joanne presbytero, sepultum est in domo, ubi mater et soror ejus Demetria jam sepultæ erant juxta palatium Licinianum Romæ. Ado. De hac in Vita S. Pignenii, 24 Martii.

^b Donnoli. Prædie defunctus est S. Domnolus, et ad eum diem illius festum anniversaria celebritate recolitur a Cenomanensibus. Sed nescio quare hodie memoratur, nisi quod ille, qui prædie colatur, facili errore ad sequentem diem referatur.

^c Claudii. Qui ex persecutore factus est Christianus, cum vidisset Chrysanthum omnia tormenta superantem, et divisisset eum deos gentium apertis rationibus confutantem; nec tantum ipse ad fidem conversus est, sed et Hilaria uxor ejus, et filii Jason et Maurus cum septuaginta militibus; ex quibus

A corpus jussione imperatoris biduo in foro jacuit, tandem raptum nocte a Joanne presbytero, sepultum est in domo, ubi mater et soror ejus Demetria jam sepultæ erant, juxta palatium Licievanum. Romæ natale sanctorum Primenti, Pontiani, Pimini, Dimetri, Jubiani. In Mauritania, Severi, Securi, Januarii, Victorini.

A. III NON. DECEMB. — Tingi metropoli Mauritanix natale sancti Cassiani presbyteri, gloriosi martyris. Item sanctorum martyrum Claudii tribuni, et uxoris ejus Hilarie, ac filiorum Jasonis et Mauri, et sexaginta militum, qui omnes ad prædicationem beati Chrysanthi crediderunt in Christo. Quod ut nuntiatum est imperatori Numeriano, jussit Claudium tribunum ingenti saxo alligatum præcipitem in medio mari dari, milites vero septuaginta, cum quibus Jasonem et Maurum filios Claudii capitali sententia puniri. Erat autem in loco ubi decollati sunt colliculus antiquus, hunc emundantes nocte Christiani, simul in unum omnia corpora sepelierunt via Salaria. Corpora autem Jasonis et Mauri collegit sancta Hilaria, relicta martyr, ubi dum assiduis orationibus vacaret, migravit ad Dominum. In oriente Mecrobi, Claudici et Felicis. In Nicomedia Ambici, Victoris et Julii. In Africa Claudii, Crispini, Magnæ, Joannis, Stephani. In Pannonia sancti Agricola.

C sia, Juliani. L., Romæ natale sanctorum Victorini, Primentii, Pontiani, Dafrosii, Demetii et Urbani. D., Romæ Joviniani et Fausti martyrum. Et Dafrosæ filia. B. Agnetis secundæ. C., Romæ natalis Primenti, Pontiani, Pisinni. Alibi, Securi, Januarii, Vibianæ, Dafrosæ. B., Romæ natale SS. Primiti, Pontiani, Viniani. Cenomanis civitate depositio S. ^b Domnoli episcopi et conf. In Mauritania Securi, Victorini, Fortunati.

3. — III NONAS. Vacat Bæda.

D., Romæ ^c Claudii Tribuni et Hilarie uxoris ejus, et Jasonis et Mauri. B. C. V., In Oriente Meroni, Claudici et Felicis. In Africa Crispinæ, Magnæ, Joannis. B. A. T. L., In Africa natale SS. Crispini, Magni, Joannis. T. L., Et Stephani martyrum. B., Stephani, Victoris, Martini. In Bononia SS. Agricola et ^d Cassiani.

C Claudium jussit Numerianus imperator ingenti saxo alligatum in flumen præcipitem dari, milites vero et filios ipsius Claudii capitali sententia puniri. Beata autem Hilaria cum filiorum corpora sepelisset, ad eorum sepulcrum orans paulo post a paganis tenta migravit ad Dominum. Eorum res gestæ juxta habentur Actis SS. Chrysanthi et Dariae apud Surium, tom. V, die 25 Octob., et apud Petr. de Natal.

^d Cassiani. Hic non Bononiæ, sed Tingi metropoli Mauritanix Tingitanæ passus est. Qui exceptoris officium ducerens, tandem cœlitus inspiratus, execrabile duxit Christianorum neci deservire; unde renuntians eidem officio, sub Christiana confessione triumphum meruit obtinere martyrii; cujus corpus in præfata civitate tumultum inde processu temporis ad civitatem Inolensem translatum est. PETR. DE NATAL.

EDITIO COLONIENSIS.

B. PRID. NON. DECEMB. — Romæ natale sancto-
rum martyrum, Simphronii et Olympii, temporibus
Valeriani et Gallieni imperatorum. Hic Simphronius
traditur Olympio tribuno, ut ab eo facultates Nemesii
requireret, sub pœnarum examinatione: qui
interrogatus a præfecto respondit: Si facultates
quæris Nemesii domini mei, jam eas tradidi Christianis
pauperibus, quoniam ipsius erant; si autem
sacrificium me offerre compellis, sacrificio Christo
Jesu Deo meo sacrificium laudis. Iratus Olympius,
fecit eum extendi in catasta et fustibus mactari,
deinde simulacrum Martis aureum una cum tripodâ
deferri. Quod statim ad verba Simphronii liquefactum
sicut lutum. Hoc videns Olympius cum uxore
et a Exuperia, et filio Theodolo, prostraverunt se ad
pedes Simphronii, agentes pœnitentiam. Vocatusque
beatus Stephanus papa, venit nocte ad domum
Olympii, baptizavit eos, et omnes qui crediderunt
in domo Olympii. Quod dum prædicti audirent im-

peratores, miserunt ut adducerentur. Simphronius
namque adducitur ferreis vinculis onustus, nudusque
ac capistratus, cum Olympio et uxore et filio.
Gallienus dixit Olympio: Adhuc differo pœnarum
tibi inferre supplicia, quia de tua conscientia dubius
sum. Olympius respondit: Ego quidem non feci
quasi Olympius, sed quasi impius et crudelis: pro
quibus pœniteo commissis, et effundo lacrymas in
conspectu cui credo vivo et vero. Tunc data est
sententia, ut igne consumerentur. Ducti sunt itaque
ante statuam Solis, fixisque in terram stiptibus, ligatis
manibus devincti sunt, ac in congerie samentorum
spinarumque ignis est suppositus, statimque
in ipso ignis initio gratias Christo decantantes
emiserunt spiritum; quorum colligens sanctus Stephanus
episcopus corpora sepelivit. Item Eraclii,
Christiani, Pudenti.

C. NON. DECEMB. — In Africa apud Coloniam
Thebestinam natale sanctæ Crispinæ, quæ tempore

EDITIO BOLLANDIANA.

4. II NONAS. Vacat Bæda.

D., Romæ a Symphronii et Olympii, b Exuperii
et Theodoli martyrum a B. Sisto translatorum II NONAS
Decembris, quando eorum festivitas agitur. C. V., S. c
Barbaræ virginis, d Eraclii, Christiani, Pudentii,
Victoris. Et in Laudicia Felicis. A. T. L., In
Laudicia natale SS. Felicis, Eraclii, et Prudentii
[T., Pudentii]. Eodem die Aurelianus in loco qui

vocatur Floriacus illatio corporis S. Benedicti
abbatis et monachi. Addit T.: Cujus adventu ferunt
illic arbores floruisse. A., Apud Antiochiam passio
S. Barbaræ virginis. L. et T. eandem habent omissis
loco. B., Romæ Barbaræ virginis, Pudenti. In Laodicea
metropoli, Felicis, Merobii.

5. — NONIS. Vacat Bæda.

B., Natale S. † Dalmatii martyris. V. S., † Sabæ

SMITH NOTÆ.

* Symphronii. De his vide 26 Julii.

b Exuperii. Rectius Exuperiæ.

c Barbaræ. Quæ temporibus Maximiani passa est
pro Christo. Nam pater ejus nomine Dioscorus, ipsam
filiam suam unicam, eo quod nollet nubere, et deos
falsos colere, multis tormentis affligebat; novissime
vero præcepto præsidis a suo patre decollata est, et
completum est martyrium ejus in bona confessione
cum S. Juliana. In auctoribus de loco martyrii ejus
magna est discrepantia, his in Tuscia, illis Nicomedie,
plerisque Æliopoli eam esse passam tradentibus.
Baronius Nicomediam fuisse locum certaminis
arbitratur, et non ad Maximiani tempora, sed potius
ad tempora Maximini qui Alexandro successit eam
refert.

d Eraclii. Rectius forsitan cum Hieron. Martyrol.
Heraclia, quæ est loci nomen potius quam martyris.

e Benedicti. De prima translatione in Floriacum
supra agitur, die 11 Julii. Postquam autem corpus
S. Benedicti apud Floriacum depositum est, varias
sedes mutavit. Nam ingruente Normannorum clade,
per Burundiam huc illic prout tempestas ferebat
deportatum, Aurelianis in Ecclesia S. Aniani aliquo
tempore consepit, donec, rebus pacatis, Floriacum
relatum est. Duplicem a priscis auctoribus hujusce
festi causam repetere licet, quarum altera quodammodo
primaria, altera secundaria dici potest. Primaria
ex Adelberto, Adrevaldo, S. Odone abbate,
aliisque profertur, nimirum tumulatio S. Benedicti
in basilica S. Mariæ die hoc facta. Quippe cum S.
Benedicti corpus ex monte Cassino translatum in
monasterium Floriacense in oratorium S. Petri
depositum fuisset; in eo tandiu mansit, donec ei
congrua sedes in ecclesia S. Mariæ pareretur, ubi tandem
collocatum fuisse pridie Non. Decemb. narrat
Adelbertus monachus, et Almoius post eum, in libello
de Translatione S. Benedicti. Porro tumulationis
dies ab eo tempore celebrata est tum Floriaci,

C tum in plerisque Gallie monasteriis. Secundaria
causa est relatio seu illatio corporis S. Benedicti ex
urbe Aurelianorum in monasterium Floriacense,
quæ circa principatum Carolomanni circa an. 885
facta est. Hæc festivitas quæ sub nomine tumulationis
celebratur, postea illationis nomen obtinuit,
et tumulationis antiquioris celebritatis memoriam
obscuravit. Vide de hac illatione in Mabillonii sæculo
iv, part. II.

f Dalmatii. Qui de Italia fuit oriundus patre senatore,
et primum Albæ, deinde Ticini prædicavit, ubi
episcopus constitutus est. Deinde ad Gallias
transiens, plurimos ad fidem convertit; et posthæc,
dum ad suam rediret Ecclesiam, juxta flumen Ticini
ab infidelibus captus, et in cerebro gladii percussus,
martyrium complevit. PETRA. DE NATAL. Baronius, in
Mart., eum Papæ passum scribit.

g Sabæ. Ex Mutalasca vico apud Cappadocas satis
obscuro nobilioris conditionis parentibus Joanne et
Sophia orti. Qui natus est anno 439, Puer adhuc
institutum monasticum in patria sua amplexus, xviii
annos natus in Palæstinam venit. Mansit in cœnobio
annis 17. Anno 484, ætatis 45, presbyterii ordinem,
et magnæ Lauræ præfecturam in se suscepit. Anno
501, dedicatio novæ ecclesiæ Deiparæ Virginis a
S. Saba abbate constructæ ab Elia episcopo Jerosolymitano
peracta est primo Julii, indictione nona,
agente magno Saba annum ætatis 63. Anno 511,
S. Saba ab Elia episcopo ad imperatorem Anastasium
legatus missus est, et obtinuit ab imperatore
Eliam sua sede non dimovendum. Recte consignat
hoc anno Baronius mortem S. Sabæ abbatis, quam
Cyrillus monachus in ejus Vita, die 5 mensis
Decemb. decima indictione, accidisse notat. Hanc
Cyrilli Vitam Græcæ et Latine publicavit Cotelerius
in Monument. Ecclesiæ Græcæ. Ipsius corpus
Venetias translatum tradit Baronius in Notis ad
Martyrologium.

EDITIO COLONIENSIS.

Diocletiani et Maximiani cum sacrificare nollet, jussu Anolini proconsulis decollata est. Item natale sancti Dalmatii martyris, et sanctorum Crispini, Felicis, Julii, Potamiæ, Grati et aliorum septem, et Zeloti, Fortunati et Gatti.

D. VIII Idus Decemb. — Natale sancti Nicolai Myrensis Ecclesiæ metropolitani episcopi. Apud Africam sanctarum Dionysiæ, Dativæ, Leontis, Æmiliani medici, et religiosi viri nomine Tertii, Bonifa-

EDITIO BOLLANDIANA.

monachi. C. V., In Africa, Humitis, a Felicis, Julii, Potamiæ, Victoris. C. S., Sabæ et aliorum viginti. V., Et alii octo. A. T., In Africa natale sanctorum Felicis, Julii, Potamiæ, Privati, Fulgentii, et S. Crispini martyrum. L., In Africa natale SS. Felicis, Privati, Fulgentii et alii septem. Et S. b Crispinæ virginis. B., In Africa natale SS. Humilii, Felicis, Julii, Potamiæ, Crispini, Trophimi, Eucarpionæ. Et alibi S. Sabæ confessoris.

6. VIII Idus. Vacat Bæda.

D. S., c Nicolai episcopi Myrorum Lyciæ, B. C. V., Sancti Nicolai episcopi. In Africa Zetuli [B., Zeloti], Fortunati, Gaiithi [B. om. Gaiithi], Hermogenis et Rogati. A., In Africa natale sanctorum Rogati, Er-

A cii, Servii, Victricis et Majorici adolescentis, qui omnes persecutione Vandalica sub Hunerico Ariano rege, pro confessione catholice fidei, et ne ab Arianis rebaptizarentur, gravissimis et innumeris suppliciis excruciatii, confessorum Christi numero sociari meruerunt; e quibus Majoricus cursum palmiferum in certamine consummavit

E. VII Idus Decemb. — Apud Alexandriam beati Agathonis martyris. Qui cum esset militaris, et as-

mogenis et Fortunati. Eodem die depositio S. Nicolai confessoris, per quem Dominus miracula operari dignatus est præclara. T., Depositio S. Nicolai episcopi et confessoris. In Africa natale SS. Rogati, Hermogenis et Fortunati. In Asia majore natale SS. Zeloti, Zeculæ, Agatii et Fortunati. L., In Asia majore natale SS. Zeloti et Fortunati. Et in Mirensium civitate S. Nicolai episcopi.

7. — VII Idus. Vacat Bæda.

C. V., Natale S. Ambrosii confessoris. Spoletum S. o Savini. C., episcopi et martyris. Idem, sed absque loco, habentur in B. D., Alexandria t Agathonis martyris et militis. B. A. T. L., Antiochia civitate natale SS. Polycarpi et Theodori. Romæ

SMITH NOTÆ.

a Felicis. Hi passi sunt Thaguræ in Numidia.

b Crispinæ. Quæ temporibus Diocletiani et Maximiani, cum sacrificare nolisset, jussu Anolini proconsulis decollata est. Passa est apud Coloniam Thebestinam. Erat autem Thebeste in Numidia. Anton. Itiner. In S. Crispinæ solemnitate exposuit Augustinus psalmum cxxxvi, et meminit ejusdem de verbis Domini sermone 53.

c Nicolai. Hic Patara in Lycio natus est, et bonis litteris institutus, ab avunculo suo Nicolao monasterio quod sub sacra Sion nomine construxisset præfectus est. Flagrans autem visendæ Palæstinæ desiderio, peregrinationem ad sancta loca suscepit. Ubi cum moratus esset, quantum par fuit, in patriam reversus est; sed non multo post cœlitus, ut fertur, admonitus Myras commigravit, et populo Myrensi, quorum episcopus nuper defunctus esset, commendatus, iis unicus est in episcopum; et cum æstuaverit Diocletianea clades sævissima, in custodiam ductus est, sed Constantino Christianis rem restituente, in libertatem vindicatus est. Niceno concilio interfuit. De eo etiam inter plura miraculorum insignia, illud memorabile fertur, quod imperatorem Constantinum, ab interitu quorundam, longe absens ad misericordiam per visum monitis deflexit et minis. Defunctus Myris sepeliebatur. De eo vide Surium, tom. VI.

d Ambrosii. Origine Romani, ortu Galli; qui patrem habuit Ambrosium tunc temporis Galliarum prætorio præfectum. Omni litteraturæ genere politus, causas in auditorio præfecturæ prætorii tanta eloquentia egit, ut Probus prætorii præfectus eum sibi consiliarium æsciverit, mox etiam insignia consularia ei detulerit, commissis ipsius regimini Liguria et Æmilia provinciis. S. Ambrosius provinciam ingressus, Mediolani lares fixit, donec, anno 374 mortuo Auxentio ejusdem urbis episcopo, et de novi episcopi electione acriter contententibus hinc Catholicis, inde Arianis, tandem cum subito vox quasi infantis in populo audita est: Ambrosium episcopum! voci acclamarunt omnes. Resiliit Ambrosius et fuga sibi consultit, tandem precibus fatigatus, manus dedit. Episcopus factus bona divendit, et se studiis theologicis totum dedit. Circa ann. 374, barbaris gentibus in imperium Romanum irruptentibus, in Lilyricum fugit, qua occasione usus Romam etiam petiit.

Anno 380, freudentibus frustra Arianis Anemmium Sirmii episcopum constituit. Anno sequenti synodo Aquileiensi præfuit. Anno 385, missus a Valentiniano ad Maximum Britannum, auctoritate sua effecit ut tyrannus in Transalpinis provinciis se contineret; et gentiliū causam agente Symmacho in certamine de ara Victoriæ restituenda, eloquentia sua et causæ veritate ei adeo superior fuit S. Ambrosius, ut Symmachus non modo causa exciderit, sed et paulo post urbe pulsus est. Ariani etiam, licet Justin e Augustæ filique Valentiniani patrocinio freti, et, anno 386, poscentes ut basilicæ iis traderentur, Ambrosio sese iis viriliter opponente voto exciderunt. Tertio post hæc anno facta est barbara Thessalonicensium cædes Theodosii jussu perpetrata, quem proinde ad Ecclesiam prius admittere recusavit, quam longam pœnitentiam peregisset. Anno 392, Valentiniano Arbogastis insidiis sublato, et Eugenio tyrannidem arripiente, Ambrosius relicto Mediolano Bononiam se recepit, inde ad Faventiam profectus, tandem Florentiam; unde victo mox Eugenio, domum rediit. Exacto quadriennio, obiit anno 397, vel anno sequente, ut Bollandus scribit in exercitatione singulari de anno et die mortis S. Ambrosii.

e Savini. Baronius, in Annalibus, scribit S. Savinum anno 301 passum; sed nulum hoc anno de persecutione Christianorum promulgatum edictum, sed tantum in milites sævitum. Quare martyres, de quibus Baronius ante annum 303, passi non sunt. Certe in Passione S. Savini, cujus fragmentum edit Baronius, et quam integram ex Codice ms. Colbertino publicavit Baluzius, nulum temporis character exstat ex quo certam anni rei gestæ notitiam eruere possimus; ideoque recte Baluzius martyrium illud cum anno 303, quo revera persecutio decreta, copulavit. Subjungit in Notis Savinum Spoletii quidem martyrium fecisse, sed episcopum Assisiensem non exstitisse, cum in Actis ejus solum dicatur captus in civitate Assisinati, et in eodem loco custodiæ mancipatus cum duobus diaconibus et multis clericis cum eis, et sine additione tam diu cæsus quo usque deficeret. S. Savinus colitur variis locis et diebus, ut tradit Ferrarius in Notis ad Cataloger.

f Agathonis. Vel Agathonis. Hic cum quidam sub Decio ad supplicium ducerentur, astabat et contu-

EDITIO COLONIENSIS.

sisteret ubi beati martyres laetabantur, inter quos erat Julianus et Eunus in Domini Jesu Christi confessione perdurantes, et quosdam volentes etiam illudere mortuis cadaveribus martyrum, prohiberet, clamor adversus eum totius vulgi extollitur. Offertur judici fortissimus miles jam Domini, et nunquam se inferior factus in confessione persistens, capite pro pietate damnatur. Apud Sanctonas beati Martini abbatis, discipuli sancti Martini Tironicæ urbis episcopi, qui in monasterio quod ædificavit, in pace quiescit. In Antiochia natale Polycarpi et Theodori. Eodem die octava sancti Andreæ.

F. VI Idus Decemb. — Conceptio sanctæ Mariæ perpetuæ virginis. Romæ natale sancti Eutychiani papæ, qui rexit Ecclesiam annum unum, et sub Aureliano imperatore martyrio coronatus, sepultus est in cœmeterio Callisti, qui et ipse per diversa loca trecentos quadraginta duos martyres manu sua sepelivit. Hic constituit fruges super altare tantum fabas et uvas benedici. Apud Alexandriam beati Macharii sub Decio, qui gente Libycus, cum multis verbis a iudice ad negandum suaderetur, et eo majore constantia fidem suam profiteretur, vivus ad

EDITIO BOLLANDIANA.

depositio S. Eutyciani [B., Curationi] episcopi. Postremo huc deest locus in Lactensi. C., Romæ Eutyciani.

8. — VI Idus. Vacat Bæda.

D., Romæ^a Eutychiani papæ et martyris, qui manu propria trecentos quadraginta duos martyres sepelivit. C. B. V. A. T. L., Romæ S. Eusebii episcopi et Urani presbyteri, et Successi episcopi. In L. deest Eusebius: in T. et A. locus; additur in T.: Ac natale S. Sabini. In V., Depositio Eutyciani episcopi. A. T. L., Conceptio S. Mariæ matris Domini.

9. — V Idus. Vacat Bæda.

meliam inferentes propulsi; conclamante igitur adversus eum populo in jus adductus est, et cum in eo certamine pietatis se strenue gessisset, securi percussus est. Ado.

^a *Eutychiani*. In Chronico Damasii legitur: « Eutychianus annis octo, mensibus undecim, diebus tribus. Fuit temporibus Aureliani a consulatu Aureliani III et Marcellini usque in diem VII Idus Decembris, Caro II et Carino consulibus. Aurelianus III et Marcellinus anno 275, Carus et Carinus anno 283, magistratum gessere. » Quare cum Eutychianus die 7 Decemb. anni 283 e vivis excessit, recte dicitur sedisse annos octo, mensibus undecim, diebus tribus, ejusque initium die 5 Januarii anni 275 omnino contigit. In Mart. Hieronymiano ad diem octavum Decembris legitur: « Romæ Eutychiani; » forsau igitur in eo Martyrologio non dies mortis hic, sed sepulturæ memoratur. Recte Papebrochius, ex eo quod in auctiori Chronico veterum pontificum, Anastasio aliisque legatur Eutychianum VI vel VIII Kal. Augusti fuisse depositum aut sepultum, colligit diem natalem pontificum Romanorum alibi quam in præfatis auctoribus querendum, eisque hanc scribendi ansam præbuisse, elevationem vel translationem aliquam factam tali die sæculo V, sub Innocentio I, cum is in cœmeterio Calixti ædificavit insignem S. Sebastiani basilicam ad Catacumbas, super Platoniam, sub qua SS. Petri et Pauli corpora diu

ultimum jubetur exuri. In civitate Verona natale sancti Zenonis martyris.

G. V Idus Decemb. — Natale sanctæ Leocadiæ virginis, quæ tempore Diocletiani et Maximiani a præfecto Hispaniarum Daciano, apud Toletum dira carceris custodia macerata est. Ubi cum gravissimos beati Eulaliæ, et reliquorum martyrum, qui a Daciano interficiebantur, audisset cruciatus, genibus in oratione positis, impollutum Christo spiritum reddidit. Ipso die beati Cypriani abbatis Petragorici magnificæ sanctitatis viri. In Africa natale Petri, Successi, Primitivi, Publicini et aliorum viginti. Treveris depositio sancti Eucharii episcopi et confessoris.

A. IV Idus Decemb. — Romæ sancti Melchiadis papæ, qui sedit in episcopatu annos tres, sepultus est in cœmeterio Callisti. Hic constituit ut die Dominico, aut feria quinta nullus jejunaret, quia ipsos dies pagani, quasi sacro jejunio celebrant. Et hic constituit, ut ex consecratu episcopi, oblationes propter hæreticos per ecclesias dirigerentur. Apud Emeritam Hispaniæ civitatem natale sanctæ Eulaliæ. Quæ cum esset annorum tredecim, jussu Daciani

C. V., Natale^b Syri [C., S. Sisinni] confessoris de transmigratione. In Africa Petri, Successi [C. om. Successi]. D. et L., S. Leocadiæ virginis quæ tempore Diocletiani et Maximiani a præfecto Hispaniarum Daciano apud Toletum dira^c carceris custodia macerata est. A., Antiochia natale SS. Geronti, Valentini et Ermogenis. T. L., Antiochia natale SS. Geronti, Valentini, Silvanæ, Donatæ, Agnillæ. T., Et Ermogenis. Et passio S. Leocadiæ virginis. Ipso die S. Sirici episcopi. B., In Africa SS. Petri, Successi, Basini, Porphyrii, Urbani. In Africa SS. Generati, Polentiæ, Silvanæ, Valentinæ, Felicis et Eutyciani.

10. — IV Idus. Natale S. ^d Eulaliæ virginis in Bar-

SMITH NOTÆ.

jacuerunt. In Martyrologio Romano Eutychianus dicitur passus sub Numeriano, cujus martyrii testem, cum nullum neque in Annalibus neque in Notis ad illud Martyrologium afferat Baronius, et Eutychianus non in Indiculo depositionis martyrum apud Bucherium, sed in Indiculo depositionis episcoporum ponatur, hic sanctus pontifex inter confessores numerandus videtur. Certe uterque Indiculo Constantio Constantini Magni filio Imperante scriptus omnibus Martyrologiis antiquior est, ideoque ei magna fides est habenda. Decretales quæ Eutychiani nomine circumferuntur, supposititiæ sunt.

^b *Syri*. Hunc S. Herimogoræ discipulum tradunt, ab eoque ordinatum episcopum et Papiam directum fuisse, tandemque obiisse cum LVIII annos episcopatu gerendo consumpsisset, et dum annum ageret duodecimum supra centesimum. SURIVS, tom. VII. PETR. DE NATAL.

^c *Carceris*. Ubi cum in persecutione Diocletiani gravissimos B. Eulaliæ et reliquorum martyrum qui a Daciano interficiebantur vidisset cruciatus, genibus in oratione positis spiritum reddidit. USUARD., Ado. Plura de ipsa in Breviario Toletano, ubi sacro hymno ejus Acta canuntur.

^d *Eulaliæ*. Hujus animum Donatus presbyter primis fidei Christianæ elementis studiose imbuat Marcioni, Emeritæ passa est et sepulta anno 303. PRUDENTIUS, hymn. 3, *Ἐπι στυφάνου*.

EDITIO COLONIENSIS.

præsidis, plurima tormenta perpessa, novissime in equuleo suspensa et exungulata, faculis ardentibus ex utroque latere appositis, hausto igne spiritum reddidit, et cernentibus Christianis in specie columbæ niveæ ejus anima cœlum petiit. Cujus corpus per triduum jussu præsidis pependit in ligno. Sed cui non humana fuerant, divina sunt concessa munera. Nam nix desuper puellæ corpus aspersit, ut quod ex utraque parte appositus ignis ardoris sui incendio conflagraverat, nivali candore coopertum divina gratia dealbaret. Sicque a Christianis reverenter ablata, et devotione debita sub sacro altari deposita, miraculorum gratia illustratur. Apud præfatam urbem passio sanctæ Julię, quæ fuit convirginalis beatæ Eulalię, quæque illi ad passionem properanti individua comes et sodalis adhæsit. Item apud Hispalim civitatem, sanctorum martyrum Carcophori presbyteri, et Abundii diaconi, qui persecutione Diocletiani, sub iudice Martino in confessione Christi primo fustibus crudelissime cæsi sunt, deinde in carcerem, negato cibo et po u, retrusi; unde per angelum ducti, et verbum Dei prædicantes iterum

tenti sunt, et ora ipsorum lapidibus contusa, rursumque equuleo torti, et post hæc diu in carcere macerati, novissime gladio sunt percussi. Viennæ sancti Sindulfi episcopi et confessoris.

B. III Ibus DECEMB. — Danielis prophetæ. Romæ Damasi papæ, qui rexit Ecclesiam annos decem et octo, nienses tres, dies duos. Hic constituit ut Psalmi diu noctuque canerentur per omnes ecclesias. Hic multa corpora sanctorum requisivit, et invenit, quorum memoriam etiam versibus declaravit. Item Romæ natale sanctorum martyrum Pontiani, Prætextati atque Tarsonis, qui potens et locuples de facultatibus suis cum esset Christianus, sanctis martyribus in carceribus et in metallis damnatis, victum ministrabat, per beatum Sisinnum et Cyriacum, non post multo et ipse tentus a Maximiano palmam martyrii cum duobus aliis percipere meruit. In civitate Ambianis Galliæ, sanctorum martyrum Victorici et Fusciani. In Hispania sancti Eutychie, cujus gesta habentur, et sancti Gentiani martyris.

C. PRID. Ibus DECEMB. — Sanctorum martyrum Hermogenis, Donati et aliorum viginti duorum.

EDITIO BOLLANDIANA.

celona civitate Hispaniæ, sub Daciano præside quæ cum esset tredecim annorum, post plurima tormenta, decollata est, et resiliente ab ea capite, columba de corpore ejus exire visa est.

T. Ipso die S. Valeriæ virginis et martyris. B., In civitate Arvernens natale S. Agricolæ.

11. — III Ibus. Natale S. Damasi papæ.

Florus in A. T. L.: In Gallia civitate Ambianis passio SS. Gentiani, Victorici, et Fusciani, qui Victoricus ac Fuscianus a Roma egressi, verbum vitæ pluribus nuntiantes tempore Maximiani circa Ambianis a Rictiovaro præside comprehensi, prius ferro

manibus post tergum vinctis in carcere sunt reclusi, deinde in naribus et auribus eorum sudibus immixtis, et clavis in capitibus transfixis, decollati sunt. In quos spiritu irruente, manibus capita propria ad hospitium B. Gentiani martyris usque portantes, ibidem requieverunt.

B., In Alexandria Sammoni et Emeriti. In Antiochia SS. Zosimi, Pauli, et Cyriaci. In Gallia civitate Ambianense natale SS. Victrici et Fusciani martyrum. A. et T., Et Prætextati.

12. — II Ibus. Vacat Bæda.

V. B. D. A. T. C., Natale SS. Hermogenis et

SMITH NOTÆ.

^a *Valeriæ.* Hæc colitur Lemovicis in Gallia. Ex Kal. et monum. Ecclesiæ Lemovicen. Ferrarius, in catalogo generali, scribit eam fuisse discipulam S. Martialis primi episcopi, ab eo ad fidem conversam, et tandem capite truncatam, quod nuptias Stephani ducis respuisset. Ejus corpus nunc in Cambonensi cœnobio Lemovicen. diœces. asservari dicitur. Hæc die colitur ejus memoria, qua martyrium passa est sub Claudio imp. In Romano Martyrologio pridie colitur.

^b *Damasi.* Qui fuit Antonii cujusdam filius, gente Hispanus, patria ex Mantua Carpetanus, quem tamen alii Tarraconensem, alii ex Lusitanis Igeditanum fuisse volunt: Ecclesiæ Romanæ sub Liberio diaconus, deinde presbyter, denique episcopus anno 366 constitutus, alia interim factione Ursinum sive Ursicinum diaconum Romæ episcopum ordinante. Magna utrinque contentione, et multo sanguine res acta est, adeo ut uno die, notante Ammiano, cxxxvii cives occisi sunt. Quin etiam diu in Ursicini partem immani crudelitate Damasus sæviebat, si vera narrant Faustinus et Marcellinus in præfatione quam Libello precum præmiserant, Victo demum Ursino, Damasus sedem quietam tenuit. Circa an. 369, habita Romæ synodo, Auxentium Mediolanensem et concilii Ariminensis Acta damnavit; fidemque Nicænam confirmavit. Anno 375, aliam Romæ synodum habuit, cui interfuit Petrus Alexandrinus epi-

scopus, in qua Apollinarem ejusque discipulum Timotheum ob hæresim deposuit. Anno 381, concilii Constantinopolitani Patres ad synodum Romæ congregandam invitavit. Damasus obiit anno 384, ut testatur Prosper in Chronico, et evincit epitaphium Siricii ejus successoris. Hoc tamen in dubium revocat Papebrochius in Conatu chronico-historico ad Catalogum pontificum, quod Marcellinus in Chronico Siricii initium sub præcedentis anni consulibus consignet. Sed Marcellinus in hujus sæculi rebus referendis ita frequenter in chronologiam peccat, ut mirum non sit in Siricii exordio statuendo errasse. Hieronymus in Martyrologio depositionem Damasi ad x Dec. refert; auctius vero Chronicon veterum pontificum, et Catalogus a Papebrochio publicatus, cujus titulus: *Nomina apostolorum*, et noster Bæda die xi Decemb. accidisse dicunt. Qua ex diversitate constare videtur Damasum die decima Decemb. ad Deum migrasse, et postridie sepulturæ mandatum esse apud viam Ardeatinam in basilica quam ipse considerat.

^c *Prætextati.* Hic una cum Thrasone et Pontiano, et aliis multis sine numero Romæ sub Maximiano capitalem jussi sunt subire sententiam. PETR. DE NATAL., Hieron. Martyrolog.

^d *Hermogenis.* Hos in paludem quamdam esse demersos, ac sic martyrium consummasse, habetur in Thesaurio concion., tom. II.

EDITIO COLONIENSIS.

Apud Alexandriam beatorum martyrum Epimachi et Alexandri, qui multo tempore et magnis cruciatibus vincolorum et carceris torti, ignibus ad postremum consumi jubentur. Item sanctarum quatuor mulierum, Ammonariæ, Mercuriæ, Dionysiæ; et item aliæ Ammonariæ, quæ dum nimia constantia uterentur apud iudicem, et ille erubesceret vinci a feminis, inauditis tormentorum generibus toleratis, finem omnium ferro cædente suscipiunt, gloriose apud Alexandriam sepultæ.

D. IDUS DECEMB. — Apud Syracusas Siciliæ civitatem sanctæ Lucie virginis et martyris, quæ passa est persecutione Diocletiani et Maximiani sub Paschasio consulari. Hæc nobilissima Syracusanorum, postquam omnia sua quæ de parentibus ei remanserant, pauperibus, viduis, orphanis, peregrinis, et Deo servientibus distraxit, a sponso suo, quod esset Christiana, Paschasio delata, impellebatur ad sacrificandum dæmonibus. Quæ cum nullo modo consentiret, traditur lenonibus, ut populum ad castitatem ejus invitarent, et tandiu deluderetur, donec

EDITIO BOLLANDIANA.

Donati. V. B. C. D., Et aliorum viginti duorum. D., Apud Alexandriam a Epimachi et Alexandri; qui cum multo tempore in vinculis et cruciatibus carceris torti et confecti perdurassent in fide, ignibus ad extremum jubentur consumi. L., In pago Vimmo T. A., Deposito S. b Walerici. L., Episcopi. T., Confessoris. A. T., In Hispaniis S. c Eulaliæ et alterius virginis nimium tortæ.

13. — IDIBUS. Natale S. Lucie virginis de Syracusis sub Paschasio consulari: quam cum lenones corrumpere, jubente Paschasio, vellent, nullatenus eam movere potuerunt, nec funibus additis aut boum paribus plurimis; picem, resinam, fervens oleum, nihil læsa suscepit. Tandem gladio in viscera merso, percussa, nec tamen mortua est, donec venientibus sacerdotibus, communionem dominici cor-

SMITH

^a *Epimachi*. De his vide Euseb., vi, 41. Græci de Epimacho agunt natalem diem pridie Kal. Novemb., ejus vero translationem Constantinopolim faciam recolunt v Idus Martii.

^b *Walerici*. Qui fuit Arvernensis. Vixit monachus in monasterio Autumo et Antissiodori, dein Luxovii. A rege Clotario cum consensu Ambianensis episcopi locum Leuconaus in pago Witmacensi ad habitandum accepit, ubi monasterium construxit. Obiit hodie et quidem die Dominico, vivente rege Clotario, anno Christi 622. Duplici alia celebritate colitur idem sanctus in suo monasterio: nempe Kal. April., quo die in Romano Martyrologio locam habet, commemoratur ejus translatio a Bercundo Ambianensium episcopo facta e capella in qua ipsius corpus sepultum fuerat in ecclesiam monasterii principalem; alia celebritas incidit in diem secundam Junii, quando ejusdem corpus ex Bertiniano monasterio relatum est per Hugonem Capetum anno 981. Vide ejus Vitam in Mabillonii sæculo II Act. Ben. Non recte dicitur episcopus.

^c *Eulaliæ*. Vide, supra, iv Idus hujus mensis.

^d *Autberti*. S. Autbertus refulsit temporibus Dagoberti regis. Sub eo Hannonia mirabiliter in Christiana religione cepit florere; habuit enim in ea di-

scipulos Landelinum abbatem Crispinii, Vincentium Madelgarium comitem, et conjugem ejus S. Walde- trudem. Obiit Cameraci circa an. 668, et sepultus est extra muros in S. Petri ecclesia, quæ ampliatas mœnibus nunc est intra muros, S. Autberti abbatia. Vide ejus Vitam apud Surium, tom. VI.

E. XIX KALEND. JAN. — Apud Antiochiam sanctorum martyrum Drusi, Zosimi, Arsenii et Isidori atque Theodori. Apud Alexandriam beatorum martyrum Heronis, Dioscori, qui sub Deciana persecu- tione variis tormentis dilaniati, novissime ignibus sunt traditi. Item beati Lupicini Viennensis Eccle- siæ octavi episcopi. Apud Cyprum natale sancti Spiridonis episcopi admirandæ beatitudinis viri, qui unus fuit de illis confessoribus, quos Maximianus dextris oculis effossis, et sinistro poplite succisso,

poris et sanguinis accepit. Passa est tempore Diocle- tiani et Maximiani.

Deest hoc ultimum Lætiensi Ms. Atrebatense in principio contractus: Quæ cum sub Paschasio picem, resinam et fervens oleum illæsa suscepisset.

A. T. L., Ipso die in Gallia Cameraco civitate de- positio S. d Autberti episcopi et confessoris. A., Per quem Dominus miracula operari dignatus est præ- clara. T., Eodem die depositio S. e Judoci confesso- ris. L., Et natale S. f Odiliæ virginis; quæ cæca nata, sed a Deo curata, et de sacro fonte a tribus episcopis suscepta fuit. V. C., Alibi Leocandidi [C., Locandi] confessoris et Valentini. B., Ravennæ na- tale SS. Valentini et Leuchadi confessorum. Me- diolano, passio SS. martyrum g Gervasii et Protasii.

14. — XIX KAL. JAN. Vacat Bæda.

NOTÆ.

scipulos Landelinum abbatem Crispinii, Vincentium Madelgarium comitem, et conjugem ejus S. Walde- trudem. Obiit Cameraci circa an. 668, et sepultus est extra muros in S. Petri ecclesia, quæ ampliatas mœnibus nunc est intra muros, S. Autberti abbatia. Vide ejus Vitam apud Surium, tom. VI.

^e *Judoci*. Quo anno S. Judocus obierit, incertum est. Judicael Britannicæ minoris rex Judoco fratri Ar- moricæ ditionem resignare voluit anno Dagoberti 15, Christi 656. Judocus, impetratis octo dierum indu- ciis, in Pontivum fugit, ubi apud Haymonem ducem per septem annos hospitatus, anno 643, in solitudi- nem Brahicensem se recepit. Exactis ibidem annis octo, secessit in locum ejus vocabulum Runicus; annis 13, seu, uti apud Surium legitur, 14 illic mor- raturus. Ultimo consedit in loco monasterii sui; quandiu ibi manserit, dubium est. Certe edificatis facili opera duobus oratoris, Romano iunere per- acto, brevi decessisse scribunt Florentius, apud Surium, tom. VI, et auctor anonymus apud Mabillonium, sæculo II. Judocus autem ante annum Christi 665 Romam profectus est; quocirca eius obitus vi- detur ad annum 668 referendus.

^f *Odiliæ*. Quæ claruit circa annum 700, ut constat ex Chron. Gerin.

^g *Gervasii*. De his vide, supra, die XIX Junii.

EDITIO COLONIENSIS.

per metalla damnaverat, qui etiam prophetica vi-
tam duxit. Lugduno Galliæ sancti Viatoris episcopi.
Rhemis Nicasii episcopi, et Eutropiæ, Aspediæ et
Theodoli.

F. XVIII KALEND. JAN. — Apud Africam sancti
Valeriani episcopi et confessoris, qui tempore Van-
daliæ persecutionis cum ex præcepto Genserici
regis Ariani ad tradendum divina mysteria vel li-
bros arctarentur cuncti Domini sacerdotes, ita ut
idem impii Ariani de ipsis palliis altaris camisiis
sibi et femoralia facerent, viriliter ne sacramenta
divina traderet dimicans, extra civitatem singula-
riter expelli jussus est, et ita præceptum, ut nullus
eum neque in domo, neque in agro dimitteret habi-
tare. Cumque esset annorum plusquam octoginta,
in strata publica multo tempore jacuit nudus sub
aere, sicque in confessione catholicæ veritatis cur-
sum beatæ vitæ implevit. Aurelianus beati Maxi-
mini presbyteri. In Africa natale Faustini, Lucii,

EDITIO BOLLANDIANA.

Florus in A. T. L.: Jerosolyma passio SS. Justi
et Abundi; qui post alapas, carceres et rotas igni
traditi sunt sub Numeriano imperatore et Olybrio
præfecto. Lugduno [*L. om. Lugduno, etc.*] civitate
depositio S. Viatoris episcopi. Rhemis passio S. ^a Ni-
casii episcopi [et martyris, sororisque ejus Eutropiæ
virginis cum aliis ejusdem urbis civibus ^b] qui mis-
sarum solemnitatibus peractis, a Vandalis infra Ec-
clesiam Rhemensium passus est martyrium.

B. C. V., Lugduno S. Victoris [*V., Viatoris*].
Vienna ^c Lupicini. Rhemis natale S. Nicasii episcopi.
B. primis duobus addit titulum episcopi et deposi-
tionem nominat, D., Sanctorum martyrum Drusi,
Zosimi, et Theodori. B., In Antiochia natale SS.
Drusi et sociorum ejus.

15. — XVIII KAL. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L.: Aurelianus depositio sancti
Maximiani presbyteri et confessoris (*Hucusque
etiam B. V.*), qui in summa religione degens, ejus

SMITH NOTÆ.

^a Nicasii. Hi passi sunt anno 453, ut patet ex
Chronico Rhemensi apud Labbei Bibl. nov.,
tom. I.

^b Ab et martyris ad civibus deest in T.

^c Lupicini. Maurolycus et Galesinius natalem illius
celebrant hac die, quibus Tabulæ Ecclesiæ Viomen-
sis in Gallia astipulantur.

^d Valeriani. Abensis civitatis in Africa episcopi;
qui dum viriliter sacramenta divina ne traderet di-
micasset, foras civitatem singularis jussus est pelli;
et ita præceptum est ut nullus eum, neque in domo
neque in agro, dimitteret habitare. Qui in strata pu-
blica multo tempore nude jacuit in aere. Annorum
autem erat plus Lxx. VICTOR VITENSIS, de Persecu-
tione Africana.

^e Valentini. Magistri militum, Concordii ejus filii,
Navalis et Agricola, qui in persecutione Maximiani
pro Christo passi sunt. Ipsorum martyrium narrat
Hieronym. Rub., Histor. Raven., l. II.

^f Barbaræ. Hæc primum a patre suo Dioscoro diu
afflicta sub dira custodia, dein tradita præsi Mar-
tiano, expoliata, nervis et taureis valde cæsa, discer-
pta est, et cilicio plage ejus defricatæ. Inde reclu-
sa in carcere; mox circa latera ejus lampades ar-
dentes applicatæ, et caput ejus malleis contusum, et

A Candidi, Cæliani, Marci, Januarii et Fortunati.

G. XVII KALEND. JAN. — Martyrium trium viro-
rum sanctorum Ananiæ, Azariæ et Misaelis. In Tu-
scia sanctæ Barbaræ virginis, quæ tempore Maxi-
miniani imperatoris passa est pro Christo. Hæc
primum a patre suo Dioscoro diu afflicta sub dira
custodia, deinde tradita præsi Marciano, et exspoli-
ata, nervis taureis valde cæsa et discerpta est, et
cilicio plagæ ejus defricatæ; inde reclusa in carcerem,
ubi luce divina consolata est. Deinde circa la-
tera ejus lampades applicatæ, et malleis caput ejus
cæsum, et mamillæ ejus præcisæ; deinde per plateas
circumducta, et flagellis diutissime afflicta est, ad ex-
tremum vero gladio martyrium consummavit. Raven-
næ Valentini, Navalis, Agricola, Concordi, Viennæ
beati Adonis episcopi. Eodem die translatio san-
ctorum martyrum Simplicii, Faustini et Beatricis.

A. XVII KALEND. JAN. — Translatio sancti Ignatii
martyris, qui tertius post Petrum apostolum An-

meritis multa miracula Dominus operari dignatus est.

D., Valeriani ^d episcopi et confessoris. C. V., In
Africa S. Fausti, Lucii, Candidi, martyrum. A. T.
L. B., In Africa natale SS. Candidi [*B., Cand.*], Cæ-
ciliani et Faustini.

16. — XVII KAL. Vacat Bæda.

D., Trium martyrum Ananiæ, Azariæ et Misaelis,
B. V., Ravenna natale SS. ^e Valentini, Navalis, Agri-
cola, Concordiæ. A. T. L., Ravenna natale SS. Va-
lentini, Navalis, et Concordii [*R., et Concordi*]. A.,
In Tuscia passio S. ^f Barbaræ virginis sub Maxi-
miano imperatore. T., Et Transitus S. ^g Everardi
confessoris. B., Arelate dedicatio basilicæ S. ^h Gene-
sii martyris.

C 17. — ⁱ XVI KAL. Natale S. I Ignatii episcopi et
martyris; qui tertius Antiochiæ post Petrum apo-
stolum episcopus, duodecimo Trajani anno, ad bes-
tias vincetus Romæ missus est. Reliquiæ tamen cor-
poris ejus Antiochiæ jacent (*Hucusque A. et T.*) extra
portam ^k Daphniticam in cœmeterio ecclesiæ.

mamillæ ejus præcisæ. Deinde nuda per plateas
ducta, et flagellis diutissime afflicta est; ad extre-
mum gladio martyrium consummavit. Aoo.

^g Everardi. Hic quiescit in Cisonio S. Callisti mo-
nasterio, quod est canonicorum ordinis S. Augustini
inter Insulas et Tornacum. Fuit dux Forojuhensis,
sed vitæ sanctitate insignis, qui dicto Cisoniensi cœ-
nobio initium dedit. Quod Meierus notat anno 838.
Festum depositionis est 16 Decembris; translationis
die 10 ejusdem mensis. MOLANUS, in Indiculo san-
ctorum Belgii.

^h Genesii. Hujus natalis celebratur die 25 Au-
gusti.

ⁱ Hunc diem cum sequenti invertit C.

^j Ignatii. Sacra S. Ignatii ossa initio Romæ in-
signi loco deposita, postea Antiochiam reportata
sunt. Solemnitatem hanc celebrant Græci 29 Janua-
rii, Latini vero 17 Decembris. Ex Latinis solus Ga-
lesinius hanc translationem celebrat in Januario,
non tamen die 29, more Græcorum, sed 18 die.
Hanc translationem describit Chrysostomus in homi-
lia. Galesinius scribit hanc translationem factam esse
proximo post martyrium anno.

^k Daphniticam. Postea translata reliquiæ sub Theo-
dosio Juniore in templum Tychæum,

EDITIO COLONIENSIS.

tiochenam rexit Ecclesiam. Apud urbem Romam passus, sed Antiochiæ postmodum sepultus. Eodem die beati Lazari, quem Dominus suscitavit a mortuis, et beatæ Marthæ sororis ejus, quorum venerabilem memoriam exstructa ecclesia non longe a Bethania, ubi e vicino domus eorum fuit, conservat. In Oriente apud Eleutheropolim civitatem passio sanctorum martyrum quinquaginta, qui sub Saceracenis passi sunt.

B. XV KALEND. JAN. — Beatorum martyrum Rufi et Zosimi, qui de illis primis discipulis erant, per quos primitiva Ecclesia in Judæis et Græcis fundata est. Hi requiescunt apud civitatem Macedoniam Philippis. Apud Africam natale sancti Moysitis martyris. Turonis sancti Gratiani episcopi, qui ad præfatam urbem ab urbe Roma transmissus, multis clarus virtutibus ibi quævit in pace. Laodicea civitate Theotini, Basiliani. In Africa Quinti, Simplicii.

C. XIV KALEND. JAN. — Apud Ægyptum beati Nemesii martyris, qui primo per calumniam quasi latro judici delatus est Æmiliano. Quo crimine absoluto, postea quod Christianus esset, defertur. In hoc vero nulla a iudice miseratio reservatur, sed geminatis suppliciis excruciatum cum latronibus

EDITIO BOLLANDIANA.

T., Eodem die SS. Lazari et Marthæ sororis ejus. C. V., In Africa Victuri, Victoris et alii triginta et tres. Victorini, Adjutoris, Quarti. B., In Africa natale SS. Victorini, Victoriani, Adjutoris, Honorati, Vincentii, Felicis et aliorum xxiv.

148. — XV KAL. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L. : Jerosolyma passio SS. ^a Alexandri episcopi et Theodoli : quorum Alexander in equuleum suspensus est, et postea pariter cum Theodolo igni traditus est sub Aureliano imperatore.

D., Beatorum martyrum ^b Rufi et Zosimi, qui de primis discipulis fuerunt, per quos primitus Ecclesia Judæis et Græcis fundata est. C. V. T., Laodicea SS. Theoteni, Basiliani. V. C., In Africa S. ^c Quinti. V. T. C., Alibi passio S. Afræ. A. T., In Africa natale sanctorum Vincentii, Rogationi. A., Et passio S. Lucæ virginis. T., Romæ natale SS. Antonii, Erenæi, Theodori. B., Laodicea civitate natale SS.

SMITH NOTÆ.

^a Alexandri. Hic alius est ab illo Alexandro episcopo Jerosolymitano, qui Narcisso jam senectute confecto adjutor fuit.

^b Rufi. Hi requiescunt civitate Macedonum Philippis.

^c Quinti. Quinctus fuit episcopus in Mauritania temporibus Decii imp. ad quem exstat S. Cypriani epist. 71. Inscriptur etiam ejus aliis epistolis. Passus est cum S. Simplicio et aliis quorum nomina vide in Hieronymi Martyrologio tempore Valeriani imp.

^d Gregorii. De hoc sic scribitur in historia episcoporum Antissiodorensium apud Labbei Bibl. nov., tom. 1 : « Gregorius sedit annos XII, menses VI ; exactoque suæ vicis officio, XIV Kal. Januar., humana deponens, in ecclesia B. Germani supremum promeruit munus, omne vitæ suæ tempus LXXXIV annis exegit. Fuit autem temporibus Silverii et Vigi-

l. jussit incendi, ignorans quod crudelitate sua optimo martyri similitudinem Salvatoris detulit, qui pro salute humani generis una cum latronibus pertulit crucem. Aurelianus sancti Viti abbatis, qui spiritu prophetiæ illustris fuit. In Nicomedia Cyriaci, et Pauli, Secundi, Anastasii, ac Syddami episcoporum, et Gregorii papæ.

D. XIII KAL. JAN. — Beatorum martyrum Ammonis, Zenonis, Ptolomæi, Ingenii et Theophili, qui tribunalibus apud Alexandriam astantes, cum quidam Christianus a iudice torqueretur, et jam pene ad negandum suaderetur, disrumpebantur intra semetipsos, et vultu, oculis ac nutibus velut erigere conabantur illum qui in suppliciis positus trepidabat. Interdum etiam manus protendere, ac totius reliqui corporis motibus et habitu diversæ inclinati, tanquam sublevare lapsantis animos gestiebant. Conversi vero ad eos omnes, et quid de semetipsis profiterentur, ex eorum motibus agnoscentes, prius pene quam in eos vulgus clamoribus insiliret, ipsi in medium prorumpunt, ac se Christianos esse testantur. Per quorum victoriam gloriosissime Christus de inimico triumphavit. Romæ Zefenni episcopi, sanctorumque Liberati et Bajuli. Et vigilia sancti Thomæ apostoli.

Quinti, Simplicii, Pauli, Victorix, Privati. Et alibi natale SS. Digni et Badegisii, Honorati cum aliis triginta.

149. — XIV KAL. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L. : Antissiodoro civitate, depositio B. ^e Gregorii episcopi et confessoris, qui tantæ, ut liber actionum illius pandit, sobrietatis fuit, ut in medio mundi positus, novus effulgeret eremita, seque sæpius multis declaravit miraculis.

D., Apud Ægyptum B. Nemesii martyris, qui primum per calumniam quasi ^f latro delatus est iudici Æmiliano. B. C. V., In Nicea, ^g civitate Bithyniæ, SS. Zosimi, Pauli, Secundini, Quinti. Antissiodoro depositio B. Gregorii episcopi. A., Et natale S. Cyrici. L., Zosimi et Cirici. T., Et Pauli in civitate Bithyniæ Nicea.

20. — XIII KAL. Vacat Bæda.

D., Beatorum martyrum, ^h Ammonis, Zenonis,

D. lii Roman. pontificum, imperante Justiniano. ⁱ

^f Latro. Postea vero cum apud centurionem hanc calumniam a se depulisset, delatus quod Christianus esset, ad præfectum victus adducitur. At ille iniquissimus iudex, postquam eum duplo gravioribus quam reliquos latrones tormentis ac verberibus affecisset, inter latrones jussit incendi. Euseb., Hist. Eccl., VI, 41.

^g Civitate Bithyniæ in solo B.

^h Ammonis. Qui tribunalibus astantes, cum quidam Christianus in suppliciis positus trepidaret, et jam pene ad negandum declinaret, vultu, oculis, ac nutibus illum conabantur erigere ; cumque hac de causa totius populi clamor in eos prosiliret, prorumpentes in medium Christianos se esse testati sunt ; per quorum victoriam Christus, qui suis eam animi constantiam dederat, gloriosissime triumphavit. Euseb., Hist. Eccl., VI, 41.

EDITIO COLONIENSIS.

E. XII KALEND. JAN. — Natale beati Thomæ apostoli, qui Parthis et Medis Evangelium prædicans, passus est in India. Corpus ejus in civitatem, quam Syri Edessen vocant, translatum, ibique digno honore conditum est. Catalaunis sancti Maximi episcopi, primi illi civitati ab urbe Roma directi, qui inter alia innumera miracula mortuum suscitavit. In Tuscia natale sanctorum Joannis et Festi.

F. XI KALEND. JAN. — Romæ via Lavicana inter duas lauros, natale triginta martyrum, qui omnes

EDITIO BOLLANDIANA.

Ptolomæi, Ingenui, et Theophili. B. C. V., In Thracia, ^a civitate ^b Gildoba, natale S. Julii. Romæ ^c Zephyrini episcopi. ^d In Oriente S. Theclæ. Natale S. ^e Liberati. A. T., Natale S. ^f Anastasii. A. T. L., Romæ depositio S. Zephyrini. In Oriente natale S. Liberati. T., Ad Ursam pileatum natale S. Pontiani.

21. — XII KAL. JAN. Nat. S. ^g Thomæ apost.

Florus addit in A. T. L. : Qui passus est in India, lancea quippe transfixus occubuit ; hujus etenim corpus translatum est apud Edissam civitatem. T., Quinto Nonas Julii.

B. C. V. A. T. L., Romæ S. ^h Innocentii episcopi.

SMITH NOTÆ.

^a Civitate Gildoba in solo B.

^b Gildoba. Plinius, lib. xix, cap. 5, dicit Geldubam esse castellum Rheno impositum ; aliam Geldubam non invenimus. Baronius, in Notis.

^c Zephyrini. Zephyrinus anno 217 Præsentis et Extricati consulatu insignito e vivis excessit, die decima Julii ; pontificatum autem inivit anno 197, die decima Augusti. In hoc et Hieronymiano Martyrologio natale ejus hodie consignatur ; in aliis Martyrologiis quibus Baronius adhæret, die 26 Augusti ; sed uterque dies ad ejus translationes referendus. Papebrochius in Conatu chronico-historico ad chronologiam veterum pontificum existimans in Martyrologio Hieronymiano dies natales pontificum Romanorum signari, obitum Zephyrini cum die 20 Decemb. anni 217 illigavit, et quia constat ante eum diem Callistum ejus successorem sedisse, dicit eum Zephyrini constitutum fuisse vicarium : sed hujusmodi vicariatus sunt plane supposititii. Zephyrini epistolæ quæ circumferuntur sunt commentitiæ.

^d In Oriente S. Theclæ deest in B.

^e Liberati. Juxta Bædam Vulg. et Baronium hic cum Bajulo passus est Romæ ; Usuardus vero de Liberato agit solo, quasi passus esset in Amphitrea.

^f Anastasii. Antiochiæ S. Anastasii episcopi, qui Phoca imperante a Judæis sævissime necatus est. Ductor Chronici Alexandrini anno post consulatum Phocæ Aug. vi, ait : « Ptochodochiorum præfectus, Septembri mense, indictione 14, renuntiavit, Anastasium Antiochenum a militibus interemptum esse. » Occisus est igitur anno Christi 610. Baronius Anastasium colit postriede.

^g Thomæ. Qui Parthis Evangelium prædicavit, ut testatur Euseb., Hist. Eccl. iii, 1, et Socrat., i, 19, et Clemens in lib. ix Recognitionum. Certum etiam videtur illum apud Indos Christi fidem disseminasse, id attestantibus Gregorio Nazianzeno, orat. 25, Hieronymo, epist. 148, Ambrosio, in psalm. xlv, Paulino, aliisque SS. Patribus, ex quibus Gaudentius et alii cum vetustioribus Martyrologiis aiunt eum ibidem vitam finivisse, et quidem martyrio. De ejus Edessam translatione vide supra v Non. Julii.

^h Innocentii. Qui fuit natione Italus, patria Alba-

una die persecutione Diocletiani coronati sunt. Apud Alexandriam beati Chiridonis martyris. Is namque cum rem cujusdam potentis sub mercede procuraret, jubetur ab eo idolis immolare. Recusans cogebatur injuriis ; persistens rursus blanditiis mulcebatur. Cum vero utrumque contemneret, præacuta sude validissima transverberatur per media viscera, et neci traditur. Ipso die aliorum quamplurimorum martyrum, qui in desertis et montibus apud Ægyptum oberrantes, fame, siti, frigore, languore,

A. T., Et passio S. Honorati episcopi. C., Et passio S. Phocæ. B., In Eraclea natale S. Passi. Et alibi passio SS. Focæ, Florii, Honorati episcopi et confessoris.

D., Catalaunis S. ⁱ Memmii episcopi primi illius civitatis ab urbe Roma directi, qui inter alia innumera miracula mortuum suscitavit : cujus nunc sepulcrum creberrimis miraculis illustratur. Et in Tuscia Joannis et Festi ; sed forte hæc spectant ad diem sequentem, quo perperam in hoc Ms. refertur S. Thomas.

22. — XI KAL. Vacat Bæda.

C. V., Inter duas lauros natale J triginta marty-

nus, et exeunte anno 401 episcopus Romanus factus est. Episcopatu suscepto, ingentes cum Orientalibus episcopis lites de S. Joannis Chrysostomi causa agitare cœpit, cujus ille partes strenue tutatus fuerat : quem vivum auctoritate sua et consolatoriis epistolis confirmavit, et defuncti causam minime deseruit ; sed cum Orientalibus episcopis communionem infra præfractæ renuit, donec Chrysostomi nomen in diptycha sacra postliminio restitueretur. Anno 409, ab Honorio imp. ad Alaricum Gothorum regem Romæ exercitum admotum legatus est, ut ab obsidione ista barbaros averteret. Successu quidem caruit legatio, sed eo modo urbe subductus Innocentius Ravennæ substitit, et miseram suæ sedis ruinam e longinquo conspexit : reliquum vitæ cursum Novatianis et Pelagianis impugnantibus impendit. Permississe Innocentium, ut imminente jam Romæ Alarico gentiles priscos ritus et sacrificia clam peragerent, conficta est a Zosimo, lib. v, calumnia. Zosimo scriptore ethnico opponi possunt Socrates, ix, 7, et Sozomenus, vii, 9, qui Romæ obsidionem et ethnicorum molitiones narrantes rem plane tacent, id nequaquam facturi, si crimen ejusmodi admisisset Innocentius, quem sectæ Novatianæ odium ipsis invisum reddiderat. Obiit anno 417, non die 28 Julii, ut vult Baronius ; ex rescripto enim Zosimi successoris hujus Innocentii certo constat Zosimum die 25 Martii hujus anni jam Ecclesiam Romanam rexisse, sed die 12 Martii, ut patet ex quam plurimis Martyrologiis. Neque enim obiit die 21 Decembris præcedentis anni, quod vult Papebrochius in Conatu chronico-historico ; nam præterquam quod constat illum ad hujus anni initium vitam protraxisse, cum mense Januario Pelagianos damnasset, eo pacto sedisset tantum annos xiv, menses xi, dies xxi, quod Catalogi pontificum non patiuntur, qui Innocentium xv annos superasse consentiunt, licet id Papebrochius sine auctoritate alienius Codicis Anastasiani aut alicujus Catalogi pontificum persuasum habeat. Forsan igitur ejus ordinatio hodie celebratur, hoc enim die ordinatus est Innocentius ; vel saltem translatio quædam die ordinationis peracta. Vide, supra, 12 Martii.

ⁱ Memmii. De hoc vide v Augusti.

^j Triginta. Passi sunt in persecutione Diocletiani.

EDITIO COLONIENSIS.

latronibus, bestiisque consumpti sunt, qui omnes A imitati electos Dei prophetas, gloria martyrii coronati sunt. Inter quos et venerandus senex Cheron. Hic episcopus urbis Ægypti, quæ dicitur Nicopolis, cum ad Arabicum montem una cum grandæva conjuge discessisset, nulli ultra apparuit. Romæ depositio sancti Felicis episcopi. In Antiochia natale sancti Basilei, et alibi passio Theodosiæ virginis, et Didymi monachi.

G. X. KALEND. JAN. — Romæ natale sanctæ Victoriæ virginis, persecutione Decii imperatoris. Quæ cum esset desponsata viro pagano Eugenio, et nec nubere vellet, nec sacrificare, propter draconem pestiferum de illis locis expulsam, et alia facta miracula, et propter virgines quas ad serviendum Domino aggregaverat, percussa est gladio in corde a carnifice Thaliarcho. Corpus ejus cum omni reverentia curatum est. Apud Nicomediam sanctorum martyrum viginti, quos Diocletiana persecutio gravissimis tormentis martyres Christo fecit. Item Romæ beati Servuli, cujus beatus meminit Gregorius in homeliis. In alio loco Evaristi, Victoris et aliorum octingentorum triginta duorum.

A. IX KALEND. JAN. — Vigilia Domini nostri Jesu Christi. Apud Antiochiam Syriæ sanctarum virginum quadraginta, quæ persecutione Deciana per diversa tormenta martyrium consummaverunt. Eodem die sancti Gregorii presbyteri et martyris : apud Spo-

letum, tempore Diocletiani et Maximiani imperatorum, sub iudice Flacco. Qui dum perseveraret in fide maneret, fustibus nodosis dorsum ejus verberatum rumpitur, rigiratus venter ejus dissipatur, inde ligatus manus et pedes in craticula superponitur, lignis suppositis. Continuo terræmotu facto, cecidit una regio in civitate Spoletana, et oppressit plusquam trecentos idolis servientes. Post ferro constrictus, sub custodia militum in carcerem traditur, ubi angelica visitatione consolatur. Eductus e carcere carduis ferreis genua illius percussa sunt : sed et ardentibus lampadibus latera ejus incensa, dicente beato martyre iudici impio : Si totum corpus meum perdas, præsto est Dominus meus Jesus Christus, qui me sanat et corroborat. Tunc Flaccus B jussit Tircano cuidam, ut beatum Gregorium tractum in amphitheatrum decollaret. Quo facto jussit Tircanus feras terribiles dimitti, ut corpus sancti martyris absorberent, sed nulla earum corpus sanctum attigit. Quædam autem mulier Abundantia nomine, petiit corpus sancti martyris ; sed quia aliter obtinere non potuit, datis triginta quinque aureis Tircano, corpus recepit et, ut deceit, martyrem sepelivit juxta pontem lapideum. In Thropoli civitate, sancti Luciani, Metrobi, Pauli, Zenoti, Theutini, Drusi.

B. VIII KALEND. JAN. — JESUS CHRISTUS FILIUS DEI IN BETHLEEM JUDÆÆ NASCITUR, ANNO CÆSARIS AUGUSTI

EDITIO BOLLANDIANA.

rum qui omnes una die coronati sunt. A. T. L. B., C Romæ, a via Laticana, natale sanctorum triginta martyrum, qui una die sunt coronati. A. T., Romæ depositio S. Felicis episcopi. L. addit, Portuensis. A, T. B., Et passio S. Theodosiæ virginis. Et Didymi monachi B., In portu Romano natale S. Aristonii et S. Felicis episcopi. Eodem die passio S. b Gregorii martyris.

23. — X KAL. Depositio S. c Victoris Romæ sub Decio ; quæ cum esset desponsata viro pagano Eugenio, et nec nubere vellet nec sacrificare, post multa facta mirabilia, inter quæ plurimas virgines Domino aggregaverat, percussa est gladio, carnifice Taliarcho templorum comite rogatu sui sponsi ; deposita est autem x Kalendarum earundem.

C. V., Eodem die S. Gregorii martyris Spoletini et alii nonaginta d triginta, A. T., Romæ natale SS. Eleutherii et Cornelii. B., Romæ natale SS. Eugenii, D

C Eleutherii, Urbani, Cornelii, Trajani, Victoris, Castulæ et aliorum octingentorum et triginta. In Nicomedia natale sanctorum triginta quinque martyrum. Et alibi natalis SS. Joannis et Felicis. L., Eodem die adventus reliquiarum S. e Lamberti martyris atque pontificis, quas venerandæ memoriæ domnus Unericus, hujus loci abbas tertius, ab episcopo Leodiensi Alberone II devotissime impetratas, Ecclesia Lætiensi x Kal. Januarii solemniter invenil, solemniterque ipsius diei memoriam quotannis celebrandam instituit.

24. — IX KAL. Vigilia natalis Domini.

D., Apud Antiochiam Syriæ natale sanctarum virginum quadraginta, quæ persecutione Deciana per diversa tormenta martyrium consummaverunt. V., Natale sanctarum virginum quadraginta. A. T. L., f Romæ natale SS. Metrobi, Pauli, et Luciani.

25. — VIII KAL. Nativitas D. N. Jesu Christi.

Florus addit in A. et L. : Qui in divinitatis suæ

SMITHI NOTÆ.

a Via Laticana deest B.

b Gregorii. Qui temporibus Diocletiani primo nodosis fustibus cæsus, ac deinde post craticulam et carcerem, carduis ferreis in genibus percussus, sed et ardentibus lampadibus per latera incensus tandem decollatus est.

c Victoris. Hæc passa est Romæ juxta Usuardum et Adonem, juxta Petrum de Natal. apud civitatem Tibulanam.

d Triginta. Quos Diocletiana persecutio gravissimis tormentis martyres Christi fecit. USUARD, ANO. De martyribus Nicomediensibus in hac persecutione passis scribit Euseb. Hist. Eccl. VIII, 5, 6.

e Lamberti. Anno 1143, quarto decimo Kal. Januarii, teste Jacobo Chapeavillo, in Notis ad prolo-

gum Stephani episcopi ad Vitam S. Landeberti, facta fuit Leodii repositio reliquiarum B. Lamberti de vasculo in quo post passionem a S. Huberto episcopo locata fuerant, in vas aliud quod in honore ipsius decenter fabricatum fulgebatur, præsentem Alberone episcopo, et astante sequente procerum et cleri. Huic repositioni cum aliis adfuit Unericus tertius Letiensis abbas, atque inde maxima dona Lætiam retulit, videlicet os de corpore ipsius martyris, et de cinere tam carnis ipsius quam vestimentorum et lectuli in quo primum sepultus fuit, etc. S. Lamberti dies natalis celebratur 17 Septemb.

f Roma. Hi vero Tripoli passi sunt juxta Usuardum, Hrabanum et Baronium.

EDITIO COLONIENSIS.

OCTAVIANI QUADRAGESIMOSEGUNDO, OLYMPIADIS VERO A basilica, ut decuit, martyrem sepelivit. Ipso die Romæ in cœmeterio Aproniani passio sanctæ Eugeniæ virginis, quæ tempore Gallieni imperatoris post multa insignia virtutum, et sacros virginum choros, quos Christo Domino aggregaverat, sub Nycetio urbis præfecto alligato saxo, et præcipitata in Tiberim, sed mergi non potuit. Inde thermis ignitis inclusa, illæsa reperta est, novissime in die natalis Domini sicut ipse Salvator ei ante revelavit, per spiculatorum in custodia gladio jugulatur. Et sublatum est corpus ejus a Christianis, et positum non longe ab urbe via Latina, in prædio ejus proprio, ubi multorum ipsa sepelierat membra.

C. VII KALEND. JAN. — In oppido Jerosolymitano Caphargamala passio sancti Stephani protomartyris Christi, qui non multo post ascensionem Domini ab apostolis diaconus ordinatus est. Scribit beatus Lucas evangelista ejus passionem in Actibus apostolorum. Eodem die sancti Ignatii, Rufi et Zosimi papæ, qui sedit Romæ annum unum. Hic constituit ut diaconus lævam tegetet palliis, et præcepit ut nullus clericus poculum in publico propinaret, nisi tantum in cellis fidelium et clericorum. De quorum agone felici, sanctus Polycarpus in epistola ad Philippenses scribit, dicens: « Deprecor autem omnes vos obedientiæ dare operam, ac meditari patientiam, quam vidistis in Ignatio, et Rufo, et Zosimo beatis viris, scientes quod hi non in vacuum, sed per fidem et justitiam cucurrerunt, donec venirent ad locum sibi a Domino præparatum, quoniam quidem passionum ejus participes exstiterunt; nec dilexerunt præsens sæculum, sed Christum, qui pro ipsis et pro omnibus mortuus est, et resurrexit. »

Qui sublatis sibi, cum dives esset, omnibus facultatibus, tacuit nihil cogitans, nihilque metuens nisi hoc, ne facultates ac divitias fidei perderet. Quotiescunque fuisset auditus, quotiescunque interrogatus, nihil aliud dicebat: Christum mihi non tollit, etiam qui caput abstulerit. Tunc Apollonia Christiana matrona tollens corpus beatæ Anastasiæ, exosculabatur, et aromatibus et linteaminibus mundis obvolvens, intra viridarium domus suæ fabricata

EDITIO BOLLANDIANA.

potentia et tempus nativitatis suæ prævidit, et matrem per quam nasceretur elegit.

Et S. ^a Eugeniæ virginis. Eodem die natale S. Anastasiæ; quæ tempore Diocletiani primo diram et immitem custodiam a viro suo Publico perpessa est, in qua tamen a ^b Chrysogono confessore Christi multum consolata et confortata est. Deinde a præfecto Illirici in gravissima æque et diutina custodia macerata est (*Hucusque A.*), in qua duobus mensibus refecta est cœlestibus escis per S. Theodoten, quæ prius martyrium passa est. Deinde navi imposita cum ducentis viris et septingentis feminis, ut demergeretur in mari, perlata est ad insulas Palmarias, ubi per manus et pedes extensa est, ligata ad palos fixos, et circa medium ejus ignis accensus est,

SMITH NOTÆ.

^a *Eugeniæ*. Filiæ Philippi præfecti Alexandrini tempore Gallieni imperatoris, quæ assumens habitum virilem cum sociis Prato et Hyacintho monasterium ingressa est, cujus postea facta est abbas. Post plurima autem insignia sub Nycetio urbis præfecto diu agonizans, novissime gladio jugulata est. Ejus Acta descripta a Metaphraste exstant apud Surium, tom. VI. Habent tamen aliqua quæ censura incli-

in quo martyrium consummavit, et omnes qui cum illa venerant variis interfectionibus martyrium celebrant.

Florus in A. T. L. præposuit: In Sirmio.

B., Constantinopolim S. Anastasii.

26. — VII KAL. Natale S. Stephani protomartyris.

Florus in A. T. L.: In oppido Jerosolymitano villa Caphargamala passio S. Stephani, qui ab apostolis levita ordinatus, ob testimonium Christi lapidantibus Judæis primus post ascensionem Domini martyrio consummatus est (*Hucusque A.*). Hic cœlos vidit apertos et Jesum stantem a dextris virtutis Dei; cui spiritum commendans, et pro persecutoribus exorans, imbri lapidum perfusus obdormivit.

geant, veluti quod ibi legitur de Philippo Eugeniæ patre, facta, ut ait auctor, episcopo Alexandrino, quod plane commentum esse Tabulæ episcoporum Alexandrinorum quæ ab Eusebio in Chron. et in Hist. describuntur, manifeste declarant.

^b *Chrysogono*. De hoc qui Anastasiam ad fidem convertit, vide 24 Novemb.

EDITIO COLONIENSIS.

D. VI KAL. JAN. — Natale beati Joannis evangelistæ, quem Dominus Jesus amavit plurimum; qui secundam post Neronem persecutionem movente Domitiano, posteaquam in oleo ignito demersus nihil passus est, in Pathmum insulam relegatus vidit Apocalypsim. Interfecto autem Domitiano, et actis ejus ob nimiam crudelitatem rescissis a senatu, sub Pertinace principe rediit Ephesum: et quia concussam se absente per hæreticos vidit Ecclesiæ fidem, confestim hanc descriptam in Evangelio suo Verbi Dei æternitatem stabilivit. Rogatus siquidem ab Asiæ episcopis adversus Cerinthum, aliosque hæreticos, et maxime contra Ebionitarum tunc dogma surgens, qui asserunt Christum ante Mariam non fuisse, unde compulsus est scribendi Evangelii sanctum opus suscipere. Ipse autem usque ad Trajani principis tempora perseverans, totas Asiæ fundavit rexitque Ecclesias, et confectus senio sexagesimo octavo post passionem Domini anno, ætatis autem suæ nonagesimo nono mortuus, juxta eandem urbem est sepultus. Romæ Dionysii papæ, qui sedit in episcopatu

A annos sex; sepultus via Appia, in cœmeterio Callisti. Hic Ecclesias presbyteris dedit, et parochias diœcesis dedit, atque constituit. Et episcopatus sancti Jacobi fratris Domini, qui ab apostolis primus ex Judæis est ordinatus Jerosolymis.

E. V KAL. JAN. — Bethlehem Judææ natale sanctorum Innocentium, quos Herodes cum Christi nativitate magorum indicio cognovisset, tricesimo quinto anno regni sui interfecit jussit, qui anno tricesimo sexto morbo intercutis aquæ, et scatentibus toto corpore vermibus, miserabiliter et digne mortuus.

F. VI KAL. JAN. — David regis. Item apud Arelaten natale sancti Trophimi episcopi et confessoris, discipuli apostolorum Petri et Pauli. Eodem die sancti Crescentii apostoli Pauli discipuli, Viennensis Ecclesiæ primi doctoris. In Africa natale Domini, Victoris, Primiani, Lybosi episcopi. Romæ Callisti, Felicis et Bonifacii episcopi in cœmeterio Callisti. Eodem die sancti Thomæ archiepiscopi et martyris Cantuariensis.

EDITIO BOLLANDIANA.

B. C. V., Romæ S. ^a Dionysii episcopi. T., Eodem die Romæ passio S. ^b Marini. B., Antiochiæ Juliani et Marciani.

27. — VI KAL. Natalis S. Joannis apostoli et evangelistæ, dilecti Domini.

Florus in A. T. L. præmittit: In Epheso, et deinde subjungit: Quem Dominus non præ cæteris solum, sed et præ cæteris familiarius unum dilexit. Hic supra pectus Domini in cœna recubuit; cui postea levatus in cruce matrem Virginem virgini commendavit. (*Hucusque* A.) Hic inter quatuor animalia aquilæ comparatus, de divinitate Christi et limpidius præ cunctis conspexit, et in Evangelii sui principibus scribendo contradidit.

T. L. B., Eodem die ^c ordinatio episcopatus. S. Jacobi, fratris Domini, qui ab apostolis primus ex

Judæis Jerosolyma est ordinatus episcopus. B., Et medio Pascha martyrio coronatus. V. C., Et S. Jacobi fratris Domini.

28. — V KAL. Natalis sanctorum martyrum Innocentium.

Florus in A. T. L. addit: Qui testimonium Christo non loquendo sed moriendo perhibentes, Herodis impietate felici necesse consumpti sunt.

V., Natale ^d Eutycii presbyteri, Domitiani diaconi, C. Castorii.

29. — IV KAL. Vacat Bæda.

D., David regis. Apud Arelatem S. ^e Trophimi episcopi et confessoris, discipuli apostolorum Petri et Pauli. V. C., In Africa Crescentii, Primiani, Secundi, Saturnini, Honorati. Romæ Felicis et Bonifacii episcopi, qui ultimus etiam est primo loco in A. T. L. In Africa SS. Domitii, Victuri, Primiani,

SMITHI NOTÆ.

^a Dionysii. Hic juxta Chronicon Damasi pontifex factus est anno 259, insignito Æmiliano et Basso consulibus, et hominem exiit anno 269, Claudii et Paterni consulatu notato. Quidam de hoc agunt postmodum; sed quando scriptores in morte alicujus pontificis uno solum die inter se dissident, alter de die obituali, alter de die sepulturæ est intelligendus. In Martyrologio Hieronymiano ad diem 14 Septemb. legitur: « Depositio S. Dionysii episcopi. » Sed constat hic non diem emortualium, sed translationem vel elevationem quandam notari.

^b Marini. Ordinis senatorii, qui sub Numeriano imperatore, et Marciano præfecto, Christianæ religionis causa comprehensus, equuleo et unguis servili more punitus, in sartagine deinde coniectus, sed igne in rorem converso liberatus, feris quoque coniectus, et ab illis servatus illæsus, tandem ad aram iterum ductus, dum idola oratione ejus cornissent, percussus gladio martyrium adeptus est. PETR. DE NATAL.

^c Ordinatio. Ecclesiæ Jerosolymis constitutæ episcopus, inquit Eusebius in Chronico, Jacobus ordinatus est; utique eodem quo Christus crucifixus fuit, resurrexit et in cœlum ascendit anno, qui fuit duobus Geminis consulibus notatus, et respondet anno

vulgaris æræ 29. Hoc etiam confirmatur ex Hieronymo, qui in libro de Scriptoribus ecclesiasticis elogium Jacobi concludit his verbis: « Tringinta annis Jerosolymis rexit Ecclesiam, usque ad Nerovis annum 7, » qui utique est annus 66 æræ. Ordinatio autem ejus hodie celebratur. Atque huc spectat quod Eusebius habet Hist. Eccl. vii, 19: « Jacobi illius cathedram..... ad nostra usque tempora conservatam fratres illius Ecclesiæ jam inde a majoribus magna prosequuntur reverentia. » Ejus natalis 4 die Maii celebratur. Ecclesia Mediolanensis hujus ordinationem celebrat quarto Kal. Januarii. FERRARIUS, in Catal. Gen.

^d Eutycii. Ili Ancyræ in Galatia passi sunt; Castorius vero in Africa. Hieron., Mart.

^e Trophimi. Gregorius Turonensis, 1, 28, vult Trophimum a pontifice Romano episcopum factum, et Decio ac Grato consulibus, anno nempe 250, Arelatem missum, primum ejus sedis antistitem fuisse; sed illa alia traditio multo est celebrior, quæ Trophimum apostolorum ætate Roma Arelatem missum docet, et auctoritas Gregorii Turon. ex epistola in operibus Cypriani de Marciano qui sub Decio, Gallo et Valeriano, episcopus Arelatensis fuit, plane evertitur.

EDITIO COLONIENSIS.

G. III KAL. JAN. — Apud Spoletum passio sancti Sabini episcopi, Exuperantii et Marcelli diaconorum, et Venustiani cum uxore ac filiis, sub Maximiano Augusto. Qui beatus Sabinus cum esset in omnibus divinis instructionibus clarus, tentus est a præside Tusciæ Venustiano, cum duobus diaconibus Exuperantio et Marcello, et multis clericis. Cui Venustianus deum Jovem suum, quem habebat in cubiculo ex lapide mire formatum, vestimentis aureis ad adorandum obtulit. Quem beatus Sabinus in manibus acceptum, facta oratione continuo elisit in pavimento, et confregit. Quod factum videns Venustianus, cum furore jussit ut præciderentur ei manus, et in conspectu ejus Marcellum et Exuperantium equuleo suspendi, ac fustibus cædi, et unguibus radi latera eorum, ignem etiam supponi. Hoc facto in confessione Domini spiritum emisit. Sabinum vero episcopum jussit retrudi in carcerem. Audientes autem quidam piscator et presbyter, collegerunt corpora sanctorum, et sepelierunt juxta viam pridie Kalendas Januarii. Serena vero Christiana vidua curam habens sancti Sabini episcopi, adduxit in carcerem nepotem suum Priscianum, qui erat cæcus. Tunc sanctus Sabinus truncas manus super oculos ejus posuit, et illuminavit. Videntes autem qui in

A custodia erant, miserunt se ad pedes ejus, numero undecim, et baptizati sunt. Quod cum nuntiatum esset Venustiano præsidi, indoluerant oculi ejus, et præ dolore neque cibum, neque potum, neque somnum capere poterat, misitque uxorem suam, et duos filios, ut adducerent beatum Sabinum ad domum ejus de carcere. Adductus itaque prostravit se ad pedes ejus Venustianus cum fletu, uxorque ac filii agentes pœnitentiam, et rogantes se baptizari. Mox baptizatus ut de pelvi levatus est, nullum dolorem sensit oculorum: nuntiatum est autem hoc Maximiano, qui iratus præcepit Sabinum damnari, et ipsum Venustianum capite truncari. Veniens autem Lucius tribunus, sine auditione beatum Venustianum cum uxore et filiis necavit, in civitate Assisina; Sabinum vero episcopum adduxit in civitatem Spoletum, et tandiu præcepit cædi, donec deficeret. Cujus corpus collegit venerabilis Serena, quæ manus ejus in dolio vitreo cum aromatibus condiderat, et infra domum suam posuerat, sepelivitque eum a civitate Spoletana milliario plus minus uno, sub die septimo Idus Decembris. Festivitas lamen ejus et supra nominatorum martyrum, tertio Kalendas Januarii agitur.

EDITIO BOLLANDIANA.

Honorati, Saturi, Felicis. L., Et passio S. a Thomæ archiepiscopi et martyris Cantuariensis. B., Romæ Felicis et Bonifacii episcopi de ordinatione. In pago Oxomense Otico monasterio depositio S. b Ebrulfi confessoris.

30. — III KAL. Vacat Bæda.

Florus in A. T. L.: Turonis civitate depositio c Perpetui episcopi et confessoris: qui religioso magnoque voto corpus B. Martini removens, angelicam

visitationem promeruit.

D., Apud Spoletum passio S. d Sabini episcopi, et Exuperanti et Marcelli diaconorum, et Venustiani cum uxore et filiis sub Maximiano Augusto. V. T., In Alexandria Mansueti (*Hucusque T. et B.*), Severi, Appiani [Securi, Apanis], Donati, Honorii, B., Poldisi. In e Insula S. Florentii, Sereni, Pauli, Stephani, Papianti, Cletoegenis. Turonis Perpetui episcopi et confessoris.

SMITHI NOTÆ.

a Thomæ. Cognomento Becket gente Angli, civitate Londinensis. Fuit primis literarum elementis a priore Mertonensi imbutus, primum Oxonii, dein Lutetia studuit. In Angliam reversus inter Theobaldi archiepiscopi Cantuariensis domesticos cooptatus est; ab archiepiscopo Bononiam mox amandatus, ut ibi juris canonici scientiam discerret. Iterum reversus archidiaconatu Cantuariensi, præpositura Beverlaccensi, rectoriis de Bromfield et monte S. Mariæ, præbendis item duabus, una Paulina, Lincolnienſi altera, donatur. Mox in aulam ascitus, summus Angliæ cancellarius creatus est; et post Theobaldi mortem ad thronum Cantuariensem evectus anno 1162, ipso die Pentecostes consecratus est; cum autem aliquot annos regium jus clerum Anglicanum juxta antiquas regni consuetudines puniendi oppugnasset, et jam regi regnoque gravis factus esset, a satellitibus quatuor regis, injussu tamen regio, Cantuariæ interfectus est, exeunte anno 1170. Exstant ejus epistolarum libri vi, a Joanne Sarisberienſi olim collecti et digesti, admistis etiam quamplurimis aliorum ad Thomam et de eo epistolis. Collectionem istam in lucem protraxit, et una cum Quadrilogo seu Vita Thomæ ex quatuor auctoribus olim contexta edi curavit Christianus Lupus Bruxellis.

b Ebrulfi. Hic nobili ortus prosapia, Bajocassina urbe oriundus fuit, anno 517 natus. Amicorum suavis uxorem duxit; qua postea velata, in monasterium se recepit, inde in eremum Oximensem seu Uticensem cum tribus sociis, ubi cellas construxit circa annum

560. Et xv alia monasteria virorum seu mulierum regulariter instituit, quorum nomina perierunt. In duplici Chronico ms. monasterii Uticensis, quod S. Ebrulfi modo appellatur, natus legitur S. Ebrulfi anno 517, mortuus vero anno 596. Consentit Gulielmus Gemmeticensis, lib. vii, c. 23, his verbis: « Anno ab incarnatione Domini 596, ætatis vero suæ 80, residente in sede apostolica Gregorio summo doctore et Anglorum apostolico, B. Ebrulfus iv Kal. Jan. ex hac vita migravit. » Vide Mabillonii sæc. 1, Act. Ben.

D c Perpetui. De eo vide, supra, die 8 Aprilis. Quis dies S. Perpetuo fuerit natalis incertum est. In vetustioribus vero martyrologiis notatur 30 Decemb.

d Sabini. Venustianus præses Tusciæ huic manus præcidi jussit; ac etiam Marcellum et Exuperantium in equuleo suspendi, fustibus graviter multari, unguibus abradi, latera exustione assari donec emitterent spiritum, et corpora in fluvium præcipitari; Sabinus autem sædum in carcerem conjectus est. Venustianus autem præses oculorum dolore captus, cum remedium invenire nequisset, a Sabino cum uxore et filiis baptizatus est, et statim est fugatus omnis oculorum dolor. Quæ audiens Maximianus, jussit ut Lucius tribunus Venustianum cum uxore et filiis capite truncaret, sanctum vero Sabinum plumbatis usque ad mortem cæderet. Cujus corpus Serena juxta Spoletum sepelivit. Avo.

e Insula. Oia, sc.

EDITIO COLONIENSIS.

A. PRID. KAL. JAN. — Romæ natale Sylvestri papæ et confessoris, qui post beatum Petrum tricessimus quintus sedit annos viginti quatuor, menses decem, dies undecim. Cujus industria synodus præclarissima toto orbe terrarum trecentorum decem et octo Patrum, apud Nicæam urbem Bithyniæ celebratur, sub consulatu Constantini Augusti, et Licinii, tertio decimo Calendarum Juliarum. Julii tamen papæ tempore consummatur, et constituit ut nullus clericus propter causam quamlibet in curiam introiret, nec ante judicem causam diceret, nisi ut Ecclesiæ et altaris sacrificium in sindone lintea celebraret. Fecit autem ordinationes sex mense Decembri,

EDITIO BOLLANDIANA.

31. — II KAL. Depositio S. ^a Sylvestri episcopi. Florus præponit in A. T. L. : Romæ in cœmeterio Priscillæ, via Salaria. Deinde subjungit : Qui Romanæ Ecclesiæ post B. Petrum trigesimus tertius præfuit, et per viginti duos annos virtutum miraculis, et prædicationum doctrinis mirabilis rexit. Et passio S. Columbæ virginis, Senones, sub Au-

SMITH NOTÆ.

^a *Sylvestri*. In Catalogo Damasi legitur : « Sylvester annis XXI, mensibus XI. Fuit temporibus Constantii a consulatu Volusiani et Anniani ex die pridie Kal. Febr. usque in diem Kal. Januar. Constantino et Albino coss., » id est, anno 335. Papebrochius in C

presbyteros quadraginta duos, diaconos viginti quinque, episcopos per diversa loca sexaginta quinque. Sepultus est in cœmeterio Priscillæ, via Salaria. Hic constituit chrisma ab episcopo confici, et ut baptizatum linat presbyter. Et constituit ut nullus laicus crimen audeat inferre de clerico, et dalmaticas in ecclesia, ut eorum læva tegetetur, scilicet, diaconorum. Senonis sanctæ Columbæ virginis sub Aureliano imperatore, quæ superato igne gladio cæsa est. Item Senonis beatorum Sabini et Potentiani, qui a beatis apostolis ad prædicandum directi, præfatam urbem martyrii sui confessione illustrem fecerunt.

reliano imperatore : quæ superato igne cæsa est.

C. V., Romæ via Salaria in cœmeterio Jordano- rum, Donatæ, Paulinæ, Rusticianæ, Nominandæ, Serotinæ, Saturnini, Hylarianæ [C., Hilaria], Retiaræ, Hermetis, Exorcistæ. In provincia Siciliæ civitate Catanensium Stephani, Pontiani, Attali, Flaviani, Corneli, Sexti, Floridi, Quintiani, Menerbini, Simphoriani. B., Donati, Pauli.

Conatu chronico historico existimat in Catalogo Damasi legendum, usque in diem pridie Kal. Januar. Nihil tamen mutandum videtur; auctor enim præfati Catalogi excludit diem Kal. Januar. non vero includit. Acta ejus sunt supposititia.

APPENDICES AD MARTYROLOGIUM BEDÆ.

APPENDIX PRIMA.

KALENDARIVM ANGLICANVM,

SIVE LIBELLVS ANNALIS VEN. BEDÆ PRÆSBYTERI.

[Martene, Ampliss. Collect. Vet. Script.]

JANUARIUS.

Mensis Januarius habet dies xxxi, lunam xxx.

Kalendis Januarii circumcisio Domini nostri Jesu Christi, et natale sancti Basilii confessoris, et Amachii martyris.

iv nonas. Jerosolymis octavæ S. Stephani, Antiochiæ Sindoni episcopi, et alibi Macharii abbatis.

iii nonas. Natale S. Genovefæ virginis, et S. Anteri papæ et martyris.

ii nonas. In Africa Aquilini, Martiani et Quinti.

Nonis Januarii. Vigilia Epiphaniæ et depositio S. Simeonis, qui in columna stetit.

viii idus. Epiphania Domini nostri Jesu Christi, et S. Melanii episcopi.

vii idus. In Niconedia Luciani presbyteri Antiochenæ Ecclesiæ.

vi idus. Natale SS. martyrum Luciani, Maximiani et Juliani.

v idus. In Africa Epictati, Jocundi, Quinti, Saturnini.

iv idus. Natale S. Pauli primi eremite.

iii idus. Eductio Domini de Ægypto, et natale S. Salvi.

ii idus. Natale S. Quiriaci, Moscenti et Satri.

Idus Januarii. Octavæ Epiphaniæ et depositio SS. confessorum et episcoporum Hilarii, Remigii et Agricii Trevirensis.

xix kal. Februarii. Natale S. Felicis episcopi et martyris in Pincis.

xviii kal. In Antiochia Liceri diaconi et depositio Abacue prophete.

xvii kal. Natale S. Marcelli papæ, et depositio Honorati episcopi.

xvi kal. Natale S. Antonii monachi et S. Sulpicii epi copi. *Sol in Aquarium.*

xv kal. Natale S. Priscæ virginis.

xiv kal. Natale S. Marii et Marthæ martyrum.

xiii kal. Natale S. Fabiani et Sebastiani martyrum.

xii kal. Natale S. Agnetis virginis.

xi kal. Natale S. Vincentii martyris.

x kal. Natale S. Emerentianæ virginis et S. Macharii martyris.

ix kal. Natale S. Babili episcopi et Trium Pororum.

viii kal. Natale S. Præjecti martyris, et conversio S. Pauli apostoli.